Marmara Üniversitesi Yayınevi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ECZACILIK FAKÜLTESİ BİTİRME ÖDEVLERİ ÖZET KİTABI
(2010-2015)

52 yıl

1963'ten geleceğe...

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ECZACILIK FAKÜLTESİ

BİTİRME ÖDEVLERİ ÖZET KİTABI

(2010-2015)

Editör
Prof. Dr. Ş. Güniz KÜÇÜKGÜZEL

Yayına Hazırlayanlar
Prof. Dr. Bedia KAYMAKÇIOĞLU
Doç. Dr. Timuçin UĞURLU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İstanbul-2016

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Marmara Üniversitesi Yayınları / No. 837

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ECZACILIK FAKÜLTESİ
BİTİRME ÖDEVLERİ ÖZET KİTABI
(2010-2015)

Editör : Prof. Dr. Ş. Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yayına Hazırlayanlar : Prof. Dr. Bedia KAYMAKÇIOĞLU
Doç. Dr. Timuçin UĞURLU

Her hakkı saklıdır © Marmara Üniversitesi Yayınevi, 2016

E-ISBN: 978-975-400-397-0

Marmara Üniversitesi Yayınevi
Göztepe Kampüsü, Kadıköy 34722 İstanbul
Tel: +90 216 348 43 79 Fax: +90 216 348 43 79
E-Posta: yayinevi@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi bitirme ödevleri özet kitabı, (2010-2015) / ed. Ş. Güniz Küçükgüzel ; yay. haz. Bedia Kaymakçıoğlu, Timuçin Uğurlu . __ İstanbul : Marmara Üniversitesi, 2016.
580 s. : res. ; 24 sm.__(Marmara Üniversitesi Yayınları ; No. 837)
978-975-400-397-0
1. Pharmacy 2. Eczacılık
RS78
QV705
615.1

ÖNSÖZ

Sevgili Öğrencilerim, Mezunlarımız,

Değerli Öğretim üye ve elemanlarımız,

Eczacılık Fakültemiz, kendi statüsünde LYS sonuçlarına göre uzun yıllardır ikinci sıradaki konumunu koruyan, eğitimde akreditasyon belgesi almış güzide Fakültelerimizdendir.
6308 Sayılı yasaya göre Eczacılık; hastalıkların teşhis ve tedavisi ile hastalıklardan korunmada kullanılan tabii ve sentetik kaynaklı ilaç hammaddelerinden değişik farmasötik tipte ilaçların hazırlanması ve hastaya sunulması; ilacın analizlerinin yapılması, farmakolojik etkisinin devamlılığı, emniyeti, etkinliği ve maliyeti bakımından gözetimi; ilaçla ilgili standardizasyon ve kalite güvenliğinin sağlanması ve ilaç kullanımına bağlı sorunlar hakkında hastaların bilgilendirilmesi ve çıkan sorunların bildiriminin yapılmasına ilişkin faaliyetleri yürüten sağlık hizmetidir.

Gelişen teknoloji ile beraber, insan nüfusunun ve ortalama yaşam süresinin artmasına bağlı olarak insan hayatını etkileyen faktörler sağlık sorunlarını gündeme getirmektedir. Eczacı;farmasötik bakım, akılcı ilaç kullanımı ve farmakovijilans gibi alanlarda üstlendiği sorumlulukla sağlık sorunlarının giderilmesinde önemli bir yer alırken, sağlığın korunmasında bir araç olan ilacın her kademesinde yer alan önemli bir meslektir. Beş yıllık eğitiminiz boyunca eğitim-öğretim ile kazandığınız bilgi ve becerinin hazırladığınız mezuniyet projesi ile bilimsel bir sunuma nasıl dönüşeceği konusunda eğitim alarak, meslek hayatınız için yeni bir başlangıca adım atmaktasınız. Mezuniyet öncesinde küçük adımlarla başlayan bu çabaların ileride katma değeri yüksek ürünlere dönüşmesi ve 2023 hedefleri içinde yer alan milli bir ilacın ülkemizde üretilmesi için zemin oluşturması ve içinizden ileride dünya çapında buluşlara imza atacak bilim insanlarının yetişmesine vesile olmasını dilerim.

Öğretim üyelerimizin danışmanlığında hazırlanmış olan mezuniyet projelerinin derlendiği ve alanında ilk olan kataloğun Üniversitemiz adına önemli bir katkı olduğu düşüncesindeyim. Emeği geçen Fakülte Dekanımız Prof.Dr.Ş.GünizKüçükgüzel'e teşekkür ederim.

Sevgilerimle,

Prof.Dr.Mehmet Emin Arat
Marmara Üniversitesi Rektörü

SUNUŞ

Değerli Öğretim üyelerimiz,

Hastalıkların teşhisi, iyileştirilmesi veya semptomların azaltılması amacıyla organizmaya uygulanan kimyasal ya da biyolojik bir madde ve aynı zamanda toplumsal bir ürün olan ilacın eğitim ve öğretiminin yapıldığı yer Eczacılık Fakülteleridir. 9 Kasım1963 yılında kurulan ve bugün kuruluşunun 53. yılını kutladığımız fakültemiz eğitimde akredite olmuştur.

Bilimsel ve teknolojik araştırma yetkinliği, inovasyon ve girişmcilik kültürüne sahip olan, ilaç endüstrisi ve meslek örgütleri ve mezunlarımız gibi paydaşlarla sürekli işbirliği ve etkileşim içinde olan Fakültemiz, LYS sonuçlarına göre Eczacılık Fakülteleri arasında ikinci sırada tercih edilmektedir.

Fakültemiz sizleri eğitiminiz ve öğreniminiz sonunda, iyi farmasötik bakım uygulamaları sunan, hastası için uygun kararı veren, etkin iletişim kuran, lider niteliği taşıyan, yöneticilik vasıfları olan, yaşam boyu öğrenmeyi amaç edinen, öğretici niteliğe sahip 7 üstün nitelikle mesleğinizi yapmaya hazır şekilde yetiştirmektedir. Mezuniyetiniz öncesine dek "öğrencimiz" konumundayken, bir artık "meslektaşımız" konumuna geçen genç eczacılarımızla öğretmen-öğrenci ilişkisinin de ötesinde, öğrenci kulüpleri aracılığıyladüzenlenen sosyal faaliyetlere aktif olarak katılmanız sayesinde kurulan iletişim, "***Marmara Eczacılık***" kavramının yerleşmesini sağlamış ve öğrencilerdeki aidiyet duygusunu geliştirmiştir.

Beş yıllık eğitimin ilk mezunları, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında verilmiştir. Öğrencilerimizin talep ettikleri Anabilim Dallarında yapmış oldukları Bitirme ödevi projeleri ilk 2010 yılında başlamıştır. 2015 Yılına kadar yapılan bu projelerin özetlerini ve bu projelerin sunulduğu kongre ve yayın bilgilerini bu katalogda sunmayı amaçladık.

Kataloğu büyük emek harcayarak özveri ile oluşturan başta Anabilim Dallarımıza, öğrencilerimize, Dekan sekreteri Nimet Yollu'ya, Dekan Yardımcılarımız Prof.Dr. Bedia Kaymakçıoğlu ve Doç.Dr.Timuçin Uğurlu'ya, Alt Yayın Komisyonu üyelerine teşekkür eder, öncelikle öğrencilerimiz olmak üzere tüm ilgilenenlere yararlı olmasını dilerim. Basım aşamasındaki katkılarından dolayı Marmara Üniversitesi Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığına teşekkürlerimi sunarım.

Prof.Dr. Ş. Güniz KÜÇÜKGÜZEL

Dekan

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İÇİNDEKİLER

SIRA NO	ANALİTİK KİMYA ANABİLİ DALI	SAYFA NO
1.	NAR VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FARMAKOLOJİK MADDELERİN MİKTAR TAYİNİ	36
2.	NAR VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FARMAKOLOJİK ÖZELLİK TAŞIYAN MADDELERİN İZOLASYONU	36
3.	URASIL BAZININ ÖZELLIKLERI VE KULLANIM ALANLARI	37
4.	TIMIN BAZININ ÖZELLIKLERI VE KULLANIM ALANLARI	37
5.	İNSÜLİN VE DİYABETTE TEDAVİ İLKELERİ	38
6.	ANTOSİYANİN GRUBU BİLEŞİKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ	38
7.	LİKOPEN VE LUTEİN	39
8.	BİYOELEMENTLERİN CANLI ORGANİZMADAKİ ÖNEMİ VE ANALİZLERİ	39
9.	KOLŞİSİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ VE ANALİZLERİ	40
10.	KOENZİM Q10 VE KLİNİK AÇIDAN ÖNEMİ	41
11.	KAFEİN VE KAFEİN İLAÇ ETKİLEŞMELERİ	41
12.	BALDA YAPILAN TEMEL ANALİZLER	42
13.	MONOKLONAL ANTIKORLARIN TEDAVIDEKI YERI	42
14.	RESVERATROLÜN İNCELENMESI	43
15.	SIK KULLANILAN BİTKİSEL DROGLAR VE İLAÇ ETKİLEŞİMLERİ	44
16.	BİTKİSEL ÇAYLARDA AĞIR METAL TAYİNİ ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ	44
17.	LİTYUM VE TERAPÖTİK İLAÇ İZLEMİ	45
18.	DOĞAL RENKLENDİRİCİ KAROTENOİDLER VE ANALİTİKSEL UYGULAMALARI	46
19.	AKUT VİRAL HEPATİTLER VE KORUNMA YOLLARI	47
20.	HYPERİCUM PERFORATUM L. EKSTRESİ VE ETKEN MADDELERİNDEN HİPERİSİNLERİN MİKTAR TAYİNİ	47
21.	DERIYE UYGULANAN KOZMETIK PREPARATLAR VE KORUYUCU MADDELER	48
22.	ALZHEİMER HASTALIĞI VE TEDAVİSİ	49

23. SARIMSAKTAKİ BİLEŞİKLERİN İLAÇ ETKEN MADDE OLARAK ÖZELLİKLERİNİN VE ANALİZLERİNİN İNCELENMESİ 49
24. FLAVANOİDLERDEN KUERSETİN VE ANTİOKSİDAN ÖZELLİKLERİ 50
25. SU KİRLİLİĞİ, ATIKSULARDA SINIFLANDIRMA VE KİRLİLİK PARAMETRELERİNİN İNCELENMESİ 50
26. TİROZİN KİNAZ İNHİBİTÖRLERİ VE NİLOTİNİB 51
27. MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME VE BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ 52
28. DİABETES MELLİTUS VE TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇ ETKEN MADDELERİNDE ANALİTİK YÖNTEMLER 52
29. VİTAMİNLER GENEL ÖZELLİKLERİ VE RETİNOİDİN KROMATOGRAFİK ANALİZLERİ 53
30. HİPERTANSİYON HASTALIĞI VE TEDAVİSİ 54
31. TÜRKİYE'DE YETİŞEN BAZI ANTİDİYABETİK DROGLARIN İNCE TABAKA KROMATOGRAFİK ANALİZLERİNİN İNCELENMESİ 55
32. METAL KOMPLEKSİ TEMELLİ BİLEŞİKLERİN TEDAVİDE KULLANIMI 56
33. KIRMIZIBİBER'DE YAPILAN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ 56
34. AESCULUS HİPPOCASTUNUM L.NİN ANTİOKSİDAN ÖZELLİKLERİ VE İÇERDİĞİ FLAVONOİDLERİN TAYİNİ 57
35. TETRASİKLİNLERİN KULLANIM ALANLARI VE GIDALARDA YAPILAN ANALİZLERİ 58
36. DEPRESYON TEDAVİSİNDE KULLANILAN SERTRALİN HİDROKLORÜR VE YAPILAN ANALİTİK ÇALIŞMALAR 59
37. TIP ALANINDA KULLANILAN BAZI DOĞAL VE SENTETİK BOYAR MADDELER 59
38. FARMASÖTİK PREPARATLARDA KULLANILAN BOYAR MADDELER 60
39. CAPPARİS SPİNOSA İÇİN AYIRMA VE SAFLAŞTIRMA YÖNTEMLERİ 61
40. CAPPARACEAE FAMİLYASI ÜZERİNE YAPILMIŞ ANALİZ ÇALIŞMALARI 62
41. MİDE HASTALIKLARI VE ÜLSERİN TEDAVİSİ İÇİN KULLANILAN İLAÇLAR VE ANALİZLERİ 62

42.	TÜRKİYE'DE SAĞLIK BAKANLIĞI RUHSATLI BİTKİSEL İLAÇLAR VE ANALİZLERİ	64
43.	PROBİYOTİKLER VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	64
44.	REFLÜ VE TEDAVİSİ	65
45.	PSİLOSİBİN VE PSİLOSİN TAYİNİ İÇİN ANALİTİK YÖNTEMLER	65
46.	VERTİGO HASTALIĞI, TEDAVİSİ VE İLAÇ ETKEN MADDELERİ İLE YAPILAN ANALİTİK ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	66
47.	HUMİK ASİT KAYNAKLARI, KULLANIM ALANLARI VE ANALİZLERİ	67
48.	NARİNGENİN KAYNAKLARI, İLAÇ ETKİLEŞİMLERİ VE ANALİZLERİ	68
49.	*PANAX GİNSENG* VE YAPILAN ANALİTİKSEL ÇALIŞMALAR	68
50.	SARI KANTARON VE YAPILAN ANALİTİKSEL ÇALIŞMALAR	69
51.	KUŞBURNU (*ROSA CANİNA*) VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİ	70
52.	KARADUT VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİ	71
53.	SIPROFLOKSASIN ÜZERINE YAPILAN KROMATOGRAFIK ANALIZLER	71
54.	KAPARI (*CAPPARIS SPINOSA*) BITKISININ KIMYASAL İÇERİĞI VE ANALIZI	72
55.	ŞIZOFRENI VE TEDAVISINE GENEL BIR BAKIŞ	73
56.	OSTEOPOROZ TEDAVİSİ İÇİN KULLANILAN İLAÇLAR VE ANALİZLERİ	73
57.	AKNE VULGARİS VE AKNE VULGARİSDE İZOTRETİOİN TEDAVİSİ	74
58.	URTİCA DİOİCA (ISIRGAN OTU) BİTKİSİNDEKİ MADDELERİN MİKTAR TAYİNİ VE BULUNAN SONUÇLARIN YORUMLANMASI	75
59.	BALIK YAĞI ANALİZİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR	75
60.	POLİKİSTİK OVER SENDROMU VE TEDAVİSİ	76
61.	AKNE HASTALIĞI VE TEDAVİSİ	
62.	GASTROİNTESTİNAL SİSTEM RAHATSIZLIKLARI VE BUNLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILAN BİTKİLERİN ANALİTİK OLARAK İNCELENMESİ	77
63.	KUŞBURNU BİTKİSİ VE ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR	78

64. NÖROPATİK AĞRI TEDAVİSİNDE KULLANILAN PREGABALİN VE GABAPENTİNE İLİŞKİN ETKEN MADDE ANALİZLERİ 79
65. PSİKOTERAPÖTİK İLAÇLAR VE KANDA TAKİPLERİNDE KULLANILAN ANALİTİK YÖNTEMLER 80
66. SENTETİK KANNABİNOİDLER, BONZAİ VE ANALİZLERİ
67. TOLUEN, TOLUEN METABOLİTLERİ VE YAPILAN ANALİTİKSEL ÇALIŞMALAR 81
68. QUİNOA (*CHENOPODİUM QUİNOA WİLLD*.) BİTKİSİ ÜZERİNE YAPILMIŞ ANALİZ ÇALIŞMALARI 82
69. BİTKİ VE MEYVELERDE BULUNAN AMİGDALİN ÜZERİNE YAPILMIŞ ANALİZ ÇALIŞMALARI 83
70. PARASETAMOL TAYININDE KULLANILAN ANALITIK YÖNTEMLER 84
71. VALSARTAN TAYININDE KULLANILAN ANALITIK YÖNTEMLER 84
72. EPİLEPSİ VE TEDAVİSİ 85
73. EPİLEPSİ TEDAVİSİ VE FENOBARBİTALİN TAYİN YÖNTEMLERİ 86
74. AMİNOGLİKOZİTLERLE İLGİLİ YAPILAN ANALİTİK TAYİNLER 86
75. DOKSORUBİCİN İLE YAPILMIŞ ANALİTİK ÇALIŞMALAR 87

BİYOKİMYA ANABİLİM DALI

76. ANTİKOAGÜLAN İLAÇLAR 89
77. TİP II DİYABETİKLİ KİŞİLERDE SERUM GAMA-GLUTAMİL TRANSFERAZ AKTİVİTESİ 89
78. EGZERSİZ VE EGZERSİZ ÖNCESİ ANTİOKSİDAN/VİTAMİN ALIMININ OKSİDATİF STRESE ETKİSİ 90
79. KALP DAMAR HASTALIKLARINDA RİSK FAKTÖRÜ OLARAK LİPİDLERİN ÖNEMİ 91
80. BESLENME TÜRLERİNİN ÇEŞİTLİ KANSER TÜRLERİ İLE İLİŞKİSİ 92
81. UBİKİTİN PROTEOZOM SİSTEMİ VE KİSTİK FİBROZİS 93
82. TROMBOZ VE PEDİATRİK TROMBOZ 94
83. DIABETES MELLİTUS TOPLUMA GETİRDİĞİ EKONOMİK YÜK VE OBEZİTE 95
84. SAĞLIKTA SERBEST RADİKALLERİN ROLÜ 96

85.	SERBEST RADİKALLERİN, ANTİOKSİDANLARIN VE BESLENMENİN YAŞLANMA ÜZERİNE OLAN ETKİSİ	97
86.	ISIRGAN OTUNUN ANTİOKSİDAN AKTİVİTESİ	98
87.	YARA İYİLEŞMESİNE ETKİ EDEN ÇEŞİTLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ	99
88.	DİABETES MELLİTUS	99
89.	KORONER KALP HASTALIKLARI VE ATEROSKLEROZ	100
90.	METABOLİK SENDROM VE İNSULİN DİRENCİ	100
91.	METABOLİK SENDROM, PREVELANSI VE TEDAVİSİ	101
92.	KAN VE DİĞER VÜCUT SIVILARINDA YAPILAN KLİNİK BİYOKİMYASAL TESTLER	102
93.	PROGRAMLI HÜCRE ÖLÜMÜ	
94.	İNSÜLİN DİRENCİNİN PATOFİZYOLOJİSİ	103
95.	LİKOPENİN KRONİK ALKOLİK KARACİĞER HASARINA ETKİSİ	105
96.	YAPAY TATLANDIRICILAR VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	106
97.	HEMOSTATİK SİSTEM VE ANKAFERD'İN KOAGÜLASYONDAKİ ETKİLERİ	107
98.	HEMOSTATİK SİSTEM BİYOKİMYASI VE KİTOSANIN KOAGÜLASYONDAKİ YERİ	108
99.	YARA İYİLEŞMESİ VE BİYOLOJİK MATERYALLER	109
100.	PROTEOMİK ANALİZ VE İKİ BOYUTLU ELEKTROFOREZ	110
101.	ANTİKOAGÜLAN TEDAVİDE VARFARİNİN YERİ	
102.	İSKEMİK İNMELİ HASTALARDA GAMA GLUTAMİL TRANSFERAZ AKTİVİTESİ	112
103.	İSKEMİK İNMELİ HASTALARDA ÜRİK ASİT DÜZEYLERİ	113
104.	VİTAMİNLER VE BİYOKİMYASAL ÖNEMİ	113
105.	MELATONİN	114
106.	DENEYSEL DİABET MODELLERİ VE BİTKİSEL TEDAVİLER	114
107.	SAĞLIKTA PLASTİK ŞİŞELERİN KULLANIMI VE ÖNEMİ	115
108.	BESLENME VE KANSER	117
109.	OSTEOPOROZ NEDENLERİ VE OSTEOPOROZ TEDAVİSİNDE BİFOSFONATLARIN ROLÜ	118
110.	POLİKİSTİK OVER SENDROMU	119

111. TRANSFERRIN VE MODIFIKASYONLARININ HASTALIKLARLA İLIŞKISI 120
112. KÖK HÜCRE TEKNOLOJİSİNİN TIPTA KULLANIM ALANLARI 121
113. HEMOFİLİ HASTALIĞI VE TEDAVİSİ 122
114. NİGELLASATIVA YAĞININ YARA İYİLEŞMESİ ÜZERİNE ETKİSİ 122
115. TIBBİ LABORATUVAR VERİLERİ KULLANILARAK ALT (ALANİN AMİNOTRANSFERAZ) VE BİLİRUBİN İN REFERANS ARALIĞI TAYİNİ 123
116. TIBBİ LABORATUVAR VERİLERİ KULLANILARAK GLİKOZ VE HBA1C REFERANS ARALIĞININ BELİRLENMESİ 124
117. VİTAMİNLER VE BİYOKİMYASI 125
118. İNFLAMASYON; PROSTAGLANDİNLER VE ANTİİNFLAMATUVAR İLAÇLAR 126
119. OMEGA-3 YAĞ ASİTLERİNİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ 127
120. LEPTİN-GHRELİN-OBESTATİN'İN BİYOKİMYASAL ETKİLERİ 127
121. KUDRET NARI (MOMORDİCA CHARANTIA) BİTKİSİNİN ÖSTROJEN RESEPTÖRLERİ ÜZERİNE ETKİSİ 128
122. KUDRET NARI (MOMORDİCA CHARANTIA) ÇEŞİTLİ HASTALIKLAR ÜZERİNE ETKİSİ 129
123. METABOLİK SENDROM VE IGF SİSTEMLERİNİN KANSERDEKİ ROLÜ 130
124. AKCİĞER HASTALIKLARI VE TEDAVİSİNDE KÖK HÜCRENİN YERİ 131
125. DEMANS VE ALZHEİMER 132
126. HİPERTANSİYON 133
127. METABOLİK SENDROM 134
128. ELEKTROFOREZ VE ELEKTROFOREZ ÇEŞİTLERİ 135
129. YARA İYİLEŞMESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ 137
130. SERBEST RADİKALLER 138
131. MİNERALLER VE BİYOKİMYASI 138
132. OLESTEROL METABOLİZMASI, HİPERKOLESTEROLEMİ VE HİPERKOLESTEROLEMİ TEDAVİSİNE YAKLAŞIMLAR 140
133. D VİTAMİNİ-KALSİYUM METABOLİZMASI; D VİTAMİNİ EKSİKLİĞİ VE TEDAVİSİ 141

134. AMİLOİD PROTEİNLER 142
135. PROBİYOTİK, PREBİYOTİK VE SİNBİYOTİKLER 143
136. DİABET VE OBESİTENİN LEPTİN İLE İLİŞKİSİ 144
137. ANTİKOAGÜLAN İLAÇLAR VE ETKİ MEKANİZMALARI 145
138. UTERUS İSKEMİ REPERFÜZYON HASARINDA CURCUMİN'İN ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 146
139. BESLENMENİN YARA İYİLEŞMESİNE ETKİLERİ 147
140. YARA İYİLEŞMESİ VE BÜYÜME FAKTÖRLERİ 148
141. DEMİR EKSİKLİĞİ ANEMİSİ 148
142. DİYABETE BAĞLI KOMPLİKASYONLAR VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ 149
143. METABOLİK SENDROM 150
144. B KOMPLEKS VİTAMİNLERİ 151
145. NİTRİK OKSİTİN SPORCU PERFORMANSINA ETKİSİ 151
146. MEME KANSERİNİN PATOFİZYOLOJİSİ VE İNSİDANSININ SERBEST ECZACILIĞA YANSIMASI 152
147. PROTEİN YAPI HATALARININ NEDEN OLDUĞU NÖRODEJENERATİF HASTALIKLAR 153
148. PROTEİN YAPI HATALARI VE NÖRODEJENERATİF HASTALIKLARDAKİ ROLÜ 154
149. GANODERMAL LUCİDUMUN ÇEŞİTLİ HASTALIKLAR VE ÜZERİNE ETKİSİ 155
150. DİABET HASTALARINDA SERBEST RADİKALLERİN ROLÜ VE ANTİOKSİDANLARIN ETKİSİ 155
151. FRUKTOZUN ; OBESİTE, DİABET VE METABOLİK SENDROM ÜZERİNE ETKİLERİ 157
152. CURCUMİN'İN TROMBOSİTLERDE H_2O_2 (HİDROJEN PEROKSİT) ARACILI OKSİDATİF STRESE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI 158
153. AKUT VİRAL HEPATİTLER VE KORUNMA YOLLARI 159
154. YARA BAKIMI 159

FARMASÖTİK MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI

155. ANTİBİYOTİK KULLANIMININ GENEL PRENSİPLERİ 162
156. KOMBİNE ANTİBİYOTİK KULLANIMI 162

157. SİTOTOKSİK KEMOTERAPİNİN İMMUN SİSTEME ETKİSİ 163
158. INFLUENZA (MEVSİMSEL GRİP, KUŞ GRİBİ VE DOMUZ GRİBİ) SALGINLARININ ETYOLOJİSİ, BULAŞMA, KORUNMA VE TEDAVİSİ 163
159. KARACİĞER YETERSİZLİĞİNDE ANTİBİYOTİK KULLANIMI 165
160. AŞILAR VE BAĞIŞIK SERUMLAR 165
161. REKOMBİNANT DNA TEKNOLOJİSİ İLE AŞI ÜRETİMİ 166
162. REKOMBİNANT DNA TEKNOLOJİSİ İLE ELDE EDİLEN AŞILAR VE SERUMLARIN TEDAVİDEKİ YERİ 167
163. ANTİBİYOTİK DİRENCİ 167
164. GRİP (İNFLUENZA) İNFEKSİYONU BULAŞMA . KORUNMA YOLLARI VE TEDAVİSİ 168
165. GÜNÜMÜZDE KULLANILAN AŞILAR 169
166. KLİNİK MİKROBİYOLOİDE ANTİBİYOTİK KULLANIMI 170
167. ANTİFUNGALLERİN TEDAVİDE KULLANIMI 171
168. ALERJİ, İLAÇ ALERJİSİ, PENİSİLİN VE DİĞER BETA LAKTAM ANTİBİYOTİK ALERJİLERİ 171
169. ÜST SOLUNUM YOLU İNFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR 172
170. ALT SOLUNUM YOLU İNFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR 173
171. MİKROBİYOLOJİDE PROBİYOTİKLER, PREBİYOTİKLER, SİNBİYOTİKLER VE İNFEKSİYON HASTALIKLARINDA KULLANIMI 173
172. VİRAL İNFEKSİYONLARDA KULLANILAN ANTİVİRAL İLAÇLAR 174
173. AŞILARDA KULLANILAN ADJUVANLAR VE AŞI GÜVENLİĞİ 175
174. PROBİYOTİKLERİN ENFEKSİYON DIŞI BAZI HASTALIKLARDAKİ İYİLEŞTİRİCİ ETKİSİ 175
175. SİNDİRİM SİSTEMİ BAKTERİYAL İNFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR 177
176. SİNDİRİM SİSTEMİ VİRAL, PARAZİTİK VE FUNGAL ENFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR 178
177. DERİ VE YUMUŞAK DOKU İNFEKSİYONLARI İLE TEDAVİLERİ 178
178. YENİ KİNOLONLARDA MİKROBİYOLOJİK ETKİNLİK 179
179. KÖK HÜCRE NAKLİNDE İNFEKSİYON KONTROLÜ 181
180. BAKTERİLERDE QUORUM SENSİNG MEKANİZMASI 182

181. MİKOBAKTERİLERİN İZOLASYONU 182
182. PROBİYOTİKLER VE MUKOZAL İMMUNİTE 183
183. ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE AŞILAR 185
184. PSEUDOMONAS ENFEKSİYONLARI VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI 185
185. SULARDA BULUNAN MİKROORGANİZMALAR VE OLUŞTURDUĞU HASTALIKLAR 186
186. *HELİCOBACTER PYLORİ* ENFEKSİYONU VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ 187
187. HASTANE ENFEKSİYONLARI VE TEDAVİLERİ 189
188. MİKROORGANİZMALAR VE DEZENFEKTANLARA DİRENÇ 190
189. TOPLUM KÖKENLİ PNÖMONİLERDE ETİYOLOJİ VE EPİDEMİYOLOJİ 191
190. KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARDA ENFEKSİYONUN ROLÜ 192
191. MRSA VE VRSA'NIN OLUŞTURDUĞU ENFEKSİYONLAR VE BU ENFEKSİYONLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILAN ANTİMİKROBİK AJANLAR 193
192. ENFEKSİYON HASTALIKLARINDA KLİNİK ECZACININ ROLÜ NE OLMALIDIR 194
193. ANTİBİYOTİK FARKINDALIĞI VE AKILCI ANTİBİYOTİK KULLANIMI 195
194. KOZMETİKLERİN BİLİNMEYEN YÜZÜ 196
195. GIDA İLE BULAŞAN ENFEKSİYONLAR VE TEDAVİLERİ 197
196. TIBBİ AMAÇLA KULLANILAN KAN ÜRÜNLERİ VE KAN YOLU İLE BULAŞAN HASTALIKLAR 197

FARMASÖTİK BOTANİK ANABİLİM DALI

197. GÜMÜŞHACIKÖY (AMASYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE YURDUMUZDAKİ BAZI BİTKİLERİN HERBARYUM ÖRNEKLERİNİN HAZIRLANMASI 200
198. VAKFIKEBİR (TRABZON) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE YURDUMUZDAKİ BAZI BİTKİLERİN HERBARYUM ÖRNEKLERİNİN HAZIRLANMASI 200
199. YENİŞEHİR (BURSA) YÖRESİNİN GELENEKSEL HALK İLACI OLARAK YARARLANILAN BAZI BİTKİLERİ 201

200. SİLİVRİ (İSTANBUL) YÖRESİNİN BAZI BİTKİLERİ VE BUNLARIN YURDUMUZDA TEDAVİ ALANINDAKİ KULLANILIŞLARI 202
201. SAPANCA (SAKARYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE BU YÖRENİN BAZI BİTKİLERİ 202
202. SİİRT MERKEZ İLÇESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE BU YÖRENİN BAZI BİTKİLERİ 203
203. İSMİL (KONYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE BU YÖRENİN BAZI BİTKİLERİ 204
204. MANAVGAT (ANTALYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 204
205. TRABZON YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 205
206. TATVAN (BİTLİS) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 206
207. ULUKIŞLA (NİĞDE) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 206
208. DİYARBAKIR YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 207
209. YÜKSEKOVA (HAKKARİ) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 208
210. UŞAK YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 208
211. MURADİYE VE ERÇEK (VAN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 209
212. YILDIZELİ (SİVAS) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 210
213. ANTALYA YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 210
214. SARIYER (İSTANBUL) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 211
215. ÜZÜMLÜ (ERZİNCAN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 212
216. BATMAN YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 212
217. ÇAYELİ (RİZE) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 213
218. NİZİP (GAZİANTEP) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 214

219. SARIYER (İSTANBUL) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 215
220. ALANYA (ANTALYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 215
221. ENEZ (EDİRNE) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 216
222. KIZILTEPE (MARDİN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 217
223. ÇATAK (VAN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 217
224. ŞANLIURFA YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 218
225. HATAY YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 218
226. VEZİRKÖPRÜ (SAMSUN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 219
227. CİDE (KASTAMONU) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 220
228. PATNOS (AĞRI) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR 220

ECZACILIK TEMEL BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

229. BİR İLAÇ ETKİN MADDESİNİN ASİTLİK SABİTİ VE BELİRLENMESİ 223
230. PARFÜM YAPIMINDA KULLANILAN HAMMADDELER 223
231. PARFÜMÜN TARİHİ VE GELİŞİMİ 224
232. MONOKLONAL ANTİKORLAR 225
233. REKOMBİNANT HEPATİT B AŞISININ ÖNEMİ, ELDE EDİLMESİ VE UYGULANMASI 226
234. İNFLUENZA 227
235. SULU ÇÖZELTİLERDE TRİPTOFAN'IN MİKRO AYRIŞMA SABİTLERİNİN İNCELENMESİ 228
236. BAKIRIN MORFOLİNLE KOMPLEKSLEŞME REAKSİYONUNUN İNCELENMESİ 228

237. İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YÜZEY AKTİF MADDELERİN ÖNEMİ VE KULLANIMI 229
238. YÜZEY AKTİF MADDELER VE ENDÜSTRİYEL UYGULAMALARI 230
239. TRANSGENİK BİTKİLER-TRANSGENİK SOYA 230
240. GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR: TRANSGENİK MISIR 231
241. RADYOAKTİFLİK VE RADYASYONUN TEMEL İLKELERİ 232
242. X-IŞINLARININ SAĞLIK VE TIPTA KULLANIMI 233
243. ZAYIF ASİT VE BAZ ÖZELLİĞİ GÖSTEREN İLAÇLAR VE GABAPENTİNİN ASİTLİK SABİTİNİN BULUNMASI 234
244. SİKLODEKSTRİNLER VE UYGULAMA ALANLARI
245. SİKLODEKSTRİNLERİN FARMASÖTİK UYGULAMALARI 234
246. KAN PIHTILAŞMA FAKTÖRLERİNE BAĞLI KALITSAL HASTALIKLAR : FAKTÖR IX GENİNİN YAPISI VE ÖNEMİ 235
247. KAN PIHTILAŞMA FAKTÖRLERİNE BAĞLI KALITSAL HASTALIKLAR : FAKTÖR VIII GENİNİN YAPISI VE ÖNEMİ 236
248. SERT DOKU MEKANİĞİNE BİR BAKIŞ 237
249. KAS-İSKELET YUMUŞAK DOKU MEKANİĞİ VE EKLEM ARTİKÜLASYON YÜZEY HAREKETLERİ 237
250. DOPAMİN'İN ASİTLİK SABİTİNİN HESAPLANMASI 238
251. EMÜLSİYONLAR VE ECZACILIKTA UYGULAMALARI 239
252. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İNSÜLİN ÜRETİMİ: İNSAN İNSÜLİN CDNA SININ HAZIRLANMASI 240
253. KANSER TEDAVİSİNDE KULLANILAN MONOKLONAL ANTİKORLAR VE HİBRİDOMA TEKNOLOJİSİ 240
254. İNSAN İSKELET KASININ BİYOMEKANİĞİ 241
255. QUORUM SENSİNG (ÇEVREYİ ALGILAMA SİSTEMİ) İNHİBİTÖRLERİ 242
256. SAĞLIK İÇİN BOR 243
257. ECZACILAR İÇİN SI BİRİMLERİ 244
258. B KOMPLEKS VİTAMİNLERİ 245
259. İNFLUENZA VİRÜSÜ PATOGENEZİ VE KORUNMA YOLLARI 245
260. VİRAL HEPATİTLER VE KORUNMA YOLLARI 246
261. ANTİVİRAL İLAÇLAR: TAMİFLU'NUN İNFLUENZA VİRÜS REPLİKASYONUNA ETKİLERİ 247
262. ISI VE KİNETİK TEORİSİ İLE ISI VE YAŞAM İLİŞKİSİ 248

263. AKIŞKANLAR VE AKIŞKANLARIN HAREKETİ 249
264. ANTİPATOJENİK İLAÇLAR 249
265. DOĞAL YÜZEY AKTİF MADDE İÇEREN BİTKİLER 250
266. DOĞAL YÜZEY AKTİF MADDELER 251
267. İNSANDA X KROMOZOMUNA BAĞLI KALITIM GÖSTEREN HİPOFOSFATEMİ İLE İLİŞKİLİ PHEX GENİ CDNASININ HAZIRLANMASI 251
268. REKOMBİNANT DNA TEKNOLOJİSİ İLE ÜRETİLEN İLAÇLAR 252
269. ENDOKRİNOLOJİK HASTALIKLARIN PATOFİZYOLOJİSİ 253
270. ENDOKRİN SİSTEMİN İNSAN VÜCUDUNA ETKİLERİ 254
271. ENDOKRİNOLOJİK HASTALIKLARIN PATOFİZYOLOJİSİ 255
272. GASTROİNTESTİNAL SİSTEMİN BAKTERİYEL ENFEKSİYONLARI VE TEDAVİLERİ 256
273. BAKTERİYEL BİYOFİLMLER 257
274. ATOM KURAMLARI VE ATOM KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ 257
275. İZONİAZİD'İN SULU ÇÖZELTİLERDEN UZAKLAŞTIRILMASI 258

FARMASÖTİK KİMYA ANABİLİM DALI

276. KARACİĞER ÜZERİNE KORUYUCU ETKİSİ OLAN BİTKİLER VE ETKEN MADDELERİ 261
277. BİTKİSEL ETKEN MADDELERİN BİYOTRANSFORMASYONU 261
278. ANTİKANSER ETKİ GÖSTERMESİ MUHTEMEL COX-2 İNHİBİTÖRLERİ VE SELENOKOKSİB-1 262
279. ANTİKANSER ETKİ GÖSTERMESİ MUHTEMEL HİDRAZİT-HİDRAZONLAR 261
280. 5-AMİNOSALİSİLİK ASİT VE TÜREVİ OLAN ÖN İLAÇLAR ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR 263
281. KOLONA İLAÇ HEDEFLENDİRİLMESİ VE ÜLSERATİF KOLİTİN TEDAVİSİNDE ÖN İLAÇ YAKLAŞIMLARI 264
282. ANTİEPİLEPTİK İLAÇLAR VE METABOLİTLERİNİN PLAZMADAN ÇEŞİTLİ KROMATOGRAFİK YÖNTEMLERLE ANALİZİ 264
283. ANTİEPİLEPTİK İLAÇ GELİŞTİRİLMESİNDE YENİ HEDEFLER 265
284. ANTİDEPRESAN ILAÇLAR VE ANTİDEPRESAN İLAÇLARIN METABOLİZMASI 265

285. ANTİDEPRESAN İLAÇLARIN GELİŞİMİ ve YAPI-AKTİVİTE İLİŞKİLERİ 266
286. YAŞLILARDA FARMAKOKİNETİK 267
287. OBEZİTE VE TEDAVİSİNDEKİ ETKİN MOLEKÜLLER 267
288. DIABETES MELLITUS TEDAVİSİNDEKİ ETKİN MOLEKÜLLER 267
289. KOLONA HEDEFLENDİRİLMİŞ İLAÇ ELDESİ AMACIYLA SENTEZLENEN AROMATİK PRİMER AMİNLER VE AZO TÜREVLERİ 269
290. LC-MS VE LC-MS/MS TEKNİKLERİNİN FARMASÖTİK VE BİYOANALİTİK ALANDAKİ UYGULAMALARI 270
291. ÜLSER TEDAVİSİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: ANTİÜLSER İLAÇLAR 271
292. YAŞAMI TEHDIT EDEN HIPERTANSIYON ve TEDAVISINDE KULLANILAN VALSARTAN 271
293. KANSER VE TEDAVISINDE KULLANILAN BAZI TAKSAN TÜREVLERİ 272
294. HİDRAZİT-HİDRAZON TÜREVİ BİLEŞİKLER ÜZERİNDE BAZI ARAŞTIRMALAR : SAFLAŞTIRMA ÇÖZÜCÜSÜ ve ERİME NOKTASI İLİŞKİSİ 272
295. HEPATOSELÜLER KARSİNOMDA KALLİSTATİN VE MELOKSİKAM KOMBİNASYONU 273
296. TİP 2 DİABETES MELLİTUS TEDAVİSİNDE KULLANILAN ORAL ANTİDİABETİK İLAÇLAR VE DİABET GELİŞİMİNDE DEMİRİN ROLÜ 274
297. DEKSKETOPROFEN ETKEN MADDESİNİN GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİMİ VE İLGİLİ ANALİTİK YÖNTEMLERİN İNCELENMESİ 275
298. İLAÇLARDA SAFSIZLIK VE BOZUNMA ÜRÜNLERİNİN TANIMLANMASINDA İLERİ KROMATOGRAFİK TEKNİKLERİN KULLANIMI ÜZERİNE İNCELEMELER 275
299. KALSİYUM KANAL BLOKÖRLERİNİN HİPERTANSİYON TEDAVİSİNDE KULLANIMI 276
300. *N*-SÜBSTİTÜE-*N′*-[4-(5-TİYOKSO-4,5-DİHİDRO-1,3,4-OKSADİAZOL-2-IL)FENİL]TİYOÜRELERİN SENTEZİ ve YAPILARININ AYDINLATILMASI 277
301. TRİAZENLERİN ANTİKANSER AKTİVİTELERİ 277
302. *N*-TOSİL-(L)-METİYONİN HİDRAZİTİN'DEN TÜREYEN BAZI HİDRAZİT-HİDRAZONLARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI 278
303. *N*-TOSİL-(L)-VALİN'DEN TÜREYEN BAZI HİDRAZİT-HİDRAZONLARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI 279

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

304. ANKSİYETE VE DEPRESYONDA PAROKSETİNİN ROLÜ, DİĞER SEROTONİN GERİ ALIM İNHİBİTÖRLERİNE KARŞI ÜSTÜNLÜĞÜ VE GENEL ÖZELLİKLERİ 279
305. BENZİMİDAZOL TÜREVİ BİR MOLEKÜL OLAN MEBENDAZOL ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR 280
306. TİYOURASİL TÜREVLERİNİN SENTEZİ, KROMATOGRAFİK VE SPEKTRAL ANALİZLERİ 281
307. TİYOURASİL HALKASI TAŞIYAN HİDRAZONLARIN SENTEZİ, KROMATOGRAFİK VE SPEKTRAL ANALİZLERİ 281
308. ANTİKANSER AKTİVİTE GÖSTEREN BAZI HİDRAZİD-HİDRAZON TÜREVLERİ 282
309. ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTE GÖSTEREN BAZI HİDRAZİD-HİDRAZONLAR 283
310. *p*-METOKSİBENZOİLKLORÜR'DEN HAREKETLE HİDRAZİD HİDRAZON SENTEZİ VE SAFLAŞTIRILMASI 284
311. *p*-METOKSİBENZOİLKLORÜRDEN HAREKETLE HİDRAZİD-HİDRAZON SENTEZİ VE YAPI TAYİNİ 284
312. DOĞUM SONRASI DEPRESYON TEDAVİSİ 285
313. APOPTOZ ÜZERİNE ETKİLİ TRİAZOL TÜREVLERİ
314. BENZOKAİNDEN HAREKETLE SENTEZLENEN TİYOSEMİKARBAZİT VE TRİAZOL TÜREVİ İKİ YENİ BİLEŞİĞİN SENTEZ VE YAPI AYDINLATILMASI 286
315. HETEROARİL MONOSÜBSTİTÜE TİYOÜRE TÜREVLERİNİN SENTEZİ VE ÖZELLİKLERİ 287
316. TİROZİN KİNAZ İNHİBİTÖRLERİ 288
317. KİLO VERDİRİCİ AMAÇLA KULLANILAN İLAÇ ETKEN MADDELERİ 289
318. BAZI ÜRE TÜREVLERİ ÜZERİNDE SENTEZ VE SAFLAŞTIRMA ÇALIŞMALARI 290
319. GABAPENTİN'DEN HAREKETLE SÜBSTİTÜE ÜRE SENTEZİ VE YAPISININ AYDINLATILMASI 291
320. GABAPENTİN'DEN HAREKETLE SÜBSTİTÜE ÜRE SENTEZİ VE SAFLAŞTIRILMASI 291
321. SANTRAL SİNİR SİSTEMİNDE TERAPÖTİK ETKİ SAĞLAMAK İÇİN HAZIRLANAN ÖN İLAÇLAR 292

322. AMFETAMİN SUİİSTİMALİ VE BİYOLOJİK ÖRNEKLERDEN KROMATOGRAFİK YÖNTEMLERLE MİKTAR TAYİNİ 292
323. HEPATİT C NS5B İNHİBİTÖRLERİ: SOFOSBUVİR 293
324. FLOR ATOMUNUN MEDİSİNAL KİMYADAKİ ÖNEMİ 293
325. KO-KRİSTALLER VE ECZACILIKTAKİ UYGULAMA ALANLARI 294
326. BAZI HİDRAZON TÜREVLERİ ÜZERİNDE SAFLAŞTIRMA ÇALIŞMALARI 295
327. BAZI HİDRAZON TÜREVLERİ ÜZERİNDE SENTEZ ÇALIŞMALARI 296
328. 4-KLORO-*N*-{4-[(5-METİL-1,3,4-TİYADİAZOL-2-İL)SÜLFONİL]FENİL}-BENZAMİT'İN SENTEZİ VE YAPISININ AYDINLATILMASI 296
329. 4-NİTRO-*N*-{4-[(5-METİL-1,3,4-TİYADİAZOL-2-İL)SÜLFONİL]FENİL}-BENZAMİT'İN SENTEZİ VE YAPISININ AYDINLATILMASI 297
330. ICH KILAVUZLARI 297
331. SORAFENİB'LE İLGİLİ FARMAKOVİJİLANS ÇALIŞMALARI 298

FARMAKOLOJİ ANABİLİM DALI

332. HASTALARIN EŞDEĞER İLAÇLARA BAKIŞI 301
333. NÖROPATİK AĞRI TEDAVİSİ 301
334. PSİKİYATRİ İLAÇLARI VE FARMAKOVİJİLANS 302
335. SIÇANLARDA YANIĞA BAĞLI OLARAK GELİŞEN İNCEBARSAK HASARINDA OBESTATİNİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 302
336. SIÇANLARDA YANIĞA BAĞLI OLARAK GELİŞEN AKCİĞER HASARINDA OBESTATİNİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 304
337. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE OTC İLAÇLAR 305
338. OTC İLAÇLARA GENEL BAKIŞ VE ÜLKEMİZDE OTC İLAÇ YÖNETMELİĞİ NASIL OLMALI ? 306
339. DENEYSEL DİYABETİK HAYVAN MODELLERİ 307
340. DİYABETTE ENDOTEL DİSFONKSİYONU 308
341. SERBEST ECZACILARIN EŞDEĞERİLAÇLARA BAKIŞI 309
342. EŞDEĞER İLAÇ ve HEKİMLERİN EŞDEĞERİLACA BAKIŞI 310
343. SIÇANLARDA YANIĞA BAĞLI OLARAK GELİŞEN AKCİĞER HASARINA KARŞI BETAİN'İN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 311

344. SIÇANLARDA OLUŞTURULAN YANIK HASARINA KARŞI BETAİN'İN İNCE BARSAKTA KORUYUCU ETKİSİ 312
345. ECZACILARIN MENOPOZ DESTEK ÜRÜNLERİNE BAKIŞININ VE BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 313
346. HEMŞİRELERİN FARMAKOVİJİLANS UYGULAMALARINA BAKIŞI VE ADVERS ETKİ BİLDİRİMİ KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ 314
347. ECZACILARIN ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAĞI KULLANIMININ ARAŞTIRILMASI 315
348. GELECEĞİN TEDAVİ YAKLAŞIMI: BİREYE ÖZGÜ TEDAVİ 316
349. PSİKİYATRİDE İLAÇ KAYNAKLI HASTALIKLAR 317
350. SIÇANLARDA SEPSİSE BAĞLI OLARAK GELİŞEN BEYİN HASARINA KARŞI ETANERSEPTİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 318
351. SIÇANLARDA SEPSİSE BAĞLI OLARAK GELİŞEN AKCİĞER HASARINA KARŞI ETANERSEPTİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 319
352. METABOLİK SENDROMDA ADİPOSİTOKİNLERİN ROLÜ VE EGZERSİZİN ETKİSİ 320
353. ÇOCUKLARDA İLAÇ KULLANIMI 321
354. GERİATRİK FARMAKOLOJİ-YAŞLILARDA İLAÇ KULLANIMI 322
355. ÇOCUKLARDA KLİNİK ARAŞTIRMALAR 323
356. SPORDA DOPİNG VE İLAÇ SUİSTİMALİ: ANABOLİK ANDROJENİK STEROİDLER VE HORMONLAR 324
357. SPORDA DOPİNG VE İLAÇ SUİSTİMALİ: STİMÜLANLAR VE KULLANIMI KISITLI OLAN MADDELER 325
358. HEMŞİRELERİN AKILICI İLAÇ KULLANIMINA BAKIŞININ VE BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 326
359. PİKNOGENOLÜN STREPTOZOTOSİN İLE OLUŞTURULAN DİABETES MELLİTUS MODELİNDE GELİŞEN EREKTİL DİSFONKSİYONA ETKİSİNİN İNCELENMESİ 327
360. PİKNOGENOLÜN STREPTOZOTOSİN İLE OLUŞTURULAN DIABETES MELLITUS MODELİNDE AORTADA GELİŞEN ENDOTEL DİSFONKSİYONA ETKİSİNİN İNCELENMESİ 328
361. HİPERTANSİYONA NEDEN OLAN DOĞAL İYATROJENİK VE TRANSGENİK DENEYSEL MODELLERİN İNCELENMESİ 329

362. İSKEMİK KALP HASTALIKLARINA KALP YETMEZLİĞİNE VE KARDİYOMİYOPATİYE NEDEN OLAN DOĞAL, İYATROJENİK VE TRANSGENİK DENEYSEL MODELLERİN İNCELENMESİ 330
363. İLAÇ KAYNAKLI NÖROLOJİK BOZUKLUKLAR 331
364. KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARA NEDEN OLAN İLAÇLAR 332
365. GASTROİNTESTİNAL SİSTEMİN İLAÇ KAYNAKLI RAHATSIZLIKLARI 333
366. HİPERTANSİYON VE ANTİHİPERTANSİF İLAÇLAR 335
367. CİNSEL TEMASLA GEÇEN HASTALIKLAR
368. CİNSEL TEMASLA GEÇEN HASTALIKLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR 337
369. HEPATİT VE HEPATİT TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR 338
370. ECZANELERDE REÇETE KARŞILAMA SÜRECİNDE ETİK İLKELER 339
371. FARMAKOLOJİ ÖĞRENME MODELLERİ VE ECZACILIK EĞİTİMİ 340
372. ORAL KONTRASEPTİF KULLANIMINA HASTALARIN, ECZACILARIN VE DİĞER SAĞLIK PERSONELİNİN YAKLAŞIMI 341
373. ALZHEİMER HASTALIĞINDA GÜNCEL İLAÇ TEDAVİSİ 342
374. BÜYÜK MOLEKÜLLERİN FARMAKOKİNETİĞİ 343
375. İLAÇ DAĞILIMI, TOKSİSİTESİ VE ETKİNLİĞİNDE TAŞIYICI PROTEİNLERİN ROLÜ 344
376. KÜÇÜK MOLEKÜLLLERİN EMİLİMİ, DAĞILIMI, METABOLİZMASI VE ATILIMI (ADME) 345
377. A'DAN Z'YE AİLE PLANLAMASI VE DOĞUM KONTROL YÖNTEMLERİ 346
378. ROMATOİD ARTRİT VE TEDAVİSİ 347
379. ŞİZOFRENİ NÖROBİYOLOJİSİ VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI 348
380. PLAZMİNOJEN AKTİVATÖR İNHİBİTÖRLERİNİN TEDAVİDEKİ YERİ 349
381. ÇOKLU İLAÇ KULLANIMI: POLİFARMASİ 349
382. GÖZ HASTALIKLARININ TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR 351
383. BİREYE ÖZGÜ TEDAVİ 352
384. KANSER KEMOTERAPİSİNDE REZİSTANS MEKANİZMALARI 353
385. İŞTAH, DOYGUNLUK VE BESLENME KONTROLÜ 355
386. PROOPİOMELANOCORTİN VE OBEZİTE 356

387. DİYABET HASTALARINDA İLAÇ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 357
388. DİYABET HASTALARINDA HASTALIK ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ 357
389. KLİNİK İLAÇ ARAŞTIRMALARINDA REHBER VE DANIŞMANLIK 359
390. KLİNİK İLAÇ ARAŞTIRMALARINDA İSTATİSTİK VE ÖRNEK BÜYÜKLÜĞÜ 360
391. GENETİK VE FARMAKOEPİDEMİYOLOJİK ÇALIŞMALARDA ARAŞTIRMA METODLARI 360
392. GLUTAMATERJİK SİSTEMİN MAJÖR DEPRESYONDAKİ ROLÜ 361
393. SIÇANDA DENEYSEL KOLİT MODELİNDE *MYRTUS COMMUNİS* SUBSP. *COMMUNİS* EKSTRESİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN BİYOKİMYASAL OLARAK İNCELENMESİ 362
394. SIÇANDA DENEYSEL KOLİT MODELİNDE *MYRTUS COMMUNİS* SUBSP. *COMMUNİS* EKSTRESİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN HİSTOLOJİK OLARAK İNCELENMESİ 363
395. SİSPLATİN TOKSİSİTESİ 364
396. TESTİKÜLER TORSİYON/DETORSİYON MODELİNDE APOSİNİN'in ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 365
397. SIÇANDA DENEYSEL KOLİT MODELİNDE *Myrtus communis* subsp. *Communis* EKSTRESİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN İNCELENMESİ 366
398. DENEYSEL ARAŞTIRMALARDA ZEBRA BALIĞI (*DANİO RERİO)* *367*
399. İLACA BAĞLI GELİŞEN KARACİĞERHASTALIKLARI 368
400. OSTEONEKROZ: FİZYOPATOLOJİ VE TEDAVİ 369
401. DENEYSEL SEPSİS MODELLERİ 370
402. DENEYSEL PULMONER HİPERTANSİYON MODELLERİ 371
403. FARMAKOEKONOMİK ARAŞTIRMALARDA TEMEL PRENSİPLER 372
404. DİYABET HASTALARINDA HASTALIK ALGISININ VE DİYABET ÖZBAKIM AKTİVİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 373
405. İLAÇ KULLANIMINA BAĞLI BÖBREK RAHATSIZLIKLARI
406. İLACA BAĞLI ENDOKRİN HASTALIKLAR 375
407. İLAÇ KAYNAKLI HEMATOLOJİK BOZUKLUKLAR 376
408. DEPRESYON TEDAVİSİNDE YENİ TEDAVİ YAKLAŞIMLARI 377
409. PARKİNSON TEDAVİSİNDE YENİ TEDAVİ YAKLAŞIMLARI 377

410. ŞİZOFRENİDE İNFLAMATUVAR MEKANİZMALARIN YERİ 378
411. SAFRA KANALI BAĞLAMA YÖNTEMİ İLE DENEYSEL OLARAK SİROZ OLUŞTURULAN SIÇANLARDA KARACİĞERDE GELİŞEN HASARA KARŞI YABAN MERSİNİ EKSTRESİNİN (*Myrtus Communis*) KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ 379
412. KARACİĞERDE GELİŞEN HASARA KARŞI KORUYUCU ETKİLERİNİ ARAŞTIRMAK ÜZERE YABAN MERSİNİ (*Myrtus Communis*) EKSTRESİ UYGULANAN DENEYSEL OLARAK SİROZ OLUŞTURULMUŞ SIÇANLARDA GLUTATYON SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ 380
413. SAFRA KANALI BAĞLAMA YÖNTEMİ İLE DENEYSEL OLARAK SİROZ OLUŞTURULAN SIÇANLARDA KARACİĞERDE GELİŞEN HASARA KARŞI YABAN MERSİNİ (*Myrtus Communis*)'in MİYELOPEROKSİDAZ AKTİVİTESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ 380
414. A*CHİLLEA MULTİFİDA*'NIN ANTİPİRETİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ 382
415. A*CHİLLEA MULTİFİDA*'NIN ANTİENFLAMATUAR ETKİSİNİN İNCELENMESİ 383
416. A*CHİLLEA MULTİFİDA*'NIN ANALJEZİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ 385
417. ANTİBİYOTİK DİRENCİNİN MEKANİZMALARI 386
418. KATATONİ VE TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR 387
419. POLİKİSTİK OVER SENDROMUNDA METFORMİN KULLANIMI 387

KLİNİK ECZACILIK ANABİLİM DALI

420. 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ECZACILIK UYGULAMLARI 1 DERSİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 390
421. ECZACILIK MESLEK MEMNUNİYETİ 391
422. SERBEST ECZACIYA YÖNELTİLEN SORULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 392
423. SERBEST ECZANEDE DİYABET RİSK BELİRLEMESİ 392
424. HİPERTANSİYON HASTALARININ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 393
425. HİPERLİPİDEMİ HASTALARDA KARDİYOVASKÜLER RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ 394

426. İSTANBUL BEYOĞLU BÖLGESİNDEKİ SERBEST ECZACILARIN KLİNİK ECZACILIK UYGULAMALARI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 395
427. ECZACILIK HİZMETLERİNDE HASTA MEMNUNİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 396
428. SERBEST ECZANEDE DİYABET HASTALARININ İLAÇ PROFİLLERİNİN VE FARMASÖTİK BAKIM İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI 397
429. ECZANEDE TEKNİSYENLERİN MESLEKİ TUTUMLARININ VE SORUMLULUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 398
430. SERBEST ECZANEDE KADINLARDA OSTEOPOROZ RİSK TARAMASI: HASTA EĞİTİMİ VE İZLEMİ 399
431. MİDE ŞİKAYETLERİNDE REÇETESİZ İLAÇ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 399
432. BİTKİSEL EKLENTİ KULLANIM PROFİLLERİNİN SERBEST ECZANEDE DEĞERLENDİRİLMESİ 400
433. SERBEST ECZANEDE HİPERTANSİYON HASTALARININ PROFİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İLAÇ UYUNCUNUN ÖLÇÜLMESİ 401
434. ECZACILIK MESLEK MEMNUNİYETİ 402
435. TOPLUMUN SERBEST ECZANELERDEN ALDIĞI ECZACILIK HİZMETLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİNİ DEĞERLENDİRİLMESİ 403
436. DOKTORLARIN ECZACILARIN BAŞLICA GÖREVLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ VE MESLEKİ İŞBİRLİĞİNE BAKIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 404
437. ECZACILIK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ECZACILIK MESLEĞİ İLE İLGİLİ ALGI VE DÜŞÜNCELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 405
438. SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET HASTALARININ İLAÇ PROFİLLERİNİN VE FARMASÖTİK BAKIM İHİTYAÇLARININ SAPTANMASI 406
439. SERBEST ECZANEDE ADVERS İLAÇ OLAYLARININ TESPİT EDİLMESİ 407
440. ONKOLOJİ SERVİSİNDE ECZACI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN İLAÇ UZLAŞI PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 407
441. TRANSPLANTASYON FARMAKOTERAPİSİ 408
442. SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET RİSKİ TARAMASI 408

443. SERBEST ECZANELERDE OBEZİTE ÖNLEME VE KONTROL PROGRAMI
444. SERBEST ECZANEDE GEBELİKTE SIK RASTLANAN HASTALIKLARDA İLAÇ DANIŞMANLIĞI 410
445. SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET RİSKİ TARAMASI 411
446. SERBEST ECZANELERDE REÇETESİZ ANALJEZİK KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 412
447. SERBEST ECZANELERDE TOPİKAL KORTİKOSTEROİD KULLANAN HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN VE UYUNÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 412
448. DAHİLİYE SERVİSİNDE ECZACI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN İLAÇ UZLAŞI PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 413
449. SERBEST ECZANEDE GERİATRİK HASTALARIN İLAÇ KULLANIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 414
450. TOPLUMUN İLAÇ KULLANIMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 414
451. BÖBREK YETMEZLİĞİNDE İLAÇ DOZ AYARLAMASI 415
452. SERBEST ECZANEDE GERİATRİK HASTALARIN İLAÇ BİLGİSİNİN VE UYUNCUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ 416
453. SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET HASTALARININ ÖZ BAKIM AKTİVİTELERİNİN SAPTANMASI 416
454. AKILCI DOĞUM KONTROL HAPLARINI KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ BİR SİMULASYON HASTA ÇALIŞMASI 416
455. SERBEST ECZANEDE KADINLARIN MENOPOZLA İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ 418
456. SERBEST ECZANEDE GERİATRİK HASTALARDA İLAÇ KULLANIM BECERİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İLAÇ YÜKÜ İNDEKSİNİN HESAPLANMASI 418
457. GLUKOZAMİN VE KONDROİTİN KULLANAN BİREYLERİN TUTUM VE BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 419
458. SERBEST ECZANEDE DİYABET HASTALARININ AYAK BAKIMI İLE İLGİLİ TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 420
459. MAJOR DEPRESYON HASTALARINDA İLAÇ PROFİLİNİN VE HASTA UYUNCUNUN TESPİT EDİLMESİ 421

460. TİP 2 DİYABET HASTALARININ İNSÜLİN KALEMİ KULLANIMI İLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 422
461. ORAL KONTRASEPTİF KULLANAN KADINALRIN BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ADVERS İLAÇ OLAYLARININ VE OLASI İLAÇ ETKİLEŞMELERİNİN TESPİT EDİLMESİ 423
462. İZOTRETİNOİN KULLANAN KADINLARINKONTRASEPSİYON HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 423
463. ALMANYA'DA HASTANE ECZACILIĞI SİSTEMLERİNE GENEL BAKIŞ VE TÜRKİYE'DEKİ SİSTEMLE KARŞILAŞTIRILMASI 424
464. ONİKOMİKOZ TEDAVİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR VE ECZACININ ROLÜ 425
465. YAŞLI HASTALARDA İNHALER KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 425
466. YAŞLI HASTALARDA İLAÇ KAYNAKLI SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ 426
467. KADINLARIN OSTEOPOROZ RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 426
468. YAŞLI HASTALARDA İNSÜLİN KALEMİ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ 427
469. YAŞLI HASTALARDA İLAÇ KULLANIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 428
470. YAŞLI DİYABET HASTALARDA İLAÇ KULLANIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 428
471. KADINLARIN OSTEOPOROZ HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 429
472. OSTEOPOROZ RİSKİNİN BELİRLENMESİNDE ECZACININ GÖREVLERİ 429
473. DAHİLİYE SERVİSİNDE YATAN HASTALARDA OLASI İLAÇ-İLAÇ ETKİLEŞMELERİNİN BELİRLENMESİ 430
474. SİGARA BIRAKMA PROGRAMLARINDA ECZACININ GÖREVLERİ 431
475. KORUYUCU SAĞLIK PROGRAMLARINDA ECZACININ GÖREVLERİ 431
476. FARKLI İLAÇ-İLAÇ ETKİLEŞİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI 432

477. ANTİMİKROBİYAL YÖNETİM PROGRAMLARINDA KLİNİK ECZACININ ETKİSİ 433
478. BESİN-İLAÇ ETKİLEŞMELERİNİN BELİRLENMESİNDE ECZACININ GÖREVLERİ 433
479. DİYABET HASTALARININ İNSÜLİN KALEMİ KULLANIMI İLE BİLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 434
480. OBEZİTEDE FARMASÖTİK BAKIM 435
481. AKILCI DOĞUM KONTROL HAPLARINI KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ BİR SİMULASYON HASTA ÇALIŞMASI

TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

482. TRİKOTESENLERİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMİ 438
483. TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMLİ BAZI MİKOTOKSİNLERİN ARAŞTIRILMASI 438
484. RUHSAT BAŞVURULARINDA RİSK YÖNETİMİ 439
485. İLAÇ GÜVENLİLİĞİNDE FARMAKOVİJİLANS 440
486. ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN ZEHİRLENME NEDENLERİ 441
487. HORMONAL KONTRASEPTİFLERİN TOKSİK ETKİLERİ 441
488. HASTA GÜVENLİĞİNDE TIBBİ İLAÇ HATALARI 442
489. HASTA GÜVENLİĞİNDE ÖNGÖRÜLEMEYEN İLAÇ HATALARI SAHTE İLAÇLAR 443
490. ORGANİK FOSFORLU İNSEKTİSİTLERİN TOKSİKOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ 444
491. PESTİSİTLER 445
492. PSİKİYATRİK HASTALIKLARIN İLAÇLARLA TEDAVİSİNDE FARMAKOGENETİĞİN ÖNEMİ 446
493. ONKOLOJİ İLAÇLARININ TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMİ 447
494. NUTRİGENOMİK VE KANSER 448
495. ORGANOKLORLU İNSEKTİSİTLERİN TOKSİKOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ 448
496. SALİSİLAT ZEHİRLENMELERİ 450
497. ANTİDEPRESAN İLAÇLAR VE TOKSİSİTELERİ 450
498. GIDA KATKI MADDELERİNİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN VE İLGİLİ DÜZENLEMELERİ BAKIMINDAN ARAŞTIRILMASI 451

499. ENDOKRİN BOZUCULARIN TOKSİKOLOJİK YÖNDEN ARAŞTIRILMASI 452
500. KANSER İLAÇLARI İLE ETKİLEŞME RİSKİ OLAN DESTEK ÜRÜNLERİ 453
501. DÜNYA'DAN VE TÜRKİYE'DEN MESLEKİ SOLUNUM YOLU KİMYASAL MARUZİYET RİSKİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER 454
502. TÜRKİYE'DE 1996-2010 YILLARI ARASINDA ACİL SERVİSE BAŞVURAN İLAÇ AKUT ZEHİRLENME OLGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 455
503. NÖROLOJİK HASTALIKLARDA METALLERİN ROLÜ 456
504. KARBAMAT GRUBU İNSEKTİSİTLERİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN İNCELENMESİ 457
505. KARBONMONOKSİT ZEHİRLENMESİNİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMİ 457
506. KLİNİK TOKSİKOLOJİNİN PRENSİPLERİ VE METODLARI 458
507. AKUT ZEHİRLENMEDE İLKYARDIM VE ANTİDOT TEDAVİSİNİN PRENSİPLERİ 459
508. BİTKİSEL İLAÇLARIN TOKSİSİTESİ 460
509. KREM VE ŞAMPUANLARIN İÇERİĞİNDE BULUNAN MADDELERİN TOKSİSİTESİ 461
510. GIDA AMBALAJLARINDA KULLANILAN KAĞIT VE KARTONLARIN TOKSİKOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ 461
511. EPİLEPSİ HASTALIĞINDA KULLANILAN İLAÇLAR 462
512. PSİKİYATRİ İLAÇLARINDA FARMAKOGENETİK 463
513. KANSER İLAÇLARINDA FARMAKOGENETİK 464
514. İSTANBUL'DA ZEHİRLER VE ZEHİRLENME VAKALARI (1846-1917) 464
515. İLAÇTA BİOBENZER SORUNU 465
516. ZEHİRLENMELERDE KLİNİK YAKLAŞIM VE KULLANILAN İLKYARDIM TEDAVİSİ 466
517. GIDA TOKSİKOLOJİSİ 467
518. FLORÜR TOKSİSİTESİ 468
519. PARABENLER VE TOKSİSİTELERİ 468
520. ENDOKRİN BOZUCULAR 469
521. TÜRKİYE'DE ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN BİTKİLERLE ZEHİRLENME OLGULARI 470

522. TEKSTİLDE KULLANILAN AZO BOYALARIN TOKSİSİTESİ 471
523. SELEKTİF SEROTONİN GERİALIM İNHİBİTÖRLERİ VE SELEKTİF SEROTONİN GERİALIM İNHİBİTÖRLERİNE BAĞLI KESİLME SENDROMU 471
524. PANİK ATAK HASTALIĞINDA KULLANILAN İLAÇLAR 472
525. ÇEVRESEL KİRLİLİKLERİN TİROİD HORMONUNA ETKİSİ 473
526. DOĞAL KAYNAKLI ÜRÜNLERDEKİ TOKSİK MADDELERİN ARAŞTIRILMASI 473
527. ŞAPKALI MANTARLARIN TOKSİKOLOJİSİ 474
528. ÇEVRE TOKSİKOLOJİSİ ALANINDA TÜRKİYE'DE YAPILAN DÜZEN VE PLANLAMALAR 475
529. TÜRKİYE'DE GIDA MADDELERİNE YÖNELİK KALİTE VE GÜVENLİLİK KRİTERLERİNİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 476
530. TÜRKİYE'DEKİ ZEHİRLENME OLGULARININ GERİYE DÖNÜK ANALİZİ 476
531. PARASETAMOL TOKSİSİTESİ 477
532. KALP İLAÇLARININ TOKSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 478
533. AMİTRİPTİLİN TOKSİSİTESİ 478
534. VARFARİN TOKSİSİTESİ 479
535. SOLUNUM SİSTEMİ ÜZERİNE TOKSİK ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI 479
536. İMMÜN SİSTEM ÜZERİNE TOKSİK ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI 480
537. KSENOBİYOTİKLERİN DERİ ÜZERİNE TOKSİK ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI 481
538. İLAÇ KULLANIMINA BAĞLI GELİŞEN TERATOJENİTE 482

FARMAKOGNOZİ ANABİLİM DALI

539. BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ ÜZERİNE ETKİLİ BİTKİLER 484
540. MUŞMULA (*MESPILUS GERMANICA* L.) BİTKİSİNİN MEYVE VE ÇEKİRDEĞİNDE ANTİOKSİDAN AKTİVİTE İNCELENMESİ 484
541. *PETROSELINUM CRISPUM* MILLER (MAYDANOZ), *ERUCA SATIVA* MILLER (ROKA) V E *LEPIDIUM SATIVUM* L (TERE) BİTKİLERİNİN ANTİOKSİDAN ETKİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ 485
542. ÇAY (*CAMELLIA SINENSIS*) 486
543. DIABETES MELLITUS VE *GALEGA OFFICIN* 487

544. SERBEST ECZACILARIN BİTKİSEL İLACA BAKIŞI 487
545. LABIATAE FAMİLYASINDAN ÇAY OLARAK KULLANILAN BİTKİLER 488
546. *ORIGANUM VULGARE* SUBSP. *VULGARE* L. VE *ORIGANUM BARGYLI* MOUTERDE BİTKİLERİNİN ANTİOKSİDAN AKTİVİTELERİNİN İNCELENMESİ 488
547. ÇEŞİTLİ TAHATSIZLIKLARDA KULLANILAN FİTOTERAPOTİKLER 489
548. *HUMULUS LUPULUS* 490
549. İSTANBUL'UN BEŞ FARKLI SEMTİNDE BULUNAN AKTARLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 490
550. *PHLOMIS PUNGENS* BİTKİSİNİN ANTİOKSİDAN AKTİVİTESİNİN İNCELENMESİ 491
551. ANTIAGING KREMLERİN FORMULASYONUNA GİREN BİTKİLERİN KİMYASAL BİLEŞİMİ 492
552. KALP-DAMAR RAHATSIZLIKLARINDA KULLANILAN BİTKİLER 493
553. *ECHINACEAE PURPUREA* ve *ECHINACEAE ANGUSTIFOLIA* 493
554. VETERİNER HEKİMLİĞİNDE KULLANILAN BİTKİLER 494
555. KONYA İLİNDEKİ ECZANE ECZACILARININ BİTKİSEL İLAÇLARI DEĞERLENDİRMESİ 494
556. APİTERAPİ 495
557. ESKİŞEHİR İLİNDEKİ ECZANE ECZACILARININ BİTKİSEL İLAÇLARI DEĞERLENDİRMESİ 496
558. UYKUSUZLUKTA KULLANILAN FİTOTERAPÖTİKLER 496
559. TÜRKİYE ECZANELERİ'NDE FİTOKOZMETİKLER 497
560. DERMOKOZMETİK TONİKLERDE BULUNAN BİTKİLER 498
561. ECZANE VE AKTARLARDA SATILAN BİTKİSEL ZAYIFLAMA ÜRÜNLERİ 499
562. ECZANE DIŞINDAKİ BİTKİSEL ÜRÜN MAĞAZA ZİNCİRLERİNDE SATILAN BİTKİSEL BESİN DESTEKLERİ 499
563. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE HOMEOPATİ VE HOMEOPATİK İLAÇLAR 500
564. HOMEOPATİ TARİHİ VE PRENSİPLERİ 501

FARMASÖTİK TEKNOLOJİ ANABİLİM DALI

565. KAPTORİL YÜKLÜ YÜZEN BALMUMU MİKROKÜRELERİ 504

566. KALİFİKASYON ÇALIŞMALARI VE İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YAPILAN BAZI UYGULAMALARIN İNCELENMESİ 504
567. KİSTİK FİBROZ TEDAVİSİNDE KULLANILAN ANTİBİYOTİKLERDEKİ FORMÜLASYON VE CİHAZ DEĞİŞİKLİKLERİNİN ETKİSİ 505
568. TRANSDERMAL TERAPÖTİK SİSTEMLER 505
569. CİLT BAKIMINDA KULLANILAN TEMİZLEYİCİ VE NEMLENDİRİCİ KOZMETİK ÜRÜNLER 506
570. KOZMETİK ÜRÜNLERDE KULLANILAN KORUYUCU MADDELER 507
571. TABLETLERDE LUBRİKANT HASSASİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 507
572. AĞIZ SAĞLIĞI VE AĞIZ BAKIM ÜRÜNLERİ 508
573. NANOPARTİKÜLLERİN TOPİKAL İLAÇ ŞEKİLLERİNDE KULLANIMI VE BU ALANDAKİ SON GELİŞMELER 508
574. TRANSDERMAL TERAPÖTİK SİSTEMLER VE SON GELİŞMELER 509
575. NAZAL YOLLA İLAÇ UYGULAMASI 509
576. ORAL İNSÜLİN KULLANIMINDA FARMASÖTİK TEKNOLOJİK YAKLAŞIMLAR 510
577. DERİ YAŞLANMASININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK GENEL YAKLAŞIMLAR 510
578. GÜNEŞTEN KORUYUCU PREPERATLAR 511
579. MİDEDE KALIŞ SÜRESİ UZATILMIŞ SİSTEMLER 511
580. OKÜLER SİSTEMLER 512
581. *GLİOBLASTOMA MULTİFORME*'DE DOKSORUBİSİN YÜKLÜ NANOPARTİKÜL KULLANIMI 513
582. SICAKLIK DUYARLI HİDROJELLERİN KONTROLLÜ SALIM UYGULAMALARI 514
583. İNTRANAZAL İNSÜLİN UYGULAMASI 515
584. PARKİNSON HASTALIĞI, TEDAVİSİ VE PARKİNSON HASTALIĞINDA TRANSDERMAL TERAPÖTİK SİSTEMLERİN YERİ 515
585. KONTROLLÜ SALIM YAPAN VAJİNAL VE REKTAL İLAÇ TAŞIYICI SİSTEMLER 516
586. KONTROLLÜ SALIM SİSTEMLERİNİN KOZMETOLOJİDE KULLANIMI 517
587. VAJİNAL YOLLA UYGULANAN DOZAJ ŞEKİLERİ 517
588. YARA İYİLEŞTİRİCİ BİTKİSEL TOPİKAL PREPARATLAR 518

589. TRANSDERMAL SİSTEMLER VE AŞI UYGULAMARI 519
590. ANTİOKSİDANLAR VE KOZMETOLOJİDE KULLANIMLARI 519
591. LİPOZOMLAR VE ÖZELLİKLERİ 520
592. SAÇ DÖKÜLMESİNİ ÖNLEYEN PREPARATLAR VE BU PREPARATLARIN SAÇ ÜZERİNE ETKİSİ 521
593. PULMONER YOL İLE UYGULANAN NANOPARTİKÜLER İLAÇ TAŞIYICI SİSTEMLER 522
594. MİKROİĞNE DİZİLERİNİN ÜRETİM YÖNTEMLERİ 522
595. EFERVESAN TABLETLER 523
596. GÖZE UYGULANAN PREPARATLAR VE KİTOSANIN GÖZ PREPARATLARINDA KULLANIMI 524
597. MİKROİĞNE DİZİLERİNİN UYGULAMA YÖNTEMLERİ VE BU YÖNTEMLER İLE UYGULANAN İLAÇ FORMÜLASYONLARI 525
598. MİKROKÜRELERİN SAĞLIK VE ECZACILIK ALANINDAKİ UYGULAMALARI 526
599. KONTROLLÜ SALIM YAPAN BİR İLAÇ TAŞIMA SİSTEMİ OLARAK : MİKROSÜNGERLER 526
600. KOZMETİK ÜRÜNLERDE KULLANILAN KORUYUCU MADDELER VE PARABENLERİN İNSAN SAĞLIĞINA OLAN ZARARLARI 527
601. AVRUPA ÜLKELERİNDE RUHSATLI (TÜRKİYE'DE BULUNMAYAN) TRANSDERMAL YAMALAR VE HAZIRLANMASINDA KULLANILAN YARDIMCI MADDELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 527
602. ECZANE MESUL MÜDÜRLERİNİN MAJİSTRAL İLAÇ HAZIRLAMA İLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ 529
603. KURU DERİ VE NEMLENDİRİCİLER 530
604. KATI LİPİD NANOPARTİKÜLLER 530
605. ÇOKLU EMÜLSİYONLAR 531
606. BİYOEŞDEĞERLİK 531
607. ORAL İNSÜLİN UYGULAMALARINDA NANOFARMASÖTİK YAKLAŞIMLAR 532
608. AVRUPA VE AMERİKA'DA YAYINLANAN İLAÇ GÜVENLİK DUYURULARININ RETROSPEKTİF OLARAK İNCELENEREK TEKNOLOJİK OLARAK YORUMLANMASI 534
609. YAŞLANMA KARŞITI ÜRÜNLER 535

610. GÜNEŞTEN KORUYUCULAR VE KOZMETOLOJİDE KULLANIMLARI 536
611. PULMONER SİSTEMLER 537
612. TÜRKİYE'DE RUHSATLI TRANSDERMAL YAMALAR VE HAZIRLANMASINDA KULLANILAN YARDIMCI MADDELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 537
613. ŞAMPUAN FORMÜLASYONLARININ HAZIRLANMASI 538
614. REKTAL YOLDAN UYGULANAN PREPARATLAR 539

BİYOTEKNOLOJİ ANABİLİM DALI

615. PROTEİN-PEPTİD PEGİLASYONU VE İLAÇ ENDÜSTRİSİNDEKİ KULLANIMI 542
616. KANSER TEDAVİSİNDE KULLANILAN KİMERİK MONOKLONAL ANTİKORLAR VE ETKİ MEKANİZMALARI 542
617. AŞI ÜRETİMİ VE TEKNOLOJİSİ 543
618. miRNA'LARIN KANSER TEDAVİSİNDE KULLANIMI 544
619. siRNA TAŞIYICI SİSTEMLER 545
620. İNSULİN ÜRETİMİ ve PREPARATLARI 546
621. İNTERLÖKİN-4 PLAZMİDİ İÇİN TAŞIYICI SİSTEM GELİŞTİRMEK; İN VİTRO ÇALIŞMALAR 547
622. DNA AŞILARINDAKİ GELİŞMELER 548
623. MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE KULLANILAN MONOKLONAL ANTİKORLAR VE ETKİ MEKANİZMALARI 549
624. DOWNSTREAM PROSESİNDE KULLANILAN KROMATOGRAFİK YÖNTEMLER, AVANTAJLARI ve DEZAVANTAJLARI 550
625. MOFİDİYE ANTİSENS OLİGONÜKLEOTİDLER 550
626. UPSTREAM PROSESTE ETKİLİ FAKTÖRLER 552
627. GEN TAŞIYICI OLARAK POLİETİLENİMİN 552
628. ERİTROPOETİN 553
629. MONOKLONAL ANTİKORLARIN ONKOLOJİ DIŞI KULLANIM ALANLARI 554
630. İNSULİN STABİLİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ve PARÇALANMA MEKANİZMALARI 554
631. PARTİKÜLER ANTİJEN TAŞIYICI SİSTEMLER 555
632. MUSKÜLER DİSTROFİDE GEN TEDAVİSİ 556

633. MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE BİYOTEKNOLOJİK İLAÇLAR 556
634. BÖCEK HÜCRE KÜLTÜRÜ 557
635. PICHIA PASTORIS VE PISHIA PASTORIS'İN REKOMBİNANT TEKNOLOJİDE KULLANIMI 558
636. ELEKTROPORASYON VE TEDAVİ ALANINDA UYGULAMALARI 558
637. BİYOMATERYALLER VE BİYOMATERYALLERİN KULLANIM ALANLARI 559
638. GEN TEDAVİSİNDEKİ KÖK HÜCRELER 560
639. İNTERLÖKİNLER VE İNTERLÖKİNLERİN TEDAVİDE KULLANILIŞLARI 561
640. ANTİSENS GEN TEDAVİSİ 561
641. BİYOETİK KAVRAMLAR VE KÖK HÜCRE UYGULANMASININ BİYOETİK AÇIDAN İNCELENMESİ 562
642. DİAGNOSTİK AMAÇLI KULLANILAN MONOKLONAL ANTİKORLAR 563
643. BİYOTEKNOLOJİK İLAÇ ÜRETİMİ ve KALİTE KONTROLÜ 564
644. BİYOBENZER KAVRAMI VE BİYOBENZER ÜRÜNLER 565
645. HPV (HUMAN PAPİLLOMAVIRUS) 566
646. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: ANALİTİK KİMYA ANABİLİM DALI 567
647. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: BİYOKİMYA ANABİLİM DALI 569
648. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: FARMASÖTİK BOTANİK ANABİLİM DALI 569
649. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: FARMASÖTİK KİMYA ANABİLİM DALI 571
650. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: FARMASÖTİK TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI 571
651. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: FARMAKOLOJİ ANABİLİM DALI 572
652. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: KLİNİK ECZACILIK ANABİLİM DALI 572
653. MEZUNİYET PROJELERİ KONGRE KATILIMLARI: FARMAKOGNOZİ ANABİLİM DALI 576
654. MEZUNİYET PROJELERİ KAYNAKLI YAYINLAR 577

TEMEL ECZACILIK BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

BÖLÜM BŞK: Prof.Dr.A.Seza BAŞTUĞ

ANALİTİK KİMYA

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.Güler YALÇIN (Anabilim Dalı Bşk.)

Yard.Doç.Dr. Ayşen KURT CÜCÜ

Yard.Doç.Dr. Filiz ÖZDEMİR

Yard.Doç.Dr. Gülbin ERDOĞAN

Yard.Doç.Dr. Dilek BİLGİÇ ALKAYA

Yard.Doç.Dr. Serap KARADERİ

Öğr.Gör.Dr. Deniz ÇIKLA YILMAZ

Öğr.Gör.Dr. Çağlar DEMİRBAĞ USTA

Öğr.Gör.Dr. Serap AYAZ

NAR VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FARMAKOLOJİK MADDELERİN MİKTAR TAYİNİ

Adı-Soyadı: Ahmet Gürbüz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2010

ÖZET

Punica granatum L. (Nar) Punicaceae familyasında yer alan genel olarak vatanı Akdeniz ve çevresi olan, çok yıllık, çalı formunda, çok kuvvetli bir kök sistemine sahip, çok gövdeli, çok sık dallı, sıcağa ve kurağa dayanıklı, kısa zamanda verime gelen, birim alandan çok yüksek verim alınabilen, geniş bir uyum kabiliyeti bulunan bir bitkidir, genelde tropik ve alttropik iklim bitkisi olmasına rağmen -10 C°'ye kadar düşük sıcaklıklara dayanabilen bir ılıman iklim bitkisidir(14). Geçmişten günümüze kadar gelmiş şifalı bitkilerin başında gelen nar, kimyasal bileşimi ve farmakolojik etkileri açısından çok büyük öneme sahiptir. Özellikle yüksek antioksidan etkisi nedeniyle birçok araştırmaya konu olmuştur. Araştırmalar bitkinin özel bölümlerine göre yapılmış ve kimyasal bileşimi belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Punica granatum L., Nar, HPLC, GC, PDA, Miktar tayin, estron, ursolik asit, fitoöstrojen.

NAR VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FARMAKOLOJİK ÖZELLİK TAŞIYAN MADDELERİN İZOLASYONU

Adı-Soyadı: MehmetKarataş
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2010

ÖZET

Nar, Myrtiflora takımının Punicaceae familyasından olup, tek cinsi Punica'dır.Bu cinsin ticari olarak yetiştiriciliği yapılan en önemli türü Punica granatum L. olup bütün kültür çeşitleri de aynı türden meydana gelmiştir. Nar (Punica granatum L.) subtropik ve tropik iklim meyvesi olmasına rağmen sıcak ılıman iklime sahip bölgelerin bir kısmında da yetiştirilebilir. Genel olarak sıcak, kurak ve uzun bir yaz periyodu ile ılık ve yağışlı bir kış nar için uygundur. Nar yüzyıllardır insanlar tarafından çeşitli hastalıklar için kullanılan bir bitki olduğu için birçok araştırmaya konu olmuştur. Yapılan araştırmalar bitkinin farklı kısımlarına göre yapılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Nar (Punica granatum),izolasyon,ekstraksiyon,narın içeriği.

URASİL BAZININ ÖZELLİKLERİ ve KULLANIM ALANLARI

Adı - Soyadı: Hatice Ikra DUMLU
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2010

ÖZET

Urasil, DNA ve RNA nükleik asitlerinde bulunan beş ana nükleobazdan biridir. Diğerleri adenin, sitozin, guanin ve timindir. RNA' da urasil, adeninin tamamlayıcısı olan timin ile yer değiştirir.Urasil yalnızca RNA' da görülür. Pirimidin bazı olan urasil heterosiklik organik bir bileşiktir. Kolayca oksidasyon, alkilasyon ve nitrasyon da dahil olmak üzere reaksiyona uğrar. Keto- enol tautomerik değişime uğrar. Urasil, polisakkaritlerin biyosentezi ve önemli enzimlerin sentezinde hücre dışına taşınmasında kullanılır. İnsan yaratıcılığıyla geliştirilen urasil türevleri eczacılıkta antikanser ilacı, tarımda herbisit ve pestisit olarak kullanılabilen bileşikler içerir.

Anahtar Kelimeler: Urasil, RNA, DNA, Analitik yöntemler.

TİMİN BAZININ ÖZELLİKLERİ ve KULLANIM ALANLARI

Adı - Soyadı: İsmail YILMAZ
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2010

ÖZET

Timin bazı DNA ve RNA' da bulunan beş nükleobazdan birisidir ve 5-metil urasil olarakta bilinir. Timin, sitozin ve urasil pirimidin; adenin ve guanin pürin türevleridir. DNA' da timin ve sitozin hidrojen bağları ile sırasıyla adenin ve guanin' e bağlanır. Timin nükleobazı tüm okaryotik ve prokaryotik hücrelerde DNA' nın bir parçası olarak bulunur. Heterosiklik yapıda aromatik halka bulunduran organik bir bileşiktir. Bu gibi organik bileşikler heterosiklik yapılarında karbon içerdikleri gibi kükürt, oksijen, ve azot gibi atomları da

içerirler. Ultraviyole ışına maruz kalan DNA yapısında yan yana bulunan iki timinden oluşan timin dimerleri bozunarak DNA' da mutasyona neden olabilirler bu da hücrelerin işlevini değiştireceği için genetik açıdan büyük önem arz eder. Ayrıca Timin bazının sentetik analoglarının da tıp dünyasında antiviral ilaç olarak virüslere karşı kullanılması ile önemi daha da fazla artmıştır.

Anahtar Kelimeler: Timin bazı, DNA, RNA, Analitik çalışmalar.

İNSÜLİNVE DİYABETTE TEDAVİ İLKELERİ

Adı-Soyadı: Alper Arslan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2010

ÖZET

İnsülin, dokular tarafından besinlerin kullanımını düzenleyen, langerhans adacıklarının bete hücreleri tarafından üretilen polipeptid yapıdaki hücreler , pankreas kütlesinin yaklaşık % 1 ini oluşturan en önemli hormonlardan biridir. İnsülinin metabolik etkileri anaboliktir; örneğin glikojen, triasilgliserol ve protein sentezini desteklemektedir (Champe and Harvey ,1997). Günlük injeksiyonların yükü, fizyolojik stres ağrı, rahatsızlık vermesi, riskleri, infeksiyon , injeksiyon yerinin sürekli değiştirilmesi gerekliliği, yağ tabakasının çökme riski ve lokal hifertrofi , insülinle ilgili değişmeyen problemlerdir. İnsülin tedavisi altındaki hastalarda diyet ve eksersiz standardize edilir.

Anahtar Kelimeler:İnsülin,Hipoglisemi, Glukoz , Tedavi.

ANTOSİYANİN GRUBU BİLEŞİKLERİN GENEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Huriye Zeytun
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2010

ÖZET

Son yıllarda doğal ve sağlıklı beslenmenin önemi giderek artmaktadır. Yapılan araştımalarda bitkisel kaynaklı kimyasalların insan sağlına önemli etkileri olan, antioksidan ve antikanserojen etkileri olduğu belirlenmiştir. Bu yüzden de antosiyanin ve antosiyanin içeren meyvelerin üzerinde yapılan çalışmalar artmıştır..insan sağlığı üzerine olan olumlu etkileri ve doğal renk verici olması nedeniyle üzerinde yapılan çalışmaların sayısı her geçen gün artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: antyosiyanin, antioksidan aktivite.

LİKOPEN VE LUTEİN

Adı-Soyadı: Handan Alacabağ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2010

ÖZET

Likopen ve Lutein doğada kırmızıyı ve sarıyı temsil eden bu sınıfa özgü iki doğal antioksidandır. Likopen kırmızı renkli bir keratonoiddir ve ağırlıklı olarak domates ve domates ürünlerinde bulunur.

Bu çalışmada vücudun serbest radikal antioksidan dengesi ve bu dengeyi sağlamada yardımcı doğal antioksidanlar tanımlanıp bu doğal antioksidanları içeren karetenoidler sınıfı incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Karotenoidler, Likopen, Lutein.

BİYOELEMENTLERİN CANLI ORGANİZMADAKİ ÖNEMİ VE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Sevra Özkan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2010

ÖZET

Canlılık olaylarının devamı için önemli olan biyoelementlerin organizma için günlük olarak belirli miktarlarda alınmaları gerekir. Bu elementler organizmadaki derişimlerine göre makroelementler ve mikro elementler olarak nitelendirilirler. Organizmadaki derişimlerinin tayini için çeşitli analitik teknikler kullanılır. Bunlar atomik absorbsiyon spektrofotometresi, atomik emisyon spektrofotometresi, grafit fırın tekniği ve nötron aktivasyon analizi gibi tekniklerdir. Her element ve ölçüm aralığı farklı teknikler kullanmayı gerektirir. Bu çalışmada biyoelementlerin görevlerine, eksikliklerinde ve fazlalıklarında görülen durumlara, metabolizmalarına, günlük alınmaları gereken miktarlara, hangi besinlerde bulunduklarına ve analiz yöntemlerine yer verilmiştir. Ayrıca biyolojik sıvılarda ve bitkilerde yapılan biyoelement analizleri ile ilgili araştırmalar derlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Biyoelementler, mikroelementler, makroelementler, eser element, atomik absorbsiyon spektrofotometresi.

KOLŞİSİNİNGENEL ÖZELLİKLERİ VE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Vildan Kılıç
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2010

ÖZET

Alkaloitler, güçlü farmakolojik etki ve toksisiteye sahip olan, moleküler yapılarında azot bulunan, alkali karakterde bitkisel kökenli bileşiklerdir. Genellikle katı ve renksizdirler. Baz halde iken suda çözünmezler; asitlerle oluşturdukları tuzlar suda çözünür. Kolşisin çiğdem (colchicum autumnale) bitkisinin soğan ve tohumundan elde edilen ve gut tedavisinde eskiden beri kullanılan bir alkaloittir. Işığa duyarlı, sarı renkli toz halindedir. Kolşisin yağda çözünen bir alkaloit olup hızlı bir şekilde gastrointestinal sistemden absorbe olur. Yıllardır gut artritinde kullanılan kolşisin, son 50 yıldır FMF (ailesel akdeniz anemisi), behçet hastalığı, skleroderma, amiloidoz ve karaciğer sirozu için de başvurulan ilaç olmuştur. Kolşisinin kantitatif tayini için kolorimetrik, spektrofotometrik, volumetrik, potansiometrik, voltametrik, gravimetrik ve çok çeşitli kromatografik teknikler vardır. Bu çalışmada kolşisin etken maddesinin fiziksel, kimyasal ve farmakolojik özellikleri ile bitkiden elde edilişi ve analiz yöntemleri derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kolsişin, Miktar Tayini.

KOENZİM Q10 VE KLİNİK AÇIDAN ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Ertan Uncu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2010

ÖZET

CoQ10 mitokondrial elektron taşıma sisteminin önemli bir kofaktörüdür ve aynı zamanda yağda çözünür, bir antioksidandır. Bir antioksidan olarak serbest radikalleri temizler, lipit inhibisyonu ve protein peroksidayonunda rol alır.CoQ10 lipoproteinler gibi hemen hemen bütün hücrelerde bulunur ve lipitlerdeki çözünürlüğü oldukça yüksektir.Oksidatif fosforilasyonda esas rolü oynayan CoQ10 mitokondri iç zarında bulunur. HMG-CoA redüktaz yolu üzerinden sentezlenmiştir ve bazı yiyeceklerden elde edilir. CoQ10 eksikliği hipertansiyon, Parkinson hastalığı, kalp yetmezliği ve malignite de dahil olmak üzere çeşitli klinik bozukluklara neden olmustur. Statin yani 3-hidroksi-3-metil(HMG) glutaril-CoA redüktaz inhibitörü tedavisi HMG-CoA'nın mevalonat'a dönüsümünü inhibe eder ve plazma CoQ10 konsantrasyonunun düşmesine neden olur. CoQ10 takviyesi süresince plazma CoQ10 düzeyleri istenen etkiyi sağlamak için izlenmeli, ticari formulasyonlar arasındaki biyoyararlanım değişiklikleri ve bireyler arası CoQ10 absorbsiyon farklılıkları gözönünde bulundurulmalıdır. Biyolojik çeşitlilik ve referans değerlerdeki değişikliğin bilinmesi, plazmada CoQ10'un kayda değer bir değişikliğinin olup olmadığının belirlenmesi açısından önemlidir. Bir azalma varsa bunun statin tedavisine takiben ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

Bu çalışmanın amacı son zamanlarda sıklıkla adından bahsedilen CoQ10 hakkında şu ana kadar yapılmış çalışmaların ve edinilmiş bilgilerin bir derlemesini yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: CoQ10, Antioksidan, CoQ10 takviyeleri, CoQ10 eksikliği, Klinik.

KAFEİN VE KAFEİN İLAÇ ETKİLEŞMELERİ

Adı-Soyadı: : Mahmut ASLAN
Danışman: Öğr.Gör.Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2010

ÖZET

Bu bitirme ödevinde, kafeinin fizikokimyasal özellikleri, kafeinin ilaçlarla etkileşimi ve sporcularda kafein kullanımı üzerinde durulmuştur. Kafeinin tarihten günümüze gelişi, kafein eldesi ve kafeinin sentezlenmesine kısaca değinilmiştir. İnsanların hergün kafein içeren en az bir içecek tükettiği günümüzde; kafeinin gerek vücuttaki etkileri gerekse beraber alındığında ilaçlarla etkileşimi önem kazanmıştır. Bu çalışmada ağırlıklı olarak üzerinde durulan konu; kafein etkileşme potansiyeli olan ilaçlar ve bu etkileşimin tedavi sürecine etkisidir. Bu yüzden sadece kafeinle etkileşme potansiyeli olan ilaçlar ele alınmıştır. Kafeinin vücuttaki önemli etkilerinden biri de fiziksel performans artırıcı özelliğidir. Bu özelliğine dayanarak özellikle bu etkisinin mekanizması ve sporcuların kafein kullanımlarına değinilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kafein, Kafein ilaç etkileşimi, Sporcularda kafein kullanımı

BALDA YAPILAN TEMEL ANALİZLER

Adı-Soyadı: Hafize Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2011

ÖZET

Bal vücudumuz için birçok faydası bulunan tatlı bir besin maddesidir. Piyasada çok çeşitli ballar bulunmakta ve bunların her biri fiziksel, kimyasal ve farmakolojik özellikleri bakımından farklılık göstermektedir. Bu farklılık içeriğindeki maddelerin ve kalıntıların miktarından ileri gelmektedir. Bu tür farklılıklar balın kalitesini belirler ve soframızdaki balın bize ne kadar faydalı olabileceğini söyler. Balın kalitesinin belirlenmesi için bu maddelerin temel analizlerle tayini yapılabilir. Bu çalışmamızda bal konusunda genel bir bilgi verilerek, balın kalitesini belirlemek için hangi tayinlerin yapılması gerektiği ve bu tayinlerin nasıl yapılacağı, değerlendirmenin nasıl olacağı açıklanmıştır

Anahtar Kelimeler: HPLC,Bal.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MONOKLONAL ANTİKORLARIN TEDAVİDEKİ YERİ

Adı - Soyadı: Ayşe BOLU
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2011

ÖZET

Monoklonal antikorlar belirli bir antijeni hedefleyen antikorları büyük miktarlarda üretmek amacıyla geliştirilmiştir. Antikor üreten hücreler kanser hücreleriyle füzyona uğratılır ve laboratuvar ortamında çoğaltılır. Bunun sonucunda istenilen antijene özgü antikorlar devamlı olarak ve çok büyük miktarlarda üretilmiş olur. Monoklonal antikorlar kanserli hücrelerin görüntülenmesinde kullanılabildiği gibi birçok kanser tipinin tedavisinde ilk seçenek olarak görülmektedir. Kemoterapötik ajanlarla, radyoaktif maddelerle birleştirilen monoklonal antikorlar kanser hücresinin ölmesini çok çeşitli mekanizmalarla sağlarlar. Aynı zamanda tedavisi çok zor olan psöriyazis, romatoid artrit, multipl skleroz gibi otoimmün hastalıkların tedavisinde, transplantasyon sonrası organ reddinin önlenmesinde de monoklonal antikorlar kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Monoklonal antikorlar**,** Kanser tedavisi**,** Biyolojik materyal, Kromatografik Yöntemler.

RESVERATROLÜN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Ceyda Varlı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışmada, Ellajik Asit ve Resveratrol için yüksek basınçlı sıvı kromatografisi ve diod dizi dedektör ile miktar tayini yöntemi geliştirildi. Türkiye'de Karadeniz Bölgesi'nde kültürü yapılan dört farklı maviyemiş örneğinde (Bluecrop, Brigitta, Darrow ve Bluejay) bulunan Ellajik asit ve Resveratrol ilk kez analiz edildi.Kromatografik koşullar; hareketli faz: 5 mM Potasyum dihidrojenfosfat / Asetonitril' den oluşmuştur. Dereceli Elüsyon yöntemi kullanılmıştır. Kolon : Luna ODS-2 RP- C18 (5µm, 4.6×250mm i.d.), Dedektör : DAD Dedektör, Dalgaboyu Ellajik asit için λ : 260 nm, Resveratrol için λ : 310 nm (Band

genişliği: 4 nm), Akış Hızı : 1 mL/dak., Enjeksiyon Hacmi: 20µL, Basınç: 162 bar, Ellajik asit için konsantrasyon aralığı: 0.4963 – 11.5815 x 10^{-6} mol.L^{-1}, y=40.733x+ 1.9204 (r^2=0,9963); dedeksiyon limiti 0.1271 x 10^{-6} M, kantitatif tayin limiti 0.3814 x 10^{-6} M, Resveratrol için konsantrasyon aralığı: 0.6571 – 10.9530 x 10^{-6} mol.L^{-1}, y= 35.105x– 9.2686 (r^2=0,9977); dedeksiyon limiti dedeksiyon limiti 0.1898 x 10^{-6} M, kantitatif tayin limiti 0.5694 x 10^{-6} M , Geri kazanım Ellajik asit için % 91.85; Resveratrol için % 84.97 olarak bulunmuştur. Maviyemiş örneklerinde Ellajik asit 1.65 - 9.16 mg/kg ve Resveratrol 2.95-9.31 mg/kg olarak tayin edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ellajik asit, HPLC, Maviyemiş, Resveratrol

SIK KULLANILAN BİTKİSEL DROGLAR VE İLAÇ ETKİLEŞİMLERİ

Adı-Soyadı: Ümmiye Şahin
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2011

ÖZET

Bitkisel ürünler doğal olması nedeniyle zararsız kabul edilmekte ancak ciddi oluşabilecek yan etkileri gözardı edilmektedir.Bu çalışmada bazı sık kullanılan bitkisel ürünler(sarı kantaron, japon eriği, ginseng, zencefil, sarımsak, ekinezya, kedi otu, meyan kökü, sarı sabır) ile konvansiyonel ilaçlar arasındaki farmakokinetik ve farmakodinamik etkileşmeler derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel drog, ilaç etkileşim.

BİTKİSEL ÇAYLARDA AĞIR METAL TAYİNİ ARAŞTIRMALARININ İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Ayşe Elif İlhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışmada yaygın olarak tüketilen bitki çayları(adaçayı, biberiye, ıhlamur, kantaron karabaş otu, kedi otu, kekik, melisa, nane, papatya, rezene, siyah çay ve yeşil çay ele alınmış tıbbi etkileri kullanılış amaçları belirtilmiştir.Daha sonra bitki çaylarının ağır metal içewiklerine ilişkin çalışmalar derlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Ağır metal, bitkisel çaylar.

LİTYUM VE TERAPÖTİK İLAÇ İZLEMİ

Adı-Soyadı: Hakan Hücum
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2011

ÖZET

Lityum bipolar bozukluğun ve akut mani hastalıkların tedavisinde uzun yıllardır ilk tercih edilen ilaçların başında gelmektedir. Lityum özellikle karbonat tuzu halinde psikiyatrik rahatsızlıklarda kullanılmaktadır. Bunun yanında psikiyatrik olmayan rahatsızlıklarda kullanımı da mevcuttur. Lityumun duygudurum rahatsızlıklarındaki etki mekanizması tam olarak bilinememesinin yanında, eser element olarak insan vücudunda çok az miktarlarda bulunması ve bu miktarın artması veya azalmasındaki etkisi de bilinmemektedir. Bu çalışmada terapotik ilaç izleminin ne olduğu önemi ve özellikle terapotik etki aralığının dar olmasından dolayı lityumun terapotik olarak izlenmesinin yani vücuttaki konsantrasyonlarının düzenli olarak takip edilmesinin önemi üzerinde durulmuştur. Ayrıca bu çalışmada lityumun farmakolojik özellikleri, yan etkileri, toksisitesi, toksisite tedavisi, benzer etkili ilaçlarla karşılaştırılması, biyolojik materyallerde tayini için kullanılan analitik teknikler ve özellikle son yıllarda biyolojik materyallerde yapılan lityum tayini araştırmaları derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atomik absorpsiyon spektroskopisi, lityum, terapotik ilaç izlemi, NMR, miktar tayini.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DOĞAL RENKLENDİRİCİ KAROTENOİDLER VE ANALİTİKSEL UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Burçin Kiremitçioğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2011

ÖZET

Karotenoidler bitki ve mikroorganizmalar tarafından sentezlenen bir grup pigmenttir. İnsanlar ve hayvanlar karotenoidleri *de novo* sentezleyemezler, fakat besinlerle elde etmek zorundadırlar. Karotenoidler güçlü boyar maddelerdir; meyve ve sebzelerdeki sarı, turuncu ve kırmızı gibi çarpıcı renklerden sorumludurlar. Karotenoidler yapılarında konjuge polien zincirine sahiptir. Ayrıca karotenoidler önemli antioksidanlardır. Oksidasyon özellikleri nedeniyle düşük sıcaklıkta, loş ışık veya karanlıkta saklanmadıklarında kolaylıkla degrade olabilmektedirler. Fotosentez reaksiyonlarında da önemli rolleri vardır. En önemli karotenoid kaynağı yeşil bitkilerdir. Karotenoidin ilk izole edildiği kaynaktan türetilen özel isimleri yanında, semisistematik isimleri de vardır. Karotenoidlerin analiz basamakları; örnek hazırlama, ekstraksiyon, uygun solventte çözme, saponifikasyon, solvent yoğunlaştırılması veya uçurulması, kromatografik ayrıştırma, tanımlama ve miktar ölçümünden oluşur. Ultraviyole-Visible(Görünür alan)(UV-Vis) analizleri genellikle karotenoidlerin yapısını aydınlatmada ve karotenoidi tanımlamada kullanılır. Maksimum absorpsiyonları 400 ila 500 nm arasındadır. Kütle spektrometre(MS) ise yapı aydınlatmanın yanı sıra, yüksek basınçlı sıvı kromatografisi(HPLC) ile kombine olarak izomerik karotenoidleri ve kontaminantları ayırmada kullanılır. HPLC analizlerinde, karotenoidler için özel olarak geliştirilen C_{30} kolonuyla daha hassas analizler yapılabilmektedir. İnce tabaka kromatografisi(İTK) basit ve hızlı olması ve diğer analiz yöntemlerine göre daha fazla sayıda örnek incelemeye izin vermesi özellikleri nedeniyle tercih edilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, karotenoidler ve analiz yöntemleri hakkındaki bilgilerin ve yapılmış çalışmaların bir derlemesini yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: Karotenoid, Antioksidan, Polien zinciri, UV-Vis, MS, HPLC, İTK.

AKUT VİRAL HEPATİTLER VE KORUNMA YOLLARI

Adı-Soyadı: : Coşkun Çatak
Danışman: Öğr. Gör. Dr.Neşe ÇAKIR
Yıl: 2011

ÖZET

Bu bitirme ödevinde Akut Viral Hepatitler ve Korunma Yolları işlenmiştir. Vücutta hayati organlarımızdan biri olan karaciğerimizin virüsler tarafından enfekte olması sonucu ortaya çıkan olumsuz tablolar ele alınmış, bu olumsuzlukların nasıl giderilebileceği daha da önemlisi karaciğere enfekte olan bu virüslerden nasıl korunulabileceği ele alınmıştır. Kişiden kişiye bulaşabilen bu virüslerin bulaş yolları belirtilip bulaşma yollarına karşı alınması gereken tedbirler detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Hepatite sebep olan virüslerin özellikleri ve buna bağlı olarak bulaşma süreçlerine de değinilmiştir. Enfekte olan ve bu virüslere yenik düşen kişiler içinse aşılama ve bazı tedavi yöntemleri belirtilmiştir. Yani kısacası hayatımız için büyük bir öneme sahip olan karaciğerimizi koruma ve hastalıklı karaciğeri tedavi etme yöntemleri en sade ve tüm sağlık çalışanları ve öğrencilerinin anlayabileceği bir dille bilimsel kaynaklardan yararlanılarak derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karotenoid, Antioksidan, Polien zinciri, UV-Vis, MS, HPLC, İTK.

HYPERİCUM PERFORATUM L. EKSTRESİ VE ETKEN MADDELERİNDEN HİPERİSİNLERİN MİKTAR TAYİNİ

Adı-Soyadı:Çiğdem Gürol
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2012

ÖZET

Hypericum perforatum L. yaygın bir şekilde St. John's wort olarak bilinen Hypericacea familyasına ait Türkiye' de de geniş yayılışa sahip çok yıllık otsu bir bitkidir. Bir halk ilacı olarak antispazmodik, yatıştırıcı, ağrı kesici, antiseptik, yara iyi edici ve sinir hastalıklarının tedavisinde kullanılmıştır. Son yıllarda bitki üzerinde yoğun klinik ve laboratuar araştırmaları yapılmıştır. Günümüzde ise hafif ve orta şiddetli depresyonun tedavisinde kullanılmaktadır. Yapılan geniş çaplı çalışmalarda, bitki ekstrelerinin iyi tolere edildiği ve

çok az düzeyde yan etki ortaya çıktığı gösterilmiştir. Fakat birçok ilacın metabolizmasında rol oynayan sitokrom P 450 enzim sistemindeki bazı izoenzimleri ve bir transport proteini olan P- glikoprotein'i aktive ederek birçok ilacın biyoyararlanımının düşmesine neden olmaktadır. Bitkinin ekstresi birçok biyolojik aktif madde içeren kırmızı bir sıvıdır. Ortaya çıkan kırmızı renk bitkinin ana bileşenlerinden olan hiperisinin renginden kaynaklanmaktadır. Bitki ekstreleri içerdikleri hiperisin ve hiperisin benzeri madde miktarlarına göre standardize edilir. Burada, hiperisin ve psödohiperisin miktarlarının analizi çeşitli çalışmalarla gösterilmiştir ve önemli farklılıklar tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler: Hypericum perforatum, St. John's wort, Hiperisin.

DERİYE UYGULANAN KOZMETİK PREPARATLAR VE KORUYUCU MADDELER

Adı - Soyadı: Cansu Yıldırım
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2012

ÖZET

Kozmetikler; kişisel temizlik, bakım ve süslenme amacına yönelik kullanılırlar. Nemlendiriciler, tonikler, temizleme sütleri, güneş koruyucular, depilatuvarlar, anti-perspiran ve deodorantlar, bakım ve temizlik sağlarken, aynı zamanda sosyal yaşam kalitesini arttırmakta ve bir takım hastalıkların önlenmesine de yardımcı olmaktadır. Bu amaçla kullanılan ürünlerin kullanımı sürerken ambalaj içerisinde stabilitesi sağlanmalı ve patojen mikroorganizmaların çoğalmaması için ürün formülasyonuna göre izin verilen miktarda koruyucu maddeler eklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kozmetikler, Koruyucu maddeler, Deriye uygulanan preparatlar, Koruyucuların tayinindeki analitik yöntemler.

ALZHEİMER HASTALIĞI VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Furkan Gençalioğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2012

ÖZET

65 Yaş üzerindeki popülasyonda %3-11 prevalansı olan Alzheimer Hastalığı yaşlılığın önemli bir problemidir. Son yıllarda yapılan çok sayıda araştırmalar sonucu hastalığın klinik özellikleri, nöropatolojisi, genetiği ve tedavisi hakkında yeni bilgi birikimleri oluşmuştur. Bu derlemede söz konusu gelişmeler özetlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Alzheimer Hastalığı, Epidemiyoloji, Patogenez, Genetik, Klinik, Tedavi.

SARIMSAKTAKİ BİLEŞİKLERİN İLAÇ ETKEN MADDE OLARAK ÖZELLİKLERİNİN VE ANALİZLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Refah Tuğba Çattık
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2012

ÖZET

Sarımsak (Allium Sativum L.) bitkisi eski çağlardan beri hem yiyecek olarak, hem de sağlığa olan faydalarından dolayı yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu çalışmada sarımsağın kimyasal içeriği, içerdiği bileşiklerin farmakolojik ve insan sağlığı üzerindeki etkileri, diğer ilaç ve bitkilerle etkileşimleri, yan etkileri ve analiz çalışmalarının derlemesini içermektedir.

Özellikle son yıllarda, sarımsağın içindeki bazı etken maddelerin fizyolojik etkisinin önemine ilişkin yapılan çalışmalar sonucunda sarımsağa olan ilgi de giderek artmaktadır. Bunun sonucunda birçok ülkede fitoteröpatik olarak kullanımı da yaygınlaşmaktadır. Ancak buna rağmen, sarımsak ve içindeki etken maddelere ilişkin çalışmaların çok fazla olduğu söylenemez. Bu alandaki çalışmaların artması, ileride sarımsağın farklı formülasyonlardaki

ilaçların geliştirilmesine olanak sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Allium Sativum L.,Sarımsak, miktar tayini.

FLAVANOİDLERDEN KUERSETİN VE ANTİOKSİDAN ÖZELLİKLERİ

Adı-Soyadı: Şükran Baktimur
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2012

ÖZET

Günümüzde çeşitli bitki çaylarının içerisinde bulunan kuersetin; biyokimya, gıda kimyası, boya kimyası, tıp kimyası, boya endüstrisi ve kozmetik alanlarında kullanılmaktadır. Genellikle birçok bitkinin kök, gövde ve çiçeklerinde farklı flavanoidlerle birlikte bulunur.
Bu çalışmanın amacı çeşitlilik bakımından bir bitki cenneti olan ülkemizde çok az bilinen flavonoidlere dikkat çekmek ve bir flavonoid olan kuersetin(3,3',4',5,7-penta hidroksi flavonol) ile yapılan analitik çalışmalardan örnekler vererek kuersetin hakkında güncel yaklaşımlar sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Flavonoid, kuersetin, HPLC, spektrofotometre.

SU KİRLİLİĞİ, ATIKSULARDA SINIFLANDIRMA VE KİRLİLİK PARAMETRELERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Cihangir Coşkun
Danışmanın Adı-Soyadı :Öğr.Gör.Dr.Deniz Çıkla YILMAZ
Yılı :2012

ÖZET

Bu tez çalışmasında, sudaki kirlilikler, kirliliklerin ve kirlenmenin kendi arasındaki sınıflandırılması, su kirlenmesinin kaynakları kirlenmeye neden olan maddeler ve su kalite parametreleri ile kontrolününincelenmesi amaçlanmaktadır.Bu amaç doğrultusunda su kirliliğini oluşturan etmenlerden çevre kirliliği ve sonuçları incelenmiş, buna ek olarak su kirliliği parametreleri ile karşılaştırmalı analiz sonuçları

değerlendirilmiştir.Ayrıca su kirliliğini oluşturan etmenler açıklanmış ve su kirliliğini meydana getiren kaynaklar belirtilip açıklanmıstır.Su kalitesi kontrolü ve bu kontrolün yapılabilmesi, buna bağlı standartların ortaya konabilmesi için, su kaynaklarının kullanım amaçlarının belirtilip açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: su, su kirliliği, su kirliliği etmenleri.

TİROZİN KİNAZ İNHİBİTÖRLERİ VE NİLOTİNİB

Adı-Soyadı: : Abdulkadir Gül
Danışman: Öğr. Gör. Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2012

ÖZET

Kronik Miyeloid Lösemi kan kanseri yani lösemi hastalığının bir türüdür. Bu hastaların %90'nında bulunan BCr-Abl geninin kodladığı tirozin kinaz aktivitesi gösteren proteinin bu hastalığa neden olduğu bilinmektedir. Bu proteinin aktivitesinin kontrolünün olmadığı ve tirozin substratına bağlanarak hücre çoğalmasında etki gösteren hücre içi sinyal iletiminde rol oynadığı bilinmektedir. Bu enzimin aktivitesini engelleyip kontrolsüz çoğalmasını engellemek için tirozinkinaz enzimleri olarak adlandırılan kimi etken maddeler formüle edilip tedavide kullanılmaya başlamıştır. İmatinib, dasatinib ve Nilotinib bu tirozin kinazlardandır. Tedavide kullanılmaya başlanan İmanitib'e karşı zamanla dirençgeliştiği tespit edildikten sonra yeni etken madde arayışlarına başlanmıştır ve Nilotinib'in bu dirençlerin çoğuna karşı etkili olduğu belirtilmiştir. Türkiye'de de kullanımına başlanan bu ilaç tirozin kinaz aktivitesi gösteren Bcr-Abl geninin aktif konformasyonuna bağlanarak hücre içi sinyal iletimini durdurmaktadır. Ayrıca bu etken maddenin üç aşamadan oluşsan sentezi ve basit ve ekonomik analiz yöntemi mümkündür. Bundan dolayı Nilotinib molekülü ile çok sayıda çalışma yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bcr-Abl geni, İmatinib, Kronik Miyeloid lösemi, Nilotinib, Tirozin kinaz inhibitörleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MANYETİK REZONANS GÖRÜNTÜLEME VE BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ

Adı-Soyadı: Narin Saraç
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2013

ÖZET

Radyolojik görüntüleme geçmişten günümüze ulaşana kadar birçok değişim geçirmiştir. Eskiden yanlış dozda radyasyon uygulanması sonucu çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir. Günümüzde bilgisayarlı teknolojilerin kullanılması ile bu hataların önüne geçilmiştir. Eskiden çok uzun olan çekim süreleri günümüzde oldukça kısadır. Birkaç dakika içinde istenilen bölgenin görüntüsü alınabilir. Radyolojik görüntülemeler sayesinde hastalıkların teşhisi ve hastalığın hangi evrede olduğu hakkında kesin bilgi sahibi olmak mümkün olabilmektedir. Bu doğrultuda uygun tedavi yöntemini bulmak da kolaylaşmıştır. Bilgisayarlı tomografi yönteminde x-ışınları kullanılırken manyetik rezonans görüntüleme yönteminde radyofrekans dalgaları kullanılmaktadır. Radyofrekans dalganın enerjisi düşük olduğu için Mağnetik Rezonans (MR) yöntemi Bilgisayarlı Tomografi (BT) yöntemine göre zararlı etkileri daha azdır. Bu yüzden yumuşak doku kaynaklı hastalıkların teşhisinde çoğunlukla MR yöntemi kullanılır. Ancak kemik doku kaynaklı hastalıkların teşhisinde ise BT yöntemi kullanılır. Röntgene göre BT ve MR ile daha ayrıntılı görüntü alınabilir. Bu görüntüleme yöntemleri tıpta çok geniş kullanıma sahiptir. Hemen hemen hastalıkların büyük bir çoğunluğunda tanıda kullanılır. Erken tanı konulması hastalıkları ve bunlardan kaynaklanan ölümleri azaltır. MR çekimlerinde hasta üzerinde bulunan metalik cihazlar (örneğin; kalp pili) istenmeyen görüntülerin oluşmasına neden olur. Aynı zamanda radyofrekans dalgaları uygulandığında metalik cihazlar ısınıp yerinden oynayabilir ve hastanın hayatını tehlikeye sokabilir. Ayrıca klostrofobisi olan hastalarda çekim işlemi zahmetli olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Radyofrekans, Mağnetik Rezonans (MR), Bilgisayarlı tomografi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DİABETES MELLİTUS VE TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇ ETKEN MADDELERİNDE ANALİTİK YÖNTEMLER

Adı - Soyadı: Hasari TURAN
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2013

ÖZET

Diabetes Mellitus; insülin hormon sekresyonunun ve/veya insülin etkisinin mutlak veya göreceli olarak azlığı sonucu karbonhidrat, protein ve yağ metabolizmasında bozukluklara yol açan kronik hiperglisemik bir metabolizma hastalığıdır. Ateroskleroz eşdeğeri olarak kabul edilmektedir. Prediyabetik dönemde aterosklerozun, diğer risk faktörlerinin de varlığı hem diyabetin ortaya çıkışını hem de aterosklerotik süreci hızlandırmaktadır. Ateroskleroz diyabetiklerde daha hızlı ve daha fatal seyretmektedir.

Diyabet kardiyovasküler hastalıklar için bağımsız bir risk faktörüdür ve bu risk beraberindeki dislipidemilerle daha da artar. Diyabetik dislipideminin karakteristik özellikleri serum trigliserid düzeyi yüksekliği, HDL-kolesterol düzeyi düşüklüğü ve küçük, yoğun LDL-kolesterol partiküllerinde artıştır. Toksik triad olarak adlandırılabilecek bu diyabetik lipit profili, diyabet aşikar hale gelmeden çok daha önce ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus, Ateroskleroz, Analitik çalışmalar.

VİTAMİNLER GENEL ÖZELLİKLERİ VE RETİNOİDİN KROMATOGRAFİK ANALİZLERİ

Adı - Soyadı: Hatice ERTUĞRUL
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2013

ÖZET

Vitaminler vücudumuzda gerçekleşen tüm işlemlerde anahtar rol oynayan ortak fonksiyon gösterdikleri diğer besin öğelerinin yerine de çalışarak organizmada birçok işin aksamadan yerine getirilmesini sağlayan besin öğeleridir. Vitaminler düzenleyici olarak çalışan, koenzim veya bir enzimin ortağı olarak görev yapan kompleks kimyasal maddelerdir.

Karbonhidratlar, proteinler ve yağlarla karşılaştırıldığında organizmanın vitamin gereksinimi çok az miktarlardadır. Bu nedenle mikro besin öğeleri olarak adlandırılan vitaminler doğrudan birer enerji kaynağı olmamakla birlikte, enerji sağlayan birçok mekanizmada düzenleyici olarak görev yapan öğelerdir.

Vitarninleri kimyasal özellikleri açısından suda çözünen ve yağda çözünen vitaminler olarak iki grupta topluyoruz. Suda çözünen vitaminler B kompleksi vitaminleri ile C vitamini, yağda çözünen vitaminler ise, A, D, E, K vitaminlerdir.

Bugün herhangi bir vitaminin eksikliğine bağlı anormal durumlar değerlendirilerek, fonksiyonlarınn ne olduğunu ve biyokimyasal olarak hangi mekanizmaları etkilediklerini biliyoruz.

Bu çalışmada, vitaminlerin kimyasal ve fiziksel özelliklerine, elde edilişlerine, besinlerle ilişkilerine, günlük ihtiyaç miktarlarına, vitaminlerin metabolizma ve biyokimyasal reaksiyonlar sırasında koenzim olarak oynadıkları role önem verilmiştir. Vitaminlerin vapılarından, yetersizlik hallerinden kısmen bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vitaminler, Retinoid, Kromatografik analizler.

HİPERTANSİYON HASTALIĞI VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Betül Akçay
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2013

ÖZET

Dünya sağlık örgütünün tahminlerine göre dünyadaki her 8 ölümden biri yüksek kan basıncına bağlıdır ve hipertansiyon önde gelen ölüm nedenleri arasında üçüncü sırada bulunmaktadır. Bu derlemede yüksek kan basıncının saptanması, önlenmesi, değerlendirilmesi ve tedavisi ile ilgili bilgilerden söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon hastalığı, Kardiyovasküler hastalık, Tedavi, Klinik, Epidemiyoloji.

TÜRKİYE'DE YETİŞEN BAZI ANTİDİYABETİK DROGLARIN İNCE TABAKA KROMATOGRAFİK ANALİZLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Abdullah Sefa Acar
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2013

ÖZET

Bitkisel preparatlarin yüzyıllarca ampirik olarak kullanılışından sonra, 19.yy' ın başlarında bitkilerin etken maddelerinin izolasyonu, tıbbi bitkilerin modern kullanılışı için yeni bir çağ başlatmıştır. 1945'ten sonra sentez kimyasındaki muazzam gelişim ve mikrobiyalfermentasyon ile bitkisel kaynaklı ilaçlardan uzaklaşılmıştır Yirminci yüzyılın son çeyreğinde " yeşil ilaç, doğaya dönüş" olarak adlandırılan olumlu adım sayesinde bitkisel tedavi yöntemlerinin kullanılışı yeniden gündeme gelmiş, özellikle günlük rahatsızlıkların tedavisinde önem kazanmışıtr. Günümüzde artık, özellikle gelişmiş ülkelerde hastalıkları ilaçsız yenerek, bağışıklık sistemlerinin güçlenmesi amaçlanmakta, ilaç verilmesinin mutlaka gerekli olduğu düşünüldüğü durumlarda, öncelikle bitkisel ilaçlarin kullanılması tercih edilmektedir. Diyabet, tıptaki adı ile DiabetesMellitus (DM), insan vücudunda insülin yokluğu, eksikliği veya periferik etkisizliği sonucu ortaya çıkan, karbonhidrat, yağ ve protein metabolizmasında bozukluklar ile seyreden, kronik bir metabolizma hastalığıdır. Derlememizde antidiyabetik etkisi olan bitkiler incelenmiş antidiyabetik aktiviteden sorumlu olduğu düşünülen saponinler, flavonoitler ve alkoloitlerin varlığı bitlki ekstrelerinde yapılan ince tabaka kromatografisiyle saptanmış çalışmalarda incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antidiyabetik, İTK, drog.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

METAL KOMPLEKSİ TEMELLİ BİLEŞİKLERİN TEDAVİDE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Sezgin M. Uluhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2013

ÖZET

Metal komplekslerinin tedavide kullanımları son yıllarda giderek yaygınlaşmaktadır. Son dönemde klasik antibakteriyel, antiviral gibi etkileri olan ilaçlara karşı direnç gelişimi sonucu yeni formülasyonların geliştirilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu yeni formülasyonlar içinde metal kompleksi temelli bileşikler giderek daha sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu amaçla platin, bakır, paladyum, vanadyum, rutenyum, çinko gibi metaller metal komplekslerinde kullanılmıştır. Bu çalışmada tedavide kullanılan ve kullanılması amacıyla geliştirilen metal kompleksleri araştırılmış ve tedavi kullanım alanlarına göre sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metal kompleksleri, antineoplastik bileşikler, antibakteriyel bileşikler, antifungal bileşikler, antiviral bileşikler, antiparazitik bileşikler, antitüberküloz bileşikler.

KIRMIZIBİBER'de YAPILAN ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Hatice Kübra Bilal
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2013

ÖZET:

Kırmızıbiber Solanaceae familyasının Capsicum cinsine ait *Capsicum annuum* L. türünden bitkidir. Son yıllarda kırmızıbiber üzerinde çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu derlemede kırmızıbiberde yapılan farklı alanlardaki çalışmalar yer almaktadır.

Bu çalışmalar: Kırmızıbiberin acılık bileşenlerinin kimyasal yapıları, miktarları ve sağlık üzerine etkileri ; kırmızıbiberde küf mantarlarının oluşturdukları aflatoksinlerin etkileri ve tespiti; farklı ortamlarda yetiştirilen *Capsicum annuum* L.'nin kök parametrelerindeki değişimler; azotlu ve fosforlu gübrelerin *Capsicum annuum* L.'nin rengi üzerine etkileri; biber gazında kırmızıbiberin etken maddesinin incelenmesi; *Capsicum annuum* L.'nin serum

leptin ve serum nitrik oksit düzeylerine akut etkisi üzerine yapılan araştırmalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kırmızıbiber,*Capsicum annuum* L., kapsaisinoit, kapsaisin.

Aesculus Hippocastunum L.NİN ANTİOKSİDAN ÖZELLİKLERİ VE İÇERDİĞİ FLAVONOİDLERİN TAYİNİ

Adı-Soyadı: Şeyma Kavak
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2013

ÖZET

At kestanesi(***Aesculus Hippocastunum* L.**), çiçekleri, kabuğu ve yaprakları ilaç yapmak için kullanılan bir bitkidir. Bu türün farklı organlarının temel biyoaktif prensibinin kendilerine özgü olması ilginçtir: tohumun essin, çiçeğin ve yapraklarının flavanoid, kabuğunun kumarin içermesi gibi.

At kestanesi kabuğunun (Cortex hippocastani) karakteristik aktif bileşenleri kumarin glikozitleri, eskulin ve fraksindir. Bu maddeler çeşitli biyolojik aktivitelere sahiptirler. Baskın bilinen bileşeni olan eskulin iyi bilinen bir UV-B koruyucu ajandır , çiğ yenildiğinde ölüme sebep olmaktadır.

Tohumu ve yaprakları varis, hemoroid ve şişmiş damarların (flebit) tedavisinde kullanılır. At kestanesi tohumları işlenebilir olduğundan aktif kimyasalları ayrılabilir ve konsantre edilebilir. Ortaya çıkan ekstre bir kan dolaşımı sorunu olan kronik venöz yetmezliğin tedavisinde kullanılır. At kestanesi tohumu ekstresiyle zayıf kan dolaşımı belirtileri olan varis, ağrı, yorgunluk, bacaklarda şişlik, su tutması gibi semptomlar azaltılabilir. Son yıllarda eskulin ve aglikon eskuletini antiflojistik, sitostatik ve antimutajenik özellikleri olduğu kanıtlanmıştır. Ayrıca, glikozit ve fraksinin spazmolitik ve idrar söktürücü özellikleri kaydedilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, ülkemizde çoğu park ve bahçelerde bulunan, yol kenarlarında gerek çiçekleriyle gerekse meyvesiyle dikkatimizi çeken, son yıllarda modern fitoterapinin ve ilaç

sektörünün de venoprotektif özelliklerinden dolayı önem verdiği at kestanesi bitkisi ve onun en önemli bileşeni olan essin ile ilgili bilgiler vermek ve yapılan analitik çalışmalardan örnek vererek bitki hakkında güncel bilgiler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Aesculus hippocastanum, At Kestanesi, Essin, Fraksin, Spektrofotometre.

TETRASİKLİNLERİN KULLANIM ALANLARI VE GIDALARDA YAPILAN ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Onur Demirtaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Serap AYAZ SEYHAN
Yılı: 2013

ÖZET

Tetrasiklinler geniş spektrumlu antibiyotiklerdir. Dolayısıyla geniş kullanım alanlarına sahiptirler ve protein sentezi inhibisyonu yaparak bakteriyostatik etki gösterirler. Tıp alanında, veterinerlikte, diş hekimliğinde kullanılmaktadırlar. Kontrolsüz kullanımlarının yarattığı sorunlar da, bu geniş kullanıma paralel olarak daha da fazlalaşmaktadır. Sorunların başında ise direnç gelişme mevzusu vardır. Direnç gelişmesi dünya çapında sağlık sorunlarının oluşmasının zeminini hazırlamaktadır.

Diş hekimliğinde periodontal tedavilerde mekanik tedaviye ek olarak kullanıldığında olumlu sonuçlar elde edilmiştir. Fakat dişler üzerinde koyu kahverengi lekelenmelere neden olmaları diş hekimliği açısından önem arz eden bir durumdur, bu nedenle gebelere 4. aydan sonra, bebeklere ve 8 yaşından küçük çocuklara tetrasiklin grubu antibiyotik vermekten kaçınılmalıdır.

Diğer önemli sorunlardan biri de veterinerlikte bilinçsizce kullanımıyla ortaya çıkan, gıdalardaki tetrasiklin kalıntılarının oluşturduğu çeşitli sıkıntılardır. Bu nedenle yetkili mercilerce kullanımlarının kontrol altında tutulması gerekir.

Bu çalışmada, literatür taraması sonucunda konumuzla alakalı kaynaklardan yararlanarak tetrasiklinlerin kullanım alanları ve gıdalardaki analizleri hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Analiz, Bal, Süt, Tetrasiklin, Veterinerlik.

DEPRESYON TEDAVİSİNDE KULLANILAN SERTRALİN HİDROKLORÜR VE YAPILAN ANALİTİK ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı :ESRA KASAP
Danışmanın Adı-Soyadı :Öğr.Gör.Dr.Deniz Çıkla YILMAZ
Yılı : 2013

ÖZET

Günümüzde psikiyatrik sorunların varlığı dikkat çekecek ölçüde artmıştır. Psikiyatrik bozukluklar içinde en sık görüleni depresyondur. Selektifserotonin geri alım inhibitörü olan sertralin depresyon tedavisinde kullanılmaktadır. Ek olarak bu ilaç, obsesif-kompulsif bozukluk tedavisinde de etkilidir.

Bu çalışmanın amacı depresyon hastalığının tedavisinde kullanılan selektifserotonin geri alım inhibitörü olan sertralin ve sertralininhidroklorür şekli ile yapılan analitik çalışmalar vererek sertralin hakkında güncel yaklaşımlar sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Sertralin.

TIP ALANINDA KULLANILAN BAZI DOĞAL VE SENTETİK BOYAR MADDELER

Adı-Soyadı: : Mevlüt Gözükara
Danışman:Öğr.Gör.Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2013

ÖZET

Boyarmaddeler tekstil, kozmetik, kağıt, gıda ve ilaç sektöründe çok yağın olarak kullanılan kimyasallardır. İlaç sektöründe boyarmaddeler farmasötik dozaj formlarını renklendirmek, ilacın stabilitesini ve tanınmasını arttırmak için kullanılırlar. Günümüzde doğal ve sentetik renklendiriciler gösterdikleri çeşitli antioksidan, antibakteriyal, antimikrobiyal v.b. aktivitelerinden dolayı farmasötik preperatlarda kullanılmaya başlanmış ve bu konuda pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, ilaç olarak kullanılan doğal ve sentetik

boyarmaddelerin kaynakları ile ilgili literatür araştırması sonucunda farmasötik preperatlarda kullanılan boyarmaddelerle ilgili genel bir derleme yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Doğal boyarmaddeler, Sentetik boyarmaddeler, Farmasötik preperatlarda boyarmaddeler.

FARMASÖTİK PREPARATLARDA KULLANILAN BOYARMADDELER

Adı-Soyadı: : Ömer Turgut
Danışman:Öğr.Gör.Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2013

ÖZET

Boyar maddeler insanların ilk çağlardan itibaren resim yapmak, kumaş ve çömlek gibi ürettikleri eşyaları boyamak için kullandıkları ve artık hayatımızın her alanında iç içe olduğumuz sentetik veya doğal kaynaklı maddelerdir. Tekstil, kağıt, cam,deterjansanayisinde olduğu gibi boyarmaddelerin geniş kullanım alanı bulduğu alanlardan biri ve en önemlisi ilaç sanayisidir. İlaç sanayisinde boyarmaddeler esas olarak farmasötik dozaj formlarına farklı bir görünüm vermek için kullanılır. Farmasötik dozaj formlarının renklendirilmesi ilacın tanınması ve kullanılması açısından son derece önemlidir. Koku ajanlarıyla beraber renklendiriciler, farmasötik preperatlardaki kötü tatları maskelemek amacıyla da kullanılarak zor tedavi süreçlerinde hasta şikayetlerinin giderilmesinde önemli rol oynarlar. Bunun yanı sıra farmasötik preparatın çekici hale getirilmesi, tanımlanması, ürünün stabilitesinin arttırılmasına katkıda bulunur. Ayrıca stabilite problemlerinde belirteç olarak kullanılarak farmasötik preparatın iyi üretim uygulamalarına bağlı kalınarak kaliteli bir şekilde hazırlanıp hazırlanmadığı konusunda bize bilgi verir.

Bu çalışmada farmasötik preparatlarda kullanılan boyarmaddeler hakkında bilgi verilmiştir. Amerika, Avrupa, Japonya, Kanada, ve Türkiye'deki kullanılan standartlar belirtilmiş, boyarmaddelerle ilgili çıkan güvenlik sorunları ve preparatların boyanması esnasında ortaya çıkan sorunlarla ilgili literatür araştırması yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Farmasötik preparatlarda boyarmaddeler, boyarmadde standartları.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

CAPPARİS SPİNOSA İÇİN AYIRMA VE SAFLAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Adı-Soyadı: ÇAĞLA SUCU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2014

ÖZET

Capparis spinosa bitkisi uzun yıllarca halk arasında gerek yemeklerde gerek bazı hastalıkların tedavisinde sıklıkla kullanılan bir bitki olmuştur. Yapılan araştırmalar içerisinde birçok etken madde ihtiva ettiğini göstermektedir. Capparis spinosa içerisinde çok fazla etken bileşen ihtiva etmektedir. Bitkisel droglardan etken bileşenlerin ayrılması ve saflaştırılması amacıyla ekstraksiyon, kristalizasyon ve kromotografik yöntemler sıklıkla ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu ayırma ve saflaştırma yöntemlerine tabi tutulacak drogların ise bazı ön işlemlerden geçerek analize uygun hale getirilmeleri gerekmektedir. Bu ön işlemler sayesinde droglar ihtiva ettikleri maddeleri koruyarak, hiçbir değişime uğramadan saklanabilir ve kullanılacak yöntem için hazır hale getirilebilirler.

Ekstraksiyon işlemi uzun yıllar geri akış ve soxhlet ekstraksiyonu, maserasyon ve hidrodistilasyon yöntemleri ile gerçekleştirilmiştir. Ancak bu yöntemler uzun süren, pahalı, seçiciliği düşük yöntemler olduğundan son dönemlerde ultrason destekli ekstraksiyon (UAE), pulsed-elektrik alan çıkarma (PEF), enzim-destekli ekstraksiyon (EAE), mikrodalga destekli ekstraksiyon (MAE), basınçlı sıvı ekstraksiyonu (PLE), süperkritik akışkan ekstraksiyonu (SFE) gibi yeni yöntemler geliştirilmiştir.Özellikle fiziksel ve kimyasal nitelikleri çok benzeyen maddelerin ayrılma işlemlerinde, kromatografi yönteminin kullanımı ile başarılı sonuçlar elde edilmektedir. Kromatografi tekniğinde yararlanılan temel prensip, bir karışımdaki çeşitli maddelerin hareketli bir faz yardımı ile sabit bir faz üzerinden geçirilmeleri ve bu geçiş sırasında farklı hızlarla hareket edebilmeleridir.

Bitkide bulunan herbir grup etken madde için çok sayıda farklı çözücü sistemi kullanılarak yapılmış ayırma ve saflaştırma yöntemi bulunmaktadır. Bu çalışmada tekrarlardan kaçınılarak, belli başlı çözücü sistemlerinin kullanıldığı yöntemler anlatılmıştır. Yapılan literatür taramasında birçok etken madde çeşitli ekstraksiyon ve kromotografik yöntemler ile saf olarak yüksek verimlerle elde edilebilmiştir. İncelenen çalışmalarda bitkinin içeriğinde bulunan uçucu yağlar, flavanoitler, yağ asitleri, glikozitkler, glikozinolatlar, sterolller, tokoferoller analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Capparis spinosa, ekstraksiyon, kristalizasyon, kromotografik yöntemler, maserasyon, hidrodistilasyon, soxhlet ekstraksiyonu, ultrason destekli ekstraksiyon (UAE), pulsed-elektrik alan çıkarma (PEF), enzim-destekli ekstraksiyon (EAE), mikrodalga destekli ekstraksiyon (MAE), basınçlı sıvı ekstraksiyonu (PLE), süperkritik akışkan ekstraksiyonu (SFE), flavanoitler, glikozitkler, glikozinolatlar, sterolller, tokoferoller.

CAPPARACEAE FAMİLYASI ÜZERİNE YAPILMIŞ ANALİZ ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Didem Şahin
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2014

ÖZET

Doğal bir Akdeniz bitkisi olarak bilinen Capparis spinosa L. (kapari) Capparaceae familyasına ait bir alt türdür. Gıda, kimya, eczacılık ve kozmetik endüstrisi için önemli bir kaynaktır. Yurdumuzda doğal olarak yetişmektedir ve yaygın olarak Akdeniz Bölgesi insanları tarafından bazı hastalıkların tedavisinde ve mutfaklarında gıda olarak kullanılmaktadır. Bu tezde Capparis spinosa L.'nin morfolojik ve ekolojik özellikleri, etken maddeleri, kimyasal bileşenleri, tıbbi amaçlı kullanılışı ve halk arasında kullanılışı, toksisitesi, yetiştirilmesi ve toplanması, yurt dışında ve Türkiye'deki mevcut preparatları bildirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kapari, Capparis spinosa, kebere.

MİDE HASTALIKLARI VE ÜLSERİN TEDAVİSİ İÇİN KULLANILAN İLAÇLAR VE ANALİZLERİ

Adı - Soyadı: Faruk ALTINTAŞ
Danışmanın Adı - Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2014

ÖZET

Mide, içine giren yiyeceklerin kimyasal ve fiziksel olarak parçalandığı bir yerdir. Mide, insan yaşamı için hayati organlardan birisi olup kaslardan oluşmaktadır ve genişleyebilen bir sindirim sistemi organıdır. Yemek borusu ile ince bağırsak arasında bulunur. Omurgalılar, derisidikenliler, haşaratlar ve yumuşakçalar da bulunur. Sindirimin ikinci fazında (çiğnemeyi takiben) görev yapar. Yiyeceklerin geçici olarak büyük miktarda depolandığı organdır. Rahatlıkla 1,5 litre sıvıyı içinde tutabildiği gibi, maksimum 4 litre sıvı tutma kapasitesi vardır.

Midede meydana gelen bazı anormal vakalar sonucunda gastrit, ülser, reflü, kanser gibi hastalıklar ortaya çıkar. Sıklıkla mide rahatsızlıkları stres, acele yemek yeme alışkanlığı, bir besin maddesine karşı aşırı duyarlılık gibi nedenlerle ortaya çıkmakta, şikâyetlerse genelde kısa zamanda azalmaktadır. Başka durumlarda ise şikâyetler daha uzun soluklu olmaktadır. Özellikle inatçı ve sürekli tekrarlanan üst karın bölgesi (mide) ağrıları, gastrit, mide veya bağırsak ülserleri gibi ciddi hastalanmaların belirtileri olabilir. Çoğu durumda bunun sorumlusu Helicobacter pyloribakterisidir.Tespit edilebilen organik bir rahatsızlık olmaksızın, gaz sancısı, kabızlık ve/veya ishal eşliğinde seyreden bulantı ve şişkinlik hissinde, işlevsel bir bozukluk söz konusu olabilmektedir. Hassas mide ya da hassas bağırsak sendromları bunlaradahildir.

Bu çalışmada, midenin anatomisi, görevleri, mide hastalıklarından gastrit, reflü, mide kanserinin tanı ve teşhisi ile daha geniş olarak incelediğimiz ülserin tanı, teşhis ve tedavisi için kullanılan ilaçlar ve bu ilaçlardan bazılarının analitik yöntemler kullanılarak yapılan çalışmalarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mide, **G**astrit, Reflü, Ülser, Mide kanseri, Ülser tedavisindeki ilaçlar, İlaçların analizleri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TÜRKİYE'DE SAĞLIK BAKANLIĞI RUHSATLI BİTKİSEL İLAÇLAR VE ANALİZLERİ

Adı - Soyadı: Merve HOŞ
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2014

ÖZET

Bitkisel bir kaynaktan hazırlanan bir ürünün farmakoterapide kullanılabilmesi için mutlaka etkin ve standardize edilmiş bir ekstreden hazırlanmış olması, ürünün stabilitesinin belirlenmiş olması, farmakolojik ve klinik bulguların yanı sıra toksikolojik verilerin de saptanmış olması gerekmektedir. Bu özellikleri taşıyan bitkisel kaynaklı ürünler Türkiye'de ilgili kurum olan Sağlık Bakanlığı tarafından ruhsatlandırılmaktadır. Bitkilerden kimyasal işlemler sonucu elde edilen, bitkisel kaynaklı saf bileşikler bitkisel ilaç olarak değerlendirilmemektedir. Bu nedenle çalışma kapsamına dâhil edilmemiştir. Bu çalışmada; Türkiye'de eczanelerde bulunan Sağlık Bakanlığı ruhsatlı bazı bitkisel ürünler, incelenen bitkisel ürünlerin formülasyonları ve bu formülasyonlara bağlı olarak en güncel bitkilerin çeşitli analitik yöntemler kullanılarak yapılan ayrıştırma ve saflaştırma yöntemleri irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel ilaç, fitofarmaka, ruhsat analizi HPLC.

PROBİYOTİKLER VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Arzu Demir
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2014

ÖZET

Gıdaların üretiminde tüketici sağlığını destekleyici ve immün sistemi uyaran etkilere sahip mikroorganizmaların kullanımı giderek artmaktadır. Bu mikroorganizmaların önemli bir grubunu teşkil eden probiyotiklerin gastrointestinal sistem hastalıklarının engellenmesi ve tedavisinde ve normal mikrofloranın oluşumunda önemli bir rol oynadığı klinik denemelerle belirlenmiştir. Diğer yandan probiyotiklerin, suştan suşa farklılık gösteren gıda koruyucu

etkileri ve değişik hastalıkların tedavisinde kullanım potansiyelleri üzerinde çalışmalar devametmektedir. Özellikle çocuklarda görülen akut diyare ve antibiyotik kullanımına bağlı diyarenin tedavisinde etkin kullanım potansiyeli taşıyan probiyotik preparatları geliştirilmiştir. Bu derlemede probiyotik suşların seçiminde kullanılan karakteristikler, kullanım olanakları ve tedavi edici potansiyelleri, güncel bilgiler taranarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Probiyotik, Gastrointestinal sistem, Bağırsak florası, Tedavi,Probiyotik ürün.

REFLÜ VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Hacer Şeker
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2014

ÖZET

Gastroözofajial reflü hastalığı toplumda oldukça sık görülen önemli bir sağlık sorunudur. Gastroözofageal reflü, gastrik içeriğin istemsiz olarak özofagusa hareketidir.Pratisyen hekimlerin, aile doktorlarının, dâhiliye uzmanlarının ve gastroenterologların gördükleri hastaların önemli bir kısmını da reflü hastaları oluşturur. Gastroözofageal reflü hastalığında ilaçla tedavinin yanı sıra non farmakolojik tedavinin de hastalığın önlenmesi ve tedavisindeki yeri unutulmamalıdır. Bu çalışmada gastroözofageal reflü hastalığının tanısını, patogenezini, epidemiyolojisini ve tedavisini içermekte olup bu amaca yönelik hazırlanmıştır, gastroözofajial reflü belirtilerinin saptanması, önlenmesi, değerlendirilmesi ve tedavisi ile ilgili bilgilerden söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Reflü, patogenez, gastroenterolog, klinik, epidemiyoloji.

PSİLOSİBİN VE PSİLOSİN TAYİNİ İÇİN ANALİTİK YÖNTEMLER

Adı-Soyadı: Halit Kavçın
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2014

ÖZET

Psilosibin ve Psilosin, içeriğinde bulunduğu mantar türlerinin yüzyıllardır insanlar tarafından kullanılıyor olması nedeniyle psikoaktif nitelikleri çok iyi bilinen bileşiklerdir. Halisünojen olmayan düşük dozlarda düzenli Psilosibin uygulamasının, migren sorunu taşayan hastalarda atakların görülme sıklığını önemli şekilde azalttığı tespit edilmiştir.Psilosibin mantarlarının sahip olduğu terapotik potansiyel, tıp uygulamalarında kalıcı bir yer edinme yolunda kimyagerler ve eczacıların yaptığı ilaç araştırma-geliştirme çalışmalarına ihtiyaç duyar.

Yapılmış olan bu çalışmada Psilosibin ve psilosin incelenmiş ,söz konusu kimyasalların analitik yöntemlerle izole edilmesi, yapıları , etkileri ve analizi için kullanılan başlıca yöntemler yapılmış örneklerle birlikte belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Psilosibin, Psilosin ,Tedavi.

VERTİGO HASTALIĞI, TEDAVİSİ VE İLAÇ ETKEN MADDELERİ İLE YAPILAN ANALİTİK ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Esra Demirbaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç. Dr Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2014

ÖZET

Vertigo sözcüğü Latince “vertere” kelimesinden türetilmiş olup, “dönmek” anlamındadır. Organizmanın dengede kalabilmesi için baş koşul çevresindeki eşyaların sabit kalması, objelerin retinadaki görüntülerinin hem istirahat halinde hem de hareket halinde iken sabit kalması gerekmektedir.

Baş hareketleri sırasında retinadaki görüntülerin sabit kalması için gözlerin de hareket etmesi zorunludur. Vestibüler sistemdeki bir bozukluk nedeni ile bu ilişki bozulur ve denge merkezi vestibülden gelen bilgileri alamaz veya geç alır.

Vertigo; hastanın kendini dönüyor ya da tam tersine çevresini dönüyor olarak algıladığı hareket ilüzyonu ile karakterize bir vestibüler sistem bozukluğudur.

Vertigoya neden olan spesifik hastalıklar ve tedavileri konusu üzerinde kesin bir görüş birliğine ulaşılamamıştır. Vertigodan yakınan hastaların büyük kısmında kesin bir tanı koymak mümkün olmadığı için hastalara yaklaşım ampirik olmaktadır.

Vertigo tedavisinin amacı: Vertigoyu azaltmak veya elimine etmek, vestibüler dengelemeyi artırmak, bulantı-kusma ve varsa anksiyeteyi azaltmaktır. İlaç tedavisi olarak yalnızca vertigoyu önlemeye ve oluşan semptomları gidermeye yönelik, spesifik olmayan ve hakkında kısıtlı çalışmalar olan ilaçlar kullanılmaktadır. Hastaların büyük kısmının zamanla kendiliğinden iyileştiği gözlenmektedir.

Bu çalışmada vertigo tedavisinde kullanılan etken maddelerle ilgili analitik çalışmalar derlenmiştir. Bu analitik çalışmalarda kromatografik, spektrofotometrik ve kapiller elektroforez yöntemleri kullanılmaktadır.

Anahtar kelimler: Vertigo, Betahistin hidroklorid, etken madde analizleri, prometazin, meklizin.

HUMİK ASİT KAYNAKLARI, KULLANIM ALANLARI VE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Nurullah Ayan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2014

ÖZET

Toprağın organik yapısının bir parçası olan humik maddeler biyomoleküllerinfiziksel, kimyasal ve mikrobiyolojik dönüşümü sonucu olaşan bileşiklerdir. Doğadabilinen cansız organik maddelerin en temel kaynağını oluşturdukları içinönemlidirler. Karadaki toplam karbonun yaklaşık %80'ini suda çözülmüş karbonun%60'ı humikli maddelerden oluşur. Humik maddeler toprak verimliliğini artıranorganik gübre açısından önemli olmakla birlikte toprağı zenginleştirmede kullanılanyegane maddelerdir.

Bu çalışmada humik asidin genel özellikleri, sınıflandırılması, uygulama alanları ve analiz çalışmaları derlenmiştir. Humik asitlerkendine özgü özelliklerinden dolayı, tıpta, endüstride, tarımda, çevre vebiyokimyasal uygulamalarda gittikçe artan önemde kullanılmaktadır.

Ancak buna rağmen, humik asit ve içeriği ile ilgili ilişkin çalışmaların yeterli olduğu söylenemez. Bu alandaki çalışmaların arttırılması, ileride humik asitin çok daha çeşitli alanlarda kullanılmasına ve çeşitli formulasyonlardaki ilaçların geliştirilmesine olanak sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Humus, humik madde, humik asit, fulvik asit, humin, humik maddelerin analizi.

NARİNGENİN KAYNAKLARI, İLAÇ ETKİLEŞİMLERİ VE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Şebnem Can
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2014

ÖZET

Naringin ve naringenin greyfurttaki ana flavonoidlerdir. Greyfurttan başka geleneksel Çin tıbbında yaygın olarak kullanılan Citrus aurantium, C. maxima ve C. grandis var. tomentosa bitkilerinin özellikle meyve kabuklarında bulunmaktadır.

Bu çalışma özellikle greyfurtta ve diğer turunçgillerde bulunan naringin ve naringeninin farmakolojik ve insan sağlığı üzerindeki etkileri, diğer ilaçlarla etkileşimleri, yan etkileri ve analiz çalışmalarının derlemesini içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Naringin, naringenin, naringenin ilaç ektileşimi, miktar tayini.

panax ginseng VE YAPILAN ANALİTİKSEL ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Seda ŞENAY
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2014

ÖZET

Kore ginsengi Araliaceae familyasının Panax cinsine ait *panax ginseng* bitkisidir. Yüzyıllardır kökleri kullanılan *panax ginseng* geleneksel tıpta uyarıcı, afrodizyak, erektil disfonksiyonda kullanılmıştır. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle bitkinin bu etkilerinden

sorumlu olan etken maddeler elde edilmiş ve ginsengin antioksidan, kadınlarda hafıza merkezini uyarıcı etkileri ve kan glukozu düşürücü etkileri saptanmıştır.

Bu çalışmanın amacı, aynı etkileri olan diğer ginseng türleri ve ginsenozitler ile yapılan analitik çalışmalardan örnekler vererek *panax ginseng* ve onun aktif bileşeni ginsenozitlerle ilgili bilgi vermek ve dünya çapında gündemde olan ayrıca Çin, Kore, Japonya gibi Uzakdoğu Ülkelerinde yüzyıllardır tedavide kullanılan *panax ginseng* hakkında yapılmış çalışmalarla ilgili güncel bilgiler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Kore ginsengi, *panax ginseng*, Araliaceae, ginsenozit.

SARI KANTARON VE YAPILAN ANALİTİKSEL ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Ebrunur AKA
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2014

ÖZET

Hypericum perforatum, Hypericaceace familyasına ait bir bitki türüdür. Günümüzde özellikle depresyonda kullanılan bitkinin yüzyıllardır faklı amaçlarla da kullanımı mevcuttur. Taşıdığı hiperisinden dolayı antidepresan etki göstermesinin yanısıra içerdiği bioflovonoidler ve hiperforinden dolayı sedatif, fenolik bileşiklerden dolayı antioksidan özelliktedir. Ayrıca antibakteriyel, antiseptik ve yara iyi edici özelliktedir.

Bitki depresyon, sinirsel huzursuzluk, anksiyetede kullanılmaktadır. Ayrıca yağlı preparatları dispeptik şikayetlerde, kas ağrılarında kullanılmaktadır. İştah açıcı, antihelmentik, antidiyareik ve spazmolitiktir. Geleneksel tıpta ülser, hemoroid, mide bağırsak, böbrek rahatsızlıkları, karın ve mide ağrısı, prostat, sistit, romatizma, soğuk algınlığı, kan dolaşımı bozukluklarında kullanılmaktadır. Yara-yanık iyi edici olarak kullanılmasının yanısıra romatizma, kas ve eklem ağrıları, cilt hastalıkları, ağız içi yaralarına karşı da kullanılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı dünyanın birçok yerinde yetişen, özellikle Avrupa'da fitoterapi de depresyon tedavisinde kullanılan sarı kantaron hakkında güncel bilgilere ve bitki ile yapılan çeşitli analitik çalışmalara yer vermektir.

Anahtar kelimeler: *Hypericum perforatum*, hiperisin, hiperforin, sarı kantaron.

KUŞBURNU (*Rosa canina*) VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİ

Adı-Soyadı: Servet Buğra ERGİN
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Serap AYAZ SEYHAN
Yılı: 2014

ÖZET

Kuşburnu, Rosaceae familyasına ait bir meyvedir. Ülkemizde doğal olarak yetişen bu meyve; bitkisel çay, marmelat, nektar üretiminde kullanılmakta, kurutularak ve dondurularak değerlendirilmektedir. Halk arasında özellikle kış aylarında soğuk algınlığına karşı ilaç olarak kullanılan kuşburnu, doğal antioksidan bileşiklerce zengindir. Kuşburnu, yüksek miktarda C vitamini yanında fenolik bileşikler ve karotenoidler de içermektedir. Meyvenin rengi karotenoidlerdenlikopen, β-karoten ve ksantofillerden kaynaklanmaktadır. Kuşburnunda bulunan fenolik bileşiklerin başında hidroksisinamik asit, kateşin, quercetin, kamferol gelmektedir. İçerdiği antioksidan bileşikler nedeniyle yüksek antioksidan aktiviteye sahip kuşburnunun sağlık üzerine önemli olumlu etkileri bilinmektedir. Kuşburnu meyvesi ve tohumlarının soğuk algınlığı ve grip benzeri enfeksiyonları, gastrik ülser ve gastrik mukoza iltihaplarını önlediği, bağışıklık sistemini güçlendirdiği, artrit, siyatik ve diyabete iyi geldiği, diyare gibi intestinal hastalıklar için tonik, ürik asit metabolizma bozuklukları ve gut için diüretik olarak etkili olduğu, astrenjan (kan durdurucu) özellik taşıdığı bildirilmektedir. Son yıllarda yapılan çalışmalar, kuşburnunun anti-inflamatuar özelliğe sahip olduğu ve osteoartrit hastalarının ağrılarını gidermede etkili olduğunu da göstermektedir.

Bu çalışmada, literatür taraması sonucunda konumuzla alakalı kaynaklardan yararlanarak kuşburnu kullanım alanları, üzerine yapılmış çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Analiz, Kuşburnu.

KARADUT VE ÜRÜNLERİNDE BULUNAN FENOLİK BİLEŞİKLERİN TAYİNİ

Adı-Soyadı: İmren YAZICILAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Serap AYAZ SEYHAN
Yılı: 2014

ÖZET

Karadut (*Morus nigra*) , Urticales takımının Moreceae familyasının Morus cinsine dahildir.Dut, farklı iklim ve toprak şartlarınaadaptasyon kabiliyetinin yüksek olması nedeniyle, ılıman,tropik ve subtropik iklim bölgelerinde yetişebilenbir meyve türüdür. Birçok meyve türünde olduğu gibiAnadolu, dut meyvesinin de anavatanı ve en eski kültüralanlarından biridir. Ülkemizin çoğu tarım bölgelerindeyetiştirme koşulları çok uygun olduğundan yüksek kalitededut meyvesi elde edilir.Dut'un gerek bitkisi gerek meyvesi değişik alanlardakullanılarak değerlendirilebilmektedir.Geçmişten günümüze kadar gelmiş şifalı bitkilerden olankaradut, kimyasal bileşimi ve farmakolojik etkileri açısından büyük öneme sahiptir. Özellikle yüksek antioksidan etkisi nedeniyle birçok araştırmaya konu olmuştur. Araştırmalar bitkinin özel bölümlerine göre yapılmış ve kimyasal bileşimi belirtilmiştir.

Bu çalışmada; literatür taramaları sonucu karadut (*Morus nigra*) bitkisinin fenolik bileşik içeriği, tıpta kullanım alanları, antioksidan özelliği ile ilgili bilgiler verilmiştir. Dünyada ve Türkiye'de karadut ve karadut ürünlerinde yapılan çalışmalar hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Karadut (*Morus nigra*), fenolik bileşik, antioksidan, serbest radikal.

SİPROFLOKSASİN ÜZERİNE YAPILAN KROMATOGRAFİK ANALİZLER

Adı-Soyadı: Nimet Nur Tavlan Kart
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Çağlar Demirbağ
Yılı: 2014

ÖZET

Antibiyotiklerin keşfiyle birlikte insan ve hayvanlarda görülen birçok infeksiyon hastalığı tedavi edilebilir hale gelmiştir. Ancak antibiyotiklerin akılcı olmayan kullanımına bağlı yaşanan sorunlar diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de önemli sağlık sorunlarından

biridir.Hastalık tedavisinde yanlış antibiyotik kullanımının neden olduğu hastalık direncinin dışında, ülke ekonomisinede zarar vermektedir.Bu nedenle ilaç politikalarının değerlendirilmesinde antibiyotik tüketiminin izlenmesi çok önemlidir.

Akılcı olmayan ilaç kullanımının direk ve dolaylı etkilerini azaltabilmek için antibiyotik tedavisi uygulanan canlılarda ilaç takibinin mutlaka yapılması gerekmektedir.Bu nedenle antibiyotik analizi üzerine yapılan bilimsel çalışmaların önemide giderek artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik analizi, Florokinolon, Siprofloksasin.

KAPARİ (*Capparis spinosa*) BİTKİSİNİN KİMYASAL İÇERİĞİ VE ANALİZİ

Adı-Soyadı: İsmail Cem Beray
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Çağlar Demirbağ
Yılı: 2014

ÖZET

Capparaceae familyasının bir üyesi olan kaparinin yaklaşık 350'den fazla türü bulunmaktadır. Bitkinin tıp, kozmetik, toprak erozyonunu önleme ve insektisit amacı ile tarım alanında ve peyzaj mimarlığında çevreyi güzelleştirmek gibi çok geniş bir kullanım alanı bulunmaktadır.

Türkiye'nin florasında ise kapari bitkisinin iki türünden toplam beş varyetesi yetişmektedir ve yurdumuzda genellikle beslenme ve tedavi amacıyla kullanılmaktadır.

Tıpta bitkinin antioksidan, diüretik, konstipiyan, ekspektoran, antihelmentik ve tonik gibi etkilerinden yararlanılmaktadır.Son yıllarda antikarsinojenik özellikleri de araştırılmaktadır. Bitkinin en yaygın kullanıldığı alan ise çeşni olarak kullanıldığı gıda sektörüdür. Bitkinin özellikle çiçek tomurcuğundan salamura ve turşu üretilmektedir.

Son yıllarda tedavide doğal kaynaklardan sıklıkla yararlanılmaktadır.Özellikle geleneksel tıpta kullanılan bitkilerin içerdiği etken maddelerin analizi ve bu maddelerin yeni analoglarının sentezlenmesi ve bitkilerin tedavi edici özellikleri üzerine klinik araştırmalar artmıştır.Bu nedenle bu çalışmamızda çeşitli bilimsel makale ve kaynaklardan, Capparis

spinosa bitkisinin üzerinde yapılan araştırmalar taranmış ve içeriğindeki kimyasal bileşikler ve bu bileşiklerin kalitatif ve kantitatif analizleri ile ilgili bilgiler derlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Capparaceae, Capparis Spinosa, Kapari, Kromatografi.

ŞİZOFRENİ VE TEDAVİSİNE GENEL BİR BAKIŞ

Adı-Soyadı: Büşra Turan
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Çağlar Demirbağ
Yılı: 2014

ÖZET

Erken bunama şeklinde de tabir edilmiş olan şizofreni genellikle erken yaşlarda ortaya çıkan; gerçeklerden uzaklaşma, zihinsel işlevlerin kaybı ve kişilik bozuklukları ile karakterize bir psikoz türüdür.Etiyolojisi bugün dahi henüz netleşmemiş olan bu hastalığın genel olarak çevresel ve kalıtsal faktörlerden etkilendiği bilinmektedir.Hastalığın belirtileri temel olarak düşünmedeki bozukluktan kaynaklanır.Hastalarda gerçeklerin belirgin şekilde saptırılması ve yanlış yorumlanmasından kaynaklanan çok çeşitli belirtiler görülür. Bunlar genel olarak uygunsuz veya künt duygulanım, düşünce yankılanması veya çekilmesi, düşünce yayınlanması, algı sanrıları, kontrol sanrıları, etkileme veya etkilenme varsanıları, ses varsanıları şeklindedir. Günümüz şizofreni tedavisinde, genel olarak geleneksel ve atipik olarak ikiye ayrılan antipsikotik ilaçlar kullanılmaktadır.Bu çalışmada ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiş, şizofreni ve tedavisi üzerine genel bir derleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Atipik antipsikotikler, Erken bunama, Geleneksel antipsikotikler, Şizofreni, Şizofreni tedavisi.

OSTEOPOROZ TEDAVİSİ İÇİN KULLANILAN İLAÇLAR VE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı : Nur Seda Bakır
Danışmanın Adı-Soyadı :Öğr.Gör.Dr.Deniz Çıkla YILMAZ
Yılı : 2014

ÖZET

Osteoporoz insan ömrünün uzaması ile birlikte görülme sıklığı artan ve kişinin yaşam kalitesini bozan kronik hastalıklardan biridir. Yıkımı önleyici ilaçlardan olan ibandronik asit ve alendronat osteoporoz tedavisinde kullanılmaktadır. Ayrıca bu ilaçlar, paget hastalığında ve metastatik kemik hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı osteoporoz hastalığının tedavisinde kullanılan ibandronik asit ve alendronat ile yapılan literatürdeki analitik çalışmalardan örnekler vererek güncel yaklaşımlar sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: İbandronik asit , Alendronat.

AKNE VULGARİS VE AKNE VULGARİSDE İZOTRETİOİN TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Tuğba GÜNER
Danışman:Öğr.Gör.Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2014

ÖZET

Akne vulgaris; yüz, sırt ve gövdede yoğun olarak bulunan ve pilosebase folikül denilen derideki kıl ve yağ bezinin oluşturduğu yapının kronik inflamatuar bir hastalığıdır. Çok sık karşılaşılan bir cilt problemi olan akne vulgaris, çoğunlukla ergenlik döneminde(12-21 yaş) başlar ve hem kadında hem erkekte, her yaş grubunda görülebilir. Akne vulgaris sebum salgılayan bezlerin fazla çalışması, keratin tabakasının kalınlaşması veya Propionibacterium acnes (P. acnes) çoğalmasıyla olmaktadır.

Hastalığın patogenezini anlamaya yönelik çalışmalar hala hızla sürerken tedavide de buna paralel gelişmeler yaşanmaktadır Tedavisinde farmasötik preparatların kullanımından, ışık kaynaklı tedaviden ve bitkilerden yararlanılmaktadır. Hem oral hem de topikal olarak kullanılabilen farmasötik preparatlardan biri olan retinoidlerin içerisinde kullanımında dikkatli olunması gereken sistemik retinoid, isotretinoindir. Isotretinoinin başta teratojenite ve depresyon olmak üzere iki önemli yan etkisi mevcuttur. Isotretinoinle ilgili yapılmış birçok analitik ve klinik çalışma mevcuttur. Isotretinoin ve metabolitleriyle ilgili analitik çalışmalarda daha çok HPLC kullanımı ile birlikte kütle spektrometrisi, gaz spektrometrisi ve UV metodu da kullanılmıştır.

Çalışmada araştırma tekniği olarak da literatür taraması yöntemi ile ulusal ve uluslararası veri tabanları kullanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Akne Skarı, Akne Vulgaris, İzotretinoin, Retinoid, Teratojenite.

URTİCA DİOİCA (ISIRGAN OTU) BİTKİSİNDEKİ MADDELERİN MİKTAR TAYİNİ VE BULUNAN SONUÇLARIN YORUMLANMASI

Adı-Soyadı: Fatma Şeyma Ecevit
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Güler YALÇIN
Yılı: 2015

ÖZET

Isırgan otu her iki yarım kürenin tropik ve subtropik bölgelerinde yetişmektedir. Türkiye'de yayılışı özellikle Karadeniz, Trakya ve tüm Anadolu 'dur. Isırgan otu açık ormanlık alanlarda, nehir ve yol kenarlarında, terk edilmiş kullanılmayan alanlarda özellikle nemli, azot bakımından zengin alanlarda kendiliğinden yetişen genellikle çok yıllık olup tek yıllık çeşitleri de bulunan bir bitkidir. Eski çağlardan beri lif içeriği sebebiyle tekstil ve içerisindeki maddeler sebebiyle de tıp alanında kullanımı mevcuttur. Özellikle günümüzde antienflamatuvar ve antioksidan etkisi ile Benign Prostat Hiperplazisi (BPH) tedavisindeki kullanımı dikkat çekmektedir. Bu etkilerin bitkinin içerisinde bulunan çeşitli fenolik bileşikler ve flavonoidlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle de yıllardır Urtica dioica bitkisi üzerinde spekroskopik ve kromotografik çalışmalar yapılmış ve ısırgan otunun yaprak, kök ve saplarında bulunan bileşikler analiz edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı; birçok farmakolojik etkiye sahip Urtica dioica bitkisi ile yapılan litaratürdeki analitik çalışmalardan örnekler vererek güncel yaklaşımlar sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Urtica dioca L., Fenolik bileşik.

BALIK YAĞI ANALİZİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

Adı - Soyadı: Şeyda AVCI
Danışmanın Adı - Soyadı: Yard. Doç. Dr. Ayşen KURT CÜCÜ
Yılı: 2015

ÖZET
Bu çalışmada yağ asitleri hakkında genel bilgi verilmiş, balık yağlarının içeriği, Omega-3ün elde edildiği kaynaklar ve vücuda etkileri ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Omega-3 yağ asitleri daha çok balıklarda ve keten tohumunda bulunur. Vücutta; sağlıklı metabolizmaya, kemik gücüne, solunum fonksiyonlarına, cilt ve göz sağlığına, dikkat ve odaklanmaya, çocuklarda zihin gelişimine, kalp-damar sağlığının korunmasına Omega-3 yağ asitlerinin etkisi büyüktür.
Omega-3'ün elde edildiği balıklara uygulanan soğutma, depolama, pişirme işlemleri ve hasat sezonunun değişmesi; balıklardaki omega-3 yağ asidi oranlarını değiştirmektedir. Bu da vücut için gerekli Omega-3 yağ asitlerinin kullanımında önemli bir etken olarak göz önüne alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Balık yağı, Omega-3, EPA-DHA, Gaz kromatografi.

POLİKİSTİK OVER SENDROMU VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Nihan Er
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2015

ÖZET

Polikistik over sendromu reprodüktif çağdaki kadınlar arasında oldukça yaygındır ve en sık karşılaşılan endokrinopatiyi oluşturur. Polikistik over sendromu (PKOS) doğurganlık çağındaki kadınlarda, hiperandrojenizm, oligomenore ve polikistik over ile karakterize bir endokrin bozukluktur. Sendromun prevalansı yaklaşık %6-8 olarak bildirilmektedir. Bu hastalık üreme çağındaki kadınların %10'unda görülür. PKOS'nin etyopatogenezi tam olarak anlaşılamadığı için günümüzde mevcut tedavi hastanın birincil şikayetlerini hedeflemektedir. Bu anlamda, tedavi stratejileri hiperandrojenizmin kontrol edilmesi, menstrüel disfonksiyonun düzeltilmesi ve fertilitenin sağlanması şeklindedir.Bu derlemede Polikistik Over endromu'nun belirtilerinin saptanması, değerlendirilmesi ve tedavisi ile ilgili bilgilerden söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Polikistik Over Sendromu, Metformin, Finasterid,Overyan süpresyon, Adrenal süpresyon, Androjen reseptör blokörleri.

AKNE HASTALIĞI VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Mehmet Serdar Yüksel
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Serap KARADERİ
Yılı: 2015

ÖZET

Akne vulgaris pilosebase ünitenin kronik inflamatuar bir hastalığıdır.Akne vulgaris, genç popülasyonda en sık görülen deri hastalığıdır. Bu hastalık 12-24 yaş arasındaki genç nüfusun % 85'ini etkiler. Genellikle sebase (yağ) bezlerin yoğun olarak bulunduğu yüz, sırt, göğüs ve omuz bölgelerini etkilemektedir. Akne etyopatogenezinde foliküler epitelyalhiperproliferasyon, sebum üretiminde artış, inflamasyon ve Propionibacterium acnes (P. acnes) varlığı yanında genetik faktörler, hormonlar ve immunolojik faktörler de rol oynamaktadır Çalışmamın amacı akne hastalığının tanısını, patojenisini, epidemiyolojisini ve tedavisini aydınlatıp anlatmaya yönelik hazırlanmıştır.Akne hastalığının belirtilerinin saptanması, değerlendirilmesi ve tedavisi ile ilgili bilgilerden söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Akne,patogenez, epidemiyoloji,tedavi.

GASTROİNTESTİNAL SİSTEM RAHATSIZLIKLARI VE BUNLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILAN BİTKİLERİN ANALİTİK OLARAK İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Emre ÖZKAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2015

ÖZET

Vücudumuzdaki organların birçok görevi vardır. Organlar; görevlerini sistematik olarak yapmakta ve birbiri ile bağlantılı bir şekilde çalışmaktadır. Organların birinde olan

durgunluk ve aksaklık birçok hastalığa neden olmakta ve ciddi reaksiyonlara yol açmaktadır. Sindirim sistemi, sadece yiyecekleri sindirmek ile görevli değildir. Vücudun gerekli enzimleri enjekte etmek gibi önemli görevleri vardır.Bu sistem rahatsızlıkları başta ülkemiz olmak üzere dünya üzerinde görülen rahatsızlıklarda önemli yer teşkil eder. Ve bu konuda ciddi sağlık harcamaları yapılmaktadır.Bu hastalıklara yakalanan insanlar moderrn tedavi yöntemlerinden ziyade geleneksel tedavilerle iyileşmeye çalışmaktadırlar. Ancak burada unutulan konu, bu bitkilerin doğru kullanılması ve doğru kişilerden temin edilmesi gerektiğidir. Bu problem ülkemizde sıklıkla görülmektedir.Bu çalışmada en sık kullanılan bitkiler hakkında yapılan analitik çalışmalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gastrointestinal sistem, nane, papatya.

KUŞBURNU BİTKİSİ VE ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Muhammet Sait Doğu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2015

ÖZET

Kuşburnu (Rosa spp.) Rosaceae familyasının Rosa cinsine aittir. Kuşburnu bitkisinin birçok formu Anadolu'da kullanılmaktadır. Kuşburnu, yüksek miktarda C vitamini ve fenolik bileşiklerle beraber çok sayıda kimyasal maddeyi içermektedir. İçeriğindeki yüksek miktarlardaki C vitamini nedeniyle halk arasında özellikle kış aylarında soğuk algınlığına karşı ilaç olarak kullanılır. İçerdiği antioksidan bileşikler nedeniyle yüksek antioksidan aktiviteye sahip olduğu görülmüştür. Bitkinin özellikle güçlü antioksidan ve antienflamatuvar etkiler ile birlikte antibakteriyel, antiviral, antiülserojenik, antidiyabetik, hepatoprotektif ve antidiyareik aktivite gibi birçok etkisi görülür. Son yıllarda yapılan çalışmalar, kuşburnunun osteoartrit hastalarının ağrılarını gidermede etkili olduğunu da göstermektedir. Kuşburnunun birçok hastalığın tedavisinde iyileştirici etkisinin olduğu yapılan araştırmalar sonucu belirlenmiştir. Ülkemizde hemen hemen her yörede doğal olarak yetişen Kuşburnu, hiçbir şekilde insan sağlığına zararlı kimyasallar içermemesi ile birlikte bünyesindeki C vitamini, malik asit, fenolik maddeler gibi oldukça faydalı olduğu bilinen bileşenlere sahip olması nedeniyle bitkiler arasında önemli bir yere sahiptir. Ülkemizde

yetişme şartlarının elverişliliği nedeniyle ekonomik olarak da avantajlı olan kuşburnu, yeni çalışmalar ile tıbbi kullanımı artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kuşburnu, antioksidan aktivite.

NÖROPATİK AĞRI TEDAVİSİNDE KULLANILAN PREGABALİN VE GABAPENTİNE İLİŞKİN ETKEN MADDE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Ayşe Nur Karakaya
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Dilek Bilgiç Alkaya
Yılı: 2015

ÖZET

Nöropatik ağrı periferik veya santral sinir sisteminin bir kısmının zedelenmesi, fonksiyonlarının bozulması veya uyarılabilirliğinin değişmesi ile ilgili bir ağrıdır. Nöropatik ağrı hasardan veya oluşan hasarın şiddetinden bağımsız olarak devam edebilir ve hatta haftalar, aylar ve yıllar içinde şiddetlenebilir.Bu durum nosiseptif ağrıdan çok farklıdır çünkü nosiseptif ağrı, uyaran ortadan kalktıktan sonra hızla düzelir.

Genellikle ağrının en sık görülenleri nedenleri diabetik nöropati, postherpetik nevralji ve CRPS olarak sıralanabilir.Nöropatik ağrı genellikle yanma, iğnelenme şeklinde olan ve hastalar tarafından rahatsız edici garip bir his olarak tarif edilir.

Nöropatik ağrı tanısında kullanılan parametreleri subjektif ve objektif olarak ayırabiliriz. Subjektif değerlendirmede yer alan en önemli faktörler ağrı tipi ve şiddetinin belirlenmesidir. Fizik muayenede motor sistem değerlendirmesinin yanı sıra, sensoriyel sistem ve otonom sinir sistemi muayenesi de yapılmalıdır. Objektif muayene çeşitli testler ve radyolojik görüntüleme yöntemleridir.

Nöropatik ağrı sendromlarında daha başarılı bir tedavi uygulamak için ilk şart, değerlendirme ve tanının erken yapılmasıdır.Erken yapılmış bir sınıflama ve doğru yapılmış bir sensoriyel değerlendirme, tedavide çok önemli rol oynamaktadır.Nöropatik ağrısı olan hastalarda tedavinin hedefi, spesifik belirti ve semptomlara karşı olmalıdır.Tedavi yaklaşımı ağrının hafifletilmesi ve yaşam kalitesinin yükseltilmesidir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu çalışmada nöropatik ağrı tedavisinde kullanılan etken maddelerle ilgili analitik çalışmalar derlenmiştir.Bu analitik çalışmalarda kromatografik, spektrofotometrik ve kapiller elektroforez yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nöropatik ağrı, gabapentin, pregabalin, etken madde analizleri, analiz yöntemleri.

PSİKOTERAPÖTİK İLAÇLAR VE KANDA TAKİPLERİNDE KULLANILAN ANALİTİK YÖNTEMLER

Adı-Soyadı: Zehra Betül Kıngır
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2015

ÖZET

Psikiyatrik ilaçlar günümüzde en sık kullanılan ilaç gruplarındandır. Psikiyatrik ilaçlar sentetik veya doğal kaynaklı olabilmektedir. Bu çalışmada sentetik psikiyatrik ilaçlar; antidepresanlar, antipsikotikler, anksiyolitikler ve hipnotikler, antiepileptikler ve diğer psikiyatrik ilaçlar (alzhemier, dikkat eksikliği bozukluğu ilaçları) şeklinde sınıflandırılmıştır. Doğal psikiyatrik ilaçlar da bitkisel olarak; sarı kantaron, kava kava, kedi otu, ginkgo biloba, ginseng, tutku çiçeği, şerbetçi otu, oğul otu, alman papatyası şeklinde ve metalik ilaç olarak da; Lityum şeklinde sınıflandırılmıştır. Bu ilaçların etki mekanizması, etkileri, farmakokinetik özellikleri, tedavide kullanımları, yan etkileri ve önemli etkileşimleri incelenmiştir. İlaçların ve bitkisel etken maddelerin molekül yapıları ayrıntılı verilerek, yapıların birbirlerinden farklarının gösterilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca bu çalışmada, en sık kullanılan veya terapötik aralığı dar olan psikiyatrik ilaçlardan beş tanesi (imipramin, diazepam, karbamazepin, metilfenidat, sarı kantaron) belirlenmiştir. Bu ilaçların ve bitkisel etken maddelerin biyolojik materyallerdeki tayini için kullanılan modern analitik teknikler açıklanmış. Ve bu ilaçların ve bitkisel etken maddelerin biyolojik materyallerdeki (özellikle kandaki) son yıllardaki analitik çalışmaları derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Psikiyatrik İlaçlar, analitik tayin, biyolojik materyal, doğal psikiyatrik ilaçlar, sentetik psikiyatrik ilaçlar

SENTETİK KANNABİNOİDLER, BONZAİ VE ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Hayriye Türkoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Filiz Arıöz Özdemir
Yılı: 2015

ÖZET

Sentetik kannabinoidler (SK), esrarın farmakolojik etkilerinden sorumlu olan ana etken bileşiği THC' nin etkilerini taklit etmek amacıyla laboratuvarlarda bilimsel ya da gizli olarak üretilen moleküllerdir.

Bonzai ise SK' den biri veya birkaçının bitkisel materyalle karıştırılmasıyla elde edilen ve ülkemiz içinde ciddi bir sorun olan özellikle son yıllarda illegal yollarla kolaylıkla elde edilebilen bitkisel sigara karışımlarıdır. Ancak bu sigara karışımlarının değişken içeriği hakkında ki bilimsel veriler çok azdır.

Bu çalışmada SK' in sınıflandırması yapılmış ve her bir gruba en az birer örnek verilerek molekül yapılarının birbirinden farklılıklarının gösterilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca sınıflandırılan bu SK' den bazılarının özellikle son yıllarda modern analiz teknikleriyle yapılmış analiz çalışmalarından bazıları derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sentetik kannabinoid, Bonzai, spice, esrar, kannabinoid miktar tayini, HPLC, LC/MS, GC/MS

TOLUEN, TOLUEN METABOLİTLERİ VE YAPILAN ANALİTİKSEL ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Mevsim İLKBAHAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Gülbin Erdoğan
Yılı: 2015

ÖZET

Toluen (metilbenzen) aromatik yapıda, korozif olmayan ayırt edici kokulu bir çözücüdür. Yapısal formülü $C_6H_5CH_3$ dür. Buhar basıncı 28,4 mmHg (25ºC), sudaki çözünürlüğü

0,59mg/ml (25ºC) ve kaynama noktası 110,6-111,6 ºC'dir.Oda sıcaklığında sıvı olmasına rağmen yüksek buhar basıncı büyük buharlaşmaya neden olmaktadır.

Toluen petrolün katalitik dönüşümü ve alifatik hidrokarbonların aromatizasyonuyla ve kok fırını endüstrisinin bir yan ürünü olarak üretilmektedir. Endüstride çözücü, taşıyıcı veya boya, plastik, baskı, kozmetik, yapıştırıcı ve reçine endüstrilerinde inceltici ve başka kimyasalların prekürsörü veya yakıt içeriği olarak kullanılmaktadır. Endüstrideki bu yaygın kullanım alanı nedeniyle işyerlerindede biyolojik izlem gerektiren maddelerden biridir. Ayrıca boya, vernik, mürekkep, sprey ve yapıştırıcılardaki solventlerin insanların uyuşturucu amaçlı olarak kötüye kullanımının izlenmesi açısından da toluen analizi önemlidir. Çünkü bu solventlerin ana bileşenlerinden biri de toluendir. Tüm bu maruziyetler nedeniyle toksikolojik toluen analizi Adli Tıpta tıbbi açıdan büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toluen, metilbenzen.

QUİNOA (*Chenopodium Quinoa Willd.*) BİTKİSİ ÜZERİNE YAPILMIŞ ANALİZ ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Ahmet KOÇ
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Serap AYAZ SEYHAN
Yılı: 2015

ÖZET

Son yıllarda, toplumların en büyük gereksinimi güvenli gıda maddelerinin temini yönünde olmuştur. Dünya nüfusunun hızla artması, doğal kaynakların hızla kirlenmesi, ekonomik güçsüzlük ve eğitim yetersizliği beslenme sorunlarını derinleştirmekte ve güvenli gıda teminini zorlaştırmaktadır. Besin değeri oldukça yüksek doğal bir gıda olduğu düşünülen Quinoa (*Chenopodium quinoa Willd*.) Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından gelecek yüzyılda gıda güvenliğinin sağlanmasına yönelik bitkilerden biri olarak seçilmiştir. Quinoa (*Chenopodium quinoa Willd*.), Chenopodiaceae familyası, Chenopodium cinsine ait Latin Amerika'da 7 bin yıl önce İnkalar tarafından yetiştirilmiş bir tahıl türüdür. Orta ve Güney Amerika'da asırlardır bilinmekte olup "Antik İnka ve Aztek Uygarlıkları" döneminde buğday ve pirinç gibi kullanılmış ve Güney Amerika'da İnkalar tarafından "Tahıl Ana" olarak adlandırılmıştır.

Kalsiyum, magnezyum, potasyum, çinko ve yüksek oranda demir içermektedir. Buna karşın yağ oranı oldukça düşük ve kolestrol içermemektedir. Benzer şekilde Quinoa tohumları gluten içermez. Genel olarak tahıllarda düşük miktarlarda bulunan lizin bakımından zengindir. Ayrıca yapısında yüksek oranda diyet lifi, niyasin, riboflavinler ve thiamin gibi biyoaktif bileşenler bulunmaktadır. En önemli özelliği süper oksit dismutaz enzimi içermesidir. Ayrıca içeriğindeki lignin pek çok kanser türlerine karşı da koruyucu etki göstermektedir. Quinoa bahsettiğimiz biyoaktif bileşenler bakımından oldukça zengin olmakla beraber Omega-6, kersetin, B vitamini ve E vitamini içermektedir.

Sonuç olarak besin değeri bakımından bu kadar zengin olan tahıl ürününün ülkemizde kullanımını yaygınlaştırmak ve insanların bu konuda bilinçlendirilmesi için daha fazla çalışmalar yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Analiz, Quinoa, *Chenopodium Quinoa Willd*.

BİTKİ VE MEYVELERDE BULUNAN AMİGDALİN ÜZERİNE YAPILMIŞ ANALİZ ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Enise TOUMPAN MESTAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Serap AYAZ SEYHAN
Yılı: 2015

ÖZET

Amigdalin ($C_20H_{27}NO_{11}$) kayısı, badem, şeftali, elma ve gül gibi çeşitli bitki tohumlarında yüksek miktarda bulunan ve doğal siyanür içeren bir bileşiktir. Amigdalin iki molekül glikozdan oluşmaktadır. Biri analjezik etkiyi indükleyen benzaldehid, diğeri anti-neoplastik bir bileşim olan hidrosiyanik asittir. Amigdalin glikozitinin hidrolizasyonu sonucu açığa çıkan hidrosiyanik asit solunumda rol alan bazı enzimlerin etkisiz hale gelmesine yol açarak zehirlenmelere neden olabileceği gibi, bazı ülkelerde kanser tedavisinde de kullanılmaktadır.Amigdalinin kanser hücreleri üzerinde sitotoksik ve apoptotik etkiye sahip olduğuna dairliteratürde çeşitli çalışmalar da mevcuttur.

Bu çalışmada, literatür taraması sonucunda konumuzla alakalı kaynaklardan yararlanarak amigdalin'in kullanım alanları,çeşitli bitki ve meyvelerdeki analizleri hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Analiz, Amigdalin.

PARASETAMOL TAYİNİNDE KULLANILAN ANALİTİK YÖNTEMLER

Adı-Soyadı: Merve Yağcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Çağlar Demirbağ
Yılı: 2015

ÖZET

Ağrı kontrol yöntemlerinin başında analjeziklerin, kullanımı gelir.Analjezikler toplumda antibiyotiklerle birlikte en sık kullanılan ilaçların başında gelmektedir.Parasetamol (asetaminofen) kömür katranı analjeziği diye adlandırılan fenasetinin aktif metabolitidir.Asetaminofen, N-asetil-p-aminofenol, APAP isimleriyle de bilinir. Beyaz kristalize yapıda ve molekül ağırlığı 151,17 g/mol'dür. Bir grup ağrıkesici ve ateş düşürücü etkiye sahip ilacın da etken maddesidir.Parasetamol analizinde kromatografik yöntemler, kapiler elektroforez yöntemler, kemometrik yöntemler, spektrofotometrik yöntemler, titrimetrik yöntemler kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Parasetamol, Miktar tayini, HPLC, Analjezikler

VALSARTAN TAYİNİNDE KULLANILAN ANALİTİK YÖNTEMLER

Adı-Soyadı: Burak Altın
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Çağlar Demirbağ
Yılı: 2015

ÖZET

Son yıllarda ilaç tedavisinde yapılan önemli gelişmelere rağmen hipertansiyon, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli sağlık sorunlarından biridir. Yapılan gözlemler sonucu kardiyovasküler morbidite ve mortalite oranlarında hem sistolik hem de diyastolik kan basıncının bir ilgisi olduğu ortaya konulmuştur. Dünya Sağlık Örgütü prevelansı yüksek olması sebebiyle hipertansiyonun dünyada ölüm nedeni olarak en önde yer aldığını açıklamaktadır.Bu nedenle hipertansiyon tedavisi için yeni ilaçlar üzerinde çalışmalar devam etmektedir.

Valsartan hipertansiyon için yeni geliştirilen ilaçlar arasında yer alır.İlk olarak Novartis isimli bir firma tarafından geliştirilmiş ve markası TAMGARD altında satılmıştır.Günümüzde kendi türü ilaçlar arasında piyasada en büyük pazar payına sahiptir.

Bir anjiyotensin II reseptör antagonisti olan valsartan hipertansiyon, kalp yetmezliği ve kardiyovasküler mortalite riskinin azaltılması durumlarıyla endike bir ilaçtır.Piyasaya yeni sürülen ilaçlardan sayıldığı için üzerinde birçok analitik çalışma yapılmaktadır.Bu çalışmada da çeşitli bilimsel makale ve kaynaklardan, valsartan üzerinde yapılan analitik çalışmalar taranmış ve bu çalışmalarda kullanılan analitik yöntemlerle ilgili bilgiler derlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Valsartan, Anjiyotensin II Reseptör Antagonisti, Hipertansiyon, Analitik Yöntemler, Kromatografi.

EPİLEPSİ ve TEDAVİSİ

Adı-Soyadı :Ömer Gül
Danışmanın Adı-Soyadı :Öğr.Gör.Dr.Deniz Çıkla YILMAZ
Yılı : 2015

ÖZET

Epilepsi (Sara), zaman zaman yaşanan, şuur bulanması ve kaybı ile görülen, bedendeki istemsiz hareketlerle gözlenen bir hastalıktır. Epilepsi günümüzde suistimal edilen bir hastalıktır. Bu hastalığa sahip olmayan kişiler epilepsi hastalarını taklid ederek kötü işler yapmaktadır. Bu yüzden farkı bilmemiz gerekmektedir. Antikonvülzan grubu ilacı olan karbamazepin epilepsi tedavisinde kullanılır ve nöbetlere ve ağrıya sebep olan sinir uyartılarını azaltarak çalışır. Karbamazepin ayrıca bipolar bozukluğun (manik depresif bozukluk) tedavisinde de kullanılır.

Bu bitirme ödevinde, epilepsi hastalığı hakkında güncel bilgiler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi tedavisi.

EPİLEPSİ TEDAVİSİ VE FENOBARBİTALİN TAYİN YÖNTEMLERİ

Adı-Soyadı : Feyza Etyemez
Danışmanın Adı-Soyadı :Öğr.Gör.Dr.Deniz Çıkla YILMAZ
Yılı : 2015

Epilepsi dünyada %1 prevelansa sahip olduğu öngörülen, yaygın ve ciddi nörolojik bir bozukluktur. Epilepsi antiepileptik ilaçlarla ve cerrahi olarak tedavi edilebilmektedir. Fenobarbital antikonvülzan olarak 1912'de keşfedilerek yaygın olarak epilepsi tedavisinde kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı epilepsi tedavisinde uzun yıllar kullanılmış olan fenobarbital ile yapılan analitik çalışmalara örnek vererek güncel yaklaşımlar sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi, Fenobarbital.

AMİNOGLİKOZİTLERLE İLGİLİ YAPILAN ANALİTİK TAYİNLER

Adı-Soyadı: : Mehmet KESENCİ
Danışman: Öğr.Gör.Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2015

ÖZET

Aminoglikozidler streptomyces micromonospora türü mikroorganizmalardan elde edilen ve iki ya da daha fazla aminoşekerinin glikosidik bağlarla bir aminosiklitol bileşenine bağlanmasından oluşan, çok sayıda bileşen içeren büyük bir antibiyotik grubudur. Bu gruptaki antibiyotiklerin analizleri zordur, çünkü hem kromofor veya florofor grupları içermezler hem de ilaç analizlerinde en çok kullanılan metot olan ters faz kromatografi kolonlarında alıkonmaları zayıftır. Aminoglikozidler veterinerlikte ve hayvan çiftliklerinde özellikle meme iltihabı gibi bakteriyel enfeksiyonların tedavisinde ve koruma amaçlı olarak veteriner ilaçlarında kullanılırlar. Bazen yüksek oranlarda gıda takviyesine ya da içme suyuna katılarak; hayvanlarda hastalıkların önlenmesi ve hayvanların taşınması sırasında su kaybı yaşanmaması için de kullanılırlar. Bakterilerin antibiyotik direnci geliştirmesinde beşeri kullanımın yanında tarım ve hayvancılıkta kullanım da dikkate alınmaktadır. Bu yüzden; tarım ürünlerinde ve hayvansal kaynaklı gıdalarda düşük miktardaki antibiyotiklerin tayini çok önemlidir. Bu alanda yapılan analizlerin güvenilir, hassas, hızlı ve maliyetinin uygun olması, gıda güvenliğinin ve kalitesinin sağlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu

hedefleri sağlayacak alternatif analiz yöntemleri geliştirmek analitik kimya açısından önemli bir görev olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Aminoglikozitler, Antibiyotik direnci, Antibiyotik tedavisi.

DOKSORUBİCİN İLE YAPILMIŞ ANALİTİK ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: AybükeBeste VAROL
Danışman: Öğr.Gör.Dr. Neşe ÇAKIR
Yıl: 2015

ÖZET

Kanser, hücrelerin kontrolsüz bir şekilde çoğalması, invazif nitelik kazanması ve metastaz yapması ile kendini gösteren ve halen gelişmiş ülkelerin ölüm istatistiklerinde kalp-damar hastalıklarından sonra ikinci sırada yer alan öldürücü bir hastalıktır. Kanser, büyük bölümü edinsel olarak kendiliğinden veya çevreden kaynaklanan travmalara bağlı olarak gerçekleşen DNA mutasyonlarının neden olduğu genetik bir hastalıktır.

Doksorubisin Streptomyces peucetius'tan elde edilen bir antrasiklin türevi antibiyotiktir ve kırk yıldır tek başına ya da kombinasyon halinde anti kanser ilaçların temeli olarak kemoterapi tedavisinde kullanılmaktadır. Döneme özgü olmayan bir ilaç grubu olmalarına rağmen, S dönemindeki hücrelerde etkinliği en fazladır.

Çok geniş spektrumu olması ve güçlü etki göstermesine rağmen doksorubisinin insanlarda normal tedavi dozlarında kardiyotoksik etkiler başta olmak üzere birçok yan etki gösterdiği bilinmektedir. Bu nedenle doksorubicin ile ilgili birçok analitik klinik çalışma mevcuttur.

Çalışmada araştırma tekniği olarak literatür taraması yöntemi ile ulusal ve uluslararası veri tabanları kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doksorubisin, Kanser tedavisi, Antrasiklinler.

BİYOKİMYA ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr. Fikriye URAS (Anabilim Dalı Bşk.)
Prof.Dr. Azize ŞENER
Doç.Dr. Şermin TETİK
Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yard.Doç.Dr. Bahar GÖKER
Yard.Doç.Dr. Özlem BİNGÖL ÖZAKPINAR
Öğr.Gör.Dr. Halil AKSOY

ANTİKOAGÜLAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Rıdvan Burak ERBİLİCİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Fikriye URAS
Yılı: 2010

ÖZET

Antikoagülan ilaçlar, kanın pıhtılaşmasını engellemek amaçlı kullanılırlar.Morbidite ve mortalite sebepleri arasında ciddi bir yer tutan, venöz ve arteryel tromboz durumlarının önlenmesinde ve tedavisinde kullanılır. Son yıllara kadar antikoagülan ilaç olarak yaygın kullanım varfarin ve heparin üzerineydi. Ancak değişen şartlar ve elde edilen verilerin ışığında ideal ilaca adım adım yaklaşılmaktadır. Uygulama kolaylığı, güvenli kullanımı, hızlı etki, kullanımı sırasında herhangi bir laboratuar izlenimine gerek kalmayıp, olası bir aşırı doz alımında yan etkiyi ortadan kaldıracak bir antidotunun bilinmesi,yüksek biyoyararlanım, maliyetin ucuzluğu ve tahmin edilebilir bir doz-yanıt ilişkisi hedeflenmektedir. Düşük molekül ağırlıklı heparinler, oral antikoagülan olarak varfarin ve her gün bir yenisinin eklendiği yeni antikoagülanlarla bu sınıf büyümektedir.

Anahtar Kelimeler: Antikoagülan ilaçlar, heparin, varfarin.

TİP II DİYABETİKLİ KİŞİLERDE SERUM GAMA-GLUTAMİL TRANSFERAZ AKTİVİTESİ

Adı-Soyadı: Ümit Can
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışmada Tip II diyabetik kişilerde diyabet göstergeleri ve yeni risk faktörü olan CRP ile serum GGT değerleri arasındaki ilişki araştırıldı. Ayrıca serum GGT aktivitesi ile serum karaciğer ve böbrek fonksiyon testleri,lipid profilleri karşılaştırılarak GGT artışının mekanizması aydınlatılmaya çalışıldı.

Çalışmaya Tip II diyabet tanısı konmuş Haydarpaşa Numune Hastanesi polikliniğe başvuran ve tedavi altında olan 80 kişi alındı. Örneklem içine alınan grupta serum GGT, ALT, AST, ALP, glukoz, HDL, LDL, TG, total kolesterol, kreatinin klirensi, BUN, kreatinin, CRP, ürik

asit, direkt bilirubin, indirekt bilirubin, total bilirubin, HbA_{1C}, BMI, tansiyon, boy, kilo parametreleri ele alınarak değerlendirildi.

Çalışmamızda hastalar öncelikle GGT aktivitesine göre üçte birlik dilimlere ayrıldı. Tüm parametreler bu üçte birlik dilimlere göre değerlendirildi. GGT aktivitesindeki artışın diyabetik göstergelerle ilişkili olduğu gözlendi. Özellikle 1.ve 3. grup arasındaki açlık kan glukoz düzeyi ve HbA1C düzeyleri arasında anlamlı artışlar bulundu. Diyabetik hastalarda yeni bir gösterge olarak tanımlanan CRP düzeylerinde de 3.grupta,1.ve 2.gruba göre anlamlı artışlar gözlendi.

Gruplar arasında karaciğer enzimleri (AST, ALT, ALP) değerlerinde ve direkt, indirekt ve total bilirubin düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. 1. ve 3. grup arasında ALT düzeylerinde farklılık gözlenmesine karşın ALT aktivitesi ile diyabetik göstergeler arasında ilişki gözlenmemiştir. Böbrek fonksiyon testleri arasında da anlamlı farklılık bulunmamıştır. Lipid profili açısından tüm gruplarda trigliserit düzeyleri arasında fark gözlenmiştir.

Sonuç olarak görülmektedir ki diyabetik hastalarda oksidatif stres ile indüklenen GGT artışı, normal sınırlar içinde bile olsa; diyabet göstergelerinin düzeylerinin (açlık kan glukozu, HbA_{1C}, CRP) artışına bağlı olarak artmıştır. Ancak çalışmaya alınan bu gruplarda serum GGT düzeyleri, metabolik sendrom göstergelerinden biri olan yüksek serum trigliserit düzeyleri de ilişkili bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gama-glutamil transferaz, Tip II Diyabet, CRP, HbA_{1C}.

EGZERSİZ VE EGZERSİZ ÖNCESİ ANTİOKSİDAN/VİTAMİN ALIMININ OKSİDATİF STRESE ETKİSİ

Adı-Soyadı: Şeyma Bağbudar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Bu araştırmada egzersizin ve egzersiz öncesi antioksidan ve vitamin alınımının oksidatif strese etkisi incelenmiştir. Çeşitli çalışmalar egzersiz sırasında serbest radikal oluşumunun arttığını göstermektedir. Egzersiz kaynaklı oksidatif streste çeşitli mekanizmalar rol oynamaktadır.

Egzersiz ve oksidatif stresi birleştiren iki mekanizma vardır; birincisi oksijen kullanımının istirahatten 10-15 misli fazla olması, ikincisi ise oksidanların oluşumu sonrası antioksidan aktivite yetersizliğidir. Egzersiz sırasında kassal aktivitenin şiddeti ile ilişkili olarak dolaşımdaki eritrosit miktarı, dolaşım hızı ve arterio-venöz oksijen farkı; yani aktif kasa bırakılan oksijen miktarı ve metabolik hız artmaktadır. Bu ise serbest radikal açığa çıkışında artışa yol açmaktadır. Oksijen kulanımının düşük olduğu durumlarda süperoksit radikali ve onun türevleri antioksidan savunma ile zararsızlaştırılır. Ancak oksijen tüketim hızının önemli derecede arttığı egzersiz durumunda bu savunma mekanizmaları, serbest radikal oluşumuna ayak uyduramayabilir, Bu durumda da okisdatif hasar oluşabilir. Antremanlı sporcularda yapılan çalışmalar antrenmanın oksidatif strese adaptasyon yeteneğini geliştirdiğini ve bunun da lipid peroksidasyon düzeylerini azalttığını göstermiştir.

Egzersiz süresine şiddetine ve kişinin antremanlı olup olmamasına bağlı olarak oksidatif stres parametrelerinde farklı değişikliklere neden olmaktadır. Araştırmalar düzenli egzersizin oksidatif değişiklikleri artırmadığını göstermiştir. Antioksidan/vitamin kullanımının egzersiz kaynaklı oksidatif göstergelerde farklı etkileri gözlenmiştir. Sadece E vitamini takviyesinin oksidan strese karşı koruyucu etkisi olabileceği bildirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz, oksidatif stres, antioksidan, vitamin

KALP DAMAR HASTALIKLARINDA RİSK FAKTÖRÜ OLARAK LİPİDLERİN ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Uğur KAFES
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Amerika ve Batı Avrupa'da hiperkolesterolemi aterosklerozda başlıca risk faktörü olarak kabul edilmektedir. Ateroskleroz gelişiminde lipidlerin etkilerinin ortaya çıkması, lipidler üzerinde yapılan çalışmaların artması sonucu, hiperkolesteroleminin temel risk faktörü olabileceği düşüncesi hakim olmuştur. Aterosklerotik plakların çoğu, az miktarda lipid, daha yüksek miktarda fibröz doku içerir. Hiperkolesterolemik kişilerin lezyonlarındaki lipid birikimi, özellikle bu lipidlerin endotel, monosit ve düz kas hücrelerine etkileri ateroskleroz gelişiminde önemli yer tutmaktadır.Bu sebeple, yükse oranda kolesterol içeren lipoproteinlerin ateroskleroz ile ilişkinin aydınlatılması, hastalığın patogenezi için önemlidir.

Yapılan çalışmalarda plazma kolesterol düzeyinde gerçekleşen azalmamn ateroskleroz gelişiminde gerileme sağladığı görülmüştür.Arter duvarında biriken kolesterol, plazmadan lipoproteinler ile taşınarak gelir.Bunun yanında yapılan çalışmalarda LDL'nin modifikasyonlara uğrayabileceği ve bu modifikasyonların LDL'nin aterojenik özelliğini değiştirebileceği görülmüştür.

Günümüzde hem ülkemizde hem de dünyadaki hiperlipidemi sıklığı göz önüne alındığında, ateroskleroz oluşumunda ve patogenezinde önemli rolü olan lipidlerin ve lipidlerle ilgili bozuklukların mekanizmalarının aydınlatılması hastalığın görülme sıklığının azalmasına ve tedavi sürecine katkıda bulunabilir. Yaşam tarzı, değişiklikleri ve profilaktik tedavi yaklaşımları, aterogenez oluşumunda etkili risk faktörlerinin azaltılmasında etkilidir.

Anahtar Kelimeler: Ateroskleroz, lipidemi, risk faktörleri

BESLENME TÜRLERİNİN ÇEŞİTLİ KANSER TÜRLERİ İLE İLİŞKİSİ

Adı-Soyadı: Halil İbrahim KAYA
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2010

ÖZET

Toplumsal yapının değişmesi, kırsal yaşam tarzından şehir yaşam tarzına geçilmesi, insanların beslenme alışkanlıklarının değişmesine neden olmuştur.Beslenme

alışkanlıklarının değişmesi başta kanser olmak üzere birçok sağlık sorununu da beraberinde getirmiştir.Kanser özellikle son yıllarda ölüm nedenlerinin başında gelmektedir.Kanserin beslenme ile ilişkilendirilmesinden sonra bu konuda bir çok çalışma yapılmış ve bu çalışmalarda kanser ile beslenme arasında kuvvetli bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmıştır.Bu çalışmada da temel besin bileşenleri, vitamin- mineral, pişirme yöntemleri vb. gibi beslenmeyle ilişkili faktörler ile yapılmış çalışmaların bir derlemesi yapılmıştır.Bu derlemede çeşitli besin öğelerinin kanser oluşturma, kanserden koruma potansiyelleri ve bu etkilerin muhtemel mekanizmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Diyet, Kanser.

UBİKİTİN PROTEOZOM SİSTEMİ VE KİSTİK FİBROZİS

Adı-Soyadı: Esra ARDA
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Şermin TETİK
Yılı: 2010

ÖZET

Ubikitin, multipl genler tarafından kodlanan, mayadan ,insana yüksek oranda korunmuş olan ve tüm ökaryotik hücrelerde bulunan, 76 aminoasitlik bir polipepetiddir. Ubikitin hedef proteinlere karmaşık, ancak oldukça iyi regüle edilen ubikinitasyon adlı proses ile kovalent olarak bağlanır. Bu proses sırasında; e1 ubikitnaktive edici enzim, e2 ubikitin taşıyıcı enzim ve e3 ubikitinligaz enzimi görev almaktadır. Post translasyonel bir modifikasyon olan ubikinitasyon hücre bölünmesi farklılaşması sinyal iletimi protein trafiği ve kalite kontrol gibi hemen hemen tüm hücresel proseslerde regülatör rol oynaması nedeniyle hayati önem taşımaktadır. Proteinlerin ubikitinproteozom sistemi (ups) ile degredasyonu birbirinden farklı ve ardarda gelen iki basamağı içermektedir: 1)lizin 48 (k48) üzerinden oluşmuş poliubikitin zincirinin substratakonjugasyonu, 2) ubikitine bağlı olan proteinin 26s proteozom kompleksi tarafından yıkılması. 26s proteom sistemi katalitik 20s ve düzenleyici 19s komplekslerinden oluşmaktadır. UPS sistemindekli bozukluklar kanser, nörodejeneratif hastalıklar, diabet, v,ralenfeksiyonlar ve kistikfibröz gibi hastalıklara neden olmaktadır. Kistikfibrözotozomal resesif geçiş gösteren letal genetik bir hastalıktır. Kistikfibroziste mevcut olan CTFR proteiindeki F508 gen defekti proteinin ubikintiasyonuna ve daha sonra 26s proteozomkompleksi tarafından yıkılmasına sebep olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ubikitin, proteazom,kistikfibrozis.

TROMBOZ VE PEDİATRİK TROMBOZ

Adı-Soyadı: Segah TORBAOĞLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Şermin TETİK
Yılı: 2010

ÖZET

Tromboz, kan damarının pıhtı ve ya ateron plaklarıyla tıkanıp kan akışının engellenmesi durumudur. Normal durumda pıhtı oluşumu vücudun yararına fizyolojik bir olaydır ancak trombozlar oluştukları damarın beslediği bölegeye giden kan akımını azaltarak doku ve organlarda önemli zararlara neden olurlar.

Tromboz edinsel ve kalıtsal nedenlere bağlı olarak oluşabilir. Kalıtsal nedenler arasında AT3,PC,PS eksikliği, APC resistansı heparin kofaktör eksikliği hiperhomosisteinemi gibi nedenler sayılabilir. Edinsel nedenler arasında da arteroskleroz, vaskülit,hiperviskosite, kanser, gebelik, sigara kullanımı gibi durumlar sayılabilir.(1-4).

Yeni doğan ve adelosan döneminde ise tromboz nedenleri sıralanırken arteryel ve venöz tromboz olarak incelemek daha doğrudur. Her ikisnin de nedenlerinin en başında kateterler vardır.Diabetli anneden doğum,polisitemi, dehidratasyon, sepsis, renal hastalıklar, koagülasyon ve protein bozuklukları yükselmiş lipoprotein değerleri de sayılabilecek diğer tromboz nedenleridir (1,3,6).

Yapılan bu derlemede genel oalrak tromboz etyolojisi, patogenezi, çeşitleri ile ilgili bilgiler verildi. Trombos oluşumunu destekleyen temel nedenler açıklandı. Yeni doğan ve adelosan söneminde oluşan tromboz çeşitleri açıklanıp ve bunlarla ilgili tespit edilebilmiş nedenler verildi.

Anahtar Kelimeler: Tromboz, pediatrik tromboz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DIABETES MELLİTUS TOPLUMA GETİRDİĞİ EKONOMİK YÜK VE OBEZİTE

Adı-Soyadı: Abdurrahim Demir
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Rabia OBA
Yılı :2010

ÖZET

Ülkemizde 1999 tamamlanan Dünya Sağlık Örgütü destekli Türkiye Diyabet Epidemiyoloji Projesinde (TURDEP) %7,2 oranında diyabet saptanmıştır. Tüm diyabetlilerin %80'den fazlası Tip 2 diyabet olup ülkemizde Tip 2 diyabet sıklığı %2,5-6 civarındadır. Dünyada endüstrileşmekte olan tüm ülkelerde Tip 2 diyabet sıklığı gitgide artmaktadır.

Diabetes Mellitus tedavisinde şunlar amaçlanır:Hastanın yakınmalarınıgidermek, geri dönüşümsüz hasarları önlemek, büyüme gelişmenin düzenini korumak, gebelik ile ilişkili sorunları gidermek ve hastanın yaşam kalitesini arttırmaktır.

Diyabetin ekonomik yükü ele alınırken doğrudan ve dolaylı maliyetlerin ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Doğrudan (direkt) maliyetler, diyabetin doğrudan tanısı, tedavisi, bakımı ve izlemi ilgili maliyetler olup, dolaylı (indi.-ki) maliyetler içinde diyabete bağlı işe devamsızlıklar, sakatlık nedeniyle işsizlik ve erken ölümler nedeniyle üretim kaybının getirdiği maliyetler bulunmaktadır. Diyabet ciddi mortalite ve morbiditeye neden olması ve yaygınlığının yanı sıra, sağlık sistemleri üzerine önemli mali yük getiren bir hastalıktır. Her yıl tüm dünyada 166 milyar EURO'nun diyabete harcandığı tahmin edilmektedir. Bu harcamalar diyabetin ve komplikasyonlarının tanısı, tedavisi ve bakımını kapsamaktadır. 2025 yılında bu rakamın en az 216 milyar Avro'ya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Uluslararası Diyabet Federasyonu'nun (IDF) 2009 Diyabet Atlası'nda sunulan ekonomik tahminlerine göre 2010 yılı için ülkemizde toplam sağlık masraflarının %11'i diyabete ayrılacağı öngörülmüştür. Aynı raporda diyabetli hastaların diyabetten kaynaklanan sağlık masraflarının 2010'da kişi başı 400 EURO olacağı, diyabetin ülkemize mali yükünün ise 1,5-2,6 milyar Euro arasında olacağı tahmin edilmiştir. Bununla beraber, bu hesaplara esas oluşturan diyabetli nüfus verilerinde 1997 yılında belirlenen 20 yaş üstü prevalansa (%7,2). Çok yakın bir değer (%7,4) kullanıldığından ve uzmanlar tarafından şuradaki prevalansm daha yüksek olduğutahmin edildiğinden, maliyetlerle ilgili gerçek rakamların daha da yüksek olması beklenmektedir.

Türkiye'de Obezite Prevalans Çalışması (TURDEP); İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Metabolizma ve Diyabet Birimi, Obezite Araştırma Ünitesi, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) ve TC Sağlık Bakanlığının ortaklaşa çalışmalarıyla, uluslararası pre-prevalans ömeklem seçim kriterlerine göre belirlenen 24.788 (Kadın: 13.708, %55,3; Erkek: 11.080, %44,7) yetişkin (>19 yaş) birey üzerinde yapılmıştır. BMI >30 kg/m m2 baz alınarak yapılan çalışmada, Türkiye'de şişmanlık oranı %22,3 bulunmuştur (93). Bölgesel dağılımlar göz önüne alındığında; obezite, Doğu Anadolu'da en düşük (%17,2) ve İç Anadolu'da en yüksek (%25,0) olmak üzere, güneyde %24, kuzeyde %23,5 ve batıda %21,6 bulunmuştur. Tüm yerleşim birimleri ve coğrafi bölgelerde kadınlarda, görülme sıklığının erkeklerden yüksek olduğu saptanmıştır. Genel olarak obezite sıklığının yaşlanmayla arttığı gözlenmiştir. 55-59 yaş grubunda en yüksek (%34,8) olmak üzere, orta (40-55) yaş gruplarında çalışma kapsamındaki bireylerin %30'unun obez olduğu görülmüştür.

Hem diyabetik hem de diyabetik olmayan obez kişilerde, obezite ile insülin direnci arasında güçlü bir ilişki vardır. BKİ 20'den 30'a çıktığında diyabet riski 11 kat artar. Obez olan her hastaya insülin direnci eşlik etse de, insülin direncinin derecesi değişkendir ve obezite, insülin direnci ve tip-II diabet arasındaki ilişki tam olarak anlaşılamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Diabetes Mellitus,genel sağlık ,TURDEP,IDF.

SAĞLIKTA SERBEST RADİKALLERİN ROLÜ

Adı-Soyadı: Gürhan Çakır
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Rabia OBA
Yılı :2010

ÖZET

Hücresel yapıya sahip olan organizmalar yaşamları boyunca sürekli serbest radikallere-vücudun oksidasyon sonucu ürettiği veya dış çevreden direkt olarak alman- maruz kalır. Bu serbest radikaller DNA, protein, lipit gibi makro moleküllere etki ederek dokularda hasar meydana getirir. Serbest radikallerin başlıca kaynakları radyasyon, enfeksiyonlar, bazı kimyasal maddeler, bakteri ve virüsler, aktive olmuş fagositler,, çevresel ajanlar ve stres, küçük moleküllerin otooksidasyonu, enzimler ve proteinler, mitokondrial elektron transport sistemleri, peroksizomlar, plazma membranı ve oksidatif stres yapıcı durumlardan

kaynaklanabilir.

Serbest radikallerin oluşumuyla da; kanser, diyabet, kalp ve dolaşım hastalıkları gibi birçok kronik hastalığa ve hızlı yaşlanmaya sebep olunabilir. Serbest radikallerin oluşumuna yol açan oksidasyon reaksiyonlarını önleyebilen veya geciktirebilen maddelere de antioksidan maddeler denir ve bu maddelerin serbest radikallere gösterdiği dirence antioksidan savunma denir.

İnsanların sağlıklı ve uzun yaşaması için yani yaşam kalitesini yüksek standartlarda sürdürebilmeleri serbest radikal kaynaklarına maruz kalmadan- ki bu yaşadığımız çağda çok da mümkün değildir- veya en az maruz kalacak şekilde kendilerini korumaları ve diyetle, bu yeterli olmazsa antioksidan ürün desteği almaları çağımızda artık gereklilik haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest Radikaller.Antioksidan,genel sağlık

SERBEST RADİKALLERİN, ANTİOKSİDANLARIN VE BESLENMENİN YAŞLANMA ÜZERİNE OLAN ETKİSİ

Adı-Soyadı: Çiğdem Şahin
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı :2010

ÖZET

Bu çalışmada serbest radikallerin, antioksidanların ve beslenmenin yaşlanmaya karşı olan etkisi araştırılmıştır. Yaşlanma kaçınılmaz bir süreçtir. Ancak sağlıklı bir yaşam tarzının yaşlılıkta yaşam kalitesini yükseltebileceği ve yaşlılıkta olacak hastalıkları geciktirmesi söz konusudur. Serbest radikaller metabolik olaylar sırasında organizmamızda oluşmaktadır. Bu yüzden serbest radikallerin oluşumunu engellemek çok güçtür. Ama antioksidanlar bunları tolere etme gücüne sahiptirler. Ancak denge bozulduğunda serbest radikaller hasara yol açabilirler. Yaşlanmayla birlikte ateroskleroz, koroner arter hastalığı, diabetes mellitus, hipertansiyon, Alzheimer, Parkinson gibi bazı hastalıkların görülme sıklığı artmaktadır. Yapılan bazı çalışmalar bu hastalıkların serbest radikallerin verdiği HASAR sonucunda oluştuğunu bildirmektedir. Sonuç olarak serbest radikallerin yaşlanmanın sebebi mi yoksa sonucu mu söylemek zordur. Ancak, radikallerin en azından başlamış olan yaşlanma olayını

hızlandırdıkları ve yaşlanma ile beraber ortaya çıkan birçok hastalığın patogenezinde önemli rol oynadıkları söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Serbest radikal, antioksidan ve yaşlanma.

ISIRGAN OTUNUN ANTİOKSİDAN AKTİVİTESİ

Adı-Soyadı: Serhat Uslubaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı :2010

ÖZET

Ülkemizde ve yeryüzünde yaygın olarak yetişen ısırgan otu *Urticacea*familyasındandır. Eski zamanlardan bu yana bitki, diüretik, kan temizleyici, kan durdurucu olarak ve romatizma, böbrek ve karaciğer rahatsızlıklarında kullanılmıştır. Isırgan otu bol miktarda vitamin ve mineral içermesinden dolayı besin olarak kullanılır.

Serbest radikal konusu son yılların en çok araştırılan konularının başında gelmektedir. Her geçen gün, radikallerin çeşitli hastalıkların patojenezindeki etkileri ve yeni antioksidanlar ortaya konmaktadır. Özellikle radikallerin günümüz tıbbının en çok uğraştıran hastalıklar olan diabetesmellitus, kanser ve kardiyovasküler hastalıklar ile yaşlanma olayındaki etkileri çok büyük ilgi uyandırmıştır. Bu konulardaki bulgulara her gün yenileri eklenmektedir. Hastalıklardaki bu artış insanları bitkisel ilaçlar gibi alternatif yöntemler aramaya itmiştir.
Günümüzde birçok bitkinin antioksidan özelliği araştırılmaktadır. Isırgan otu da bunlardan biridir. Isırgan otu ektresinin çeşitli konsantrasyonlarda indirgeme gücü, serbest radikal süpürücü, süperoksit anyon radikal temizleyicisi, hidrojen peroksit süpürücü ve metal bağlayıcı etkileri bulunmaktadır. Çalışmalarda bitkinin antioksidan etkisi çeşitli yöntemler kullanılarak kanıtlanmıştır. Antioksidan özelliği sayesinde BPH gibi kanserlerde de etkisi görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Isırgan otu, Serbest radikaller, antioksidan aktivite.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

YARA İYİLEŞMESİNE ETKİ EDEN ÇEŞİTLİ FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Gözde Yağlıdere
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr. Halil AKSOY
Yılı :2010

ÖZET

Deri, organizmanın en geniş organı olup dış etkenlere karşı korunmayı sağlayan en önemli faktördür. Dış ortamdan gelen çok çeşitli travmalara karşı organizmayı korurken, derinin kendisinde birçok yaralanmalar oluşabilmektedir. Yaralar iyileşme sürelerine göre akut ve kronik olarak ikiye ayrılır. Kronik yaraların iyileşmeleri çok yavaş olmakta, aylar hatta yıllar alabilmekte ve hekimler için büyük sorun oluşturabilmektedir.

Son yıllarda yara iyileşmesi mekanizması daha iyi anlaşılmış ve yara iyileşmesini etkileyen birçok lokal ve sistemik faktör belirlenmiştir. Hayvan modellerinde yara iyileşmesini hızlandıran çok sayıda büyüme faktörü ve sitokin rapor edilmiştir. Ancak bu maddeler genellikle pahalıdır ve farmakokinetikleri tam olarak bilinmemektedir. Yara iyileşmesini etkileyen faktörler tespit edildikçe, değişebilen faktörler iyileştirilerek özellikle kronik yaralarda iyileşme zamanını kısaltmak mümkündür. Böylece uzun süre iyileşmeyen yaralarda enfeksiyon riski, morbidite ve mortalite oranı azalır.

Anahtar Kelimeler: Yara iyileşmesi, faktörler.

DİABETES MELLİTUS

Adı-Soyadı: Doruk Ziya Okubay
Danışmanın Adı-Soyadı Doruk Ziya Okubay
Yılı: 2011

ÖZET

DiabetesMellitus kronik hastalıkların en önemli prototiplerindendir. DiabetesMellitus komplikasyonlara önemlidir.Büyük bir sosyal ve ekonomik yük oluşturur. Bir yandan yüksek morbidite ve mortalite hızı, diğer yandan yüksek tedavi harcamaları ve iş gücü kaybı nedeniyle hem hastaya hem topluma büyük yük getirmesinden dolayı diabet önemli bir sağlık sorunudur. Bu durum sadece diabetli bireyleri ve onların ailelerini değil, aynı zamanda tüm toplumu etkiler. Diabet hemen hemen tüm ırk ve yaş gruplarında ortaya çıkar.

Bu yüzyılda diabetin tedavisinde ana hedef mikro ve makrovaskülerkomplikasyonlarıönlemek ve hastaların hayat kalitesini düzeltmektir. Diyabet özellikle ülkemizde çok geç teşhis edilmekte, birey hastalığından habersiz dolaşmakta ve diabet konusundaki bilgisizliği nedeni ile komplikasyonlara erken yakalanmaktadır. DiabetMellitus en önemli ölüm nedeni olması ve tedavi maliyetlerinin yüksek olması hastalığın önemini daha çok artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diabet Mellitus, ateroskleroz, böbrek yetmezliği.

KORONER KALP HASTALIKLARI ve ATEROSKLEROZ

Adı-Soyadı: Yunus KURŞUN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Fikriye URAS
Yılı: 2011

ÖZET

Koroner kalp hastalığı dünyada ve Türkiye'de mortalite ve morbidite nedeni olarak ilk sırada yer almaktadır. Bu açıdan bakınca hastalığın ortaya çıkmasını engellemek ya da en azından geciktirmek, hasta kişide hastalığın ilerleme hızını yavaşlatarak sağ kalım süresini uzatmak son derece önemli bir hedef olarak göze çarpmaktadır. Bu ödevde koroner kalp hastalıklarının risk faktörleriyle bu faktörlerin önlenmesi konu alınmıştır. Diet,diabet,fizikselaktivite,obezite vb. sorunların önemi açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koroner kalp hastalıkları, ateroskleroz.

METABOLİK SENDROM VE İNSULİN DİRENCİ

Adı-Soyadı: Serdar Sertkaya
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2011

ÖZET

Metabolik Sendrom, Sendrom X olarak da bilinir. Aynı zamanda: ''metabolik sendrom'', "öldürücü dörtlü", "plurimetabolik sendrom'', "insülin rezistans sendromu'', "dismetabolik

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

sendrom''gibi isimlerde verilmektedir. Bir hastalıktan çok ortak bir etyopatogenezin ortaya çıkardığı çeşitli risk faktörlerinin birlikteliğidir. 1998'de WHO çalışma grubu metabolik sendromun tanımlanması için bir tanı kriterleri belirlemiştir. Metabolik sendromun başlangıç patolojisinin ne olduğu henüz net değildir. Ancak modern çağın en belirgin özelliklerinden olan hareketsiz yaşam ve onun getirdiği obezite ve özellikle de abdominal obezite, bozulmuş glukoz toleransı, dislipidemi ve hipertansiyon gibi birkaç kardiyovasküler risk faktörü birleşimi 1988'den beri bilinen Sendrom X kavramını oluşturmuştur.

Metabolik sendromun komponentlerinden kan basıncı, kan glukozu ve lipid anomaliliklerinin gelişiminde insulin direnci anahtar faktördür. Metabolik sendromda kardiyovasküler morbidite ve mortalitenin artışından diğer sorumlu bir mekanizma da dislipidemidir. Abdominal yağ birikimi nedeniyle gelişen bu dislipidemi, serum trigliserit düzeylerinde yükselme, düşük dansiteli lipoprotein partiküllerinde (LDL) artma ve yüksek dansiteli lipoprotein (HDL) düzeylerinde azalmayla karakterizedir. Metabolik sendromda bu mekanizmaların dışında dışında yağ dokusundan salınan çeşitli sitokinlerin, leptin, tümör nekrozis faktör-alfa ve serbest yağ asitlerinin salınımının artması ve adinopektin salınımını azalması da insulinin duyarlılığını etkilemektedir. Metabolik sendroma eşlik eden protrombotik durumla da insülin direncinin ilişkisi vardır. Hiperinsülinemi, karaciğerde fibrinojen ve plazminojen aktivatör inhibitörü 1 (PAI-1) yapımını uyarmaktadır; bu ikisi de aterogenezde rolü olan protrombotik durumu ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç olarak metabolik sendrom; kardiyometabolik risk artışına yol açan faktörlerin tek başına değil, bir araya gelerek etkili oldukları gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde giderek artan ciddi bir sağlık sorunudur.

Anahtar Kelimeler: Metabolik Sendrom, İnsulin Direnci, Obezite, Dislipidemi.

METABOLİK SENDROM, PREVELANSI VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Mehmet Enes Hayrullahoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Metabolik sendrom son yüzyılda önem kazanarak, gelişmiş ülkelerde kardiyovasküler mortalitede ve morbiditede önemli rol oynayan nedenlerden biri olmuştur. Sendromun altında yatan baskın risk faktörleri abdominal obezite ve insülin direnci gibi görünmektedir. Diğer ilişkili durumlar fiziksel inaktivite, yaşlanma ve hormonal dengesizliktir. Son 20 yıldır dünya genelinde metabolik sendrom vakalarının sayısında belirgin bir artış gözlenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde Metabolik Sendrom prevalansı %24-27, Fransa'da %13, Pakistan'da %31-%40, Hindistan'da %40 civarındadır. İspanya'da yapılan bir çalışmada prevalans % 30,9, kadınlarda %24,5, erkeklerde %37,7 olarak bulunmuştur.

Türkiye'de Metabolik Sendrom prevalansı %33,0 ve %38,8 olarak bulunmuştur. Metabolik Sendrom Derneği'nin yaptığı bir çalışmada (METSAR), Türkiye'de Metabolik Sendrom prevalansı %34,0 olup, kadınlarda %40,0, erkeklerde %28,0'dir. Prevalans 20-29 yaş grubunda %6,7, 60-69 yaşları arasında %43,5'tir. Koroner kalp hastalarının da %53,ünde Metabolik Sendrom olduğu belirlenmiştir.

Metabolik sendromun primer tedavisi, kilo kaybı, fiziksel aktivitenin artırılması gibi hayat tarzı değişikliği ile birlikte anti-aterojenik diyettir. Fakat, bu durum ilerlerse, bireysel risk faktörlerine göre ilaç tedavisi de gerekli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Metabolik Sendrom, Prevalans, Tedavi

KAN VE DİĞER VÜCUT SIVILARINDA YAPILAN KLİNİK BİYOKİMYASAL TESTLER

Adı-Soyadı: Aslan BERGE
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2011

ÖZET

Tıp ve bilimin gelişmesi ile hastalıkların tanı ve tedavisi kolaylaşmaktadır. Bu amaçla klinik biyokimya laboratuvarlarında insan vücudunda gerçekleşen olayların mekanizmasının aydınlatılması için çeşitli testler yapılmakta ve bu testlerin sayısı ve kapsamı gün geçtikçe artmaktadır. Biyokimyasal analizler için kan, idrar, beyin omurilik sıvısı, mide özsuyu,

plevra sıvısı, eklem sıvısı, sperm, çeşitli biyopsi parçaları, dışkı gibi örnekler alınarak içerisindeki maddelerin ne kadar ve hangi şekillerde bulunduğu tespit edilir sonra bu örneklerin doğal bileşimi bulunarak referans değerler alınır. Bu referans değerler çeşitli hastalıkların teşhisi ve tedavi planının değerlendirilmesinde kullanılır.Bunların kimyasal bileşiminin bilinmesi önemlidir.Çünkü vücudumuzda meydana gelen herhangi bir hastalık durumunda bu maddelerin oranları değişmektedir.Bizim için hangi değerin hangi hastalıkta artıp azaldığı önemlidir.Bu bize teşhis ve tedavi planının değerlendirilmesinde yardımcı olur.

Bu çalışmada kan, idrar ve çeşitli vücut sıvılarında yapılan belirli biyokimyasal analizlerin derlenerek referans bir kitapçık oluşturulması amaçlanmıştır. Bu testlerde hangi hastalıkta hangi klinik değerlerin ele alınması gerektiği incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Referans değer, Teşhis, Test.

PROGRAMLI HÜCRE ÖLÜMÜ

Adı-Soyadı:Gülnihan TOKGÖZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2011

ÖZET

İster tek hücreli ister çok hücreli canlılarda olsun; yaşamın başlıca kısımları doğum, büyüme, üreme, yaşlanma ve ölümdür.Organizmaların temel canlılık birimi olan hücrelerin gereksinimleri karşılanmadığında ölüm olarak adlandırılan ve hayati olayların geri dönüşsüz olarak durması anlamına gelen olay gerçekleşir.Aynı zamanda yaşamın düzenli bir şekilde sürdürülebilmesi için canlıyı oluşturan bu hücrelerin sayısal dengesi de önemlidir. Bunun için hücre çoğalması ve ölümü arasında sabit bir oran bulunması gerekir. Bunlara bağlı olarak , normal gelişimin ve hastalıkla bağlantılı patolojik durumların bir öğesi olarak ortaya çıkabilen ‘programlanmış hücre ölümleri’ veya diğer adıyla apoptozis çok hücreli pek çok canlıda tanımlanmıştır.Apoptozis, hücre intihan olarak da bilinen fizyolojik bir olaydır.Organizmanın ihtiyaç duymadığı, biyolojik görevini tamamlamış veya hasarlı hücreler apoptozis ile genetik olarak kontrol edilerek ortadan kaldınlır.Apoptozisin hızının bozulduğu yani yavaşladığı veya arttığı hallerde çeşitli hastalıklar ortaya çıkar. Aynı zamanda apoptozis, klasik hücre ölüm şekli olan nekrozisden birçok özelliği açısından

oldukça farklı bir hücre ölüm mekanizmasıdır. Nekrozis, fizyolojik ölüm şekli olmamasına rağmen, apoptozis hem fizyolojik hem de patolojik şartlarda meydana gelebilir.

Bu derlemede özellikle apoptoz çeşitli yönleri ile değerlendirilerek okuyucunun bu konu hakkında detaylı bilgiye ulaşması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Programlıhücre ölümü, apoptozis, nekroz, hastalık.

İNSÜLİN DİRENCİNİN PATOFİZYOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Nida GÖKHAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Şermin TETİK
Yılı: 2011

ÖZET

İnsülin, 1921 yılında Banting ve Best tarafından pankreastan izole edilen glukoz metabolizmasında önemli rol oynayan hormondur. İnsülin prehormon olarak pankreasın langerhans adacıklarındaki beta hücrelerinden sentezlenmektedir. Hipoglisemik etkili tek hormon olup daha çok karbonhidrat metabolizması üzerine etkilidir. Bunun yanında kas, karaciğer,yağ dokusu üzerine de etkilidir. İnsülin, hepatikglukoz üretimini azaltır. Bununla beraber lipojenezi uyarır. Protein metabolizması üzerine anabolik etki gösterir, protein sentezini uyarır ve yıkımını baskılar.

İnsülin direnci; insüline karşı biyolojik cevabın bozulması olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle; normal veya yüksek insülin düzeyine rağmen glukoz alımı, kullanımı ve depo edilmesinde azalma gözlenmesi ve bu olayların sonucunda glukozintoleransı gelişmesi ve hiperglisemi gözlenmesidir.

İnsülin direnci kalıtsal ve edinilmiş nedenlere bağlı oalrak gelişebilir. İnsülin direnci; prereseptör, reseptör ve postreseptör anormallikler sonucunda meydana gelmektedir.
İnsülin direncinin erken aşamalarında hiperinsülinemi ile durum kompanse edilmeye çalışılmaktadır. Fakat hiperinsülinemi insülin direncini kmpanse etmeye çalışsa da dokularda bozulmuş insülin duyarlılığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak organizmada

aksaklıklar ve hastalıklar gözlenmektedir. Başta tip 2 DiabetesMellitus olmak üzere metaboliksendrom, hipertansiyon, polikistikover sendromu, dislipidemi gibi birçok hastalığın temelinde insülin direncinin yer aldığı düşünülmektedir.

Yapılan bu derlemede genel olarak insülin direncinin patofizyolojisi, etyolojisi, insidansı ve insülin direnci oluşum mekanizmasıyla ile ilgili bilgiler verildi. İnsülin direncini destekleyen temel nedenler açıklanarak, insülin direnci ile ilişkili bazı hastalıklar ele alındı.

Anahtar Kelimeler: Antikoagülan ilaçlar, heparin.

LİKOPENİN KRONİK ALKOLİK KARACİĞER HASARINA ETKİSİ

Adı-Soyadı: Hikmet Düşme
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2011

ÖZET

Likopen sebze ve meyvelerde doğal alarak bulunan karoten familyasına ait bir pigmenttir. İnsan vucudu likopen üretemez fakat besinlerde hazır olarak bulunur. Tropikal meyvelerde, karpuzda, kırmızı greyfurtta, kırmızı meyvelerde bulunur. Ancak likopenin %85'i domates ve domates ürünlerinde bulunur. Ayrıca greyfurt ve havuç gibi renkli meyvelerde de likopen mevcuttur. Araştırmalar göstermiştirki kan sistemimiz likopeni en iyi şekilde işlenmiş domatesten (salça, ketçap v.b.) absorbe etmektedir (50). Likopenin vucutta antioksidan olarak görev yapmaktadır.

Yapılan araştırmalar yüksek likopen aliminin kardiovasküler sağlığa olan olumlu etkilerini göstermektedir.Journal of Nutrition adlı derginin Haziran 2003 sayısında yayınlanan bir araştırma sonucuna göre likopen bakımından zengin domates ürünlerinin yüksek oranda tüketilmesi kadınlarda kalp ve damar sağlığını koruyucu etki göstermiştir.Likopenin kolesterol yapımında görev alan bazı enzimleri engelleyerek, kan kolesterol değerlerinin azalmasına yardımcı olduğu da belirtilmektedir. Yine likopen oksitlenmiş lipoproteinlerin damar duvarındaki olumsuz etkilerinin önlenmesinde rol oynar(46). Serbest radikallere karşı koruyucu etkisi vardır(3,61). Rahim, prostat, servikal, mide, meme, akciğer kanserine yönelik koruyucu etki sağladığını gösteren araştırmalar vardır.Ulusal Kanser Enstitüsünce

yürütülen çalışmaya göre her gün domates ya da domates ürünleri yemek prostat kanserine sebep olan DNA hasarına karşı koruyucu etki göstermektedir .Yaptığımız likopenle ilgili literatür çalışmalarında likopenin çeşitli hastalıklara faydalı olduğunu gördük. Bu hastalıklar içerisinde kronik alkolik karaciğer hastalığı ile ilgili yapılan çalışmaları incelediğimizde likopenin yüzde etkisi çok olduğundan dolayı bu konuyu araştırmak istedik.

Sıçanlar üzerinde yapılan bir çalışmada likopenin kronik alkolik karaciğer hastalığına olan etkisi araştırılmış. Bu çalışmada sıçanlar 3 gruba ayrılmış. 1. grup kontrol grubu, 2.grup alkol grubu, 3. grup alkol+likopen grubu olarak belirlenmiş. Her sıçandan alınan karaciğer biopsileri değerlendirilerek karaciğer hasarı miktarı saptanmış ve gruplara göre kaydedilmiş.

AST düzeyi, alkol grubunda en yüksek düzeyde ($p<0.05$), alkol + likopen grubunda ise en düşük ($p<0.05$) düzeydedir (Tablo 7). ALT düzeyi, alkol ve alkol+likopen grubunda, kontrol grubuna göre daha yüksek seyretmiştir ($p<0.05$) (Tablo 7). AST/ALT oranı alkol alan grupta en yüksek düzeyde ($p<0.05$), alkol+likopen grubunda ise en düşük düzeyde seyretmiştir ($p<0.05$) (Tablo 7). ALT düzeyi ise, alkol ve alkol+likopen alan gruplara göre kontrol grubunda daha düşüktür ($p<0,05$) (Tablo 7). Kontrol grubundaki karaciğer dokularında patolojik özellik görülmemiş (Şekil 3). Alkol grubunda alkol ve likopen verilenlere oranla hem nitelik hem de nicelik bakımından daha fazla karaciğer harabiyeti olduğu gözlenmiş .

Anahtar Kelimeler: Likopenin, alkol,karaciğer.

YAPAY TATLANDIRICILAR VE SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Onur Deler
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2011

ÖZET

Beslenme bilimi sağlığın devamlılığı için zorunlu olan diyet ile ilgili tüm kalitatif ve kantitatif gereksinimleri inceler. Kimyasal tanımı yapılmış diyetlerle insan ve diğer hayvanları beslemek mümkün olduğundan hayatın devamlılığını sağlayan tüm besinsel bileşikler bilinmektedir. Diyette mevcut olan bu bileşiklerin gereksinimleri ile ilgili olarak özellikle; bu gereksinimleri kişinin yaşı, cinsiyeti ve yaşam tarzı da etkilediğinden bu

konuda tartışma ve çelişki devam etmektedir. Bu çelişki ve tartışmalardan biride yapay tatlandırıcılardır. Şeker yerine kullanılabilen düşük kalorili veya kalori içermeyen yapay maddelerdir. Günümüzde her yıl yaklaşık 300000 kişinin obezitenin hazırladığı kronik hastalıklar nedeniyle öldüğü rapor edilmektedir. Hem diyabetik hem de diyabetik olmayan kişilerde obezite ile insülin direnci arasında güçlü bir ilişkide vardır.Sağlık bakanlığının ve sivil kuruluşların obeziteyi önleme yollarından biri olan şeker kullanımını minimuma indirmek için gerekli çalışmalar yapmaktadırlar.Besinlerde light,diyet kalorisiz veya şekersiz ibarelerin olması bu besinleri herkesin rahatça tüketeceği anlamını gelmediğini literatür ışığında yaptığımız derlemede gördük.Derlememizde bu bilgileri kullanarak yapay tatlandırıcıları incelemiş olduk.

Anahtar Kelimeler: Yapay tatlandırıcılar,genel sağlık.

HEMOSTATİK SİSTEM VE ANKAFERD'İN KOAGÜLASYONDAKİ ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Süleyman Furkan Çiftçioğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Bahar Göker
Yılı: 2011

ÖZET

Fizyolojik mekanizmanın kanın sıvı halde kalmasını sağladığı gibi, kan damarlarında herhangi bir travma sonucu oluşan kanamayı durdurduğu ve daha sonra aynı damarın fonksiyonunu devam ettirmesi için damarın pıhtıdan temizlenerek açıldığı ve bu fonksiyonu da hemostaz aracılığı ile gerçekleştirdiği bilinmektedir.

Bazı durumlarda vücudun doğal hemostaz mekanizması yetersiz kalabilmektedir. Kalıtsal hastalıklar, pıhtılaşma bozuklukları gibi bazı nedenlerle oluşan kanamalarda kullanılan ajanlara hemostatik ajanlar denilmektedir.

Ankaferd Blood Stoper (ABS) folklorik olarak geleneksel Türk hekimliğinde hemostatik ajan olarak kullanılmış bir bitkisel ekstrakttır. ABS, *Thymusvulgaris, Glycyrrhizaglabra, Vitisvinifera, Alpiniaofficinarum ve Urticadioica* bitkilerinin standardize karışımından oluşmaktadır. Bu bitkilerin tümü tek başına, endotel hücreleri, kan hücreleri, damar

oluşumu (angiogenesis), vasküler dinamikler ve mediatörler üzerinde, hemostatik etkiye katkıda bulunabilecek etkileri vardır. Doğal kaynaklardan elde edilen bir ürün olması, kanamanın durdurulmasında birçok hemostatik ajandan daha kısa sürede (saniyeler içinde) etkili olması bazı avantajlarındandır. ABS'nin kanama durdurmadaki mekanizması diğer sistemlerden farklı olarak protein aglütinasyonuna dayanmaktadır. Tam mekanizmanın aydınlatılması için ise çalışmalar sürmektedir.

ABS hakkında yapılmış bazı hayvan ve insan deneyleri bulunmaktadır. Bu çalışmalarla ABS'nin etki mekanizması aydınlatılmaya çalışılmış, çeşitli pıhtılaşma bozukluklarında etkinliği incelenmiş, farklı kesilerde kanama süresi tayinleri ile ilgili kontrollü bazı çalışmalar yapılmıştır. ABS yeni bir ürün olması nedeniyle üzerinde yapılmış yeterli klinik çalışma bulunmamaktadır. Bu nedenle diş hekimliği, yüzeyel yaralanmalar vs. gibi alanlarda kısıtlı ama etkinliği kanıtlanmış bir kullanımı vardır.

ABS'nin içeriğinde bulunan bitkisel drogların tek tek sahip oldukları farklı tiplerdeki farmakolojik etkileri bulunmaktadır (Antiseptik, antifungal, antineoplastikvs). Bu nedenle ABS'nin kendisininde bu farmakolojik etkilere sahip olup olmadığı ile ilgili araştırmalar yapılmaktadır. İlk ortaya çıkan verilerde bu durumu desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemostaz, AnkaferdBloodstopper, kitosan, kanama durdurucu.

HEMOSTATİK SİSTEM BİYOKİMYASI VE KİTOSANIN KOAGÜLASYONDAKİ YERİ

Adı-Soyadı: Mustafa Türkmen
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Bahar Göker
Yılı: 2011

ÖZET

İnsan organizmasının kanamadan korunması için kanın pıhtılaşması ve trombosit aracılı hemostaz önemli koruma mekanizmalarıdır. Kanın pıhtılaşması hücresel yanıt ve moleküler yanıt olarak iki aşamada gerçekleşir. Pıhtılaşmada görevli proteinler; Pıhtılaşma işlemine katılan plazma proteinleri fonksiyonlarına göre proteinaz öncüleri, kofaktörler,

proteinazinhibitörleri, ve diğer proteinler olarak dört gruptur. Pıhtılaşma 3 ana basamakta meydana gelmektedir; Kandaki bir seri pıhtılaşma faktörünün rol aldığı kimyasal reaksiyonlar sonucu " Protrombinaktivatörü (PA)" nün oluşması, protrombinaktivatörününprotrombinitrombine çevirmesi, trombinin fibrinojeni fibrin iplikçiklerine dönüştürmesidir. PA, birbirleriyle sürekli etkileşim içinde olan iki yolla oluşturulur. Damar duvarı ve çevresindeki dokuların travmaya uğramasıyla başlayan "Ekstrinsik yol" ve kanın kendi içinde başlayan "İntrinsik yoldur. Pıhtılaşmada görevli faktörler bu iki yolda görev almaktadır. Kitosan günümüzde kullanılan doğal bir maddedir. Kimyasal yapısı, elde edilişi, özellikleri üzerine üzerine etki eden parametreler ve kullanım alanları ile ilgili olarak geliştirilen "Celox" hemostatik ajanının etki mekanizması bu çalışmada incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Koagülasyon, koagülasyon faktörleri,koagülasyon elemanları, kitin, kitosan, Celox.

YARA İYİLEŞMESİ VE BİYOLOJİK MATERYALLER

Adı-Soyadı: Arjeta Simitciu
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı : 2011

ÖZET

Deri insan vücudunu kaplayan en geniş organ olup organizmanın çevreye karşı dış duvarıdır; dolayısıyla bazı fonksiyonları yerine getirmekle yükümlüdür .Yara ise derinin bütünlüğünün bozulması durumudur.Normal fonksiyonlarım kesintiye uğratacak tarzda bir dokunun yaralanması veya tahrip olmasıdır İyileşme ise vücudun bu yaralanmaya karşı bir savunma mekanizmasıdır.

Yaşayan sisteme implante edilmek ve organ ve dokuların işlevlerini kısmen veya tümden üstlenmek üzere tasarımlanmış materyallere *biyomateryal* adı verilmekte olup, bu materyallerin ; biyolojik yönden uyumlu olması, toksik ve karsinojenik olmaması, kimyasal açıdan inert ve stabil olması, yeterli mekanik kuvvete sahip olması, yoğun bir yaşama uyumgösterebilmesi, uygun ağırlık ve dansitede olması, büyük miktarlarda işlenebilme ve

fabrikasyon kolaylığı göstermesi, ekonomik olması istenmektedir. Biyomateryallerin; fiziksel, kimyasal, mekanik, termal özellikerinin iyi bilinmesi ve doku ile allerjik, toksik, karsinojenik reaksiyon vermemesi istenir.

Yaşamda aldığı büyük yer nedeniyle biyomateryallerinfizikokimyasal özelliklerini belirlenmesinde yeni yaklaşımların ortaya konulması ve biyouyumluluklanmntesbitinde yeni metodların geliştirilmesi, tıp alanında yeni biyomateryallerin kullanıma sunulması için son derece önemlidir. Bu ödevde bu konularla ilgili çalışmalar gözden geçirilip özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yara iyileşmesi, biyomateryaller.

PROTEOMİK ANALİZ VE İKİ BOYUTLU ELEKTROFOREZ

Adı-Soyadı: Seda Emine Coşgun
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı : 2011

ÖZET

Proteom, bir organizma, doku veya hücrede herhangi bir anda bulunan proteinlerin tümünü ifade eder. Proteomun analiz edilmesi olarak da kısaca tanımlanabilen "proteomik" ifadesi ise pratikte, geniş çaplı protein ayırma ve tanımlama tekniklerinin kullanılması ile yapılan proteom çalışması olarak tanımlanmaktadır. Hastalıkların tanımlanması ve tedavinin geliştirilmesinde yaygın olarak kullanılan genetik tekniklere ek olarak gelişen proteomik teknikler araştırmacılar için büyük bir umut ışığı olmuştur. Çünkü proteomik çalışmalarının gen çalışmalarına ek olarak sunduğu avantajlardan en önemlisi vücut sıvılarında, hücrelerde ve doku biyopsilerinde diyagnostik ve prognostik hastalık belirteçlerinin tanımlanmasına ve yeni tedavi stratejilerinin belirlenmesine olanak sağlamasıdır. Ayrıca genetik yatkınlık gösteren hastalıkların tanımlanması doğru bir genetik teste gereksinim duyduğu kadar fenotipin de doğru saptanmasını gerektirir. Çünkü bir organizmadaki proteom genomdan farklı olarak daha dinamiktir ve organizmanın bulunduğu koşula ve zamana bağlı olarak değişebilir.Proteomik, iki boyutlu (2D) jel elektroforezi, görüntüleme analizi, kütle spektrometresi, amino asit dizi analizi ve biyoinformatilc gibi gelişmiş tekniklerin birleşimini kullanmaktadır. Proteomik alanındaki gelişmeler proteom çalışmalarının kalbi kabul edilen iki boyutlu jel elektroforezinin 1975 yılında kullanımıyla başlamıştır.

Kompleks protein ve karışımlarının ayrılması ve karakterizasyonunda kullanılan bu yöntem ile proteinler birinci boyutta yüklerine göre ayrılırken ikinci boyutta moleküler kütlelerine göre ayrılır.Bu çalışmada proteom analizinin aşamaları, özellikle iki boyutlu elektroforez tekniği üzerinde durularak anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Proteomikler, elektroforez.

ANTİKOAGÜLAN TEDAVİDE VARFARİNİN YERİ

Adı-Soyadı: Umut YOLDAŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Fikriye URAS
Yılı: 2012

ÖZET

Antikoagulan tedavi, tromboz gelişimini engellemek amacıyla, derin ventrombozu, akut pulmonertromboembolizm, inme ve iskemik kalp hastalığı gibi tromboembolik hastalıklarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Antikoagülan tedavide tromboembolik olayların önlenmesinde varfarin oral olarak uzun dönem kullanılmıştır. Morbidite ve mortalitesepebleri arasında ciddi yer tutan venöz ve arteriyeltrombozların tedavisinde varfarin büyük başarı gösterse de dar terapötik aralığa sahip olması, gösterdiği yüksek besin-ilaç etkileşimi, bireyler arasında genetik nedenlere bağlı olarak doz aralığının farklı olması ve sıkı laboratuvar izlenimi gerektirmesi kullanımı güçleştirmektedir.Uygulama kolaylığı, güvenli kullanım,hızlı etki başlangıcı ve istenilen zaman etkinin sonlandırılabilmesi, laboratuvar izlenimine gerek kalmaksızın kullanım rahatlığı, yüksek biyoyararlanım, maliyet ucuzluğu ve tahmin edilebilir doz-yanıt ilişkisi hedeflenerek yeni antikoagülan arayışına girilmiştir ve birçok yeni molekül keşfedilmiştir. İdeal moleküle ulaşıncaya dek antikoagülan ailesine her geçen gün yeni moleküller eklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hemostaz, K Vitamini, Varfarin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İSKEMİK İNMELİ HASTALARDA GAMA GLUTAMİL TRANSFERAZ AKTİVİTESİ

Adı-Soyadı: Funda Şakar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2012

ÖZET

Akut iskemik inme beyine giden arterlerin tıkanması veya yırtılması sonucu, beyin fonksiyonlarının genellikle kalıcı şekilde bozulması olarak tanımlanır ve kalp hastalıkları ile kanserden sonra üçüncü ölümcül hastalıktır. Son epidemiyolojik çalışmalar serum GGT aktivitesi artışının (normal referans değerleri içinde) temelinde ateroskleroz olan kardiyovasküler hastalıklar için bir öngörücü olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle bu çalışmada iskemik inmeli hastalarda serum GGT düzeyleri araştırılmış ve çeşitli demografik faktörler, inflamasyon, lipid profili ve oksitadif stres göstergeleri arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Çalışmaya akut iskemik inme tanısı konmuş 54 (hasta grubu) ve daha önce inme öyküsü olmayan 37 (kontrol grubu) kişi dahil edilmiştir. Hasta grubundan kan örnekleri inme atağı sonrası ilk 72 saat içinde alınıp, serum GGT düzeyleri ölçülerek diğer parametrelerle korelasyonu incelenmiştir.

Bulgularımıza göre iskemik inmeli grubun GGT düzeyleri kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksektir ($p<0.05$). Hasta drubunun GGT düzeyleri ile, yaş, sigara, diyabet, hipertansiyon arasında istatistiksel olarak anlamlı bulgular gözlenmemiştir ($p>0.05$). GGT düzeyleri ile lipit peroksidasyon (MDA) ve lipit profili arasında korelasyon gözlenmezken ($p>0.05$), GGT'nin endojen subsratı olan GSH düzeyleri ile ve CRP düzeyleri ile GGT aktivitesi arasında anlamlı pozitif korelasyon gözlenmiştir ($p<0.05$).

Sonuç olarak, iskemik inmeli hastalarda GGT düzeyleri kontrole göre artmıştır. GGT düzeyleri ile CRP arsında ilişki GGT ile inflamsayonla ilişkili olabileceğini göstermektedir. Daha büyük olgu sayıları ile bu ilişkilerin araştırılması önemli bulgular sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Akut İskemik İnme, Gama glutamil transferaz, İnflamasyon, oksidatif stres.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İSKEMİK İNMELİ HASTALARDA ÜRİK ASİT DÜZEYLERİ

Adı-Soyadı: Mehmet Genç
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2012

ÖZET

Ürik asit, nükleer materyalin katabolizması sonucu açığa çıkan adenozin ve guanozin bazlı pürinlerin metabolizmasının son ürünüdür. Son yıllarda yapılan çalışmalarda ürik asitin antioksidan özelliği yanında prooksidan rol oynadığı ve inflamasyonu tetikleyebileceği bildirilmiştir. Bu nedenle bu çalışmada iskemik inmeli hastalarda serum ürik asit düzeyleri ve çesitli demografik faktörlerle birlikte inflamasyon, lipid profili ve oksitadif stres göstergeleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Çalışmaya akut iskemik inme tanısı konmuş 54 (hasta grubu) ve daha önce inme öyküsü olmayan 37 (kontrol grubu) kişi dahil edilmiştir. Hasta grubundan kan örnekleri inme atağı sonrası ilk 72 saat içinde alınmış, serum ürik asit düzeyleri ölçülerek diğer parametrelerle korelasyonu incelenmiştir.

Bulgularımıza göre iskemik inmeli grubun ürik asit düzeyleri kontrol grubuna göre anlamlı olarak yüksektir ($p<0.05$). Hasta grubunun ürik asit düzeyleri ile, yaş, sigara, diyabet, hipertansiyon arasında istatistiksel olarak anlamlı bulgular gözlenmemiştir ($p>0.05$). Ürik asit düzeyleri ile GSH düzeyleri ve lipit profili arasında korelasyon gözlenmezken ($p>0.05$), Ürik asit ile lipid peroksidasyonu (MDA) ve C-Reaktif protein (CRP) düzeyleri arasında anlamlı korelasyon gözlenmiştir ($p<0.05$).

Sonuç olarak, iskemik inmeli hastalarda urik asit düzeyleri kontrol grubuna göre yüksektir. ürik asit ile C-Reaktif protein (CRP) düzeyleri arsında ilişki ürik asidin inflamsayonla ilişkili olabileceğini göstermektedir. Daha büyük olgu sayıları ile bu ilişkilerin araştırılması inme patogenezi açısından yararlı bilgiler sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Akut İskemik İnme, Urik asit, İnflamasyon, oksidatif stres.

VİTAMİNLER VE BİYOKİMYASAL ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Dilgeş Sarıyıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Vitaminlere nispeten küçük miktarlarda ihtiyaç duyarız. Fakat onlar olmaksızın aldığımız besinleri kullanamayız. Vitaminler, enerji üretimi, dokuların büyümesi ve metabolik düzenleme için gereklidirler.Bu çalışmada vitaminlerin insan organizması üzerine etkileri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vitaminler.

MELATONİN

Adı-Soyadı: Merve YAŞAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2012

ÖZET

Son yıllarda toplumda psikolojik sorunlar giderek artmaktadır. Beraberinde uyku S: zuklukları da gelmektedir. Kanser de sıklıkla görülen tedavisi de henüz tam anlamıyla ir .lamayan ciddi hastalıklardan biridir. Uyku düzenleyici bir hormon olarak bildiğimiz - Me latoninin ritm düzenleyici ve antioksidan özelliğinden yola çıkılarak birçok deney ve sma yapılmış,kanser başta olmak üzere diyabet,astım,depresyon,insomnia ve daha bir çok hastalıkta kullanımının faydalı olduğu görülmüştür.Bu derlemede vücutta salgılannmasıyla oluşan etkiler ve dışarıdan alınan melatoninin tedavide kullanımı,bu etkilerin muhtemel mekanizmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan, melatonin, uyku, kanser.

DENEYSEL DİABET MODELLERİ VE BİTKİSEL TEDAVİLER

Adı-Soyadı: Sercan KILIÇ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Rabia OBA
Yılı:2012

ÖZET

Diyabetes Mellitus, vücudumuzda bulunan pankreas organının *(3* hücresinde salgılanan insülin hormonunun hiç olmaması, az salgılaması veya insüline karşı direnç oluşmasıyla kan şekerin artması, karbonhidrat, lipit ve protein metabolizması bozulmasıyla karakterize kronik metabolik bir hastalıktır.

Tüm dünyada olduğu gibi bizim ülkede de yaygın bir hastalıktır. Ülkemizde 2010 yılında tamamlanan Dünya Sağlık Örgütü destekli Türkiye Diyabet Epidemiyoloji

Projesinde (TURDEP **II)** % 13,7 oranında diyabet saptamnış ve bu oran 2012 yılında % 14' lere çıkmıştır. 40-44 yaş itibaren nüfusun %10 diyabetlidir. Tüm diyabetlerin en az % 80'i tip 2 diyabettir.

Deneysel diyabet modelleri; genetik diyabetli suşlar, kimyasal ajanlar (ALX, STZ), cerrahi gibi çeşitleri vardır. Hayvan olarak sıçanlar, fareler ve tavşanlardan yararlanılır, flayvanlardan model oluşturularak laboratuar ortamından geleneksel tıpta kullanılan ve yeni bitkilerin denemnesi sağlanmaktadır.

Bu çalışmada geleneksel diyabet tedavisinde kullanılan bitkilerin hipoglisemik etkileri olup olmadığı bilimsel olarak kanıtları, hayvan modellerinde nasıl kullanıldıkları ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler:İnsülün,diabet,hemoglobin A1c,glikoz met.

SAĞLIKTA PLASTİK ŞİŞELERİN KULLANIMI VE ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Nurullah Arslanşen
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Rabia OBA
Yılı:2012

ÖZET

Plâstik maddeler hafif, ucuz, kolay işlenebilir ve çok farklı kullanım alanına sahip olmaları nedeniyle günümüzde en önemli ticarî malzemeler olmuşlardır. Günlük hayatta çok büyük miktarlarda plâstik madde kullanılmaktadır.

Plastikler günlük yaşamın birçok alanında giderek daha büyük oranda kullanılmaktadır.

Kullanımını artıran başlıca nedenler arasında dökülebilir malzemenin uzak mesafelere taşınması açısından elverişli bir dayanıklılığa sahipolması, saydam hale getirilebilen türlerin varlığı, ışığı geçirmeyen türlerinin yapımının kolay olması, ambalaj malzemesinin sıkıştırılarak taşınabilir olması sayılabilir. Kolay biçimlendirilebildiğinden, kalıba dökülebildiğinden üretim kolaylığı da sağlanmaktadır. Katkı maddeleri ile bileşenlerinin stabilitesinin sağlanabilmesi birçok amaç için kullanılabilir olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda hafif olması, taşıma maliyetine etkisini azaltmaktadır.

Kullanılan bu maddelerin çoğunun bir defa kullanılıp atılması ve hacimce çok yer kaplamaları çevre kirliliğini de beraberinde getirmiştir. Bu sorunu çözmek için son yıllarda önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu sorunun bir çözümü, plâstik atıkların geri kazanımıdır. Plâstik maddeler, polimerler olarak da bilinen ve ısısal işlemle eritilerek, basınçla şekillendirilebilen maddelerdir. Bu tür maddelerin tekrar işlenebilmeleri onların geri kazanımmı önemli kılmıştır. Geri kazanım olayı hem çevre kirliliğini önlemede hem de atık maddelerin değerlendirilmesi sonucu ekonomiye büyük katkılar sağlar. Ancak bunu yanında sağlık açısından değerlendirme yapıldığında bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Plastik kaplarda bulunan Bisfenol A (BPA) adlı maddenin kalp hastalıklarını arttırdığı ortaya çıkarılmıştır. Plastik kaplarda bulunan (BPA) maddesine maruz kalmanın kalp hastalıklarına yol açtığına dair önceki bulgulan doğrulayan bilim insanlan, bu maddenin şişelerde ve yiyecek paketlerinde kullanımının yasaklanması gerektiği savunulmaktadır. BPA' nın insan sağlığı üzerine olumsuz etkileri olduğunu gösteren yüzlerce araştırma var ve bunlann sayılan her geçen gün artıyor.BPA hormon sistemini bozan bir maddedir. BPA' nın kadın seks hormonlarının etkilerini artırdığı;erkek seks ve tiroit hormonlarının etkilerini ise azalttıktan gösterilmiştir. BPA işleyen fabrikalarda çalışan erkeklerde sertleşme, erken boşalma ve cinsel isteksizlik problemleri olduğu belirlenmiştir.BPA' nın öğrenme ve davranış üzerine de olumsuz etkileri olduğu, saldırganlığı artırdığı ve öğrenmeyi güçleştirdiği de bilinmektedir. En önemlisi de genler üzerine olan etkileri ve olumsuzluklanmn sonraki nesilde daha belirgin ortaya çıkması ihtimalidir.

Prof. Dr. Selma Metintaş, "plastik ve köpükten imal edilen bardaklardan uzun süre sıcak sıvı içenler kanser tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir" ve Kanserle Savaş Dairesi Başkam Prof. Dr. Murat Tuncer de "olasılık nedeniyle çok sıcak ve gazlı içeceklerin bu bardaklarda sunulması sakıncalıdır" uyarısı yaparken Türk Plastik Sanayicileri Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı Başkam Selçuk Aksoy ise "usulüne uygun olarak üretilmiş ve gerekli denetimleri yapılmış plastik bardaklar gönül rahatlığıyla kullamlabilir"demektedir.

Plastik maddelerin doğrudan doğruya insan ve hayvan organizması ile temasta olması sonucu ortaya çıkan toksik etkiler, farmasötik preparatlann plastik maddelerle olan etkileşmeleri, plastiklerin ısı ve ışık etkisi ile parçalanmaları ve yanmaları sonucu oluşan toksik maddeler besin maddeleri, ile temaslarından ortaya çıkan toksikolojik ve hijyenik sorunlar ve plastik yapımında çalışan kimselerin çeşitli plastik ana ve yardımcı maddelerine maruz kalmaları ile akut ve kronik meslek zehirlenmeleri bu toksikolojik sorunların başlıcalanm oluşturmaktadır. Yine son yıllarda plastik fabrikaları ve kullanılmış plastik artık maddelerinin okyanus, deniz, su ve havayı kirletmeleri, çevre kirlenmesi ve ekoloji bakımından büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de besin ambalajı ve kabı olarak kullanılan plastiklerin başlıca hangi polimerlerden oluştuğu ve şekillendirilmiş plastiklerde ağır metaller (kurşun ve kadmiyum), monomer maddeler (stiren ve formaldehit), total ekstraksiyon maddeleri araştırılarak bulguların toksikolojik açıdan değerlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Plastikler,petrol ürünleri,PET,PETE.

BESLENME VE KANSER

Adı-Soyadı: Mustafa Kukul
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı:2012

ÖZET

Vücudun büyümesi, çalışması ve yenilenmesi, sağlığın korunması ve geliştirilmesi için insanların yeterli ve dengeli beslenmesi gerekmektedir.Yetersiz, fazla ya da yanlış yapılan beslenme alışkanlıkları şeker hastalığı, tansiyon yüksekliği, kalp ve damar hastalıkları ve bazı organ kanserleri gibi önemli sağlık sorunlarına neden olabilmektedir. Kanser; belirli bir doku veya organdaki hasarlı hücrelerin kontrolsüz biçimde üreyerek bir kitle veya tümör oluşturmasıdır.Alkol ve tütün kullanımı alışkanlıkları, meslek türleri, çeşitli enfeksiyonlar, jeofizik etkenler, ilaçlar, genetik yatkınlık ve beslenme alışkanlıkları kanser hastalığı nedenleri arasında yer alır.Bireyin beslenme alışkanlıkları birçok kanserin oluşumunda önemli bir etken olmaktadır. Yapı lan araştırmalarda kanserin beslenmeyle ilişkisi ortalama % 35 olarak kabul edilmektedir.Gıdalar ve besin öğelerinin kanserle ilişkisinin araştırıldığı

pek çok çalışma sonucunda kanser riskini arttıran ve azaltan besin öğeleri bulunmuş ve bunun üzerine çalışmalar yapılmıştır.Kanser riskini arttıran besin öğeleri arasında; domuz pastırması, hamburger, sucuk, salam, sosis, tereyağı, iç yağı, yağda kızartılmş besinler, tuzlanmış, tütsülenmiş besinler, nitrit, nitrat eklenmiş besinler faktör olmakla birlikte, kanser riskini azaltan besinler arasında; sebzeler, meyveler, kuru yemişler, tahıllar vb. sayılabilir.Beslenme kanser oluşmasına etki ettiği gibi, kanser de kişinin beslenme durumunu etkilemektedir.Kanser tedavisinde kullanılan radyoterapi ve kemoterapi gibi yollar besin öğeleri ve enerjiye olan ihtiyacı arttırmaktadır.Artan bu ihtiyaçlar doğrultusunda yeterli ve dengeli beslenme, tedavilere toleransı arttırmakta ve yan etkilerle daha kolay başa çıkılabilmesini sağlamakta, vücudumuzun bağışıklık sistemini güçlendirmekte, sağlıklı hücrenin korunmasına yardımcı olmakta ve kilo kaybını önlemektedir.Bu nedenle hem kanserden korunmada hem de tedavi sürecinde iyi ve bilinçli yapılan beslenme çok büyük önem taşımaktadır.Bu çalışmada, beslenme alışkanlıklarının kanser oluşumu üzerine etkisi, kanser riskini artıran ve azaltan gıdalar ve kanserden korunmak için alınması gereken önlemlerden bahsedilmiştir.erkek seks ve tiroit hormonlarının etkilerini ise azalttıktan gösterilmiştir. BPA işleyen fabrikalarda çalışan erkeklerde sertleşme, erken boşalma ve cinsel isteksizlik problemleri olduğu belirlenmiştir.BPA' nın öğrenme ve davranış üzerine de olumsuz etkileri olduğu, saldırganlığı artırdığı ve öğrenmeyi güçleştirdiği de bilinmektedir. En önemlisi de genler üzerine olan etkileri ve olumsuzluklanmn sonraki nesilde daha belirgin ortaya çıkması ihtimalidir.

Anahtar Kelimeler: Kanser,beslenme,diyet.

OSTEOPOROZ NEDENLERİ VE OSTEOPOROZ TEDAVİSİNDE BİFOSFONATLARIN ROLÜ

Adı-Soyadı: Can Ferhat Öztürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı:2012

ÖZET

Bu çalışmada, osteoporoz nedir, nasıl oluşur, bu hastalığa yakalanmadaki risk faktörleri nelerdir, korunmak için neler yapılabilir konuları araştırıldı. Hastalığın toplumlara ve cinsiyete göre dağılımı, hangi yaş aralığında hangi durumlarda daha sık görülebileceği belirlendi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Osteoporoz, kemik ile ilgili bir hastalık olduğundan vücudumuzdaki normal kemik döngüsünün nasıl olduğu, ilerleyen yaşa göre nasıl şekillendiği araştırıldı. Osteoporoz geliştiğinde ise bu kemik döngüsünün nasıl değiştiği ve kemik mineral yoğunluğunun nasıl azaldığı araştırıldı. Osteoporoz varlığında kemik yapım belirteçleri ve kemik yıkım belirteçleri miktarlarındaki değişiklikler anlatıldı.

Osteoporozu teşhis etmede kullanılan yöntemler geçmişten günümüze doğru incelenerek en çok kullanılan yöntem (DEXA) üzerinde bilgiler verildi.

Osteoporoz tedavisinde kulandan moleküller (Kalsiyum, Vitamin D, kalsitriol, alfakalsidiol, kalsifediol, bifosfonatlar, östrojenler, tibolon, anaboliksteroidler. Selektif östrojen reseptör modülatörleri, kalsitonin) incelenerek; bifosfonatların tedavideki yeri ve önemi belirlendi. Bifosfonatların molekül yapıları, farmokokinetik ve farmakodinamik özellikleri ve yan etkileri hakkında bilgi verildi. Bifosfonatların (etidronat, alendronat, risedronat, ibandromat, pamidronat, zoledronat) tedavideki doz rejimi ve birbirlerine göre avantaj ve dezavantajları incelendi.

Osteoporoz tedavisinde kemik formasyonunu arttıran ilaçlar (teriparatide, stronyumranelat, statinler) ve kısaca da farmakolojik olmayan tedavi anlatıldı.

Anahtar Kelimeler: Osteoporoz, Bifosfonatlar, **DEXA,** Kemik Mineral Yoğunluğu.

POLİKİSTİK OVER SENDROMU

Adı-Soyadı: Saadet Mürtezaoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı:2012

ÖZET

Polikistikover sendromu üreme çağındaki kadınların yaklaşık yüzde 5- 10'unda görülen oligo-anovulasyon, menstrüel düzensizlik, hirşutizm gibi bir çok tabloyla ortaya çıkabilen endokrin bir bozukluktur. Sendrom ilk kez 1935 yılında Stein ve Leventhal tarafından tanımlanmıştır. Hastalığın etiyolojisi açık değildir. Patogenez tam olarak

açıklanamamaktadır. Ancak LH sekresyonu ve insülin direnci patogenezde kritik öneme sahip görünmektedir.Genetik faktörlerin de hastalıkta rol oynadığı düşünülmektedir. Ancak hastalığın görülmesi her ne kadar genetik öyküyle bağlantılı olsa da, erken teşhis ve tedavi ile hastalığın komplikasyonlarının önemli ölçüde azaltılabildiği saptanmıştır.

İnsülin direnci, dolaşımda normal veya yüksek konsantrasyondaki insüline rağmen insülinin biyolojik etkilerinin yeterince ortaya çıkmamasıdır. İnsülin direnci ve hiperandrojenemi ilişkisini destekleyen bulgular yanında, insülin direnci bulunan pek çok hastada PKOS olmaması insülin direncinin PKOS'a katkıda bulunabileceğini ancak nedeni olmadığım düşündürmektedir.

Polikistikoversendromu; kardiyovasküler hastalık, diabetesmellitus ve infertilite gibi uzun dönem sağlık riskleri içerir. Tedavisi için önerilen standart bir yöntem yoktur. PKOS'un tedavisindeki temel ilke, hastanın yanlış beslenme alışkanlıklarının düzeltilmesi ve dengeli beslenme tedavisi ile normal metabolik ritmi bozan ve hastalığın hissedilir tüm belirtilerini arttıran fazla kilonun verilmesini sağlamaktır. Ayrıca tedavide genel olarak oral kontraseptifler, anti-androj enler, insülin duyarlılaştıncı ilaçlar kullanılır. Bu ilaçların ortak özellikleri androjen üretimini baskılamak ya da azaltmaktır.

Anahtar Kelimeler: Polikistikover sendromu, İnsülin direnci, Metaboliksendrom.

TRANSFERRİN VE MODİFİKASYONLARININ HASTALIKLARLA İLİŞKİSİ

Adı-Soyadı: MevludeSönmez
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. BaharGöker
Yılı:2012

ÖZET

Transferrin, demir için temel taşıyıcı moleküldür ve tek polipeptid zincirinden oluşan bir glikoproteindir. Günde 30 mg demirin transportundan sorumludur. Transferrinindemir bağlama kapasitesi tamamen dolduğunda, plazmada Tf e bağlı olmayan serbest demir oluşur. Bu demir özellikle karaciğer ve kalp hücrelerine kolaylıkla girebilir ve hücresel düzeyde hasar oluşturabilir. Ayrıca serbest demir, patojenlerin büyümesini de teşvik eder. Transferrinbüyüme ve farklılaşma faaliyetlerinden de sorumludur. Transferrindüzeyi sağlıklı

büyüme için önemlidir. 0.1 g/l altındaki seviyesi enfeksiyon sıklığında artış, büyüme geriliği ve anemi ile ilişkilidir. Transferrinpolimorfizmi ile hastalığa yatkınlık arasında bir bağlantı vardır. En sık görülen post-transyonel modifikasyon reaksiyonlarından biri glikozilasyondur. Glikozilasyontransferrininyapısını değiştirirebilir ve demir bağlama bozukluğuna yol açabilir. Yapılan çalışmalar şunu göstermiştir; diyabette, transferrin konsantrasyonunun azalması ve glikozilasyonu, onun demir bağlama kapasitesini bozar ve bu şekilde serbest demirin pro-oksidan etkilerini artırabilir ve bu hastalarda görülen lipit peroksidasyon artışına katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Transferrin, glikozilasyon, gliketransferrin.

KÖK HÜCRE TEKNOLOJİSİNİN TIPTA KULLANIM ALANLARI

Adı-Soyadı: Samet BAYIR
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2012

ÖZET

Dokuların, sınırlı farklılaşma özellikleri de olsa kendilerine ait kök hücrelerinin var olduğu ve klinik uygulamalara girdiği son 10 yıldır bilinmektedir. Pekçok yeni çalışma erişkin dokularda da çok yönlü farklılaşma özelliği gösteren hücrelerin varlığını bildirmektedir. Kök hücreler özellikle iyileştirici-yenileştirici tıbbi uygulamalardaki potansiyel rolleri nedeniyle araştırılmaktadır. Erişkin kök hücrelerinin uygun ortam şartlarında ve uygun uyarılarla farklı doku ve hücrelere dönüşebildiğini gösteren pekçok çalışma vardır ve bu olaya transdiferansiyasyon ya da plastisite adı verilmektedir. Özellikle normal şartlarda hassas ve kendi kendini yenileme özelliği olmayan, nöronlar ve kalp kası gibi dokuların kök hücre uygulamaları ile tamirinin mümkün olması gelecekte umut vadeden tedavi uygulamaları arasındadır. Bu tezde, kök hücre hakkındaki son gelişmeler ve bu hücrelerin klinikte kullanımı hakkında güncel yaklaşımlar özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erişkin kök hücre, klinik uygulamalar, plastisite

HEMOFİLİ HASTALIĞI ve TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Fatma ORAK
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2012

ÖZET

Hemofili; kanın pıhtılaşması için gerekli, faktör VIII ve IX'un hayat boyu eksik veya yetersiz olmasıdır. Faktörlerinin eksikliğinin nedeni kalıtsal olarak bozuk genlerin nesilden nesile geçmesidir.Hemofili hastalarında kanama, hastalığın şiddetine bağlı olarak hayat boyu devam eder. Hemofili A yaklaşık 5.000-10.000 erkek doğumunda bir olarak görülürken, sıklığı Hemofili B'ye göre 5-6 kat daha fazladır. Tüm hemofiliklerin %85'ini Hemofili A, %15 kadarını ise hemofili B oluşturmaktadır. Hastalık insidansı tüm coğrafyalarda aynı olup ırksal farklılık göstermez. Hemofili X kromozomuna bağlı genetik bir hastalık olduğundan ailenin erkek bireylerinde ortaya çıkar, kadınlar ise taşıyıcıdır. Hemofili hastalarında vücudun değişik kısımlarında aşırı kanamalar olur ve bu faktör VIII ve IX'un kan seviyesine bağlı olarak değişir. Hemofili genetik bir hastalık olduğundan günümüzde kesin bir tedavisi yoktur. Ancak kanama durumunda faktör VIII ve IX dışarıdan verilerek kanama durdurulmaktadır. Bu çalışmada; hemofili hastalığı ve tedavisi güncel bilgiler ışığında ayrıntılı olarak irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Faktör VIII, Hemofili, Hemofili A.

NİGELLASATIVA YAĞININ YARA İYİLEŞMESİ ÜZERİNE ETKİSİ

Adı-Soyadı: Esra Gül Demir
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı :2012

ÖZET

Yara canlı dokunun anatomik ve fonksiyonel devamlılığının bozulmasıdır. Yara iyileşmesi, yaralanma hızı ve şekline , yaralanan bireyin genel sağlık durumuna ve yaşma , yaranın bulunduğu bölgeye ve tipine göre farklılık gösterir .Yara iyileşmesi , travma ile başlayan düzenli , sıralı , hücresel ve biyokimyasal olayların yeni doku oluşumuyla sonuçlanmasıdır .

Yara iyileşmesi ; derinin ve diğer yumuşak dokuların hasarını tamir etme işlemidir. Hasarın devamında inflamatuar cevap meydana gelir ve dermişin altındaki hücrelerde kollajen üretimi artmaya başlar . Yara iyileşmesi ,fibroblastlar, miyofibroblastlar, düz kas hücreleri , endotelyal hücreler , keratinositler ve immun hücreler gibi birçok değişik hücrenin etkileşimini gerektirmektedir . Yara iyileşmesinde 3 dönem vardır; inflamasyon , proliferasyon ve yeniden yapılanmadır.

Yara tedavisindeki amaç infeksiyonuönlemek , iyileşmeyi arttırmak ve restorasyonu sağlamaktır. Yaranın akut veya kronik olması tedavi modelini değiştirir.Günümüzde yara bakımında yaygın bir şekilde geleneksel tıptan da yararlanılmaktadır. Bu amaçla geleneksel olarak olarak kullanılan bitkilerden biri de çörek otu adıyla bilinen Nigellasativa ‘dır. Nigellasativa , Ranunculaceae familyasına mensup ve çoğunlukla Akdeniz’e kıyısı olan ülkelerde yetişen otsu bir bitkidir. Halk arasında bilinen adıyla çörek otu, Nigellasativa türü bitkilerin kapsül içerisinde oluşan tohumudur.Çörekotu tohumu ve tohumundan elde edilen preparatlar eskiden olduğu gibi günümüzde de hala Uzakdoğu ve bazı Asya ülkelerinde halk hekimliğinde soğuk algınlığı , baş ağrısı, astım , gaz giderici , idrar söktürücü , sarılık , çeşitli romatizma ve iltihap hastalıkları ve benzeri pek çok hastalığın tedavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Nigellasativa bitkisinin ekstreleri ve yağı birçok farmakolojik etki göstermektedir. Bunlar içerisinde antioksidan , antibakteriyel , antifungal , antienflamatuar, analjezik , antipiretik , antidiyabetik , hematolojik , antihistaminik , gastroprotektif gibi bir çok etki sayılabilir.Antioksidan , antienflamatuar , antibakteriyel ve benzeri birçok etkisinden dolayı Nigellasativa ‘nın yara iyileşmesinde katkıda bulunulacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Nigellasativa, yara iyileşmesi.

TIBBİ LABORATUVAR VERİLERİ KULLANILARAK ALT (ALANİN AMİNOTRANSFERAZ) VE BİLİRUBİN İN REFERANS ARALIĞI TAYİNİ

Adı-Soyadı: Sevilay KARAGÖL
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Fikriye URAS
Yılı: 2013

ÖZET

Referans aralıkları tıbbi açıdan tanı, teşhis ve tedavide oldukça önemli yer tutar.Hastalığın varlığı,durumu, seyri ve gidişatıyla ilgili önemli bilgiler verir. Irk,cinsiyet,yaş,coğarafi

özellikler, beslenme alışkanlıkları, yaşam tarzı (oruç,diet,egzersiz) gibi bir çok faktörden etkilenir. Bu yüzden her laboratuar kendi referans değerlerini belirlemelidir.

Referans aralıkları belirleme çalışmaları pahalı, zaman alıcı ve zordur. Bu yüzden çoğu laboratuar kendi referans değerlerini belirlemek yerine diğer laboratuarların var olan değerlerini doğrulamayı tercih eder.

Bu çalışmada referans aralık kavramı, elde ediliş yöntemleri, etkilendiği faktörler gibi konuların yanında bu konuda daha önce yapılan çalışmalar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler:Referans aralık,referans aralıkların hesaplanması, biyokimyasal testler.

TIBBİ LABORATUVAR VERİLERİ KULLANILARAK GLİKOZ VE HbA1c REFERANS ARALIĞININ BELİRLENMESİ

Adı-Soyadı: Yasin ERŞEN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Fikriye URAS
Yılı: 2013

ÖZET

Tıbbi karar vermek için gerekli olan referans aralıklarının belirlenmesi için çeşitli öneriler bulunmaktadır. Sağlıklı referans bireylerden elde edilen sonuçlardan ‘ClinicalLaboratuaryStandartsInstitue (CLSI) ve ‘Uluslararası Klinik Kimya ve Laboratuvar Tıbbi Federasyonu (IFCC) nun önerilerine göre parametrik ve nonparametrik yöntem ile yapılan hesaplamalar yanında laboratuvara başvuran bireylerin sonuçlarından da hesaplanabilmektedir.

Populasyon, diet,teknik ve referans grubun seçimine bağlı olaraklaboratuarlar ve bölgeler arası oluşan farklardan dolayı her laboratuarın kendi referans aralıklarını belirlemesi son derece önemlidir.

Referans aralıkları biyokimyasal testlerin klinik olarak değerlendirilmesinde büyük önem arz etmektedir.Bilindiği gibi herhangi bir test sonucunun ne anlama geldiği tamamıyla

verinin referans aralığında hangi noktaya tekabül ettiğine bağlıdır. Bu da klinik yorum esnasında test sonuçlarının değerlendirilmesinde doğrudan etki etmektedir. Bu açıdan biyokimyasal testler için referans aralıklarının belirlenmesi ve bu işlemin standardizasyonu büyük öenm taşımaktadır. Ancak günümüzde bu konuda belirlenmiş bir standart yoktur. Çeşitli laboratuarlar kendi referans aralıklarını kendileri belirlemek yerine üretici firmanın referans aralıklarını kullanmakta veya başka yüzeysel metodlarla bu sorunu çözmeye çalışmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler:Referans aralık, glükoz, HbA1C.

VİTAMİNLER VE BİYOKİMYASI

Adı-Soyadı: Süleyman Uyar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2013

ÖZET

Vitaminler özel hücresel fonksiyonların yerine getirilmesinde vücudun çok küçük miktarlarda gereksinim duyduğu organik bileşiklerdir. Vücudun sağlıklı gelişimi, enfeksiyonlara karşı bağışıklık kazanması açısından gerekli oldukları gibi protein yağ ve karbonhidrat metabolizmasında da önemlidirler. Bu nedenle besinlerde uygun oranda bulunmadıkları zaman metabolizmada bozukluklara yol açabilirler. Vitaminler yapı taşı veya enerji kaynağı olarak kullanılmazlar. Bazı vitaminler metabolik reaksiyonlarda koenzim olarak rol oynarken bazıları da hormon benzeri etkilere sahiptir.

Vitaminlerin diyetle ilgili yetersizlikleri; dolaşımdaki miktarlarının azalmasıyla başlar. Yetersizlik kalıcı olduğunda, hücrelerin vitamin düzeyleri düşer ve vitaminin yer aldığı metabolik olaylar yavaşlar ve bozulur. Bu değişikliklerin hepsi vücutta bütün dokularda aynı anda ve aynı şekilde olmaz, çünkü bazı vitaminler vücutta daha uzun süre kalıcıdır veya bazı doku ve organlar bazı vitaminlere karşı daha hassastırlar.

Bu derlemede vitaminlerin yapısı ve vucüdumuzdaki metabolik olaylardaki görevleri incelenmiştir. Ayrıca vitaminlerin yetersizliğinde ortaya çıkan metabolik değişikliklere ve hastalıklara yer verilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Vitaminler, Sağlık, Biyokimyasal Rolleri.

İNFLAMASYON; PROSTAGLANDİNLER VE ANTİİNFLAMATUVAR İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Yunus Kırmacı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2013

ÖZET

İnflamasyon, yangı veya iltihaplanma, canlı dokunun her türlü yabancı etkene veya doku hasarına karşı verdiği yanıttır. Bu yanıtın biyolojik amacı, uyaranın neden olduğu hücresel yaralanmayı tamir etmek, yabancı etkeni temizlemek, bakteri ve/veya uyaranı sınırlandırarak organizma üzerine olan zararlı etkileri engellemektir. Hücre dejenerasyonu ile birlikte inflamasyon konusu, hastalıkların patolojik temelini oluşturmaktadır.İnflamasyon sırasında hücrelerden birçok mediatör açığa çıkmaktadır. Bazılarının etkileri inflamasyonu şiddetlendirirken bazıları buna karşı zıt etki oluşturabilmektedir.

İnflamasyon sırasında hücreler tarafından salınan mediatörlerden biri de prostaglandinlerdir. Prostaglandinler, normal şartlar da önemli fizyolojik görevleri olan ve yağ asitlerinden enzimatik olarak sentezlenen lipid bileşenlerdir. Prostaglandinler klasik hormon tanımına uymamakla birlikte, etkisini lokal hormonlar gibi salındıkları dokularda ya da bu dokuların yakınında gösteren maddelerdir. Prostaglandinler, damarlardaki tonusun (damarın kasılma ve gevşemesinin ayarlanması) ve mide mukozasının korunmasında, kan pıhtılaşmasında, kanama kontrolünde, inflamasyon cevabın verilmesinde önemli rol oynarlar.

Non-steroidal anti-inflamatuvar ilaçlar ya da steroid dışı yangı önleyici ilaçlar, kısaca NSAİİ'ler, analjezik, antipiretik ve antienflamatuar etkili ilaçlardır. Ağrı, ateş ve inflamasyonu azaltırlar. "Non-steroidal" terimi bu ilaçlarlar benzer etkileri olan (çok daha geniş etki alanları vardır) steroidlerden ayırmak için kullanılır. Bu grubun en çok bilinen üyeleri aspirin ve ibuprofendir. 1829'un başlarında, salisilik asidin izolasyonuyla birlikte NASİİ'ler ağrının (düşük dozlarda) ve enflamasyonun (yüksek dozlarda) ilaçla tedavisinin önemli bir kısmını oluşturmaya başlamıştır. NSAİİ'lerin en önemli etkilerinde,

prostaglandin, tromboksan ve prostasiklin sentezini katalize eden siklooksijenazların inhibisyonu önemli rol oynamaktadır.

Bu derlemede inflamasyon, prostaglandinler arasındaki ilişki incelenmiş ve antiinflamatuvar ilaçlara değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnflamasyon, Prostaglandinler, Anti-inflamatuvar İlaçlar, Siklooksijenazlar.

OMEGA-3 YAĞ ASİTLERİNİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ

Adı-Soyadı: İrem Çavuşoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2013

ÖZET

Yağlar temel besin öğelerinden birisini teşkil eder. Yağların parçalanma ürünü olan yağ asitleri ise organizma için en önemli enerji kaynaklarıdır. Omega 3 ve omega 6 organizma tarafından üretilemeyen ve vücut için son derece gerekli olan esansiyel yağ asitleri iken Omega 9 organizmanın oluşturduğu bir diğer yağ asiti çeşitidir. Bir çok araştırmaya konu olan ve anne karnından itibaren ihtiyaç duyulan omega 3 yağ asitlerinin, kalp-damar hastalıkları başta olmak üzere kanser, diyabet, astım, romatoid artrit, depresyon, göz hastalıkları ve daha birçok hastalıkta kullanımının faydalı olduğu görülmüştür. Bu derlemede diyetle alman veya dışarıdan alman omega 3 yağ asitlerinin sağlık üzerine muhtemel etkileri ve bu konuda geliştirilen yeni yöntemler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Omega-3, n-3 PUFA, EPA, **DHA,** AL.

LEPTİN-GHRELİN-OBESTATİN'İN BİYOKİMYASAL ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Yunus YILDIRIM
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2013

ÖZET

Leptinin bilinen en temel fonksiyonu, hipotalamus aracılığıyla besin alimim azaltması ve enerji kullanımını arttırmasıdır. Leptin yapısından ve hücre içinde etkilediği yolaklardan dolayı sitokin olarak kabul edilmektedir. Esas olarak yağ hücrelerinden salınmakla beraber, son yıllarda iskelet kasından, mide fundus mukozasından ve plasentadan da salındığı ortaya konmuştur. Günümüzde leptinin sadece besin alımına ve enerji kullanımına etki etmediği; bu etkilerin yanı sıra apoptozise karşı hücreleri koruduğu, inflamasyonda rol aldığı ve çeşitli hücre tiplerinin çoğalmasını uyardığına dair birçok çalışma bulunmaktadır.Ayrıca leptin uygulamasının farelerde ve insanlarda antioksidan savunma sistem elemanlarını arttırdığı gösterilmiştir.

Ghrelin ilk defa 1999 yılında sıçan midesinden izole edilmiş 28 aminoasitlik bir peptidtir ve tanımlanan ilk endojen büyüme hormonu salgılatıcısıdır.Büyüme hormonu salgılatıcı etkisinin yanında besin aliminin düzenlenmesi, kardiyovasküler sitem, kanser hücrelerinin büyümesi üzerine de etkileri saptanmıştır. Ghrelin, ağırlıklı olarak mideden üretilen moleküler ağırlığı 3,2 kDa olan hormondur. Hipotalamus ve beyin kökünde sınırlandırılmış olan büyüme hormonu secretagogue Reseptörüne(GHS_R) özel olarak bağlanır.

Obestatin 2005 yılında Zhang ve arkadaşları tarafından rat midesinden izole edilen 23 aminoasitli bir peptittir. Obestatin grelin geni tarafından kodlanan 117 aminoasitli preprogrelin peptidinin posttranslasyonel modifikasyonu sonucu oluşur.

Yapılan çalışmalarda obestatinin susama hissini inhibe ettiği, hafızayı geliştirdiği, uykuyu düzenlediği, hücre proliferasyonunu etkilediği, pankreas sıvısındaki enzimlerin sekresyonunu arttırdığı, pankreastaki beta hücrelerinin yaşam süresini uzattığı ve obestatin ile indüklenmiş insülin sekresyonunu azalttığı gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Leptin**,** ghrelin, obestatin

KUDRET NARI (MOMORDİCA CHARANTIA) BİTKİSİNİN ÖSTROJEN RESEPTÖRLERİ ÜZERİNE ETKİSİ

Adı-Soyadı: Şüheda AYDIN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Kudret narı olarak da bilinen Momordica charantia, tropik iklim bölgelerinde, Amazon havzasında, Doğu Afrika'da, Asya, Karayip Adalarında doğal olarak bulunan, Güney Amerika ve Uzak Doğu'da ise özellikle gıda ve ilaç olarak yetiştirilen bir bitkidir. Kudret narının meyve ve yapraklan, mineral ve vitaminler bakımından zengindir. Özellikle demir, kalsiyum, fosfor ve B vitaminleri bakımından zengindir (37). Diabetes mellitus, enfekte yaralar, hemoroid, öksürük, ateş ve çeşitli bağırsak hastalıklarının tedavisinde kullanılan bu bitkinin uzun yıllardır kısırlık tedavisi, menstrual bozukluklar gibi kadın hastalıklarında da kullanıldığı bilinmektedir. Fakat kudret nannın bu etkisi ile ilgili yapılan çalışmalar son yıllarda önem kazanmıştır. Günümüzde kudret narının östrojenik aktivitesini kanıtlayan çok fazla araştırma bulunmamaktır. Bu çalışmada kudret nannın östrojen reseptörlerine etkisini incelemek amacıyla bir derleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kudret Narı ,Östrojen Reseptörleri.

KUDRET NARI (MOMORDİCA CHARANTIA) ÇEŞİTLİ HASTALIKLAR ÜZERİNE ETKİSİ

Adı-Soyadı: Sinan Kocaoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2013

ÖZET

Kudret Narı (Momordica Charantia), Kabakgiller (Cucurbitaceae) ailesine ait bir tırmanıcı, genellikle bitter gourd (acı kabak) veya Hintçe karela, , İngilizce bitter melon(acı kavun) olarak da bilinir.[l] Afrika salatalığı, balsam elması, acı elma, acı salatalık, kakara, pepino montero, meyve insülin olarakda isimlendirilir.[2]

Momordica, "ısırmak" anlamına gelir. Isırılmış gibi görünen yaprağının pürüzlü kenarlarını kasteder. Meyveleri dahil bitkinin bütün parçaları, acıdır. Meyvesi dikdörtgen ve bir küçük salatalığa benzer.[l] Tek yıllık, ince hatlı, uzun sapları olan tırmanıcı bir bitkidir. Meyveleri önce yeşil olgunlaşınca turuncu-kırmızı renklidir.

Kudret narı, Hindistan, Güneybatı Asya, Çin, Afrika, Karayipler ve Akdeniz ülkeleri gibi birçok ülkede meyvesi için yetiştirilen, tropik ve subtropik iklimlerde doğal yayılış gösteren

bir bitkidir. Kudret narının meyvesi ve yaprakları, mineral ve vitaminler, özellikle de demir, kalsiyum, fosfor ve B vitaminleri açısından oldukça zengindir. [3]

Bitkinin meyveleri gıda maddesi olarak tüketildiği gibi farklı bölümlerinden hazırlanan ekstrelerinin çeşitli etkileri de vardır.[l] Bu etkilerinden bazıları; Hipoglisemik etki, antiülserojenik etki, antiviral aktivite, kontraseptif etki, yaraların iyileşmesine etkisi, antibakteriyel aktivite, antitümör aktivite. Derlememizde Kudret NarTndan hazırlanan çeşitli ekstrelerin bazı hastalıklarda kullanımını ve bitkinin toksisite potansiyelini inceledik

Anahtar Kelimeler: Kudret Narı ,ülser,gebe kullanımı,diabetes.

METABOLİK SENDROM VE IGF SİSTEMLERİNİN KANSERDEKİ ROLÜ

Adı-Soyadı: Hazal Kayıran
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Bahar Göker
Yılı: 2013

ÖZET

Metabolik sendrom, insülin direnci, bozulmuş glukoz toleransı ve diyabetes mellitustan en az biri, hipertansiyon, dislipidemi, abdominalobezite ve mikro albuminüriden en az ikisinin görülmesiyle karakterize endokrin bir bozukluktur. METSAR (Metabolik Sendrom Sıklığı Araştırması) sonuçlarına göre Türkiye'nin 20 yaş üstü nüfusunun %30 ve üzerinde "Metaboliksendrom" görülmektedir. Tedavisinde kullanılan tek bir ilaç yoktur. En uygun tedavi, kilo verilmesi, düzenli egzersiz yapmak, sigaranın bırakılması gibi yaşam tarzı değişiklikleridir

"Diyabetesmellitus" insülin eksikliği veya insülin etkisizliği nedeniyle tedavi ve tıbbi bakım gerektiren kronik metabolizma hastalığıdır. İnsülinin eksikliği veya insülin yetersizliğine göre ikiye ayrılır: Tip 1 diyabetesmellitus ve Tip 2 diyabetesmellitus. Tip 1 diyabet tedavisinde insülin tedavisi zorunludur. Tip 2 diyabet tedavisinde ise ilk aşamada oral antidiyabetikler ile tedaviye başlanır.

Kanser en basit tanımı ile hücrelerin kontrolsüz şekilde çoğalmaları demektir, îyonize radyasyon, ultraviyole ışınlan, hava kirliliği, mesleki faktörler, beslenme faktörleri, kimyasal

faktörler, hormonlar, sigara, alkol, cinsiyet, parazitler, virüsler, genetik faktörler ve immün yetmezlik kanserin nedenleri arasındadır.

İnsülin-benzeri büyüme faktörü (IGF), insülin ile benzerlik gösteren polipeptitlerdir. Hücrelerin fizyolojik çevre ile iletişiminde rol oynarlar. IGF sistemi, iki hücre yüzey reseptörü (IGF-İR ve IGF-2R), iki ligand (IGF-1 ve IGF-2) ve altı yüksek afiniteli IGF bağlayıcı protein (IGFBP1-6) aynca IGFBP ile çalışan proteazlardan oluşur. IGFTerfötal ve çocukluk evresi boyunca gelişmede rol oynarlar.

Kanser en basit tanımı ile hücrelerin kontrolsüz şekilde çoğalmaları demektir, îyonize radyasyon, ultraviyole ışınlan, hava kirliliği, mesleki faktörler, beslenme faktörleri, kimyasal faktörler, hormonlar, sigara, alkol, cinsiyet, parazitler,virüsler, genetik faktörler ve immün yetmezlik kanserin nedenleri arasındadır.

İnsülin-benzeri büyüme faktörü (IGF), insülin ile benzerlik gösteren polipeptitlerdir. Hücrelerin fizyolojik çevre ile iletişiminde rol oynarlar. IGF sistemi, iki hücre yüzey reseptörü (IGF-İR ve IGF-2R), iki ligand (IGF-1 ve IGF-2) ve altı yüksek afiniteli IGF bağlayıcı protein (IGFBP1-6) aynca IGFBP ile çalışan proteazlardan oluşur. IGFTerfötal ve çocukluk evresi boyunca gelişmede rol oynarlar.

Anahtar Kelimeler: Metaboliksendrom, IGF (İnsülin benzeri büyüme faktörü), kanser.

AKCİĞER HASTALIKLARI VE TEDAVİSİNDE KÖK HÜCRENİN YERİ

Adı-Soyadı: Sevcan Gül Akgün
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Bahar Göker
Yılı: 2013

ÖZET

Kronik obstrüktif akciğer hastalıkları dünyada ve ülkemizde ölüm nedenleri sıralamasında üst basamaklarda olan hastalıklardandır. Bu amaçla, solunum yolları hastalıklarını tanımlamak, bu hastalıkların tedavilerinde kök hücrelerin kullanımına ilişkin mevcut

durumu anlamak, kök hücreler hakkında detaylı bilgi ve kök hücre tedavisinin gelecekteki rolü bu çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Diffüzalveoler hasar ve artmış kapillerpermeabilite ile karakterize olan akciğer hasarına akut akciğer hasarı; havayollarının başka herhangibir hastalığa bağlı olmayan reversible tıkanmasına bronşiyal astım; akciğerlerin zararlı gaz ve partiküllerekarşı anormal inflamatuvar yanıtı sonucu ortaya çıkan tıkayıcı ve ilerleyici hastalığa kronik obstrüktif akciğer hastalığı(KOAH); birden çok sistemi tutan bir hastalık olması nedeniyle çok değişik klinik belirti ve bulgularla kendini gösteren genetik hastalığa kistikfibrozis (KF) denmektedir.

Kök hücreler, farklılaşmamış, kendi kendilerini yenileme özelliğine sahip, teorik olarak sınırsız sayıda bölünebilen, vücudumuzdaki tüm doku ve organları oluşturabilen hücreler olarak tanımlanmaktadır. Kök hücre tedavisi ile dokuların lokal onarımının sağlanacağı ve böylece bir çok irreversible solunum yolu hastalığının tedavisinin mümkün olacağı görüşü solunum yolu hastalıkları için kök hücre tedavisinin bir umut kaynağı haline geldiği belirtilmektedir. Özellikle erişkin mezenkimal kök hücrelerin ve progenitor hücrelerin hayvan deneylerinde akut ve fıbrötik akciğer hasarlarında, astım bronkopulmonerdisplazi, kronik obstrüktif akciğer hastalığı, sepsis ve diğer akiğer hastalıklarında etkili olduğunun görüldüğünü bildirmektedir. Çeşitli hayvan modellerinde hematopoietik kök hücreler, embriyonik hücreler ile mezenkimal ve endotelyalprogenitorler kullanılarak yapılan deneyler sonucunda hastalıklı akciğerlerde iyileşme gözlendiğini dile getirmektedir. Ancak kök hücre çalışmalarıyla ilgili, mevcut etik sorunların yanı sıra kanser oluşturma riski, immunred olasılığı gibi çeşitli sorunların da bulunduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akciğer hastalıkları, kök hücre tedavisi.

DEMANS VE ALZHEİMER

Adı-Soyadı: Şeref Kaçar
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Gelişmiş ülkelerde geriatrik yaş grubundaki popülasyon, nüfusun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu oranın ilerleyen yıllarda daha da artacağı tahmin edilmektedir. Yaşlı popülasyonun arttığı topluluklarda demans önemli bir sağlık problemidir. Demans, bilişsel ve entellektüel işlevlerde azalma sonucu bellek, konuşma, algılama, hesaplama, yargılama, soyut düşünme ve problem çözme gibi bilişsel işlevlerden en az ikisinde bozukluk olmasıdır. En sık demans nedeni olan ve tüm vakalarının %50-70'ini oluşturan Alzheimer hastalığı (AH) 65 yaş üzeri kişilerde %3-11, 85 yaş üzerinde ise %20-47 gibi yüksek bir prevalansa sahiptir. Bellek kaybı ya da amnezi hastalığın değişmez bulgusudur ve hastalık çoğunlukla ilk olarak yakın bellek bozukluğu ile başlamaktadır. Hastalığın ilerlemesi ile birlikte lisan, hesaplama, görsel-uzaysal fonksiyonlar ve içgörü gibi bilişsel işlev bozuklukları kliniğe eklenmektedir.

Geriatrik yaş grubu hastaların hastaneye başvurularındaki sağlık sorunu her ne olursa olsun, ko-morbid hastalıkları nedeniyle yapılan sağlık harcamaları katlanarak artmakta bu durum ise geriatrik hastaların mevcut hastalıklarının erken teşhisinin ve koruyucu hekimliğin önemini arttırmaktadır. Bu çalışmada Alzheimer hastalığının tanısı, nöropatolojisi, epidemiyolojisi, risk faktörleri ve tedavisiayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Alzheimer, demans, geriatri, apolipoprotein E_4.

HİPERTANSİYON

Adı-Soyadı: Beşir Yağbasan
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2013

ÖZET

Kısaca kan basıncının yüksekliği olarak tanımlanan hipertansiyon, çağımızın en önemli sağlık sorunlarından birisidir. Bu hastalık kalp, böbrek, beyin, göz ve damarlarda meydan getirdiği hasarlar sonucu önemli mortalite ve morbidite sebepleri arasına girmektedir. İlerlemesi ve hasarları tedaviyle kontrol altına alınabilen ve önlenebilen bu hastalığın neden bu kadar yüksek oranda kişinin hayatını olumsuz etkilediği ve prevalansının arttığı ise halen cevap bekleyen asıl sorudur. Yakın zamanlarda sonlanan, "Türk Hipertansiyon Prevalans"

çalışmasında Türkiye'de erişkinlerin %32'sinde hipertansiyon saptanırken; katılımcılardan %32'lik ciddi bir oranın kan basıncını hiç ölçtürmediği, hipertansiyon tespit edilenlerin %59'unun bunun farkında olmadığı, %31'inin ilaçla tedavi gördüğü ve yalnızca %8 gibi çok düşük bir oranda kan basıncının kontrol altında olduğu ortaya konulmuştur. Diğer taraftan, kan basıncı yüksekliğinin farkında olan ve ilaç tedavisiyle kan basıncı kontrol altında olanların oranı %21 olarak belirlenmiştir. Bu çalışma aslında Türkiye'de hipertansiyonun neden bu kadar önemli bir sorun haline geldiği konusunda önemli ipuçları vermektedir. Burdan çıkarılabilecek sonuç hastalığın tanınmadığı ve hastalık üzerinde yeterince durulmadığı için bu hastalığın bu derece önemli olduğudur.

Bu derlemenin amacı, hipertansiyonun daha iyi tanınması, ortaya koyduğu komplikasyonların anlaşılması ve tedavisinde kullanılan yöntemler ve ilaçların ele alınmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, renin-anjiyotensin-aldosteron sistemi, antihipertansif ilaçlar

METABOLİK SENDROM

Adı-Soyadı: Arif Safa Sarı
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2013

ÖZET

Birçok farklı isimle anılan, yaygın kullanılan adıyla metabolik sendrom olarak bilinen ve prevalansı hızla artan çağımızın hastalığıdır. Metabolik sendrom, gelişmiş ülkelerin yanı sıra ülkemizde de ciddi bir sağlık sorunu oluşturmaktadır. Hastalığın patogenezinde en önemli neden insülin rezistansıdır. İnsülin rezistansı visseral obezite, aterojenik dislipidemi, diabetes mellitus, hipertansiyon ve hiperkoagülabilite ile ilişkilidir. Metabolik sendrom tanısı için abdominal obezite, trigliserid yüksekliği, HDL düşüklüğü, hipertansiyon ve bozulmuş glukoz toleransı kriterlerinden baz alınarak farklı kuruluşlar tarafından birbirine yakın farklı tanımlamalar geliştirilmiştir.

Ülkemizde metabolik sendromun en sık rastlanan şekli 'hipertansiyon ve HDL düşüklüğü'dür. Metabolik sendromun görülme sıklığı; erkeklerde 40-49 yaş grubunda %44,

kadınlarda ise 60-69 yaş grubunda %56 dır. Metabolik sendrom endotel disfonksiyonu ve ateroskleroz sürecini hızlandırarak koroner arter hastalığı, inme ve periferik damar hastalığı gibi yüksek mortalite ile seyreden tablolara neden olmaktadır. Tedavide metabolik sendromun her bir bileşeni için ayrı bir farmakolojik ajan kullanılır. Farmakolojik ajanların yanı sıra düzenli fiziksel aktivite ve ideal bir kiloya sahip olmak gibi sağlıklı yaşam koşulları da tedavide ciddi yarar sağlayacaktır.

Bu çalışmada, metabolik sendrom hastalığı ayrıntılı olarak ele alınarak, hastalığın oluşumunda rol oynadığı düşünülen çevresel ve genetik faktörlerin önemi vurgulanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metabolik sendrom, obezite, dislipidemi, insülin direnci.

ELEKTROFOREZ VE ELEKTROFOREZ ÇEŞİTLERİ

Adı-Soyadı: Hüseyin Karataş
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı :2013

ÖZET

Karışımda bulunan maddelerin tümü veya bir kaçı iyonlaşma özelliğine sahip ise bu karışım bir elektrik alanına konduğu taktirde bir dereceye kadar ayrılma olacaktır. Bilindiği üzere bir elektrik alanına konulduklarında iyonlar hareket ederler. Bu hareketin hızı iyonun yüküne, iyonun cinsine ve uygulanan alanın şiddetine bağlıdır. Elektroforez elektroliz olayının tam tamamlanmamış şeklidir. Çünkü elektroforez işleminde maddeler eletroliz işleminde olduğu gibi kendilerini çeken elektroda kadar gidemeyip yolları üzerindeki bir noktada durdurulmuşlardır. Kromatografik amaçlarla yapılan çalışmalarda elektroforezler bazı desteklere tampon çözeltiler emdirilmek sureti ile destek olan katida yürütme yapılarak sağlanır. Elektroforezde en çok uygulananı zonelektroforezidir. Zonelektroforezinde katı destek olarak süzgeç kağıdı, selüloz asetat, nişasta jeli, akrilamid jeli gibi stabilize ortamları kullanılır. Elektroforezde doğru akım kullanılır. Amino-asitler izo-elektrik noktada göç oluşturmazlar onun için bu maddelerle yapılacak çalışmalarda farklı pH'daelektroforez uygulanır. İyonik bileşiklerin iyonlaşması elektroforezin temelini oluşturur. Zıt yükteki elektrotlara doğru farklı hızlarla hareket eden değişik yükteki iyonlar elektriksel alanda birbirinden ayrılırlar. Yüksüz kovalent

moleküller elektriksel alandan etkilenmezler, farklı iyonlar farklı hızlarla yol alırlar. İyonun büyüklüğü de ayrılmaya etki eder. Büyük iyonların hızı daha yavaştır. Uygulanan gerilim arttırılarak tahlil süresi kısaltılabilir. Ancak ayrımın kötüleşmemesine dikkat edilmelidir. Elektroforezde yüksüz moleküller etkilenmezler, ancak çözücünün sürüklediği kadar bir yer değişimine uğrarlar. Elektroforezinuygulanışı:Kağıtelektroforezi kağıt kromatografisine benzer. Burada tek fark hazırlanan örnek kağıdın ortasına tatbik edilmesidir. Buna sebepte iyonların iki elektroda doğru hareketi için yeterince yol bırakmaktır. Elektroforez kabının iki bölmesine eşit miktarda tampon çözeltisi doldurulur ve Whatman No: 1 kağıdından uygun ölçüde parça kesilerek ortasından kurşun kalem ile çok hafif çizilerek bu çizgi üzerine eşit aralıklarla noktalar konulur. Kağıt tampon çözeltiye batırılarak ıslatılır, işaret noktalara numune bir pipet ile damlatılır ve kağıt elektroforez kabına yerleştirilir. Kağıdın iki ucu iki ayrı bölmedeki tampon çözeltisine iyice daldırılmalıdır. Elektroforez kabının üst kapağı yerine yerleştirilir. Fişler bağlanarak doğru akım kaynağının düğmesi açılır. 30 saniye beklenir ve daha sonra istenen gerilim düğme ile ayarlanır. Elektroforez bittikten sonra akım kesilir, fişler çıkarılır ve üst kapak açılır. Kağıt çıkarılarak hemen kurutulur. Böylece iyonlar kağıt üzerindeki yerlerinde tespit olunur. Daha sonra ayrılan maddeler kağıt ve ince tabaka kromatografisinde olduğu gibi renkli lekeler ve bantlar gibi görünür hale getirilmesi için kimyasal reaktifler püskürtülür. Elektroforeze etki eden faktörler:İyonların hızına etki eden faktörler; İyonun cinsi, iyonun büyüklüğü, uygulanan alanın şiddeti, elektromigrasyon (göç) (iyonların zıt kutuplara elektrik alan altında yönlenmesidir), elektroosmotik ve difüzyon etkileridir.

Elektroforezin kullanıldığı en mühim alanlardan biri kan proteinlerinin (elektriksel yüklerindeki farklılıklara göre) analizidir. Değişik hastalıklarda bu proteinlerin oranı geniş çapta değişir. Dolayısıyleelektroforez, hastalık teşhisi maksatlarında kullanılır. Bunlara karaciğer sirozu, nefrotiksendrom, doku harabiyetleri gibi hastalıklar örnek gösterilebilir.

Elektroforez; bakteri, virüs, nükleik asitler, nispeten küçük moleküllü organik bileşikler ve kompleks metal iyonları karışımlarının analizlerinde kullanılır. Karışımların analizlerinde bu partiküllerin elektroforetik hareketlerinden bir çok tarzda istifade edilir. Hastanelerde ve çeşitli tıp merkezlerinde yaygın olarak kullanılan elektroforezde bir selüloz asetat bandı üzerine az miktarda serum uygulanır ve belirli bir süre boyunca bu banta bir elektrik akımı tatbik edilir. Bu usul kullanıldığında beş ana grup protein birbirinden ayırt edilebilir. Bu ana gruplar: Albümin ile (alfal), (alfa2), (beta) ve (gama) doubinleridir. Bu fraksiyonları görünür hale getirmek içinserumlu bant boyanır

ve daha sonra bu bant normal bir bantla mukayese edilir.

Sonucun değerlendirilmesinde bir başka usul de bantın bir ışık yolu üzerinden geçirilmesidir (tarama). Bu usul kullanıldığında fraksiyonlarınherbirinin bu ışıkta yaptığı yansıtma veya emilme miktarı bir grafik haline getirilir ve böylece elektroforetik bir tarama elde edilir.Bu çalışmada elektroforez ve elektroforetik yöntemler konusuna değinilmiştir

Bu çalışmada elektroforez ve elektroforetik yöntemler konusuna değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Elektroforez, elektroforez çeşitleri.

YARA İYİLEŞMESİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Adı-Soyadı: İlyas Kaplan
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı :2013

ÖZET

Deri veya cilt, insanlar ve hayvanların vücutlarını kaplayan en üst katman olup, altında barındırdığı kas ve organları koruyan ve doku tabakalarından oluşan bir örtü sistemi organıdır. Deri insan vücudunu kaplayan en geniş organ olup organizmanın çevreye karşı duvarıdır; dolayısıyla derinin vücudumuz için çok çeşitli fonksiyonları mevcuttur. Yara ise deri bütünlüğünün bozulması durumudur. Normal fonksiyonlarını kesintiye uğratacak tarzda bir dokunun tahrip olmasıdır. Yara iyileşmesi ise, temel hemostatik süreçlerin yaşandığı yaralanmaya, vücudun herhangi bir doku yıkımına karşı iyileşme cevabı verme yeteneğidir. Ölmüş veya hasar görmüş hücrelerin rejenerasyonu veya replasmanıdır.Deri örtüsü altındaki dokular açıkta kalıp atmosfer ile temas haline geçer ve doku ve hücreler olumsuz yönde etkilenir.Organizmanın doğal tepkisi yaraları mümkün olduğunca kısa sürede kapatmak ve yaraların normal sürekliliğini geri getirmektir.Yara iyileşmesi; anatomik onarımı ile sonuçlanan karmaşık bir süreci kapsar. Yara tedavisinde enfeksiyonu önlemek ve yara iyileşmesini kolaylaştırmak amaçlanır. Bu nedenle enfeksiyonu önlemek için öncelikle yara bölgesinde mikroorganizmaların üreme ve yaşama şanslarını azaltmak bununla birlikte organizmanın da enfeksiyonlara karşı direncini de arttırmak gerekir.Çok eski yıllardan beri

yara iyileşmesinde çok değişik metotlar uygulanılmıştır. Yara iyileşmesindeki tarihsel gelişmelere baktığımızda Mısır,Roma,Yunan ve Selçuklu uygarlıkları yaraların iyileşmesinde çok ciddi katkılarda bulunmuşlardır. Bu çalışmada yara ve yaraların iyileşmesinin tarihsel gelişimi değerli bilim insanlarının yapmış oldukları çalışmalar ışığında incelenip hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yara iyileşmesi, tarihsel gelişimi.

SERBEST RADİKALLER

Adı-Soyadı :M.Ufuk Öz
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı :2013

ÖZET

Dokularda meydana gelen reaktif oksijen türleri (ROS) ve serbest radikaller DNA, protein, karbonhidrat ve lipidleı* gibi biyolojik açıdan önemli materyallere zarar verebilmektedir. Serbest radikaller vücut dışından gelebileceği gibi insan metabolizmasının doğal bir sonucu olarak da oluşabilmektedir. Örneğin; serbest radikal oluşumuna sigara, herbisit ve pestisitler, çözücüler, petrokimya ürünleri, ilaçlar, güneş ışınları, X-ışınları, hatta yiyeceklerde bulunan bazı bileşikler neden olur. Hatta ve hatta egzersizler de oksijen kullanımındaki artışla beraber serbest radikal oluşumuna neden olabilir. Serbest radikallerin endojen olarak üretimi farklı yollarla gerçekleşmektedir. Buna karşılık, canlı organizmalar serbest radikallerin potansiyel yıkıcı etkilerine karşı kendilerini korumak için çeşitli mekanizmalara sahiptir. Bu tezde serbest radikaller, serbest radikallerin vücuttaki etkileri ve antioksidan savunma sistemleri incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Oksidatif stres, serbest radikaller.

MİNERALLER VE BİYOKİMYASI

Adı-Soyadı: Rojhat Saatçioğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2014

ÖZET

Mineraller doğada yaygın olarak görülen inorganik maddelerdir. Vücudun büyüme ve gelişmesi, yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması için minerallere ihtiyaç vardır. Mineraller vücudumuzda birçok işlevi düzenleyen elzem besin öğeleri grubudur. Vücudunuzun %4 gibi çok küçük bir kısmını oluşturmalarına rağmen vücut yapısının oluşmasında yardımcıdırlar. Kemik, diş, kas, kan ve diğer dokularda da mineraller bulunur. Mineraller inorganik maddelerdir. Isı veya besin işlemede kullanılan diğer işlemler sırasında kayba uğramazlar.

Günlük gereksinmemiz 250 mg'ın üzerinde olan mineraller makro minerallerdir ve sodyum, potasyum ve klor elektrolitleri ile kalsiyum, magnezyum ve fosfor bu gruptadırlar. Krom, bakır, flor, iyot, demir, manganez, molibden, selenyum ve çinko gereksinimi günlük 20 mg'ın altındadır ve bunlara eser elementler denir. Bunlardan günlük alım düzeyleri belirlenenler sadece demir, çinko, iyot ve selenyumdur.

İnsan ve hayvan organizmasında varlığı tespit edilebilen çok sayıda kimyasal elementten yaklaşık 26'sının hayat için önemli olduğu kabul edilmekte ve henüz fizyolojik fonksiyonları tam olarak bilinmese de her geçen gün bunlara yenileri eklenmektedir. Bunlardan dördü (C,H,O ve N) temel elementler olup canlı organizmaların kuruluşuna iştirak eder ve mineral madde olarak dikkate alınmazlar. Kalsiyum, fosfor, sodyum, potasyum, klor, magnezyum ve kükürt makro elementler olarak adlandırılırlar ve C,H,O ve N ile birlikte canlı organizmaların % 99 undan fazlasını oluştururlar.

Demir, iyot, bakır, mangan, çinko, kobalt, molibden, selenyum ise mikro elementler (yada iz elementler) olarak sınıflandırılır. Toplam bu 15 mineral element besinsel olarak için esansiyeldir. Son yıllarda bunlara F, B, Cr, Si, Sn, V eklenmiştir. Bu derlemede minerallerin yapısı ve metabolik olaylardaki görevleri incelenmiştir. Ayrıca mineral eksiklik ve fazlalığında ortaya çıkan durumlar ve hastalıklara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mineraller, Sağlık, Minerallerin Hastalıklarla İlişkileri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

OLESTEROL METABOLİZMASI, HİPERKOLESTEROLEMİ VE HİPERKOLESTEROLEMİ TEDAVİSİNE YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Özge Özdemir
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada kolesterolün yapısı, hücresel yapı ve vücuttaki işlevi, sentezlenmesi, hücre içine alımı, taşınması ve hücreden atılması ile ilgili mekanizmalar incelenmiştir. Hücresel kolesterolü oluşturan lipoprotein adlı yapıtaşının yapısal özellikleri, işlevi ve hiperkolesterolemi olgusunu oluşmasını sağlayan türlerinin özellikleri ve hücre içindeki fonksiyonları ele alınarak hiperkolesterolemi oluşum mekanizması açıklanmıştır.

Hiperkolesterolemi lipid metabolizmasının primer bozukluğu şeklinde veya sekonder bozukluklara bağlı olarak görülebilmektedir. 20 yaş üzerindeki bireylerde, serum kolesterol düzeyinin 200 mg/dl'den büyük olması durumunda hiperkolesterolemi tanısı koyulur. Hiperkolesterolemi sekonder sebeplere bağlı olarak çocukluk döneminde ortaya çıktığı gibi, genetik faktörler sebebiyle ailesel sebeplere de dayanabilir. Bunların dışında 40 yaş üstü bireylerde geç dönem hiperkolesterolemisi olarak da ortaya çıkabilir.

Kardiyovasküler hastalıklar (KVH) endüstrileşmiş ülkelerde morbidite ve mortalitenin başta gelen nedenidir. Dünya çapındaki tüm ölümlerin %30'unun kardiyovasküler nedenlere bağlı olduğu tahmin edilmektedir ve gelişen dünyadaki yaşam şekli değişikliklerine bağlı olarak KVH insidansı arttığından bu rakamın daha da yükseleceği düşünülmektedir. Bu nedenle; çeşitli klinik lipid çalışmaları yapılmakta ve yüksek, orta ve düşük risk grupları belirlenmektedir.

Hiperkolesterolemi kan damarlarında lipid plaklarının oluşması ile başlayan, ilerleyen dönemlerde aterosikleroz oluşumuna bağlı kan akımını engelleyecek derecede damar tıkanıklığına yol açabilen ciddi bir tabloya sebep olur. Tanı koyulduktan hemen sonra uygun tedaviye başlanmalıdır. Hiperkolesterolemi olgularının tedavisinde kullanılan ilaçlar; lipoprotein sentezini azaltan ve lipoprotein katabolizmasını arttıran olmak üzere iki temel mekanizmaya sahiptir. Bu gruplardaki ilaçların tek başına etkili olmadığı olgularda kombinasyon tedavileri uygulanmaktadır.

Hiperkolesterolemi tedavisinde ilaç tedavisinin yanı sıra bireyin beslenme şekli ve günlük hayatında zaman ayırdığı egzersiz oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kolesterol, Hiperkolesterolemi, Lipoproteinler, Tedavi, Egzersiz.

D VİTAMİNİ-KALSİYUM METABOLİZMASI; D VİTAMİNİ EKSİKLİĞİ VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Gözde Bahar Başkut
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2014

ÖZET

D vitamin en önemli fonksiyonunu bağırsaklardan kalsiyum fosfor emilimi düzenleyerek kanda normal kalsiyum düzeylerinin sürdürülmesi ve kemik metabolizması üzerinde gösterir. Yapı ve oluşumları yönünden birbirine benzeyen iki doğal D vitamini vardır. Bunlar; kolekalsiferol (D Vit) ve kalsiferol(D Vit)dir.

Kalsiferol (D vitamini); ön vitamin olan bitkisel kaynaklı ergosterol şeklinde besinler içinde alınır. Ancak bitkisel kaynaklar D vitamini gereksinimi sağlamak için yeterli değildir. D vitamini gereksinimi büyük oranda 7-dehidrokolekalsiferolden UVB ışık ile sentezlenen kolekalsiferolden sağlanır. Yaşamın farklı dönemlerinde kalsiyum gereksimi farklılıklara gösterir. D vitamini eksikliği erken dönemde hipokalsemi ile kendini gösterir. Kalsiyum ve D vitamini metabolizması ile ilişkili en sık gözlenen patolojiler osteoporoz, osteomalasi ve raşitizm'dir. Ayrıca bazı ilaçlarda osteoporoza neden olmaktadır. D vitamini tedavisinde tedaviyi standardize etmek açısından kolekalsiferol (D) kullanımı tercih edilmektedir.

Son yıllarda yapılan çalışmalar D vitamininin kemik, barsak, böbrek ve paratiroid bezleri üzerine gösterdiği fizyolojik etkilerle kalsiyum, fosfor ve kemik metabolizması üzerindeki bilinen etkilerinden başka daha başka fonksiyonları olduğunu göstermiştir. Bugün, otoimmün hastalıklar, inflamatuvar barsak hastalığı, romatoid artrit, multipl skleroz, diyabet, birçok kanser çeşidi ve kalp hastalıklarının oluşmasında D vitamini eksikliğinin rolü olduğu saptanmıştır.

Yine son çalışmalarda yüksek doz D vitamininin immünsupresif etkisinin olduğu saptanmıştır. D vitaminin bu özelliği, otoimmün hastalıkların kontrolünde yeni kullanım olasılıkları olabileceğini düşündürmektedir.

Sonuç olarak D vitamini normal fizyolojik fonksiyonları yanında son yıllarda başka patolojilerle kuvvetli ilişkisi gösterilmiş bir pro-hormondur. Bu konuda yapılan çalışmalar çok günceldir. Normal fizyolojik fonksiyonu etkileyen patolojilerde tedavisi büyük oranda (yaşla ve tedaviye erken başlama ile ilişkili olmakla birlikte) başarılı ve hızlı bir şekilde D_3 vitamini takviyesi ve güneşe maruz kalmanın artırılması ile sağlanabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: D vitamini, Kalsiyum, D vitamini Eksikliği, Tedavisi .

AMİLOİD PROTEİNLER

Adı-Soyadı: Kübra Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2014

ÖZET

İlk kez 1854 yılında Alman bilim adamı Rudolph Virchow tarafından ortaya atılan amiloid terimi, özellikle son yıllarda bilim dünyasında önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir [Sipe ve Cohen, 2000]. Rudolph Virchow iyod ve sülfirik asid ile reaksiyon vermesi nedeniyle amiloid terimini (nişastaya benzer anlamında) kullandı [http://ichastaliklari.uludag.edu.tr/nefroloji/amiloidoz2009.pdf(Erişim Tarihi= 08.03.2014)]. Amiloid, çeşitli klinik bozukluklarda vücudun birçok doku ve organında hücreler arasında depolanan ve çözünmeyen protein agregatlarıdır. Katı, dallanma göstermeyen ve belirli bir uzunluğu olmayan fibrillerden oluşan amiloid, proteolitik sindirime dirençli ve kolay çözülemeyen bir yapıdır [Merlini ve Bellotti, 2003]. Amiloid birikimi klinik belirti göstermeyeceği gibi farklı klinik belirtilere neden olabilir [http://ichastaliklari.uludag.edu.tr/nefroloji/amiloidoz2009.pdf(Erişim Tarihi= 08.03.2014)]. İn vitro ortamda hemen hemen bütün proteinler çevre şartları değiştirilerek amiloid oluşumuna itilebilmektedir. Ancak in vivo oltamda amiloid gelişimi bu kadar kolay gerçekleşmemektedir. [Westermark, 2005].

Amiloidoz, çözünebilir proteinlerin çeşitli dokularda çözünmez protein fibrilleri oluşturarak birikmesi ve ilerleyici organ yetmezliği ile sonuçlanabilen bir grup hastalığın ortak adıdır [Sayın ve Sezer, 2013]. Organdaki fonksiyon bozukluğu birikimin yerine, miktarına ve hızına bağlıdır[http://ichastaliklari.uludag.edu.tr/nefroloji/amiloidoz2009.pdf]. Kyle ve Greipp'in [Kyle ve Greip, 1983] saptamalarına göre ilk olgu bildirilerinin 1856 yılma kadar uzandığı amiloidoziste dokularda 'amiloid' olarak adlandırılan ve ışık mikroskobunda amorf ve homojen görünen bir madde birikmektedir, elektron mikroskobuyla yapılan incelemeler, bu maddenin, rigid (katı) özellikte, yanyana dizilen, dallanma göstermeyen içi boş fibrillerden oluştuğunu göstermiştir [Glenner, 1980]. Amiloid proteinleri, depolandıkları doku, organlar ve hastalığa göre farklılık göstermektedir. Romatoid artrit ve Ailesel Akdeniz Ateşi (AAA) gibi otoinflamatuvar hastalıklar, Alzheimer ve Parkinson hastalığı gibi nörolojik hastalıklar amiloid gelişiminin görüldüğü bazı hastalıklardır [Westermark, 2005].

Anahtar Kelimeler: Amiloid,protein, Alzheimer.

PROBİYOTİK, PREBİYOTİK VE SİNBİYOTİKLER

Adı-Soyadı: Tuba Tufan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2014

ÖZET

Gıdaları sağlık amaçlı olarak çeşitli hastalıkların tedavisinde ve önlenmesinde kullanılmaları çok eski yıllara dayanmaktadır. Son yıllarda tüketici bilincinin artması, gıdalar üzerindeki bilimsel araştırmalar probiyotik gıdaları öne çıkarmaktadır. Probiyotiklerin sağlığımız üzerindeki olumlu etkileri arasında rotavirüs ishallerinin süresinin kısaltılması, laktoz intoleransı semptom ve bulgularının hafifletilmesi, atopik bünyeli bireylerde alerji riskinin azaltılması, çeşitli organ kanserlerinin önlenmesi, serum kolesterol düzeylerinin düşürülmesi, ürogenital enfeksiyonların önlenmesi, bazı besin öğelerinin biyolojik yararlılığının arttırılması ve vücutta sentezlenmesi sayılabilir. Ancak günümüzde bilgiye çok çabuk ulaşmak maalesef bilgi kirliliğine neden olmakta, probiyotikler kullanılmaması gereken bireyler tarafından kullanılmakta ya da yeterli olmayan miktarlarda alınması sonucu etkili olmamaktadır. Yaptığımız araştırmalarla doğru bilgiye ulaşarak bu konulara cevap bulmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Probiyotik,Prebiyotik ve Sinbiyotikler.

DİABET VE OBESİTENİN LEPTİN İLE İLİŞKİSİ

Adı-Soyadı: Müge Naziksoy
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı: 2014

ÖZET

DiabetesMellitus, halk arasında şeker hastalığı olarak bilinen ve birçok sistemi etkileyen kronik bir hastalıktır. Tip 1 ve Tip 2 diyabet olmak üzere iki alt türü vardır. Tip 2 diyabet genellikle erişkin yaşlarda ortaya çıktığı gibi her yaşta da görülebilir, Tip 1 diyabet ise genellikle gençlikte görülen fakat erişkinlerde de görülebilen diyabettir. Diyabetin uzun dönem komplikasyonları arasında retinopati, nefropati, nöropati ve damar hastalıkları gibi ciddi yan etkiler görülmektedir.

Obezite, vücutta fazla yağ birikiminden kaynaklanan, beraberinde kardiyovasküler hastalıklar ve kanser gibi ciddi hastalıklara zemin hazırlayan, prevalansı gün geçtikçe artan multifaktöriyel bir hastalıktır. Obezite fazla kalori alımı, yoğun fastfood tüketimi, azalan aktivite ve hormonal bozukluklar gibi birçok sebepten kaynaklanmaktadır. Obezite derecesini belirlemede en çok kullanılan yöntem BMI hesaplamasıdır.

Adipoz doku bağ dokusunun özel bir tipi olan adipositlerden oluşur. Kadınlarda vücudun toplam %20-25 ini, erkeklerde ise vücut ağırlığının %15-20 sini oluşturur. Farklı yerleşim ve patoloji gösteren uniloküler (beyaz yağ dokusu) ve multiloküler (kahverengi yağ dokusu) olmak üzere iki alt tipi vardır.

Yağ dokusunun başlangıçta fonksiyonu tam olarak bilinmemiş olsa da günümüzde leptin gibi önemli maddelerin şahmından sorumlu başlıca doku olduğu bilinmektedir.
Leptin 1994 yılında Zhang ve arkadaşları tarafından, ob/obmutant farelerde mutajenik gen ürünü olarak keşfedildi.

Leptin doğal ve edinselimmunitede rol oynayan önemli bir hormondur. Leptin ayrıca osteogenesiste destekleyicidir.

Leptin tokluk faktörü olarak bilinmektedir. Vücutta yağ miktarı arttıkça leptinin salınımı da artmaktadır. Bu nedenle obez insanlarda leptin miktarı daha yüksektir fakat bu noktoda karşımıza bir sorun çıkmaktadır. Bu da obez kişilerde leptine karşı gelişen hipotalamik duyarsızlıktır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, leptin, obesite.

ANTİKOAGÜLAN İLAÇLAR VE ETKİ MEKANİZMALARI

Adı-Soyadı: Şebnem Yüksek
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı: 2014

ÖZET

Günümüzde ölüm nedenlerinin başında kardiovasküler hastalıklar gelmektedir. ABD'de her yıl altı milyon kişi trombotik olaylardan etkilenmekte ve iki milyon kişi ise ölmektedir. Tromboz gelişimi damar bütünlüğünün bozulması ve /veya damar endotel hücre uyarılması ile gelişmektedir.

Antikoagülan ilaçlar; Pıhtılaşma faktörlerinin sentezini bozarak, antikoagülan faktör etkinliğini attırarak, pıhtılaşma faktörlerinin etkinliğini bozarak, kanın koagülasyon yeteneğini azaltarak etkinlik gösterirler. Bu etkinliklerini; DVT (Derin VenTrombozu), akut miyokard enfarktüsü ve diğer koroner sendromları, romatizmal kalp kapak hastalıkları, gebelik ve cerrahi durumlarda trombozun oluşması veya gelişmesini inhibe ederek gösterirler.

Antikoagülan ilaçlar; warfarin (Coumadin), standart heparin (SH: anfraksiyoneheparin), düşük molekül ağırlıklı heparin ve pentasakkarit olup başlıca venöztromboemboli tedavi ve proflaksisinde, prostetik kalp kapağı ile ilgili ya da atrialfibrilasyona bağlı emboli gelişiminin önlenmesinde, seçilmiş hasta grubunda strok ve myokardinfarktüsü tekrarını önlemede kullanılırlar.

Standart heparin (SH-anfraksiyoneheparin), yaklaşık 50 yıldır trombotik hastalıkların tedavisinde kullanılan temel ilaç konumundadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Antikoagülan ilaçlar,trombozis.

UTERUS İSKEMİ REPERFÜZYON HASARINDA CURCUMİN'İN ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Betül Feyza Ulusoy
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2014

ÖZET

Solid organ transplantasyonu sonrası başarıyı etkileyen en önemli unsurlardan biri dokuda gelişen iskemi-reperfüzyon (I/R) hasarıdır. I/R hasarı, transplantasyon sonrası görülen hem akut hem de kronik organ rejeksiyonunda önemli bir role sahiptir. Doğal kimyasallardan biri olan curcumin (zerdeçal), Curcuma longa bitkisinden elde edilen bir bileşiktir. Antiinflamatuvar, antioksidan ve antiapoptotik etkilere sahip olan curcuminin kalp, böbrek, karaciğer, over ve akciğer gibi organlarda I/R hasarını azalttığı gösterilmiştir. Yapılması planlanan bu çalışmada, curcuminin uterus I/R sonrası gelişen doku hasarı üzerindeki koruyucu etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Metot: Çalışmaya toplam 24 adet dişi Wistar sıçan dahil edildi. *Grup 1: Sham grup (n=8):* Sıçanlara işlem öncesi herhangi bir tedavi uygulanmadı. Sadece orta hat laparotomosi yapılarak, uterus dokusu alındı *Grup 2: I/R grubu (n=8)*: Bu gruptaki sıçanlara orta hat laparotomosi yapılarak iskemi reperfüzyon öncesi intraperitoneal serum fizyolojik (SF) verildi. Distal aorta 60 dakika klemplenerek iskemi oluşturuldu ve arkasından klemp kaldırılarak 2 saat reperfüzyon yapıldıSonrasında hayvanlar sakrifiye edilip uterus dokusu çıkartılacaktır. *Grup 3: I/R-curcumin grubu (n=8):* Bu gruptaki sıçanlara iskemiden 1 saat önce intraperitoneal olarak 100 mg/kg dozunda tek doz curcumin uygulandı. Hayvanlardan alınan dokular biyokimyasal ve morfolojik değerlendirmeler için -80 C'ye kaldırıldı.

Bulgular: Yapılan biyokimyasal analizler sonucunda curcuminin uterus dokusunu I/R aracılı hasara karşı koruduğu ve bunu antioksidan ve antiapoptotik özellikleri aracılığıyla gerçekleştirdiği belirlendi. Morfolojik olarak elde edilen sonuçlar ile de curcuminin bu etkinliği desteklendi.

Sonuç: Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar, curcuminin I/R aracılı oksidatif stresde koruyucu özellik gösterdiğini ve bu etkisini atioksidan ve antiapoptotik özellikleri aracılığıyla yaptığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Uterus, iskemi-reperfüzyon, curcumin, antioksidan.

BESLENMENİN YARA İYİLEŞMESİNE ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Didem Öztürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Halil AKSOY
Yılı :2014

ÖZET

Yara tedavisinde enfeksiyonu önlemek ve yara iyileşmesini kolaylaştırmak amaçlanır. Bu amaçla enfeksiyonu önlemek için öncelikle yara bölgesinde mikroorganizmaların üreme ve yaşama şanslarını azaltmak bununla birlikte organizmanın da enfeksiyonlara karşı direncini de arttırmak gerekir.

Yara iyileşmesi birden fazla biyolojik yolu içeren karmaşık bir süreçtir. Bu süreç son derece gelişmiş olmasına rağmen, hasarlı dokunun yerine konulması; diyabet, damar hastalığı, böbrek yetmezliği, yetersiz beslenme, sigara, radyasyona maruz kalma, enfeksiyon ve bağışıklık sisteminin baskılanmış olması gibi birçok faktör tarafından olumsuz etkilenebilir. Bu lokal ve sistemik faktörlerin varlığında, yaraların iyileşmesi tamamen gerçekleşemeden kronik ülser oluşumuyla sonuçlanabilir.

Başarılı yara iyileşmesi için; hasarlı bölgeye, yeterli miktarda kanın ve besinlerin ulaşması gerekir. Hastanın genel sağlığı ve beslenme durumu, hasarlı dokuda oluşacak bu sonucunu etkiler. Beslenme yara iyileşmesinin önemli bir bileşenidir. Yara iyileşmesinin geciktiği hastalarda besin eksikliklerinin daha yaygın olduğu çeşitli çalışmalarda belirtilmiştir.

Bu çalışmada daha öncede beslenmenin yara iyileşmesine etkisi değerli bilim insanlarının yapmış olduğu çalışmalar ışığında incelenmiştir.

AnahtarKelimeler: Yara iyileşmesi, beslenme.

YARA İYİLEŞMESİ VE BÜYÜME FAKTÖRLERİ

Adı-Soyadı: Merve Turan
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Halil AKSOY
Yılı :2014

ÖZET

Deri veya cilt, bazı hayvanların vücutlarını kaplayan en üst katman olup, altında barındırdığı kas ve organları koruyan ve doku tabakalarından oluşan bir örtü sistemi organıdır. Organizmamız çevre ile devamlı ve karşılıklı bir etkileşim içindedir. Doku travması sonucunda yaralanma meydana geldiğinde, vücudumuz kompleks ve koordine seri bir yapılanma sürecine girer. Yara, fiziksel yaralanma nedeniyle vücudun herhangi bir dokusuna ait yapıların anatomik ve fonksiyonel devamlılığın bozulmasıdır. İyileşme ise temel hemostatik süreçlerin yaşandığı yaralanmaya, vücudun herhangi bir doku yıkımına karşı iyileşme cevabı verme yeteneğidir. Ölmüş veya hasar görmüş hücrelerin rejenerasyonu veya replasmanıdır . Deri örtüsü altında yaşamını sürdüren dokular açıkta kalarak atmosfer ile temas haline geçer ve doku ve hücreler olumsuz yönde etkilenir. Organizmanın doğal tepkisi yaraları mümkün olduğunca kısa sürede kapatmak ve yapıların normal sürekliliğini geri getirmektir. Yara iyileşmesi; anatomik onarımı ile sonuçlanan karmaşık bir süreci kapsar. Yara tedavisinde enfeksiyonu önlemek ve yara iyileşmesini kolaylaştırmak amaçlanır. Bu nedenle enfeksiyonu önlemek için öncelikle yara bölgesinde mikroorganizmaların üreme ve y aşama şansını azaltmak, bununla birlikte organizmanın da enfeksiyona karşı direncini de arttırmak gerekir.

Büyüme faktörleri, yara iyileşmesinde temel rol oynar. Bu çalışma, yara iyileşmesi ve büyüme faktörleri konusunda değerli bilim insanlarının yapmış oldukları çalışmalar ışığında hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yara iyileşmesi, büyüme faktörler.

DEMİR EKSİKLİĞİ ANEMİSİ

Adı-Soyadı: Gizem Nur Gözcü
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2015

ÖZET

Demir insanoğlu dâhil dünyadaki birçok yaşam formu için gerekli bir elementtir. Demir eksikliği anemisi (DEA) gelişmekte olan ülkelerde sık karşılaşılan önemli bir sağlık problemidir. Çocuklarda uzun süren DEA büyüme ve zeka gelişiminde bozulmaya neden olduğu için erken teşhis ve etkin tedavi önemlidir. Demir eksikliği anemisinin tanısında, genel olarak anemilerin tanısında kullanılan hemoglobin, hematokrit, eritrosit sayısı, ortalama eritrosit hacmi gibi hematolojik parametrelerin yanı sıra serum demiri, transferrin satürasyonu, total demir bağlama kapasitesi gibi parametrelerin de bilinmesi gereklidir. Demir eksikliği anemisinin tedavisinde amaç, anemiyi düzeltmek ve demir depolarını doldurmaktır.

Bu derlemede demir metabolizması, demir eksikliği anemisi ve tanı için kullanılan parametrelere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anemi, Demir Eksikliği Anemisi, Demir, Hemoglobin.

DİYABETE BAĞLI KOMPLİKASYONLAR VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Adı-Soyadı: Ömer Fatih Başaran
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Azize ŞENER
Yılı: 2015

ÖZET

Diyabet pankreasın yeterli miktarda insülin üretememesi veya ürettiği insülini efektif şekilde kullanamaması sonucu ortaya çıkan kronik hiperglisemik bir hastalıktır. Günümüzde diyabet en önemli sağlık sorunlarının başında gelmektedir. Diyabetli hasta sayısının gün geçtikçe de artacağı öngörülmektedir. Diyabetin Tip 1 ve Tip 2 olmak izere iki tipi vardır. Tip I diyabet hastaları insülin kullanmak zorundadır. Vücutlarında insülin üretilememektedir. Tip 2 diyabet hastalarında ise insuline karşı direnç oluştuğu için insülin kullanımına gerek yoktur, oral antidiyabetik ilaçlarla tedavi edilirler. Diyabet hastalarında ilaç tedavisi kadar ilaçsız tedavi de önemlidir. Özellikle yaşam tarzı değişiklikleri (kilo verme, spor yapma, yüksek karbonhidrat içeren besinlerden mümkün olduğunca kaçınma) diyabet tedavisinde önemli rol oynamaktadır.

Diyabette kan glukoz düzeyleri iyi düzenlenemezse insan vücudunda bazı komplikasyonlar meydana gelmesine yol açabilir. Bunlar; kardiyovasküiler hastalık, nöropati, nefropati ve diyabete bağlı yara iyileşmesinde gecikme (diyabetik ayak) şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu derlemede diyabetin komplikasyonlarının nedenleri, gelişimi ve tedavi seçenekleri ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, kardiyovasküler hastalık, nöropati, nefropati, diyabetik ayak, tedavi.

METABOLİK SENDROM

Adı-Soyadı: Ahmet TURAN ATA
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2015

ÖZET

Kardiyovasküler hastalıkların gelişiminde rol alan ve ortak etyopatogenezi paylaştıkları düşünülen çeşitli risk faktörlerinin bir arada bulunması metabolik sendrom olarak adlandırılır. Metabolik sendrom, aterosklerotik hastalıklar ve tip 2 diyabetin en önemli ve en sık görülen nedenleri arasında yer alır.

Metabolik sendrom (MS), bir bireyde genetik faktörlere ve çevresel etkenlere bağlı olarak ortaya çıkan, birden fazla kardiyovasküler risk faktörünün bir arada bulunduğu hastalıklar grubudur. MS'in başlıca bileşenleri hiperglisemi, hipertansiyon, dislipidemi, visseral obezite, hiperkoagulabilite olarak sıralanmaktadır.Temelinde yatan esas fizyopatolojik olay, hedef dokuların insülinin uyardığı glukoz kullanımına karşı olan direnç gelişimidir.Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşam tarzı değişiklikleri sonucu bir epidemi haline gelen MS, ateroskleroza bağlı kardiyovasküler hastalıkların sıklığında artışa yol açmıştır.Bu durum halk sağlığı için ciddi problemlere neden olmuştur.Yapılan bu derlemede genel olarak metabolik sendromun ve bileşeleri, metabolik sendromda tanı kriterleri, hastalıklarla ilişkisi ve bazı tedavi yaklaşımları ele alındı.

Anahtar Kelimeler: Hipertansyon, obezite, dislipidemi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

B KOMPLEKS VİTAMİNLERİ

Adı-Soyadı: Merve AKTAŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Derya ÖZSAVCI
Yılı :2015

ÖZET

Vitaminler vücudumuzda üretilemediği için dışarıdan alma zorunluluğu olan maddelerdir. Hücresel metabolik olaylarda koenzim veya enzimatik reaksiyonlarda kofaktör olarak görev yaparlar.Ayrıca vitaminler çeşitli dokuların büyümesi ve gelişmesi için gereklidirler.Suda ve yağda çözülme özeliklerine göre bir sınıflandırmaya tabi tutulurlar.B grubu vitaminler suda çözünen vitaminler sınıfındadır. B vitaminleri bir vitaminler grubu olduğundan bu gruptaki vitaminlere £,B kompleks vitaminler"de denir. B grubu adı , bu grupta yer alan vitaminlerin kimyasal yapılarının benzerliğinden değil, daima beraber bulunmalarından ötürü verilmiştir. Genellikle et, süt, yumurta sarısı, bira mayası, hububat, karaciğer, yeşil sebzeler, yer fıstığı ve soya fasulyesinde bulunurlar. Suda çözünür oldukları için idrarla vücut dışına atılırlar ve B12 vitamini dışında kararlı depo olunabilir şekilleri yoktur; bu yüzden diyetle devamlı olarak sağlanılmaları gereklidir.Bu yazıda B grubu vitaminler hakkmdaki son bilgiler, yapıları, organizmamızdaki fonksiyonları incelenerek eksiklikleri ve tedavide kullanımları üzerinde duruldu.

Anahtar Kelimeler: B vitaminleri, tiamin, riboflavin, niasin, pantotenik asit, pridoksin, biotin, B12 vitamini, folik asit.

NİTRİK OKSİTİN SPORCU PERFORMANSINA ETKİSİ

Adı-Soyadı: Rabia ÇELİK
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Şermin TETİK
Yılı: 2015

ÖZET

Birçok fizyolojik ve patolojik olayla ilişkili olan Nitrik Oksit (NO) çeşitli fizyolojik proseslerde rol oynamaktadır. NO' nun vücutta birçok sistemin fonksiyonları üzerine etkisi vardır. Bu çalışma NO' nun beyin ve hafıza, psokolojikdurumlar,göz, kalp-damarsistemi, erkek üreme sistemi ve böbrek üzerine etkilerinin incelendiği, yerli ve yabancı kaynaklardan faydalanılan bir derlemedir. Son olarak NO'nun sporcu performansına etkisi ele alınmıştır.

Bu derlemede son yıllarda sporcular tarafından yaygın kullanılan, NO veya vücutta NO oluşumu sağlayan maddeler içeren gıda takviyeleri hakkında kapsamlı bir araştırma amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nitrik Oksit, fizyoloji, patoloji.

MEME KANSERİNİN PATOFİZYOLOJİSİ VE İNSİDANSININ SERBEST ECZACILIĞA YANSIMASI

Adı-Soyadı: Yavuz Selim KARAKOÇ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Şermin TETİK
Yılı: 2015

ÖZET

Kanser tek bir hücredeki çoklu moleküler işlemlerin etkileşiminden kaynaklanan kompleks bir hastalık olup hücre çoğalması ile hücre ölümü arasındaki dengenin kontrolsüz bir şekilde gerçekleşmesi ile ortaya çıkan bir hastalıktır. Bulundukları dokulardan diğer dokulara yayılırlar. 100 den fazla kanser çeşidi tanımlanmış olmakla birlikte her kanser, kaynağı olan dokuya ve bireye göre farklı karakteristik özellik gösterir.

Meme kanseri meme hücrelerinde başlayan kanser türüdür. Akciğer kanserinden sonra, dünyada görülme sıklığı en yüksek olan kanser türüdür. Her 8 kadından birinin hayatının belirli bir zamanında meme kanserine yakalanacağı bildirilmektedir. Meme kanseri, yayılmadan önce, erken tespit edilirse, hasta %96 yaşam sansına sahiptir.

Meme kanserinin önüne geçebilmek için çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir. Sivil toplum kuruluşları, çeşitli hastane ve dernekler erken tanı seminerleri vererek toplumda farkındalık yaratmaya çalışmaktadırlar. Bu çalışmalar sonucunda bir kişiye dahi ulaşılarak erken tanı konmasının sağlanması kişinin sosyal yaşamı, psikolojik durumu ve ülke ekonomisi üzerine olumlu katkılarda bulunacaktır. Eczacılar toplumda en güvenilir meslek grubunu oluşturmakta ve hastalara danışmanlık hizmeti vermektedirler. Bu nedenle çalışmamızda meme kanserinin patofizyolojisi incelenirken, toplumu bilinçlendirmede eczacının görevleri dünaydan örneklerle tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler:Antikoagülan ilaçlar, heparin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

PROTEİN YAPI HATALARININ NEDEN OLDUĞU NÖRODEJENERATİF HASTALIKLAR

Adı-Soyadı: K.Nuri CENGİZ
Danışmanın Adı-Soyadı:Yrd.Doç.Dr.Rabia OBA
Yılı: 2015

ÖZET

Nörodejeneratif bozukluklar beynin belirli bölgelerinde nöronların ilerleyici ve geri dönüşü olmayan kaybıyla karakterizedir. Bu derlemede bu bozuklukların en çok yol açtığı hastalıklardan ALS(amyotrofik lateral skleroz), Alzheimer, Parkinson, Hungtington ve Priondan bahsedildi.

Bu bozuklukların bazı ortak özellikleri vardır. Bunlar ; belirli nöron gruplarında ilerleyici kaybın olması, genelde orta ya da ileri yaşta ortaya çıkmaları ve genelde sporadik olmakla birlikte bazen de ailesel olabilmeleri şeklinde sıralanabilir.

Proteinler, hücre içinde gerçekleşen hemen her sürece dahil olan aynı zamandada organizma için primer önemde olan karmaşık makromoleküllerdir. Proteinler sentezlendikten sonra işlevsel hale gelinceye kadar birçok yapısal ve fonksiyonel değişikliğe uğrar. . Bunların başlıcaları post-translasyonel modifikasyonlar ile onlara üç boyutlu yapılarındaki işlevlerini kazandıran katlanmalardır. Proteinlerde meydana gelebilecek mutasyonlar,çeşitli stresler, bazı etkileşimler vb durumlar proteinlerin yapısını değiştirebilir ya da düzgün katlanamamalarına neden olabilir.Bu durumda kümeleşerek agregasyona uğrayan proteinler hücreler için toksik etkiye sebep olabilir.Anormal proteinlerin birikimi nöronda hücre ölümüne kadar gidebilen yapı-işlev kaybı vb durumlara neden olabilir.

Nörodejeneratif hastalıkların çoğu çevresel ve genetik faktörlerin bir araya gelmesiyle oluşur. Özellikle Parkinson ve Alzheimerin yaşın ilerlemesiyle görülme sıklığı artar.Genel olarak nörodejeneratif hastalıkların benzer patogenez ve hücresel mekanizmaya sahip olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Parkinson,Alzheimer,Protein yapıları.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

PROTEİN YAPI HATALARI VE NÖRODEJENERATİF HASTALIKLARDAKİ ROLÜ

Adı-Soyadı: Elif ŞENGÜN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2015

ÖZET

Protein ve peptidler organizma için esansiyel olan ve hücre içindeki neredeyse tüm süreçlere katılan karmaşık makromoleküllerdir. Proteinler sentezlenmeye başlandıkları andan görevli oldukları süreçlerde işlevlerine başlayana kadar birçok yapısal ve fonksiyonel müdahalelerden geçerek nihai özelliklerini kazanırlar. Bunların başlıcaları post-translasyonel modifikasyonlar ile onlara üç boyutlu yapılarındaki işlevlerini kazandıran katlanmalardır.

Proteinlerin üç boyutlu yapılarının biyolojik fonksiyonlar için kritik bir rol oynadığı bilinmektedir. Bu nedenle, fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için düzgün bir katlanma geçirmiş olmalıdırlar. Üç boyutlu yapılar ise primer yapı olarak bilinen amino asit dizilişi ile belirlenir. Hidrofobik bağların yanında kovalent ve zayıf etkileşimlerde doğal protein yapısı oluşumunu yönlendirir [1].

Proteinler mutasyonlar, çeşitli stresler ve protein - protein etkileşimleri gibi çok sayıda internai ya da ekstemal güçlerle karşı karşıya kalabilirler. Maruz kalman bu güçler proteinlerin yapısını değiştirdikleri için onların biyolojik aktivitelerinde azalmaya neden olurlar. Bununla birlikte yeni sentezlenmiş bir protein de düzgün bir şekilde katlanamayabilir ya da kendiliğinden düzgün katlanmış olarak kalamayabilir. Bu durumdaki proteinler ise kümeleşip birikme anlamına gelen agregasyon için yüksek bir eğilime sahip olurlar [1-3]. Özellikle ısı şok proteinleri (şaperonlar) protein katlanmasının düzeltilmesinde ve protein agregasyonunun önlenmesinde anahtar rol oynar [1, 4, 5].

Protein agregasyonu belirli bir derecenin üzerinde gerçekleştiğinde hücreler için toksik etkiye sahiptir. Anormal proteinlerin birikimi nöronlarda hücre ölümüne kadar gidebilen, ilerleyici yapı ve/veya fonksiyon kayıplarına neden olur. Alzheimer, Parkinson, ALS, priori, Huntington gibi nörodejeneratif bozukluklar protein agregasyonu ile ilişkilidir. Böylece, proteinlerde meydana gelen yapısal hatalar sonucu dismnezi, mental retardasyon ve hatta kanser gibi hastalıklar görülür. [7].

Anahtar Kelimeler: Parkinson,Alzheimer,Protein yapıları.

GANODERMAL LUCİDUMUN ÇEŞİTLİ HASTALIKLAR VE ÜZERİNE ETKİSİ

Adı-Soyadı: Merve ÇOLAK
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Rabia OBA
Yılı: 2015

ÖZET

Ganoderma, özellikle Çin, Japonya ve Kore'de yüzyıllardır tıbbi amaçla kullanılan bazitli, beyaz, küf mantarıdır. Ling Zhi, Munnertake, Sachitake, Reishi ve Youngzhi gibi isimlerle anılmaktadır.[l]

Ganoderma lucidum'un çok sayıda farmakolojik etkileri vardır. En önemli aktif yapıtaşları triterpenoidler ve polisakkaritlerdir. Triterpenoitlerin hepatoprotektif, antihipertansif, hipokolesterolemik ve antihistaminik etkilere, anti-tümör ve anti- anjiyojenik aktivitelere, platelet agregasyonu ve tamamlayıcı inhibisyon üzerinde etkiye sahip olduğu bildirilmiştir. Polisakkaritlerin, özellikle (3-D-glukanların immünomodülasyon yolu ile anti-tümör ve anti-anjiyogenez etkilerinin olduğu bildirilmiştir. Ek olarak, polisakkaritler serbest radikallere karşı koruyucu etkiye sahiptir ve mutajenlerin sebep olduğu hücre hasarını azaltır.[2]

Anahtar Kelimeler: Reishi mantarı,küf,mantar**.**

DİABET HASTALARINDA SERBEST RADİKALLERİN ROLÜ VE ANTİOKSİDANLARIN ETKİSİ

Adı-Soyadı: Esen Çakır
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı: 2015

ÖZET

Diabetesmellitus (DM), insülin salgılanması ya da insülinin etkisindeki tam veya kısmi yetersizlikle ilişkili olarak ortaya çıkan kronik hiperglisemi; karbonhidrat, protein ve yağ

metabolizmasındaki bozukluklar ile bu bozuklukları takiben ileri dönemde ortaya çıkan çeşitli komplikasyonlarla (anjiyopati, neropati, nefropati, retinopati) karakterize bir hastalıktır .

Diyabet tüm dünyada 290 milyondan fazla insanı etkilemektedir ve bu sayının 2025 yılında 380 milyona ulaşması beklenmektedir. Ülkemizde ise 6 milyondan fazla diyabet hastası bulunduğu tahmin edilmektedir. Bir bu kadar kişide de bozulmuş glikoz toleransı ya da gizli şeker hastalığı (prediyabet) bulunmaktadır. Bu kişilerde diyabet geliştirme riski normale göre çok yükselmiştir.

Diyabet, kronik metabolik bir bozukluk olduğu gibi aynı zamanda da artmış bir oksidatif stres durumudur. Oksidatif stres serbest radikaller ve antioksidanlar arasındaki dengenin serbest radikaller lehine bozulmasıdır). Nonenzimatikglikolizasyon, otooksidatifglikolizasyon, enerji metabolizmasında ki değişikliklerden kaynaklanan metabolik stres, sorbitol yolu aktivitesi, antioksidan savunma sistemindeki değişiklikler, hipoksi ve iskemikreperfüzyon sonucu oluşan lokalize doku hasarı diyabette oksidatif stresi arttıran mekanizmalardır).

Diyabette artmış serbest radikaller; lipitler, proteinler ve nükleik asitlerle etkileşerek membran bütünlüğünün kaybına, proteinlerde yapısal veya fonksiyonel değişikliklere ve genetik mutasyonlara yol açmaktadır. Bunun da mikro ve makrovaskülerkomplikasyonlara neden olduğu vurgulanmaktadır. Organizma bu zararlı radikallerin etkisiyle başa çıkabilmek için bazı enzimatik ve nonenzimatik antioksidan defans sistemlerine sahipti).

Antioksidan tedavi diyabetik hastalar için büyük bir rol oynayabilir; bu nedenle diyabette oksidatif stresin tedavisi için kabul edilebilir. Ancak, günümüzde diyabetik hastalarda antioksidan tedavisinin rolü ile ilgili birçok tartışma vardır.

Anahtar kelimeler: Diabet, diabetesmellitus, serbest radikaller, antioksidanlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FRUKTOZUN ; OBESİTE, DİABET VE METABOLİK SENDROM ÜZERİNE ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Yasin İnce
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Bahar Göker
Yılı: 2015

ÖZET

İnsan metabolizması glikoz üzerinden çalışır. Fruktoz bize yabancıdır. Fruktoz; vücudun enerji ihtiyacını karşılamak için kullandığı bir monosakkaritlerden biridir. Glisemik indeksi düşüktür (Fruktoz:19 ± 2 Glikoz:100, Sakkaroz:68 ± 5) ve kan şekerini aşırı derecede arttırmadığı için, başlarda sakkarozun yerine geçebilecek iyi bir şeker olarak düşünülmüştür. Ancak, fruktozun özellikleri zaman içerisinde daha fazla aydınlatılınca bu algı değişmiştir.

Meyvelerin içinde doğal olarak bulunan ve meyve şekeri olarak bilinen fruktoz, son 30 yılda gıda sanayinin en çok kullandığı tatlandırıcı haline gelmiştir. Doğal yiyeceklerle alımı yararlı olan bu şeker türünün, gıda sanayiindeki kullanımı arttıkça doğal olarak insanlar tarafından fazla tüketilmeye başlamıştır. Bunun sonucunda ortaya çıkan olumsuz sonuçlar ise tıp dünyasının ilgisini çekmiştir.

Mısırdan elde edilen fruktozdan zengin mısır şurubu (highfructosecornsyrup), başta alkolsüz içecekler (meyve suları, asitli içecekler, sodalar vb.) olmak üzere bütün hazır gıdalarda (kek, bisküvi, çikolata, şekerleme, tüm jöle ve benzeri ürünler, hazır ekmekler vb.) yaygın olarak kullanılmaktadır. Ucuz olmasıylabirlikte, karaciğerde diğer şekerlerden farklı işlenmesi gıda üreticilerine bazı yararlar getirmektedir. Ama tüm bu yararlar tüketicilere zarar olarak yansımaktadır.

Fruktoz, diğer şekerler gibi doyma hissi oluşturmadığından, fruktozdan zengin tatlı yiyecekler daha çok tüketilebilir. Yemek yedikten sonra doyma hissini sağlayan en önemli faktörler, kanda glukoz ve insulin düzeylerinin yükselmesidir. Vücut hücrelerinin temel enerji kaynağı olan kan şekeri (glikoz) düzeylerinin yemek yedikten sonra yükselmesi, kanda insülin düzeylerinin artmasına neden olur ve kan şekeri hücrelerin içine girer. Bu mekanizma insanda doyma hissine neden olur ve daha fazla yemek yenmesini engeller. Fruktoz, doyma hissine katkı sağlamamasına rağmen kan şekeri glukoz ile aynı enerji

(kalori) yüküne sahiptir. Bu nedenle gıdalarla tüketilen glukoz yerini fruktoza bıraktıkça, birey daha geç doyduğunu hisseder ve daha çok yer.

Anahtar Kelimeler: Fruktoz, diabet, metaboliksendrom.

CURCUMİN'İN TROMBOSİTLERDE H_2O_2 (HİDROJEN PEROKSİT) ARACILI OKSİDATİF STRESE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: İnci Zeynep Özyıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard**.** Doç. Dr. Özlem Bingöl ÖZAKPINAR
Yılı: 2015

ÖZET

Curcumin, *Curcuma longa* bitkisinin yumrusundan elde edilen, sarı renkte ve oldukça lipofilik bir pigmenttir. Son zamanlarda yapılan birçok çalışmada, curcuminin biyolojik etkileri *in vivo* ve *in vitro* olarak gösterilmiştir. Curcuminin antioksidan özelliğinin yanında antiinflamatuvar, immünomodulatuvar, antitümoral, antiapoptotik, antianjiyojenik ve antiagregan etkinliği olduğu da bildirilmiştir. Bu tez çalışmasının amacı, insan trombositlerinde H_2O_2 aracılı oksidatif stres üzerine curcuminin olası etkilerinin araştırılmasıdır.

Çalışmamıza herhangi bir antikoagülan tedavisi almamış olan sağlıklı ve gönüllü 15 kişi dahil edildi. Farklı konsantrasyonlardaki curcumin (50-500 µg/ml) ile inkübe edilen trombositlerde H2O2 aracılı oksidatif stres üzerindeki etkilerinin belirlenmesi amacıyla lipit peroksidasyonun göstergesi olan malondealdehit seviyeleri; total antioksidan kapasite; apoptotik belirteçlerden kaspaz 3,8 ve 9 seviyeleri ve mitokondriyal membran potansiyeli ölçüldü. Trombositlerin aktivasyon ve agregasyonu üzerindeki etkileri ise akım sitometri ve agregometri yöntemleri ile belirlendi.

Curcumin ile inkübe edilen trombistlerde oksidatif stres parametreleri ile aktivasyon ve apoptotik markırlarda belirgin bir azalma olduğu gösterildi. Bunun yanısıra, curcuminin artan dozları ile inkübe edilen trombositlerde ADP aracılı agregasyonun doza bağlı olarak inhibe edildiği saptandı.

Yukarıda belirtilen bulgular ışığında, curcuminin trombosit ilişkili bozuklukların tedavisinde potansiyel bir terapötik olabileceğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Curcumin, apoptoz, agregasyon, trombosit.

AKUT VİRAL HEPATİTLER VE KORUNMA YOLLARI

Adı-Soyadı: Cihan Çatak
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Halil AKSOY
Yılı :2015

ÖZET

Bu bitirme ödevinde Akut Viral Hepatitler ve Korunma Yolları işlenmiştir. Vücutta hayati organlarımızdan biri olan karaciğerimizin virüsler tarafından enfekte olması sonucu ortaya çıkan olumsuz tablolar ele alınmış, bu olumsuzlukların nasıl giderilebileceği daha da önemlisi karaciğere enfekte olan bu virüslerden nasıl korunulabileceği ele alınmıştır. Kişiden kişiye bulaşabilen bu virüslerin bulaşma yolları belirtilip bulaşma yollarına karşı alınması gereken tedbirler detaylı bir biçimde açıklanmıştır. Hepatite sebep olan virüslerin özellikleri ve buna bağlı olarak bulaşma süreçlerine de değinilmiştir. Enfekte olan ve bu virüslere yenik düşen kişiler içinse aşılama ve bazı tedavi yöntemleri belirtilmiştir. Yani kısacası hayatımız için büyük bir öneme sahip olan karaciğerimizi koruma ve hastalıklı karaciğeri tedavi etme yöntemleri en sade ve tüm sağlık çalışanları ve öğrencilerinin anlayacağı bir dille bilimsel kaynaklardan yararlanılarak derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akut viral hepatitler, korunma yolları.

YARA BAKIMI

Adı-Soyadı : Mert Demirdeşen
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör. Dr.Halil AKSOY
Yılı :2015

ÖZET

Karşılaşacağı bu sorun insanlık tarihinin başlangıcından beri var olmaktadır. Bu çalışmada; Yaralar sınıflandırılıp hem genel tedavi prensipleri hem de Bası(Yatak) Yarası, Cerrahi Yaralar, Diyabet Yaralan, Yanık Yaraları gibi spesifik yara tedavileri ve pansuman teknikleri anlatılmıştır. Ayrıca yara tedavisinde kullanılan malzemelerden de bahsedilmiştir. Yaraya iyi bir bakım yapılamaması sonucu yaranın iyileşmemesi, kalıcı hasar oluşması,,enfeksiyon sonucu hastalıkların oluşması, yara bakımının sağlık açısından önemini göstermektedir .Kısacası hayatımızda her an karşılaşabileceğimiz yara ve yara bakımı en sade ve tüm sağlık çalışanları ve öğrencilerinin anlayacağı bir dille bilimsel kaynaklardan yararlanılarak derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yara bakımı, yara iyileşmesi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FARMASÖTİK MİKROBİYOLOJİ ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.Ümran SOYOĞUL GÜRER (Anabilim Dalı Bşk.)

Y.Doç.Dr.Erkan RAYAMAN

Y.Doç.Dr. Pervin RAYAMAN

Öğr.Gör.Dr. Burçak GÜRBÜZ

Arş.Gör.Dr.Banu UYGUN CAN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ANTİBİYOTİK KULLANIMININ GENEL PRENSİPLERİ

Adı-Soyadı: İmran Kurşun
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2010

ÖZET

Antibiyotik kullanımında yapılan yanlışlar ve bu yanlışların nedenleri üzerinde durduk. Antibiyotikler çok reçete edilen ilaçlar olması dolayısı ile kullanımlarına ve kullanım hatalarına dikkat çekmek istedik. Hangi durumlarda antibiyotik tedavisinin uygulanacağı ve uygulama esnasında nasıl hatalar yapılabileceği ve böyle bir durumda nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini göstermeye çalıştık. Antibiyotik seçerken nelere dikkat etmemiz gerektiği ve bunu etkileyen faktörler, tedaviye başlamadan önce yapılması gereken çalışmalar ve etken mikroorganizmanın tespit edilme yöntemleri, tespit edilemediği durumlarda izlenecek yol, tek mikrobiyal ajanın yetersiz kaldığı durumlarda kombine ilaç kullanma ve uygun kombinasyonlar, bunun dışında tedaviye başlandıktan sonra tedavinin izlenmesi ve değerlendirilmesi ve başarısız tedavinin nedenleri üzerinde duruldu.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik, mikroorganizma, ilaç kombinasyonları.

KOMBİNE ANTİBİYOTİK KULLANIMI

Adı-Soyadı: Naime Özge Cengiz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2010

ÖZET

Enfeksiyon hastalıklarının tedavisinde önemli konulardan biri kombine antibiyotik kullanımıdır. Bazı hastalıkların tedavisinde birden fazla antimikrobik ajanın kombine olarak kullanılması kaçınılmazdır. Kombine antibiyotik tedavisine ciddi enfeksiyon tablolarında hastalık etkeni izole edildikten sonra gerek duyulmaktadır. Kombine antibiyotik kullanımının sinerjistik etkisi yanında direnç gelişimini de önleyebilen bir yaklaşımdır. Ancak kombine antibiyotik kullanımında ilacın yan etkilerinin ve toksisitesinin de

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

artabileceği unutulmamalıdır. Kombine antibiyotik kullanımında endikasyonlar iyi bilinmelidir. Aksi taktirde hasta zarar görebilir ve bunun yanında tedavi başarısız olabilir.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik kombinasyonu, enfeksiyon hastalıkları, antibiyotik direnci.

SİTOTOKSİK KEMOTERAPİNİN İMMUN SİSTEME ETKİSİ

Adı-Soyadı: Yakup Bahri
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı: 2010

ÖZET

Kemoterapi, çok sayıda kanser tipinde başvurulan, ancak en iyi yanıtın hematolojik malignansilerde alındığı bir tedavi şeklidir. Bu araştırmanın çıkış noktası; kemoterapi sırasında bağışıklık sistemindeki hücrelerin gerek sayılarının azalması, gerekse fonksiyonlarının bozulması ile ortaya çıkan olumsuz yan etkiler olmuştur. Sitotoksik kemoterapi ajanlarının, genel olarak immün sistem elemanlarına trombositopeni, notröpeni, lenfopeni, MPO aktivitesini azaltma, fagositoz fonksiyonlarını azaltma gibi etkileri bulunmaktadır. Bu etki için yapılan çalışmalar da, metotreksat, vinblastin, doksorubisin ve sisplatin (MVAC), gemcitabin + cisplatin (GC) , fludarabin, hidroksiüre gibi ajanlar üzerine yoğunlaşılmıştır.
Anahtar Kelimeler: Sitotoksisite, kemoterapi, İmmün sistem hücreleri, sitotoksik ilaçlar.

INFLUENZA (MEVSİMSEL GRİP, KUŞ GRİBİ VE DOMUZ GRİBİ) SALGINLARININ ETYOLOJİSİ, BULAŞMA, KORUNMA VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Hasan Karahassan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı: 2010

ÖZET

Grip hastalığına neden olan etkenler, *influenza A* ve *influenza B* virüsleridir. İnsanlarda yaygın hastalığa yol açan *influenza A* virüsüdür. *İnfluenza A* virusu insan, domuz, at, kuş ve

deniz memelilerinde, influenza B sadece insanda, influenza C ise insanlardan başka domuzlarda hastalık yapar. Epidemi ve pandemiler virusun sık rastlanan antijenik değişimlerine bağlı olarak, duyarlı kişilerin hastalanması sonucunda ortaya çıkar. Epidemiler sırasında yüksek oranda mortalite ve morbiditeye yol açmasının yanı sıra, olası bir pandemiye neden olabileceği de kabul edilen grip, tüm dünya için önemli bir sağlık sorunudur. Etken olan *influenza A, B ve C* virusları, segmente RNA içermeleri nedeniyle genetik değişkenliğe yatkındırlar; nitekim *influenza A ve B* suşlarında görülen minör farklılaşmalar sonucu epidemiler, daha major farklılaşmalara açık olan *influenza A* suşları ile pandemiler görülebilir.Antijenik değişim influenza A'da sık görülür. *İnfluenza B ve C*'de daha az oranda saptanır. Yeni influenza virüs tipleri, sık antijenik değişim, genetik mutasyon ve viral replikasyonlar sonucu ortaya çıkarlar.Avian influenza (kuş gribi), *influenza A* virüslerinin neden olduğu bulaşıcı bir hastalıktır. 2003 salgınından beri yüksek patojenik avian *influenza A* (*H5N1*) virüsleri birçok güneydoğu Asya ülkesinde kümes hayvanlarında endemik düzeye ulaşmış ve yüksek mortaliteye sahip insan infeksiyonlarına neden olmuştur.Ülkemizi de 2005 ekim ayından itibaren *H5N1* virüsü etkilemeye başlamıştır.Salgınlar, etkilenen farklı bölgelerde değişik şiddetlerde devam etmektedir.Dolayısıyla *H5N1* virüsü insanlar için önemli bir tehdit unsuru olarak düşünülmektedir.2009 yılına,''pandemik *H1N1* virüsü'' olarak tanımlanan etkenin domuz gribine neden olduğu sağlık sorunu damgasını vurmuştur. Alışılagelenin dışında yeni bir antijenik yapıya sahip olan ve bu nedenle insanlarda bağışıklığın söz konusu olmadığı bu etken, kısa sürede süratle yayılarak kıtalar arası bir salgına dönüşmüş; bu gelişmeler sonucu, Dünya Sağlık Örgütü 11 Haziran 2009 tarihinde pandeminin 6. evresinin yaşandığını ilan etmiştir. İnfluenza aktivitesinin izlenmesinde laboratuvar bulgularının yanısıra morbidite verilerinin takip edilmesi gerekmektedir.Salgınlara neden olan *influenza A* virüsüdür. İnfluenza B virüsü salgın yapmaz.1977 yılından bu yana, *influenza A(H1N1)*, *influenza A(H3N2)* ve *Influenza B* virüsleri global olarak sirküle olmaktadır.Viral kültür ve serolojik araştırmaların ışığında ülkemizde mevsimsel grip etkeni *influenza A (H3N2)* suşları ile *influenza A(H1N1)* ve *influenza B* suşlarının hastalık oluşturduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Domuz gribi,kuş gribi, mevsimsel grip, bulaşma, etyoloji,korunma, tedavi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KARACİĞER YETERSİZLİĞİNDE ANTİBİYOTİK KULLANIMI

Adı-Soyadı: Erdal Orhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı: 2010

ÖZET

Çalışmamızda önce karaciğer hakkında genel bilgiler verdik, ardından karaciğer yetersizliğinde kullanılan antibiyotiklerin farmakokinetiğini, eliminasyonunu genel hatlarıyla ele aldık. Tetrasiklinler, eritromisin, penisilinler, amoksasilin, amoksasilin-klavulonat, ampisilin, kloksasilin, flukloksasilin, mezlosilin, nafsilin, tikarsilin, sefalosporinler, kloramfenikol, karbapenemler, makrolidler, sentetik antimikrobik ajanlar başlıkları altında antimikrobiyal ilaçların farmakokinetiğini ele aldık. Karaciğer yetersizliğinin oluşması için hepatik fonksiyonel kapasitenin %80-90 ' ının zarar görmesi gerektiğini anlattık. Karaciğer yetersizliğinin sebepleri üzerinde durduk ve bunların sistemik enfeksiyonlar, elektrolit dengesizlikleri, stres ve gastrointestinal kanamalardan kaynaklandığını belirttik. Karaciğer yetersizliğinde antimikrobiyal ilaçlar kullanılırken dikkat edilmesi gereken noktalara değindik, daha sonra hepatik hasara neden olan antimikrobiyaller başlığı altında sadece antibiyotikleri değil diğer sentetik ilaçları, antifungalleri, antiparaziterleri, antitüberküloz ilaçları, antiviralleri inceledik. Antibiyotik tedavisinin ne gibi komplikasyonları olduğunu ve antibiyotiklerin ıtrahını anlattık. Antibakteriyel hepatotoksitenin tedavisinin hastalığın erken tanısı ve ilgili antibiyotiğin kesilmesi ile sağlandığını belirttik. Antibakteriyel hepatotoksiteden korunma yollarını belirterek antimikrobiyallerin sebep olduğu hepatotoksitenin kadınlarda erkeklere oranla daha sık görüldüğünü saptadık.

Anahtar Kelimeler: Antimikrobiyal ,hepatotoksisite,karaciğer, karaciğer yetersizliği.

AŞILAR VE BAĞIŞIK SERUMLAR

Adı-Soyadı: Sinan Bilanik
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı: 2010

ÖZET

İnfeksiyon hastalıklarının önlenmesinde aktif ve pasif bağışıklığın büyük rolübulunmaktadır. Aşı ve serumla edinilen bağışıklıkta doğru teşhisin, doğru aşının, uygun dozun ve uygunverilişyolunun önemi büyüktür. Bu yüzden aşı ve serumlarla ilgili genel bilgiler, uygun saklanmakoşulları, verilişyaşları, etki süreleri ve kontrendikasyonları ayrıntılı olarak ele alınmıştır.Bulaşıcı ve ciddi sonuçlara sebep olabilecek infeksiyon hastalıklarına karşı en uygun korunma vetedavi yönteminin seçilmesi için aktif ve pasif bağışıklama ile ilgili özellikler detaylı olarak araştırılıpsizlere sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler:Aşı,bağışık serum.

REKOMBİNANT DNA TEKNOLOJİSİ İLE AŞI ÜRETİMİ

Adı-Soyadı: Mete Karaosmanoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2011

ÖZET

Bu çalışmada rekombinant tekniklerle aşı üretimi ve şimdiye kadar bu konuda üretilmiş aşılar anlatılmıştır. Aşı eldesinde kullanılan ekspresyon sistemleri ve özellikleri araştırılmıştır. Çocuk felci, kızamık, kızamıkçık, kuduz, boğmaca, hepatit gibi hastalıklara karşı koruyucu bağışıklık elde edilmesinde kullanılan antijenlerin dizaynı anlatılmıştır. 1986' da *E.coli* yüzey antijenlerinin aydınlatılmasından sonra yabancı antijenleri kodlayan genlerin E.coli'de eksprese edilebilmesi için gerçekleştirilen çalışmalar araştırılmıştır *E.coli'nin* aşı üretimindeki önemine değinilmiştir. Çalışmalar *E.coli'*nin üretimde verimi ve kaliteyi kendiliğinden arttırdığını göstermektedir.Heterolog antijenlerin ekspresyonunda canlı vektör olarak kullanılan Salmonella türleriyle yapılan pek çok çalışma bakteri, virüs ve parazit kaynaklı hastalıklara karşı mukozal rekombinant aşının mükemmel koruyucu olduğunu göstermektedir.Gram-pozitif bakteriler, rekombinant aşı adayları için heterolog antijen taşıyıcı olarak incelenmektedir. Örneğin atenüe patojenik bakteriler Bacille Calmette-Guerin (BCG) ve *Staphylococcus aureus* gibi mikobakteriyal suşlar üzerinde çalışılmış.Hedef antijenin humoral ve selüler immun yanıt oluşturabilmesi nedeniyle viral aşılar çok avantajlıdır. Çünkü heterolog antijenler viral taşıyıcılar sayesinde hücre içi

ekspresyon yapılabilmektedir. DNA aşılarının geliştirilmesiyle aşı teknolojisinde tamamen yeni bir alan açılmıştır. DNA aşı geliştirme stratejisi oluşturulmuş ve bulaşıcı hastalıklardan korunmak amacıyla bu metot üzerinde bazı araştırmalar yapılmıştır. DNA aşılarının avantaj ve dezavantajları geniş bir şekilde anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aşı,Rekombinant DNA Teknolojisi,*E.coli*.

REKOMBİNANT DNA TEKNOLOJİSİ İLE ELDE EDİLEN AŞILAR VE SERUMLARIN TEDAVİDEKİ YERİ

Adı-Soyadı: Ayşenur Çağlar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2011

ÖZET

Vücuda giren yabancı maddelerin nötralize edilmesi, dışarıya atılması veya metabolize edilmesi için vücudun geliştirdigi tüm fizyolojik mekanizmalarla direnç kazanılmasına "bağışıklık" denir. Bir insanın doğal olarak mikroorganizmalara karşı sahip oldugu bağışıklık doğal bağışıklıktır ve herhangi bir zararlı etkene maruziyet olmadan, mikroorganizmalar arasında ayırım yapmadan bir süreklilik içerisinde canlıyı hastalıklardan korumaktadır. Kazanılmış Bağışıklık; enfeksiyonun geçirilmesi, aşılanma ile sağlanabileceği gibi (aktif bağışıklık), anneden bazı enfeksiyonlara karşı oluşan antikorun geçişi veya gamaglobulin, bağışık serum verilmesi ile de (pasif bağışıklık) sağlanır. Bu çalışmada bağışıklama ve çeşitleri ile günümüzde kullanılan ve yeni geliştirilmekte olan aşı ve serumların; çeşitleri, özellikleri, uygulama şekillerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aşı, aktif bağışıklık, pasif bağışıklık, serum.

ANTİBİYOTİK DİRENCİ

Adı-Soyadı: Mehmet Fatih Can
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı: 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Antibiyotikler, genel anlamda bakterilerin neden olduğu enfeksiyon hastalıkların tedavisinde kullanılır. Antibiyotikler, bakterileri ya öldürmek ya da üremelerini engellemek için kullanılan ilaçlardır.1930'lu yıllarda sulfa ilaçlarının bulunması ve ardından II. Dünya savaşında penisilinin geliştirilmesi infeksiyon hastalıklarının tedavisinde yeni bir çağ başlatmıştır. Son yıllarda, antibiyotiklerin yaygın ve kontrolsüz kullanımı, bakterilerin antibiyotiklere karşı direnç geliştirmesine neden olmuştur. Aynı zamanda, çoğu viral nedenlere bağlı, üst solunum yolu, grip, nezle, sinüzit, tonsilit, faranjit gibi, antibiyotik kullanımının, en sık rastlanan yanlışlar olduğu biliniyor. Antibiyotiklerin, bir çok enfeksiyon hastalığını tedavi ettiği bir gerçek. Ancak, bakterilerinde bu antibiyotiklere karşı direnç mekanizması geliştirerek, tedaviyi etkisiz kılması kaçınılmaz. Yapılan araştırmalar bulunan her antibiyotiğe karşı bakterilerinde kendilerine göre önlemler aldığı gerçeğini göz önüne sunmaktadır. Dünyada, temel olarak 20 çeşit antibiyotik bulunduğu belirtilirken, bu antibiyotik çeşitlerinin geliştirilerek, gruplar halinde çeşit sayılarının gün geçtikçe arttırıldığı biliniyor. Antibiyotiklerin direnç mekanizmalarının oluşumunun sebebi yine antibiyotiklerin yanlış kullanımı olarak bilinse de aslında bakterilerin tamamıyla ortama uyum sağlamalarından kaynaklanmaktadır. Her ne kadar yeni antibiyotiklerin keşif edilmesi hızlı bir şekilde olsa da bakterilerin gen yapılarındaki değişimlerde buna ayak uydurabilmektedir.Antibiyotik direnç mekanizmalarının nedenleri ve bunların yol açtığı klinik sonuçlar insanlığa büyük sağlık sorunlarının yanında fazlasıyla para yükü de getirmektedir.Bütün bu sorunların çözümü olarak da bilinçli kullanım ve gereksiz antibiyotik kullanımından kaçınma yöntemleri göz önünde bulundurulabilir.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik direnci.

GRİP (İNFLUENZA) İNFEKSİYONU BULAŞMA . KORUNMA YOLLARI VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Ömer Turan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı: 2011

ÖZET

Grip (influenza)**,** toplumda **grip**adıyla tanınan ve *Orthomyxoviridae*ailesinden influenzaviruslerinin (Tip A, B ve C) neden olduğu ani gelişen, ateş yapan, genellikle burun,

boğaz, sonrasında da akciğerleri tutabilen bir solunum yolu enfeksiyon hastalığıdır. İnfluenza Tip A'nın influenza Tip B'ye göre görülme sıklığı ve etkisi daha fazladır. A ve B yıllık epidemilere neden olurken A pandemilerden sorumludur. C tipi ise hafif hastalık yapar. Grip, öksürük ve aksırık sonucu, içerisinde hastalığa neden olan canlı virusleri taşıyan damlacıkların çevreye saçılması ile yayılır. Bunlar normal durumda solunum yolları mukozasında hastalığa yol açmadan saprofit (çürükçül) olarak yaşar ve virusun vücudun savunma sistemini zayıflatmasından yararlanarak hastalık etkenlerine dönüşürler. Bu nedenle erken tanı, influenzaya bağlı komplikasyonlardan etkilenme olasılığı olan yüksek riskli ve yaşlı hastaların izlenmesinde ve tedavisinde büyük önem taşır.**Grip**ve**soğukalgınlığı,** belirtileri sıklıkla karıştırılabilen etkenleri farklı hastalıklardır. Yukarıda belirtilen klinik bulgular, üst solunum yolu hastalıkları, soğuk algınlığı ve bronşit gibi hastalıklarda da görülebildiğinden "**Grip**" ile "**Grip benzeri üst solunum yolu enfeksiyonu**" tanısının birbirinden ayrılması önemlidir. Genellikle sonbahar-kış aylarında görülen mevsimsel grip hastalığı, halk arasında sıklıkla soğuk algınlığı ve nezle ile karıştırılan, ancak sanıldığının aksine tehlikeli, hatta ölümcül olabilen bir hastalıktır. Kısacası; mevsimsel grip, basit bir soğuk algınlığı değildir. Bu çalışmada amacımız mevsimsel influenza (*H3N2*) virüsünün neden olduğu grip ile kuş gribi, domuz gribi ve soğuk algınlığı arasındaki farkları ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Grip, soğuk algınlığı,kuş gribi, domuz gribi,tedavi, korunma.

GÜNÜMÜZDE KULLANILAN AŞILAR

Adı-Soyadı: Ufuk Gürpınar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2012

ÖZET

Vücuda giren yabancı maddelerin nötralize edilmesi,dışarıya atılması veya metabolize edilmesi için vücudun getirdiği tüm fizyolojik mekanizmalarla direnç kazanılmasına “bağışıklık” denir. Bir insanın doğal olarak mikroorganizmalara karşı sahip olduğu bağışıklıktır ve herhangi bir zararlı erkene maruziyet olmadan, mikroorganizmalar arasında ayırım yapmadan bir süreklilik içerisinde canlıyı hastalıklardan korumaktadır. Kazanılmış bağışıklık; enfeksiyonun geçirilmesi, aşılanmaile sağlanabileceği gibi (aktif bağışıklık), anneden bazı enfeksiyonlara karşı oluşan antikorun geçişi veya gamaglobülin, bağışık serum

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

verilmesi ile de (pasif bağışıklık) sağlanır.Bu çalışmada bağışıklanma ve çeşitleri ile günümüzde kullanılan ve yeni geliştirilmekte olan aşı çeşitleri, özellikleri ve uygulama şekillerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aşı, aktif bağışıklık, pasif bağışıklık.

KLİNİK MİKROBİYOLOİDE ANTİBİYOTİK KULLANIMI

Adı-Soyadı: Mehmet Çeviker
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2012

ÖZET

Antibiyotikler *Penicillium, Cephalosporium, Streptomyces, Micromonospora* ve *Bacillus* gibi değişik mikroorganizmalar tarafından sentez edilen ve diğer mikroorganizmaların üremesini önleyen veya onları öldüren maddelerdir. Sentez süretiyle elde edilen mikrop karşıtı maddelere kemoterapötik maddelerde denilir. Günümüzde, değişik antibiyotik etkili maddeler de sentez süretiyle elde edilmekte ve artık antibiyotikler de kemoterapötikler içinde sayılmaktadır.Tüm dünyada yanlış, gereksiz, etkisiz ve yüksek maliyetli ilaç kullanımı ciddi bir sorundur. Modern tıbbın en önemli tedavi araçlarından biri olan antimikrobiyal ajanlar ise tüm dünyada yaklaşık %50 uygunsuz kullanım oranı ile bu sorunun önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Uygun ve doğru antibiyotik tedavisi birçok enfeksiyon hastalığında klinik seyir ve prognozu etkileyen en önemli faktördür. Tedaviden en fazla yarar elde edebilmenin temel koşulu doğru antibiyotiğin seçilmesidir. Doğru antibiyotiğin seçiminde amaç klinik duruma göre enfeksiyon etkeni mikroorganizmaya etkinliği en yüksek, buna karşılık yan etkileri en az, en ucuz ve en dar spektrumlu ilacın belirlenmesidir. Antibiyotiklerin klinik kullanıma girmesinden kısa bir süre sonra bakterilerde direnç ortaya çıkmıştır. Geliştirilen her yeni antibiyotikle birlikte bakterilerde

de yeni direnç mekanizmaları tanımlanmıştır. Bugün çok iyi bilinmektedir ki antibiyotiklerin bilinçsiz kullanılması dirençli bakterilerin hızla yaygınlaşmasına yol açan en önemli faktördür.Dünya Sağlık Örgütü (DSO), uygun antibiyotik kullanımını "klinik olarak tedavi etkisi maksimum, ilaçla ilgili yan etki ve antimikrobiyal direnç gelişim riski minimum olan antibiyotiklerin maliyet etkin kullanımı" olarak tanımlamaktadır.Bu çalışmada antibiyotikler hakkında genel bilgilerden ve klinikte kullanımlarından bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik, klinik mikrobiyoloji.

ANTİFUNGALLERİN TEDAVİDE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Gizem Özbey
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı: 2012

ÖZET

Mantar enfeksiyonları özellikle immün süprese hastalarda önemli oranda mortalite ve morbiditeye neden olmaktadır. İnvazif mantar enfeksiyonlarının tedavisinde klasik olarak amfoterisin B tedavisi kullanılmaktadır. Yakın zamanda genş etki spektrumuna sahip yeni antifungal ajanlar kullanıma girmştir. Bu yazıda antifungal ajanların özellikleri ve mantarları eradike etme etkinlikleri özetlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antifungal, mantar enfeksiyonu.

ALERJİ, İLAÇ ALERJİSİ, PENİSİLİN VE DİĞER BETA LAKTAM ANTİBİYOTİK ALERJİLERİ

Adı-Soyadı: Seçkin Yavaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2013

ÖZET

Farkında olsak da, olmasak da gerek günlük hayatımızda ,gerekse geçirdiğimiz en ufak bir hastalık sırasında ve tedavisinde her an çevremizdeki birçok canlı ve cansız varlıklarla

etkileşim halindeyiz. Çoğu vücudumuzun savunma mekanizmaları tarafından tolere edilebilen bu etkileşimler kişilerin veya etmenlerin özelliklerine göre bazı durumlarda alerji olarak karşımıza çıkabiliyor. Sözünü ettiğim bu etkileşimler biyolojik, kimyasal, ya da fiziksel olabiliyor. Bu çalışmada alerji olgusuna biraz daha yakından bakmaya çalışılacaktır. Alerjinin tanımı ve tarihçesiyle başlayıp en çok alerjiye neden olan faktörler, alerji tipleri gibi konulara kısaca değindikten sonra ilaç alerjileri özellikle de beta-laktam antibiyotik alerji hakkında bilgiler verilecektir.İlaçlara karşı hastalarda görülen her reaksiyonu alerji şeklinde yorumlamaya dönük bir eğilim olduğu için ilaçlara karşı hastalarda görülen reaksiyonlar hakkında da bazı konuların aydınlatılması için çeşitli bilgilere yer verilmiştir. Tıp ve Eczacılık gibi sağlık bilimlerinde ilaç alerjisi denilince akla ilk gelen ilaç olan penisilin ve beta-laktam antibiyotiklere özel bir önem atfedilir. Bu yüzden penisilin alerjsi nedir, belirtileri nelerdir, mekanizmaları nasıldır, diğer beta-laktam antibiyotiklerle çapraz duyarlılık reaksiyonu gelişir mi, penisilin ve beta-laktam alerji öyküsü olan hastaya yaklaşım nasıl olmalıdır gibi sorulara mümkün olduğunca ayrıntılı cevaplar verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Alerji,ilaç alerjisi, Beta laktam antibiyotik alerjisi.

ÜST SOLUNUM YOLU İNFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Ozan Tekdemir
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2013

ÖZET

Günümüzde üst solunum yolları enfeksiyonları (ÜSYE) en çok karşılaşılan hastalıklardan olup, iş kaybı ve ekonomik kayıpların yanı sıra ilerlemiş durumlardamortaliteye kadar giden ve alt solunum yoluna yerleşebilen enfeksiyonlara öncülük etmektedir. Bu bitirme ödevinde sizlere akut ve kronik üst solunum yolları enfeksiyonun günümüzdeki tedavi şekilleri ile birlikte tedavilerindeki yeni yaklaşımları anlatılmıştır. Antibakteriyel ve antiviral ajanlara karşı oluşan direnç, aynı ilaçların farklı uygulama yöntemleri ile ve bitkisel destek tedavilerinin kullanımını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda ÜSYE'nin günümüzdeki tedavi şekilleriyeni tedavi yöntemleri (cerrahi ve bitkisel drog tedavisi)hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akut otitis media, akut tonsilofarenjit, üst solunum yolu enfeksiyonları, ÜSYE tedavisinde yeni yaklaşımlar.

ALT SOLUNUM YOLU İNFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Banu Doğan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Adile Çevikbaş
Yılı:2013

ÖZET

Solunum yolu hastalıklarının önemli bir kısmını alt solunum yolu infeksiyonları oluşturmaktadır. Alt solunum yolu infeksiyonları; alt solunum yolu bakteriyel, alt solunum yolu viral ve alt solunum yolu bakteriyel infeksiyonları şeklinde sınıflandırılabilir. Bu infeksiyonlarda tedavi kadar korunma da önemlidir. Korunma genellikle aşılama şeklinde olmakla beraber infeksiyonun türüne göre korunma tedavi paketleri, kullanılan suların dezenfeksiyonu, çevre ve el temizliği, ithal kuşların karantinaya alınması gibi uygulamalar vardır. Alt solunum yolları infeksiyonları tedavi seçenekleri için çoğunlukla antibiyotikler üzerinde geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Alt solunum yolu infeksiyonları, bakteriyel enfeksiyonlar, viral enfeksiyonlar, tedavi yaklaşımları.

MİKROBİYOLOJİDE PROBİYOTİKLER, PREBİYOTİKLER, SİNBİYOTİKLER VE İNFEKSİYON HASTALIKLARINDA KULLANIMI

Adı-Soyadı: Mehmet S. Dumrul
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2013

ÖZET

Probiyotikler, prebiyotikler ve sinbiyotikler çoğunlukla bağırsağın yararlı mikro florasını güçlendirmek amacıyla kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra birçok hastalıkta tedavi edici veya koruyucu etki yaptığı bildirilmektedir. Konu üzerindeki ilgi giderek artmakta ve bu

ürünlerin kullanımı da yaygınlaşma eğilimindedir. Bu derlemede probiyotik, prebiyotik ve bunların kombinasyonlarından oluşan sinbiyotikler ve bunların enfeksiyon hastalıklarında kullanımı tartışılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Probiyotik, prebiyotik,sinbiyotik, infeksiyon .

VİRAL İNFEKSİYONLARDA KULLANILAN ANTİVİRAL İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Fadıl Eruçan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2013

ÖZET

Son yıllarda, virüsler ve antiviral tedavi pandemi salgınları ve immünsüpresif hasta sayısındaki artış nedeniyle oldukça popüler hale gelmiştir. Günümüzde etkinliği gösterilmiş birçok antiviral ajan mevcuttur. Bu ajanlar hastalıkların klinik gidişlerini önemli ölçüde iyileştirmişlerdir ancak kronik ve latent enfeksiyonların tedavilerinde kısıtlamalar mevcuttur.Antiviral ilaçlar çok dar spektrumludurlar. Genellikle belli bir tanı konulmadan uygulanırlar. İlaç uygulanmasında klinik etkinlik sağlanabilmesi için viral replikasyonu bloke eden ilaçların, kemoprofilaktik olarak, hastalık başlamadan önce uygulanmaları gerekmektedir. İ*nfluenza A'*ya karşı amantadin ve rimantadin, poxviruslara karşı da metizazon bu şekilde uygulanmaktadır. Buna karşın, Herpes virüslerine karşı vidarabin ve asiklovirin etkinliği viral replikasyonun inhibe edilmesiyle olmaktadır. Günümüzde kullanılan antiviral ilaçların çoğu, pirimidin ya da purin bazları gibi nükleosid analoğlarıdır. Bu ilaçlar genellikle kompetisyonla ya da yalancı transmitter gibi etkiyerek nükleik asitlerin sentezini bloke eder. Bu yazıda, antiviral tedavide kullanılan ilaçların etki mekanizmaları, klinik kullanımları ve önemli yan etkileri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antiviral tedavi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

AŞILARDA KULLANILAN ADJUVANLAR VE AŞI GÜVENLİĞİ

Adı-Soyadı:Ömer Kurtoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2013

ÖZET

Aşılamada hedef enfeksiyonlara karşı güçlü, koruyucu ve uzun süren bir immün yanıt oluşturmaktır. Ancak zayıflatılmış canlı aşıların aksine, inaktive (ölü) aşıların ve subünit aşıların böyle bir etki oluşturabilmeleri için formülasyonlarında adjuvana gerek duyarlar. Adjuvan kelimesi Latinceyardım eden, güçlendiren anlamlarına gelen "adjuvare" kelimesinden türetilmiştir. Adjuvanlar antijenlerle birlikte inokuleedildiğinde immün yanıtı arttıran, güçlendiren maddelerdir. Adjuvankonsepti 1920'li yıllarda inokülasyon yerinde apse gelişen vakalarda antijen spesifikantikor düzeylerinin çok yüksek olduğunun fark edilmesiyle gelişmiştir. 1926yılında Glenny ve arkadaşları alüminyuma adsorbe edilmiş difteri toksoidiile yaptıkları çalışmada alüminyum tuzlarının adjuvan etkisini göstermiştir. Son 80 yıl boyunca çok sayıda adjuvan geliştirilmiş ve geniş kapsamlı araştırmalarda denenmiştir. Ancak birkaç yıl öncesine kadar aşılarda klinik kullanımına onay verilen tek adjuvan alüminyum bileşikleri olmuştur. Bununla birlikte alüminyum adjuvanlarının hücresel immünite sağlayamamaları ve potansiyel yan etkilerinden ötürü bu sorunları barındırmayan yeni adjuvanların geliştirilmesi için yapılan çalışmalar son zamanlarda yoğunlaştırılmıştır. Son yıllarda geliştirilen çok sayıdaki adjuvan adayı arasından MPL, MF59, virozomlar umut verici olmuştur ve aşı formülasyonlarında adjuvan olarak kullanılmaktadırlar. Bu çalışmada, aşı formülasyonlarının immünojenitesini arttırmak amacıyla kullanılan adjuvanlar ve aşılarda güvenlik konusu incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adjuvan, aşı, aşı güvenliği, MPL, MF59.

PROBİYOTİKLERİN ENFEKSİYON DIŞI BAZI HASTALIKLARDAKİ İYİLEŞTİRİCİ ETKİSİ

Adı-Soyadı: Suat Tarlak
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Probiyotikler, konakçının bağırsak florasını düzenleyerek ve immün sistemini uyararak sağlığını olumlu yönde etkileyen canlı mikroorganizma desteği olarak tanımlanabilir. Organizmalar, besinlerin saklanmasında ve alkol üretiminde fermentasyon amaçlı olarak uzun yıllar kullanılmasına karşın, ancak son yıllarda bilim adamlarının ilgisini çekmeye başlamıştır. Probiyotik olarak kullanılan mikroorganizmalar çoğunlukla Laktobasil ve Bifidobakteri grubundandır. Probiyotiklerin sağlığımız üzerindeki olumlu etkileri arasında rotavirus ishallerinin süresinin kısaltılması, laktoz intoleransı semptom ve bulgularının hafifletilmesi, atopik bünyeli bireylerde allerji riskinin azaltılması, çeşitli organ kanserlerinin önlenmesi, serum kolesterol düzeylerinin düşürülmesi, ürogenital enfeksiyonların önlenmesi, bazı besin ögelerinin biyolojik yararlılığının arttırılması ve vücutta sentezlenmesi sayılabilir. Probiyotik mikroorganizmalar bu yararlı etkilerini ortaya koyabilmek için bağırsak duvarına tutunma ve lümende bulunan besin maddelerinin tüketimi için patojen mikroorganizmalar ile yarışır (yarışmacı dışlama), antimikrobiyal özellikte maddeler üretir ve bağırsak mukozası ile ilişkili immün işlevleri düzenler. Probiyotiklerin vücudun değişik kısımlarındaki olumlu etkileri bakteri suşuna özgü olduğundan, hangi bakterinin hangi organ hastalığında etkili olduğunun belirlenmesine gereksinim vardır. Prebiyotikler ise bağırsaklarda sınırlı sayıda yararlı mikroorganizmanın çoğalma veya aktivitesini arttıran ve sindirilmeyen oligosakkaritlerdir. İyi bilinen prebiyotik moleküller arasında frukto-oligosakkaritler, galakto-oligosakkaritler, inülin, oligofruktoz, ksilooligosakkaritler, asidik oligosakkaritler ve sindirime dirençli nişasta sayılabilir. Kalın bağırsaklarda prebiyotiklerin flora bakterileri enzimlerince fermentasyonu sonucu kısa zincirli yağ asitleri (asetat, bütirat ve propiyonat) açığa çıkar. Kısa zincirli yağ asitleri bağırsak bütünlüğünün korunması, işlevleri, bağırsak ilişkili immün sistemin düzenlenmesi, bağırsaklardan kalsiyum ve magnezyum emilimi ve normal serum kolesterol düzeylerinin

sürdürülmesi için gereklidir. Fermentasyon reaksiyonu ürünleri hem yararlı mikroorganizmalar ve hem de bağırsak epitel hücreleri tarafından enerji kaynağı olarak da kullanılır. Sinbiyotikler, probiyotik ve prebiyotikleri birlikte bulunduran besin desteğidir. Prebiyotikler, vücuda yararlı mikroorganizmalar için enerji kaynağı olduğundan, prebiyotik ve probiyotikleri birlikte bulunduran ürünler alındığında probiyotiklerin daha uzun süre canlı kalacağı, additif ve hatta sinerjistik etki ortaya çıkabileceği varsayılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Probiyotikler, enfeksiyon dışıetki.

SİNDİRİM SİSTEMİ BAKTERİYAL İNFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı:Rükiye Gültekin
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2013

ÖZET

Sindirim sisteminde en sık rastlanan bakteriler *S.aureus, Shigella, Salmonella*, Kampilobakter olup, gelişmekte olan ülkelerde görülen ishallerin %30-50'sinden sorumludur. Enterohepatik bakteriler çeşitli mekanizmalarla sindirim sisteminde hastalık oluşturur. Stafilokok türlerinin bazıları kontamine besinlerde çoğalarak güçlü enteretoksinler salgılayıp bağırsakta herhangi bir çoğalma olmaksızın besin zehirlenmesine neden olurlar. *V. chlorae* ve toksijenik *E. coli* bağırsak epitelini örten mukus tabakasında çoğalıp ekzotoksin salgılayarak bağırsak epitelinin lümenine büyük hacimde su ve elektrolit atılımına neden olurlar. *Shigella*, Kampilobakter türleri intestinal mukoza ve propriaya girer, zedeler. İnflamasyon, ülserler ve kanama ile karakterize dizanteri denen klinik tabloya neden olurlar. *S. typhi* peyer plakları ve mezenterik lenf nodülleri aracılığıyla zedelenmiş mukozadan kan dolaşımına geçerek sistemik infeksiyona neden olurlar.

Anahtar Kelimeler: Sindirim sistemi, bakteri infeksiyonu, tedavi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SİNDİRİM SİSTEMİ VİRAL, PARAZİTİK VE FUNGAL ENFEKSİYONLARININ TEDAVİSİ VE YENİ YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Kadriye Toumpan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2013

ÖZET

Yapılan bu çalışmada, sindirim sistemi infeksiyonlarına yol açan etken virus, parazit ve fungaller ve bu hastalıklara karşı uygulanan tedaviler araştırılmış, hastalıklardan korunma, hastalıkların önlenmesi anlatılmıştır. Gastroenterit etkeni olan adenovirus, rotavirus, calicivirus, norovirus gibi viruslar tanıtılmış, meydana getirdikleri infeksiyonların özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. Parazitlerin yaşam siklusları ve hastalık semptomlarının ne zaman, nasıl ortaya çıktığı, yapılan tedavilerin etkinliği, güvenliği anlatılmıştır. Mantarların kontamine olduğu gıda ürünlerinin, insanlar tarafından tüketilmesi sonucu fungal infeksiyonlar meydana gelmektedir. Fungal infeksiyonlara neden olan mantarlar, oluşma mekanizmaları, alınması gereken tedbirler bildirilmiştir.Diyarenin uzun süre devam etmesi sonucu dehisratasyon meydana gelir ve bu durumun önlenmesi gerekir. Dehidratasyonun kontrol altına alınması için Oral Rehidrasyon Tuzları kullanılmaktadır. Şiddetli dehidratasyonlarda ise i.v. rahidrasyon tedavisi uygulanır. ORS ile vakaların %90'ı etkili ve güvenli bir şekilde tedavi edilebilir.Probiyotikler, mikrobiyel gıda katkıları olup, insanların ve hayvanların sağlıklı beslenmesinde ve infeksiyonlardan korunmasında güvenli ve ucuz bir tedavi yoludur. Rotavirus infeksiyonlarına karşı kullanılan aşıların etkinliği yapılan araştırmalarda gözlenmiştir ve milyonlarca çocuğun ölümüne neden olan rotavirus için yeni aşı geliştirme çabaları devam etmektedir.Antiparazitik etki gösteren ilaçlar protozoonlara karşı metronidazol, ornidazol, tinidazol, kinakrin, paramomisin, benziimidazoller, nitazoksanid, iyodokinol, emetin/dihidroemetin ilaçların araştırmalar sonucu etkinliği gösterilmiştir. Antihelmintik olarak prazikuantel, niklosamid, nitazoksanid, mebendazol, albendazol ilaçların tedavisinin nasıl uygulandığı, etkinliği, özellikleri iyi araştırılmıştır.Mantarların gıda ürünlerinde kontrolünün çok iyi yapılması gerekmektedir. Gıda ürünlerine bulaşması engellenmelidir.Bu çalışmada viral parazitik ve fungal enfeksiyonlara karşı yeni tedavi yaklaşımları, tedavi etkinlikleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sindirim sistemi, viral, parazitik ve fungal enfeksiyonlar, tedavi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DERİ VE YUMUŞAK DOKU İNFEKSİYONLARI İLE TEDAVİLERİ

Adı-Soyadı: Naime TUTAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2013

ÖZET

Deri ve yumuşak doku enfeksiyonları sağlık hizmetinin sunulduğu tüm basamaklarda karşılaşılan enfeksiyonlardır. Bu olguların sağlık kurumlarına ilk başvuruları sırasında tanı alması, tedavilerinin doğru ve etkin planlanması, gelişebilecek komplikasyonların önlenmesi ve gereksiz hastane yatışlarının önüne geçilmesi bakımından önem taşımaktadır.

Deri ve yumuşak doku enfeksiyon etkenleri bakteri, mantar ve viruslar olabilmektedir. Bu enfeksiyonlar özellikle immün sistemi baskılanmış ve özellikle diyabet, gibi altta yatam hastalığı bulunan kişilerde ciddi seyretmektedir.

Bu çalışmamızda, deri ve yumuşak doku enfeksiyonlarının sık karşılaşılan klinik formları, tanı ve tedavileri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: deri, yumuşak doku, enfeksiyon, antibiyotik tedavisi.

YENİ KİNOLONLARDA MİKROBİYOLOJİK ETKİNLİK

Adı-Soyadı: Merve Biçen
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2014

ÖZET

Kinolonlar tıpta ve veterinerlikte çeşitli infeksiyonların tedavisinde kullanılan geniş spektrumlu antibiyotiklerdir. Mevcut antibiyotiklere direnç gelişmesi sonucunda yeni antibiyotik geliştirilmesine odaklanılmış ve kinolon grubu antibiyotikler sentez edilmiştir. 1960'lı yıllarda antimalaryal bir ilaç olan klorokinin sentezi sırasında yan ürün olarak elde edilen nalidiksik asit kinolon grubu antimikrobiyallerin ilk üyesidir. Nalidiksik asitten günümüze, kinolonların kimyasal yapılarında yapılan değişikliklerle hem antimikrobiyal etki

spektrumu genişlemiş hem de farmakodinamik özellikleri değişmiştir. Kinolonlar sentez edildikleri sıraya göre kuşaklara ayrılarak incelenmişlerdir. Her yeni kuşak bir önceki kuşağa göre üstün özellikler içermektedir. Birinci kuşakta bulunan nalidiksik asit sadece üriner sistem enfeksiyonlarında kullanılmışken günümüzde kinolon grubu antibiyotikler hemen hemen tüm sistem infeksiyonlarında,, klinik seyri hafiften ciddiye çok sayıda değişik klinik durumlarda yaygın olarak kullanılan bir grup haline gelmiştir. Bugün hem gram pozitif hem gram negatif hem de anaeroplar üzerine etkilidirler. Klinikte idrar yolları enfeksiyonları başta olmak üzere, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, solunum sistemi enfeksiyonları, bazı deri ve yumuşak doku enfeksiyonları, kemik ve eklem enfeksiyonları, enfeksiyöz diyareler ve prostatit gibi geniş bir endikasyonda kullanımları bulunmaktadır. Florokinolonlar yetişkinlerdeki enfeksiyonlarda sıklıkla kullanılan bir antibiyotik grubu haline gelmelerine rağmen, çocuklardaki kullanımı sınırlıdır. Bu sınırlama kıkırdak toksisitesi potansiyeli sebebiyledir. Ancak özellikle bazı bakterilerde giderek artan direnç ve buna paralellik gösteren tedavi başarısızlıkları pediyatri hekimlerini hastalarında florokinolonları kullanmaya itmiştir. Çocuklarda beklenen yan etkilerin görülmemesiyle bazı florokinolonların kullanımları yaygınlaşmaya başlamıştır.Ancak kinolonların klinik kullanımlarının yaygınlaşmasıyla birlikte direnç sorunu karşımıza çıkmıştır. Hedef enzimde değişiklik oluşması ve ilacın hücre içine alımının azaltılması şeklinde direnç mekanizmalarının yanında son yıllarda plazmit aracılı kinolon direnci mekanizması üzerinde durulmaktadır. Halen florokinolonlara karşı rezistans sıklığı düşük olarak belirtilse de kullanımlarının yaygınlaşmasının devam etmesiyle sıklık da artmaya devam edecektir.Florokinolonların tarihsel gelişimleri, moleküllerde yapılan modifikasyonlarla artan mikrobiyolojik etkinlikleri, kullanıldıkları enfeksiyonlar ve kullanımlarının artmasıyla ortaya çıkan direnç sorunu, pediyatride kullanıldığı enfeksiyonlar ile ilgili derleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotikdirenci,florokinolonlar, klinik endikasyonlar, mikrobiyal etkinlik.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KÖK HÜCRE NAKLİNDE İNFEKSİYON KONTROLÜ

Adı-Soyadı: Misem Çalık
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2014

ÖZET

Farklı hücre tiplerine dönüşebilme potansiyeline ve kendisini yenileyebilme gücüne sahip olan hücrelere "kök hücre" denir. Henüz farklılaşmamış olan bu hücreler sınırsız bölünebilme ve kendini yenileme, organ ve dokulara dönüşebilme gibi yeteneklere sahiptir. Canlılarda önemli görevleri yerine getiren beyin, kalp, karaciğer gibi organlar ciddi hasarlar gördüklerinde doğal biçimde yenilenemezler. Kök hücreler bölünebilme ve farklılaşma yeteneğine sahip olduğu için hastalık veya yaralanma sonucu hasar gören organ ve dokuların yenilenmesinde kullanılabilirler. (Sağsöz ve Ketani; 2008).Bu sebeple kök hücre nakli pek çok hastalığın tedavisine umut olmuştur.Fakat bu çalışmaların yapıldığı nakil üniteleri hastane enfeksiyonları ve fırsatçı enfeksiyonlar açısından son derece riskli, bağışıklığı ileri derecede baskılanmış hastaların tedavi edildiği özelleşmiş birimleridir. Enfeksiyonlar kök hücre nakli alıcılarında morbidite ve mortalitenin yanısıra tedavi maliyetlerini de önemli ölçüde arttırmaktadır. Bu bakımdan, nakli üniteleri mimari, teknik ve fiziksel olarak özel olarak tasarlanmalı, tefrişatı da uygun şekilde yapılmalıdır.Nitelikli ve eğitimli insan kaynağı ,veri yönetimi, sonuçların kayıt altına alınması ve yayınlanması ve standart uygulama kılavuzlarının geliştirilmesi de en az teknik özellikler kadar önemlidir (Sucak , 2011). Ayrıca kök hücre nakli ve bununla ilişkili olarak kullanılan yüksek doz kemoterapi tedavisi, hastalarda fiziksel,psikososyal ve mental sorunlara neden olabilir. Allojenik ve otolog kök hücre nakillerinde olası sorunları belirlemek için, transplantasyondan önce hastanın fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden sağlık ekibi üyeleri tarafından değerlendirilmesi gerekir. Bunun yanısıra sağlık ekibinin kök hücre naklinde donör seçimi, hastaya uygulanacak hazırlama rejimlerine karar verme, periferik kök hücre toplanması ve hastaya nakli konusunda da hastanın fiziksel, sosyal ve psikolojik açıdan değerlendirilmesi önemlidir (Kapucu ve Karaca, 2008). Kök hücre nakli olacak hastalarda nakil sonrası ortaya çıkabilecek olan enfeksiyonların kontrolü için hastanın nakil öncesi de değerlendirilmesinin önemi, kök hücre nakil ünitelerinin nasıl yapılanması gerektiği ve hastanın nakil sonrası bakımında dikkat edilmesi gerekenler ilgili bilgiler bu yazıda derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kök hücre nakli, infeksiyon.

BAKTERİLERDE QUORUM SENSİNG MEKANİZMASI

Adı-Soyadı: Alper Can
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2014

ÖZET

Birçok organizma tür içi ve/veya türler arasında farklı sinyal moleküllerini kullanarak birbirleriyle iletişim kurmaktadır. Bakteriler sinyal moleküllerini salgılayabildikleri gibi, bu moleküllerin ortamdaki yoğunluğunu ölçebilen bir mekanizmaya da sahiptir. Günümüzde bu olaya "quorum sensing" adı verilmektedir. Beslenme, üreme, spor oluşumu, antibiyotiklere direnç, biyofilm oluşumu gibi davranışların çoğu quorum sensing sinyal molekülleri aracılığıyla gerçekleşmektedir. quorum sensing araştırmalarının en muhtemel yararı, mikroorganizmalar arası sinyal iletişimini bozarak mikroorganizma topluluklarının kontrol altında tutulmasıdır. Bu bağlamda bakteri hücreleri arasındaki iletişimin engellenmesi ile ilgili mekanizmalar "Quorum Quеching'olarak adlandırılmaktadır. Son yıllarda hem prokaryot hem de ökaryotlartaraftan, farklı kaynaklarda yeterliliği bozan enzim ve inhibitörler görülmüştür. Gerek klinik gerekse diğer biyofilmlerin oluşumunu engelleyebilmek amacıyla; bugün yeni bir yaklaşım olan Quorum Quеching ile Quorum Sensing moleküllerinin üretiminin önlenmesi, parçalanması veya inhibisyonu, queoum sensing sinyalinin alınmasının önlenmesi ile ilgili stratejilerin üzerinde çalışmaların yapılması büyük önem kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik direnci, biyofilm, çevreyi algılama, çevreyi algılama sistemi engelleyicileri, otoindükleyiciler.

MİKOBAKTERİLERİN İZOLASYONU

Adı-Soyadı: Şakir Kayakeser
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2014

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Tüberkülozun laboratuvar tanısında altın standart etkenin izolasyonudur. *Mikobakteri*izolasyonu için en sık kullanılan besiyerleri, Lowenstein-Jensen(L-J) ve BACTEC 12B besiyerleridir. Ancak bu besiyerleri maliyet ve üretme zamanı açısından sorun olmaya devam etmektedir. Tüberküloz gelişmekte olan ülkelerde halen toplum sağlığı sorunu olan tüberkülozla mücadelede indeks olgunun tespit ve tedavisinin yanı sıra profilakside önemli yer tutmaktadır. Ancak klinik pratikte profilaksi uygulamalarında, ülkeler arasında olduğu kadar bizim ülkemizde de farklılıklar bulunmaktadır. Gelişmiş ülkelerin profilaksiye yaklaşımı ve ülkemizdeki mevcut durumu gözden geçirmek amacıyla bu yazı planlanmıştır Tüberküloz epididimit tanısı güç olan nadir bir hastalıktır. Epididimitin, testis tümörü ve torsiyonu gibi diğer skrotum hastalıklarından ayırt edilmesi önemlidir. Konvesiyonel tanı metotları genellikle invazif ve zaman alıcı yöntemlerdir. *Mikobakteriyal* DNA'nın saptanmasına yönelik polimeraz zincir reaksiyonu (PCR) testi, tüberküloz epididimitin hızlı tanısı amacıyla kullanılan değerli bir tanı metodudur. Ayırıcı tanıda biyopsinin önemini vurgulamak amacıyla başlıca öksürük, ateş, bilateral skrotal şişlik ve ağrı yakınmalarıyla başvuran bu vakayı sunuyoruz. Hastanelerde ve dispanserlerde TB tedavisinde standart yaklaşım doğrudan gözetimli tedavi (DGT) olmalıdır. Tüberküloz (TB) hastalarının tedaviye uyumsuzlukları önemli bir sorundur. Bu sorunun çözümünde en etkili yöntem, has tanın ilaçlarını içerken bir görevlinin gözlemesidir; bu DGT olarak adlandırılmaktadır. Doğrudan gözetimli tedavi stratejisi (DOTS) ise TB kontrolünde temel stratejidir. DGT, çok farklı özellikleri olan birçok ülkede başarıyla uygulanmıştır. DGT Türkiye'de de son yıllarda uygulanmaya başlanmıştır ve giderek daha da yaygınlaşmaktadır.

Anahtar Kelimeler:*Mycobacterium*izolasyonu, tedavi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

PROBİYOTİKLER VE MUKOZAL İMMUNİTE

Adı-Soyadı: Cansu Sarı
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2014

ÖZET

Probiyotik mikroorganizmalar günümüzde merak konusu halindedir. Yapılan in vivo ve in vitro çalışmalar sonucu patojen mikroorganizmalar üzerindeki olumsuz etkileri sayesinde bugün gıda maddelerine eklenerek, tabletler hazırlanarak tüketiciye sunulmaktadır. Bu sayede birçok hastalığın tedavisinde kullanılmakta olup geleceğe dair araştırmalar halen devam etmektedir.Son zamanlarda yapılan deneysel ve rastgele kontrollü deneysel çalısmaların sonuçlarına göre, özellikle *Lactobacillus* ve *Bifidobacterium* gibi bağırsak bakterilerinin, ağız bosluğundaki karyojenik *Streptococcus* ve *Candida* türlerinin üremesini önleyerek olumlu etkiler sağlamak amacıyla kullanılabileceği düsünülmektedir. Probiyotikler, bağırsak hastalıklarında başarıyla kullanılmıstır. Bu bakterilerin immün sistem hastalıklarını ve alerjik hastalık belirtilerini azalttığı düsünülmektedir. Etki mekanizmalarının, patojenik mikroorganizmaların yapısma alanlarında onlara karsı rakip olmaları, bu patojenleri engellemeleri ve konağın bağısıklık sistemini modifiye edebilmeleriyle iliskili olduğu sanılmaktadır. Probiyotik bakteriler aynı zamanda ağız florasını etkileyen organik asitler, hidrojen peroksit, karbon peroksit, diasetil, bakteriosin gibi farklı antimikrobiyal maddeleri de üretebilir. Fakat bu bakterilerin ağız boşluğundaki aktiviteleri üzerine bilgiler yetersizdir. Ağızdaki probiyotik kolonizasyonu ve ağız mikroflorası üzerine olan etkileri üzerine daha çok çalısma yapılmasına ihtiyaç vardır.Bağırsak epitellerine kolonize olarak patojen bakterilerin yerleşmesini engelleyebilirler. Genellikle laktik asit üreten bakteriler olan probiyotiklerin bağırsak epitellerine tutunması; bakteri yüzeyinde bulunan protein ve karbonhidratların farklı birleşimlerinden oluşan mekanizmadan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu bakteriler gastrointestinal sistemde enerji kazanımı için fermantasyon işlemi gerçekleştirirler. Biyokimyasal reaksiyon sonucu önemli oranda laktat ve kısmen de asetat oluştururlar. Fermantasyon sonucu oluşan laktik asit ve asetik asit ortam pH'sını düşürür ve patojen bakterilerin üremesini engeller. Ayrıca düşük pH amonyağın kana geçişini azaltır. Biyokimyasal tepkimeler sonucu oluşan laktik asit, asetik asit, bakteriyosin, protein, protein benzeri bileşikler, yağ asitleri vb. elementler intestinal sistemde probiyotik bakterilerin kolonizasyonunu sağlayarak patojen bakteri varlığını engellemektedir. Probiyotik bakterilerin tutunması, onların bağırsak sisteminde uzun süre kalabilmesi ve taşıdıkları yararlı özellikleri gösterebilmeleri için gereklidir.Bu derlemede, *Lactobacillus* ve *Bifidobacterium* gibi bağırsak bakterilerinin probiyotik olarak önemi ve probiyotiklerin etkisi vurgulanarak bu konuda yapılan çalışmalar özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mukozal immünite, probiyotik.

ENFEKSİYON HASTALIKLARI VE AŞILAR

Adı-Soyadı: Ebru Bal
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2014

ÖZET

Organizmanın; kendisi için yabancı olan ajanların zararlı etkilerini yok etmeye, onları vücuttan atmaya ya da metabolize etmeye yönelik fizyolojik faaliyetlerinin tümüne bağışıklık denir. Aşı ise uygun bir yolla verildiğinde, oluşturduğu bağışık yanıt sayesinde hazırlandığı ajanın neden olduğu enfeksiyona karşı, organizmanın korunmasında rol alan biyolojik maddelerdir. Aşı uygulanan kişi, herhangi bir infeksiyon etkenine karşı özgül bağışıklık kazanır. Bu çalışmada literatür taramaları sonucu konumuzla alakalı kaynaklardan yararlanarak aşıların özellikleri ve enfeksiyon hastalıkları ile ilgili bilgiler verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Aşı, enfeksiyon.

PSEUDOMONAS ENFEKSİYONLARI VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Adı-Soyadı: Mutlu Alkaç
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Burçak GÜRBÜZ
Yılı:2014

ÖZET

Pseudomonas cinsi bakteriler, *Pseudomonadaceae* ailesi içinde yer alan Gram negatif, nonfermentatif, sporsuz, polar flagellaları ile hareketli, aerobik basillerdir. Doğada çok yaygın olarak bulunan bu bakteriler insanlar için önemli bir fırsatçı enfeksiyon etkenidir. Birçok türü bulunan bu bakteriler gıdalar üzerinde kolay üreyebilme yeteneğine sahiptir. *Pseudomonas* cinsi bakterilerin son yıllarda hastane kökenli enfeksiyonların kaynağı olarak ilk sırada yer almaları ve antibiyotiklere karşı kolay direnç gösterebilmeleri nedeniyle insan sağlığı için çok büyük bir tehditdirler. Bu cinsin karşımıza çıkan en önemli türü olan *Pseudomonasaeruginosa* çevre koşullarına kolay adaptasyonu, değişik virulans faktörleri ve antimikrobiyallere karşı gelişen hızlı direnç durumu nedeniyle tüm dünyada en fazla görülen fırsatçı patojen olma özelliğini devam ettirmektedir. Pnömoni, bakteriyemi, yanık ve yara

enfeksiyonları, kistikfibroz gibi çok önemli enfeksiyonlara neden olan bu bakteri günümüzde birçok antibiyotiğe karşı direnç oluşturmuş ve tedavisinde antibiyotik kombinasyonlarına başvurulmuştur. *Pseudomonas* cinsi diğer bakteriler de çeşitli enfeksiyonlara sebep olmaktadır. Antibiyotik kullanımın hızla arttığı günümüzde, bilinçsiz antibiyotik kullanarak, aralarında *Pseudomonas'* larında bulunduğu birçok bakterinin antibiyotiklere karşı oluşturduğu direnç artmaktadır. Enfeksiyonların tedavisi için kullanılan yeni ilaçlar geliştirilmez ise insanlığın büyük bir sorunla karşı karşıya kalacağı kaçınılmazdır. *Pseudomonas'* larıngenel olarak özellikleri, yaptığı hastalıklar ve antibiyotik dirençleri bulguları bu bitirme ödevinde derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Pseudomonas* türleri, *Pseudomonas*infeksiyonları, *Pseudomonas*infeksiyonlarında tedavi.

SULARDA BULUNAN MİKROORGANİZMALAR VE OLUŞTURDUĞU HASTALIKLAR

Adı-Soyadı: Mahir NERGİS
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2014

ÖZET

Su yaşam için en zorunlu maddelerden biridir. Canlı organizma ağırlığının % 60-70'i sudur. Bu suyun 2/3'ü hücreler içerisinde, geri kalanı dokular arasında ve kanda bulunur. Canlı organizmayı meydana getiren hücrelerin yaşamlarını ve faaliyetlerini sürdürebilmeleri ancak su ile mümkün olur. Organizmada, besin maddelerinin su aracılığı ile doku ve hücrelere nakledilmesi, yani hücrelerin beslenmesi, hücreler içindeki metabolizma artıklarının su ile dışarı atılması suyun insan hayatındaki önemini ortaya koymaktadır.

Su aynı zamanda birçok mikroflora ve mikrofaunaya ortam oluşturur. Suda yaşamakta olan mikroskobik hayvan ve bitkilerin oluşturduğu yaşam sistemi sucul yaşam olarak tanımlanmaktadır. Sucul yaşam biyolojik açıdan ileri derecede önem taşımaktadır. Ancak günümüzde çok az ilgi çekmektedir. Günümüzde insanların etkilemediği habitat kalmamış gibidir. Gözle görünür habitatların yanında mikroflora ve mikrofaunaların yaşadığı habitatlar da yok edilmekte, nitelik değiştirmekte ya da zarar görmektedir.

Su mikrobiyolojisi ve ekolojisi, suda yaşayan canlı organizmaların metabolizma tipleri, onların sudaki yaşam koşullarını ortaya koymaktadır. Sularda yaşayan virüsler, bakteriler, mantarlar, aktinomiçesler, algler, protozoonlar ve yüksek canlılar ayrı ayrı incelenmiştir.

Su aracılığı ile bulaşabilen hastalıklar; su kaynaklı enfeksiyöz hastalıklar, yıkama suyu vasıtasıyla suların aracı olduğu hastalıklar, yaşam sikluslarının bir kısmını suda geçirmek zorunda olan paraziter etkenlerin neden olduğu hastalıklar, su ile ilişkili insekt vektörlerin neden olduğu hastalıklar, gelişmiş ülkelerde su ile ilgili görülen hastalıklar olarak gruplandırılır.

Anahtar Kelimeler: Su, hastalıklar, tedavi, bakteriler, viruslar, parazitler.

Helicobacter pylori ENFEKSİYONU VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Adı-Soyadı: Musa AKDOĞAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2014

ÖZET

H.pylori ilk kez 1983 senesinde patolog Robin Warren ve gastroenterolog Barry Marshall tarafından Campylobacter pyloridis ismiyle tanımlanmıştır. Bu iki bilim insanınada, ile ilgili yaptıkları çalışmalar sayesinde, tıp dalında "2005 yılı Nobel Ödülü'' verilmiştir. Geçen zaman zarfında, *H. pylori*'nin insanlarda gastrit ve peptik ülserin en önemli sebebi olduğu anlaşılmış, çocukluk çağında kazanılan enfeksiyonun ileri yaşlarda MALT lenfoma (mucosa-associated lymphoid tissue lymphoma) ve gastrik adenokarsinoma neden olabileceği gösterilmiş ve WHO tarafından "Tip 1 kanserojen" olarak kabul edilmiştir. Dünyada, insanların yaklaşık yarısından fazlasının ile enfekte olduğu tahmin edilmektedir. Eradikasyonu için bir çok antibiyotik kullanılmasına karşın, hiçbiri %100 etkili değildir ve zaman içinde büyük bir çoğunluğuna direnç gelişmiştir. ile ilişkili en çok çalışılan hastalık peptik ülser hastalığı olsa da, gastrointestinal sistem dışı bir çok hastalığın patogenezinde de rol aldığı görülmektedir.

H.pylori insanların mide mukozasında bulunan gram negatif spiral bir mikroorganizma olup erişkinlerde ve çocuklarda kronik gastrit ve peptik ülser hastalıklarının en önemli sebebidir.

Günümüzde duedenal ülser yokluğunda gastritinin kronik tekrarlayıcı karın ağrısına yol açıp açmadığı tartışma konusudur. Son veriler peptik ülser yokluğunda enfeksiyonunun kronik karın ağrısı için ciddi bir neden olmadığı yönündedir. Peptik ülser yoksa tedavi edilmeli midir sorusunun cevabıda yapılan çalışmalar ışığında gereksizdir şeklinde verilmektedir. Ancak bu mikroorganizmanın hem erişkinler hem de çocuklarda duodenal ülser hastalığının etyopatogenezinde önemli bir rolünün olduğu bilindiği için peptik ülser tedavisinin en önemli kısmını eradikasyonu oluşturmaktadır.
Özel bir alt başlık açılarak çocuklarda enfeksiyonun nasıl geliştiği nasıl yayıldığı şikayetleri ve güncel tedavi yöntemleri üzerinde durulmaya çalışılmıştır gastritinin çocuklarda büyük ölçüde asemptomatik kalabileceği kabul edilmiştir. Klasik klinik tablo gastritis, tekrarlayan karın ağrısı ve nonülser dispepsidir. Çocuklarda tedavi yaklaşımları net olmamakla birlikte peptik ülser ve pozitifliği saptanan hastaların tedavi edilmesi önerilmektedir. Çocuklarda yeğlenen güncel tedavi; geniş spektrumlu ikili antibiyotik ve proton pompası inhibitörlerinin 1–2 hafta süreyle uygulanmasıdır.

*H.pylori*enfeksiyonu yaşla ve başka bir gastrointestinal hastalık varlığıyla artar. Ayrıca ısınmak için yakıt olarak kömür kullanımı doğal gaz kullanımına göre enfeksiyon riskini arttırır.

Birçok tedavi edilemeyen gastro-duodenal hastalık *H.pylori*'nin eradikasyonu sonucu önlenebildiği için, tanısı gastro-enterolojik yaklaşımda önemlidir. Bu çalışmada infeksiyonunun epidemiyolojik ve klinik özellikleri, patogenezde rol oynayan mekanizmaları, tanı ve tedavisi irdelenerek özel hallerde gelişen enfeksiyonun değerlendirilmesi yapılarak bu özel hallerde neler yapılabiceği anlatılmıştır. Aşılama ve destekleyici tedavinin genel tedavideki rolü ve payı üzerinde durularak örnelemeler yapılmıştır. Klasik tedavinin yanı sıra günümüz çalışmalarına ışık tutularak güncel tedavi yöntemleri incelenmiştir. Eğitimin sosyodemografik ve sosyoekonomik durumun bu enfeksiyonun yayılmasındaki rolü ve tedaviye etkisi araştırılmıştır.

Standart üçlü tedavi *H.pylori* infeksiyonunda birinci basamak tedavi olarak kabul edilmektedir. Epidemiyolojik çalışmalar antibiyotik direncindeki belirgin artış nedeni ile standart tedavinin eradikasyon başarısının düştüğünü bildirmektedir. Bu nedenle son yıllarda denenen ardışık tedavi yüksek eradikasyon oranları ile umut vaat etmektedir. eradikasyonunda ardışık tedavi ile standart tedavi yöntemlerinin etkinliğini karşılaştırılmış

ve klaritromisin (KLA) dirençli suşlarda eradikasyon başarısı açısından değerlendirme yapılmıştır.

Klaritromisin direncinin yüksek olduğu bölgelerde standart tedavinin eradikasyon başarısı oldukça düşüktür ve ardışık tedavinin KLA dirençli suşları eradike etmede standart tedaviye çok az bir üstünlüğü mevcuttur. Araştırmalar ışığında eradikasyon oranları her iki tedavi ile de hedeflenenden çok daha düşük düzeyde bulunduğu için yüksek KLA direnci olan bölgelerde mevcut tedavi yöntemlerinin gözden geçirilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır

Anahtar Kelimeler: *Helicobacter pylori*, enfeksiyon, tedavi, antibiyotik.

HASTANE ENFEKSİYONLARI VE TEDAVİLERİ

Adı Soyadı: Fidan SHALLCI
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2014

ÖZET

Nozokomiyal enfeksiyonlar başka bir deyişle hastane enfeksiyonları 21. yüzyılın başında tıp dünyasının çözüm bulmaya çalıştığı öncelikli sorunlar arasında yer almaya devam etmektedir. Aslında 18. yüzyıl ve öncesine ait kaynaklarda bile hastane ortamında gelişen enfeksiyonlardan bahsedilmektedir.

Hastane enfeksiyonları, hastanede kalış süresini, tedavi maliyetini ve işgücü kaybını artırmakta, hastaları olduğu kadar sağlık çalışanlarını da tehdit etmektedir. İleri vakalarda ise, özellikle bağışıklık sistemi zayıf olan hastalarda (yenidoğan, prematüre bebekler, kanser ve AIDS hastaları, yaşlı hastalar, vb.) ölümlere de yol açabilmektedir.

Bu bitirme ödevinde hastane enfeksiyonları hakkında bilgi verilip; önemi, bulaşma nedenleri, bulaşma yolları, risk altında bulunan grupları, yol açtığı maliyet ve önlenip önlenemeyeceği konularına değinildi.

Nozokomiyal enfeksiyonların büyük çoğunluğunu oluşturan bakteri, mantar, virüs ve parazit çeşitlerinin epidemiyolojisi, önlenmesi ve tedavisi konusunda önemli bigiler verildi. Ayrıca bu enfeksiyonların çeşitli organları tutarak oluşturdukları hastalıklar, alınması gereken önlemler ve tedavileri konusunda bilgiler verildi.

Nozokomiyal enfeksiyonların dünyada ve Türkiye'de gitgide artan oranları ve hastalık prevalansları karşıraştırıldı.

Anahtar Kelimeler: Nozokomiyal enfeksiyonlar, hastane, antibiyotik, dezenfektan.

MİKROORGANİZMALAR VE DEZENFEKTANLARA DİRENÇ

Adı-Soyadı: Büşra DURDU
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2014

ÖZET

Mikroorganizmalar farklı koşullara adapte olma yeteneğindedir. Çeşitli ortamlara karşı direnç kazanabilmeleri de bu adaptasyon kabiliyetleri sonucunda gerçekleşmektedir. Özellikle doğal olarak diğer mikroorganizmalara göre daha dirençli olan mikroorganizmalar uzun temas süreleri sonucu herhangi bir antimikrobiyal maddeye daha kolay direnç kazanabilmektedir. Mikroorganizmalar dezenfektan solüsyonda uzun süre kaldıklarında antibiyotiklere karşı olduğu gibi, direnç kazanarak canlılıklarını koruyabilir ve hatta üremelerini sürdürebilirler.

Dezenfektanın yoğunluğu, temas süresi, ısı, pH, ortamda bulunan organik artıklar, mikroorganizmalarla ilgili faktörler, ağır metallerin varlığı gibi faktörlerin varlığı dezenfeksiyonu etkilediği gibi dezenfektan solüsyonlarının yaygın ve hatalı kullanımı dezenfektanlara dirençli patojenlerin seçilerek ortaya çıkmasına neden olabilir. Nitekim laboratuvar koşullarında, kendileri antibiyotiklere dirençli ve ayrıca antibiyotiklere direnci artmış MRSA (metisiline dirençli *S. aureus*) gibi bakterilerin çoğalmasına neden olan dezenfektanlar gösterilmiştir. Dezenfektan veya antiseptik preparatta bulunan aktif maddenin yeterli miktarda olmaması ve mikroorganizmanın yaşamasına engel olacak konsantrasyonda bulunmaması mikroorganizmanın direncini arttırırken, karşıt olarak etkili

bir koruyucu sistem içermesi yani uygun konsantrasyonda bulunması dezenfektan maddelerin kontaminasyonunu önleyebilir.

Anahtar Kelimeler: Mikroorganizma, dezenfektan, direnç, enfeksiyon, antiseptik.

TOPLUM KÖKENLİ PNÖMONİLERDE ETİYOLOJİ VE EPİDEMİYOLOJİ

Adı-Soyadı: Eda Öztürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2015

ÖZET

Pnömoni; konak savunmasının yetersiz kalması ve bunun sonucu olarak patojen mikroorganizmaların akciğer dokusunu işgal etmesi ile ortaya çıkan akciğer dokusu inflamasyonudur. Ekonomisi gelişmekte olan ülkelerde önemli bir mortalite ve morbidite nedenidir.Toplum kökenli pnömonilerden hastaneye yatırılması gereken olgular (Grup 3) ve yoğun bakıma yatırılması gereken olgular (Grup 4) görece yüksek mortalite oranları ile yaşamı tehdit eden pnömoniler içinde ele alınmalıdır. Ayrıca, bağışıklık sistemi baskılanmış olgularda gelişen pnömoniler de ciddi ve yaşamı tehdit edici özelliktedir. TKP‘ de ayaktan izlenebileceklerde mortalite oranı genel olarak % 1-5 iken, hastaneye yatırılanlarda % 5-25’ tir. Altta yatan KOAH, kalp ya da böbrek yetmezliği, diabetes mellitus gibi hastalıkları olanlar, yaşlılar, alkolikler ve bağışıklığı baskılanmış olguların pnömonileri daha ağır seyretme eğilimindedir.Toplum kökenli pnömoniye yol açan mikroorganizmalar değişik çalışmalarda farklı olmakla beraber, tipiklerden *S. pneumoniae* % 30-50 gibi sıklıklarla en sık görülen etkendir. Özellikle, kronik hastalığı olanlar ile yaşlı hastalarda *Haemophilus influenzae, Staphylococcus aureus* daha sık görülür. Ayrıca, *Moraxella catarrhalis* de etken olarak bildirilmektedir. Bunların dışında, *Legionella pneumophyla, Mycoplasma pneumoniae, Chlamydia pneumoniae,* Gram-negatif basiller, *Chlamydia psittaci, Coxiella burnetti, Pneumocystis carini* de etkenler arasındadır. İnfluenza Ave RSV, viral pnömoninin en sık nedenlerini oluştururken, bunu adenovirus, PIV tip 1, 2 ve 3, metapnömovirus, rinovirus, koronavirus ile influenza B izlemektedir. Ayrıca, kızamık, varicella gibi virüsler de viral pnömoni tablosuna neden olmaktadır.Beş yaşından küçüklerde pnömoni etkeni, daha çok, virüslerdir. Daha büyük çocuklarda ise önde gelen etken, *Mycoplasma*

*pneumoniae'*dir. Bulaş, birçok vakada damlacık enfeksiyonu yoluyla olur. Taşipne, özellikle 0-5 yaşındaki çocuklarda pnömoninin en duyarlı ve en özgül belirtisidir.Pnömonide laboratuar tetkiklerine başvurma kararı hastalığın seyrine, hastanın yaşına, hastalığın toplumdaki sıklığına ve hastanın hastaneye yatırılmasına gerek olup olmamasına göre verilir. Pnömoni tanısı koymak için radyolojik görüntüleme, şart değildir. TKP olgularının yaklaşık olarak % 50'sinde etken tespit edilemediğinden tedaviye genellikle empirik olarak başlanır.İlk 2-3 aylık bebeklerin pnömonisi, hastanede tedavi edilmelidir. Beş yaşından büyük çocuklarda en sık karşılaşılan patojenler *M. pneumoniae* ve *Chlamydophila pneumoniae'*dir; bu yüzden ayaktan tedavide ilk seçilecek ilaç grubu, makrolitler olmalıdır. *Staphylococcus aureus*, ağır pnömoni meydana getirir; dolayısıyla klinik tablonun *S. aureus'*u düşündürmediği vakalarda ilk önce, etki aralığı daha geniş ve antistafilokoksik etkisi belirgin olan antibiyotiklere başvurmak, uygun bir yaklaşım değildir.Çocukların pnömoniden korunmasında anababaların ve toplumun eğitilmesi büyük önem taşımaktadır. Risk kümesinde olmasalar da, beş yaşın altındaki bütün çocuklara konjuge pnömokok aşısının yapılması özendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Toplum kökenli pnömoni, etiyoloji, epidemiyoloji.

KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARDA ENFEKSİYONUN ROLÜ

Adı-Soyadı:Şehit Türk Çelik
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Ümran Soyoğul Gürer
Yılı:2015

ÖZET

Kalp, dört odacıklı kaslı yapıda bir organdır. Kalbin en dışındaki zar tabaka perikarddır. En iç yüzeyi endokard adı verilen ince bir zar ile kaplıdır. Perikard ile endokard arasındaki kaslı yapıya miyokard denir. Kalpte kanın tek yönlü akışını sağlayan dört adet kapakçık bulunur. Kalp enfeksiyonlarının başlıcaları enfekte olan dokuya göre endokardit, miyokardit ve perikardit olarak adlandırılır. Normal kapak endoteli kolonizasyona ve dolaşımdaki bakterilerin yol açtığı enfeksiyonlara dirençlidir. Ancak endoteldeki mekanik bozulmalar altta yatan hücre dışı matriks proteinlerinin açığa çıkmasına, doku faktörü üretimine ve normal bir iyileşme sürecinin bileşeni olarak fibrin ve trombosit birikimine yol açar. Bu

lezyonlara vejetasyon denir. Böylesi bakteriyel olmayan trombotik endokardit, bakterilerin tutunmasını ve enfeksiyonu kolaylaştırır.

Enfektif Endokardit (EE) insidansı ülkeden ülkeye 100 000 kişi-yılı başına 3 ile 10 atak arasında değişiklik göstermektedir. 70-80 yaşları arasındaki kişilerde doruk insidans 100 000 kişi-yılı başına 14,5 atak olarak bulunmuştur. Kalp enfeksiyonları görülme riski kalpte protez kullanılmış hastalarda, daha önce EE öyküsü olan hastalarda, doğumsal kalp hastalığı olanlarda, sık intravenöz ilaç kullanımında, cerrahi müdahalelerde daha yüksektir. Risk altındaki gruba profilaktik antibiyotik uygulanması yarar sağlayabileceği gibi, yanlış veya uygunsuz antibiyotik kullanımı dirençli mikroorganizmaların gelişimine yol açabilmektedir. Enfeksiyonlar bakteriyel, viral veya fungal ajanlara bağlı olarak gelişebilir. Streptokoklar, stafilokoklar ve enterokoklar enfektif endokardit etkenleri arasında ilk sıralarda yer alır. Fungal endokardit medikal tedaviye nadiren cevap verir; bu nedenle fungal endokarditli olgularda kapak replasmanı için cerrahi tedavi önerilmektedir.Enfektif endokarditin kalple ilgili komplikasyonları kapaklarda gerçekleşir. Konjestif kalp yetmezliği enfektif endokarditin en sık rastlanan komplikasyonudur. Bu durumda 24 saat içerisinde medikal tedavide yeterli yanıt alınamadığında cerrahi tedavi uygulanır. Yanı sıra vejetasyon embolisi sonucu nörolojik komplikasyonlar gelişebilir.

Anahtar Kelimeler: Enfeksiyon, kardiyovaküler hastalıklar.

MRSA ve VRSA'nın OLUŞTURDUĞU ENFEKSİYONLAR VE BU ENFEKSİYONLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILAN ANTİMİKROBİK AJANLAR

Adı-Soyadı: Ezgi Kaplangiray
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Pervin Rayaman
Yılı:2015

ÖZET

Tüm dünyada çoğul direnç gösteren Gram pozitif mikroorganizmaların neden olduğu infeksiyonlarda önemli bir artış görülmektedir. Metisiline dirençli *Staphylococcusaureus* (MRSA) bu tür infeksiyonlara neden olan en önemli mikroorganizmalardan biridir. Bu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

infeksiyonların tedavisinde glikopeptitler seçilen ilk ilaç olmalarına rağmen, son zamanlarda bu ilaçlara karşı da dirençli suşlar bildirilmektedir. Bu dirençli suşların artmasından dolayı yeni antimikrobiyal ilaçlara gereksinim duyulmuştur.Stafilokoklar yüksek oranda morbidite, mortalite ve tedavisi güçinfeksiyonlara neden olmaktadır.Metisiline dirençli *Staphylococcusaureus* (MRSA), ilk kez 1961 yılında tanımlandıktan sonra tüm dünyada önemli bir problem haline gelmiştir. Son yıllarda MRSA izolatları hem hastane kaynaklı, hem de toplum kaynaklı enfeksiyonlara yol açmaktadır. MRSA enfeksiyonlarının tedavisinde halen vankomisin ve teikoplanin olmak üzere glikopeptid grubu antibiyotikler kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler:MRSA enfeksiyonları, VRSA enfeksiyonları, antimikrobik ajanlar.

ENFEKSİYON HASTALIKLARINDA KLİNİK ECZACININ ROLÜ NE OLMALIDIR

Adı-Soyadı: Hasan Erten
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Pervin Rayaman
Yılı:2015

ÖZET

Enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde ve tüm dünyada önemli bir sorun olan bilinçsiz antibiyotik kullanımının önlenmesinde multidisipliner bir sağlık ekibine gereksinim duyulmaktadır. Bu alanda eczacılara da diğer sağlık personeli kadar önemli görevler düşmektedir.Enfeksiyon hastalıkları ve antimikrobiyal tedavi yönetiminde tecrübe sahibi olan klinik eczacıların enfeksiyon kontrol komitesine katılıp, tedavi sürecinde katkı sağlayarak önemli rol oynayan bu eczacılar, enfeksiyon hastalıkları eczacısı olarak adlandırılırlar.Enfeksiyon hastalıklarının kontrolünde ve uygun antibiyotik kullanımında rol alan klinik eczacıların, başlıca hasta eğitimi, ilaç danışmanlığı, terapötik ilaç izlemi, ilaç etkileşimlerinin kontrolü, ilaç seçimi, yan etki izlemi gibi hizmetleri sağlayarak başarıya ulaştıkları görülmektedir.Antibiyotikprofilaksisi uygulamalarının kalitesinin yükseltilmesi için; tıbbi personel ve hastalar, ilaçlar hakkında yeterli bilgiye sahip olan ve rasyonel ilaç kullanımını amaçlayan klinik eczacılar tarafından düzenlenen eğitimlerle bilgilendirilmelidir.İlaçla ilgili her türlü sorunun saptanması, çözülmesi veya önlenmesi ve

ilaçların en doğru şekilde kullanılması, bu amaçla hastaların bilgilendirilmesi klinik eczacının temel görevidir ve böylece hastaların tedavisi olumlu yönde etkilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enfeksiyon hastalıkları, klinik eczacı, enfeksiyon yönetimi.

ANTİBİYOTİK FARKINDALIĞI VE AKILCI ANTİBİYOTİK KULLANIMI

Adı-Soyadı: Nihat Atçı
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Burçak GÜRBÜZ
Yılı:2015

ÖZET

Antibiyotiklerin bilinçsiz kullanımı; toplumda dirençli bakterilerin hızla yaygınlaşmasına neden olan önemli bir halk sağlığı problemidir. Yaptığımız çalışma, akılcı antibiyotik kullanımının yaygınlaştırılması için toplumun eğitilmesinin yanında eğitimin içeriğinin de önemli olduğunu göstermiştir.

Çalışmamız; İstanbul ve Şanlıurfa illerinde 18.11.2014-15.12.2014 tarihleri arasında yürütülmüş ve her yaş grubundan katılımcıya yüz-yüze anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Anket; 4'ü sosyodemografik özellikler, 12'si antibiyotik kullanımı konusunda bilgi düzeyi ölçümü olmak üzere toplam 16 sorudan oluşmuştur. Veriler toplam 50 anketin değerlendirilmesi ile oluşturulmuştur. Değerlendirmelerimiz sonucunda katılımcıların % 88'inin antibiyotik tanımına ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olduğu saptanmıştır. Katılımcıların yanlış bilgiye sahip oldukları konuların başında, antibiyotik kullanma talimatları ve üst solunum yolu enfeksiyonlarında antibiyotik kullanımı gelmektedir. Az sayıda katılımcının antibiyotik direncinin farkında olduğu, katılımcıların antibiyotik kullanımı konusundaki bilgi düzeyinin, eğitim seviyelerine paralel olarak arttığı görülmektedir.

Çalışmamızda; sosyodemografik özelliklerden bağımsız her yaşta ve eğitim seviyesinde katılımcının reçetesiz antibiyotik kullanabildiği görülmüştür. Toplumun akılcı antibiyotik kullanımına ilişkin bilgi düzeyinin arttırılması için öncelikli olarak halkın eğitimine önem verilmesi ve amaca yönelik eğitim programlarının ulusal sağlık politikası kapsamına alınması gerekmektedir. Yanısıra; hekimlerin antibiyotik reçetesi hazırlarken hastalara tanı,

kullanım talimatları, olası yan etkiler ve hastalık seyrine ilişkin bilgi vermesinin, eğitimin önemli bir parçası olarak fayda sağlayacağı inancındayız.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik, antibiyotik farkındalığı, akılcı antibiyotik kullanımı.

KOZMETİKLERİN BİLİNMEYEN YÜZÜ

Adı-Soyadı: Merve Akyürek
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr. Burçak GÜRBÜZ
Yılı:2015

ÖZET

Kozmetik ürünlerin bilinmeyen yüzü başlıklı çalışmamızda, katılımcıların çoğunun kozmetik ürünlerin farkında olduğu saptanmıştır. Çalışmamız, İstanbul ilinde kasım ve aralık aylarında, her yaştan toplam 50 kişiye yüz yüze anket uygulanarak tamamlanmıştır. Anket sonuçlarına bakıldığında eğitim durumuyla kozmetik farkındalığının ilişkili olduğu görülmektedir. Değerlendirmelerimiz sonucunda çalışmaya katılan kişilerin kozmetik kullanımına ilişkin bilgi düzeylerinin yeterli olduğu, fakat son kullanma tarihi geçmiş kozmetik ürünleri kullanma konusunda yetersiz oldukları anlaşılmıştır. Katılımcıların kozmetik kullanımı konusundaki bilgi düzeyi eğitim seviyelerine paralel olarak artmaktadır. Her yaşta ve eğitim seviyesinde katılımcının kozmetik ürün kullandığı bulgularımız arasında yer almaktadır. Akılcı kozmetik kullanımına ilişkin bilgi düzeyinin arttırılması için öncelikli olarak halkın eğitimine önem verilmesi, bu amaca yönelik eğitim programlarının yaygınlaştırılması ve halkın katılımının arttırılması gerektiğini, bu konuda doktorların, kozmetik uzmanlarının, eczacıların ve görsel ve yazılı basının halka doğru bilgiyi aktarması ve halkı bilinçlendirmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Akılcı kozmetik kullanımı, kozmesötikler, kozmetikler, kozmetik farkındalığı, kozmetiklerin sınıflandırılması.

GIDA İLE BULAŞAN ENFEKSİYONLAR VE TEDAVİLERİ

Adı-Soyadı: Şerafettin KURT
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2015

ÖZET

İnsanoğlunun fiziksel bir ihtiyacı olan beslenme; büyüme, yaşamın sürdürülmesi ve sağlığın korunması amacıyla çeşitli gıdaların tüketilmesi olarak tanımlanabilir. İnsanların sağlıklarını koruyabilmeleri için sadece yeterli ve dengeli beslenmeleri yeterli olmamakta, alınan gıdaların insan sağlığını tehdit etmemesi ve güvenli olması da gerekmektedir. Bu bağlamda, gıda güvenliği ve hijyen gibi konuların önemi günümüzde giderek artmaktadır. Günümüzde kadınların iş yaşamına atılması, iç ve dış turizmin artması gibi çeşitli nedenlerle dışarıda yemek yeme alışkanlığı giderek yaygınlaşmıştır. Bu duruma paralel olarak da gıda zehirlenmesi gibi olaylar meydana gelebilmektedir.

Besin zehirlenmeleri patojenik mikroorganizmalar, toksinler ya da kimyasal maddelerle kontamine olmuş besin ya da su tüketilmesi ile meydana gelen ve sporadik ya da epidemik olarak ortaya çıkabilen hastalıklardır.

Bu derlemede, besin zehirlenmesine neden olan mikroorganizmalar, toksinler ile korunma ve tedavi yöntemleri hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Besin, zehirlenme, mikroorganizma, toksin, tedavi.

TIBBİ AMAÇLA KULLANILAN KAN ÜRÜNLERİ VE KAN YOLU İLE BULAŞAN HASTALIKLAR

Adı-Soyadı: Şeyma ÇAKICI
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Erkan RAYAMAN
Yılı: 2015

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Transfüzyon tıbbının en önemli ilkelerinden biri, tam kan yerine hastaya gerekli olan kan bileşenlerinin verilmesidir. Kan transfüzyonundaki amaç öncelikle mevcut noksanları yerine koymaktır. Bu nedenle etkili bir kan transfüzyon tedavisi, kan komponenti tedavisidir. Bununla birlikte kan transfüzyonu dikkat isteyen bir işlemdir. Kan ve kan ürünleri transfüzyonu sonrasında en sık karşılaşılan komplikasyon kullanılan ürünlerden bulaşan enfeksiyonlardır. Bu çalışmada kan ve kan komponentleri, tanım ve özellikleri, endikasyonları, kontrendikasyonları ile kan yoluyla bulaşan hepatit B, Hepatit C, sifiliz ve AIDS/HIV hastalıkları hakkında bilgi verildi.

Anahtar Kelimeler: kan komponentleri, endikasyonlar, transfüzyon, Hepatit b, Hepatit c, Sifiliz , AIDS, klinik.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

FARMASÖTİK BOTANİK ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.Ertan TUZLACI (Anabilim Dalı Bşk.)

Yrd.Doç.Dr.Gizem BULUT

Öğr.Gör. Dr.Ahmet DOĞAN

Öğr.Gör. Dr.İsmail ŞENKARDEŞ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GÜMÜŞHACIKÖY (AMASYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE YURDUMUZDAKİ BAZI BİTKİLERİN HERBARYUM ÖRNEKLERİNİN HAZIRLANMASI

Adı-soyadı: M. Yasin Koçberber
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışma (Gümüşhacıköy) Amasya yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla 06.10.2009-22.10.2009 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Gümüşhacıköy'ün Gümüş beldesi ve çevresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Bu bitkilerin örnekleri toplanmış ve bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Bu çalışma sonucunda geleneksel halk ilacı olarak kullanılan 10 türe ait bitki saptanmıştır. Ayrıca bu ödev kapsamında Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda yapılan çalışmalarda 25 adet bitki herbaryum örneği haline getirilmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

VAKFIKEBİR (TRABZON) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE YURDUMUZDAKİ BAZI BİTKİLERİN HERBARYUM ÖRNEKLERİNİN HAZIRLANMASI

Adı-Soyadı: Ali İskender Türkmen
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışma Vakfıkebir (Trabzon) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla 07.10.2009-12.10.2009 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Mahmutlu ve Bozalan Köyü'ne gidilerek konumuzla

ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Bu bitkilerin örnekleri toplanmış ve bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Bu çalışma sonucunda geleneksel halk ilacı olarak kullanılan 9 türe ait bitki saptanmıştır. Ayrıca bu ödev kapsamında Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda yapılan çalışmalarda 25 adet bitki herbaryum örneği haline getirilmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

YENİŞEHİR (BURSA) YÖRESİNİN GELENEKSEL HALK İLACI OLARAK YARARLANILAN BAZI BİTKİLERİ

Adı-Soyadı: Serkan Gül
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışma Yenişehir (Bursa) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkileri saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla 10.10.2009-25.10.2009 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Yenişehir (Merkez), Barcın, Dereköy, Karaköy ve Terziler Köyü'ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Bu bitkilerin örnekleri toplanmış ve bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Bu çalışma sonucunda geleneksel halk ilacı olarak kullanılan 15 türe ait bitki saptanmıştır. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SİLİVRİ (İSTANBUL) YÖRESİNİN BAZI BİTKİLERİ VE BUNLARIN YURDUMUZDA TEDAVİ ALANINDAKİ KULLANILIŞLARI

Adı-Soyadı: İsmail Şimşek
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2010

ÖZET

Bu bitirme ödevi kapsamında Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda bulunan bitkilerin herbaryum örneği haline getirilmesi ile ilgili çalışmalar yürütülmüştür. Böylece hem yurdumuzun çeşitli bitkilerinin tanınması ve bunlarla ilgili bazı bilgilerin derlenmesi hem de herbaryumumuza katkıda bunulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Silivri yöresinde toplanmış ve kurutulmuş olan bitkiler kartonlara yapıştırılmış, etiketleri hazırlanmış ve böylece herbaryum örneği haline getirilmiştir. Bu örnekler Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'nda (MARE) saklanmaktadır. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

SAPANCA (SAKARYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE BU YÖRENİN BAZI BİTKİLERİ

Adı-Soyadı: Betül Mülayim
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2011

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Sapanca(Sakarya) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 29.07.2010-26.09.2010 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Sapanca ilçesine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden

topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Sapanca (Sakarya) yöresinde saptadığımız 38 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

SİİRT MERKEZ İLÇESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE BU YÖRENİN BAZI BİTKİLERİ

Adı-Soyadı: Cem İlbaylı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2011

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Siirt merkez ilçesinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 20.06.2010-26.04.2011 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Siirt merkez ilçesinde gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Siirt merkez ilçesinde saptadığımız 32 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

İSMİL (KONYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR VE BU YÖRENİN BAZI BİTKİLERİ

Adı-Soyadı: Nadire Bıçakcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2011

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak İsmil (Konya) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 19.07.2010-15.08.2010 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Karatay ilçesine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda İsmil (Konya) yöresinde saptadığımız 25 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

MANAVGAT (ANTALYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Yusuf Avcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2012

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Manavgat (Antalya) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 04.07.2011-01.04.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Manavgat ilçesi Sarılar Beldesi ve Yukarı Işıklar Köyü'ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle

görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Manavgat (Antalya) yöresinde saptadığımız 35 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

TRABZON YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Bünyamin Sağır
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2012

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Trabzon yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 03.07.2011-15.05.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Trabzon il merkezinde ve Araklı, Akçaabat, Çaykara, Düzköy ilçelerine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Trabzon yöresinde saptadığımız 43 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

TATVAN (BİTLİS) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Faruk Akhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2012

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Tatvan (Bitlis) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 28.07.2011-02.09.2011 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Tatvan yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Tatvan (Bitlis) yöresinde saptadığımız 46 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ULUKIŞLA (NİĞDE) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Numan Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2012

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Ulukışla (Niğde) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 01.07.2011-15.05.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Ulukışla (Niğde) ilçesi Eminlik Köyü'ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş

ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Ulukışla (Niğde) yöresinde saptadığımız 46 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

DİYARBAKIR YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Lokman Hocaoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2012

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Diyarbakır yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 04.08.2011-11.09.2011 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Diyarbakır merkez ve ilçelerine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Diyarbakır yöresinde saptadığımız 7 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

YÜKSEKOVA (HAKKARİ) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Muhacir Biçer
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Yüksekova (Hakkari) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 12.07.2012-20.07.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Yüksekova (Hakkari) ilçesi Tarlacık Köyü'ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Yüksekova (Hakkari) yöresinde saptadığımız 25 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

UŞAK YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: M. Zahid Bozkurt
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Uşak yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 14.06.2012-21.06.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Uşak ili merkezinde ve Ulubey İlçesi'ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin

yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Uşak yöresinde saptadığımız 38 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

MURADİYE VE ERÇEK (VAN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Gönül Kurukçu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Muradiye ve Erçek (Van) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 05.07.2012-25.08.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Erçek Beldesi ve Muradiye İlçesi' ne bağlı Erişen Köyü'ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Muradiye ve Erçek (Van) yöresinde saptadığımız 45 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

YILDIZELİ (SİVAS) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Emre Durman
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Yıldızeli (Sivas) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 14.06.2012-07.09.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Yıldızeli İlçesi' ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Yıldızeli (Sivas) yöresinde saptadığımız 33 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ANTALYA YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Gülsüm Büşra Şener
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Akseki ve İbradı (Antalya) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla

20-21 Haziran2012 tarihlerinde araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Akseki ve İbradı İlçeleri' ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Akseki ve İbradı (Antalya) yöresinde saptadığımız 37 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

SARIYER (İSTANBUL) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Elif Tuğçe Başpınar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Sarıyer (İstanbul) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 18.06.2012-23.09.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Sarıyer İlçesi' ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Sarıyer (İstanbul) yöresinde saptadığımız 19

tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ÜZÜMLÜ (ERZİNCAN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Ferruh Yıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Üzümlü (Erzincan) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 18.06.2012-04.09.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Üzümlü İlçesi' ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Üzümlü (Erzincan) yöresinde saptadığımız 27 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

BATMAN YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Rojda Avcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Batman yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 02.07.2012-04.09.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Batman ili merkez ilçesine bağlı Zor Köyü ve Kozluk İlçesi' ne bağlı Tosunpınar Köyü' ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Batman yöresinde saptadığımız 31 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ÇAYELİ (RİZE) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Ömer Faruk Altınsoy
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Çayeli (Rize) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 07.07.2012-20.07.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Rize ili Çayeli İlçesi' ne bağlı Madenköy' e gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek

numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Çayeli yöresinde saptadığımız 27 tür bitkinin tamamından yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

NİZİP (GAZİANTEP) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Ali Korkmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2013

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Nizip (Gaziantep) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 04.07.2012-07.09.2012 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Gaziantep ili Nizip İlçesi' ne bağlı Ballı Köyü' ne gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Ayrıca çalışmamız esnasında yörede rastlanan diğer bazı bitkilerden de örnekler toplanmış, varsa bunların yöresel kullanılışı hakkında bilgiler derlenmiştir. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Nizip yöresinde saptadığımız 27 tür bitkinin tamamından yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SARIYER (İSTANBUL) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Cihan Önder
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2014

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Sarıyer (İstanbul) Yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 21.06.2013-10.08.2013 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Sarıyer (İstanbul) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Sarıyer (İstanbul) yöresinde saptadığımız 33 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ALANYA (ANTALYA) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Emre Çağlar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2014

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Alanya (Antalya) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 28.06.2013-25.07.2013 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Alanya (Antalya) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip,

kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Alanya (Antalya) yöresinde saptadığımız 53 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ENEZ (EDİRNE) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Murat Atasoy
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2014

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Enez (Edirne) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 21.06.2013-17.09.2013 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Enez (Edirne) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Enez (Edirne) yöresinde saptadığımız 37 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KIZILTEPE (MARDİN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Süleyman Ok
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2014

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Kızıltepe (Mardin) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 24.06.2013-10.07.2013 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Kızıltepe (Mardin) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Kızıltepe (Mardin) yöresinde saptadığımız 16 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ÇATAK (VAN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Rabia Sena Türker
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2014

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Çatak (Van) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 25-27.08.2013 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Çatak (Van) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara

Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Çatak (Van) yöresinde saptadığımız 33 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

ŞANLIURFA YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Elif Bilgin
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2014

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Şanlıurfa yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 24.06.2013-25.04.2014 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Şanlıurfa yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Şanlıurfa yöresinde saptadığımız 34 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

HATAY YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Seçkin Yakın
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2014

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Hatay yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 09.07.2013-22.08.2013 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Hatay yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Hatay yöresinde saptadığımız 30 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

VEZİRKÖPRÜ (SAMSUN) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Burak Yavuz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2015

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Vezirköprü (Samsun) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 30.06.2014-27.08.2014 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Vezirköprü (Samsun) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Vezirköprü (Samsun) yöresinde saptadığımız 23 tür bitkiden yörede, geleneksel

halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

CİDE (KASTAMONU) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Tuğba Kesmen
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd. Doç. Dr. Gizem Bulut
Yılı: 2015

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Cide (Kastamonu) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 26.06.2014-31.07.2014 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz Cide (Kastamonu) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Cide (Kastamonu) yöresinde saptadığımız 16 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

PATNOS (AĞRI) YÖRESİNDE FARMASÖTİK BOTANİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı: Sedat Yalçın
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Ertan Tuzlacı
Yılı: 2015

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Bitirme ödevi kapsamında temel olarak Patnos (Ağrı) yöresinde geleneksel halk ilacı olarak kullanılan bitkiler araştırılmış ve bu konuda bilgiler derlenmiştir. Bu amaçla 12.07.2014-16.08.2014 tarihleri arasında araştırma yöresi olarak belirlediğimiz temel olarak Patnos (Ağrı) yöresine gidilerek konumuzla ilgili çeşitli kişilerle görüşmeler yapılmış, halkın geleneksel halk ilacı olarak yararlandığı bitkiler hakkında bilgiler derlenmiş ve bitkilerin yöresel adları saptanmıştır. Yöreden topladığımız bitkilerin örnekleri preslenip, kurutulduktan sonra Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumu'na (MARE) kaydedilerek numaralandırılmıştır. Daha sonra bunlar özel herbaryum kartonlarına yapıştırılıp, etiketleri hazırlanarak herbaryum örneği haline getirilmişlerdir. Bu çalışma sonucunda Patnos (Ağrı) yöresinde saptadığımız 20 tür bitkiden yörede, geleneksel halk ilacı olarak yararlanıldığı belirlenmiştir. Araştırma yöresinde saptanan bitkiler ve bunlarla ilgili bilgiler metin içinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Botanik, Etnobotanik, Halk ilacı, Tıbbi bitki.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ECZACILIK TEMEL BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.A.Seza BAŞTUĞ (Anabilim Dalı Bşk.)

Prof.Dr.Sinem GÖKTÜRK

Prof.Dr.Gülgün TINAZ

Prof.Dr.Kadir TURAN

Prof.Dr.Osman Ziya SAYHAN

Yrd.Doç.Dr. R.Yeşim TALMAN

Öğr.Gör.Dr.Elif ÇALIŞKAN

BİR İLAÇ ETKİN MADDESİNİN ASİTLİK SABİTİ VE BELİRLENMESİ

Adı-Soyadı: Esra Elif Kaplan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. A. Seza Baştuğ
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışmada; asitler, bazlar, asit-bazların kuvvetleri ve protonlanma sabiti hakkında genel bilgiler verildi. Morfolin maddesinin 0,10mol L^{-1} $NaClO_4$ içeren ortamda, 20˚C sıcaklıkta potansiyometrik pH titrasyonu yöntemi ile protonlanma sabiti bulundu ve sonuçlar yorumlandı.

Anahtar Kelimeler : Asitler ve Bazlar, Morfolin, Asitlik Sabiti, Titrasyon.

PARFÜM YAPIMINDA KULLANILAN HAMMADDELER

Adı-Soyadı: Serap Ayhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2010

ÖZET

Ticari parfümler esans yağları, reçineler ve sabitleyiciler gibi 300 civarında bileşeni ihtiva edebilir. Kokular benzer tip aroma ailelerine veya sınıflara ayrılırlar. Koku aileleri arasında çiçek ailesi en büyük ve popüler koku ailesi olup diğerleri meyveli, yeşillik, baharatlı, florental, oryantal, modern, şipre, turunçgil ve ozon-okyanus olarak sıralanabilir. Bütün kokuların yapı taşları çiçekler, otlar, tohumlar, yapraklar, kabuklar, meyveler, yosunlar ve reçinelerden elde edilen esans yağlarıdır. Esans yağları damıtma, sıkma, çözücü ayırması ve yağ içinde eritmeyi kapsayan değişik yollarla elde edilir. Kendilerine özgü özellikleri nedeniyle farklı elde yöntemlerine gereksinim duyulur. Doğada yaklaşık olarak 200-300 çeşit doğal yağ vardır. Bu yağlar da bitkisel ve hayvansal kökenli olmak üzere ikiye ayrılırlar. Dünya piyasasındaki yüksek fiyatlar yüzünden artık tek bir parfüm bile salt doğal maddelerden oluşmamaktadır. Günümüzde parfüm yapımında tamamen laboratuar ortamında oluşturulan doğal yağlar yerine sentetik yağlardan da geniş biçimde yararlanılır. Bu çalışmamızda parfüm yapımında kullanılan hammaddeler ve elde yöntemleri araştırılmıştır. Ayrıca kullanılan hammadelerin geçmişte ve günümüzde hangi parfümlerin bileşenleri olduğu ile ilgili örnekler verilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Parfüm, Hammadde, Aroma, Koku.

PARFÜMÜN TARİHİ VE GELİŞİMİ

Adı-Soyadı: Elif Tüysüz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2010

ÖZET

İnsanlar yüzyıllardır kokuları, aromaları ve parfümleri kullanmaktadırlar ve parfümün tarihi, insanoğlunun ateşi keşfettiği ve bazı ağaçlar ile reçinelerin yanınca diğerlerine göre daha güzel kokular yaydıklarını ayırt ettiği gün başladı. Yapılan birçok arkeolojik çalışmalarda ve bu çalışmalardan elde edilen metinlerde insanların bu aromaları nasıl kullandıkları gösterilmekte. İlerleyen çağlarda insanları, tanrılara ulaşabilmek için ibadetleri sırasında ağaçları, reçineleri ve bunların karışımlarını yaktıklarını görüyoruz. Daha sonradan da bu ibadet şeklini birçok dini ritüelin parçası haline getirdiler. Günümüzde de birçok dini törenlerde bu yakarak koku salınmasını görebiliriz.İlk kokulu merhemlerin Neolitik Çağ'da, MÖ 7000-4000 yılları arasında, zeytin ve susam yağı ile kokulu bitkilerin karıştırılmasından elde edildiği düşünülmektedir.Bütün Asurlular ve Mısırlılar kokulu yağları kullanmaktaydılar. Gittikçe artan koku tüketimi, hammadde üretiminin artmasına ve kullandıkları bitkilerden, kokuların elde edilmesinin farklı yollarını keşfetmelerine neden oldu. Sıkma, kaynatma, toz haline getirme ve maserasyon gibi teknikler geliştirildi. Hatta distilasyon yöntemiyle esansiyel yağları elde etmeye bile çalıştılar.Yavaş yavaş parfümlerin kullanımı Yunanistan'a kadar yayıldı, burada da dini törenlerin yanında kişisel bakım için de kullanılmaktaydı. Yunanlılar aynı anda farklı çeşitlerdeki merhemleri, vücutlarının farklı bölümlerine sürme alışkanlıkları vardı. Ağır yağların kokulu tozlarla karıştırılmasıyla hazırladıkları parfümleri, alkol içermiyordu ve bu parfümleri altından yapılmış ince uzun şişelerde muhafaza ediyorlardı. Daha sonra koku kullanımı Yunanlılar'danRomalılar'a geçti. Hatta kokuyu daha cömertçe kullanıyorlardı. Romalılar'ın dünyanın dört bir yanından getirttikleri otlardan nasıl kokular ürettiklerini, o dönemden kalma el yazmalarından öğrenebilmekteyiz. Roma İmparatorluğunun düşüşüyle, kişisel bakım için koku kullanımı da azalmaya başladı. Fakat, yüzyılın ortalarında kokular tekrar dini törenler için Avrupa'daki kiliselerde yerini aldı ve o zamanlar hastalıklardan yayıldığı düşünülen pis kokuları bastırmak için de kokular kullanılmaya başlandı.İslam kültürünün üretmiş olduğu su buharı

ile damıtma yöntemi ve parfüm dünyasına kattığı yeni hammaddeler sayesinde Batı parfümerisinin gelişmesinde önemli katkılarda bulundu.11. yüzyılda İslam tıbbının büyük ismi İbni Sina çiçekleri su buharı ile damıtarak esans elde etme yolunda önemli gelişmeler sağladı. Çok geçmeden İslam toplumlarının önemli bir ticari metası olan gül yağı ve gül suyu üretimi geniş boyutlara ulaştı.Osmanlı kültüründe parfüm kullanımı hakkında henüz yeterince çalışma yapılmamıştır. Yapılan çalışmalarda da buhur suyu, gül suyu ve macun kıvamındaki gâliyeler'i fazla miktarlarda kullandıklarını görüyoruz. Daha sonra 13. yüzyılın başlarında Doğu ile ticaretin kurulmasıyla Avrupa'da, egzotik çiçekler, bitkiler ve baharatlar daha kolay bir şekilde bulunmaya başlandı. Venedik çabucak parfüm ticaretinin merkezi haline geldi. Buradan da parfümlerin diğer Avrupa ülkelerine yayılması uzun sürmedi. Parfüm ticareti, seferlerinden dönen Haçlılar'ın Batı'ya taşıdıkları yeni alışkanlıklarla parfümün kişisel bakımda tekrar kullanılmasıyla arttı.18. yüzyılın sonlarında, sentetik maddelerle kokular elde edilmeye başlandı ve bu modern parfümerinin başlamasına neden oldu. Sentetik maddelerin kullanılmaya başlanmasıyla, parfümler de artık sadece zenginlere ve ünlü kişilere ait olmaktan çıkmaya başladı ve daha fazla miktarlarda üretilmeye başlandı. Günümüz modern parfümerisinde de neredeyse artık hiç naturel hammaddeler kullanılmamakta, parfüm içerikleri, sentetik maddelerden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Parfüm, Aroma, Hammadde, Koku.

MONOKLONAL ANTİKORLAR

Adı-Soyadı: Muhammet Mücahit AYDIN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2010

ÖZET

İmmün sistem vücudu dışarıdan gelen saldırılara karşı korur ve bunu immün sistem hücreleri ve bu hücrelerin salgıladıkları moleküller aracılığıyla gerçekleştirirler. Bu savunma mekanizmasında görev alan B hücreleri antikor adı verilen globüler proteinler salgılar. Bu sayede sistemik bir yanıt oluşması sağlanır. Glikoprotein yapısında olan antikorlar, yapılarında taşıdıkları hafif ve ağır zincirdeki çeşitli farklılıklara göre sınıflara ayrılmaktadır.

Vücuda giren bir moleküle karşı antikor oluşumu ve bu antikorların genetik temeli üzerindeki araştırmalar ve hipotezler önemli yer tutmaktadır. Bu amaçla ortaya konan hipotezler çeşitli çalışmalarla desteklenmektedir.

Antikorlarla yapılan çalışmalarda birden fazla molekül ile spesifik bağlanma bölgesi bulunan poliklonal antikorlar ve tek bir molekül ile spesifik bağlanma özelliği gösteren monoklonal antikorlar önemli yer tutmaktadır.

1975 yılında Georges J. F. Köhler ve CésarMilstein isimli iki immünolog tarafından keşfedilen bir yöntem ile monoklonal antikorların üretilmesi başarılmıştır. Hibridoma teknolojisi olarak bilinen bu yöntem ile miyeloma hücresi ile B hücresinin füzyona uğratılarak sürekli bölünme yeteneğine sahip ve tek tip antikor üreten hücre hatları elde edilir.

Hibridoma teknolojisi ile elde edilen monoklonak antikorlar üzerinden, rekombinant DNA teknolojileri ile insan-fare hibrid antikorları ya da ileri düzeyde insansı antikorlar elde edilebilmektedir. Elde edilen monoklonal antikorlar hem bilimsel çalışmalarda hem de özellikle tıpta çeşitli hastalıkların tanı ve tadavisinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Tıpta tedavi amaçlı kullanım için 1986 yılında FDA onayı alan monoklonal antikor Muromonab-CD3 isimli monoklonal antikordur. Bu tarihten sonra çok sayıda monklonalhibrid ve insansı antikor insanlarda tedavi amaçlı kullanım için FDA onayı almış ve kullanıma sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hibridoma, Monoklonal Antikor, IgG, İmmün Sistem.

REKOMBİNANT HEPATİT B AŞISININ ÖNEMİ, ELDE EDİLMESİ VE UYGULANMASI

Adı-Soyadı: Engin Ardıç
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2010

ÖZET

Karaciğer doku ve hücrelerinde viral kaynaklardan veya diğer sebeplerden dolayı meydana gelen iltihabi durumların hepsine hepatit adı verilmektedir. Farklı familyalara mensup farklı

virüsler hepatite sebep olabilir. Hepatit A, B, C, D, E, F (henüz karakterize değil), G gibi hepatit çeşitleri bulunmaktadır. Bu virüsler farklı yollarla bulaşabilir ve farklı derecede seyreden hastalıklara neden olabilirler. Bu virüslerin karaciğerde gelişimi sonucu karaciğer hücrelerinde tahribat ve ölüm meydana gelir. Günümüzde en yaygın ve ciddi olanları hepatit B ve C'dir. Dünyada yaklaşık olarak 500-600 milyon insanın hepatit B ve c ile enfekte olduğu tahmin edilmektedir. Hepatit B'ye karşı korunmada en etkili yol bu virüslere karşı geliştirilmiş aşılardır. Buna karşın hepatit C virüsüne karşı henüz bir aşı geliştirilememiştir. Hepatit C virüsüne karşı en etkili korunma bu virüs ile temastan kaçınmaktır. Bununla birlikte kronik vak'alara karşı tip I interferonlar ve ribavirin tedavide büyük umut olmuştur. Kronik hepatit B vak'alarında da interferonlar kullanılmaktadır. Fakat sadece hepatit B'ye karşı rekombinant DNA teknolojisi ile üretilmiş aşılar tam koruma sağlayabilmektedir.

Rekombinant hepatit B aşısı rekombinanat DNA teknolojilerinden yararlanılarak virüs yüzey antijenlerini kodlayan genin klonlanması ve maya hücrelerine aktarılması ile elde edilir. Daha sonra mayalardan saflaştırılan bu yüzey antijenleri aşı olarak formüle edilir.

Anahtar Kelimeler: Hepatit, Aşı, Rekombinant DNA, Rekombinant Aşı.

İNFLUENZA

Adı-Soyadı: Ayşe Yurtseven, Cüneyt Çiçek
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2010

ÖZET

Grip, İnfluenza A ve B virüslerinin neden olduğu viral bir enfeksiyondur.Orthomyxoviride ailesinden, zarflı, negatif pariteli, tek sarmallı bir RNA virüsüdür. İnfluenza A ve B virüsleri, Hemaglutinin (H) ve nöraminidaz (N) olarak isimlendirilen glikoprotein yapısında iki yüzey antijenine sahiptirler.İnsanlarda yaygın hastalığa yol açan influenza A virüslerinde hemaglütinin'in (H_1, H_2, H_3) ve nöraminidaz'ın (N_1, N_2) alt tipleri tanımlanmıştır. Alt tiplerinde antijenikshift ve antijenikdrift olarak isimlendirilen değişiklikler sonucu yeni yapılar ortaya çıkmaktadır. Değişikliğin büyüklüğüne göre pandemi ve epidemiler ortaya çıkmaktadır. Gripinsemptomları ani olarak 39°C ile başlar, buna şiddetli kas ve eklem ağrısı, halsizlik, bitkinlik, titreme, baş ağrısı ve kuru öksürük eşlik eder. Gripten korunmadan en

etkili yol aşılardır. Amantadin ve Rimanradininfluenza A'nın tedavisi ve profilaksisinde uzun yıllardır kullanılan antiviral ilaçlardır. Zanamivir ve Oseltamivir son yıllarda kullanıma sunulmuşcinfluenza A ve B'ye karşı etkili ilaçlardır. 36-48 saat içinde başlanıldığında semptom süresini kısaşttıkları ve komplikasyonları azalttıkları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: influenza A, influenza B, hemaglutinin, nöraminidaz, amantadin, riamntadin, zanamivir, oseltamivir.

SULU ÇÖZELTİLERDE TRİPTOFAN'IN MİKRO AYRIŞMA SABİTLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Oktay Özarslan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. A. Seza Baştuğ
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışmada asitler ve bazlar'ın tarihçesi, suyun iyonlaşması ve pH kavramı, zayıf asitler, kompleksler, ligandlar, kararlılık sabitlerinin tayini ve aminoasitler hakkında gerekli bilgiler derlendi. Daha sonra yapılan deneyde 0.010 molL^{-1}triptofan, 1,0 mol$L^{-1}NaClO_4$ içeren ortamda Irving-Rosotti Yöntemi kullanılarak makroskopik ve mikroskopik denge sabitleri hesaplandı.

Anahtar Kelimeler: Asitler ve Bazlar, Morfolin, Asitlik Sabiti, Irving-Rossotti Yöntemi, Makroskopik ve Mikroskopik denge sabitleri.

BAKIRIN MORFOLİNLE KOMPLEKSLEŞME REAKSİYONUNUN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Murat Akkurt
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. A. Seza Baştuğ
Yılı: 2011

ÖZET

Yapılan bu çalışmada bakırın morfolinle (1:1) kompleksleşme tepkimesi incelendi. Öncelikle uygulanan yöntemin gereği olarak $HClO_4$ asit çözeltisinin (A) bazla olan titrasyon eğrisi elde edildi, daha sonra morfolin katılarak hazırlanan çözeltinin (A+L) titrasyon eğrisi

elde edildi, son olarak da morfolin ve bakır(II) katılarak hazırlanan çözeltinin (A+L+M) titrasyon eğrisi elde edildikten sonra bu eğriler karşılaştırıldı. Belli pH değerleri için eğrilerden NaOH harcama farkları saptanarak bakırın morfolinlekompleksleşme tepkimesinin kararlılık sabiti hesaplandı. Çalışmada asidik ortamda (A+L ve A+L+M çözeltilerinde) morfolinin proton bağladığı görüldü. Bu bağlanan protonun pH yükselince ortama geri verildiği izlendi. (A+L+M) çözeltisinde bakır, morfolin-proton kompleksini bozarak bakır-morfolin kompleksi oluşturdu, bu sırada ortaya çıkan protonlar eğrinin bir süre yatay seyretmesine neden oldu. Deney pH=6 oluncaya kadar gözlendi. Daha sonra suyun hidrolizi başladı. Suyun hidroliz olup verdiği hidroksil gruplarının bakırla bileşik yapıp çökmesi ve bulanıklık olup olmadığı gözlemlendi.

Anahtar Kelimeler: Asitler ve Bazlar, Morfolin, Asitlik Sabiti, Irving-Rossotti Yöntemi, Morfolin-Bakır Kompleksi, Kararlılık Sabiti.

İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YÜZEY AKTİF MADDELERİN ÖNEMİ VE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Mustafa Yağcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2011

ÖZET

Yüzey aktif maddeler (YAM) biyolojik sistemlerde hayati önem taşıyan bileşenlerdendir ve farmasötikeksipiyan (ilaca katılan dolgu maddesi) serilerinin üyesidir. Sodyumdodesil sülfat ve Tweenler gibi YAM'lereksipiyan olarak genellikle ilaç formülasyonlarının hazırlanmasını kolaylaştırmak için kullanılmakta olup dozaj formlarının bileşenleridir. YAM'ler ayrıca parçalayıcı, seyreltici, süspansiyonlaştırıcı ve emülsiyonlaştırıcı maddeler olarak da kullanılabilmektedir. YAM misellerinden geniş bir biçimde çoğu farmasötiklerin sudaki çözünürlüklerinin arttırılmasında kabul edilir dozaj formlarının formülasyonlarını kolaylaştırmak için kullanılmaktadır. Çünkü;membranların en önemli bileşeni olan lesitinlerin kendileri yüzey aktif materyallerdir. Biyolojik membranların son derece kompleks çoklu bileşen yapılara sahip olması nedeniyle, daha az kompleks yapıları olan YAM modelleri temel bilayer özellikleri ve fonksiyonları farklı açılardan araştırmak için kullanılmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışma YAM'lerinfarmasötik sistemlerde uygulama ve araştırmalara yönelik bir derleme olarak hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yüzey aktif madde, ilaç, misel, endüstri

YÜZEY AKTİF MADDELER VE ENDÜSTRİYEL UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Deniz Çiçekli
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2011

ÖZET

Yüzey aktif maddeler (YAM) kimya endüstrisinin hemen hemen tüm dallarında kullanılan, az miktarda katıldıklarında bile sistemin özelliklerinde büyük değişiklikler oluşturan maddelerdir. YAM'ler özellikle deterjan, ilaç, tekstil endüstrisi ve biyolojik araştırmalarda büyük önem taşımaktadır ve geniş bir şekilde kullanılmaktadır. Bu çalışmada endüstrinin çeşitli dallarında kullanılan YAM'lerin kullanım amaçları ve etkinlikleri araştırılarak kısa bir derleme hazırlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yüzey aktif madde, ilaç, misel, endüstri.

TRANSGENİK BİTKİLER-TRANSGENİK SOYA

Adı-Soyadı: Hasan Ali Genç
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2011

ÖZET

Dünya nüfusunun sürekli olarak artması gıda ihtiyacının da artmasını beraberinde getirmiştir. Dünya nüfusu hızla artmakta ama üretim alanları değişmemektedir. Artan nüfusu besleyebilmek için mevcut alanların daha verimli kullanılması gerekmektedir. Bu kapsamda bitkilerin ıslahı yapılarak mevcut alanlardan daha fazla ürün elde edilmesi hedeflenir. Bitkileri ıslah etmek için yüzlerce senedir klasik ıslah yöntemi kullanılmıştır. Son yüzyılda DNA yapısının aydınlatılması ile DNA teknolojileri kullanılmaya başlanmıştır. DNA teknolojilerinin yaygınlaşması ile birlikte bitki geliştirmeleri son derece hızlı ve daha geniş kapsamda olmuştur.

Klasik ıslah yöntemi ile bitkiler çapraz dölleme işlemi ile verimli türlerden daha verimli türlerin eldesi hedeflenmektedir. Klasik ıslah yöntemi çok zaman isteyen zahmetli bir iştir.

Klasik ıslah ile sadece aynı türler arası aktarım mümkündür. Ayrıca istenilen özelliklerin aktarılması çok sınırlı bir seviyededir, aynı türler arasında aktarım yapılabildiği için çok fazla değişiklik mümkün değildir.

Son yüzyılda DNA yapısının aydınlatılması, DNA teknolojilerindeki gelişmeler bir canlıdan alınan DNA'nın başka bir canlıya aktarılmasını mümkün kılmıştır. Mikroenjeksiyon, partikül bombardımanı gibi teknolojilerle bir vericiden alınan DNA parçası alıcıya aktarılmıştır. Bu teknolojiyle üretilen DNA'lara rekombinant DNA adı verilmiştir. Kullanılan teknolojiye de rekombinant DNA teknolojisi denilmiştir. Rekombinant DNA teknolojileri ile farklı türler arası gen aktarımı olanaklı hale gelmiş bir bakteriden alınan gen bir bitkiye aktarılabilmiştir. Bu şekilde genetik bilgisi değiştirilmiş organizmalara Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (G.D.O.) adı verilmiştir. İstenilen özelliklere sahip organizmalar elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Transgenik Bitki, Soya, GDO, Rekombinant DNA.

GENETİĞİ DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR: TRANSGENİK MISIR

Adı-Soyadı: M. Resul Mutluer
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2011

ÖZET

İnsanlar binlerce yıldır bitkileri ıslah ederek daha faydalı ürün elde etmek için çaba sarf ettiler. 1900'lü yıllara kadar tarımda sulama, gübreleme, zararlılarla mücadele edilerek verim artırılmaya çalışılırken, Mendel'in bezelyeleri çaprazlamasıyla aynı tür içinde farklı özellikte ürün elde etmek mümkün olmuştur. 1970'lerden itibaren genetik mühendisliği ile farklı türler arasında gen transferi mümkün hale gelmiştir. Bu teknolojide bazen virüs ve bakteriler kullanılırken, bazen de genler direkt olarak hücreye transfer edilir. Bu gelişmelerle birlikte bilim insanları gelişen insan nüfusunun artan besin ihtiyacını karşılamak için, özellikle bitkilerde verimi artırmaya yönelik çalışmalara başladılar.

Bitkilerde herbisit, insektisit, susuzluk, kuraklık, böcekler ve çevresel etmenlere direnç kazandırıp verimi artırmak; besin içeriğini artırarak hastalıkların engellenmesi veya azaltılmak; raf ömrünü uzatarak daha taze ve lezzetli besin üretmek; biyoyakıt elde etmekte

ve kimyasalların kullanımını azaltmak için bazı faydalı çalışmalar yapılmıştır. Aynı şekilde hayvanlarda da et, süt, yumurta gibi özelliklerin artırılması, aşı ve ilaç üretimi, ksenotransplantasyon, tanı ve teşhis yöntemlerini geliştirmek için genetik çalışmalar yapılmaktadır.

Bazı insanlar bu çalışmaları desteklerken bazıları tamamen karşı çıkmaktadır. Karşıt görüşlülere göre bu çalışmaların zararlı etkileri faydadan daha fazla olabilir. Üzerinde çalışılan nesnenin bir canlı olması bazı etik problemler ortaya çıkarabilir. Çalışmalar esnasında yolunda gitmeyen bir olay insan ve diğer türler için zararlı olabilir. Gen çalışmalarında kullanılan antibiyotik direnç genlerinin de canlılar arasında geçiş yapıp antibiyotiğe direnç gelişimi ciddi sağlık problemlerine yol açması da muhtemel riskler arasındadır. Ayrıca değişikliğe uğratılan genler tarafından kodlanan proteinlerin insan vücuduna alınmasıyla alerji veya toksisite de gelişebilir. İlaç kullanımın artması ve tohumlardaki antibiyotiğin toprakta birikmesi de olasıdır.

Dünyada en çok üretilen mısıra genellikle *Bacillusthuringiensis*bakterisinin mısır kurduna toksik etkisinden hareketle Bt geni aktarılır. Bunun yanında herbisitlere direnç ya da hem herbisitlere direnç hem Bt geni aktarılmış mısır da yetiştirilmektedir. Transgenik mısırın normal mısıra göre %30 daha verimli olması, dünyadaki nişastanın % 80'inin mısırdan üretilmesi bu bitkinin önemi artırmaktadır.

Anahtar Kelimeler:GDO, GMO, genetik mühendisliği, rekombinant DNA teknolojisi, transgenik mısır.

RADYOAKTİFLİK VE RADYASYONUN TEMEL İLKELERİ

Adı-Soyadı: M. Fatih Yer
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışmada atomun yapısı, radyoaktivite ve radyasyonun dozu hakkında genel bilgiler derlendi. Elektron ve çekirdek bağlanma enerjileri, radyoaktif ışımalar ve radyasyonun oluşumu, radyasyon birimleri, radyasyondan korunma prensipleri ve radyasyon doz sınırları anlatıldı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: alfa ışını, beta ışını, gama ışını, kompton etkisi, fotoelektrik olay, çift oluşum, röntgen, curie, garay, rad, rem, sievert, rbe, etkin doz.

X-IŞINLARININ SAĞLIK ve TIPTA KULLANIMI

Adı-Soyadı: Turgut Bayram
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2011

ÖZET

Biyomedikal görüntüleme cihazlarının temelleri, 1895 yılında W.C. Röntgen tarafından keşfedilen X-ısınlarına dayanmaktadır. Yüzyılımızdaki araştırmalara ve teknolojik gelişmelere paralel olarak büyük mesafeler kat eden bu cihazlar, hem teşhis hem de tedavi amaçlı kullanılmaktadır. Aynı zamanda X-ısınlarının yapılan araştırmalar sonucunda insan sağlığına bir takım zararlı etkilerinin saptanması bakış açılarını Ultrasonografi ve MagnetikRezonans'a doğru yöneltmiştir. Bu yöntemlerin geliştirilmesine karşın Röntgen tekniğinden de vazgeçilmemiş, düşük maliyetli ve pratik bir yöntem olması sebebiyle aksine geliştirilmeye çalışılmıştır. Her bir teknik farklı özelliklerinin olması nedeniyle, teşhis ve tedavi alanında özelleşmişlerdir. Ayrıca; radyodiagnostik alanında uygulanan yöntemler yol göstericiliğinde, biyopsi teşhisi, tedavi amacıyla ise damar darlıklarının genişletilmesi ve apse drenaji gibi uygulamalar da "Girişimsel Radyoloji" adı altında yapılmaktadır. Radyasyonun, canlılar üzerindeki öldürücü etkisinden yararlanılarak, radyoterapi yöntemiyle vücuttaki zararlı hücrelerin çoğalması ve vücudun diğer yerlerine yayılması durdurulmakta veya bu hücrelerin vücudun diğer kısımlarını da etkisi altına alınmasına engel olunabilmektedir. Aksi halde metastaz denen yayılma olayı sonucu, hastanın kısa sürede ölümü söz konusu olabilmektedir.

Radyobiyoloji bilim dalı sayesinde, x ışınlarının canlı dokular üzerindeki etkisi incelenebilmekte, radyoimmunoloji yöntemiyle antijenlerin dozu belirlenmekte radyoekoloji yardımıyla canlı organizmaların ışıma ve radyoelementlerle olan ilişkileri incelenebilmektedir. Işın biliminden sadece tıp alanında değil savunma ve tarımsal çalışmalarda da kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: x ışını, röntgen, radyoelement, metastaz.

ZAYIF ASİT VE BAZ ÖZELLİĞİ GÖSTEREN İLAÇLAR VE GABAPENTİNİN ASİTLİK SABİTİNİN BULUNMASI

Adı-Soyadı: Yurdaer Diriksoy
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. A. Seza Baştuğ
Yıl: 2012

ÖZET

Halk arasında dahi sıkça kullanılan asit ve baz kelimelerinin geçmişten bugüne ifade edilmiş hallerini, açıklamalarını, kavram olarak neyi ifade ettiklerini, asit ve bazlarla ilgili olan kuramları açıklamaya çalıştık. Eczacılık ile iç içe girmiş olan ilaçların asitlik ve bazlıklarını inceleyerek, çeşitli örneklerle ayrıntılı anlatımına yer vererek, en son olarak incelediğimiz zayıf asit ve baz özelliği gösteren gabapentinadlı bileşiğin gerek farmakolojik özellikleri gerekse de kimyasal özelliklerini ele alarak, yaptığımız deney ile p$K_a$larını bulmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Asitler ve Bazlar, Gabapentin, İlaç Etkin Maddesi, Asitlik Sabiti, pK_a, Titrasyon.

SİKLODEKSTRİNLER VE UYGULAMA ALANLARI

Adı-Soyadı:Uğur Gülesor
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2012

ÖZET

Siklodekstrinler (CD) α(1-4) glikozidik bağlı glikoz ünitelerinden oluşan siklikmaltooligosakkaritlerdir. Glikoz ünitesinin sayısına göre isimlendirilen siklodekstrinlerin en çok kullanılan ve bilinenleri, sırası ile, 6, 7 ve 8 glikoz ünitesinden oluşan α-CD, β-CD ve γ-CD'lerdir. Geometrik olarak 3 boyutlu konik silindir biçiminde olan siklodekstrinlerinkavite denen iç kısımları hidrofobik, dış yüzeyleri ise hidrofilik özellik gösterir. Bu yapısal özellikleri nedeni ile çok çeşitli katı, sıvı ve gazlarla konakçı-konuk tipinde inklüzyonkompleksi oluşturarak konuk molekülün fiziksel ve kimyasal özelliklerini değiştirmektedirler. Siklodekstrinler gıda, eczacılık, kozmetik, kimya, tarım ve tekstil gibi pek çok endüstriyel alanda kullanılabilmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Siklodekstrinler,inklüzyonkompleksi, endüstri.

SİKLODEKSTRİNLERİN FARMASÖTİK UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Leyla Kaya
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2012

ÖZET

Siklodekstrinler son zamanlarda kullanışlı yardımcı ilaç maddeleri olarak kabul edilen döngüsel oligosakkaritlerdir. Geometrik olarak 3 boyutlu konik silindir biçiminde olan siklodekstrinlerinkavite denen iç kısımları hidrofobik, dış yüzeyleri ise hidrofilik özellik gösterir. Bu yapısal özellikleri nedeni ile çok çeşitli katı, sıvı ve gazlarla konakçı-konut tipinde inklüzyonkompleksi oluşturarak konuk molekülün fiziksel ve kimyasal özelliklerini değiştirmektedirler. Bu çalışma ana hatları ile oral, parenteral, oftalmik,rektal, nazal, dermal, sublingual ve yeni ilaç taşınımındasiklodekstrinlerin uygulamaları ile ilgilidir.

Anahtar Kelimeler: Siklodekstrinler,inklüzyonkompleksi, endüstri

KAN PIHTILAŞMA FAKTÖRLERİNE BAĞLI KALITSAL HASTALIKLAR : FAKTÖR IX GENİNİN YAPISI VE ÖNEMİ

Adı-Soyadı: A. Şeymanur Erdoğan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2012

ÖZET

Kardiyovasküler sistem (kalp damar sistemi) içerisinde dolaşan kan; hücreler, trombositler ve plazma adı verilen sıvıdan oluşmaktadır. Hemostaz, damar bütünlüğünün bozulması ile oluşan kan kaybını azaltan veya sonlandıran kompleks olaylar zinciridir. Pıhtılaşma iki yolla olur; intrensek yol kandaki komponentlerle, ekstrensek yol ise doku lipoproteinlerinin kana geçmesiyle.

Konjenital pıhtılaşma bozuklukları genellikle pıhtılaşma proteinlerinden birinin yapımının azalmasına ya da defektif olmasına bağlıdır. Kalıtım biçimi hemofililerde X kromozomuna bağlı olarak resessif, diğerlerinde otozomaldir. Hemofililer ve vonWillebrand hastalığı dışında diğer pıhtılaşma faktörlerinin (I, II, V, VII, X, XI, XII, prekallikrein ve yüksek molekül ağırlıklı kininojen) konjenital eksiklikleri çok enderdir. Kalıtım otozomal resesiftir.

Faktör IX, K vitaminine bağımlı bir plazma proteini olup kan koagülasyonunun orta aşamalarında işlev görür. Bu faktör, bir serin proteazınzimojeni olarak kanda dolaşan tek zincirli bir glikoproteindir. Faktör IX geni, X kromozomunun uzun kolundaki Xq27.1 bandında yer almaktadır. Bütün genin uzunluğu 34 kb olmakla birlikte mRNA'nın uzunluğu sadece 1.4kb'dır.

Anahtar Kelimeler: Hemostaz, Pıhtılaşma Bozuklukları, Faktör IX.

KAN PIHTILAŞMA FAKTÖRLERİNE BAĞLI KALITSAL HASTALIKLAR : FAKTÖR VIII GENİNİN YAPISI VE ÖNEMİ

Adı-Soyadı: SümeyraSelcen Yonca
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2012

ÖZET

Hemofili, pıhtı oluşum yolundaki bir bozukluk nedeniyle genellikle uzamış kanama zamanı ile karakterize olan sık görülen bir kalıtsal kanama hastalığıdır. İki tipi vardır. Bunlar; her 5.000 erkek doğumda bir görülen Hemofili A (KlasikHemofili) ve 30.000'de bir sıklığa sahip Hemofili B (Christmas Hastalığı)'dır. Her iki tip de X' e bağımlı resesif kalıtım gösterir. Hemofili A ve B'deki genetikbozukluk, faktör VIII ve faktör IX'un eksikliği ya da anormalliğiyle sonuçlanır. HemofiliA'da en sık görülen genetik bozukluk intron 22 inversiyonudur. Diğermutasyonlar, nokta mutasyonları ve çeşitli delesyonlardır. Hemofili B'de ise en sıkgörülen genetik bozukluk, nokta mutasyonlarıdır.

Faktör VIII geni, X kromozomunun uzun kolu üzerinde yer alan büyük bir gendir. 26 ekzon içerir. Faktör VIII geni ortalama 186.000 baz çifti uzunluğundadır ve X kromozomunun

yaklaşık %1'ini kapsar. Faktör VIII mRNA'sının kodlayıcı bölgesi 7053 nükleotidden oluşur ve bu bölge 2351 amino asitten oluşan faktör VIII proteinini kodlar.

Bu çalışmada genetik temeli olan kan hastalıkları ve hemofili hakkında bilgiler derlenmiştir. Ayrıca insan kökenli hücrelerden genomik DNA izolasyonu yapılmış ve bu DNA üzerinden Faktör VIII geninin ekzon 14 ve ekzon 23-25 bölgeleri PZR ile çoğaltılmıştır. Elde edilen DNA fragmentleriagaroz jel elektroforezi ile incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hempfili, Faktör VIII, Pıhtılaşma Bozuklukları.

SERT DOKU MEKANİĞİNE BİR BAKIŞ

Adı-Soyadı: Mustafa Fatih Çeken
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2012

ÖZET

Kemikler, insan vücudunun en önemli yapılarından birisidir. Biyolojik fonksiyonunu bir kenara bırakırsak, kemikler yapı özellikleri bakımından en çok ilgi çekici materyallerden biridir. Tüm fiziksel aktivitelerimizde rol oynayan bu yapılarda, çeşitli nedenlerden dolayı kırıkların oluşması kaçınılmazdır. Kemikteki hasar, etki eden kuvvetin derecesine göre çatlağa, bir veya birkaç kemiğin kırılmasına ve komşu eklemlerde çıkık meydana gelmesine neden olabilir. Bu çalışmada, kemiklerin yapısı, kırık tipleri, kırık belirti ve bulguları, kırıkların oluştuğu durumlarda yapılan ilk yardımı ve tedaviye yönelik uygulamalar ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kemiklerin yapısı, kırık, kırık belirtisi, bulguları, kırıklarda tedavi.

KAS-İSKELET YUMUŞAK DOKU MEKANİĞİ ve EKLEM ARTİKÜLASYON YÜZEY HAREKETLERİ

Adı-Soyadı: Muhammet Emin Çam
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2012

ÖZET

Kas-iskelet yumuşak doku mekaniğini incelerken I, A, H bantları, kayan filamentler teorisi, kas modelleri tipleri, kas kuvvet-uzunluk ilişkisi ve kas kuvvet-hız ilişkisi gibi ayrıntılı konular da incelendi. Aynı zamanda eklem artikülasyon yüzey hareketleri ayak bileği, diz, kalça omuz, dirsek, el bileği gibi vücut uzuvları üzerinde detaylı olarak incelenmiştir. Bu uzuvların eklem yüzeylerinin geometrisi, eklem bağlantısı ve rotasyon eksenleri anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kas, iskelet, ayak bileği, omuz, kalça.

DOPAMİN'İN ASİTLİK SABİTİNİN HESAPLANMASI

Adı-Soyadı: Tanya Üçkardeş
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. A. Seza Baştuğ
Yılı: 2013

ÖZET

İlaç etken maddeleri genel olarak zayıf asit veya zayıf baz karakterli maddelerdir. Zayıf asit ve bazların sulu ortamda iyonize olma oranları, ortamın pH'si ve ilacın p$K_a$değeri, iyonizasyon sabiti ile ilgilidir. Zayıf asidik ilaçlar bazik pH'de iyonize haldeyken, zayıf bazik ilaçlar ise asidik pH' de iyonize haldedir. Bir ilaç molekülünün ortamın pH'sine göre iyonize olup olmama hali; onun emilimini, metabolizmasını ve atılımını etkiler. Böylece ilacı kullanan kişilerde etki elde edilememesi veya toksik etkiler oluşması gibi durumlar gözlemlenir. Bir maddenin asitlik sabiti ve iyonizasyon derecesi, Henderson- Hasselbach denklemi ile belirlidir.

Bu araştırmanın amacı, bir ilaç etken maddesi olan dopaminin asitlik sabitini tayin etmek ve literatürde mevcut olan verilerle kıyaslamaktır. Dopaminin molekül yapısına göre üç protonun ayrışma olasılığı vardır. Çeşitli kaynaklarda, dopamin molekülüne ait p$K_a$değerleri şunlardır; pK_{a_1}= 8,89; pK_{a_2} = 10,41 vepK_{a_3} = 13,1. Molekülün asitlik sabiti tayini için İrvingRossotti yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, zayıf asit ve baz özelliği taşıyan ligandların asitlik sabitlerinin tayini için kullanılır. Titrasyon, derişimi bilinen kuvvetli ve

eylemsiz bir asit çözeltisinin aşırısı varlığında gerçekleştirilir ve proton-ligand sisteminde protonlanma derecesi özel bağıntısı ile hesaplanır.

Asit olarak 0,010mol/L derişimde perklorik asit kullanılmış, titrasyon çözeltisi olan sodyum hidroksitin derişimi ise 0,10mol/L dir. İyonik kuvvetin deney süresince sabit kalması için ise ortama 0,10mol/L derişiminde sodyum perklorat eklenmiştir. Ligandın derişimi ise 0,0020mol/L dir. Deney otomatik titratör ile gerçekleştirilmiştir.Çalışma koşullarına göre dopaminin iki asitlik sabiti değeri belirlenmiştir. Ayrı ayrı yapılan iki deney sonucu elde edilen sonuçlar; pK_{a_1}= 8,43; pK_{a_2}= 10,56 ve pK_{a_1}= 8,93; pK_{a_2}= 11,03 dir. Literatürdeki verilerle karşılaştırıldığında elde edilen sonuçlar yakın çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Asitlik Sabiti, Dopamin, Hendersen-Haselbach, Irving-Rossotti Yöntemi.

EMÜLSİYONLAR VE ECZACILIKTA UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Melih Vanlıoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2013

ÖZET

Emülsiyon birbiri içinde çözünmeyen iki sıvının karışımıdır. Bir sıvı (dağılan faz), öbürü (dağıtan faz) içinde dağılmış durumdadır. Emülsiyon oluşma sürecine emülsifikasyon denir. Bir emülgatör bir emülsiyonu kararlı kılan, genelde sürfaktan özellikli bir maddedir. Su ve yağ karıştırıldığı zaman iki tip emülsiyon oluşur.

- Yağ, su içinde dağılır (Y/S)
- Su, yağ içinde dağılır (S/Y)

Emülsiyonlar kararlı değildir ve kendiliklerinden oluşmazlar. Emülsiyon oluşumu için karıştırma, çalkalama, homojenizasyon gibi bir işlemle karışıma enerji vermek gerekir. Zaman içinde, emülsiyonu oluşturan fazların kararlı hallerine geri dönme eğilimi vardır. Yüzey etkin bileşikler (sürfaktanlar) emülsiyonların kinetik kararlılığını artırırlar.Bir emülsiyon yağ içinde su tipli bir emülsiyon mu, yoksa su içinde yağ tipi bir emülsiyon mu oluşturacağı, iki fazın hacimlerinin oranı ve emülgatör tipine bağlıdır.Emülsiyonlar instabilitelerinin 5 tipi vardır; kremalaşma olunca dağılan faz sürekli fazdan daha az

yoğunlukta olup damlacıklar üstte toplanır, flokülasyon olunca iç faz damlacıklarının reversibl olarak biraraya gelir, koaselans olunca emülsiyon damlacıkları büyük damlacıklar oluşturarak birleşir, faz ayrışması olunca irreversibl olarak damlacıklar üstte toplanır, faz dönüşümü ise S/Y tipinden Y/S tipine dönmesine veya aksi olaya denir.

Anahtar Kelimeler: Emülsiyonlar, dağılan faz, dağıtan faz, emülsifikasyon, emülgatör

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE İNSÜLİN ÜRETİMİ: İNSAN İNSÜLİN cDNA SININ HAZIRLANMASI

Adı-Soyadı: Betül AYAZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2013

ÖZET

İnsülin 1921 yılında Best ve Banting tarafından keşfedilmiş, yaklaşık 5.8kDa ağırlığında, pankreasın langerhans adacıklarından salınan majoranabolik bir hormondur**.** Vücutta insülin eksikliğinin en önemli belirtisi hiperglisemidir. Hiperglisemidiabetesmellitus hastalığının meydana getirdiği patolojik bir durumdur. Bu nedenle insülinin temel kullanım alanı diabetesmellitus hastalığının tedavisidir. İnsülin keşfinden bu yana tedavide kullanılması için çeşitli yöntemlerle üretilmeye çalışılmıştır. Günümüzde insülin üretimi rekombinant DNA teknolojisi ile gerçekleştirilmektedir. Bu teknoloji sayesinde farklı insülin tipleri de geliştirilmiştir. Bu çalışmada insülin ve diabetesmellitus hastalığı hakkında bilgiler derlenmiş; insan insülin geni cDNAsıreverz (ters) transkripsiyon – polimeraz zincir reaksiyonu (RT-PZR) yöntemiyle elde edilmiştir. Elde edilen DNA fragmentleriagaroz jel elektroforezi ile incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler:İnsülin, Polimeraz Zincir Reaksiyonu, Diyabet.

KANSER TEDAVİSİNDE KULLANILAN MONOKLONAL ANTİKORLAR VE HİBRİDOMA TEKNOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Abdurrahman EKİCİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Kadir TURAN

Yılı: 2013

ÖZET

Antikorlar kendilerinin oluşmasına neden olan antijenlerle özgül olarak birleşebilme, reaksiyonlara yol açabilme özelliğinde olan glikoprotein yapısında moleküllerdir. Antijen olarak adlandırılan her türlü hücre dışı madde ve mikroorganizmanın (bakteri, virüs vb.) vücuda girmesini engeller. İmmunglobülin olarak da adlandırılan antikorlar; IgG, IgA, IgD, IgE olmak üzere dört ana gruba ayrılırlar.

Monoklonal antikorlar, sadece bir epitopa karşı reaksiyon gösteren antikorlardır ve tek tip B-Lenfosite dayanan hücre klonundan elde edilirler. Yapı olarak diğer antikorlara benzerdirler.Tümör hücrelerinde bulunan çeşitli hedef moleküllere yönelik geliştirilmiş olan monoklonal antikorlar son yıllarda kanser tedavisinin en etkin araçları arasına girmiştir. Yüksek düzeyde spesifite ve düşük toksisiteprofilleri bu moleküllerin standart tedaviler içinde yer almalarını sağlamıştır. Günümüzde en çok ilgili antijene karşı bağışık hale getirilen farelerin dalak hücrelerinden hibridoma teknolojisi kullanılarak üretilmektedir.

Monoklonal antikorlar; immün yetmezliğin güçlendirilmesinde, çeşitli hastalıkların teşhisinde, özellikle kanser ve transplantasyonda tedavi amacıyla kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hibridoma, Monoklonal Antikor, Kanser.

İNSAN İSKELET KASININ BİYOMEKANİĞİ

Adı-Soyadı: Metin Albayrak
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2013

ÖZET

Kaslar elastiktirler, uzayabilirler ve tepkiye cevap verebilirler. Fakat daha da önemlisi basınç üretebilen tek biyolojik dokudur. Nöromasküler sistemin fonksiyonel ünitesi motor ünitelerdir ve tek bir motor nörondan ve barındırdığı bütün liflerden oluşurlar. Bir motor ünitesindeki lifler ya yavaş kasılan, yüksek seğirmeli yorulmaya karşı dirençli ya da hızlı kasılan ve erken yorulan türdendir. YK ve HK lifleri bütün insan kaslarında bulunur fakat dağılımı farklılık gösterebilir. Kaslardaki liflerin dağılımı ve lif sayısı genetiktir ve yaşa

bağlıdır. İnsan iskelet kasında lif düzeni paralel ya da pennate şeklindedir. Pennate lif düzeni güç üretimini paralel olanlar ise kasın kısalmasını sağlar.

Kaslar uyarıcılara basınç oluşturarak cevap verirler. Fakat Diğer faktörlerin hareketine bağlı olarak meydana gelen hareket kas kısalmasına, uzamasına ya da değişmemesine göre konsentrik, eksantrik ya da izometrik olabilir. Merkezi sinir sistemi motor ünitelerinin emirlerini öyle bir şekilde meydana getirir ki kas basınç oluşumunun hızı ve büyüklüğü aktivitenin gereklilikleri ile tam uyum içindedir.

Kas gücünün ve kas kısalmasının hızı; harekete geçirildiğinde kasın uzunluğu ve uyarıcının ortaya çıkışından sonraki geçen süre arasında sıkı bir ilişki vardır. Kasın elastik bileşenlerinin etkisi ve nöral aktiviteden dolayı güç oluşumu kas aktif olarak uzatıldığında iyileşme gösterir.

Kas performansı kas kuvveti, gücü ve dayanıklılığı içinde değerlendirilir. Biyomekanik bir perspektiften bakılacak olursa kuvvet bir kas grubunun eklem de tork oluşturma yetisidir, güç ise bir eklemdeki tork oluşum oranıdır ve dayanıklılık ise yorgunluğa karşı direnç göstermedir.

Anahtar Kelimeler:iskelet kası, kas kuvveti, kas gücü, konsentrik kasılma, eksantrik kasılma, izometrik kasılma.

QUORUM SENSİNG (ÇEVREYİ ALGILAMA SİSTEMİ) İNHİBİTÖRLERİ

Adı Soyadı: Nil Aktaş
Danışmanın Adı Soyadı: Gülgün Tınaz
Yılı: 2013

ÖZET

Günümüzde bakterilerin neden olduğu enfeksiyonların tedavisi için en yaygın olarak tercih edilen yöntem antibiyotik kullanımıdır. Antibiyotik kullanımı gibi klasik yöntemler; protein sentezi, DNA replikasyonu ve hücre duvarı sentezi gibi bakteriler için önemli işlemleri

engelleyerek onları öldürerek yok etme temeline dayanmaktadır. Ancak bu yöntemler bir süre sonra antibiyotiklere karşı dirençli populasyonların ortaya çıkmasına, bu da, kullanılan antibiyotiklerin giderek etkisiz kalması, dolayısıyla hastalıkların tam anlamıyla tedavi edilememesi, direncin yayılması ve ekonomik kayıplar ile sonuçlanmaktadır. Günümüzde hastalık yapan bakterilerin % 70'in den fazlası klinikte kullanılan mevcut antibiyotiklerden en az birine karşı dirençli hale gelmiştir. Dolayısıyla, yeni antimikrobiyal hedeflerin saptanmasına yönelik araştırmalar çok büyük önem kazanmıştır. Bu hedeflerden bir tanesi bakteriler arası iletişim (quorumsensing) mekanizmasının inhibe edilmesidir.Bazıdoğal ve sentetik maddelerin ve bazı ilaçların Gram-negatif bakterilerin çevreyi algılama sistemini etkilediğini rapor edilmiştir. Dolayısıyla bakterileri direk öldürmek yerine aralarındaki haberleşme sistemini bloke ederek bakteriyel enfeksiyonları tedavi etmek ve kontrol altında tutmak, patojenlerle savaşta çok umut vaat eden yeni bir strateji olarak düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler:anti-patojenik ilaçlar, biyofilm, N-açilhomoserinlakton, quorumsensing, virülans.

SAĞLIK İÇİN BOR

Adı Soyadı: Zeynep Berna Aksakallı
Danışmanın Adı Soyadı: Doç. Dr. Gülgün Tınaz
Yılı: 2013

ÖZET

Bor, periyodik tabloda B simgesi ile gösterilen, yarı iletken özelliğe sahip bir elementtir. Türkiye'de yüksek oranda bor cevher yatakları bulunmaktadır. Bu çalışmada, minerallerinin geçmişi uygarlığın ilk günlerine kadar dayanan bu elementin çok çeşitli ürünlerinden ve farklı sanayi dallarında kullanımından bahsedilmiştir. 1981 yılına kadar insan sağlığı üzerinde etkisi olmadığı düşünülen borun yapılan çalışmalar ile sayısız tedavi için hayati bir unsur olduğu gösterilmiştir. Yetersiz bor tüketimine bağlı osteoporoz, artrit, hipertiroid ve beyin fonksiyonlarında bozukluk gibi sorunların ortaya çıktığını gösteren çalışmalara yer verilmiş ve bor mineralini yüksek miktarda içeren fındık, badem, nohut, elma ve armut gibi besinlerin günlük yeterli miktarlarda tüketiminin önemine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bor, artrit, beyin fonksiyonları, osteoporoz.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILAR İÇİN SI BİRİMLERİ

Adı Soyadı: MajdaKurtagic
Danışmanın Adı Soyadı: Prof. Dr. A. Seza Baştuğ
Yılı: 2014

ÖZET

Uygarlık tarihinin başlangıcından beri insanlar pek çok eylemlerinde çok çeşitli ölçme işlemleri yapmışlar ve bu ölçme işlemleri için ilk önceleri yerel düzeyde daha sonra evrensel olarak genel kabul gören birimler kullanmışlardır. Öncelikle insanlar tek başına ya da bir toplum içerisindeyken kendi vücudu ya da çevresindeki maddelerden yararlanarak standart olmayan ve kullanıldığı yere göre değişen ölçü birimleri kullanmışlardır. Birimlerin sayısı arttıkça birim sistemleri oluşturulmuştur.

SI birim isteminden önce eski ve yerel birimlerin yanı sıra bilimselliği gittikçe artan CGS, MKS, MKSA gibi birim sistemleri kullanılmıştır. Bu da karışıklığa neden olmuştur. Dolayısıya 1960 yılında Paris'te yapılan 11'inci Ölçüler ve Ağırlıklar Genel Konferansı'nda sabit olan, herkes tarafından bilinen ve bütün dillerde kısaca "SI" olarak adlandırılan/gösterilen Uluslararası Birimler Sistemi kabul edilmiştir. SI birim sisteminin dayandığı yedi tane temel birim tanımlanmıştır. Kullanılan bütün öteki bileşik birimler bu temel birimlerin türevleridir.

SI birim sisteminde bilimsellik ağırlık basar bu yüzden birçok özel adlı birimler konuyla ilgili ünlü bilimcilerin isimlerini taşırlar.

SI birim sistemi, SI dışı ve SI'nın kullanılmasına izin verdiği birimler yüzünden birim çevirme işlemine gerek göstermektedir. Bilimsel ve ekonomik olarak dünyanın önde gelen bazı ülkeleri SI birim sistemi dışı birim sistemlerini kullanmayı sürdürdüklerinden pek çok birim çevirme çizelgelerine gerek duyulmaktadır.

SI eskiden beri kullanılmakta olan birçok birimi korumakta olup bunların çoğunun tanımlamalarında değişiklikler yapmıştır. SI'nın önerdiği yeni birimler de bulunmaktadır (örneğin; madde miktarı birimi mol ve buna dayalı olan bileşik birimler). SI'nın önemli bir

başka yanı da başlangıçtaki ve sonraki güncelemelerinin sürekli olarak yayımlanmakta oluşudur.

Anahtar Kelimeler: Birim, SI, CGS, MKS, MKSA, Dönüşüm Çizelgeleri, Birim Asıl Örnekleri

B KOMPLEKS VİTAMİNLERİ

Adı Soyadı: Veysi Kaplan
Danışmanın Adı Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada vitaminlerle ilgili çeşitli kaynaklardan derlenen bilgiler sunulmuştur. Vitaminlerin genel özelliklerinin yanısıra B vitaminleri hakkında detaylı bilgiler verilmiştir. Genel olarak tarihçe, kimyasal yapı, fizyolojik rolleri, besinsel kaynakları ve eksiklikleri başlıkları altında hazırlanan bu bitirme çalışmasının yararlı olmasını temenni ederiz.

Anahtar Kelimeler:B vitamini, kompleks, vitaminler, besin.

İNFLUENZA VİRÜSÜ PATOGENEZİ VE KORUNMA YOLLARI

Adı-Soyadı: Muhammed Çağrı Akyol
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2014

ÖZET

İnfluenza dünya çapında her yıl yaklaşık 3-5 milyon kişinin hastalanmasına ve 300.000-500.000 kişinin de ölümüne sebep olan bir solunum yolu hastalığıdır. İnfluenza virüsleri çocuklar, gebeler ve 65 yaşından büyükler arasında daha ciddi komplikasyonlara sebep olsa da, insanlar arasında tüm yaş gruplarında hastalıklara sebep olabilmektedir. *Orthomyxoviridae* ailesinde yer alan bu virüsler, zarflı, pleomorfik yapılı ve helikselnükleokapsidli olup, parçalı RNA içerirler. İnfluenza virüsleri, nükleoprotein (NP) ve matriks (M) proteinlerindeki farklılıklara göre üç tipe (tip A, B ve C) ayrılır. İnfluenza tip

A virüslerindeki antijenik değişimler, antijenik kayma (drift) (nokta mutasyonları ile) ve antijenik sapma (şift) (genetik karışım ile) sonucu ortaya çıkmaktadır. Antijenik sapma olayı ile ortaya çıkan yeni alt tipler, toplumların çoğu ya da hepsinin duyarlı olması nedeniyle pandemiler oluşturmaktadır. İnfluenzadan korunmada et etkili yöntem aşılamadır. Dünya Sağlık Örgütü her yıl en çok dolaşımda bulunan üç virüs suşunu içeren bir aşı kompozisyonu önermektedir. İnfluenzanın tedavisinde ve önlenmesinde antiviral ilaçlar kullanılabilir. Oseltamivir ve zanamivir kimyasal olarak influenza A ve B virüslerine karşı aktiviteye sahip nöraminidaz inhibitörleri olarak bilinen antiviral ilaçlardır. Amantadin ve rimantadinadamantanlar olarak bilinen sınıfa ait antiviral ilaçlardır. Bu ilaçlar influenza A virüslerine karşı aktiftir, fakat influenza B virüslerine karşı aktif değildir.

Anahtar Kelimeler: İnfluenza virüsleri, İnfluenzaparogenezi, bağışıklama, aşılama, koruma, antiviral ilaçlar.

VİRAL HEPATİTLER VE KORUNMA YOLLARI

Adı-Soyadı: Erşan Cemil Tavşanoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2014

ÖZET

Karaciğer hücrelerinin herhangi bir nedenle iltihabına hepatit denir. Hepatitler, genellikle virüslerle, en sık görülen beş hepatit virüsü olan A,B,C,D ve E virüsleri ile meydana gelir. Dünya'da ve ülkemizde en sık görülen hepatit türleri hepatit B ve C'dir. Virüsler dışında en sık görülen hepatit nedenleri alkol ve ilaçlardır.

Viral hepatitlerden hepatit A ve E fekal oral yolla bulaşmaktadır. Kişiler arası temas, kontamine olmuş su veya yiyecekleri tüketme yaygın görülen bulaşma şekilleridir. Hepatit B, C ve D virüsleri kan, kan ürünleri, diş tedavisi, cinsel ilişki, damar içi uyuşturucu kullanımında iğnenin paylaşılması, akapunktur ve kulak deldirme gibi birçok yolla bulaşabilmektedir. Bu 3 virüsten sadece hepatit B'ye karşı aşı mevcuttur.

Hepatit hastalığı genellikle sarılık, halsizlik ve iştahsızlık gibi belirtilerle ortaya çıkar. İki tip hepatit vardır: Akut hepatit yeni hepatit başlangıcı anlamına gelir. Hepatit tablosu 6 aydan uzun sürerse kronik hepatit adını alır. Akut hepatit grip benzeri semptomlarla başlar. Semptomları diğer hastalıklara benzediğinden tanı koymak için virüs tanısına yönelik labarotuvar testleri ve karaciğer fonksiyon testleri yapılmalıdır. Genelde, birçok insan tedavi olmadan iyileşir. Şiddetli akut hepatit vakaları hastanede takip ve tedaviyi gerektirebilir. Akut viral hepatit geçirmiş olan kişiler, Hepatit B veya C enfeksiyonu durumunda hastalığın kronik taşıyıcıları haline gelebilir. Akut hepatit tablosu 6 aylık süreçte iyileşmezse kronik hepatit adını alır. Kronik hepatit semptomları genellikle hafiftir. Karaciğer hasarı devam etse de, progresyonu genelde yavaş olur.

Hepatit hastalığı tedavisinde amaç karaciğer hasarını sonlandırmak ve semptomları yatıştırmaktır. Tedavide genellikle antiviral ajanlar kullanılmaktadır. Kronik hepatit B, C, D ve E hastalıklarında ortak olarak kullanılan en etkili ilaç interferon-alfa'dır. Hepatit B'de lamivudin, tenofovir, entekavir ve telbivudin gibi ajanlar da tedavide kullanılmaktadır. Hepatit C ve hepatit E'de ise interferona ek olarak ribavirin de kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: hepatit, viral hepatit, antiviral, aşı, interferon.

ANTİVİRAL İLAÇLAR: TAMİFLU'NUN İNFLUENZA VİRÜS REPLİKASYONUNA ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Sümeyye Subaşı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2014

ÖZET

Virüsler, çoğalabilmek için canlı bir konak organizmaya gereksinim duyan yaşam formlarıdır. Kalıtım materyali olarak DNA ya da RNA genomu taşırlar. Canlıların temel yapıtaşlarından biri olan proteinlerin sentezi için gerekli olan karmaşık sistemler sahip değildirler. Virüslerin basit yapılı olmaları, bu patojenlerin çoğalmasını inhibe edecek antiviral ajanların geliştirilmesini zorlaştırır. Bununla birlikte, istenilen düzeyde tedavi edici etkiye sahip olmasalar da farklı virüslere karşı geliştirilmiş antiviral ilaçlar mevcuttur. Bu ilaçlardan bir grubu, influenza virüsü replikasyonunuinhibe eden NA inhibitörleridir. Bu

bitirme tezi kapsamında günümüzde virüslere karşı kullanılmakta olan antiviral ilaçlar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın uygulama kısmında influenza virüslerine karşı etkili olan NA inhibitörlerinden Tamiflu'nun (oseltamivir'in) aktivitesi plak inhibisyon testi ile test edilmiştir. Elde edilen sonuçlar Tamiflu'nun insan tipi influenza A (WSN-H1N1) virüslerine karşı etkilerine karşı çok düşük dozlarda inhibe edicietkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler : Antiviral İlaçlar, Oseltamivir, Tamiflu, İnfluenza Virüsü, Virüs Replikasyonu.

ISI ve KİNETİK TEORİSİ İLE ISI VE YAŞAM İLİŞKİSİ

Adı-Soyadı: Ahmet Selim Özkan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2014

ÖZET

Isı evrendeki tüm hareketliliğin temel kaynaklarındandır. Tüm cisimler az veya çok ısı taşırlar. Bu ısı tüm maddelerdeki hareketin kaynağıdır ve iç enerji olarak adlandırılır. Sıcaklık iç enerjinin ölçüsüdür. Sıcak cisimlerde atomların ve moleküllerin hareketleri soğuk cisimlere göre daha hızlıdır. Isı durağan değildir evrende sürekli bir şekilde aktarılır. Bu aktarımın farklı yolları vardır bunlar; iletim, konveksiyon(taşınma) ve ışımadır(radyasyon). Difüzyon ise maddelerin çok yoğun olan alandan az yoğun alana akmasıdır. Isı da bu yöntemle aktarılabilir. Bu canlılığın devamı için hayati bir mekanizmadır. Difüzyon canlı yapısında birçok mekanizmanın işlemesini de sağlar. Hücresel zarlardan madde geçişi, oksijenin akciğerlerden kana geçişi gibi birçok işlem difüzyonla gerçekleşir. Konu bütünlüğü açısından difüzyonun bu sistemlerdeki işlevi de incelenmiştir.

Canlıların yaşamlarını devam ettirmek için enerjiye ihtiyaçları vardır. İnsanlar bu enerjiyi yedikleri besinleri oksijenle okside ederek elde ederler. Enerji vücutta hareket etmek, kanı dolaştırmak, oksijen almak gibi birçok hayati işlevde kullanılır. Hayvanlarda tüm bu hayati işlevlerin gerçekleşmesi dar sıcaklık aralıklarındadır bu yüzden vücut sıcaklığının belirli aralıklarda tutulması gerekir. Bunun için çeşitli mekanizmalar geliştirmişlerdir. Gerektiğinde fazla ısıyı uzaklaştırmak, gerektiğindeyse soğuğa karşı üretilen ısıyı tutmak için çeşitli yollar

vardır. Sadece canlıların değil yaşadığımız çevre olan dünyanın, havanın ve toprağın ısısı da kuşkusuz yaşam için çok önemlidir. Dünya hiç şüphe yok ki canlı yaşamının devamı için müthiş bir ısı döngüsüne sahiptir. Biz ise bu incelemede ısı ve sıcaklığın işleyişini ve ısı ile yaşamın ilişkisini ortaya koymaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Isı, sıcaklık, difüzyon, konveksiyon, ışıma.

AKIŞKANLAR ve AKIŞKANLARIN HAREKETİ

Adı-Soyadı: Fatih Taşkıran
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2014

ÖZET

Bir akışkanda kuvvet ve basıncı, Paskal ilkesini, hidrostatik iskeletin fizik kuralları çerçevesinde incelenmesini, Arşimet ilkesini, böceklerin su üstünde kalmaları için gereksindikleri gücü, balığın yüzme özelliğinin fizik kuralları ile incelenmesini, sıvılarda yüzey gerilimini, yüzey gerilimini azaltan molekülleri (Surfaktanlar), su üzerinde hareket eden böcekleri, kasların kasılmasını ve topraktaki suyun hareketini ‘’AKIŞKANLAR’’ başlığı altında inceleyeceğiz.

Kan basıncının ölçülmesini, damar sertliğini ve kan akışını, kandaki çalkantıyı, kan basıncı, viskozluk ve Poiseuille yasasını, Bernoulli denklemini, çalkantılı akışnın incelenmesini, kanın dolaşımını, kalbin ürettiği gücü, kan akışının kontrolünü ise ‘’AKIŞKANLARIN HAREKETİ’’ başlığı altında inceleyeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Paskal ilkesi, Bernoulli ilkesi, Poiseuille yasası, basınç, kan basıncı, sürfaktan, Arşimet ilkes

ANTİPATOJENİK İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Muhammet Avcı
Danışmanın Adı -Soyadı: Prof. Dr. Gülgün Tınaz
Yılı: 2014

ÖZET

Patojenik bakterilerin birçoğunun virülens faktörlerinin üretimini AHL türevi sinyal molekülleri aracılığı ile kontrol ettiğinin keşfedilmesi ile çevreyi algılama sistemi antimikrobiyal tedavi için yeni ve cazip bir hedef halini almıştır. Son zamanlarda yapılan araştırmalar, bakteriler arası iletişim sisteminin bozulması durumunda bakterilerin koordineli davranamayacakları, konakta kolonize olma yeteneklerinin azalacağı ve bunun sonucunda başarılı bir enfeksiyon süreci ortaya koyamayacaklarını göstermektedir. Dolayısıyla bakterileri direk öldürmek yerine aralarındaki haberleşme sistemini bloke ederek bakteriyel enfeksiyonları tedavi etmek ve kontrol altında tutmak, patojenlerle savaşta çok umut vaat eden yeni bir strateji olarak düşünülmektedir. Bakteriyel iletişimi bloke etmek amacıyla dizayn edilen ilaçlar antipatojenik ilaçlar adını almaktadır. Antipatojenik ilaçların etki mekanizması, bakterileri öldürmeden aralarındaki iletişimi bozarak onların patojenitesini azaltmak veya yok etme temeline dayanmaktadır.

Bu ilaçların, üremeyi direk olarak etkilemediklerinden, dirençli bakterilerin gelişimine neden olmayacakları, konakta mevcut faydalı bakteri komünitelerini yok etmeyecekleri düşünülmektedir ayrıca bu moleküllerin mevcut antibiyotiklerlebirliktekullanılarakonlarınetkisiniartıracakları ve raf ömrünü uzatacağı umulmaktadır.

AnahtarKelimeler: Antibiyotikdirenci, bakteriyel İletişimin hibitörleri, antipatojenik moleküller.

DOĞAL YÜZEY AKTİF MADDE İÇEREN BİTKİLER

Adı-Soyadı: Aslınur Körpe
Danışmanın Adı -Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2015

ÖZET

Yüzey aktif maddeler kimya endüstrisnin hemen hemen tüm dallarında sıklıkla kullanılan maddelerdir. Yapılarında bulundurdukları hidrofil ve hidrofob grupları sayesinde, ziraat, maden, yağların geri kazanımında, ıslatıcı ajan, köpük yapıcı ajan ve emülsifiye edici ajan olarak farmasötik ve kozmetik endüstrilerinde kullanım alanı bulmuşlardır. Son yıllarda kimyasal olarak sentezlenmiş yüzey aktif maddelere kıyasla önemli avantajlara sahip olan

doğal yüzey aktif maddeler petrokimya endüstrisi, gıda endüstrisi, katkı maddeleri olarak kozmetik üretimi, biyolojik kontrol, tıbbi tedavi gibi çeşitli endüstrilerde ve bazı uygulamalarda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu çalışmamızda ise yine doğal yüzey aktif maddeler olarak bilinen ve bitkilerde bulunan yüzey aktif maddeler ve özellikleri hakkında bir derleme yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler:yüzey aktif madde, doğal, bitki, endüstri

DOĞAL YÜZEY AKTİF MADDELER

Adı-Soyadı: Neşe Yıldırım
Danışmanın Adı -Soyadı: Prof.Dr. Sinem GÖKTÜRK
Yılı: 2015

ÖZET

Doğal yüzey aktif maddelerin araştırılması ve uygulamaları ilgi uyandıran bir konudur. Bu ilginin iki sebebi vardır. İlk olarak; doğal yüzey aktif maddeler hakkında bilinenler ve fizikokimyasal özelliklerinin gelişimlerinin araştırılması onların biyolojik süreçlerini ve çevresel yönünü daha iyi anlamamızı sağladığı içindir. Örneğin; mineral yüzey üzerine bakteriyel yüzey aktif maddelerin adezyon mekanizması çalışması ve akciğer yüzey aktif maddelerinin yüzey aktivitesi çalışması. Artan ilginin ikinci sebebi ise; tüketiciler ve teknik uygulamalar için kullanılan yüzey aktif maddelerin doğal ham maddeden üretilmiş olmaları ve çevresel yönüdür. Buna örnek olarak; alkil poliglikositler. Bu çalışmada doğal yüzey aktif maddeler ve özellikleri hakkında bir derleme yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler:yüzey aktif madde, doğal, bitki, endüstri

İNSANDA X KROMOZOMUNA BAĞLI KALITIM GÖSTEREN HİPOFOSFATEMİ İLE İLİŞKİLİ PHEX GENİ cDNASININ HAZIRLANMASI

Adı-Soyadı: Şeyma Yetim
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2015

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

PHEX geni X kromozomunun p kolunda 22.1lokasyonunda yer almaktadır. PHEX geninin osteoblast, kas, akciğer, karaciğer, testis ve over dokuda anlatım yaptığı gösterilmiştir. Ancak PHEX geni böbrekte anlatım yapmamaktadır. Günümüze kadar PHEX geninde 350'den fazla mutasyon tespit edilmiştir. Bu mutasyonlar nonsense mutasyonlar, missense mutasyonlar, splicing mutasyonlar, insersiyonlar ve delesyonlardır. Bu mutasyonlar arasında dominant olan bir tür bulunmamaktadır. PHEX geninde oluşan mutasyonlar renal fosfat kaybına neden olarak hipofosfatemi oluşturmaktadır. Ayrıca azalmış 1alfa-hidroksilaz aktivtesi görülmektedir. Oluşan hipofosfatemi çocuklarda rikets hastalığına, yetişkinlerde osteomalaziye yol açmaktadır. Rikets hastalığı klinik bulguları daha çok kemikler ve kemik metabolizması üzerinde görülen metabolik bir kemik hastalığıdır. Rikets hastalığının birçok tipi bulunmaktadır. Kalıtımla ilişkili riketsin en sık rastlanan türü X'e bağlı kalıtım gösteren hipofosfatemikriketsdir. Bu hastalık PHEX genindeki inaktive edici mutasyonlar sonucu görülmektedir. X'e bağlı kalıtım gösteren hipofosfatemikriketsli bireylerde hipofosfatemi, düşük $1,25(OH)_2D_3$ vitamin seviyeleri, gelişim geriliği, bacaklarda eğrilik, el bileklerinde genişlemeler gibi çeşitli iskelet deformiteleri ve tekrarlayan diş apseleri gibi belirtiler görülmektedir. Diğer rikets tiplerinden farklı olarak kraniotabes, kas güçsüzlüğü ve tetani görülmemektedir. Hasta bireyler elementer fosfor ve kalsitriol takviyesi ile tedavi edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: PHEX, Hipofosfatemi, Rikets, Kemik Metabolizması, Polimeraz Zincir Reaksiyonu.

REKOMBİNANT DNA TEKNOLOJİSİ İLE ÜRETİLEN İLAÇLAR

Adı-Soyadı: M. Abdurrahim İlhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Kadir TURAN
Yılı: 2015

ÖZET

Rekombinant DNA teknolojisi değişik amaçlar için bir organizmaya ait DNA molekülünün başka bir organizmaya aktarılmasında kullanılan teknikleri kapsar. Bu teknoloji, DNA'da yapılan değişiklikler sonucu bir canlının fonksiyonlarında değişiklikler yapmayı mümkün

kılar.Örneğin; tarım ve hayvancılıkta verimi daha fazla olan, zararlılara karşı daha dayanıklı olan türler elde edilebilmekte veya insanlarda insülini kodlayan genin Escherichiacoli bakterisine aktarımı ile bu bakteri aracılığı ile insülin sentezi yaptırılabilmektedir.

Rekombinant DNA, uygun restriksiyonenzdonikleaz enzimleri ile kesilen DNA molekekülleri ve vektör olarak kullanılacak moleküller ligaz enzimleri ile birleştirlmesi sonucunda elde edilir. Elde edilen rekombinant DNA molekülleri çoğunlukla E.coli bakterine aktarılarak (transformasyon) çoğaltılır ve değişk amaçlar için kullanılır. Rekombinant DNA teknolojisi sağlık sektöründe elde edilmesi zor veya pahalı olan ilaçların eldesinde kullanılır. Bu yöntem ile hayvansal kaynaklı elde edilen hormonların neden olduğu immünajenite de engellenmiş olur. Sağlık sektöründe rekombinant DNA teknolojisi ile sitokinler, büyüme faktörleri, enzimler, koagülasyon bozukluğunda kullanılan kan ürünleri, hormonlar, aşılar, monoklonal antikorlar üretilmektedir.

Bu çalışmada rekombinant DNA'nın eldesi ve bu teknoloji ile üretilen ilaçlarla ilgili bilgiler derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : Rekombinant DNA, Peptit ve Protein İlaçlar, Plazmit Vektörler.

ENDOKRİNOLOJİK HASTALIKLARIN PATOFİZYOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Selin Gemalmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2015

ÖZET

Endokrin sistem, öneml ivücut fonksiyonlarının kontrolüne yardımcı olan hormanların üretilmesini ve salgılanmasını sağlayan salgı bezlerinin bir ağıdır. Vücudumuzdaki hormanların dengesizliği endokrin hastalıklara yol açabilir. 'Endokrin Hastalıkların Patofizyolojisi' kitabı Diabetes mellitus, Diabetes ınsipidus, Porfiriave Wilson Hastalığı olmaküzere 4 konuy aayrılmıştır. Her bir ünite buhastalıkların patofizyolosini, etyolojisini, bulgu ve belirtilerini, sınıflandırılmasını, tanı ve tedavisini içermektedir. Diabetes mellitus; kan glukoz seviyesinin aşırı derecede yükselmesiyle sonuçlanan metabolik bir bozukluktur. Sık idrara çıkma, çok su içme ve çok yeme kan şekeri yüksekliğinin bulgularıdır. Diabetes

Insipidus, aşırı acıkma ve bol miktarda derişimi düşük idrarla karakterize bir durumdur. Diabetes Insipidus'un farklı nedenlerden kaynaklı farklı tipleri vardır. Diabetes Insipidus ile Diabetes Mellitus isim benzerlikleri olmasına rağmen birbirinden bağımsız mekanizmalarlarla ayrılmaktadırlar. Porfiria, hem sentezinde rol oynayan birtakım enzimlerin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Nörolojik komplikasyonlar, deri sorunları ve ataklar Porfiria'nın semptomlarıdır. Porfiria semptomları, patofizyolojisinegöre 3 sınıfa ayrılmaktadır. Wilson Hastalığı bakırın dokularda birikimine neden olan otozomal genetik bir bozukluktur. Bu nörolojikya da psikiyatrik semptomlar ve karaciğer hastalığı olarak kendini göstermektedir. Porfiria ATP7B genindek imutasyonlardan kaynaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Endokrinolojik Hastalıklar, DiabetesMellitus, DiabetesİnsipidusPorfiria, Wilson Hastalığı.

ENDOKRİN SİSTEMİN İNSAN VÜCUDUNA ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Zatiye Ayça Çevikelli
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2015

ÖZET

Hormonlar; üretildikleri iç salgı bezlerinden, vücut sıvılarının, sinirsel uyarıların ve ya diğer hormonların etkileriyle kana salınırlar. Kandan etki edecekleri hücrelere giden hormonlar, reseptörler ve ya ikincil haberciler aracılığıyla etki gösterirler. İnsan vücudunda bulunan önemli iç salgı bezleri; hipofiz bezi, tiroid bezi, böbrek üstü bezi, pankreas ve paratiroid bezidir.

Beyin tabanında yer alan hipofiz bezinin hipotalamus ile bağlantısı vardır. Hipofizbezinden salgılanan hormonlar; hipotalamustan gelen sinirsel uyarılarla kontroledilen arka hipofiz bezi hormonları ve hipotalamusunserbestleştirici-inhibe edici hormonları ile kontrol edilen ön hipofiz bezi hormonları olarak ikiye ayrılırlar. Önhipofiz bezi hormonları büyüme hormonu, prolaktin, adrenokortikotropik hormon(ACTH), ve tirotropindir (TSH). Arka hipofiz bezi hormonları ise antidiüretik hormon (ADH) ve oksitosindir.

Foliküllerden oluşan tiroid bezinden tirotoksin (T_4) ve triiyodotironin (T_3)hormonları salgılanır. Tiroid bezinden salgılanan hormon miktarı hipofizdensalgılanan TSH tarafından kontrol edilir.Böbrek üstü bezinin dış kısmından steroid hormonlar salgılanır. Steroidhormonlar mineralokortikoidleri, glikokortikoidleri ve androjenleri kapsamaktadır.Aldosteronmineralokortikoidlerin, hidrokortizonglikokortikoidlerin önemli birerörneğidir.

Kan glikozu üzerinde birbirlerine zıt yönde etki gösteren insülin ve glukagonhormonları pankreastan salgılanırlar.Tiroid bezinin arkasında bulunan paratiroid bezinden paratiroidhormonu (PTH)salgılanır. PTH varlığında aktif formuna dönüşen D vitamininin etki gösterebilmesiiçin güneş ışığına ihtiyaç duyulur.

Anahtar Kelimeler: Endokrin sistem, hipofiz, ACTH, TSH, prolaktin, vazopressin, oksitosin, böbreküsütü bezi, mineralkortikoid, glikokortikoid, kortizol, insülin, glukagon, paratiroid hormon, D vitamini.

ENDOKRİNOLOJİK HASTALIKLARIN PATOFİZYOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Merve Yamuç
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Osman Ziya Sayhan
Yılı: 2015

ÖZET

İç salgı bezlerindeki herhangi bir sorundan dolayı endokrinolojik hastalıklar ortaya çıkar.Hemokratomatozis, büyüme ve tiroid hastalıkları bunlardan bir kaçıdır. Hemakromatozis çeşitli organlarda hücre içinde biriken fazla miktarda demir birikimi ile karakterizedir. Genetik orijinlidir. Primer ve sekonder olarak iki ayrı tipi mevcuttur. Primerhematokromatozis, besinlerden emilen demir miktarını düzenleyen HFE genlerindeki bozukluk sonucunda ortaya çıkar. Sekonderhematokromatozis ise demir yüklenmesine neden olan başka bir hastalık veya duruma bağlı olarak gelişir. Tedavide amaç vücuttaki demir miktarını normal seviyeye indirmektir.

Tiroid ve seks hormonlarının büyüme üzerinde büyük etkisi vardır. Büyüme hızındaki değişiklikler hormon hastalıklarına bağlı olabileceği gibi hormon dışı hastalıklardan da

kaynaklanabilir. Sonuç olarak boy kısalığı veya uzunluğuyla karakterize çeşitli büyüme hastalıkları ortaya çıkar. Cerrahi, ilaç tedavisi ve radyoterapi gibi tedavi seçenekleri vardır.

Tiroid hormonunun fazlalığı, noksanlığı veya TSH reseptör gen mutasyonuna bağlı çeşitli tiroid hastalıkları oluşur. Organizmadaki metabolik olaylar büyük ölçüde etkilenir. Tiroid hormon fazlalığı veya eksikliğinde ilk tercih ilaç tedavisi olmasına rağmen, nodül bulunan tiroid hastalarında ilaç tedavisi yerine radyoaktif iyot tedavisi veya cerrahi tercih edilir.

Anahtar Kelimeler: Endokrinolojik hastalıklar,hematokromatozis, büyüme faktörleri, tiroid, iç salgı bezi.

GASTROİNTESTİNAL SİSTEMİN BAKTERİYEL ENFEKSİYONLARI VE TEDAVİLERİ

Adı Soyadı: Can Ertan Tiktaş
Danışmanın Adı Soyadı: Prof.Dr. Gülgün Tınaz
Yılı:2015

ÖZET

Gastrointestinal sistemin bakteriyel enfeksiyonları günümüzde önemli bir hale gelmiştir. Özellikle hastalıkların oluşturduğu komplikasyonlar,hastalığın tedavisinde kullanılan ilaçlara olan dirençler,kötü sosyoekonomik koşullar hastalığın tedavisini ve hastalıktan korunmayı zorlaştırmaktadır.Özellikle yediğimiz, içtiğimiz besinlerdeki kötü hijyen koşulları, şehir şebekelerinden gelen suların sterilize edilmemesi, hastalık vektörlerine karşı önlem alınmaması bu hastalıkların en önemli sebepleri arasındadır. Tedavi edilmezse ölüme kadar gidebilicekkomplikasyonları olan bu hastalıklarla baş etmek elbette bu hastalıkları iyi tanımakla mümkün olacaktır. Gastrointestinal sistemin fizyolojisini, doğal mikroflorasını, hastalıkla ilgili bilgileri, korunma yollarını ve tedavilerini bilmemiz bu hastalıkları en aza indirecektir.

Anahtar Kelimeler: Gastrointestinal sistem, bakteri enfeksiyonları

BAKTERİYEL BİYOFİLMLER

Adı Soyadı: Barış Menekşe
Danışmanın Adı Soyadı: Prof. Dr.Gülgün Tınaz
Yılı: 2015

ÖZET

Bakteriler çevresel etkilerden (antibiyotik, dezenfektan gibi) korunmak için bir araya gelerek biyofilm oluşturmaktadır. Bakteriyel biyofilmler günümüz dünyasında insan sağlığı için ciddi tehditler oluşturabilmektedir. Bu ödevin amacı insan sağlığını tehdit eden bakterilerin oluşturduğu biyofilm ile ilgili yapılan çalışmaları derleyip genel olarak bakteriyel biyofilmlerin oluşumu, yapısı, bakteriyel biyofilm oluşumunda etkili olan unsurlar, bakterilerin nasıl biyofilm oluşturduğu, bu biyofilmlerin nerelerde görüldüğü, enfeksiyon hastalıklarında ve antibiyotik direncindeki rolleri, biyofilm oluşumunu engelleme yöntemleri, bakteriyel biyofilmlerin engellenmesi için yapılan yeni çalışmalar ve stratejiler hakkında bilgi kaynağı oluşturmaktır. Bakteriyel biyofilmler günümüzde antibiyotiklere karşı gelişen dirençte önemli bir sorun oluşturmaktadır. Yeni tedavi yöntemleri ile mevcut antibiyotiklerle birlikte veya antibiyotiklerden ayrı olarak kullanılabilecek ilaçlar keşfedilip bakteriyel biyofilm kaynaklı hastalıkların tedavisinde daha etkili olunabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Biyofilm, bakteriyel biyofilmler, antibiyotik direnci.

ATOM KURAMLARI ve ATOM KAVRAMININ TARİHSEL GELİŞİMİ

Adı Soyadı: Kadir Cem Şahinözü
Danışmanın Adı Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Elif Çalışkan Salihi
Yılı: 2015

ÖZET

Filozoflar eski çağlardan beri maddenin yapısını anlamaya çalıştılar ve element kavramı Eski Yunan düşünürleri tarafından geliştirildi. Bu kavrama göre temel elementlerden maddenin tüm biçimlerini elde etmek mümkün olabilecekti. Dört element belirlediler: toprak, hava, ateş ve su. Bunların uygun oranda karıştırılması ile diğer tüm maddelerin oluşturulabileceğine inandılar. Atomu felsefi düşünceden sıyırıp deneye dayalı bilimsel anlamda ilk açıklayan John Dalton olmuştur. Dalton bütün kimyasal elementlerin

atomlardan oluştuğunu ve kimyasal reaksiyonlarda bölünmeksizin kaldıklarını söyler. Aynı element atomlarının aynı kütleye farklı elementlerin farklı kütleye sahip olduğunu düşünüyordu. Moleküller ise atomların belli sayıda birleşmesiyle oluşan yapılardır. Sonradan Dalton' un bu düşünceleri birçok bilim adamı tarafından geliştirilmiş ve bugün atomların ve moleküllerin gerçek oldukları ispatlanmıştır. Atom için bugün ise içi dolu tanecik olduğu değil; bunun yerine çekirdek ve çevresi olarak ikiye ayrıldığı; çekirdeğin proton ve nötrondan oluştuğu, çevresinde de elektronların hareket ettiği ve büyük bir bölümünün de boşluk olduğu düşünülür.

Günümüzde moleküler modelleme ve ilaç tasarımında Kuantum Mekaniği'nin kullanıldığı yöntemler revaçtadır. Bilgisayar yazılımlarının kullanıldığı bu yöntemler hesaplardadoğruluk, kesinlik ve hatasızlık açısından büyük avantaj sağlar. Atom, molekül kavramları ve Kuantum Kuramı bu yazılımların geliştirilmesi ve ilaç tasarımı uygulamalarında kullanılması açısından ihtiyaç duyulan temel bilgilerdir. Bu ödev kapsamında Dalton Atom Kuramı'ndan başlanarak Kuantum Kuramı'na kadar atom kavramının tarihsel gelişimi incelenmiş ve Kuantum Kuramı hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atom, element,atom kuramları, atom modelleri, kuantum .

İZONİAZİD'İN SULU ÇÖZELTİLERDEN UZAKLAŞTIRILMASI

Adı Soyadı: Esra Aydın
Danışmanın Adı Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Elif Çalışkan Salihi
Yılı: 2015

ÖZET

İzoniazid'in aktif karbon ile sulu çözeltilerden uzaklaştırılması spektrofotometrik olarak çalışıldı. Adsorpsiyon deneyleri farklı süre, derişim ve sıcaklıklarda yürütüldü. Adsorpsiyon kinetik verileri Lagergren birinci derece ve Yalancı ikinci derece kinetik eşitlikleri kullanılarak modellendi. Ayrıca tanecik içi difüzyon grafikleri de çizildi. Kinetik çalışmalardan elde edilen sonuçlar Yalancı ikinci derecekinetik eşitliğine Lagergren birinci derece kinetik eşitliğinden daha iyi uydu. İzoniazid'inadsorpsiyon mekanizmasını anlamak için Giles izotermleri kullanıldı. Çizilen izotermler Giles izoterm sınıflandırmasına göre L

tipine uydu. Denge verilerini modellemek için Langmuir ve Freundlich izotermleri kullanıldı.

Deneylerden elde edilen sonuçlara göre her iki izoterm eşitliğinin de denge verilerini modellemek için kullanılabileceği fakat Langmuir modelinin 298 K'de izoterm verilerine daha iyi uyduğu görüldü.

Anahtar Kelimeler:İzoniazid, aktif karbon, adsorpsiyon, kinetik, adsorban, ilaç.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

ECZACILIK MESLEK BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

BÖLÜM BŞK: Prof.Dr.Göksel ŞENER

FARMASÖTİK KİMYA ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL (Anabilim Dalı Bşk.)
Prof.Dr. Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Prof.Dr. Bedia KAYMAKÇIOĞLU
Yrd.Doç. Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yrd.Doç. Dr.Esra TATAR
Yrd.Doç. Dr.Pelin ÇIKLA SÜZGÜN
Öğr.Gör.Dr. Sevil AYDIN ŞENKARDEŞ
Arş.Gör. Necla KULABAŞ
Arş.Gör. Aslı DEMIRCI
Arş.Gör. Fatih TOK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KARACİĞER ÜZERİNE KORUYUCU ETKİSİ OLAN BİTKİLER VE ETKEN MADDELERİ

Adı-Soyadı: Merve AKKAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Yılı: 2010

ÖZET

Karaciğer çok çeşitli ve karmaşık yapıdaki fonksiyonları nedeniyle hassas birorganımız olup, günümüz şartlarında daha fazla zararlı etkene maruz kalmasısebebiyle daha çok korunmaya muhtaçtır. Bu derlemede, karaciğerin temel görevlerihakkında bilgi verildikten sonra karaciğer üzerine koruyucu etkisi olan bitkiler veetken maddeleri hakkında bilgi verilmiştir. Silimarin, sinarin, hiperin, isokersetin,rubiadin, glisirhizin, viburtinosid, pinoresinol, CI-1, kolşisin, kurkumin, tribulusimid,taraksasterol gibi etken maddeleri içeren bitkilerle ilgili deneysel sonuçlar incelenmişve bileşiklerin karaciğer üzerine koruyucu özellikleri tartışılmıştır. Ayrıca karaciğerikoruyucu amaçlı ürünler ve bitki çaylarına da yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Karaciğer koruyucu bitkiler, Silimarin, Sinarin

BİTKİSEL ETKEN MADDELERİN BİYOTRANSFORMASYONU

Adı-Soyadı: Canan ATALAY
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Yılı: 2010

ÖZET

İlaçlarda olduğu gibi bitkisel etken maddeler de organizmada biyotransformasyonauğramaktadır. Bu konuda bitki kültür hücrelerinde çok sayıda çalışma yapılmıştır. Buçalışmada farmakolojik etkinliği olan ve önemli bitkisel etken maddelerden betulinikasid, betulonik asid, paeonol, naringin, naringenin, timol, karvakrol, öjenel, valensen,artemisinik asid, rasbery keton, zingeron, limonenin, bitki hücre kültürlerindemeydana gelen oksidasyon, redüksiyon, hidroksilasyon, esterifikasyon, metilasyon,isomerizasyon, hidroliz ve glikozilasyon reaksiyonları ve metabolitleri derlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Biyotransformasyon, bitkisel etken maddeler, bitki hücre kültürü

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ANTİKANSER ETKİ GÖSTERMESİ MUHTEMEL COX-2 İNHİBİTÖRLERİ VE SELENOKOKSİB-1

Adı-Soyadı: Tuba DEVECİOĞLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2010

ÖZET

Hormon dirençli prostat kanseri büyük bir problem gibi görülmektedir ve standart kemoterapatik tedavi de bugüne kadar çok başarılı olamamıştır. Yeni bir strateji kullanılarak; iyi-çalışılmış iki sınıf bileşiğin (selenyum ve COX-2 inhibitörü) özelliklerinin kombine edilmesi ve prostat kanserine karşı etkinliğinin sonuçlarının araştırılması amaçlanmıştır. Sülfonamit fonksiyonel grubu ve pirazol halkasının Selekoksib'in proapoptotik aktivitesi için önemli olması nedeniyle, Selekoksib'in selenyum türevi, Selenokoksib-1'in, in-vitro Lobound-Wistar (LW) sıçanlarının PAIII hücreleri üzerinde etkisi araştırılmıştır. Bugünkü çalışmalar, prostat kanserine karşı Selenokoksib-1'in Selekoksib'den daha etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: COX-2; HIF-1α,Hormon dirençli prostat kanseri, PAIII hücreleri, Selekoksib, Selenokoksib.

ANTİKANSER ETKİ GÖSTERMESİ MUHTEMEL HİDRAZİT-HİDRAZONLAR

Adı-Soyadı: Nuray HABİL
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2010

ÖZET

Malign hücrelerin hücresel sikluslarının durdurulması kanser tedavisinde önemli bir seçenektir. Bu çalışmada, antimitotik 2- fenilindol-3-karbaldehit'in farklı benzoik ve piridin karboksilik asit hidrazitlerinin kondensasyonuyla oluşan 2-fenilindol türevi hidrazonların 20-30 nM'lık IC_{50} değerinde MDA-MB 231 VE MCF-7 tipi göğüs kanseri hücrelerinin büyümesini inhibe etmesinin bildirilmesi, bu hidrazonların diğer antitümör ilaçlarla yapısal benzerlik göstermediğinden, ileriye dönük gelişmeler için ilginç adaylar olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: 2-Fenilindol-3-karbaldehit, göğüs kanseri, G_2/M fazı, tübülin polimerizasyon.

5-AMİNOSALİSİLİK ASİT VE TÜREVİ OLAN ÖN İLAÇLAR ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Türkan EREL
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2010

ÖZET

Kolona hedeflendirilmiş sistemlerden biri olan azo konjugatları meselamin taşıyıcısı olarak da kullanılmaktadır. Bu amaçla sülfasalazin, olsalazin, balsalazid gibi pek çok molekül sentezlenmiştir. Sentezlenen bu moleküller kolonda azo bakterileri tarafından parçalanmakta ve hedef molekül olan 5-aminosalisilik aside ayrışmaktadır. Açığa çıkan ikinci molekülünün ise yan etkisinin az olması ve sistematik dolaşıma geçmeden atılabilmesi amaçlanmaktadır. Burada sentezlenen bileşik de yapılan diğer bileşikler gibi diazo grubu içermektedir.

Sentezlenen bu bileşiklerin enflamatuvar bağırsak hastalıklarında kullanımı hedeflenmiştir. Enflamatuvar bağırsak hastalıkları ince ve kalın bağırsakta yer alan bir hastalıktır. Enflamatuvar bağırsak hastalıkları ülseratif kolit ve Crohn hastalığı olarak bilinmektedir. Bu hastalıkların tedavisinde aminosalisilatlar, kortikosteroideler, immunomodulatörler kullanılmaktadır. 5-aminosalisilik asit farklı farmasötik şekillerde ve farklı uygulama yollarıyla kullanılabilmektedir.

Sentezlemiş olduğumuz bileşiğinde yapısında 5-aminosalisilik asit yer almakta ve kolona hedefli bir yapı taşımaktadır. 5- aminosalisilik asit prokain molekülüyle diazo reaksiyonuyla kenetlenmiştir. Hazırlanan bu molekül infrared spektrumu, nükleer manyetik rezonans spektrumu, ince tabaka kromatografisi ile karakterize edilerek hedef moleküle ulaşıldığı saptanmıştır. Ayrıca molekülün elementel analizi de yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 5-Aminosalisilik asit (mesalamin), enflamatuvar bağırsak hastalıkları , sülfasalazin, balsalazid, olsalazin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KOLONA İLAÇ HEDEFLENDİRİLMESİ VE ÜLSERATİF KOLİTİN TEDAVİSİNDE ÖN İLAÇ YAKLAŞIMLARI

Adı-Soyadı: Elif AKIN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2010

ÖZET

Ülseratif kolit, kalın bağırsak ve rektumda oluşan, bağırsağın ilk iki tabakası olan mukoza ve submukozada kronik enflamasyon ile karakterize, enflamatuar bağırsak hastalığıdır. Ülseratif kolitin ilaçla tedavisinde aminosalisilatlar, kortikosterodiler, immunomodülatörler ve biyolojik ajanlar kullanılmaktadır. Biz aminosalisilat türevi ilaç sentezlenmesi üzerinde çalıştık.

Ülseratif kolitin tedavisinde hastalar oral alımı tercih ederler. Bu yüzden oral alınan ilacın kolona bozulmadan gidip kolonda etki etmesi ve en az yan etki profiline sahip olması istenir. Bunun için pek çok araştırıcı tarafından kolona hedeflendirilmiş ilaç sistemleri geliştirilmiştir. Diazo bileşiklerinin oluşturulması da bu yaklaşımlar içindedir.

Laboratuvarda prokain ile etil 5-aminosalisilat'ın diazo reaksiyonuyla oluşturulmuş konjugatını sentezledik. Sentezlenen bu bileşikte molekül ince tabaka kromotografisi, infrared spektrumu, nükleer manyetik rezonans spektrumu, ile karakterize edilerek hedef moleküle ulaşıldığı saptanmıştır. Ayrıca molekülün elementel analizi de yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ülseratif kolit, ön ilaçlar, kolona hedeflendirme, 5-aminosalisilik asit , azo bileşikleri, balsalazid, olsalazin.

ANTİEPİLEPTİK İLAÇLAR VE METABOLİTLERİNİN PLAZMADAN ÇEŞİTLİ KROMATOGRAFİK YÖNTEMLERLE ANALİZİ

Adı-Soyadı: Begüm GÜRSOY
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİTKAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2010

ÖZET

Epilepsi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde en sık karşılaşılan kronik ve nörolojik sorunlardan biri olup, gerek tek başına gerekse diğer hastalıklarla eşlik eden bir semptom olarak morbiditeyi, mortaliteyi, iş verimini ve ülke ekonomisini olumsuz yönde etkileyen bir hastalıktır. Epilepsi günümüzde geliştirilen yeni ilaçlar ve tedavi yöntemleri ile kontrol altına alınabilmektedir. Tedavide kullanılan gerek terapötik indeksi dar antiepileptik ilaçlar gerekse bazı antiepileptik ilaçların metabolitlerinin de farmakolojik aktiviteye sahip olması antiepileptiklerin kan düzeylerinin izlenmesini önemli kılmıştır. Bu çalışmada antiepileptik ilaçlar ve metabolitlerinin plazmadan çeşitli kromatografik yöntemler ile analizi ve kan düzeylerinin izlenmesi incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi, antiepileptik ilaçlar, metabolizma, kromatografik yöntemler, analiz.

ANTİEPİLEPTİK İLAÇ GELİŞTİRİLMESİNDE YENİ HEDEFLER

Adı-Soyadı: Zeynep Betül GÖK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışma, günümüzde geliştirilmekte olan antiepileptik ilaçların klinik ve klinik öncesi farmakolojisi, toksiklojisini, yan etkileri, klinik farmakokinetikleri ve planlanmakta olan çalışmaları içermektedir. Sunulacak olan antiepileptik ilaçlar, biravarasetam, karisbamat (RWJ-333369), 2-deoksi-D-glukoz, esliarbazepin asetat (BIA-2-093), ganaksolon, huperzine, JZP-4, lakosamid, propil izopropil asetamid (PID), retigabin, T-2000, tonaserbat, valrosemid ve YKP-3089'dur.
Anahtar Kelimeler: Epilepsi, antiepileptik ilaçlar, klinik araştırmalar

ANTİDEPRESAN ILAÇLAR VE ANTİDEPRESAN İLAÇLARIN METABOLİZMASI

Adı-Soyadı: Cafer SADIK
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Antidepresan ilaçlar son yıllarda, çokça kullanılmaya başlanılan ilaç gruplarından biridir. Bu grup ilaçların çokça kullanılması bizleri bu ilaçlar hakkında daha fazla araştırmaya sevk etmiştir. Bu ödevde depresyon hakkında genel bilgiler, depresyona neden olan nörotransmitterler ve diğer faktörler, depresyonda kullanılan ilaçların hangi nörotransmitterler üzerinde etki gösterdikleri ve hangi mekanizmayla etki oluşturdukları hakkında bilgi verilerek, depresyonda kullanılan ilaçların gruplandırılması, metabolizması ve bu ilaçların vücutta uğradıkları değişimler anlatılmıştır. Bu ilaçların molekül yapıları ve bu moleküllerin biyotransformasyonları birer birer ele alınmıştır

Anahtar Kelimeler: Depresyon, antidepresan ilaçlar, antidepresan ilaçların metabolizması, antidepresan ilaçların etki mekanizması.

ANTİDEPRESAN İLAÇLARIN GELİŞİMİ ve YAPI-AKTİVİTE İLİŞKİLERİ

Adı-Soyadı: Barış ABIK
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2010

ÖZET

Sözlük anlamı çökkünlük olan depresyon; kişinin duygu, düşünce ve davranışlarını olumsuz olarak etkileyen, yaşamını ve fiziksel bağımsızlığını bozan bir duygudurum bozukluğudur. Her insanın hayatının belli bir döneminde depresyona girme olasılığı bulunmaktadır. Bununla beraber depresyonun tedavisi mümkün olan bir hastalık olduğu da unutulmamalıdır. Depresyon için en uygun tedavi yöntemi; ilaç tedavisi ve psikoterapilerin birlikte yürütülmesidir. Depresyon tedavisinde kullanılan ve bu çalışmaya da konu olan antidepresanlar bu nedenlerden dolayı seçilmiştir. Bu çalışmada öncelikle antidepresanların tarihçesine, ardından depresyonla ilgili genel bilgilere, antidepresanların genel mekanizmalarına ve sınıflandırılmalarına yer verilmiş, son olarak ise yapı aktivite ilişkilerine değinilmiştir. Sonuç olarak hazırlanan bu bitirme ödevinde depresyon ve antidepresanlara ait bilgiler tek bir kaynakta derlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antidepresanlar, tarihçe, depresyon, etki mekanizması, sınıflandırma, yapı aktivite**.**

YAŞLILARDA FARMAKOKİNETİK

Adı-Soyadı: Betül GÖÇMEN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Sevim ROLLAS
Yılı: 2011

ÖZET

Yaşlılık, pek çok organın fizyolojisinde farklılaşmaya ve organların işlevlerindeazalmaya neden olmaktadır. Bu işlev yetersizlikleri yaşlılarda ilaçlarınfarmakokinetiğini değiştirmektedir. Gastrointestinal sistem motilitesi, gastrik asitsekresyonu ve mide boşalma hızının azalması ile barsak villuslarının atrofiyeuğraması, absorbsiyon hızını yavaşlatmakta; emilimi geciktirmektedir. Yaşlılığınsebep olduğu değişimler; lidokain, labetolol, verapamil gibi ilaçlarınbiyoyararlanımını arttırıp siklosporin gibi ilaçların biyoyararlanımını değiştirmezken,feksofenadinin oral biyoyararlanımını azaltmaktadır. Yaşlanma ile yağ dokusununartması, yağda çözünürlüğü yüksek ilaçların dağılım hacmini arttırırken, sudaçözünürlüğü yüksek ilaçların dağılım hacmini azaltmaktadır. Organ ve dokuperfüzyonundaki düşüş, ilaçların dağılım sürelerinde uzamaya neden olmaktadır.Plazma albümin düzeyinde yaşlanmayla oluşan azalma, plazma serbest ilaç düzeyinive dolayısıyla ilaçların etki düzeyini arttırmaktadır. Karaciğer yapı ve fonksiyonlarındaki değişiklikler, ilk geçişte yüksek oranda elimine olan bileşikler başta olmak üzere pek çok ilacın biyotransformasyonu azalmaktadır. Böbrek kan akımı ve kütlesi, fonksiyonel glomerüllerin sayısı, tübüler salgılama kapasitesi ve glomerüler filtrasyon hızının yaşla birlikte düşmesiyle, ilaçların vücuttan atılması yavaşlamaktadır.

Anahtar sözcükler: Farmakokinetik, metabolizma, yaşlanma, yaşlılık

OBEZİTE VE TEDAVİSİNDEKİ ETKİN MOLEKÜLLER

Adı-Soyadı: Nida AKSOY
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2011

ÖZET

Obezite; insan vücudunda yağ hücrelerinde saklanan doğal enerji depolarının ciddî risk oluşturacak düzeyde artması ve sonuçta ölüm oranlarının kaçınılmaz olarak yükselmesi ile karakterize bir hastalıktır. Bu artış kişinin biyolojik özellikleri, psikolojik yapısı ve çevresel faktörlerin henüz aydınlatılamamış karmaşık ilişkisi sonucunda ortaya çıkmakta ve bu durum

koroner kalp hastalıkları, tip 2 diyabet, inme, uyku apnesi, osteoartrit ve sosyal izolasyon gibi ciddî hastalıklara zemin hazılamaktadır. Tanı koyma kritelerinden en pratik olanı ve en yaygın kullanılanı 'Beden Kitle İndeksi (BKİ)' dir. Birden çok nedene bağlı olarak gelişen bu problemin tedavi stratejisi oluşturulurken de; hastanın beslenme alışkanlıkları, günlük yaşantısı, fiziksel aktiviteleri vb. bir çok faktör birlikte uygun koşullara göre düzenlenmelidir.. Terapötik ve fitoterapik yaklaşımlar ise, mutlaka bir sağlık uzmanının kontrolünde, gerekli şartlar sağlandığı taktirde başvurulması gereken yollardır. Son yıllarda özellikle Sibutramin ve Orlistat içeren çeşitli ilaçların kolay kilo verdirme vaadiyle pazarlanarak bu tarz hastalara cazip halde sunulması ve kontrolsüz kullanımları sonucunda ciddi yaşamsal tehditler doğurması, günümüzde obezite ve tedavisi konusunu daha da önemli hale getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: BKİ, Obezite, Orlistat, Sibutramin, Tedavi strateileri, Terapötik ve fitoterapik yaklaşımlar.

DIABETES MELLITUS TEDAVİSİNDEKİ ETKİN MOLEKÜLLER

Adı-Soyadı: Tuba Nihan DORUK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2011

ÖZET

Diabetes Mellitus, dünya çapında popülasyonun %3'ünü etkileyen önemli bir sağlık problemidir ve hipertansiyon, nefropati ve retinopati gibi vasküler komplikasyonlar yoluyla çok sayıda mortalite ve morbiditeye neden olur.

Antidiyabetik ilaçlarla tedavinin etkinliğinin rutin göstergesi, kural olarak gliseminin normal veya normale yakın düzeye döndürülmesi ve o düzeyde sürdürülmesidir.

1930'lu yıllarda kemoterapi amacıyla kullanılan sülfonamitlerin hipoglisemiye neden oldukları saptanmış ve sülfonamit yapısında antidiyabetik ilaçların geliştirilmesi için çalışmalar başlamıştır. Oral antidiyabetik tedavide insülin salgılatıcılar olarak yerini almıştır. Ayrıca, meglitinid grubu repaglinid ve nateglinid insülin salgılatıcı diğer ilaçlardandır. Oral

antidiyabetik tedavi kapsamındaki diğer gruplar insülin duyarlaştırıcılar (tiyazolidindionlar ve biguanidler) ile alfa glukozidaz enzim inhibitörleridir.

İnsülinotropik bileşiklerin ciddi yan etkisi olarak kabul edilen hipoglisemi oluşturmayacak yeni bileşikler arayışı sonucu glukagon benzeri peptid-1 (GLP-1) dikkati çekmiştir. GLP-1, besinlerin alımından sonra salgılanan, 30 amino asit zinciri içeren bir hormondur İnsülin sekresyonunu stimüle etmektedir Yalnızca glukoza bağımlı olarak insülin salgılattırdığı için hipoglisemi yapmaz ancak vücut sıvılarında ve birçok dokuda bulunan dipeptidil peptidaz-IV (DPP-IV) enzimi ile hızla parçalandığı için GLP-1 oral yoldan kullanılamamaktadır.
İnkretin bazlı ilaçlar olan GLP-1 analogları (eksenatid ve liraglutid) ve DPP-IV inhibitörleri (vildagliptin, sitagliptin, saksagliptin) glukoza bağımlı olarak insülin salgılattırıcı etkileri nedeniyle tip 2 diyabet tedavisinde kullanılmaya başlanmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Diabetes mellitus, oral antidiyabetikler, GLP-1 analogları, DPP-4 inhibitörleri.

KOLONA HEDEFLENDİRİLMİŞ İLAÇ ELDESİ AMACIYLA SENTEZLENEN AROMATİK PRİMER AMİNLER VE AZO TÜREVLERİ

Adı-Soyadı: Nurten ÇİNE
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2011

ÖZET

Ülseratif kolit, kalın bağırsak ve rektumdan oluşan, bağırsağın ilk iki tabakası olan mukoza ve submukozada kronik enflamasyon ile karakterize, enflamatuar bağırsak hastalığıdır. Ülseratif kolitin ilaçla tedavisinde aminosalisilatlar, immunosupresif ajanlar ve kortikosteroidler kullanılmaktadır.

Ülseratif kolit tedavisinde hastalar oral alımı tercih ettiklerinden oral alınan ilacın kolona bozulmadan kolona ulaşıp etki gösterebilmesi ve en az yan etki profiline sahip olması istenir. Bu amaçla kolonda bulunan azo redüktaz enzim aktivitesinden yararlanarak biyodönüşümü sonucunda mesalamin açığa çıkartan azo türevleri hazırlanmıştır.

Bu bitirme ödevi kapsamında kolona hedeflendirişmiş ilaç eldesi amacıyla hazırlanan aromatik primer aminlerden hareketle yeni azo türevleri sentezlenmiş, yapıların saflıkları ince tabaka kromatografisi yöntemiyle belirlenmiş, erime noktaları tespit edilmiş ve infrared spektrumları yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ülseratif kolit, kolona hedeflendirme, mesalamin, azo bileşikleri, 1,2,4-triazoller, balsalazid, olsalazin.

LC-MS VE LC-MS/MS TEKNİKLERİNİN FARMASÖTİK VE BİYOANALİTİK ALANDAKİ UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Esra HAKÖVER
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2011

ÖZET

LC/ MS ve LC-MS/ MS teknikleri biyoanalitik çalışmalarda seçiciliği, analiz süresinin kısa olması, hassas ölçümler yapabilmesi nedeniyle tercih edilen yöntemleridir. Bu çalışmada LC/ MS ve LC-MS/ MS teknikleri, çalışma prensipleri, ayırma teknikleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu tekniklerin kullanıldığı Flunitrazepam ve metabolitleri; Atazanavir, Tipranavir, Sakinavir- d5; Kanamisin. Gentamisin, Neomisin ve metabolitleri; Metadon ve metabolitleri; Klozapin, Olanzapin, Risperidon, Ketiapin, Diazepam; İrinotekan ve metabolitleri; Alprazolam ve metabolitleri üzerinde bu tekniklerin kullanılmasıyla yapılan biyoanalitik çalışmalara yer verildi. Ayrıca Lozartan bozulma ürünlerinin ve Lozartan ve etkin metaboliti olan EXP 3174' ü içeren insan plazması ve idrar örneği çalışmalarında bu tekniklerin kullanımına yer verildi. Klopidogrel ilaç madde ve ürünlerinde temel oksidasyon safsızlıklarının tanımlanması ve Siprofloksasin ışıkla bozunması sonucu oluşan ara ürün yapısının aydınlatılması gibi safsızlık çalışmalarında LC/ MS ve LC-MS/MS tekniklerinin uygulanışına ve çalışma sonuçlarına yer verildi.

Anahtar Kelimeler: LC-MS, LC-MS/MS, iyonlaştırma teknikleri, biyoanalitik yöntemler, ilaç safsızlıkları, validasyon.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÜLSER TEDAVİSİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: ANTİÜLSER İLAÇLAR

Adı-Soyadı: İncifer AK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2011

ÖZET

Asit-peptik ülserler ve buna bağlı rahatsızlıklar günümüzün globalleşen çağında artma göstermiştir ve bu rahatsızlıklar telaş, endişe ve baharatlı yiyeceklerin tüketilmesiyle karakterizedir. Bu çalışmada artmış gastrik asit sekresyonu ile ortaya çıkan bu rahatsızlıklar ve onları kontrol için geliştirilen terapötik stratejiler özetlenmektedir. Gastrik asit hastalıkları tedavisinde proton pompa inhibitörlerinin kullanımının rolü son zamanlarda özellikle vurgulanmaktadır. Medisinal kimya, irreversibl proton pompa inhibitörleri ve asit pompa antagonistlerin aktivasyon mekanizmalarını moleküler seviyede incelemektedir. Bu alanda devam eden çalışmalar sınırlıdır. İleride, proton pompa inhibitörlerinin incelenmesinde biyolojik evrim metodları kullanılabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Asit-peptik bozukluklar, proton pompa inhibitörleri, H2 reseptör antagonistleri, terapötik stratejiler, gastrik H+/K+-ATPaz.

YAŞAMI TEHDIT EDEN HIPERTANSIYON ve TEDAVISINDE KULLANILAN VALSARTAN

Adı-Soyadı: Hayrettin TUNÇ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Sistemik arteriyel kan basıncının devamlı yükselmesiyle kendini gösteren bir kalp-damar hastalığı olan hipertansiyon, tüm dünya ülkelerinde toplum sağlığını en çok tehdit eden hastalıkların başında gelmektedir. Yüksek tansiyon yaygın prevelansı ve komplikasyonları nedeniyle bireysel ve halk sağlığı açısından da önemli bir sorun teşkil etmektedir. Yapılan araştırmalar ile kişilerin hipertansiyon hakkındaki bilgi düzeylerinin arttırılmasına bağlı olarak toplumun hipertansiyon hakkındaki farkındalıklarının, tedavilerinin ve kontrolünün de artmasının sağlandığı da görülmüştür. Bu amaçla yaptığımız bitirme ödevinde hipertansiyon,

epidemiyolojisi, tedavisi, renin-anjiyotensin sistemi, anjiyotensin reseptör blokörleri ve tedavisinde sıklıkla kullanılan valsartan molekülüyle ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, hipertansiyon epidemiyolojisi, hipertansiyon kontrolü, valsartan.

KANSER VE TEDAVISINDE KULLANILAN BAZI TAKSAN TÜREVLERİ

Adı-Soyadı: Serdar Hasan SERDAROĞLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Kanser, hücrelerin bir şekilde kontrolsüz çoğalması invaziv nitelik kazanması, metastaz yapması ile karakterize öldürücü bir hücre hastalığıdır. Bu çalışmada kanser, kanser tedavi mekanizmaları ve kanser kemoterapötisi hakkında bilgiler verilmiştir. Kanser tedavisinde kullanılan taksan sınıfı bileşikler (Paklitaksel, Dosetaksel ve Tesataksel) son yıllarda üzerinde yoğunlaşılan en önemli kemoterapötik bileşikleridir. Bu ilaçlar benzer etki mekanizması preklinik ve klinik aktivitelere sahiptir. Bu çalışma Paklitaksel (Taxol), Dosataksel (Taxotere) ve Tesataksel üzerinde son yıllar üzerinde yapılan klinik çalışmalar ve yapı aktivite ilişkilerine ait bilgiler içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, taksan, paklitaksel, dosataksel, tesataksel**.**

HİDRAZİT-HİDRAZON TÜREVİ BİLEŞİKLER ÜZERİNDE BAZI ARAŞTIRMALAR : SAFLAŞTIRMA ÇÖZÜCÜSÜ ve ERİME NOKTASI İLİŞKİSİ

Adı-Soyadı: Hasan DÜNDAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2011

ÖZET

Anabilim dalımızda, 2009 yılında tamamlanan Uzm.Ecz.Esra Tatar'a ait doktora tezi kapsamında sentezlenen2-(benzoilamino)-3-metil-N′-(2-kloro-6-fluorofenilmetilen)bütano-

hidrazit'inHIV-$1_{(IIIB)}$ suşuna karşı etkili olduğu (IC_{50}=21,85µM, CC_{50}=332,60µM, seçicilik indeksi>15) tespit edilmiştir. Biyolojik etki çalışmaları öncesinde IR, ^{1}H-NMR ve ^{13}C-NMR spektroskopisi ve kütle spektrometrisi yöntemleriyle yapısı aydınlatılan bileşiğin üç boyutlu yapısının belirlenmesi amacıyla X-ışınları kırınım yöntemi ile ileri bir çalışma planlanmıştır.
X-ışınları kırınım yönteminin düzgün yüzlere ve keskin köşelere sahip kristallere (kübik, tetragonal, ortorombik, rombohedral, hekzagonal, monoklinik veya triklinik) uygulanabilirliği bilgisinden hareketle 2-(benzoilamino)-3-metil-N′-(2-kloro-6-fluorofenil-metilenbütano-hidrazit ; nonpolar çözücüler (kloroform, dietil eter), polar aprotik çözücüler (dimetilformamit, asetonitril, aseton, diklorometan, etil asetat) ve polar protik çözücüler (metanol, etanol, 1-propanol, 2-propanol, izobutanol) kullanılarak kristallendirilmiştir.

2-(Benzoilamino)-3-metil-N′-(2-kloro-6-fluorofenilmetilen)bütanohidrazit'ten hareketle elde edilen on beş farklı ürünün kristal yapıları ve erime noktaları tespit edilmiştir. Kazanılan yapıların, ışık mikroskobu ile yapılan kristal şeklinin teşhisi çalışmaları sonucunda düzgün yüzlere ve keskin köşelere sahip olmayan amorf yapılar olduğu tespit edilmiş ve erime noktalarının 235-251ºC aralığında değişen değerlere sahip olduğu tayin edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hidrazit-hidrazon, kristal yapı, erime noktası tayini.

HEPATOSELÜLER KARSİNOMDA KALLİSTATİN VE MELOKSİKAM KOMBİNASYONU

Adı-Soyadı: Esra KILIÇ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2012

ÖZET

Kallistatin, tümör damarlanmasını inhibe eden ve hücre apoptosisini artıran serin proteaz inhibitörüdür.Meloksikam hücre çoğalmasını inhibe eden, aynı zamanda hücrede apoptosis artışına neden olduğu, proliferatif hücre nükleer antijeninin ekspresyonunu azalttığı , caspase-3 aktivasyonunu arttırdığı ve Bax genini up-regüle ettiği, temel fibroblast growth faktör veya VEGF'ün ekspresyonunu etkilemeyerek, tümör damarlanmasını inhibe ettiği bildirilen selektif COX-2 inhibitörü olan bir etken maddedir.

Kallistatin gen terapisinin karaciğer tümörlerinin gelişmesini damar aktivitesini inhibe etmesi yolu ile yaptığını, selektif bir COX-2 inhibitörü proliferasyonu inhibe etmesi ve in vitro ortamda apoptosisi başlatması nedeniyle, kanser kaynaklı ölüm nedenlerinin en yaygınlarından olan ve geleneksel tedavinin yetersiz olduğu karaciğer kanserinde belirtilen iki bileşiğin kombinasyonu çalışmasının önem kazandığı görülmektedir.

Bu çalışmada, kallistatin gen terapi ve meloksikamın birlikte kullanımının karaciğer kanserinde terapotik bir etkisi olup olmadığını araştırılmıştır. İki yeni antikanser ajan olan kallistatin tümör damarlanmasını ve meloksikam hücre proliferasyonu ve apoptosisi hedeflemesi yönü, HCC' ye karşı yeni bir strateji oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Meloksikam, Kallistatin, hepatoselüler karsinom, VEGF, apoptoz.

TİP 2 DİABETES MELLİTUS TEDAVİSİNDE KULLANILAN ORAL ANTİDİABETİK İLAÇLAR VE DİABET GELİŞİMİNDE DEMİRİN ROLÜ

Adı-Soyadı: Uğur YILMAZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2012

ÖZET

Tip 2 diabetes mellitus insülin direnci ve genellikle eşlik eden rölatif insülin yetmezliği sonucu hiperglisemi ile karakterize kronik bir hastalık olup, tüm diyabetlilerin yaklaşık % 80-90'ını oluşturmaktadır. Diyabetli hastaların glisemi düzeylerinin normale yakın aralıkta tutulmasının diyabetle ilişkili komplikasyonların gelişiminin engellenmesinde ya da geciktirilmesinde etkili olduğu gösterilmiştir. Tip 2 diyabet tedavisinde kullanılan farklı mekanizmalarla etkilerini gösteren farklı oral antidiyabetik ilaçlar bulunmaktadır. Daha iyi glisemik kontrolü sağlamaya, yaşam kalite ve süresini artırmaya yönelik olarak tip 2 diyabet tedavisindeki yaklaşımların güncellenmesi önemlidir.

Son zamanlarda yapılan çalışmalarda, vücuttaki demir yetmezliğinin veya aşırı demir yükünün tip 2 diabet gelişim riskini arttırdığı bildirilmektedir. Demir ile diabet arasındaki ilişkinin tam olarak aydınlatılabilmesi için daha fazla preklinik ve klinik çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Tip 2 diabet, oral antidiabetik ilaçlar, diabet komplikasyonları, demir yetersizliği, demir aşırı yükü.

DEKSKETOPROFEN ETKEN MADDESİNİN GELİŞTİRİLMESİ, ÜRETİMİ VE İLGİLİ ANALİTİK YÖNTEMLERİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Esra İÇMELİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2012

ÖZET

Deksketoprofen trometamol ağrılı kas-iskelet durumlarının tedavisinde kullanılan, hızlı etkiye sahip yeni bir moleküldür. Ketoprofenin aktif izomeri (eutomer) ve NSAİ grubundan bir ilaçtır.

Eutomer'in ayrıştırılması ile gerekli doz ve metabolik yük yarıya indirilmiştir. Aktif olmayan izomerin (distomer) uzaklaştırılmasıyla da gereksiz yan etki potansiyeli azaltımıştır. Ayrıca trometamin tuzu oluşturulması ile hızlı emilim ve dolayısıyla etkinin hızlı olması sağlanmıştır.

Ketoprofen'in ve ilaçlarda kullanılan koruyucuların etkisiyle oluşan bozunma ürünlerinin HPLC tekniğiyle eş zamanlı olarak belirlenmesi ile ilgili bilgiler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ketoprofen , Deksketoprofen trometamol , HPLC , NSAİİ.

İLAÇLARDA SAFSIZLIK VE BOZUNMA ÜRÜNLERİNİN TANIMLANMASINDA İLERİ KROMATOGRAFİK TEKNİKLERİN KULLANIMI ÜZERİNE İNCELEMELER

Adı-Soyadı: Seda OKAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

İlaç etken maddelerindeki ve bitmiş ilaç formülasyonlarındaki safsızlıkların (IMP) ve bozunma ürünlerinin (DP) (genotoksik safsızlıklar dahil) kontrolündeki düzenlemelerin ve farmakope sıkıntısının artmasıyla birlikte , eser düzeydeki karakterizasyon ve analizlerine büyük önem verilmektedir. Neyse ki safsızlıklar ve/veya bozunma ürünlerinin hızlı karakterizasyonuna olanak sağlayan enstrümantal tekniklerde büyük gelişmeler olmuştur. Bununla birlikte, GC-MS, LC-MS, CE-MS, SFC-MS, LC-NMR, CE-NMR, LC-FTIR gibi modern gelişmiş birleşik kromatografik teknikler kullanılarak izolasyon ve spektral analizlerin geleneksel protokolünden on-line analizlerine doğru anlaşılır bir değişim söz konusudur. Bu teknikler zaten endüstride yaygın olarak kullanılmaktadır ve onların kullanımını içeren literatür yayınlarında büyük bir artış yaşanmaktadır. Bu yazı, birleşik kromatografik tekniklerin safsızlık ve bozunma ürünleri için uygulandığı literatürleri ciddi bir şekilde gözden geçirmiştir. Tanımlanamayan safsızlıklar ve/veya bozunma ürünlerinin kesin karakterizasyonunu elde etmek için uygun stratejiler önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Safsızlık ve bozunma ürünleri , karakterizasyon , LC-MS ve LC-NMR , stratejiler.

KALSİYUM KANAL BLOKÖRLERİNİN HİPERTANSİYON TEDAVİSİNDE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Sümeyra GÜNEŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİTKAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2012

ÖZET

Hipertansiyon ve buna bağlı rahatsızlıklar günümüzde artış göstermiştir. Bu rahatsızlıklar stres, dengesiz beslenme ve hareketsiz yaşam ile karakterizedir. Hipertansiyon tedavisinde ilaç seçimi önemli bir faktördür. Bu çalışmada hipertansiyon ve tedavisi için kullanılan terapötik stratejiler özetlenmektedir. Kardiyovasküler hastalıklarda kalsiyum kanal blokörlerinin rolü son zamanlarda özellikle vurgulanmaktadır. Farmasötik kimya, kalsiyum kanal blokörlerini ve kalsiyum kanal aktivasyon mekanizmalarını incelemektedir. Ayrıca bu alanda devam eden çalışmalar sunulmuştur. Bununla birlikte kalsiyum kanal blokörlerinin gelecekteki kullanımları hakkında kısaca bahsedilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, kalsiyum kanal blokörleri, terapötik stratejiler, kalsiyum kanalları.

N-SÜBSTİTÜE-*N′*-[4-(5-TİYOKSO-4,5-DİHİDRO-1,3,4-OKSADİAZOL-2-IL)FENİL]TİYOÜRELERİN SENTEZİ ve YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı: Mehtap Tuğba KOÇSAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2012

ÖZET

Bu araştırmada 5-(4-aminofenil)-1,3,4-oksadiazol-2(3*H*)-tiyon (**I**) bileşiğinin susuz asetonitrilli ortamda metil, allil, benzil ve 4-nitrofenil isotiyosiyanatlara katımı sonucunda 4 adet N-metil/ allil/ benzil/ 4-nitrofenil-N'-[4-(5-tiyokso-4,5-dihidro-1,3,4-oksadiazol-2-il)fenil]tiyoüreler (**IIa-d**) sentez edilmiş ve bileşiklerin saflıkları ince tabaka kromatogrofisiyle ile kontrol edildikten sonra yapıları erime derecesi, IR ve ^{1}*H-NMR* yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 4,5-dihidro-1,3,4-oksadiazol, tiyoüre, sentez, yapı aydınlatılması.

TRİAZENLERİN ANTİKANSER AKTİVİTELERİ

Adı-Soyadı: Oğuzhan AYDEMİR
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2012

ÖZET

Dünyada en sık görülen ölüm sebeplerinden biri olan kanser için etkiye tedavi arayışları devam etmektedir. Dünyadaki kanser vakalarının %3'ünü oluşan malignant melanoma tedavisinde kullanımı onaylanan tek ilaç dakarbazindir ve vakaların sadece %5-10'unda etkilidir. Hastalığın metastaz yapma yeteneğinin yüksek olması ve ortalama sağ kalım süresinin kısa olması nedeniyle yeni ilaçlara ihtiyaç duymaktadır. Dakarbazin metabolik aktivasyon gerektirir ve ışığa hassastır. İmidazol halkası fenil halkası ile yer değiştirilerek yeni moleküller tasarlanmıştır. Yapılan çalışmalarda metabolik aktivasyona ihtiyaç duymadan

belli bir hızla hidroliz olan yeni moleküller tasarlanmıştır. Taşıyıcı grupların ve sübstitüentlerin değiştirilmesiyle doku seçici özellik kazandırılması, çoklu hedeflendirilme yapılması ve toksik olmayan parçalanma ürünlerinin oluşturulması hedeflenmiştir. Bu bitirme ödevinde triazen yan zinciri taşıyan ilaç olması için tasarlanmış moleküller üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Triazen, antitümör, dakarbazin, çoklu hedeflendirme.

N-TOSİL-(L)-METİYONİN HİDRAZİTİN'DEN TÜREYEN BAZI HİDRAZİT-HİDRAZONLARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı: Hasan Erdinç SELLİTEPE
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2012

ÖZET

Anabilim Dalımızda, 2009 yılında tamamlanan Uzm.Ecz.Esra Tatar'a ait doktora tezi kapsamında sentezlenen ; (2*S*)-2-(benzoilamino)-3-metil-*N*′-(2,6-difluorofenilmetilen)butano-hidrazit'inve(2*S*)-2-(benzoilamino)-3-metil-*N*′-(2-kloro-6-fluorofenilmetilen)butano-hidrazit'in HIV-$1_{(IIIB)}$ suşuna karşı değişen derişimlerde (IC_{50}=12,1 μM, seçicilik indeksi>29, IC_{50}=17.4 μM, seçicilik indeksi>19) etkin olduğu tespit edilmiştir**.** Literatürde de hidrazit-hidrazonlar'ın antiviral etkilerinin bildirilmesi üzerine; bahsi geçen etkili bileşiklerimizin analoğu olan iki yeni hidrazit-hidrazon türevi;*N*-[(2*S*)-1-[2-(2,6-difluoro-benziliden)hidrazinil]-4-(metilsülfanil)-1-oksobutan-2-il]-4-metilbenzensülfonamit ve *N*-[(2*S*)-1-[2-(2-kloro-6-fluorobenziliden)hidrazinil]-4-(metilsülfanil)-1-oksobutan-2-il]-4-metil-benzensülfonamit sentezlenmiş ve yapıları aydınlatılmıştır. Sentezlenen bileşiklerin HIV-1 ve HIV-2 başta olmak üzere çeşitli virüslere karşı antiviral etkileri ise *Rega Institute for Medical Research, K.U. Leuven* (Belçika) birimlerinde incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hidrazit-hidrazonlar, L-metiyonin, antiviral etki.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

N-TOSİL-(L)-VALİN'DEN TÜREYEN BAZI HİDRAZİT-HİDRAZONLARIN SENTEZİ VE YAPILARININ AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı: Burcu DURGUT
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr.Gör.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2012

ÖZET

Anabilim Dalımızda, 2009 yılında tamamlanan Uzm.Ecz.Esra Tatar'a ait doktora tezi kapsamında sentezlenen ; (2*S*)-2-(benzoilamino)-3-metil-*N*′-(2,6-difluorofenilmetilen)butano-hidrazit'inve(2*S*)-2-(benzoilamino)-3-metil-*N*′-(2-kloro-6-fluorofenilmetilen)butano-hidrazit'in HIV-$1_{(IIIB)}$ suşuna karşı değişen derişimlerde (IC_{50}= 12.1 μM and SI>29, IC_{50}= 17.4 μM and SI>19) etkin olduğu tespit edilmiştir.Literatürde de hidrazit-hidrazonlar'ın antiviral etkilerinin bildirilmesi üzerine; bahsi geçen etkili bileşiklerimizin analogu olan iki yeni hidrazit-hidrazon türevi;*N*-[(2*S*)-1-[2-(2,6-difluorobenziliden)hidrazinil]-3-metil-1-oksobutan-2-il]-4-metil-benzensülfonamit ve *N*-[(2*S*)-1-[2-(2-kloro-6-fluorobenziliden)-hidrazinil]-3-metil-1-oksobutan-2-il]-4-metilbenzensülfonamit sentezlenmiş ve yapıları aydınlatılmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin HIV-1 ve HIV-2 başta olmak üzere çeşitli virüslere karşı antiviral etkileri ise *Rega Institute for Medical Research, K.U. Leuven* (Belçika) birimlerinde incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hidrazit-hidrazonlar, L-valin, antiviral etki.

ANKSİYETE VE DEPRESYONDA PAROKSETİNİN ROLÜ, DİĞER SEROTONİN GERİ ALIM İNHİBİTÖRLERİNE KARŞI ÜSTÜNLÜĞÜ VE GENEL ÖZELLİKLERİ

Adı-Soyadı: Gül Elvan ÖZKAYA
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2013

ÖZET

Depresyon ve anksiyete bozuklukları tıbbi hastalıkların en sık görülenlerindendir ve sıklıkla birlikte görülür . Genel tıbbi duruma bağlı anksiyete bozukluklarının yanı sıra, panik

bozukluğu, yaygın anksiyete bozukluğu, sosyal anksiyete bozukluğu, özgül fobi ve travma sonrası stres bozukluğu olarak bilinen beş ana anksiyete bozukluğu ve bunlarla ilişkili bozukluklar anksiyete bozuklukları ailesini oluşturur. Bu hastalıkların kronik bir gidiş izlemesi nedeniyle, uzun vadeli tedavilerde güvenli ve etkili ilaçların kullanılması önemlidir. Depresyon ve anksiyete tedavisinde etkinlik olarak diğer antidepresanlardan çok farklı olmayan ilk sırada kullanılacak ilaçlar, daha gelişmiş güvenlik ve tolerabilite özellikleri sebebiyle, seçici serotonin geri alım inhibitörleri (paroksetin, sertralin,fluoksetin, fluvoksamin, sitalopram) etken maddeleridir. Dikkat çeken bir husus ise, paroksetinin sosyal anksiyete bozukluğu ve generalize anksiyete bozukluğu tedavilerinde onaylanmış olmasından dolayı, bulunduğu sınıfta major depresif bozukluk endikasyonuna ek olarak tüm anksiyete bozukluklarında da endike olan tek seçici serotonin geri alım inhibitörü (SSRI) olduğudur. Depresyon ve anksiyetenin yüksek derecede psikiyatrik komorbidite özelliklerinin bulunmasından dolayı paroksetin, major depresif bozukluk, obsesif kompulsif bozukluk, panik bozukluk, sosyal anksiyete bozukluğu ve generalize anksiyete bozukluğu tedavilerinde önemli bir birinci basamak tedavi seçeneğidir.

Anahtar Kelimeler: Serotonin Geri Alım inhibitörü, paroksetin, depresyon, anksiyete bozuklukları.

BENZİMİDAZOL TÜREVİ BİR MOLEKÜL OLAN MEBENDAZOL ÜZERİNDE ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Esma ŞENTÜRK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2013

ÖZET

Organik Kimya'da bir yapı üzerinden oksidasyon, redüksiyon ve hidrolitik reaksiyonlar yürütülmektedir. Laboratuvarda kimyasal dolabınızda ester, amit, karbamik asit esteri (üretan), azo, primer alkol, aldehit gibi fonksiyonel yapı taşıyan bileşikler bulunabilir. Bu bileşiklerin yukarıda bahsedilen reaksiyon tipleri ile ilgili reaksiyon ajanları kullanarak, yeni bileşikler elde edilebildiği gibi, sentez ilkel bileşiklerine, herhangi bir katalog ürünü bileşiğine ulaşılabilir.

Çalışmamızda benzimidazol yapısında amino grubu taşıyan katalog ürünü sentezi ilkel bileşiği elde etmek için, karbamik esteri (üretan) fonksiyonel grubu taşıyan bir benzimidazol türevi olan mebendazol etken maddesi üzerinden hidrolitik reaksiyonu denenmiş, elde edilen bileşiği tanımlamak için, laboratuvar ortamında tanıma reaksiyonları, kromatografik ve spektroskopik çalışmalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Benzimidazol, Mebendazol, hidrolitik, üretan, ince tabaka kromatografisi.

TİYOURASİL TÜREVLERİNİN SENTEZİ, KROMATOGRAFİK VE SPEKTRAL ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Abdülcebbar KÜÇÜK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2013

ÖZET

Tiyourasil yapısı taşıyan bileşiklerin antibakteriyel, antitüberküler, antiviral özellikle de anti-HIV ve anti-HCV etkinlik gösterdiği bilinmektedir. İlgili heterosiklik halkanın kemoterapötik etkinliğinin yüksek oluşu, 4-aril-6-hidroksi-2-sülfanilpirimidin-5-karbonitril yapısında bileşikler sentezlemek konusunda bizi cesaretlendirmiştir. 4-Aril-6-hidroksi-2-sülfanilpirimidin-5-karbonitril yapısındaki literatürde daha önceden bildirilmiş olan 5 adet bileşik, tiyoürenin uygun aromatik aldehitler ve etil siyanoasetat ile susuz potasyum karbonat içeren etanol içinde ısıtılmasıyla elde edilmiştir. Bileşiklerin saflıkları HPLC yöntemi ile tayin edilmiş, yapıları ise IR spektrumlarından elde edilen veriler ışığında kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pirimidin-5-karbonitril, tiyourasil, sentez, HPLC, yapı aydınlatma.

TİYOURASİL HALKASI TAŞIYAN HİDRAZONLARIN SENTEZİ, KROMATOGRAFİK VE SPEKTRAL ANALİZLERİ

Adı-Soyadı: Hatice Pınar ÖZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Tiyourasil yapısı taşıyan bileşiklerin antibakteriyel, antitüberküler, antiviral özellikle de anti-HIV ve anti-HCV etkinlik gösterdiği bilinmektedir. İlgili heterosiklik halkanın kemoterapötik etkinliğinin yüksek oluşu 4-aril-6-hidroksi-2-sülfanilpirimidin-5-karbonitril'den türeyen hidrazit-hidrazonlar sentezlemek konusunda bizi cesaretlendirmiştir.

Anabilim dalımız laboratuvarında sentezlenen 4-(4-fluorofenil)-6-hidroksi-2-sülfanilpirimidin-5-karbonitril'in eşit mol miktarda etil bromoasetat tepkime ile tepkimesinden etil {[5-siyano-4-(2-etoksi-2-oksoetoksi)-6-(4-fluorofenil)pirimidin-2-il]-sülfanil}asetat**[1]** elde edilmiştir.Bileşik **1**'in hidrazin hidratın aşırısıyla oda sıcaklığında karıştırılması ile2-{[5-siyano-4-(4-fluorofenil)-6-(2-hidrazinil-2-oksoetoksi)pirimidin-2-il]sülfanil}asetohidrazit **[2a]** yapısındaki bileşiğin elde edilmesi ve bu bileşiğin aldehitlerle kondensasyonundan tiyourasil halkası içeren bazı yeni hidrazon türevlerinin sentezlenmesi hedeflenmiştir. Sentezlenen bileşiklerin saflıkları HPLC yöntemi ve elementel analiz ile tayin edilmiş, yapıları ise IR ve ^{1}H-NMR spektrumlarından elde edilen veriler ışığında kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pirimidin-5-karbonitril , tiyoeter , hidrazit , hidrazon , sentez.

ANTİKANSER AKTİVİTE GÖSTEREN BAZI HİDRAZİD-HİDRAZON TÜREVLERİ

Adı-Soyadı: Gamze GÜR
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2013

ÖZET

Hidrazonlar; antitüberküler, antibakteriyel, antifungal, antitümoral aktivitelere sahip bileşikleridir. Bazı azo ve hidrazonların pigment veya boyar madde özellikleri mevcuttur. Hidrazon yapısındaki maddelerin azo bileşiklerinden daha az toksisiteye sahip oldukları bilinmektedir. Bu nedenle yeni ilaç moleküllerinin geliştirilmesinde önemli rol oynamaktadırlar. Bu çalışmada; *N*- [4-(hidrazinilkarbonil) fenil] -4-metoksibenzamit bileşiği; seçilen etil 4-{[(4-metoksifenil)karbonil]amino}benzoat bileşiği ve hidrazin hidratın (%99) geri çeviren soğutucu altında, su banyosunda ısıtılmasıyla sentezlenmiştir. Benzer şekilde; N-

(4- { [2 -(3 -florobenziliden) hidrazinil] karbonil} fenil) -4-metoksibenzamit bileşiği bir önceki basamakta sentezlenen *N*-[4-(hidrazinilkarbonil) fenil]-4-metoksibenzamit bileşiği ile seçilen 3-florobenzaldehitin çeker ocak altında ilave edilip, geri çeviren soğutucu altında su banyosunda ısıtılması ile sentezlenmiştir.

Sentezlenen bileşiğin yapısı elementel analiz ve spektral (UV, IR, ^{1}H-NMR) veriler ile aydınlatılarak, bileşiğin düşünülen yapıda olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hidrazid-hidrazonun yapı tanımlaması, sentez, antikanser aktivite.

ANTİMİKROBİYAL AKTİVİTE GÖSTEREN BAZI HİDRAZİD-HİDRAZONLAR

Adı-Soyadı: Meva KOÇYİĞİT
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2013

ÖZET

Hidrazonlar, yapısında -C=N-N- grubu taşıyan bileşiklerdir. Bu sınıf bileşiklerin farmakolojik olarak aktif olmaları nedeniyle son yıllarda hidrazonlarla ilgili yapılan çalışmalar artmıştır. Bu çalışmada antimikrobiyal aktivite gösteren bazı hidrazid-hidrazonlar hakkında bilgi sunulmuştur. Ayrıca bir adet hidrazit-hidrazon bileşiği (*N*-(4-{[2-(4-siyanobenziliden)hidrazinil]karbonil}fenil)-4-metoksibenzamit) sentezlenmiştir. Etil 4-{[(4-metoksifenil)karbonil]amino}benzoat bileşiği hidrazin hidrat (%99) ile elektrikli mantoda ve geri çeviren soğutucu altında ısıtıldıktan sonra, reaksiyon karışımına etanol eklenerek su banyosunda ısıtılmaya devam edilmiş ve *N*-[4-(hidrazinilkarbonil)fenil]-4-metoksibenzamit (S_2) bileşiği elde edilmiştir. *N*-[4-(hidrazinilkarbonil)fenil]-4-metoksibenzamit (S_2) bileşiği etanolde çözülerek, üzerine 4-siyano benzaldehit ilave edilmiş ve reaksiyon karışımı geri çeviren soğutucu altında su banyosunda ısıtılarak *N*-(4-{[2-(4-siyanobenziliden)hidrazinil] karbonil}fenil)-4-metoksibenzamit (SH_{27}) bileşiği elde edilmiştir.

Sentezlenen bileşiğin yapısı elementel analiz ve spektral (UV, IR, ^{1}H-NMR) veriler ile aydınlatılarak, bileşiğin düşünülen yapıda olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hidrazid-hidrazon, sentez, yapı tanımlaması, antimikrobiyal aktivite.

p-METOKSİBENZOİLKLORÜR'DEN HAREKETLE HİDRAZİD HİDRAZON SENTEZİ VE SAFLAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Yasemin YÜZSEVEN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2013

ÖZET

Bu araştırmada p-metoksibenzoil klorürden hareketle sentez edilmiş olan 4-(p-metoksibenzoilamino)benzoil hidrazin bileşiğinin (2) etanollü ortamda 3-etoksi-4-hidroksibenzaldehit ile reaksiyonu sonucunda N-[4-(p-metoksibenzamido)benzoil]-N'-(3-etoksi-4-hidroksi)benziliden hidrazin (3) elde edilmiştir. Bileşiğin saflığı ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildikten sonra yapısı elementer analiz, IR, ^{1}H NMR ve kütlespektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 3-Etoksi-4-hidroksibenzaldehit, hidrazid-hidrazon, saflaştırma, sentez, yapı aydınlatma.

p-METOKSİBENZOİLKLORÜRDEN HAREKETLE HİDRAZİD-HİDRAZON SENTEZİ VE YAPI TAYİNİ

Adı-Soyadı: Onur ŞİMŞEK
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2013

ÖZET

Bu araştırmada 4-metoksibenzoil klorürden hareketle sentez edilmiş olan 4-(4-metoksibenzoilamino)benzoil hidrazin bileşiğinin (2) etanollü ortamda 4-bromobenzaldehit ile reaksiyonu sonucunda N-(4-{[2-(4-bromobenziliden)-hidrazinil]karbonil}fenil)-4-metoksibenzamid (3) elde edilmiştir. Bileşiğin saflığı ince tabaka kromatografisiyle kontrol edildikten sonra yapısı elementer analiz, IR, ^{1}H NMR vekütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 4-bromobenzaldehit, hidrazid-hidrazon, sentez, yapı aydınlatma.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DOĞUM SONRASI DEPRESYON TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Şengül ÖZGEDİK
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2013

ÖZET

Doğum sonrası, çoğu annenin bilmediği ve bebeğini kucağına aldığı andan itibaren beklenmedik duygular yumağı içerisinde tecrübe ettiği karmaşık bir dönem olabilmektedir. Annelerin, dünyalarına yeni katılan bireye göre yaşamlarını yeniden kurmak konusunda kendilerini sorumlu hissettiği bildirilmiştir. Bu durumun, annelerde bir dönem uyum sorunu yaşanmasına neden olduğu bilinmektedir. Bu yeni dönemde yaşanan hassasiyet üç başlık altında incelenmektedir: annelik hüznü, doğum sonrası depresyon ve doğum sonrası psikoz. Annelik hüznü, birçok annenin tecrübe ettiği ve çoğu zaman etrafındaki duyarlı kişiler dışındakilerin fark edemediği geçici bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Doğum sonrası depresyon ise ciddi depresif bozuklukları ifade etmektedir ki bu tabloda hormonal nedenlerin yanında sosyal, ekonomik, kültürel nedenlerin de etkili olduğu kabul edilmektedir. Bebeği ve tüm aileyi kaçınılmaz etkileyecek olan bu duruma yakınların duyarlı olması ve annenin geç kalınmadan tedavi edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışma kapsamında doğum sonrası kimi annelerde tecrübe edilen bu üç farklı durumun farkları, nedenleri ve tedavi yolları ile incelenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğum sonrası hüznü, doğum sonrası depresyon, antidepresanlar.

APOPTOZ ÜZERİNE ETKİLİ TRİAZOL TÜREVLERİ

Adı-Soyadı: Amela BAJRAMİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. PELİN SÜZGÜN
Yılı: 2013

ÖZET

Apoptozis, gelişmiş organizmalarda gereksinim duyulmayan, zararlı, yaşlı veya fonksiyonları bozulan hücrelerin, çevreye zarar vermeden programlı ölümü olup, embriyo döneminden başlayarak tüm yaşam boyunca devam etmektedir. Doku homeostazisi yani yeniden yapım ve

yıkımın bir düzen içinde oluşu, apoptozis/proliferasyon dengesinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesine bağlı olup bu dengenin bozulması birçok hastalığa sebebiyet vermektedir. Birçok patolojik ve fizyolojik olayda etkin rol oynaması nedeniyle apoptozis son yıllarda çok önem kazanmıştır. Tedavi açısından bakıldığında apoptozisi inhibe eden bir ilaç, hücre ölümünü önlemede yararlı olabileceği gibi özellikle kanserde, malign hücrelerde apoptozisi stimüle eden bir yol terapötik açıdan oldukça değer taşımaktadır. Özellikle artmış proliferasyon ve azalmış apoptozisin karsinojenezisde rol oynadığı düşünülmektedir.

Oldukça yeni bir kavram olan apoptozis yaşamın sürdürülebilmesinde temel mekanizma olarak görülmekte ve özellikle kanser tedavisinde etkin rol oynama potansiyelinin mevcut olmasından dolayı anahtar görevi görmektedir. Aslında bütün sitotoksik ilaçlar ve radyoterapi programları tümör hücrelerinde apoptozisi başlatır ve apoptozise karşı olan direnç tedavideki başarısızlığı getirir.

Bununla birlikte son zamanlarda yapılan çalışmalarda, triazol yapısını içeren heterosiklik bileşiklerin antikanser etkinlikleri ön plana çıkmıştır. Medisinal kimyada kanser tedavisi için genel yaklaşım, tümör hücreleri için küçük moleküllerin tasarımı ve sentezlenmesidir. Bu sebeple triazol fonksiyonel grubunun antikanser ilaçların tasarımı için önemli bir yapı iskeleti oluşturduğu düşünülmektedir. Apoptozis de antikanser aktivite için en kabul edilebilir mekanizmalardan biri olması sebebiyle bu çalışmada özellikle, apoptozis üzerine etkili triazol yapısı içeren bileşiklerin kanser hücrelerinde olan etkilerine örnekler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Apoptoz, triazol, anti-kanser.

BENZOKAİNDEN HAREKETLE SENTEZLENEN TİYOSEMİKARBAZİT VE TRİAZOL TÜREVİ İKİ YENİ BİLEŞİĞİN SENTEZ VE YAPI AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı: Nüfer Şilan ÇİVİLİBAL
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2014

ÖZET

1828'de Alman kimyacı olan Wöhler'in "bir organik madde olan üreyi anorganik bir bileşikten sentezlemesi" ile ilk organik sentez gerçekleşmiştir. Bu tarihten sonra, kimyacıların çalışmaları artmış, bu çalışmalar çeşitli kaynaklarda yayınlanmış ve onların isimlerinin yer aldığı "Organik Kimya İsim Reaksiyonları" ortaya çıkmıştır. Ayrıca, Organik Kimya'da reaksiyonlar nükleofilik, elektrofilik ve radikal mekanizmalar üzerinden sübstitüsyon, katım ve eliminasyon olmak üzere gruplanmıştır. Bu tip reaksiyonlar kullanılarak, yukarıda belirtilen reaksiyon tipleriyle yeni bileşikler, sentez ilkel bileşikleri veya herhangi bir katalog ürünü bileşiği elde edilebilir.

Çalışmamızda; ester yapısında, amino grubu taşıyan benzokainden hareketle, sırasıyla Schotten-Baumann reaksiyonu ile amit, nükleofilik sübstitüsyon ile hidrazit, katım ve siklizasyon reaksiyonları kullanılarak tiyosemikarbazit ve triazol-3-tiyon yapısında orijinal iki bileşik sentezi yapılmıştır. Elde edilen bileşikler üzerinde laboratuvar ortamında tanınma reaksiyonları, kromatografik ve spektroskopik tayinler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Benzokain, tiyosemikarbazit, triazol-3-tiyon, ince tabaka kromatografisi.

HETEROARİL MONOSÜBSTİTÜE TİYOÜRE TÜREVLERİNİN SENTEZİ VE ÖZELLİKLERİ

Adı-Soyadı: Cansu TAMNİKU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2014

ÖZET

Tiyoüre grubu antiviral, antibakteriyel, antitiroid etkili ilaçların ve bu etkilere sahip pek çok model bileşiğin yapısında yer almaktadır. Bunların arasında antitiroid etkili tiyourasil, metimazol, karbimazol ile antiviral etkili trovirdin sayılabilir. Bunun dışında tiyoüre yapısında pek çok deneysel bileşik için antikonvulsan, antimikobakteriyel ve antiviral etkiler bildirilmiş olup, bu bileşikler üzerindeki ilaç geliştirme çalışmaları devam etmektedir.

Bu çalışmada kuru asetonda çözülen NH_4SCN üzerine benzoil klorür ilavesiyle ortamda benzoilizotiyosiyanat oluşturulmuş, daha sonra başlangıç maddesi olarak seçilen 2-amino-4-pikolin, 2-amino-3,5-dikloropiridin ve 2-amino-4,6-dimetoksipirimidin bileşiklerinin kuru asetondaki çözeltisi, hazırlanan benzoilizotiyosiyanat üzerine ilave edilerek ısıtmaya devam edilmiş ve sırasıyla *N*-(4-metil-2-piridinil)-*N*'-benzoil tiyoüre **[I],***N*-(3,5-dikloro-2-piridinil)-*N*'-benzoil tiyoüre **[II]** ve *N*-(4,6-dimetoksi-2-pirimidinil)-*N*'-benzoil tiyoüre **[III]** bileşiklerielde edilmiştir. Sentezlenen *N,N*′-disübstitüe tiyoüre bileşikleri MeOH varlığında NaOH ile hidroliz edilerek, yapıdan benzoik asidin ayrılmasıyla sırasıyla *N*-(4-metilpiridin-2-il)tiyoüre **[IV]** *N*-(3,5-dikloro-2-piridinil)tiyoüre **[V]** ve *N*-(4,6-dimetoksi-2-pirimidinil)tiyoüre **[VI]** bileşikleri elde edilmiştir.

Sentezlenen bileşiklerin saflıkları İTK ve HPLC ile belirlenmiş, yapıları; erime derecesi, UV, IR ve kütle spektrumları yardımıyla doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: 2-Aminopiridin ; 2-aminopirimidin ; açiltiyoüre ; monosübstitüe tiyoüre.

TİROZİN KİNAZ İNHİBİTÖRLERİ

Adı-Soyadı: Tuba AÇIŞLI
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2014

ÖZET

Protein tirozinkinazlar,iç ve dışuyarılara cevap olarakbüyüme, farklılaşma,metabolizma veapoptozgibi farklıbiyolojik süreçlerde görevli olan sinyal kaskadımediyatörleridir. Yapılançalışmalar,kanserpatofizyolojisindetirozinkinazların önemli rolünün olduğunu göstermektedir. Tirozinkinaz aktivitesi normal hücrelerdesıkı bir şekildedüzenlenmişolmasına rağmen; kanser oluşum sürecinde aşırı ekspresyon, mutasyonlar ve otokrin-parakrin stimulasyonu nedenleri ile hücrelerde gereğinden fazla tirozin kinaz aktivasyonu meydana gelmektedir. Protein tirozinkinazlar,özellikle büyüme faktörleri sinyalizasyonlarınındüzenlenmesindekilit görev üstlenmeleri sebebiyle tedavi yaklaşımında önemli hedefler arasında bulunmaktadırlar. Çeşitli protein tirozin kinaz inhibitörlerininantitümör aktiviteye sahip olduğubulunmuş ve bu inhibitörlerin klinikte kullanımı onaylanmıştır. İmatinib, dasatinib, sorafenib gibi inhibitörler tedavide başarıyla

kullanılmaya devam etmektedir. Bu olumlu gelişmelerin yanı sıra, tedavide gerçekleşen direnç mekanizmaları; yeni inhibitörlerin keşfi gereksinimini doğurmuştur. Bu derlemede, var olan tirozin kinaz inhibitörleri özetlenmiş; direnç mekanizmalarının üstesinden gelmek amacıyla, seçici inhibitörlerin tasarımında ve yeni stratejiler geliştirilmesinde izlenen temel yaklaşımlar irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tirozin kinaz inhibitörleri , imatinib , kanser , direnç , yeni kinaz inhibitörlerinin keşfi.

KİLO VERDİRİCİ AMAÇLA KULLANILAN İLAÇ ETKEN MADDELERİ

Adı-Soyadı: Zeynep ÖZDEMİR
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. BediaKOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2014

ÖZET

Obezitenin yaygınlığı son 20-30 yıldan beri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir şekilde artmıştır. Obezite sık sık “ metabolik sendrom” olarak adlandırılan tip 2 diyabet, hipertansiyon, dislipidemi ve diğer kardiyovasküler bozuklukların olduğu hastalık kümesiyle ilişkilendirilebilir.

Kilo kaybına, kalori alımı ve yağ içeriği azaltma ve fiziksel egzersizi arttırmayı içeren hayat tarzı müdahaleleriyle başlanmalı, ondan sonra tedaviye başlanmalıdır. Ne yazık ki; diyet merkezli kilo yönetimi programları ile bağlılık oranları genellikle düşük ve çoğu hastada zamanla kilo alımı yaygındır. Antiobezite ilaçları, zayıflamanın yönetimi için nonfarmakolojik önlemlere dayanıklı durumlara sahip hastalarda kilo azaltmada role sahip olabilir. Amfetaminlerin suistimal edilme potansiyeli taşıması ve öforik aktiviteleri çok fazladır. Fentermin katekolaminerjik yolaklar sayesinde sempatomimetik ve stimülan etkilere sahiptir. Fenilpropanolamin içeren iştah baskılayıcılar kadınlarda hemorajik felç riskini arttırmasıyla ilişkili bulunmuştur (FDA tarafından geri çekilmeleriyle sonuçlanmıştır). Fenfluramin ve deksfenfluramin, seratonin salıverilmesinden ağırlıklı olarak hareket eden, iştah baskılayıcı davranan ajanlardır. Bu ajanlar pazardan geri çekilmiştir, çünkü bunların pulmoner hipertansiyon ve kalp kapakçık hasarıyla ilişkisi bulunmuştur. Orlistat ve sibutramin, 2 yeni ilaç nispeten güvenli profilleri ve olumlu etkileriyle yaşam tarzı

modifikasyonlarıyla kombinasyonunda kilo yönetimi için onaylanmıştır. Günümüzde, obezitenin yönetimi için ajanlar sınırlı ve yetersiz kalmıştır. Kilo yönetimi ilaçlarının uygun seçimi ve kullanımı mevcut ilaçların herbiri ile ilişkili risk ve yararları anlamayı gerektirir. Kilo yönetimi müdahalelerinin klinik sonuçlar ve yaşam beklentisi üzerine etkisinin olup olmadığını belirleme amaçlı klinik denemeler devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Antiobezite ilaçları, İştah, Diyet, Şişmanlık.

BAZI ÜRE TÜREVLERİ ÜZERİNDE SENTEZ VE SAFLAŞTIRMA ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Hatice TOPAL
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2014

ÖZET

Sülfonamidler; antibakteriyel, antidiyabetik, diüretik aktivitelere sahip bileşiklerdir. Geçen birkaç yıl içinde, ilaca dirençli mikrobiyal enfesiyonların prevalansının artması ciddi bir sağlık sorunu haline gelmiştir. Bu nedenle yeni antimikrobiyal ajanların geliştirilmesini gerektirmektedir. Kanserin de giderek toplumlarda yaygınlaşması ve mevcut kanser ilaçların toksisitesi ve bunlara karşı kazanılan direnç güçlü ve spesifik anti-kanser ajanların geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu çalışmada; N-(6-kloropiridazin-4-il)-4-({[4-sübstitüe]karbamoil}amino)benzensulfonamid bileşikleri (3a ve 3b), sülfokloropridazin ile 4-triflorofenil/4-klorofenil izosiyanat'ın ile su banyosunda ısıtılmasıyla sentezlenmiştir.

Sentezlenen bileşiklerin yapısı elementel analiz ve spektral (UV, IR, ^{1}H-NMR) veriler ile aydınlatılarak, bileşiklerin düşünülen yapıda olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sülfonamid, üre, sentez, yapı tanımlaması.

GABAPENTİN'DEN HAREKETLE SÜBSTİTÜE ÜRE SENTEZİ VE YAPISININ AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı: Ahmet AYKIN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Bu araştırmada gabapentin'in susuz asetonlu ortamda 2,6-diklorofenilisosiyanata katımı sonucunda [1-({[(2,6-diklorofenil)karbamoil]amino}metil)siklohekzil]asetik asit türevi orijinal bir bileşik sentez edilmiştir.

Sentez edilen bileşiğin saflığı ince tabaka kromatografisiyle kontrol edildikten sonra yapısı elementer analiz (C,H,N), IR, ^{1}H NMR ve kütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gabapentin, üre, sentez, yapı aydınlatma.

GABAPENTİN'DEN HAREKETLE SÜBSTİTÜE ÜRE SENTEZİ VE SAFLAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Safa MEHMET
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Bu araştırmada gabapentinin susuz asetonlu ortamda 4-metoksifenilisosiyanata katımı sonucunda [1-({[(4-metoksifenil)karbamoil]amino}metil)siklohekzil]asetik asit türevi orijinal bir bileşik sentez edilmiştir. Sentez edilen bileşiğin saflığı ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildikten sonra yapısı elementer analiz, (C,H,N), IR, ^{1}H NMR ve kütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gabapentin, üre, sentez, yapı aydınlatma.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SANTRAL SİNİR SİSTEMİNDE TERAPÖTİK ETKİ SAĞLAMAK İÇİN HAZIRLANAN ÖN İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Kübra TÜRKMEN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2014

ÖZET

Günümüzde, beyni tutan enfeksiyonlar, kanser ve birçok nörodejeneratif hastalık daha yaygın rastlanılan vakalar haline gelmiştir. Kan-beyin bariyeri enzimler ile birlikte beynin iç ortamı korumak için kimyasal maddelerin girişi kısıtlamakta, çoklu endojen taşıyıcılarının varlığı ise besinler, mineral maddeler ve gazların SSS içine girişine izin verirken, ilaç gibi yabancı maddelerin girişini engellemektedir. Nöroloji bilimindeki önemli gelişmelere rağmen kan-beyin bariyeri mevcut tedavilerin santral sinir sistemi'ne istenen düzeyde ulaşmasını engellemektedir. Literatürde, SSS hastalıklarının daha etkin olarak tedavi edilebilmesi amacıylaSSS'ne hedeflendirilmek üzere tasarlanan ön ilaçların, beyin içine madde alımında önemli rol oynayan bariyer bileşenleri ile etkileşmesine,lipofillik ve seçicilik özelliklerine vurgu yapılmaktadır.

Bu derleme kapsamında, mevcut tedaviler ve SSS'ne hedeflendirilmiş ön-ilaçlar (melfalan, fosfonoformat, AZT, MGS0039, tezampanel ve baicalin dahil olmak üzere yeni yaklaşımlar hakkında da bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ön ilaç, Santral sinir sistemi.

AMFETAMİN SUİİSTİMALİ VE BİYOLOJİK ÖRNEKLERDEN KROMATOGRAFİK YÖNTEMLERLE MİKTAR TAYİNİ

Adı-Soyadı: Fatih TÜNERTAL
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2014

ÖZET

Amfetamin ve amfetamin türevi uyarıcıların (AP: Amfetamin, MA: Metamfetamin, MBDB: *N*-metil-1-(3,4-metilendioksifenil)-2-butamin, MDMA: 3,4-Metilendioksimetamfetamin-

Ecstasy,MDA: (±)metilendioksiamfetamin, MDEA:(±)-metilendioksietilamfetamin) gerek spor yarışmalarında gerekse günlük hayatta suistimal edilmesi nedeniyle bahsi geçen bileşiklerin biyolojik sıvılarda kalitatif ve kantitatif olarak saptanması için kullanılan yöntemler bu çalışma kapsamında derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Amfetamin, amfetamin türevi uyarıcılar, kromatografi.

HEPATİT C NS5B İNHİBİTÖRLERİ: SOFOSBUVİR

Adı-Soyadı: Zehra Tuğba KARACA
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. PELİN SÜZGÜN
Yılı: 2014

ÖZET

Hepatit C virüsü genomu 1989 yılında klonlanarak rekombinant DNA teknolojisi ile tanımlanmıştır. Hastalık, karaciğer kanseri ve nakline sebep olup ölümle sonuçlanabildiği için tedavi edilmesi gereklidir. Bu nedenle peginterferon ve ribavirin kombinasyonu temel tedavi yaklaşımıdır. Ancak hastaların % 50'si gibi büyük çoğunluğunda tedavi başarısızlığı ve yan etkiler yeni tedavi yaklaşımları arayışına sebep olmuştur. Bu arayışlar sonucunda tedavi başarısı yüksek, farklı genotiplerdeki HCV hastalarını tedavi edebilen ve yan etki sıklığı az olan NS5B polimeraz inhibitörü Sofosbuvir, Aralık 2013 tarihinde FDA tarafından HCV hastalarında kullanılmak üzere onay almıştır.

Anahtar Kelimeler: HCV, NS5B polimeraz, NS5B inhibitörleri, Sofosbuvir.

FLOR ATOMUNUN MEDİSİNAL KİMYADAKİ ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Kübra ULUYOL
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Ş.Güniz KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2015

ÖZET

Flor elementinin fiziksel ve biyokimyasal özelliklerinin, ilaç etken maddelerindeki öneminin araştırılmasıdır.

Bu çalışma, güncel literatür taraması ile yapılmış olup ilgili araştırmaların bir araya toplanmasıyla oluşturulmuştur.

Flor, doğal olarak vücudumuzda bulunan, kemik ve özellikle dişlerde sağlamlık sağlayan, birçok ilaç etken maddesinin lipofilitesini artırarak yüksek biyoyararlanım sağlayan, etken maddenin etki şiddetini ve süresini artıran, belirli konsantrasyonlar aşılmadığı sürece toksik etki göstermeyen bir bileşiktir.

Flor,üzerinde çok sayıda çalışma yapılmış olmasına karşın bunların yeterli olmadığını göstermektedir. Önümüzdeki yıllarda flor hakkında çok daha fazla bilgi edinileceğini ve daha büyük başarılara imza atılacağını umuyorum.

Anahtar Kelimeler: Flor, medisinal kimya, antiviral, halotan, metabolizma.

KO-KRİSTALLER VE ECZACILIKTAKİ UYGULAMA ALANLARI

Adı-Soyadı: Tunahan ERDUR
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. İlkay KÜÇÜKGÜZEL
Yılı: 2015

ÖZET

Ko-kristalizasyon, moleküler etkileşimleri değiştiren farmasötik moleküllerin bileşimi metodudur ve ilaç özelliklerini en uygun hale getirmek için iyi bir alternatif olanak kabul edilir. Ko-kristal bir ilaç etken maddesi ve farmasötik olarak kabul edilebilir bir ko-kristal oluşturucunun stokiyometrik miktarda bileşiminden oluşur. Farmasötik ko-kristaller iyonik olmayan supramoleküler komplekslerdir.

Farmasötik ko-kristaller İlaç etken maddesi'nin farmasötik gelişiminde, kimyasal özelliğini değiştirmeden çözünürlük, stabilite ve biyoyararlanım gibi bazı fiziksel özellikleri ile ilgili sorunları gidermek için kullanılabilir. Ko-kristaller hidrojen bağı, π-istifleme ve Van der Waals kuvvetleri dahil olmak üzere bir takım etkileşim türleri ile yapılabilir. Ko-kristal stabilitesini etkileyen faktörler incelenmiş ve bir ko-kristalin oluşması/şekillenmesi ancak yapısındaki kristallerden daha stabil olursa gerçekleşeceği belirtilmiştir.

Farmasötik ko-kristaller gelecekte İlaç etken maddesi formülasyonlarında önemli bir rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: Ko-kristaller , farmasötik ko-kristaller , hidrojen bağları , polimorfizm.

BAZI HİDRAZON TÜREVLERİ ÜZERİNDE SAFLAŞTIRMA ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Buse Sibel ERDOĞAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2015

ÖZET

Hidrazonlar organik moleküllerin önemli sınıflarından birini oluşturan, CO-NH-N=CH grubu içeren ve önemli biyolojik aktivite gösteren farmasötik ajanlardır. Hidrazonlar bulundurdukları fonksiyonel gruplara göre antifungal, antimikrobiyal, antitüberküler ve antikanser aktivite göstermektedirler. Bu çalışmada antikanser aktivite göstermesi muhtemel hidrazon ve hidrazit bileşikleri sentezlenmiş ve yapıları aydınlatılmıştır.

Hidrazon bileşikleri hidrazit ve çeşitli aldehit/ketonların reaksiyonu sonucu elde edilmektedirler. Bu çalışmada 5-kloropirazin-2-karbohidrazit ile yeni hidrazonlar sentez edilmiştir.

5-Kloropirazin-2-karbohidrazitten hareketle iki adet yeni hidrazon sentez edilmiş ve yapıları UV, IR, ^{1}H-NMR spektral veriler ile kanıtlanmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin yapı karakterizasyonu ve literatür ile desteklenen sonuçları hedeflenen yapıların oluştuğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hidrazit-Hidrazon, Yapı Tanımlanması, Kanser Tedavisi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BAZI HİDRAZON TÜREVLERİ ÜZERİNDE SENTEZ ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Seda YILDIZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Bedia KOÇYİĞİT KAYMAKÇIOĞLU
Yılı: 2015

ÖZET

Hidrazonlar organik moleküllerin önemli sınıflarından birini oluşturan, CO-NH-N=CH grubu içeren ve önemli biyolojik aktivite gösteren farmasötik ajanlardır. Hidrazonlar bulundurdukları fonksiyonel gruplara göre antifungal, antimikrobiyal, antitüberküler ve antikanser aktivite göstermektedirler. Bu çalışmada antikanser aktivite göstermesi muhtemel hidrazon ve hidrazit bileşikleri sentezlenmiş ve yapıları aydınlatılmıştır.

Hidrazon bileşikleri hidrazit ve çeşitli aldehit/ketonların reaksiyonu sonucu elde edilmektedirler. Bu çalışmada 5-kloropirazin-2-karbohidrazit sübstitüe aromatik aldehit yada ketonlarla reaksiyonu sonucu iki yeni hidrazon bileşiği sentez edilmiştir.

5-Kloropirazin-2-karbohidrazitten hareketle iki adet yeni hidrazon bileşiği sentez edilmiş ve yapıları UV, IR, ^{1}H-NMR spektral veriler ile kanıtlanmıştır.

Sentezlenen bileşiklerin yapı karakterizasyonu ve literatür ile desteklenen sonuçları hedeflenen yapıların oluştuğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sentez, Hidrazit-Hidrazon, Kanser Tedavisi.

4-KLORO-*N*-{4-[(5-METİL-1,3,4-TİYADİAZOL-2-İL)SÜLFONİL]FENİL}-BENZAMİT'İN SENTEZİ VE YAPISININ AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı:İncinur YILMAZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Bu araştırmada, antibakteriyel aktiviteye sahip bir sülfonamit türevi olan sülfametizol'ün {4-amino-N-(5-metil-1,3,4-tiyadiazol-2-il)benzensülfonamit} kloroformlu ortamda 4-klorobenzoil klorür ile reaksiyonu sonucunda 4-kloro-N-{4-[(5-metil-1,3,4-tiyadiazol-2-il)sülfonil]fenil}benzamit bileşiği sentez edilmiş ve bileşiğin saflığı ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildikten sonra yapısı erime derecesi, elementel analiz, IR, ^{1}H-NMR ve kütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sülfametizol, sülfonamit, sentez, yapı aydınlatılması.

4-NİTRO-*N*-{4-[(5-METİL-1,3,4-TİYADİAZOL-2-İL)SÜLFONİL]FENİL}-BENZAMİT'İN SENTEZİ VE YAPISININ AYDINLATILMASI

Adı-Soyadı: Muhammet Tufan DÜZENLİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Sevgi KARAKUŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Bu araştırmada 4-amino-N-(5-metil-1,3,4-tiyadiazol-2-il)benzensülfonamit (**I**) bileşiğinin kloroformlu ortamda 4-nitrobenzoil klorür ile reaksiyonu sonucunda 4-nitro-N-{4-[(5-metil-1,3,4-tiyadiazol-2-il)sülfonil]-fenil}benzamit (**II**) bileşiği sentez edilmiş, bileşiğin saflığı ince tabaka kromatografisi ile kontrol edildikten sonra yapısı erime derecesi, elementel analiz, IR, ^{1}H-NMR ve kütle spektroskopik yöntemleri kullanılarak aydınlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sülfametizol, sentez, sülfonamit, yapı aydınlatılması.

ICH KILAVUZLARI

Adı-Soyadı: Havva GÜNAY
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2015

ÖZET

Beşeri ilaçların ruhsatlandırılması için teknik gerekliliklerin uyumlandırılması sürecini yöneten uluslararası birlik (ICH), 20 yıl öncesinde başlatılan, eşsiz bir girişimdir. ICH, Avrupa, Japonya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ilaç ruhsatlandırma otoritelerini bu üç bölgedeki ilaç ticaret birlikleri ile beraber ürünlerin ruhsatlandırılmasında bilimsel ve teknik yönlerin tartışılması için bir araya getirir. Teknik kılavuzlar ve ilaç ruhsatlandırılması için gerekliliklerin açıklama ve uygulamasında büyük uyum başarısının sağlanması böylece test tekrarını azaltmak ve yeni ilaçların araştırma ve geliştirmesi sırasında yürütülen raporlama ICH'in misyonudur.

ICH kılavuzlarına resmi internet sitesinden ulaşılabilir: **http://www.ich.org/about/faqs.html**.

ICH'in endüstriye olan değer ve faydaları, ICH'in yaratılışı, yöntemleri ve kılavuz gelişimi güvenlik, etkinlik ve kalite alanlarında detaylandırılmıştır. Endüstride ruhsatlandırma çalışanları için sunulan yöntemler devrim yaratacaktır. CTD "endüstriye herhangi bir ICH başlığından daha çok olası fayda sağlama" gibi nitelendirilebilir ve CTD'nin, vaktinde önemli kazançlar ve üç ICH bölgesinde sunulan tekli teknik evrak dosyası tarafından yer değiştirilen kompleks çoklu bildiriler gibi kaynaklar sağlayabileceği tahmin edilebilir—aynı zamanda gerçekleşen bildiri, onay ve yeni ilaçların arzının başlatılmasının kolaylaştırılması. Bu nedenle, bu çalışmanın kapsamında, ICH kurallarını gözden geçirmeyi amaçladık.

Anahtar Kelimeler: ICH ve ICH kılavuzları.

SORAFENİB'LE İLGİLİ FARMAKOVİJİLANS ÇALIŞMALARI

Adı-Soyadı: Fulya ERDOĞAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Esra TATAR
Yılı: 2015

ÖZET

Sorafenib, metastatik renal hücre karsinomu (RCC) ve hepatoselüler karsinom (HCC) tedavisinde kullanılan bir protein kinaz inhibitörüdür. Sorafenib kullanımı sırasında tespit edilen en yaygın advers reaksiyonlar diyare, döküntü, alopesi ve el-ayak deri sendromu olarak bildirilmiştir. Bu çalışma kapsamında, sorafenib'in bildirilen advers etkilerine ek olarak

farmakovijilans çalışmaları ile sorafenib kullanımına bağlı olarak geliştiği tespit edilen çeşitli klinik tablolar derlenmiştir.

Konuyla ilgili makaleler farmakovijilans ve sorafenib anahtar kelimeleri kullanılarak Pubmed veritabanından edinilmiştir.

Farmakovijilans çalışmaları kapsamında sorafenib kullanımına bağlı olarak gelişen tümör lizis sendromu, akut koroner sendrom, hipertansiyon ve eşlik eden nefrotik sendrom, melanositik nevüs ve lentijin gibi dermatolojik sendromlar ve tiroid krizi olguları bildirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sorafenib, farmakovijilans.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FARMAKOLOJİ ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr. Levent KABASAKAL (Anabilim Dalı Bşk.)

Prof.Dr. Göksel ŞENER

Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU

Doç.Dr. H.Kübra ELÇİOĞLU

Yard.Doç.Dr.Özer ŞEHİRLİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HASTALARIN EŞDEĞER İLAÇLARA BAKIŞI

Adı-Soyadı : Aslıhan Yetim
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gül AYANOĞLU-DÜLGER
Yılı : 2010

ÖZET

Tüm dünyada sağlık harcamalarının artmasıyla eşdeğer ilaç kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalar; gerek hekimlerin, gerek eczacıların, gerek de hastaların eşdeğer ilaç kullanımı konusunda bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir. Ülkemizde bu konuda yapılmış bir çalışma yoktur. Çalışmamızda hastaların eşdeğer ilaçla ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamız Kadıköy Merkez bölgesindeki serbest eczane içinde ve çevresinde rastgele yöntemi ile seçilmiş ankete katılmayı kabul eden 101 hasta üzerinde yapılmıştır. Hastalara; demografik özellikleri, muadil ilaçlarla ilgili bilgi düzeyi ve muadil ilaç kullanımıyla ilgili görüşlerini anlayabilmeyi amaçlayan açık ve kapalı uçlu sorular sorulmuştur.

Anketimize katılan 101 hastanın 46'sı (%45,5) erkek, 55'i (%55,5) kadındır. Anket sonuçlarımızda hastaların eğitim durumlarına göre eşdeğer ilaca bakış açılarının farklılık gösterdiği, eğitim seviyesi arttıkça hastaların ilaçlarla ilgili sorgulamalarının arttığı görülmüştür. Hastaların fikrim yok cevabını oldukça fazla kullanması, eşdeğer ilaçlarla ilgili bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir. Hastalar, eşdeğer ilacın öncelikle etkinlik ve yan etkisini sorgulamakta, ilacın fiyatı ikinci planda kalmaktadır. Anket sonuçlarımızda hastalarda eczacılara karşı bir güvensizlik olduğu görülmüştür, hasta eğitimleri ve bilgilendirmeleriyle bu durumun azalacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Eşdeğer ilaç, eczacı, hasta, eğitim durumu

NÖROPATİK AĞRI TEDAVİSİ

Adı-Soyadı : Yiğit Sevinç
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2010

ÖZET

Nöropatik ağrı, birçok metabolik bozukluk, infeksiyöz hastalık, beslenme bozukluğu, toksinler, kalıtsal hastalıklar ve nedeni bilinmeyen şekillerde ortaya çıkabilen, kronik ve tedavisi güç bir sendromdur. Nöropatik ağrı altta yatan sorunlara göre periferik veya santral kaynaklı olabilmektedir. Nöropatik ağrıya neden olan duyarlılaşma mekanizmaları, periferal ve santral sistemlerde yer alan mekanizmalar ve iyon kanalı mekanizmalarını anlamak, bu sendromda semptomatik tedaviden hedeflendirilmiş rasyonel tedaviye geçmemizi sağlayacaktır. Bu ödevde nöropatik ağrıda ağrı hissine neden olan çeşitli mekanizmaları inceleyen ve bu mekanizmalara etki ettiği düşünülen ilaçları irdeleyen çalışmalar bir bütün olarak sunmaya çalışılmıştır. Nöropatik ağrının nörobiyolojisini daha iyi anlamamız toplumun önemli bir bölümünü etkileyen bu hastalığa yönelik tedaviler geliştirilebilmesi için son derece önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Nöropatik ağrı, inflamasyon, rasyonel farmakoterapi

PSİKİYATRİ İLAÇLARI VE FARMAKOVİJİLANS

Adı-Soyadı : Ferdi Mutlu
Danışmanın Adı-Soyadı: : Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2010

ÖZET

Farmakovijilans, advers etkilerin ve beşeri tıbbi ürünlere bağlı diğer muhtemel sorunların saptanması, değerlendirilmesi, tanımlanması ve önlenmesi ile ilgili bilimsel çalışmalardır. Ruhsat sahibinin farmakovijilansla ilgili düzenlediği yükümlülüklere uygunluğu idari otorite tarafından düzenlenen farmakovijilans denetimleri ile gerçekleştirilir. İlaçlar doğru zamanda, doğru dozlarda ve doğru şekilde alınmalarına yani doğru kullanılmalarına rağmen advers etkilere neden olabildiklerinden, ilaçların pazarlama sonrası da izlenmeleri gereklidir. Advers ilaç etkisi, ilacın kullanımına bağlı olarak veya başka ilaçlarla beraber kullanılması sonucu normal koşullarda meydana gelen istenmeyen ve zararlı etkilerdir. Ayrıca, advers etkiler hastaneye yatış süresinin uzamasına neden olduğu gibi ülkelerin sağlık ekonomilerine önemli ölçüde yük getirmektedir. Diğer yönden ise, advers etkilerin %20-70 oranında önlenebilir olduğu da gösterilmiştir. Psikotrop ilaçlar ruhsal bozuklukların tedavisinde birinci sıra yaklaşım olarak kabul edilmiş olmalarına rağmen ciddi, ölümcül olabilen yan etkiler nedeni

ile dikkat çekici bir konumdadırlar. Bunun doğal sonucu olarak psikotrop ilaçlarla ilgili advers etki bildirimleri giderek artmaktadır. İlaçların neden olduğu depresyon, psikoz, mani, konfüzyon ve anormal davranışlar gibi psikiyatrik sorunlar sıklıkla görülebilir. Bazen de bir psikotrop ile bir diğer psikotropun veya başka ilaç gruplarının kombinasyonları sonucu advers reaksiyonlar gelişebilmektedir. Trisiklik antidepresan (TSA)'la, bazen seçici serotonin gerialım inhibitörleri (SSGİ) ile yapılan kombinasyonların serotonin sendromuna neden olabileceği gösterilmiştir. Antipsikotik ilaçların kullanımına bağlı seyrek gelişen ve ölümle sonuçlanabilen nöroleptik malign sendromu. Monoaminoksidaz inhibitörleri (MAOİ), TSA ve paroksetin, venfaksin gibi bazı yeni antidepresanların birden kesilmesi ise yoksunluk tablosu oluşturabilir. Bildirimler yeni kuşak antipsikotik kullanımına bağlı olarak diyabet, insülin direnci, lipid profili üzerine olumsuz etkiler, anjioödem, kardiyovasküler hastalık ve intihara eğilim riskinin artabileceğini göstermiştir. Psikotroplara bağlı advers ilaç etkilerinin bildirilebileceği tarafsız kuruluşların oluşturulması, dolayısıyla advers etki bildirimlerinin düzenli olarak izlenmesi tüm dünyada çok önem verilen bir konu haline gelmiştir. Bu bağlamda Türkiye'de farmakovijilans konusunda 1985 yılından beri T.C. Sağlık Bakanlığına bağlı olarak Türk İlaç Advers Etkilerini İzleme ve Değerlendirme Merkezi'nde (TADMER) faaliyetlerini sürdürmektedir. 2005 yılında bir dizi yeni düzenleme ile Sağlık Bakanlığı İlaç Eczacılık Genel Müdürlüğü bünyesinde Türkiye Farmakovijilans Merkezi (TÜFAM) daha işlevsel hale getirilmiştir. Advers ilaç etkileri ile ilgili sağlık personeline düşen görev, karşılaştıkları advers olayları hiç vakit kaybetmeden TÜFAM'a bildirmenin yanında, literatüre de kazandırarak dünyadaki tüm sağlık mesleği mensuplarını bilgilendirmek ve böylece bu alandaki farkındalığı artırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Advers ilaç etkisi, denetim, ilaç güvenliliği, farmakovijilans.

SIÇANLARDA YANIĞA BAĞLI OLARAK GELİŞEN İNCEBARSAK HASARINDA OBESTATİNİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Ömer Çetin
Danışmanın Adı-Soyadı: : Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2010

ÖZET

Yanık vakalarında çeşitli dokularda hasarının oluşmasında proinflamatuvar sitokinlerin salınımı ve oksidanların üretimi önemli rol oynamaktadır. Yanık hasarının gelişmesinde serbest radikallerin dokularda lokal inflamatuvar yanıta neden oldukları da bilinmektedir.

Bu çalışma, yanığa bağlı olarak gelişen ince bağırsakta oksidatif hasara karşı obestatin tedavisinin olası koruyucu etkisini tanımlamak için tasarlanmıştır. Yanık oluşturmak için sırt derileri traş edilmiş Wistar albino türü sıçanlar, eter anestezisi altında 10 saniye süreyle 90°C suya tutuldu. Yanık oluşturulmadan obestatin 250 mg/kg dozunda oral olarak uygulandı. Kontrol grubunda yine eter anestezisi altında sıçanların sırt bölgeleri 10 saniye süreyle 25°C suya tutuldu. Deney sonunda sıçanlar dekapite edildi ve kan numuneleri proinflamatuvar sitokinleri [tümör nekroz faktör-α (TNF-α) and interlökin 1 beta (İL-1β)], ve LDH aktivitesini analiz etmek için toplandı. İnce bağırsak doku örnekleri MDA ve GSH seviyelerini, MPO ve Na^+, K^+-ATPaz aktivitesini belirlemek için alındı. Yanık hasarı sitokin seviyelerinde ve LDH aktivitesinde önemli derecede artışa neden olmuştur. Yanık hasarına bağlı olarak ince bağırsak dokularında MDA seviyeleri ve MPO aktivitesi yüksek, GSH seviyeleri ile Na^+, K^+-ATPaz aktivitesi düşük bulunmuştur. Obestatin uygulaması yapılan sıçanlarda MDA ve MPO aktivitesi düşerken, düşük olan GSH seviyesi ve Na^+, K^+-ATPaz aktivitesi yükselmiştir.

Çalışmamızın sonuçları, obestatinin yanığa bağlı olarak gelişen ince barsak hasarını nötrofil inflatrasyonunu önleyerek gösterdiğini düşündürmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda obestatinin antiinflamatuar etkisinin daha ileri çalışmalarla araştırılması yanık vakalarında bu ajan için alternatif bir tedavi yaklaşımı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yanık, oksidatif hasar, ince bağırsak, obestatin

SIÇANLARDA YANIĞA BAĞLI OLARAK GELİŞEN AKCİĞER HASARINDA OBESTATİNİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Burak Özdemir
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2010

ÖZET

Yanık vakalarında akciğer hasarının oluşmasında proinflamatuvar sitokinlerin salınımı ve oksidanların üretimi önemli rol oynamaktadır. Yanık oluşturulmuş hayvan modellerinde oksijen radikallerinin, yanığa bağlı şok gelişiminin yanısıra lokal inflamatuvar yanıta neden oldukları da gösterilmiştir. Bu çalışma, yanığa bağlı olarak gelişen akciğer dokusundaki oksidatif hasara karşı obestatin tedavisinin olası koruyucu etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yanık oluşturmak için sırt derileri traş edilmiş Wistar albino türü sıçanlar, eter anestezisi altında 10 saniye süreyle 90°C suya tutuldu. Yanık oluşturulmadan obestatin 250 mg/kg dozunda oral olarak uygulandı. Kontrol grubunda yine eter anestezisi altında sıçanların sırt bölgeleri 10 saniye süreyle 25°C suya tutuldu. Deney sonunda sıçanlar dekapite edildi ve kan numuneleri proinflamatuvar sitokinleri [tümör nekroz faktör-α (TNF-α) and interlökin 1 beta (İL-1β)], ve LDH aktivitesini analiz etmek için toplandı. Akciğer doku örnekleri MDA ve GSH seviyelerini, MPO ve Na^+, K^+-ATPaz aktivitesini belirlemek için alındı. Yanık hasarı sitokin seviyelerinde ve LDH aktivitesinde önemli derecede artışa neden olmuştur. Yanık hasarına bağlı olarak akciğer dokularında MDA seviyeleri ve MPO aktivitesi yüksek, GSH seviyeleri ile Na^+, K^+-ATPaz aktivitesi düşük bulunmuştur. Obestatin uygulaması yapılan sıçanlarda MDA ve MPO aktivitesi düşerken, düşük olan GSH seviyesi ve Na^+, K^+-ATPaz aktivitesi yükselmiştir.

Çalışmamızın sonuçları, obestatinin yanığa bağlı olarak gelişen akciğer hasarını nötrofil inflatrasyonunu önleyerek gösterdiğini düşündürmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda obestatinin antiinflamatuar etkisinin daha ileri çalışmalarla araştırılması yanık vakalarında bu ajan için alternatif bir tedavi yaklaşımı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yanık, oksidatif hasar, akciğer, Obestatin

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE OTC İLAÇLAR

Adı-Soyadı : Ceyhun Dalkıran
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2010

ÖZET

Dünyada artan ilaç tüketimine parelel olarak, tüm dünyada "etkinliği ve güvenirliliği kanıtlanmış" olan ilaçların reçeteli ilaç statüsünden reçetesiz ilaç statüsüne geçiş eğilimi hızlanmaktadır. Ancak dünya eğilimine baktığımızda reçetesiz ilaçlar, her zaman geri ödeme listesinden çıkarılmış ya da eczane dışında satılabilen ilaç anlamına gelmemektedir.

Bilindiği gibi ABD ve Avrupa'daki birçok ülkede reçetesiz ilaçlar ile ilgili yasalar bulunmaktadır. Ülkemizde reçetesiz ilaç konusu, Türkiye'nin AB ile tam üyelik müzakereleri çerçevesinde gündeme gelmiştir. 17. Şubat 2005'de çıkartılan "Beşeri Tıbbi Ürünlerin Sınıflandırılmasına Dair Yönetmelikte, reçeteli ürünler kriterleri tanımlanmış ve bu kriterler dışında kalan ürünlerin "reçetesi" olarak satılabileceği karara bağlanmıştır. Reçetesiz ilaçlar, hastanın doktor reçetesi olamadan kolayca ulaşabileceği ilaçlar olduğundan, hastalar bu ilaçları kullanırken çok dikkatli olmalıdır. Hem eczacıların hem de hastaların bu konuda eğitimleri önem arz etmektedir. OTC (Over the Counter, Tezgah Üstü) ilaçlar, her ne kadar güvenilirliği kanıtlanmış ilaçlar olsa da, diğer ilaçlarla birlikte kullanıldıklarında ve hastalık durumlarına göre istenmeyen etkiler meydana gelebilir. İstenmeyen etkilerin oluşmaması için bilgili ve bilinçli olunması gerekmektedir.

Bu çalışmada, dünyadaki gelişmiş bazı ülkelerin OTC mevzuatları karşılaştırılmış ve ülkemizdeki reçetesiz ilaca bakış açısı değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: OTC, Avrupa Birliği, reçetesiz ilaç, yönetmelik

OTC İLAÇLARA GENEL BAKIŞ VE ÜLKEMİZDE OTC İLAÇ YÖNETMELİĞİ NASIL OLMALI ?

Adı-Soyadı : Hakan Yümnü
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2010

ÖZET

OTC (Over The Counter), tezgah üstü satılan ilaçlar veya reçetesiz ilaçlar, ülkemizde son yıllarda tartışılmakta ve sektörde farklı görüşler oluşmaktadır. Mevzuat çerçevesinde

güvenliği kanıtlanmış bazı ilaçların reçetesiz satılması durumudur, oysa ülkemizde antibiyotikler de dahil pekçok ilaç reçetesiz satılmaktadır.

Sağlık sektöründeki oyuncular açısından, reçetesiz ilaçlar konusunda endişeler bulunmaktadır. Bu konuda hazırlanacak yönetmelikle bu endişeleri gidermek mümkün olacaktır. Doktorların bir kısmında; bu gidişle eczacılar hasta tadavi etmeye başlar söylemi mevcuttur. Eczacıların bir kısmı da reçetesiz kapsamına girecek ilaçların, marketlerde de satılabileceği endişesini taşımaktadırlar. Bazı ilaç firmaları ise, bu kapsamdaki ilaçların geri ödeme kapsamına girmeyeceği için satışlarının düşeceğini düşünmektedir.

Bu çalışmada, ülkemizde son zamanlarda oldukça sık gündeme gelen reçetesiz ilaç kullanımı ile ilgi yönetmeliğin nasıl olmalı sorusuna, Avrupa Birliği Ülkelerindeki yönetmelikler gözden geçirilerek cevap aranacaktır. Diğer yandan bu kapsamda kullanılan ilaçların kullanımına bağlı ortaya çıkabilecek sorunlar ve bu ilaçların güvenli olarak nasıl kullanılması gerektiği bilgilileri yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: OTC, reçetesiz ilaç, Avrupa Birliği, yönetmelik, eczane

DENEYSEL DİYABETİK HAYVAN MODELLERİ

Adı-Soyadı : Göktuğ Gülşen
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Kübra ELÇİOĞLU
Yılı : 2010

ÖZET

Çeşitli hastalıkların tanılarının konması, patogenezlerinin aydınlatılması ve tedavi seçeneklerinin irdelenmesi için yapılan araştırmalarda deneysel hayvan modelleri çok çeşitli faydalar sağlamaktadır. Diabetes Mellitus yaşam boyu süren, sürekli izlem ve tedavi gerektiren, akut ve kronik komplikasyonları nedeniyle hastanın yaşam kalitesini oldukça azaltan, morbiditesi, mortalitesi ve topluma ekonomik yükü yüksek metabolik bir hastalıktır. Bu nedenle patogenezinin aydınlatılması önem taşımaktadır. Bu amaçla diyabet araştırmalarında yaygın olarak farklı hayvan türleri kullanılmıştır. İlk araştırmalarda pankreasın glukoz homeostazını sağlamadaki rolünü tespit etmek için pankreatektomi (pankreasın bir kısmının veya tamamının çıkarılması) yapılan hayvanlar kullanılmıştır. Bu

araştırmalar insülinin keşfi ve saflaştırılması ile sonuçlanmıştır. Günümüzde deneylerde hayvanlarm kullanılması tartışmalı bir konudur ve dünyanın her yerinde yasal ve etik sınırlamalara maruz kalmaktadır.

Deneylerin çoğu kemirgen hayvanlar üzerinde uygulanmaktadır. Ancak bazı çalışmalar da hala farklı büyüklükteki hayvanlar üzerinde yapılmaktadır. Streptozotosin ve alloksan gibi bazı toksinler sıçanlarda ve farelerde hiperglisemiye neden olur. Seçici çiftleştirme ile, tip 1 ve tip 2 diyabetlere uygun olduğu düşünülen modeller ya da insulin direnci, obezite gibi fenotiplerle ilgili olan çeşitli hayvan soyları üretilmiştir. Hastalığın patogenezi ve komplikasyonları üzerine çalışmalarda kullanılmalarının yanı sıra, pankreas adacık hücreleri nakli ve koruyucu yöntemler gibi tüm yeni diyabet tedavi yöntemleri de ilk olarak hayvanlarda uygulanmaktadır. Son yıllarda moleküler biyoloji teknikleri kullanılarak, diyabet çalışmaları için knock-in (ek bir geni bulunan), generalized knock-out ve doku spesifik knockout (bir geni silinmiş ya da mutasyona uğramış) fareleri kapsayan çok sayıda yeni hayvan modelleri üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, hayvan modeli, streptozotosin, alloksan, knock-out.

DİYABETTE ENDOTEL DİSFONKSİYONU

Adı-Soyadı : Kürşat Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Kübra ELÇİOĞLU
Yılı : 2010

ÖZET

Diabetes Mellitus günümüzün popüler hastalıklarından biridir. Dünya ülkelerinde yemek yeme alışkanlıklarının değiştirilmesi ile görülme sıklığı her geçen gün artmaktadır. Son 20 yılda yapılan araştırmalarda endotelin, tüm damar düz kaslarında bulunduğu, damar duvarını kaplayan ince bir epitelyum tabakası olduğunu ve vasküler tonus ve yapısını düzenlediği belirtilmiştir. Endotel disfonksiyonunun diyabetik kişilerin vasküler hastalıklarının patogenezinde güçlü rol oynadığı ileri sürülmüştür. Diyabetli kişilerde endotel disfonksiyonunun en önemli sebebi hiperglisemi olmasına rağmen bu olgunun altında yatan sebepler pek çok faktöre bağlıdır. Son yapılan çalışmalarda inflamasyon, insulin rezistansı ve

takip eden endotel disfonksiyonunun aterotrombotik sürecin başlaması ve gelişmesinde önemli ve bağımsız yerlerinin olduğu ortaya konulmuştur.

Bu süreçteki mekanizmaları anlamak diyabetik hastalarda yeni tedavi yaklaşımları geliştirmek için yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, endotel disfonksiyonu, insülin direnci, hiperglisemi.

SERBEST ECZACILARIN EŞDEĞER İLAÇLARA BAKIŞI

Adı-Soyadı : H. Mustafa Gannemoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Hale TOKLU
Yılı : 2010

ÖZET

Tüm dünyada sağlık harcamalarının artmasıyla eşdeğer ilaç kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalar; gerek hekimlerin, gerek eczacıların, gerek de hastaların eşdeğer ilaç kullanımı konusunda bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir. Ülkemizde bu konuda yapılmıs bir çalışma yoktur. Çalışmamızda eczacıların eşdeğer ilaçla ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Çalısmamiz Kadiköy Merkez bölgesindeki serbest eczanelerde rastgele yöntemi ile seçilmis ankete katılmayı kabul eden 68 eczacının katılımıyla yapılmıstır. Eczacılara; demografik özellikleri, muadil ilaç kullanımıyla ilgili görüşlerini anlayabilmeyi amaçlayan açık ve kapalı uçlu toplam 25 soru sorulmuştur. Anketimize katılan 68 serbest eczacının %63.2' si (43/68) kadın, %36.8'i (25/68) erkektir. Anket sonuçları serbest eczacıların mesleki deneyim sürelerinin ve yaşlarının eşdeğer ilaç önermeleriyle ilişkisi olduğunu göstermiştir. Serbest eczacıların eşdeğer ilaç önerirken dikkat ettiklerini belirttikleri kriterler arasında ilacın etkinliği (%96.4), fiyatı (%81.8), firması (%82.1), ilacın fiziksel özellikleri (%61.3), piyasaya çıkma zamanı (%51.9) bulunmaktadır. Eczacıların %61.2' si (41/67) bazi eşdeğer ilaçların orjinalden farklı olabileceğini düsünmektedir. Eşdeğer ilacın orijinalden farkı yoktur diyen eczacı oranı ise %31.3 (21/67)'tur.

Elde edilen veriler eczacıların eşdeğer ilaç, konusunda daha fazla bilgilendirmeye ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eşdeğer ilaç, eczacı, Kadıköy-İstanbul, anket.

EŞDEĞER İLAÇ ve HEKİMLERİN EŞDEĞER İLACA BAKIŞI

Adı-Soyadı : Haşim Güneş
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Hale TOKLU
Yılı : 2010

ÖZET

Ülkemizde olduğu gibi dünyada sağlık harcamaları gün geçtikçe sürekli artmaktadır. Eşdeğer ilaç kullanımının yaygınlaştırılması sağlık harcamalarında tasarruf açısından önemlidir. Çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalar sonucu sağlık mesleği mensuplarının eşdeğer ilaç hakkında bilgi eksikliği olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada hekimlerin eşdeğer ilaç kullanımına yönelik bilgi ve tutumları araştırılmıştır. Bu amaçla Kadıköy Merkez Bölgesi'ndeki özel ve devlet hastanelerinde çalışan ve ankete katılmayı kabul eden 56 hekime yüz yüze anket yapılmıştır. Anket, hekimlerin sosyodemografik özelliklerini, eşdeğer ilaç ilgili bilgi düzeyi, görüşleri ve eşdeğer ilaç kullanımına yönelik tutumlarını inceleyen açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşmuştur.

Ankete katılan hekimlerden %17'si (6/35) hastalara sıklıkla eşdeğer ilaç önermekte olduğunu belirtti. "Tekrarlanan reçetelerde eşdeğer ilaç önerir misiniz?" sorusuna hekimlerin %47'si (26/55) evet yantını verdi. Hekimlerin %56,4'ü (31/55) bazı eşdeğer ilaçların orjinalden farklı olduğunu belirtirken, %32,7'si (18/55) eşdeğer ilaçların orijinal ilaçtan farklı olmadığını belirtmistir. Hekimlerin %41'i (23/50) eczacıların tüm ilaçlarda eşdeğer verirken hekime danışması gerektiğini belirtmistir. Elde ettigimiz sonuçlar hekimlerin eşdeğer ilaçlar konusundaki bilgisinin artırılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Eşdeğer ilaç, hekim, Kadıköy-İstanbul, anket.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SIÇANLARDA YANIĞA BAĞLI OLARAK GELİŞEN AKCİĞER HASARINA KARŞI BETAİN'İN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Burcu Satılmış
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2010

ÖZET

Proinflamatuvar sitokinlerin salınımı ve oksidanların üretimi yanığa bağlı akciğer hasarının mekanizmasını oluşturmaktadır. Yanık oluşturulmuş hayvan modellerinde oksijen radikallerinin, yanığa bağlı şok gelişiminin yanı sıra lokal inflamatuvar yanıta neden olan ajanlar olduğu gösterilmiştir.

Bu çalışma, yanığa bağlı olarak gelişen akciğerdeki oksidatif hasara karşı betain tedavisinin olası koruyucu etkisini tanımlamak için tasarlanmıştır. Yanık oluşturmak için sırt derileri traş edilmiş Wistar albino türü sıçanlar, eter anestezisi altında 10 saniye süreyle 90°C suya tutuldu. Yanık oluşturulmadan evvel 21 gün süre ile betain 250 mg/kg dozunda oral olarak uygulandı ve yanık oluşturulduktan sonra tek doz betain uygulaması yapıldı. Kontrol grubunda ise aynı işlem uygulandıktan sonra sırt bölgeleri 10 saniye süreyle 25° C suya tutuldu. Deney sonunda sıçanlar dekapite edildi ve kan numuneleri proinflamatuvar sitokinleri [tümör nekroz faktör alfa (TNF-α)] ve interlökin 1 beta (İL-1β)], ve laktat dehidrojenaz (LDH) aktivitesini analiz etmek için toplandı. Akciğer (AC) doku örnekleri histolojik analizlerin yanı sıra malondialdehit (MDA) ve glutatyon (GSH) seviyelerini, myeloperoksidaz (MPO) ve sodyum-potasyum adenozin trifosfataz (Na^+, K^+-ATPaz) aktivitesini belirlemek için alındı. Yanık hasarı sitokin seviyelerinde ve LDH aktivitesinde önemli derecede artışa neden olmuştur. Yanık hasarına bağlı olarak AC dokularında MDA seviyeleri ve MPO aktivitesi yüksek, GSH seviyeleri ile Na^+, K^+-ATPaz aktivitesi düşük bulunmuştur. Yanığın serum ve dokuda neden olduğu tüm değişikliklerin betain uygulaması ile anlamlı olarak düzeldiği saptanmıştır.

Bu çalışmanın sonucunda betainin yanığın neden olduğu AC hasarına karşı koruyucu etkilerinin gösterilmesi toksisitesi olmayan bu ajanın klinik açıdan yeni bir tedavi prensibi oluşturabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Betain, yanık, sıçan, akciğer, malondialdehit.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SIÇANLARDA OLUŞTURULAN YANIK HASARINA KARŞI BETAİN'İN İNCE BARSAKTA KORUYUCU ETKİSİ

Adı-Soyadı : Şeyma Usta
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2010

ÖZET

Bu çalışmada yanığın neden olduğu serbest radikal oluşumunun barsakta meydana getirdiği yapısal ve fonksinel değişiklikleri histolojik ve biyokimyasal olarak değerlendirmek, betain uygulamasının bu parametrelerde oluşabilecek değişikliklere etkilerini incelemek amaçlanmıştır.

Yanık oluşturmak için sırt derileri traş edilmiş Wistar albino türü sıçanlar, eter anestezisi altında 10 saniye süreyle 90°C suya tutuldu. Yanık oluşturulmadan evvel 21 gün süre ile betain 250 mg/kg dozunda oral olarak uygulandı ve yanık oluşturulduktan sonra tek doz betain uygulaması yapıldı. Kontrol grubunda ise aynı işlem uygulandıktan sonra sırt bölgeleri 10 saniye süreyle 25°C suya tutuldu. Deney sonunda sıçanlar dekapite edildi ve kan numuneleri proinflamatuvar sitokinleri [tümör nekroz faktör-α (TNF-α) ve interlökin 1 beta (İL-1β)], ve laktat dehidrogenaz (LDH) aktivitesini analiz etmek için toplandı. Bağırsak transit zamanı ölçüldü. Bağırsak doku örnekleri histolojik olarak değerlendirmek ve malondialdehit (MDA), glutatyon (GSH) seviyeleri ile myeloperoksidaz (MPO) ve Na^+-K^+-ATPaz aktivitesini belirlemek için alındı. Yanık hasarı sitokin seviyelerinde ve LDH aktivitesinde önemli derecede artışa neden olmuştur. Yanık hasarına bağlı olarak barsak dokularında MDA seviyeleri, MPO aktivitesi yüksek, GSH seviyeleri ile Na^+, K^+-ATPaz aktivitesi ve bağırsak transit zamanı düşük bulunmuştur. Işık mikroskobu incelemelerinde dokuda yaygın nötrofil infiltrasyonu ve özellikle barsakta yaygın hasar oluşturduğu saptanmıştır. Betain uygulanan gruplarda ise dokuda hasarın azaldığı görülmüştür. Yanığın serum ve dokuda neden olduğu tüm değişikliklerin Betain uygulaması ile anlamli olarak düzeldiği saptanmıştır.

Bu bulgular ışığında betainin yanigin neden olduğu bağırsak hasarina karşı koruyucu etkilerinin gösterilmesi toksisitesi olmayan bu ajanın klinik açıdan yeni bir tedavi prensibi oluşturabileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Betain, yanık, sıçan, ince bağırsak, malondialdehit.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILARIN MENOPOZ DESTEK ÜRÜNLERİNE BAKIŞININ VE BU KONUDAKİ BİLGİ DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı : İrem Özdoğan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gül AYANOĞLU-DÜLGER
Yılı : 2011

ÖZET

Orta yaş ve üzeri kadınlar menopoz ve postmenopozal dönemde, sağlıklarını etkileyebilecek ve tıbbi bir destek almalarını gerektirecek fizyolojik değişikliklerden geçmektedirler. Bu yüzden, son yıllarda birçok kadın postmenopozal semptomların şiddetini azaltmak amacıyla bitkisel suplemanlara yönelmiştir (Kolata, 2002).

Eczacıların postmenopozal bitkisel destek suplemanlarına karşı olan tutumları, bu ürünlerle ilgili bilgi düzeyleri ve ürünlerin ne derecede talep edildiğini değerlendirmek için İstanbul'un Kartal, Üsküdar, Ataşehir, Ümraniye, Kadıköy, Çapa ve Beyoğlu ilçelerinde 100 eczacıya anket uygulanmıştır. Bu anket aracılığı ile en çok kullanılabileceğini düşündüğümüz aşağıdaki bitkiler ve bunlardan elde edilen droglarla ile ilgili sorular yöneltilmiştir.

- Evening primrose
- Valeriana root
- Soya
- Black cohosh
- Dong quai
- Ginseng
- St. John's wort
- Ayrıca hayvansal olarak, Omega 3.

Çalışma sırasında eczacılara bu droglarla ile ilgili sorular da yöneltilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Besin takviyeleri, bitkisel ilaç, eczacı, menopoz, akılcı ilaç kullanımı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HEMŞİRELERİN FARMAKOVİJİLANS UYGULAMALARINA BAKIŞI VE ADVERS ETKİ BİLDİRİMİ KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİ

Adı-Soyadı Orhun Durmuş
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gül AYANOĞLU-DÜLGER
Yılı **:** 2011

ÖZET

Farmakovijilans ilaçların, bitkisel ve biyolojik ürünlerin istenmeyen etkilerinin tanımlanması, değerlendirilmesi ve hastaların bu zararlı etkilerden korunmasını amaçlayan önemli bir disiplindir. Bu alanda hemşirelere önemli görevler düştüğü için hemşirelerin bu konudaki bilgi düzeylerinin ve tutumlarının araştırılması amaçlanmıştır. İstanbul Anadolu yakasındaki 6 devlet hastanesinde yapılan bu çalışmada ziyaret edilen 250 hemşireden anket yapmayı kabul eden 152 hemşireyle yüzyüze görüşülerek farmakovijilans ve advers etki bildirimine yönelik bilgi düzeyleri ve tutumları değerlendirilmiştir.

Anket hemşirelerin sosyodemografik özellikleri, farmakovijilans konusundaki bilgi düzeyleri ve advers etki bildirimine yönelik tutumlarını incelemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Görüşülen hemşirelerin %3'ü erkek, %97'si kadındır. Hemşirelerin %89'u 40 yaş ve altındadır. Bu hemşirelerin %57'sinin mesleki deneyimi 5 yıldan azdır ve %7'si lisansüstü eğitim yapmıştır. Farmakovijilansın tanımlanmasına yönelik soruyu hemşirelerin %7'si (12) doğru tanımlamış, %93'ü (140) yanlış veya eksik tanımlamış veya bu konuda bilgisi olmadığını ifade etmiştir. Hemşirelerin %76'sı (116) son bir yıl içinde kendilerine advers olay bildirimi yapıldığını, kendilerinin de bunu doktorlara, ilaç mümessillerine veya Türkiye Ulusal Farmakovijilans Merkezine ilettiklerini söylemişlerdir. Bildirim yapmama mazereti olarak en çok bildirimin zorunlu olmaması (%52) ve vakit azlığını (%25) göstermişlerdir. Diğer sebepler arasında bildirim yapmanın gereksizliği, klinik bilginin yetersizliği, yasal sorumluluk korkusu, bildirim formlarının karışıklığı, nereye, nasıl bildirim yapacağını bilememe gibi gerekçeler yer almaktadır. Hemşirelerin %82'si farmakovijilans ile ilgili düzenlenecek bir eğitime katılacaklarını ifade etmiştir. Hemşireler bu eğitimin seminer/kurs/konferans (%90), uzaktan eğitim/internet (%18), broşür/kitap (%41) ile verilmesini tercih etmektedir. İl sağlık müdürlüğü veya eczacılık fakülteleri tarafından verilmesini istemişlerdir. Bulgularımız farmakovijilans ile ilgili seminerler ve/veya yazılı materyal ile hemşirelere yönelik eğitim programlara ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Farmakovijilans, advers etki, hemşire, akılcı ilaç kullanımı, rasyonel farmakoterapi, farmasötik bakım.

ECZACILARIN ELEKTRONİK BİLGİ KAYNAĞI KULLANIMININ ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı : Erhan Öner Tığ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gül AYANOĞLU-DÜLGER
Yılı : 2011

ÖZET

Günümüzde pazardaki ilaç sayısı ve çeşidinin artmasıyla birlikte elektronik bilgi kaynaklarının kullanımı yaygınlaşmıştır. Ancak bu elektronik bilgi kaynaklarının ne sıklıkla kullanıldığı, kullanım yaygınlığı ya da kullanım amacına yönelik ülkemizde yapılmış. bir çalışma bulamadık. Çalışmamızdaki amacımız eczacıların bu kaynakları ne amaçlarla kullandıklarını ve bu kaynaklardan ne ölçüde yararlandıklarını tespit etmektir.

Çalışmamız İstanbul Anadolu yakasında Ataşehir, Kadiköy, Kartal, Pendik, Samandıra, Ümraniye ve Üsküdar bölgelerindeki serbest eczanelerden ankete katılmayı kabul eden 102 eczanede yapılmıştır. Eczacılara; demografik özellikleri, elektronik bilgi kaynakları ile ilgili bilgi düzeyleri ve bu kaynakları meslekleri ile ve eczanenin çalışma programı içinde ne oranda kullandıkları konusundaki görüşlerini değerlendirebilmemizi sağlayacak açık ve kapalı uçlu sorular sorulmuştur. Anketimize katılan 102 eczacının tamamının en az bir elektronik bilgi kaynağı kullandığı tespit edildi. Eczacılar elektronik bilgi kaynaklarını ortalama 8 yıldır kullanmakta idi.. Bu eczacıların % 99'u (n=101) fakültede elektronik bilgi kaynakları konusunda egitim almadığını belirtmiştir. Ankete katılan eczacılar bu bilgi kaynaklarını en çok hastalara ilacı ile ilgili bilgi vermek için kullandıklarini söylemiştir.

Yapılan çalışma sonunda elektronik bilgi kaynaklarının yaygın olarak kullanıldığı, ancak yeterince verimli kullanılmadıkları görülmüştür. Bu durumun düzeltilmesi için lisans eğitimi sırasında bu kaynaklarla ilgili dersler verilebilir ya da bu kaynakları pazarlayan firmalarla iş birliği yapılarak eğitim programları düzenlenebilir, görüşündeyiz.

Anahtar Kelimeler: Elektronik bilgi kaynakları, eczacı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GELECEĞİN TEDAVİ YAKLAŞIMI: BİREYE ÖZGÜ TEDAVİ

Adı-Soyadı : Ünzile Yaman
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2011

ÖZET

Geçmiş ve kısmen günümüzün tıbbı, tek ölçüt ve dozun herkese uygun olduğu temeline dayalıdır ve "istatistikî olarak anlamlılık sınırları" içindeki değişimleri kapsar. İlaçların çoğu güvenlik ve etkinliği geniş kitleler üzerinde değerlendirilerek geliştirilen ve onaylanan, her biri tanılarına göre tüm hastalara reçete edilebilen ilaçlardır. Bireye özgü tedavide ise söylem "doğru zamanda, doğru hasta için, doğru tanı, doğru doz ve doğru ilaç" şeklindedir. Bunun anlamı; genetik çeşitlilik hakkında bilinenlerin, daha düşük ilaç dozu ile tedavi edilebilecek hastayı önlenebilir yan etkilerden koruyabilmesi ve risk altında olan grubun hastalık başlamadan önleyici izlenim sağlayabilmesidir.

Genetik ve moleküler biyoloji alanındaki araştırmalara dayanan bireye özgü tedavi kavramı, psikofarmakolojinin çözüm bekleyen en önemli konusu haline gelmiştir. Tek nükleotid polimorfizminin bireyler arasında ilaca cevap farklılığına sebep olduğu bilinmekle birlikte, şizofreni, majör depresyon ve bipolar bozukluğun da dahil olduğu birçok psikiyatrik bozukluk etiyolojik olarak poligenik kabul edilir. Geriye dönük olarak bulgular toplu olarak değerlendirildiğinde de, psikiyatride terapötik doz ayarlanması, yanıt öngörme, advers ilaç reaksiyonlarını azaltma, erken tanı ve kişisel sağlık planlaması bireye özgü tedaviyi daha da destekler yöndedir. Özetle, "hastalığı değil, hastayı tedavi etmek" olarak da tanımlanan bireye özgü tedavi, yönerge, protokol ve algoritmalar çağı olarak bilinen günümüz psikiyatrisinde kolaylıkla üstesinden gelinebilecek bir durum değildir.

Biyoteknoloji ve moleküler tıp alanındaki gelişmelere dayanılarak, yirmi birinci yüzyılın ikinci on yılında önemli gelişmeler ve devrimler bekleniyor. Bu da kansere çare bulma veya kronik hastalıkların yönetiminde kolaylık sağlayacaktır. İlerlemelerin çoğu nanobiyoteknoloji ve kök hücre kullanımı ile olacaktır. Otomasyon, robotik ve bilişim teknolojiler i de bireye özgü tedaviye kısmen dahil edilecektir. Rejeneratif tıp ve doku mühendisliği alanındaki ilerlemeler santral sinir sistemi ve kalp hastalıklarında hasarın onarım rejenerasyonunu sağlayacaktır. Nörolojik hastalıkların tedavisinde vurgu semptomların kontrolünden ziyade

nöroprotektif yöntemler üzerinde olacaktır. Bulaşıcı hastalıkların yönetimi, her ne kadar öngörülemeyen sorunlar mevcut olsa da, gelişecektir. Bu ilerlemenin ışığında bireye özgü tedavi hasta yönetiminin önemli bir parçası olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bireye özgü tedavi, terapötik doz, polimorfizm, genetik

PSİKİYATRİDE İLAÇ KAYNAKLI HASTALIKLAR

Adı-Soyadı : Mehmet Osmanağaoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2011

ÖZET

Hekimler genellikle ilaca karşı alerjisi olan hastalarla karşı karşıyadır. Bu nedenle güvenli bir reçete hazırlamak zordur. Bu tür hastalar zordur. Bu derlemenin amacı doktorlara ilaç kaynaklı hastalığı olan hastalara karşı yönetim planlarında yardımcı olmaktır. Bu bilgiler doktorların doğal alerjik reaksiyonlar ve immünolojik olmayanlar arasındaki farkı ayırt etmelerini sağlar. Anamnez, fizik muayene ve laboratuvar bulguları değerlendirme için yardımcı olabilir ve ilacın yeniden uygulanmasıyla ilgili rehberlik sağlanır. Ancak ilaç kaynaklı reaksiyonlardan sorumlu mekanizmayı daha iyi anlayana kadar yönetim araçları sınırlı kalacaktır.

Advers ilaç reaksiyonları zararlı ve beklenmeyen reaksiyonlardır. Tanı, tedavi ve önleme için kullanılan dozlarda istenmeyen etkiler meydana gelir. Advers ilaç reaksiyonlarının çoğu kayıtlara geçmediğinden bunların insidansını hesaplamak zordur. Sınırlı verilere rağmen, yapılan analizler hastanede yatan ciddi advers ilaç reaksiyonlarının insidansını %6.7 gösterdi. Ciddi ve ciddi olmayan advers ilaç reaksiyonları birlikte incelendiğinde oran %15.1 oluyor. Ek olarak, advers ilaç reaksiyonlarının fazlalığı, morbidite ve mortalitesi maliyeti artırır. 700 yataklı bir eğitim hastanesinin yılda advers ilaç reaksiyonları için harcadığı para 5-6 milyon dolar. Özellikle reçete ile ilgili hatalardan kaynaklanan çoğu ilaç reaksiyonları önlenebilir olmasına rağmen bir çok advers ilaç reaksiyonu da önlenemez. İlaç firmaları ilaçlar piyasaya çıkmadan önce advers reaksiyon profillerini bir an önce atlatmaya çalışırlar. Advers etkiler eksiksiz bilinmemektedir. Bu yüzden en şiddetli ilaç kaynaklı reaksiyonlar bile lisanslanmadan önce bilinmemektedir. Bu yüzden pazarlama sonrası gözetim gereklidir. Hatta

gelişmiş gözetim uygulansa bile problem çözülmüyor. Daha fazla ilaç pazarlandıkça ve daha fazla kişi kullandıkça advers ilaç reaksiyonları muhtemelen artmaya devam edecektir. Bu yüzden ilaca bağlı hastalığı olan bireylerin raporlama, değerlendirme ve yönetimleri için daha iyi yaklaşımlar tasarlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Psikiyatri**,** advers ilaç etkisi, denetim, ilaç güvenliliği, farmakovijilans.

SIÇANLARDA SEPSİSE BAĞLI OLARAK GELİŞEN BEYİN HASARINA KARŞI ETANERSEPTİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Atman Yavuz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2011

ÖZET

Sepsis vakalarında proinflamatuvar sitokinlerin salınımı ve oksidanların üretimi doku hasarı ve organ yetmezliklerinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu çalışma, yanığa bağlı olarak gelişen beyindeki oksidatif hasara karşı etanercept tedavisinin olası koruyucu etkisini tanımlamak için tasarlanmıştır. Bu amaçla Wistar albino türü sıçanlarda, eter anestezisi altında çekum, ileoçekal valfin distalinden bağlanmış ve 18 G iğneyle 3 adet delik açılmıştır. Hafif sıkılarak, dışarıya feçes çıkarılmış ve peritona bulaştırılmıştır. Daha sonra USP 4/0 cerrahi ipek sütürle dikilerek batın kapatılmıştır. Dehidratasyonu önlemek amacıyla subkutan 5ml/rat serum fizyolojik enjeksiyonu yapılmıştır. Cerrahi işlemden hemen sonra etanercept (1 mg/kg, ip) verilmiştir. Kontrol (sham) grubunda ise aynı şekilde batın açılarak çekum manipüle edilmiş; ancak başka bir işlem yapmadan geri kapatılmıştır. 16 saat sonra hayvanlar dekapite edilmişler ve beyin dokularından örnekler alınmıştır.

Beyin doku örneklerinde MDA ve GSH seviyeleri, ve MPO aktiviteleri tayin edilmiştir. Sepsise bağlı olarak beyin dokularında MDA seviyeleri ve MPO aktivitesi yüksek, GSH seviyeleri ise düşük bulunmuştur. Etanersept uygulaması yapılan sıçanlarda MDA ve MPO aktivitesi düşerken, düşük olan GSH seviyesi yükselmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızın sonuçları, etanerseptin sepsiste beyin dokusunda gelişen oksidatif hasarı nötrofil inflatrasyonunu önleyerek gösterdiğini düşündürmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda etanerseptin sepsis vakalarında alternatif bir tedavi yaklaşımı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sepsis, oksidatif hasar, beyin, Etanersept

SIÇANLARDA SEPSİSE BAĞLI OLARAK GELİŞEN AKCİĞER HASARINA KARŞI ETANERSEPTİN KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Rabia Canan Koçak
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2011

ÖZET

Sepsis vakalarında proinflamatuvar sitokinlerin salınımı ve oksidanların üretimi doku hasarı ve organ yetmezliklerinin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Bu çalışma, yanığa bağlı olarak gelişen akciğer oksidatif hasara karşı etanercept tedavisinin olası koruyucu etkisini tanımlamak için tasarlanmıştır. Bu amaçla Wistar albino türü sıçanlarda, eter anestezisi altında çekum, ileoçekal valfin distalinden bağlanmış ve 18 G iğneyle 3 adet delik açılmıştır. Hafif sıkılarak, dışarıya feçes çıkarılmış ve peritona bulaştırılmıştır. Daha sonra USP 4/0 cerrahi ipek sütürle dikilerek batın kapatılmıştır. Dehidratasyonu önlemek amacıyla subkutan 5ml/rat serum fizyolojik enjeksiyonu yapılmıştır. Cerrahi işlemden hemen sonra etanercept (1 mg/kg, ip) verilmiştir. Kontrol (sham) grubunda ise aynı şekilde batın açılarak çekum manipüle edilmiş; ancak başka bir işlem yapmadan geri kapatılmıştır. 16 saat sonra hayvanlar dekapite edilmişler ve akciğer dokularından örnekler alınmıştır.

Akciğer doku örneklerinde MDA ve GSH seviyeleri, ve MPO aktiviteleri tayin edilmiştir. Sepsise bağlı olarak akciğer dokularında MDA seviyeleri ve MPO aktivitesi yüksek, GSH seviyeleri ise düşük bulunmuştur. Etanersept uygulaması yapılan sıçanlarda MDA ve MPO aktivitesi düşerken, düşük olan GSH seviyesi yükselmiştir.

Çalışmamızın sonuçları, etanerseptin sepsiste akciğer dokusunda gelişen oksidatif hasarı nötrofil inflatrasyonunu önleyerek gösterdiğini düşündürmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda etanerseptin sepsis vakalarında alternatif bir tedavi yaklaşımı sağlayacağı düşünülmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Sepsis, oksidatif hasar, akciğer, Etanersept

METABOLİK SENDROMDA ADİPOSİTOKİNLERİN ROLÜ VE EGZERSİZİN ETKİSİ

Adı-Soyadı : Buse Cüranlı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2011

ÖZET

Sitokinler doku ve hücrelerin fizyolojilerini olumlu ve olumsuz yönlerden etkileyen maddelerdir. Bu derlemede bazı hastalıklarda önemli role sahip sitokinler, bu sitokinlerin gerek metabolik risk faktörleri ve gerekse fiziksel aktivite ile ilişkileri değerlendirilmiştir. Gençlerde metabolik risk faktörleri ile adiponektin, interleukin-6 (IL-6), resistin, tümor nekroz faktör alfa (TNF-α) ve C-reactive protein (CRP) arasındaki ilişki ve bu sitokinlerin dolaşımdaki konsantrasyonlarının fiziksel aktiviteye veya egzersiz çalışmasına bağlı olarak değişim gösterip göstermediği tam olarak aydınlatılmamıştır. Çeşitli çalışmalardan elde edilen sonuçlar adiponektin konsantrasyonunun yağ dokusu miktarı ile ters orantılı olduğunu, diğer bir deyişle adiposit miktarı artarken adiponektinin azaldığını gösterirken, diğer sitokinlerin; TNF-α, IL-6, resistin and CRP konsantrasyonlarının ise artmış adiposit ile arttığını göstermektedir. Çalışmalardan elde edilen sonuçlar azalmış adiponektini artmış insulin rezistansına bağlarken, bazı kanıtlar artmış TNF-α ve resistini artmış insulin rezistansına bağlamaktadır. Çeşitli çalışmalar yükselmiş kan basıncı ile azalmış adiponektin, artmış TNF-α ve CRP konsantrasyonları arasında bağlantı kurmaktadır. Fiziksel aktivitedeki artışın ise adiponektin düzeylerini artırdığı buna karşılık TNF-α ve resistin düzeylerini düşürdüğünü göstermiştir.

Bu sonuçlar egzersizin, sitokin konsantrasyonunu olumlu etkilediğini göstermektedir. Sitokinlerin metabolik risk faktörleri ile ilişkisi tam anlaşılamamış olmasına rağmen çocuklukta obezite gibi kronik inflamatuvar durumların bir pro-inflamatuvar profil ve artmış risk faktörleri ile ilişkili olduğunu, fiziksel aktivite veya egzersiz çalışmasının ise bu profile koruyucu bir etki sağladığına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Metabolik sendrom, egzersiz, adiponektin, sitokin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÇOCUKLARDA İLAÇ KULLANIMI

Adı-Soyadı : İrem Süral
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2011

ÖZET

Yeni doğanlarda, bebeklerde ve çocuklarda ilaç kullanımı, genellikle yetişkinlere ait etkinlik, güvenirlik ve farmakolojik veriler üzerine temellendirilmektedir. Ancak vücut yüzey alanı ya da ağırlık üzerinden yetişkin dozlarının bebeklere ve çocuklara uyarlanması yapılırken; ilaç farmakokinetiğini, hedef organı ve organın ilaca duyarlılığını etkileyen gelişimsel değişimler göz ardı edilmektedir. Gerçekte, bu dozlama yöntemi; ilaç farmakokinetiği ve etkisi üzerindeki ontogeni etkilerin anlaşılmasının önemini ortaya koyan terapötik trajediler ile sonuçlanmıştır ve çocuk hasta popülasyonu için özel klinik deneyler ve farmakolojik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

İlaç etkisi hedef dokudaki serbest ilaç konsantrasyonuna ve hedef dokudaki ilaç reseptör yoğunluğu ve duyarlılığına bağlıdır. Hedef bölgedeki serbest ilaç konsantrasyonu ilaç dozu ve ilaç farmakokinetiği tarafından belirlenir. Vücut kompozisyonundaki gelişimsel değişimler, protein bağlanma dereceleri, eliminasyon organlarının fonksiyonu; plazma ilaç konsantrasyonu ve hedef bölgeye ulaşan ilaç miktarı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu gelişime bağlı değişimler, yenidoğanlar ve farklı yaş gruplarındaki çocuklarda doz düzenlemesi ve dozlam planı yapılırken mutlaka göz önüne alınmalıdır. Doğumu takiben meydana gelen hızlı değişimler, ilk birkaç gün ile birkaç hafta boyunca sıklıkla doz ayarlaması gerektirir. Yaşamın ilk 7 gününden sonra renal fonksiyondaki hızlı artışa bağlı olarak, antibiyotik dozları sık sık arttırılmalıdır. Normal büyüme ve gelişim dönemi boyunca ilaç reseptör ekspresyonu iyi çalışılmamıştır; ancak yenidoğan ve çocukluk dönemi boyunca ilaç etkisini değiştirebilmektedir.

Bu çalışma; bebekler, çocuklar ve adolesanlardaki famakokinetik ve farmakodinamik farklılıkları; bu farklılıkların ilaç kullanımına, çocuklarda doz hesaplanmasına, ilaç formülasyonuna etkilerini ve çocukluk döneminde yaygın kullanılan ilaçlar ile ilgili dikkat edilmesi geren hususları içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, bebek, farmakokinetik, doz hesaplama, ilaç

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GERİATRİK FARMAKOLOJİ-YAŞLILARDA İLAÇ KULLANIMI

Adı-Soyadı : Övgü Murt
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2011

ÖZET

Geriatri, yaşlılarda sağlık sorunlarını inceleyen bilim dalıdır. Yaşlılık dönemi; sağlık açısından bağımlılık dönemi, hukuk ve çalışma yaşamı açısından çalışma performansının ve verimliliğin azaldığı dönemdir. Kronolojik olarak bakıldığında ise 65 yaş ve üzeri yaş grubu olarak ele alınmaktadır. Ancak 65 yaş ve üzeri dönem de kendi içerisinde; 65-74 yaş (genç yaşlı), 75-84 yaş (yaşlı) ve 85 yaş ve üzeri dönem(ileri yaş) olarak gruplandırılır. Türkiye'de 65 yaş ve üzeri nüfus, 2000 yılındaki sayıma göre toplam nüfusun %5,6'sı olarak saptanmıştır.

Yaşlanmayla ortaya çıkan tıbbi sorunların artışı ile buna bağlı olarak ilaç kullanımındaki artış evrensel boyutta benzerlik gösterir. Fakat ilaç kullanımı bakımından ülkeler ve bölgeler arasında önemli farklılıklar görülebilmektedir. Bunun nedenleri arasında hekime başvuru alışkanlığı gibi sosyokültürel faktörlerden eğitim düzeyine, ekonomik koşullardan o toplumdaki beklenen ortalama yaşam süresine ve sık karşılaşılan hastalıklara kadar çok çeşitli faktörler sıralanabilir. Türkiye'de 1998-2005 yılları arasında yapılmış çalışmalarda, yaşlılarda ilaç kullanım oranının ortalama 3.25 olduğu belirlenmiştir. En sık kullanılan ilaçlar kardiyovasküler sistem ilaçları ve analjezik/antiinflamatuvar ilaçlarıdır. Ayrıca hastaların, ilaçları konusunda yeterince bilgilendirilmedikleri, reçetelerinin doğru formatta yazılmadığı gibi konular dikkati çekmektedir.

Artan yaşa bağlı olarak vücut fonksiyonlarında meydana gelen değişiklikler ilaç yanıtında önemli farklılıklar oluşturur. Bu nedenle de yaşlı bireylerde ilaç seçimi ve doz ayarlaması dikkatle yapılmalıdır. Özellikle renal ve hepatik klirenste azalmayı kapsayan farmakokinetik değişiklikler ile antikoagülanlar, kardiyovasküler ve psikotrop ilaçların sensivititesinde farklılık oluştan farmakodinamik değişimler önemlidir. Çok sayıda hastalığın bulunuşu, polifarmasi, reçetelenen ilacın tipi ve etkileşmeler yaşlı bireylerde ilaç yan etkilerine neden olan faktörlerdir. Yaşlılarda çok fazla kullanılan antikoagülanlar, kardiyovasküler ve solunum sistemi ilaçları, antidiyabetik ve psikotrop ilaçlara yanıtlarda görülen değişimler nedeniyle bu ilaçların reçetelenmesi ve kullanması esnasında dikkatli olunmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, farmakokinetik, polifarmasi, ilaç, advers etki.

ÇOCUKLARDA KLİNİK ARAŞTIRMALAR

Adı-Soyadı : Serap Akyazı
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2011

ÖZET

Pediatride temel ilke, çocuğun "yararını en çok gözetecek şekilde" davranmaktır. Bu temel ilkeden, çocuğun yaşamına ve onuruna saygı, himaye ve özen, yarar sağlama, zarar vermeme, yaşıyla uyumlu özerklik, dağıtımdan adil yararlanma ilkelerinden gelmektedir. Çocuklar erişkinlerde görülen pek çok hastalığa maruz kalırlar ve genelde aynı ilaçlarla tedavi edilirler. Ancak hem erişkin, hem de çocuklarda görülen hastalıkların tedavisi için geliştirilmiş ilaçların çoğu, yalnızca erişkinlerde denenmiştir. 1995'de ABD'de yayınlanan *Guidelines for the Ethical Conduct of Studies to Evaluate* başlıklı rapora göre: 1991'de, ilaç ürünlerinin %81'inin belirli yaş gruplarında kullanımı sınırlandırılmıştı; 1992'de, yeni kullanıma sunulan 19 ilacın %79'un çocuklarda kullanımı onaylanmamıştır

Oysa çocuklar erişkinlerin cüssece küçük benzerleri veya basitçe erişkinlerin minyatür halleri değildir. Son yüzyılın araştırmaları tıpta çocuğa etkin ve güvenli tedaviler uygulayabilmek için, onun anatomik, fizyolojik, fizyopatolojik özelliklerinin erişkinlerle farkının dikkate alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca, çocuklar homojen bir grup olarak kabul edilemezler, çünkü ilaçların absorpsiyon, dağılım, metabolizma ve itrah profilleri; ve gelişmekte olan organlar üzerindeki etkileri yaş gruplarına göre değişiklik gösterebilir. Çocukların organları erişkinlerden farklı anatomik özelliklere sahiptir ve bu da çocukluk yıllarında ilaçların farmakodinamiğinde farklılıklar ortaya çıkmasına yol açabilir.

Sonuç olarak, çocuklarla erişkinler arasında ilaçların farmakokinetiği ve farmakodinamiği açısından belirgin farklılıklar vardır; ve bu durum erişkinlerde elde edilen bilgilerin çocuklara projeksiyonunu olanaksız kılabilmektedir. Bu nedenle, esasında pek çok ilacın pediatrik hastalarda kullanımı endikasyon dışı ya da ruhsat-dışı "off-label" kullanım sayılır. Öte yandan, yalnızca pediatrik yaş grubunda görülen nadir ve ciddi hastalıklar vardır ve bunların pek çoğunun uygun tedavileri mevcut değildir. Çocukları etkin şekilde tedavi edecek yeni ilaçların geliştirilmesi, ilaçların çocuğun yaşına ve tanısına uygun biçimde kullanılabilmesi

için gereken klinik araştırmaların yapılması, onların korunup tedavi edilmesi etik bir yükümlülük olarak karşımızda durmaktadır. Çocuklarda yeterince araştırılmış ilaçlar bulunmadığında, potansiyel olarak yararlı ilaçlar mevcut olmasına karşın çocukları onlarla tedavi edememekte, ya da erişkinlerdeki çalışmalarla geliştirilmiş veya çocuklarda etkililiği empirik gözlemlere dayanan ilaçlarla tedavi edilmektedirler. İlaç ve/veya biyolojik ürünlerin pediatrik formülasyonlarının geliştirilmemesi halinde, çocuklar erişkinler için hazırlanmış preparatları (Örneğin: kapsülleri ve bazen de tabletleri) kullanamazlar. Bu nedenle, belki de çok yararlı olabilecek bir tedaviden yoksun kalabilirler.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, klinik araştırmalar, ilaç, advers etki, ruhsat dışı kullanım.

SPORDA DOPİNG VE İLAÇ SUİSTİMALİ: ANABOLİK ANDROJENİK STEROİDLER VE HORMONLAR

Adı-Soyadı : Ferhat Aşkın
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2011

ÖZET

Genel olarak doping; Sporcunun bizzat kendisi yada yönetici, antrenör, teknik direktör, doktor, fizyoterapist, masör gibi kişi yada kişilerin teşviki ile zihinsel ve/veya fiziksel performanslarını doğal olmayan yollarla arttırmak yada tıbbi açıdan uygun olmamasına karsın sadece yarışmaya katılabilmek amacı ile hastalıkların ve sakatlıkların tedavisi için bazı maddeleri kullanması olarak tanımlanabilir.

Dopingin yasaklanmasının ana nedeni sporun temel prensiplerine aykırı olmasıdır. Doping, aynı zamanda, sporcuların performanslarını arttırmak için yasaklanmış maddeleri ve yöntemleri kullanmaları ile elde edecekleri haksız avantajlardan bazı maddeler ile yöntemlerin neden olabileceği yan etkilerden sporcuları korumak için yasaklanmıştır. Doping sadece ahlak ve sağlık sorunu değil aynı zamanda yasal yaptırımları da olan bir sorundur. Doping maddelerinin hemen hepsi vücutta kısa ya da uzun süreli yan etkilere neden olurlar. Özellikle sporcular tarafından en çok kullanılan erkeklik hormonu benzeri maddelerin kalp krizi, iyi ve kötü huylu tümör oluşumu, karaciğer fonksiyon bozukluğu, kısırlık gibi

rahatsızlıklara neden olduğu bilinmektedir. Bu maddeleri kullanan sporculardan bazılarının, sportif yaşamları sırasında ya da sporu bıraktıktan sonra bu maddelerin kullanımı nedeniyle oluşan hastalıklar yüzünden öldüğü bilinmektedir.

Anabolik-androjenik steroidler sporcular tarafından en çok kullanılan doping maddelerindendir. Kas gücü ve kas kitlesini artırmak amacıyla kuvvet ve sürat sporlarında kullanılır. Testesteronların ve diğer ilgili steroidlerin iskelet kas sistemi üzerindeki anabolik faaliyeti ilaç kullanıcıları arasındaki popularitesinin nedenidir. Bu çalışmada, bu maddelerin kullanımına bağlı olarak meydan gelen etkiler ve sorunlar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doping, anabolik androjenik steroidler, hormonlar.

SPORDA DOPİNG VE İLAÇ SUİSTİMALİ: STİMÜLANLAR VE KULLANIMI KISITLI OLAN MADDELER

Adı-Soyadı : İsa İnce
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2011

ÖZET

Doping sporcu veya oyuncuların yarışma sırasında veya ona hazırlanırken, spor ahlakına yakışmayacak şekilde performanslarını suni olarak arttıracak ve sporcunun fiziksel ve psikolojik sağlığına zarar verecek, madde veya diğer mümkün metotları kullanmasıdır. Doping; hem haksız rekabete zemin hazırlaması, Fair Play anlayışına uymaması nedeniyle spor etiğine aykırıdır hem de sporcu sağlığını kısa ve uzun süreli olarak bozar ve hatta olası ölüm risklerinin oluşmasına neden olur. Bu nedenle doping WADA, Uluslar Arası Olimpiyat Komitesi (IOC), FIFA, UEFA, FIBA, IAAF gibi uluslar arası spor organizasyonları tarafından yasaklanmıştır.

Uyarıcılar sporcular tarafından uyanıklığı, konsantrasyon gücünü artırdığı ve yorgunluğu geciktirdiği gerekçesiyle kullanılır. Uyarıcıların yan etkileri, doza, süreye ve kullanım sıklığına bağlıdır. Düşük dozlarda bile yan etkiler görülebilir, yüksek dozlarda olumsuz etkiler daha da belirgindir. Kalp ve diğer hayati organların düzenli çalışması bozulabilir. Sporcular

tarafından kullanımı yasak olan iğer ilaç grubu narkotik analjeziklerdir. Bu ilaç etken maddelerine örnekler buprenorfin, dekstromoramid, diamorphin (heroin), hidrokodon, metadon, morfin, pentazosin, petidin ve benzer bileşikleri sayabiliriz. Bunların yanısıra; üzerinde doping kontrolü yapılacak idrarın bütünlüğünü, özelliğini bozmaya yönelik yöntem ve maddeler de doping olarak tanımlanmaktadır. Bunlar; İdrar söktürücü kullanma, sonda ile kendi idrarı yerine başkasının idrarını verme, idrar değiştirme, böbrekten doping maddesinin idrarla atılmasını önleme gibi yöntemlerdir.

Sportif aktiviteyi artırmak amacıyla kullanılan maddeler bir taraftan haksız rekabeti doğururken diğer taraftan kişinin sağlığını ciddi şekilde bozmakta hatta ölümlere dahi neden olmaktadır. WADA, atletik kapasiteyi arttırma özelliği olan genlerin, genetik elemanların ve/veya hücrelerin atletik performansı arttırmak üzere tedavi dışı kullanımını doping olarak tanımlanmaktadır. İlk kez 1998'de Fransa Turu sırasında ortaya çıkarılan erythropoietin kullanımıyla tartışmaya açılan gen dopingi araştırmaları, doping amacıyla kullanılan maddeler ve yöntemleri bu çalışmada detaylı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doping, stimülanlar, narkotik analjezikler, diüretikler, gen dopingi

HEMŞİRELERİN AKILICI İLAÇ KULLANIMINA BAKIŞININ VE BİLGİ DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı : Ediz Gümüşel
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Toklu
Yılı : 2011

ÖZET

Akılcı ilaç kullanımı, hastanın klinik gereksinimlerine karşılık gelen doğru tedaviyi, bireysel ihtiyacına uygun dozda, yeterli süre için, kendisi ve yaşadığı toplum için en düşük maliyetle almasıdır (Laing, 1990). AİK' da hekimler ve eczacılar kadar hemşireler de önemli bir role sahiptir. Yapılan araştırmalar gerek hekimlerin, gerek eczacıların AİK kavramını yeterince uygulamadıklarını göstermiştir. Hemşireler konusunda ise ülkemizde daha önce yapılan bir araştırma olmadığından bu çalışmada hemşirelerin AİK kavramına bakışının ve bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmamız İstanbul'da 6 devlet hastanesinde

görev yapan hemşirelerden ankete katılmayı kabul eden 141 hemşire ile yapılmıştır. Hemşirelere; demografik özellikleri, AİK kavramını duyup duymadıkları, bu konuda hangi sağlık personelinin rolünün daha önemli olduğu, ilaç konusunda danıştıkları kaynakları, hastalarla olan iletişim şekillerini derecelendirme usulü ile cevap verecekleri sorular yönelttik. Görüşülen hemşirelerin %2'si erkek, %98'si kadındır. Hemşirelerin yaş ortalamaları 28 ± 7'dir. Hemşirelerden 43'ü sağlık meslek liseli mezunu, 42'si önlisans mezunu, 56'sı ise lisans mezunudur. "Akılcı ilaç kavramını duydunuz mu?" Sorusuna (n= 141) hemşirelerin %52'si hayır, %48'si evet cevabını vermiştir. AİK'da kimin rolü önemlidir sorusuna en çok hekim cevabı verilmiştir. Hemşirelerin reçetede karşılaştıkları sorunları çözmek için en yüksek oranda hekimlere danıştığı görülmekte, hekimden sonra ise en yüksek oranda bir meslektaşa danışmaktadırlar. Hemşirelerin en çok ilacın aç/tok alınması, en az olaraksa ilaç ve besin etkileşmeleri konularında hastaları bilgilendirdikleri ortaya çıkmıştır. Hemşirelerin 96'sı AİK ile ilgili bir eğitime katılacağını ifade etmiştir. Bulgularımız seminerler ve/veya yazılı materyal ile hemşirelere yönelik eğitim programlara ihtiyaç olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Akılcı ilaç kullanımı, hemşire, rasyonel farmakoterapi, hasta eğitimi, farmasötik bakım.

PİKNOGENOLÜN STREPTOZOTOSİN İLE OLUŞTURULAN DİABETES MELLİTUS MODELİNDE GELİŞEN EREKTİL DİSFONKSİYONA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Yasin HANCI
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. H. Kübra Elçioğlu
Yılı : 2011

ÖZET

Çalışmamızda streptozotosin ile diyabet oluşturulmuş sıçanların korpus kavernozum dokularında, hiperglisemi sonucu artan serbest radikallerin oluşturduğu oksidan hasar sonucunda meydana gelen fonksiyonel değişiklikler ve biyokimyasal parametreler değerlendirilmiş, piknogenol maddesinin bu parametrelerde oluşabilecek farklılıklara karşı olası koruyucu etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla Sprague Dawley sıçanlar (n=24) kullanıldı ve hayvanlar kontrol, diyabet, piknogenol ve diyabet + piknogenol olmak üzere 4 gruba ayrıldı. Kontrol grubundaki hayvanlara i.p. sitrat tamponu uygulandı. Diyabet grubundaki hayvanlara 60 mg/kg STZ uygulandı ve 48 saat sonra kan glikoz değeri 200 mg/dl'nin üzerinde olan sıçanlar diyabetik kabul edildi. Diyabetik sıçanlar kendi aralarında 2 gruba ayrıldı. Tedavi uygulanan diyabetik sıçanlara günde 20 mg/kg piknogenol 8 hafta süre ile i.p. uygulanırken, tedavi uygulanmayan diyabetik gruba 8 hafta süreyle serum fizyolojik uygulandı. Piknogenol grubundaki hayvanlara ise 8 hafta süreyle günde 20 mg/kg piknogenol i.p. uygulandı.

Bu çalışmada dokularda glutatyon ve malondialdehit düzeylerinin ölçümünün yanı sıra korpus kavernozum dokusunda kasılma ve gevşeme yanıtları incelendi. Diyabetik sıçanlarda kontrol grubuna göre asetilkolinle (Ach) oluşan gevşeme yanıtlarında ve fenilefrinle (FE) oluşan kasılma yanıtlarının azaldığı, piknogenol tedavisinin ise bu yanıtlarda kısmen düzelme sağladığı görüldü. Kontrol grubuna göre diyabet grubunda malondialdehid (MDA) düzeylerinin yükseldiği ve glutatyon (GSH) düzeylerinin azaldığı bulundu. Piknogenol tedavisi ise lipit peroksidasyonundaki artışı azaltırken, GSH düzeylerinde belirgin artış oluşturdu. Bu bulgular ışığında sonuçlarımız, piknogenolün korpus kavernozumda serbest radikallerin neden olduğu oksidan hasara karşı koruyucu etki göstererek diyabette gelişen komplikasyonları önleyebileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, streptozotosin, korpus kavernozum, Piknogenol

PİKNOGENOLÜN STREPTOZOTOSİN İLE OLUŞTURULAN DIABETES MELLITUS MODELİNDE AORTADA GELİŞEN ENDOTEL DİSFONKSİYONA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Ülker Şener
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. H. Kübra Elçioğlu
Yılı : 2011

ÖZET

Çalışmamızda streptozotosin (STZ) ile diabetes mellitus oluşturulmuş sıçanların aorta dokusunda, hiperglisemi sonucu artan serbest radikallerin oluşturduğu oksidan hasar

sonucunda oluşan fonksiyonel değişiklikler ve biyokimyasal parametreler değerlendirilmiş, piknogenol maddesinin bu parametrelerde oluşabilecek farklılıklara karşı olası koruyucu etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla Splague Dawley sıçanlar (n=24) kullanıldı ve hayvanlar kontrol, diyabet, piknogenol ve diyabet + piknogenol olmak üzere 4 gruba ayrıldı. Kontrol grubundaki hayvanlara i.p sitrat tamponu uygulandı. Diyabet grubundaki hayvanlara 60 mg/kg STZ uygulandı ve 48 saat sonra kan glikoz değeri 200 mg/dl'nin üzerinde olan sıçanlar diyabetik kabul edildi. Diyabetik sıçanlar kendi aralarında 2 gruba ayrıldı. Tedavi uygulanan diyabetik sıçanlara günde 20 mg/kg piknogenol 8 hafta süre ile i.p. uygulanırken, tedavi uygulanmayan diyabetik gruba 8 hafta süreyle serum fizyolojik uygulandı. Piknogenol grubundaki hayvanlara ise 8 hafta süreyle günde 20 mg/kg piknogenol i.p. uygulandı.

Bu çalışmada dokularda glutatyon ve malondialdehit düzeylerinin ölçümünün yanı sıra aorta dokusunda kasılma ve gevşeme yanıtları incelendi. Diyabetik sıçanlarda kontrol grubuna göre asetilkolinle (Ach) oluşan gevşeme yanıtlarında ve fenilefrinle (FE) oluşan kasılma yanıtlarının azaldığı, piknogenol tedavisinin ise bu yanıtlarda kısmen düzelme sağladığı görüldü. Kontrol grubuna göre diyabet grubunda malondialdehid (MDA) düzeylerinin yükseldiği ve glutatyon (GSH) düzeylerinin azaldığı bulundu. Piknogenol tedavisi lipit peroksidasyonundaki artışı azaltırken, GSH düzeylerinde belirgin artış oluşturdu.Bu bulgular ışığında sonuçlarımız, piknogenolün aortada serbest radikallerin neden olduğu oksidan hasara karşı koruyucu etki göstererek diyabette gelişen komplikasyonları önleyebileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, aorta, streptozotosin, Piknogenol.

HİPERTANSİYONA NEDEN OLAN DOĞAL İYATROJENİK VE TRANSGENİK DENEYSEL MODELLERİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Ali Taşdemir
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Arteriyel kan basıncının normal kabul edilen sınırlarının üzerine çıkmasına; sistemik arteriyel hipertansiyon, sistemik hipertansiyon veya hipertansiyon (HT) denir. Yapılan araştırmalarda hipertansiyonun patogenezini anlamak ve tedavide kullanılabilecek olan ilaçların etkilerini değerlendirmek için iyatrojenik, konjenik ve transgenik hayvan modelleri kullanılmıştır. Bu modeller arasında olan en çok tercih edilen Goldblatt'ın geliştirdiği renovasküler hipertansiyon modelidir. Bu modelin ardından en çok tercih edilen model ise spontan hipertansif sıçanların (SHR) oluşturduğu modeldir. Daha sonra sırasıyla; inme eğilimli SHR'ler, Dahl tuzuna duyarlı ve duyarsız sıçanların oluşturduğu modeller, angiotensin-II infüzyonunun oluşturduğu hipertansiyon modeli, Deoksikortikosteronasetat'ın (DOCA) neden olduğu hipertansiyon modeli, ACTH nedenli hipertansiyon modeli, nitrik oksit sentezi inhibisyonu sonucu oluşturulan hipertansiyon modeli (L-NAME bu yöntemin ilki olma özelliğinde) ve intrauterin büyüme faktörünün oluşturduğu hipertansiyon modeli gelmektedir. Bu yöntemlerin ardından diğer congenik ve trangenik hipertansiyon yöntemlerinden olan; mREN-2 modeli, G protein modeli, eNOS modeli, endotelin modeli, PPAR-α modeli, östrojen modeli, corin modeli, glukokortikoid reseptör modeli, smoothelin modeli, profilin modeli gibi deneysel yöntemler kullanılmıştır.

Sonuç olarak hipertansiyona bağlı morbidite ve mortalite oranını azaltmak ve bu hastalığa karşı yeni tedavi yaklaşımlarını değerlendirmek için klinik öncesi çalışmalardan olan hayvan deneyleri yapılmış ve bu yöntemler düzenlenerek geliştirilmesine devam edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, deney modelleri, iyatrojenik, transgenik.

İSKEMİK KALP HASTALIKLARINA KALP YETMEZLİĞİNE VE KARDİYOMİYOPATİYE NEDEN OLAN DOĞAL, İYATROJENİK VE TRANSGENİK DENEYSEL MODELLERİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Demet Sinem Güden
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2011

ÖZET

Kalp yetmezliği; dokulara yeterli kan akımının sağlanmasında veya vücudun metabolik ihtiyacını karşılamak için pulmoner alveolar kan akımının sağlanmasında kalbin fonksiyonunun yetersiz kalmasıdır. Yapılan araştırmalarda kardiyomiyopati meydana getiren doğal, iyatrojenik ve transgenik modeller kullanılmıştır. Aşırı miktarda katalaz üreten farelerden alınan izole kalpler perfüze ve reperfüze edilmiştir. Sonuçta endotelyal hücrelerde zayıf katalaz enzimi üretiminin miyokardı ve vasküler sistemi iskemi/reperfüzyon hasarından koruduğu anlaşılmıştır.

Koroner tıkanıklık oluşturmak için ayrıntılı birtakım cihazlar keşfedilmiştir. Ayrıca stenoz oluşturmak için akış kanalları olan veya akış kanalları olmayan çeşitli intravasküler polikarbonat tıkaçlar, cam boncuklar ve helikal biçimli bakır tel kullanılmıştır. Dereceli stenozlar oluşturmak için ise ameroid konstrüktörler kullanılmıştır. Fakat bu aletlerle stenozun derecesi ayarlanamadığından akım dönüştürücüye bağlı bir hidrolik tıpaç dizayn edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İskemi, kardiyomiyopati, deney modelleri, iyatrojenik.

İLAÇ KAYNAKLI NÖROLOJİK BOZUKLUKLAR

Adı-Soyadı : Bülent Samancı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2012

ÖZET

Advers ilaç etkisi, ilacın kullanımına bağlı olarak veya başka ilaçlarla beraber kullanılması sonucu normal koşullarda meydana gelen istenmeyen veya zararlı etkilerdir.

Bu yazıda çeşitli amaçlarla kullanılan ilaçların sinir sistemi üzerindeki etkilerinden ötürü meydana gelen nörolojik advers etkiler anlatılacaktır. İlaçların neden olduğu; nöbetler, inmeler, hareket bozuklukları, periferik nöropati, görme bozuklukları, deliryum ve kognitif bozukluklar sık görülen nörolojik advers etkilerdir. İlaç kaynaklı nöbetler ciddi nörolojik bozukluklar olup, çok farklı ilaç gruplarından kaynaklanabilir, erken teşhis ve etkili bir tedavi

ile önlenebilir. Fokal nörolojik bozuklukların ani başlangıcı olan inmeler iskemik inme ve hemorajik inme olmak üzere ikiye ayrılır, özellikle kan basıncının yüksek olduğu, dolaşım bozukluğu olan yaşlı kişiler risk grubuna girmektedir. Akatizi, tardif diskinezi, distoni ve parkinsonizm olarak görülen hareket bozuklukları genellikle antipiskotiklerin kullanılmasıyla ortaya çıkmaktadır. Periferik sinir sistemi disfonksiyonu veya ağrı, anormal duyusal semptomlar ile karakterize olan periferik nöropati genellikle antineoplastik ve antiretroviral ilaçların kullanımı sonucunda meydana gelmektedir. Görme bozukluları ve deliryum çoğunlukla ilaçların antikolinerjik özelliklerinden dolayı oluşmakta olup sorumlu ajan kesilerek veya alternatif bir ajan ile tedavi edilir. Uyku bozuklukları, SSS etkileyen ilaçların kullanımı sonucu oluşmaktadır. Farmakolojik olmayan yöntemler ile tedavi edilmeye çalışılır. Opiyoitler akut kognitif bozukluklara en çok neden olabilen ajandır, doz ayarlaması yapılarak veya alternatif tedavilerle sorun önlenmeye çalışılır.

Nörolojik advers etkiler bazen tek bir ilaç alınımından kaynaklandığı gibi, bazen ilaç etkileşmelerinden, bazen de ilaçların ani kesilmelerinden dolayı meydana gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nörolojik hastalıklar, advers ilaç etkisi, denetim, ilaç güvenliliği, farmakovijilans

KARDİYOVASKÜLER HASTALIKLARA NEDEN OLAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı : Gamze Billur
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2012

ÖZET

Kardiyovasküler hastalıklar tüm dünyada en önemli ölüm nedenlerinden biridir. İstatistiklere göre her yıl 17 milyon kişi kalp krizinden dolayı yaşamını yitiriyor, milyonlarca insanın da yaşam kalitesi düşüyor. Kardiyovasküler hastalıklarda değiştirilemeyen bazı risk faktörleri vardır. İlerleyen yaş ve genetik özellikler gibi. Ancak diğer önemli risk faktörlerini kontrol altına almak ve bu sayede kardiyovasküler hastalıklar nedeniyle oluşan ölümleri azaltmak mümkündür. Kardiyovasküler hastalıkların en önemli sebeplerinden biri de ilaçlardır. Kalp hastalıkları tedavisinde kullanılan ilaçlara bağlı toksisite konusunda dijital glikozitleri en yaygın biçimde belgelenmiş olup, özellikle aritmilere sebep olduğu bulunmuştur. Kardiyak

olmayan ilaçlara bağlı kardiyovasküler hastalıkların mekanizması çok açık değildir. Kardiyovasküler hastalıklara neden olan ilaçlar hakkındaki bu çalışmada, hastalıklar 7 bölümde incelenmiştir. Buradaki amaç, kardiyovasküler hastalıkların bütün tiplerine sebep olan ilaçları ayrı ayrı ele almaktır. İlk olarak miyokard iskemisi ve akut koroner sendromlara sebep olan ilaçlar ele alınmıştır. Özellikle, ilaçların kronik kullanımının ve aynı zamanda sorumlu ajanların ani kesilmesi durumunda da miyokard infarktüsü veya akut koroner sendromlara sebep olabileceği görülmüştür. Özellikle selektif COX-2 inhibitörleri ve non-selektif NSAİİ'lerin bu hastalıklara sebep olduğu belirtilmiştir. İkinci bölümde kalp yetmezliğine neden olan ilaçlar ve faktörler ele alınmıştır. Diğer bölümde supraventriküler aritmilere yol açan ilaçlardan bahsedilmiş olup, bu bölüm sinüs bradikardi, AV düğüm blokajı, atriyal fibrilasyon veya çarpıntı, atriyal taşikardi ve AV nod respiratuar taşikardisini de kapsar. Dördüncü bölüm olan ventriküler aritmiler ise iki kategoride incelenmiştir. Bunlar monomorfik ventriküler taşikardi ve torsades de pointes olarak bilinen polimorfik ventriküler taşikardidir. Yedinci ve son bölüm valvular ve perikardiyal kalp hastalıklarına neden olan ilaçlardan bahsedilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, kardiyovasküler hastalıklara sebep olan sorumlu ajanların saptanması, epidemiyolojisi, hangi mekanizmalarla bu hastalıklara sebep olduğu, ayırıcı tanıları, risk faktörleri, morbidite ve mortalite oranları, ne şekilde önleneceği, bu durumlarla karşılaşıldığında ne şekilde yönetileceği ve hastalar için sağlık mesleği mensuplarının vereceği bilgilerin neler olabileceğini okuyucuya sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kardiyovasküler hastalıklar, advers ilaç etkisi, denetim, ilaç güvenliliği, farmakovijilans.

GASTROİNTESTİNAL SİSTEMİN İLAÇ KAYNAKLI RAHATSIZLIKLARI

Adı-Soyadı : Tolga Onur
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2012

ÖZET

Dünyada ve ülkemizde gastrointestinal sistemle ilgili rahatsızlıklar gün geçtikçe artmaktadır. Yapılan geniş kapsamlı birçok çalışmada, birçok ilacın bu sistem üzerinde olumlu ve olumsuz

etkilerinin olduğu ve bunların bireyler ve toplumlararası farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda değişkenlik gösterdiği gösterilmiştir.

Bu çalışmada, genetik ve çevresel faktörler dikkate alınarak, gastrointestinal sistem üzerinde rahatsızlığa sebep olan çeşitli ajanlar ve etki mekanizmaları, risk oluşturan faktörler, ortaya çıkan belirti ve semptomlar ve dikkat edilmesi gereken ayırt edici durumlar, advers ve yan etkileri önlemeye yönelik yaklaşımlar ve hastaların karşılaşabilecekleri durumlar konusunda bilgilendirilmeleri ele alınmış; farklı toplumlar ve bireyler arasında bu rahatsızlıkların görülme sıklıkları, morbidite ve mortalite düzeyleri değerlendirilmiştir.

İlaçlar, farmakokinetik ve farmakodinamik özelliklerine bağlı olarak vücutta geçirdikleri süre boyunca sıklıkla gastrointestinal sistemle etkileşim halindedir. Bu durum, ilaçların advers ve yan etkilerinin gastrointestinal sistem üzerinde görülmesine zemin hazırlamaktadır. Çeşitli sebeplerle bir veya daha fazla ilaç kullanımına bağlı olarak, bireylerin hayatlarının bir döneminde bu etkiler görülmektedir. Gastrointestinal sistem ile ilgili ilaç kullanımına bağlı olarak en sık görülen rahatsızlıklar özofagus ve mide üzerinde lokalize ülser; bağırsak motilitesi, mikroflorası gibi faktörlerin etkilenmesine bağlı olarak meydana gelebilen diyare ve konstipasyon; çoğu ilacın eliminasyonunda büyük rol oynayan karaciğerde ve safra kesesinde meydana gelen hastalıklar; pankreatit; çok sayıda ilaçla yaygın olarak görülen bulantı ve kusma ve anoreksiyadır. Sıklıkla kullanılan ve etki mekanizmaları bilinen birçok ajan, akut ya da kronik kullanımına bağlı olarak bu rahatsızlıklardan biri ya da birkaçına sebep olabilmekte, bu durum çeşitli belirti ve semptomlarla, ayırt edici bazı özelliklerle anlaşılabilmektedir. Yapılan bu çalışmada, bu ajanların bireylerde oluşturdukları riskler, morbidite ve mortalite düzeyleri, bu rahatsızlıkların bireylerde görülmemesi için alınabilecek önlemler, kullanılmalarının hastalara yararının daha fazla olduğu durumlarda hastalara karşılaşabilecekleri durumlarla ilgili yeterli ve gerekli bilgilendirmelerin yapılması tek tek ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gastrointestinal sistem, advers etki, ilaç güvenliliği, farmakovijilans

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HİPERTANSİYON VE ANTİHİPERTANSİF İLAÇLAR

Adı-Soyadı : Sait Gündüz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2012

ÖZET

Hipertansiyon olarak adlandırılan yüksek kan basıncı, sistemik bir hastalık olup ölüme varacak kadar ciddi komplikasyonları olan ve toplumlarda görülen çok yaygın bir problemdir. Arteriyel kan basıncının sürekli yüksek seyretmesi ile kendini gösteren bu problemin, bütün dünyada yaklaşık bir milyar insanı etkilediği düşünülmektedir (JNC 7).

Sıklığı ırktan ırka, coğrafyadan coğrafyaya, hatta aynı coğrafyada bölgeler arasında da değişkenlik gösteren hipertansiyon, kardiyovasküler morbidite ve mortalitenin en önemli nedenidir. Tüm dünyada yüksek bir prevalansa sahip olan hipertansiyonun yaygınlığı ABD ve Avrupa'da yaklaşık %25, ülkemizde ise Türk Kardiyoloji Derneği ve Türkiye Endokrinoloji ve Metabolizma Derneği'nin verilerine göre %33-35.9 arasındadır. Dünya Sağlık Örgütü, yaygınlığı nedeniyle dünyadaki bütün ölümlerin nedenleri arasında hipertansiyonu birinci sıraya koymuştur.

Hipertansiyon tedavisinin temel hedefi kan basıncını düşürerek kardiyovasküler morbidite ve mortaliteyi azaltmak, hedef organ hasarının mümkün olduğunca önüne geçmek ve hastanın yaşam kalitesini yükseltmektir. Bunun için önce hastanın yaşam tarzının düzenlenmesi, yeterli olmazsa ilaçlı tedaviye başlanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, komplikasyonlar, tedavi seçenekleri.

CİNSEL TEMASLA GEÇEN HASTALIKLAR

Adı-Soyadı : Kenan Kantemur
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2012

ÖZET

Ülkemizin de içinde olduğu DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) Avrupa Bölgesi'nin 21. Yüzyılda ulaşmayı amaçladığı "öncelikli 21 sağlık hedefi'nin ilk sıralarında "Yaşama Sağlıklı Başlangıç" ve "Gençlerin Sağlığının Geliştirilmesi" hedefleri bulunmaktadır. Bu hedeflerin

gerçekleştirilmesinde cinsel eğitimin etkin ve yaygın olarak sağlanması önemlidir. Cinsel bilgiler matematik, tarih ve din bilgisi kadar yaşamla ilgilidir, bu nedenle öğretimin dışında tutulamaz. Ancak, cinsel bilgilerin önemli bir özelliği; duygular, inançlar, tabular, yasaklar ve değer yargılarıyla sıkı sıkıya ilişkilidir. Kişilerin yadırgadığı, korktuğu ve utandığı bir konuda sağlıklı bir öğretim yapılması zordur. Ancak cinsel bilgiler ortaöğretim ve lisede gereklidir ve yararlı olabilir. Adölesan çağdaki her genç cinsel aktiviteler konusunda güvenli ve doğru bilgilere sahip olmalıdır.

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH), genellikle akut semptom ve bulgularla başlayıp sıklıkla kronikleşen, oldukça sık rastlanan infeksiyon hastalıklarıdır. CYBH, sadece bireylerin sağlığını değil, toplum sağlığını ciddi boyutlarda tehdit eden başlıca sağlık sorunlarından birisi olup, gündemdeki yerini sürekli olarak korumaktadır. Dünya'da sadece bir günde 100 milyonun üzerinde cinsel birleşmenin olup, bunların 910 bininin gebelik ve 356 bininin CYBH'la sonuçlanması da, üreme sağlığı kapsamında yer alan CYBH'in önemini vurgulamaktadır. DSÖ'nün 2000 yılındaki bulgularına göre; Dünya'da 15-49 yaşları arasındaki kişiler arasında her yıl yaklaşık 333 milyon tedavi edilebilir CYBH vakası meydana gelmekte ve günde bir milyon yeni vaka da bu hastalıklara eklenmektedir.

Bu çalışmada; CYBH'ın etkenleri, bulaş yolları, hastalıkların boyutu ve tanı yöntemlerindeki gelişmeler ele alınmıştır. Günümüzde çok sayıda genç ve cinsel yönden aktif insan CYBİ ile karşılaşma riski altındadır. Sifiliz, gonore ve klamidya infeksiyonları antibiyotiklerle kolaylıkla tedavi edilebilirken; insan papilloma virüs (HPV), herpes simpleks virüs (HSV) ve HIV infeksiyonları kesin tedavisi olmayan, ciddi komplikasyonlara sahip infeksiyonlardır. Dünyadaki birçok devlet ve uluslararası kuruluş CYBİ'nin yayılmasının önlenmesi ve kontrol altına alınması için büyük yatırımlar yapmakta ve bu konuda yapılan araştırmalara öncelik vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, korunma, tanı, semptom, bulaşma yolları.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

CİNSEL TEMASLA GEÇEN HASTALIKLARIN TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı : Affan Anil Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2012

ÖZET

Cinsel yolla bulaşan infeksiyonlar (CYBİ), halk sağlığı sorunu olarak tüm dünyada önemsenen infeksiyonlardır. Bulaşma yollarının özellikleri, neden oldukları akut ya da kronik sağlık sorunları, geç dönem sekelleri,infertilite, ektopik gebelik, yenidoğanda körlüğe kadar giden göz infeksiyonları gibi sosyal ve yaşamsal önemi olan sonuçlarıyla önem taşımaktadır. Tarihsel öneme sahip klasik olarak beş cinsel yolla bulaşan hastalık sifiliz, gonore, şankroid, lenfogranüloma venereum (LGV) ve granüloma inguinale olarak bilinmekte iken, günümüzde tanı yöntemlerindeki gelişmeler sonucu etken mikroorganizmaların sayısı 30'u geçmiştir. Tanı yöntemlerindeki gelişmeler bu hastalıkların boyutu, bulaş yolları ve sonuçlarını ortaya koyan epidemiyolojik araştırmalara hız kazandırmıştır.

CYBİ'lere neden olan mikroorganizmalar vücuda vajen, serviks, üretra, rektum ve farenks gibi mukoza ile kaplı bölgelerden girer. Her türlü korunmasız cinsel temas en önemli bulaş yoludur. Cinsel yolla bulaşma özelliği olan 30'dan fazla mikroorganizma bilinmektedir. Hepatit B virüsü (HBV), HIV gibi bazı viral ajanlar kanda yoğun bulunmaları nedeniyle kan transfüzyonlarıyla da bulaşabilir. Hastalık etkenleri kimyasal ve fiziksel faktörlere duyarlıdır ve pratik olarak çevrede serbest olarak bulunmaz. Bilinen bir hayvan rezervuarları yoktur. Asemptomatik kişiler en önemli rezervuarlardır.

CYBH'lerin erken tanı ve tedavisi hem infeksiyonun olası komplikasyonlarını hem de hastanın başkalarını infekte etmesini önlemek açısından önem taşımaktadır. CYBH'lerin tanı ve tedavisi sırasında hastalığın bulguları, seyri ve hastanın gerekli tedaviye uyum sağlaması etkili bir danışmanlıkla gerçekleşebilmektedir. Tedaviye başlama; temaslı aranması ve cinsel eşin tedavisi, kondom kullanımının sağlanması, danışmanlık hizmet sağlanması ve eğitim verilmesi, ilaçların yeterli ve uygun kullanılması adımlarını kapsamalı ve tüm bu süreçlerde mahremiyete özen gösterme ilkesine uyulmalıdır. Bu çalışmada, cinsel yolla bulaşan

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hastalıklardan korunmada dikkat edilmesi gereken yöntemler ve tedavisinde kullanılan antimikrobiyal ilaçlar detaylı olarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel yolla bulaşan hastalıklar, korunma, tanıyöntemleri, tedavi, ilaç.

HEPATİT VE HEPATİT TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı : Mehrad Seraji
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2012

ÖZET

Karaciğerde meydana gelen iltihabı reaksiyon, tıp bilimimde hepatitis olarak tanımlanmaktadır. Hepatite virüsler (hepatit B, hepatit C ...), bakteriler, çeşitli ilaçlar, uzun süreli alkol kullanımı ve çeşitli endüstriyel maddelere maruz kalmak yol açabilir. Ne sebeple olursa olsun ortaya çıkan hepatit karaciğer hücrelerinde hasara sebep olmaktadır.

Hepatit A virusüne bağlı olarak ortaya çıkan Hepatit A enfeksiyonları kronikleşmeye yol açmaması nedeni ile yanlış değerlendirilmekte; bazı sağlık çalışanları tarafından ve toplumun genelinde ciddi bir hastalık olarak algılanmamaktadır. Ancak en yaygın viral hepatit olarak ciddi oranlarda mortalite ve morbiditeye yol açmaktadır. İlk kez Hippocrates tarafından "epidemik sarılık" olarak tanımlanmış ve 1940'lı yıllarda Hepatit B'den farklı bir enfeksiyon olduğu anlaşılmıştır. Tanı amacıyla kullanılan serolojik testler 1970'li yıllarda geliştirilmiş ve ilk kez 1995 yılında hepatit A aşısı ruhsat alarak yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Akut B hepatiti, hepatit B virüsü (HBV) ile karşılaşılmasını takiben, 6 hafta ile 6 ay arasında değişen bir inkübasyon peryodunundan sonra gelişmekte ve asemptomatik enfeksiyondan, fulminant hepatite kadar değişebilen bir klinik görünüm içerisinde ortaya çıkmaktadır. Akut hepatit B geçiren bir hastada beklenen iyileşme süresi 6 aydan kısadır. Hepatit C virüslerle bulaşan hepatitler arasındadır ve kan yolu bulaşmaktadır. Hepatit C nin kuluçka süresi 2 hafta ile 6 ay arasıdan değişen bir süreçtir ve çeşitli testler ile saptanabilmektedir. Hepatit C de tedavi hastalığın derecesine göre belirlenmektedir. Yapılan çalışmalarda akut dönemde yakalana ve 6 ay boyunca interferon tedavisine alınan hastaların % 98 de hastalığın kandan tamamen kaybolduğu, ve karaciğer enzimlerinin normale döndüğü saptanmıştır. Hepatit D

çoğalabilmesi için Hepatit B virüsüne ihtiyaç duymaktadır, Hepatit B taşıyıcısı değilseniz ve Hepatit B aşınız var ise hepatit D ye karşıda korunuyorsunuz demektir. Özellikle Hindistan, Asya'nın bir kısmı ve Afrika da görülen bu hepatit E virüsü oral-fekal yani ağız dışkı yolu ile geçiş göstermektedir. Özellikle Endonezya da %40 a varan bir taşıyıcılık oranından bahsedilmektedir. Türkiye de ise hepatit E taşıyıcılığı %5 civarındadır. Avrupa da hepatit E taşıyıcılığı % 1 bile değildir. Karaciğerde enfeksiyon etkeni virüslerden biri olan hepatit G virüsü yeni bulunmuştur ve bir viral hepatit virüs türüdür. Özellikle uyuşturucu kullananlar, diyaliz hastaları ve hemofili hastalığı olan kişilerde normal popülasyona göre pozitiflik oranı yüksektir. Kronik hepatite yol açıp açmadığı konusunda çalışmalar devam etmektedir. Hepati G nin de kan ve kan ürünleri ile bulaştığı yönünde yayınlar bulunmaktadır.

Sonuç olarak, Hepatit infeksiyonlarından korunmak için testlerinin yapılması ve buna göre aşılama önem taşımaktadır. Çalışmamızda, Hepatit aşıları ve tedavisinde kullanılan ilaçlar ayrıntılı olarak ele alınmış, ilaçların yan etkileri ve ilaç etkileşmelerine de dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hepatit, aşı, ilaç, yan etki, ilaç etkileşimi.

ECZANELERDE REÇETE KARŞILAMA SÜRECİNDE ETİK İLKELER

Adı-Soyadı : Hatice Canbağ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Toklu
Yılı : 2012

ÖZET

Eczacılık Etiği, etik kurallarını ve ilkelerini eczacılık uygulamalarına uyarlar. Her meslekte olduğu gibi sağlık hizmetinin sunulduğu mesleklerde de 'etik' kavramı çok büyük önem taşımaktadır ve özellikle son yüzyıllarda sağlık bilimlerinde etik fazlaca tartışılan ve üzerinde durulan bir konudur. Buna bağlı olarak da eczacılıkta etik kavramı ve etik ilkeler araştırılan, üzerinde durulan, tartışılan ve güncelliğini koruyan konulardandır.

Sağlık alanında hem tanı hem de tedavi yöntemlerindeki çeşitliliğin artması, risk ve zararların belirlenip ölçülebilmesi, bunlar hakkında hastanın bilgilendirilmesi ve onamının alınması gerekliliğinin ortaya çıkması; ikilemlerin oluşmasına, karar verme sürecinin uzamasına ve zorlaşmasına da zemin hazırlamıştır. Böylece tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de yerel ve

ulusal etik kurullar oluşturulmuş, etik kurallar ve yaptırımlar belirlenmiş ayrıca uluslararası etik düzenlemeler örnek alınmış ve tanınmıştır.

Bu derlemede sağlık çalışanları içinde hastayla en son iletişimi kuran, tedavinin hasta tarafında doğru anlaşılıp uygulanmasında ve başarılı olmasında çok büyük öneme sahip olan eczacıların; etik kurallar ve uygulamalar konusunda nasıl bir görev üstlendikleri ve bu kuralları uygularken ne gibi durumlarla karşılaştıkları incelenmiş ve yaşanan etik sorun ve ikilemler üzerinde durulmuştur. Hastanın en kolay ulaşabildiği, ücretsiz sağlık danışmanlığı hizmeti alabildiği ve bilgisine güvendiği eczacılara, bu konuda büyük sorumluluklar düşmektedir. Çünkü eczacı hastaya en iyi ve doğru hizmeti, en anlaşılır biçimde vermekle yükümlüdür. Eczacı, etik ilkeler konusunda bilinçli olmalı ve bilgilerini kullanarak karar verme yetisini taşımalıdır.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık etiği, eczacı, etik ilkeler, ikilemler, akılcı ilaç kullanımı.

FARMAKOLOJİ ÖĞRENME MODELLERİ VE ECZACILIK EĞİTİMİ

Adı-Soyadı : Naz Güreşçi
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Toklu
Yılı : 2012

ÖZET

Eczacıların değişen rolü ve farmasötik bakımın önem kazanması ile birlikte, eczacılık eğitimi de tüm dünyada boyut değiştirmektedir. Okullar, öğrencilerinin çözüm odaklı düşünme, klinik ve iletişim becerilerinin gelişmesi, mezun olanların uygulamada başarı sağlaması için ders içeriklerine yeni aktif öğrenme yöntemleri eklemektedir. Bunlardan en yaygın olanları simüle hasta çalışmaları, çalıştaylar, uzaktan öğrenme yöntemleri ve bunların kombinasyonlarıdır.

Aktif öğrenme yöntemleri uygulamaları öncesi ve sonrası yapılan anketler, bu yöntemlerin, öğrencilerin öğrenmesine ve deneyim kazanmasına fayda sağladığını ve mesleki gelişimlerine anlamlı katkısı olduğunu göstermektedir. Öğrenciler grup çalışmasından ve derslerde sorumluluk almaktan keyif aldıklarını vurgulamaktadır.

Ülkemizde ‘Akılcı İlaç Kullanımı’ dersleri Türk Farmakoloji Derneği tararından geliştirilen probleme dayalı yöntem (simüle hasta ve reçete karşılama skoruna dayalı) ile verilmektedir ve öğrencilerin reçete karşılamada performanslarının artmasına katkısı gösterilmiştir. Bu ders, farmakoloji eğitimi ve uygulanması açısından yeni aktif öğrenme yöntemleri için atılmış ilk adım niteliğindedir. Eczane uygulamaları açısından daha iyi sonuçlar elde edilebilmesi amacıyla simüle hasta, bilgisayar modülleri ve bulmacalar, masa oyunları gibi ders içi aktivitelere daha çok yer verilmelidir. Bunların derslere entegrasyonu ile eğitim kalitesindeki değişim değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Farmakoloji, eğitim, eczacılık, akılcı ilaç kullanımı.

ORAL KONTRASEPTİF KULLANIMINA HASTALARIN, ECZACILARIN VE DİĞER SAĞLIK PERSONELİNİN YAKLAŞIMI

Adı-Soyadı : Ece Baydar
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Toklu
Yılı : 2012

ÖZET

Dünyada aile planlaması her geçen gün önem kazanmaktadır. Bunu sağlayan doğum kontrol yöntemleri de aynı derecede önem kazanırken kişilerin bu ilaç ve yöntemlerle ilgili bakış açıları çeşitli sosyo–demografik, kültürel, eğitimsel ve dini etkenlere bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

Bu çalışmada oral kontraseptiflerle ilgili genel bilginin yanı sıra hastaların, eczacıların, hekimlerin, hemşirelerin, ebelerin, sağlık öğrencilerinin ve diğer sağlık personelinin oral kontraseptiflere ve diğer doğum kontrol yöntemlerine bakış açıları; kişilerin bilgi düzeyleri, kullanım durumları, önerme veya hazırlamayla ilgili düşünceleri, bu ilaçların OTC veya reçeteli satılmasıyla ilgili düşünceleri incelenmiştir. Bireylerin dini inançlarıyla, eğitim düzeyleriyle, yaşlarıyla, yaşadıkları bölgeyle ilaç kullanımı ve hazırlanması arasındaki ilişkiler incelenmiş ve bir derleme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oral kontraseptif, eczacı, hasta, akılcı ilaç kullanımı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ALZHEİMER HASTALIĞINDA GÜNCEL İLAÇ TEDAVİSİ

Adı-Soyadı : Mehmet Alev TORUN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. H. Kübra ELÇİOĞLU
Yılı : 2012

ÖZET

Alzheimer hastalığı (AH); bilişsel işlevlerde ve günlük yaşam etkinliklerini sürdürme becerilerinde azalma, davranışsal değişimler ve psikiyatrik belirtiler ile karakterize, progresif nörodejeneratif bir hastalıktır. Yaşın ilerlemesine paralel olarak insanlar tanıma kavrama gibi bilişsel ve fiziksel yeteneklerini kaybederler. Bakım ve korunma ihtiyacı yaşlılarda giderek ön plana çıkmaya başlar. Yaşlıların bilişsel fonksiyonlarını kaybettiklerine işaret eden yazılı ilk bilgilere M.Ö. 1780 yılında Babil kralı Hamburabi'nin yazıtlannda rastlanmaktadır. Bu yazıtlarda yaşlı insanların giderek çocuklastığı ve bakıma ihtiyaçları olduğu vurgulanmıştır. Eski Yunanlılara ait tarihi belgelerde de yaşlıların ortak probleminin bilişsel fonksiyonlarının kaybedilmesi olduğu vurgulanmaktadır. M.O. 420 yılında Aristo "Ben yaşlı bir insanım, akıllı hiç değilim, artık hemen hemen hiç hafızam kalmadı" şeklindeki sözleri ile içinde bulunduğu durumu ifade etmeye çalışmıştır. "Artık hafızam yerinde değil" ifadesi günümüz yaşlıları arasında da sıklıkla kullanılmaktadır. Kalan yaşamlarını yakınlarının koruması altında ve genellikle ailenin bir çocuk ferdi gibi sürdürürler. Ondokuzuncu yüzyılda insanların ortalama yaşam süresi 50 yıl civarındaydı. 20. yuzyılda tıptaki gelişmelere paralel olarak mortalite hızının azalması ile ortalama yaşam süresi 80'e yaklaştı. Amerika Birlesik Devletleri'nde yapılan epidemiyolojik araştırmalar 2050 yılında, bu ülkede 80 yaşın üzerinde olan insan sayısının nüfus içinde önemli bir miktarda olacağına işaret etmektedir. Seksenbeş yaşın üzerindeki insanların ise yaklaşık olarak yarısının Alzheimer hastası olacağı tahmin edilmektedir. Diğer taraftan tüm toplumlarda mortalite hızının azalmasına parelel olarak toplumun yaşlı insan dilimi büyümektedir. Bu veriler Alzheimer hastalarının sayısının giderek artacağını ve bu hastalığınn tedavisinin tüm toplumlar için önem kazanacağını göstermektedir. Alzheimer hastalığı, halen nöropatolojisi ve etiyolojisi net olarak ortaya konamamış ve ilaçla kökten tedavisi mümkün olmayan hastalıklar arasında yer almaktadır. Bu noktada hastalığın farmakolojik tedavisi önem kazanmaktadır.

Bu derlemede hem Türkiye hem de dünya için önemli bir sağlık sorunu haline gelen Alzheimer'a ait risk faktörleri, bu hastalığın tanısı, klinik belirtileri, fizyopatolojisi ve tedavisi

özetlenmiş ve son yıllarda bu hastalıkla ilgili olarak yapılan yeni ilaç geliştirme araştırmaları gözden geçirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alzheimer, ilaç tedavisi, yaş, bilişsel fonksiyon

BÜYÜK MOLEKÜLLERİN FARMAKOKİNETİĞİ

Adı-Soyadı : Ebru Kocakaya
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2012

ÖZET

Farmakokinetik, ekzojen bileşiklerin vücutta kaldığı süre boyunca vücudun bu maddelere olan etkisini inceler. Egzojen maddeler vücutta sırasıyla absorbsiyon, dağılım, metabolizma ve eliminasyona (ADME) uğrar. Farmakodinami ise, bu maddelerin canlı organizması üzerindeki etkilerini ve etki mekanizmalarını inceler. Peptid, protein ve diğer biyoteknolojik ürünlerin farmakokinetiği onların farmakodinamiği için önemli bir faktördür. Bu nedenle seçici doz seviyeleri ve doz rejimlerinin belirlenmesinde ilacın insan ve laboratuar hayvanlarındaki farmakokinetik bilgilerine ihtiyaç duyulur. Farmakokinetik bilgilerinin yanı sıra insanlarda güvenli doz sınırlarının belirlenmesi ve toksikolojik veri tahminlerinin yapılmasında toksikokinetik de önemlidir.

Bu çalışmamızda, terapötik proteinlerin farmakokinetik (ADME) karakterleri tanımlanacaktır. Protein ilaçların ADME mekanizması yani plazma farmakokinetik etkileri ve sistemik etkileri endojen proteinlerle benzerdir. Terapötik proteinlerin absorbsiyonları küçük moleküllü ilaçlardan farklıdır. Küçük moleküller hücreler tarafından alınır ve organlarda dağılır. Terapötik proteinler için ise reseptör aracılı uptake mekanizmaları söz konusudur ve bu mekanizmalar proteinlerin farmakodinamik etkilerinde önemli rol oynar. Buna ek olarak, küçük moleküllerin reseptörlere bağlanması onların da farmakodinamik etkileri için önemlidir fakat fraksiyonlanmış reseptörler küçük moleküllerin farmakokinetiğinde nadiren rol oynarlar. Şaşırtıcı bir şekilde, bazı büyük moleküllü ilaçlar da küçük moleküllü ilaçlara benzer yollarla

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

plazma proteinlerine bağlanır. Bu durum bu ilaçların farmakokinetiğini ve farmakodinamiğini etkileyebilir.

Küçük sentetik moleküllerin aksine proteinlerin farklı türleri için farklı metabolizma yolları vardır. Peptid ve proteinlerin klerens mekanizmaları genellikle memeli türleri içinde benzer olmaktadır. Sonuç olarak pek çok protein ilacın farmakokinetiği türler arasında matematiksel olarak ölçülebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyük moleküller, taşıcı proteinler, farmakokinetik.

İLAÇ DAĞILIMI, TOKSİSİTESİ VE ETKİNLİĞİNDE TAŞIYICI PROTEİNLERİN ROLÜ

Adı-Soyadı : Özlem Odabaşı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2012

ÖZET

Taşıyıcı proteinler; safra asidi, yağlar, karbonhidratlar, aminoasitler, steroidler, hormonlar, elektrolitler gibi endojen maddelerin ve ksenobiyotiklerin biyolojik membranlardaki hücresel ve fizyolojik konsantrasyonlarını sağlamak, sıvı dengesini ayarlamak, zararlı maddelerin hücrelerden atılımını sağlamak için taşıyıcı görevi yaparlar. Taşımaya aracılık eden proteinler ABC (ATP-binding Casette Family) ve SLC (Solute Carrier Family) süper ailesi olmak üzere 2 büyük gen ailesi tarafından kodlanırlar. Uptake (SLC ailesi) ve efflux (ABC ailesi) taşıyıcılar, ilacın ve endojen susbratların hücre içinde birikimini ve translokasyonunu dinamik olarak etkilerler.

Taşyıcı proteinlerden P-gp, BCRP ve MATE tanımlanan ve görevleri en çok bilinen proteinlerdir. Bu derlemede taşıyıcı proteinlerin ilacın farmakokinetiğine ve farmakodinamiğine etkileri örneklerle açıklanmıştır.

Sonuç olarak taşıyıcı proteinlerin lokasyonunun, görevlerinin tam olarak bilinmesi, yapılarının aydınlatılması ilaç geliştirmede, ilacın dozunun doğru ayarlanmasında etkili olacaktır. Bu da doğru ve etkin bir tedaviyi beraberinde getirecektir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: İlaç dağılımı, taşıcı proteinler, toksisite.

KÜÇÜK MOLEKÜLLLERİN EMİLİMİ, DAĞILIMI, METABOLİZMASI VE ATILIMI (ADME)

Adı-Soyadı : Zeynep Ötegen
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2012

ÖZET

İlaç etkisi ve güvenliği, ilaç geliştirmenin başlıca amaçlarındandır. İlacın etkinliği ve güvenliği, ilacın farmakokinetik ve farmakolojik özelliklerine bağlıdır. Farmakokinetik ilacın emilim, distribüsyon, metabolizma ve atılım süreçlerinin incelenmesidir.

Kötü farmakokinetik özellikler, erken gelişim bozukluklarının en önemli nedenleridir ve klinik deneylerin(1-3)1. Safhasındaki zaiatın %40'ına tekabül etmektedir. Bu sorunun üstesinden gelmek için, ana optimizasyon adı verilen ve farmakolojik ve farmakokinetik özelliklerin en çok ümit veren bileşiklerinin geliştirildiği bir süreç uygulanmaktadır. Farmakokinetikler yeni bir kimyasal entitinin güvenliği ve etkinliğinin tek belirleyici faktörü olmasalar da, ana optimizasyon sürecinde başrol oynamaktadırlar.

Klinik öncesi farmakokinetik çalışmaların başlıca amacı, emilim, distribüsyon, metabolizma ve atılım nedenlerinden dolayı insanlarda yapılan çalışmalarda bileşiklerin bozulmamasını sağlamaktır. İn vitro ve in vivo araştırmaların kombinasyonu sayesinde, klinik öncesi emilim, distribüsyon, metabolizma ve atılım taraması zayıf adayların erkenden ortadan kaldırılmasını sağlar ve ilaç geliştirme programının odağını daha az potansiyel ana adaylarına yöneltir. (4)

Bu bölüm, küçük moleküllerin dağılımında yer alan farmakokinetik mekanizmaları (emilim, distribüsyon, metabolizma ve atılım) tanımlamaktadır. Farmakokinetiklerin prensiplerine ve parametrelerine genel bir bakışla başlamaktadır. Daha sonra, her bir emilim, distribüsyon,

metabolizma ve atılım süreçleri bu süreçleri etkileyen faktörlerle beraber sunulacaktır. Çalışma, ilaç gelişimi için ilgili konuların tartışmasıyla sonlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küçük moleküller, taşıcı proteinler, farmakokinetik.

A'DAN Z'YE AİLE PLANLAMASI VE DOĞUM KONTROL YÖNTEMLERİ

Adı-Soyadı : Gizem Polat
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2013

ÖZET

Aile planlaması, ailelerin istedikleri zamanda ve sağlıklı aralıklarla, bakabilecekleri kadar çocuk sahibi olmalarını amaçlamaktadır. Aile planlaması çalışmalarında temel amaç, çocuk sayısını kısıtlamak değil, ailenin sağlığını korumak ve onların mutlu yaşamalarını sağlamaktır.

Günümüzde çiftlerin kullanabileceği pek çok güvenilir, etkili ve modern kontraseptif yöntemi mevcuttur. Doğum kontrol yöntemi seçiminde, kadının yaşı, eğitimi, cinsel aktivite durumu, gelecekteki çocuk isteme ihtimali ve sosyal statüsü gibi etkenler rol oynamaktadır. Başarılı bir aile planlaması programı ülkedeki anne ve bebek ölümlerini azaltacağı gibi kadının toplum içindeki sosyo-ekonomik statüsünü ve üreme sağlığını da daha üst seviyelere taşır. Kadınların kullandıkları aile planlaması yöntemlerini neden tercih ettiklerinin belirlenmesi ve bu yöntemin belirlenmesinde sağlık çalışanlarının ışık tutması gereklidir. Etkili yöntemin kullanımının yaygınlaştırılması, etkin olmayan yöntemlerin önüne geçilmesi için bu yöntemlerin iyi değerlendirilmesi ve bireylere anlatılması önemlidir.

Bu bitirme ödevi ile aile planlamasının gereklilikleri, amaçları ve aile planlaması için kullanılan kontraseptif yöntemler hakkında bilgiler verilmektedir. Yöntemlerin tanımı, güvenilirlikleri, etki mekanizmaları, olumlu ve olumsuz yönleri, yan etkileri, kontraendikasyonları, başarı oranları değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kontrasepsiyon, kadın sağlığı, aile planlaması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ROMATOİD ARTRİT VE TEDAVİSİ

Adı-Soyadı : Kadir Yalçın
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2013

ÖZET

Romatoid artrit (RA); yaygın eklem tutulumu ile karakterize, kronik, inflamatuvar, sistemik ve otoimmün bir hastalıktır. Günümüzde hastalığın etiyolojisi tam olarak bilinmemekle birlikte birçok faktörün hastalığın gelişiminde rol oynadığı düşünülmektedir. Yaş, genetik yatkınlık, cinsiyet, çeşitli enfeksiyonlar ve immün sistem bozuklukları söz konusu faktörler arasında sayılabilmektedir. RA, özellikle genç erişkin dönemde görülen bir hastalık olup, en fazla 30-50 yaş arasında ve kadınlarda erkeklere oranla daha fazla görülmektedir. RA; yeterli tedavi sağlanmadığında hastaların yaşam kalitesini önemli ölçüde azaltan, eklem hasarının ilerlediği ve sistemik bulgularının ortaya çıktığı progresif bir tablodur.

RA; sabah tutukluğu, sinovyal inflamasyon ve eklem deformiteleri ile kendini gösterebilen yaygın eklem tutulumu ile karakterize bir hastalıktır. RA'da en belirgin semptomlardan biri olan sabah tutukluğu; sabahları kötüleşen, gün içinde ise kısmen düzelme eğilimi gösteren bir eklem tutukluğu tablosunu ifade etmektedir. Eklem tutulumunun derecesine göre hareket kısıtlılığı, ağrı, şişlik gibi şikayetler görülebilmektedir. RA'da eklemler dışında; kaslar, hematolojik sistem, karaciğer, akciğer, kalp, göz, böbrekler ve damarlar gibi birçok organ ve sistem etkilenebilir. RA'nın erken tanısı ile uygun tedavi yaklaşımlarıyla gelişebilecek ileri dönem eklem hasarlarının önlenmesi mümkün olabilmektedir. Günümüzde radikal tedavisi bulunmayan RA'nın mevcut ilaçlar ile tedavisindeki başlıca hedefler; eklem hasarını yavaşlatmak, ağrıyı azaltmak ve hastaların yaşam kalitesini arttırmak şeklinde sıralanabilir.

RA tedavisinde basamaklı bir tedavi anlayışı mevcuttur. Bu kapsamda nonsteroidal antiinflamatuvar ilaçlar (NSAİİ), kortikosteroidler ve hastalığı modifiye edici antiromatizmal ilaçlar (DMARD) kullanılmaktadır. DMARD'lar; NSAİİ ve kortikosteroidlerden farklı olarak yalnızca hastalığın semptomlarını azaltmakla kalmayıp hastalığın seyrini yavaşlatmaları, dolayısıyla radyolojik hasarı önlemeleri bakımından tedavi kaskadının en üst basamağında yer almaktadırlar. Farklı DMARD türevlerinin kombinasyonlarının, RA tedavisinde tek bir ajan ile yeterli etkinliğin sağlanamadığı durumlarda önemli üstünlükleri olduğu bilinmektedir. Günümüzde kombine DMARD'lar ile tedaviye yeterli yanıt alınamayan durumlarda

kullanılmak üzere parenteral yolla uygulanan biyolojik ajanların geliştirilmesi ile dirençli RA olgularında önemli bir aşama kaydedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Romatoid artrit, otoimmün hastalık, DMARD.

ŞİZOFRENİ NÖROBİYOLOJİSİ VE TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Adı-Soyadı : Fatih Tok
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2013

ÖZET

Şizofreni hastalığı; bireyi, aileyi ve toplumu olumsuz yönde etkileyen, toplumda yaklaşık olarak %1 oranında görülen bir psikotik bozukluktur. Kişiyi gerçeklerden koparıp sosyal yaşamın gereklerini yerine getirmesini engelleyen santral sinir sistemi hastalıkları içinde genetik geçişi en yüksek olan bir hastalıktır. Mevcut farmakoterapinin kesin ve yeterli çözüm sağlamaması şizofreninin nörobiyolojisi üzerine çalışmaları artırmıştır. Dopamin sisteminin yanı sıra serotonin, glutamat, GABA, noradrenalin gibi nörotransmitterlerle ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca agmatin ve nöroplasisite üzerinde de durulmaktadır. Yapılan bu çalışmalar sonucunda şizofreninin tedavisi için yeni farmakolojik yöntemler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Yakın gelecekte bu tür etki mekanizmasına sahip ilaçlarla şizofreni hastalığı kontrol altına alınmaya çalışılacaktır.

Yeni nesil antipsikotik ilaçların keşfi ve şizofreni tedavisinde kullanılmaya başlanması ve psikososyal grişimlerin hasta işlevselliği ve yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkileriyle 90'lı yıllardan itibaren şizofreninin tedavisi önceki yıllara göre farklı bir boyut kazanmıştır. Hastalar daha fazla hastane dışında yaşamın içinde tutulmaya başlanmış, ilaç yan etkileri de önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Şizofreni hastalarının ilk atak, stabilizasyon ve sürdürüm dönemlerindeki tedavileri de günümüzde büyük ölçüde yeni ilaç ve tedavi yöntemlerinin geliştirilmesiyle değişikliğe uğramıştır. Tedavi rejimleri de yaş gruplarına, komorbid psikiyatrik ve medikal diğer hastalıkların varlığına göre değişiklik göstermektedir.

Şizofreni tanımlandığından bu yana çok şey öğrenilmiş olmasına rağmen halen psikiyatride teşhis ve tedavisi en zor hastalıklardan biridir. Uzun yıllar şizofreni nörobiyolojisi nörotransmitterler ve reseptörleri ile sınırlıydı. Fakat, yakın tarihteki araştırma sonuçları

dopaminin tek mekanizma olamayacağını ispatlamıştır. Son yıllarda araştırmalar nöronlarda plastik değişiklikler, nörotrofik faktörler ve sitokinler gibi moleküllerin önemli olduğuna işaret etmektedir. Preklinik ve klinik çalışmaların sonuçları söz konusu faktörlerin tümünün kritik rol oynayabileceklerini göstermektedir. Dahası, şizofrenik hastaların beyninde saptanan bir çok anormalite şizofreniye özgü değildir ve diğer psikiyatrik durumlarla da ilişkilidir.

Anahtar Kelimeler: Genetik, nörotransmitter, şizofreni, yeni farmakolojik yöntemler.

PLAZMİNOJEN AKTİVATÖR İNHİBİTÖRLERİNİN TEDAVİDEKİ YERİ

Adı-Soyadı : Çiğdem Ediz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2013

ÖZET

Plazminojen aktivatör inhibitörleri (PAI-1), koagülasyonda ve fibrinolitik olaylarda önemli rol oynayan faktörlerden biridir. Plazminojen aktivatör inhibitörlerinin günümüzde hayatı tehtid eden ve ölüm sıklığını artıran birçok hastalık arasında ilişkisi bulunmuştur. Kardiyovasküler bozukluklar, tip-2 diyabetes mellitus (T2DM), böbrekle ilgili bozukluklar, obezite, metabolik sendrom ve kadınlarda görülen polikistik over sendromu olan hastalarda PAI-1 belirgin bir artış göstermiştir. Bu tezin hazırlanma amacı yaşamı tehtid eden bu hastalıklara PAI-1'in etkisi ve plazminojenaktivatör inhibitörlerinin dolaşımdaki miktarını belirleyerek bu hastalıkların tedavisine yönelik güncel yaklaşımların belirlenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Fibrinoliz, kalp hastalıkları, obezite, plazminojen aktivatör inhibitörleri, tromboliz.

ÇOKLU İLAÇ KULLANIMI: POLİFARMASİ

Adı-Soyadı : Aylin ÇOBAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2013

ÖZET

Polifarmasi, bir hasta tarafından çoklu ilaç kullanımıdır. Polifarmasi çoklu tıbbi sorunları olan kişilerde daha sık görülmektedir. Genellikle tek bir tıbbi durumun tedavisinde tek bir ilaç kullanılır yani monoterapi uygulanır. Farklı hastalıkların bulunduğu durumda, klinik olarak bütün endikasyonların sağlanması için çoklu ilaç tedavisi gerekmektedir. Polifarmasinin en yaygın sonuçları advers ilaç reaksiyonları, ilaç-ilaç etkileşimleri ve yüksek maliyetlerdir. Polifarmasi genel bir popülasyonu ilgilendirse de özellikle yaşlılarda daha çok görülmektedir. Çünkü yaşlanmayla birlikte bireyde görülen kronik hastalıklar artmakta ve kronik hastalıklar da bireyin ilaç kullanma sayısını ve oranını artırmaktadır. Çoklu ilaç kullanımı yaşlılarda görülen fizyolojik, farmokinetik ve farmodinamik değişimler nedeniyle önem verilmesi gereken bir durumdur. Yaşlanmayla birlikte kalp, renal, karaciğer ve mide gibi organ ve sistemlerin fonksiyonlarında bozulma ve ilaç metabolizmasında olumsuz etkilenmeler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca yaşlanmaya bağlı olarak metabolizmada ve ilaçların atılımında ortaya çıkan değişiklikler de yaşlılarda görülen ilaç yan etki riskini artırmaktadır.

Hastaların ilaçlarını doğru kullanabilmesi için, güvenilir bir tedavinin seçilmesi, sonra da uygun format ve içerikte reçete yazılarak, tedavi süreci ile ilgili bilgiler ve talimatlar hastaya açık şekilde verilerek tedaviye başlanması, tedavinin sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. David Lee polifarmasi üzerine yaptığı çalışmalar ile SAIL şemasını ortaya çıkarmıştır. SAIL çalışması Simplify (Basitleştirme), Adverse Effect of Drugs (İlaçların yan etkileri), Indications (Endikasyon), List All Drugs (Bütün ilaçların listelenmesi) şeklinde hazırlanmış bir şemadır. Uzmanların polifarmasiyi azaltma çalışmalarında SAIL şeması yardımcı olacaktır.

2000-2008 Yılları arasında yapılan bir çalışmada; Amerikalıların son bir ayda reçeteli 1 ilaç kullananların sayısının %48, reçeteli 2 ilaç kullananların %31 ve reçeteli 5 ilaç kullananların %11 olduğu görülmüştür. Adverse etkilerden kaynaklanan ölümlerin de da 4.-6. sıralarda yer almaktadır. Bu ölümlerin önünde diyabet ve pnömani vardır. Bunları kalp hastalığı, kanser ve inme takip etmektedir. Reçeteli ilaçlara bağlı olarak ortaya çıkan istenmeyen etkiler ve ölümler ilaç sayısındaki artışa parelel artmaktadır. Hastada bu gibi sorunların olması tamamen reçetelenmiş ilaçlarından kaynaklanmadığı, bu ilaçların yanında aldığı OTC ilaçlar, bitkiler, ek vitamin ve besin takviyeleri de bu gibi sorunlara neden olmaktadır.

Bu çalışmada, çoklu ilaç kullanımına bağlı sorunlar nasıl azaltılmalı ve özellikle reçetesiz kullanılan ürünlere bağlı olarak ortaya çıkabilecek advers etkiler konuları detaylı olarak ele alınmıştır. Bunların yanısıra, yaşlılıkta ilaç kullanımında dikkat edilmesi gereken konular gözden geçirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Polifarmasi, yaşlılık, advers etki, reçetesiz ilaç, besin takviyeleri.

GÖZ HASTALIKLARININ TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı : Kübra İ.Birer
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2013

ÖZET

Göz; ortalama 2,5 cm çapında küre seklinde görmemizi sağlayan oragnımızdır. En dışta, beyaz sklera tabakasının tam ortasında saat camı şeklinde kornea tabakası bulunur. Orta tabakadauvea ve en iç tabaka ise görme olayının başlangıcını meydana getiren retinadır. Sklera'yı konjonktiva adındaki 2 katlı saydam, sümüksü bir zar sarar. Kornea ile iris arasında 2.5 mm. derinliğinde içi aköz hümör adındaki saydam sıvı ile dolu ön kamara, iris ile lens adını verdiğimiz göz içi merceği arasında yine aköz hümör ile dolu arka kamara adındaki odacıklar mevcuttur. Lensin arkasındaki saydam vitreus gözün 3/4' ünü doldurur, küreye şeklini verdirir. En arkada, retinadaki görmeyi beyine iletecek olan optik sinir başı bulunmaktadır.

Gözün beyaz kısmını kaplayan ince zarın iltihabı konjonktivit olarak adlandırılır; bakteriyel viral enfeksiyonlar, allerjiler ve çevresel kirlilikler bu duruma yol açabilir. Akut ve kronik olabilir. Çapaklanma ve sabah kirpiklerde yapışmalar olabilir. Sürekli göz batmaları olan kişilerde kuru göz hastalığı söz konusu olabilir. Kuru gözün belirtisi bazen paradoksik olarak sulanma olabilir. Bu batmalara karşı refleks olarak oluşur. Kuru göz sebepleri; göz kırpma refleksinin azalması, antihistaminik ilaçlar, düşük nem ve rüzgar gibi çevresel faktörler, kimyasal ve termal yanıklar ve artrit gibi bazı sağlık problemleridir. Suni göz yaşı damlaları, jelleri bazen göz yaşı kanallarının suni olarak tıkanması tedavi amaçlı kullanılmaktadır. Kuru bölgelerde oda nemlendiricileri faydalı olabilir. Göz tansiyonu olarak da bilinen glokomun değişik tipleri vardır ve hepsi sonuçta göz siniri hasarına neden olmaktadır. Göz sıvısı kornea ve sklera arasındaki süngersi membranda gözü terk eder, bu bölgedeki bir blokaj göz

tansiyonunun yükselmesine yol açmakta ve semptomlar ve tedavisi glokom tipine göre değişmektedir. Göz kapaklarında kırmızı şişlik oile karekterize kiirpik folikülü iltihabı arpacık tedavisinde ise sıcak kompresler ve antibiotik pomadlar kullanılmaktadır. Blefarit ise; kuru gözlü kişilerde sıklıkla karşılaşılan kronik ve inatçı göz kapağı iltihabıdır. Gözlerde rahatsızlık, kaşıntı, kirpik diplerinde kepeklenme ve hafif kırmızılık vardır. Kesin tedavisi olamamakla birlikte göz doktorunun verdiği ilaçlarla kontrol sağlanabilir.

Bu çalışmada; göz hastalıklarının tedavisinde kullanılan; kolinerjik, adrenerjik ilaçlar, karbonik anhidraz İnhibitörleri, prostaglandin analogları, osmotik ajanlar, glukokortikoidler ve nonsteroid antiinflamatuar ilaçlar, mast hücre stabilizatörleri, antihistaminik, antibakteriyel, antifungal, antiviral ve anestezik ilaçların etkileri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göz hastalıkları, glokom, antimikrobial ilaçlar, advers etkiler.

BİREYE ÖZGÜ TEDAVİ

Adı-Soyadı : Ayşe Naz Arslan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2013

ÖZET

Amerikan Gıda ve İlaç Kurumunun (FDA), Klinik Farmakoloji ve Biyofarmasötik Bölümü Başkan Yardımcısı Felix Frueh bireye özgü tedaviyi; “Bireye özgü tedavi şöyle sorulara yanıt bulmaya çalışır: Neden bazı insanlar kanser olur da bazıları olmaz? Kanser bu kişide neden daha saldırgandır? Neden bu ilaç sizde etkisini gösterir de beni etkilemez? Neden bir başkası için etkin dozun iki katına çıkması gerekir? Neden bazıları için ise standart dozun yarısı yeterli olur? ” soruları ile tanımlamaktadır. Gelişen teknolojinin getirdiği genom, proteom, farmakogenom çalışmaları, biyoinformatik değerlendirmeler, modern tıbbı değiştirmiştir, “Herkese tek boyut” yaklaşımı eskilerde kalmıştır, “bir ilaç aynı hastalık için tüm hastalara verilebilir” düşüncesi tutmamıştır, yeni ve daha kişisel bir ilaç tedavisi gereklidir. Yeni yaklaşım ise, “hastalığı değil hastayı tedavi etmek” olarak da tanımlanan bireye özgü tedavinin amacı, “doğru hastayı doğru ilaç ile eşleştirmek”tir.

İlaç yanıtının farklı olmasına sebep olan faktörler çeşitli ve karmaşıktır, bu faktörlerden bazıları insan biyolojisinin temel yönlerini içerir. Çünkü ilaç yanıtı sağlıklı olmayı ve yaşamayı direkt olarak etkiler. Genom-hastalık ve gen-ilaç etkileşimi hususunda olan hızlı bilgi birikimi farmakogeneteğin insan genetiği ve farmakogenomiğinin yeni bir varlığına dönüşmesine yöneltmiştir. Hem farmakogenomik hem bireyselleştirilmiş ilaç tedavisi birçok alandaki biyomedikal araştırmaları daha fazla etkilemektedir. Moleküler düzeyde, genetik varyasyonlar genin kod bölgesindeki mutasyonlarla hedef proteinin yapısını ya da gen regülasyonunu değiştirerek protein miktarını değiştirirler. İki durumda da proteinin fonksiyonu ya da enzimlerin kinetik sabitleri ve oranları değişir. Mutasyonlar aynı zamanda epigenetik regülasyonlarla da gen ekspresyonunu modüle ederler. Reseptörlerdeki ya da enzimlerdeki yapısal değişiklikler ilaç-reseptör veya ilaç-enzim etkileşimini ve sonuç olarak da ilaç cevabını etkileyebilir. İlaçları metabolize eden enzimler ve taşıyıcılardaki genetik polimorfizm ilaçların absorbsiyonunu, dağılımını, metabolizmasını ve atılımını etkiler ve böylece plazma ve hedef doku konsantrasyonunu modüle eder.

Sonuç olarak, Bireye özgü tedavinin amacı, belli bir hastalığa sahip bir hasta ile doğru ilacı eşleştirmek, tedaviyi hastanın genetiği ve diğer farklılıklarına göre dizayn etmektir. Açıktır ki, "aynı hastalığa sahip tüm hastalara aynı ilaç" konsepti artık geçerli değildir ve daha bireysel yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Konvansiyonel tedavide kullanılan bu "deneme-yanılma" yönteminin aksine, bireye özgü tedavi, en iyi ilaç-hasta eşleşmesini amaçlar ve bu yüzden bireye özgü tedavide, doğru tedavi, doğru zamanda doğru hastaya verilir. Bireyselleştirme süreci, ilacın geliştirilme aşamasında farmakogenomik ve farmakogenetik temelleri üzerine kurulacaktır. Bu tedavi konsepti, ilaç firmalarının daha az yan etkili ve daha potent ilaçlar geliştirmelerine olanak sağlayacaktır. Doktorlar, hastalarına daha güvenli ve etkin ilaçlar önerebilmek için hastaların genetik profillerinden faydalanacak, hastalar ise, kendilerine ait genetik profilin gerektirdiği en iyi tedaviyi almış olacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Bireye özgü tedavi**,** polimorfizm, genomik, proteomik, farmakogenetik

KANSER KEMOTERAPİSİNDE REZİSTANS MEKANİZMALARI

Adı-Soyadı **:** Büşra Tecimen
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Levent KABASAKAL
Yılı **:** 2013

ÖZET

Kanser tedavisinde başarıya ulaşmak için genellikle birden fazla anti-kanser ilaç uygulamasına gidilmekte, ancak sonradan kazanılan ya da tedavi öncesi kişide var olan ilaç direnci, kemoterapide başarıya ulaşmayı büyük ölçüde engellemektedir. İlaç dozları artırıldığı zaman ise hastalarda yan etkiler açığa çıkmakta ve tedavi giderek zorlaşmaktadır. Bu duruma çoklu ilaç direnci denilmektedir. Antineoplastik ajanlara karşı kanser hücrelerinin direnç geliştirmesinde çeşitli rol oynamaktadır.

Bunlar;

1. Azalmış hücre içi ilaç dü zeyi;
   a. Hücre yüzeyinde reseptör veya taşıyıcı kaybı: İlacın hücre içine girişinde azalma,
   b. İlacın hücre dışına atılmalarını sağlayan taşıyıcıların aşırı ekspresyonu: İlacın hücre içinde tutulmasında azalma.
2. Apopitotik ve anti apopitotik genlerin ekspresyon düzeylerindeki değişim,
3. Hücresel hedeflerdeki değişiklikler, örneğin; Topoizomeraz II inhibitörlerine (doksorubisin, etoposid, daunorubisin) duyarlılığın azalması,
4. İlacın biyoaktivasyonunda azalma,
5. İlaçla oluşan hasarın iyileşmesinde toleransın gelişmesi, örneğin; alkilleyici ajanlar ile indüklenen DNA hasarı tamirinde artış,
6. Hücresel ilaç detoksifikasyonundaki artış, örneğin; hücre içi GSH 8glutatyon) ve GST (glutatyon S-transferaz) düzeylerinde artış.

İlaç direncinde rol oynayan mekanizmaların çoğunluğu aslında genetik kökenlidir. İlaca dirençli hücrelerin tüm ozellikleri, ilaçla hiç karşılaşılmasa, yani kanser hücreleri seleksiyona uğramasa dahi , kalıtsal geçiş göstermektedir. Birtakım genetik bozukluklar özellikle bazı ilaçlara karşı direnç oluşumunda oldukça erken bir safhada rol oynamaktadır. Kemoterapiye yanıtı veya direnç durumunu önceden belirleyebilecek genomik farklılıkların saptanması bireysel tedavi planlanmasını mümkün kılacaktır. İlaç direncinden sorumlu mekanizmalar netleştikçe bu fenomenle mücadele için çeşitli stratejiler oluşmaya başlamaktadır. En çok bilinen ve geniş bir çerçevede kullanılan cevap, kombine ilaç kullanımıdır. Hangi ilacın hangi ilaçla kombine edileceğine karar vermek bireyler arası farklılığa ve tümörün yapısındaki farklılığa göre değişmektir. Ayrıca ilacı seçerken; ayrı ayrı kullanıldığında aktivite gösteren, farklı etki hücresi ve mekanizması olan, sadece aditif etkidense sinerjik etki ortaya çıkaran,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

minimal toksisiteleri olan, maksimum etkiyi optimal dozlarda verebilen ve kemik iliğini korumak için olabildiğince az döngüyle kullanılabilen ilaçlar seçilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, kemoterapi, direnç, antineoplastikler.

İŞTAH, DOYGUNLUK VE BESLENME KONTROLÜ

Adı-Soyadı : Şeyda ÖZGER
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Z. TOKLU
Yılı : 2013

ÖZET

Beslenme kontrolüne olan ilgi obezite salgınının sonucu ve metabolik hastalıklarının insidansının yükselmesiyle arttı. Beyin enerji depolarındaki değişiklikleri algılar ve enerji dengesini korumak için metabolik ve davranışsal cevaplar başlatır. Enerji homeostazı hipotalamus ve beyin sapındaki nöronal devrelerle kontrol edilirken, yeme davranışının motivasyon ve ödüllendirme yönleri limbik bölge ve serebral korteks tarafından kontrol edilir. Bu makale; gastrointestinal sistemden, adipoz dokudan ve diğer periferal organlardan beyne nasıl metabolik sinyaller göndererek doyumu, enerji giderini ve hormonları düzenlediği ile ilgili bir bütünleşmiş bakış açısı sağlamaktadır. Bu karmaşık yolların bilgisi obezitenin patogenezi ve tedavisi ve de glikoz/lipid metabolizması anormallikleri için önem taşımaktadır.

Seratonerjik ilaçların sistemik ya da direkt santral alanlara uygulanan çalışmalarda 5-HT'nin memelilerdeki beslenme kontrolü üzerinde inhibitör etkisi olduğu anlaşılmıştır. İnsan ve hayvan modellerinde, fenfluramin, fluoksetin ve sertralin gibi 5-HT antagonistleri bir manada özellikle açlığı arttırılmış seratonerjik nörotransmisyonunu arttırdığı düşünülerek yemeyi ve öğün miktarını düşürmüştür. IB ve 2C alt tiplerinin uyarılması beslenme ve açlığı fizyolojik rolünü araştırabilir. Önceki reseptörler öğün miktarını düzenlemeye ve dahası yeme oranını kontrol etmeye dahil olabilir. İkisinin aktive olması davranışsal açlığın tamamen kontrolü için gerekli olabilir. 5-HT1A otoreseptörlerini uyaran ilaçların muhtemelen serotonerjik noronların ateşlenmesini akut olarak düşürerek besin alımını arttırır. Hipotalamik paraventriküler nucleus (PVN)'un yakın zamanda yapılan çalışmalarda PVC dışında bölgelerinin de bu fonksiyonda etkili olduğu belirtilmesine rağmen ön beyinde bulunan 5-HT'nin tokluk rolünde önemli bir

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

terminal alana sahip olduğu önerilmiştir. Periferal uygulanan 5-HT davranışsal bir şekilde besin alımını da azaltmaktadır. 5-HT'nin antagonistleri ve yapısal analogları ile yapılan çalışmalarda 5-HT'nin periferal tokluk etkisinin 5-HT1 ve 5-HT2'ye benzer mekanizmaları içerdiği ortaya çıkmıştır. Böylece, birçok farmakolojik ve davranışsal mekanizmanın beyin içinde ve beyin dışında yemenin serotonerjik fonksiyonuyla ilişkilidir. Hayvanlardaki klinik öncesi araştırmalardan elde edilen geniş veriler insanlann terapotik gelişiminin temelini oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İştah, doygunluk, beslenme, serotonin.

PROOPİOMELANOCORTİN VE OBEZİTE

Adı-Soyadı : Gkiozante GİASAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Z. TOKLU
Yılı : 2013

ÖZET

Beslenme kontrolüne olan ilgi obezite salgınının sonucu ve metabolik hastalıkların insidansının yükselmesiyle arttı. Beyin enerji depolarındaki değişiklikleri algılar ve enerji dengesini korumak için metabolik ve davranışsal cevaplar başlatır. Enerji homeostazı hipotalamus ve beyin sapındaki nöronal devrelerle kontrol edilirken, yeme davranışının motivasyon ve ödüllendirme yönleri limbik bölge ve serebral korteks tarafından kontrol edilir. Bu makale; gastrointestinal sistemden, adipoz dokudan ve diğer periferal organlardan beyne nasıl metabolik sinyaller göndererek doyumu, enerji giderini ve hormonları düzenlediği ile ilgili bir bütünleşmiş, bakış. açısı sağlamaktadır. Bu karmaşık yolların bilgisi obezitenin patogenezi ve tedavisi ve de glikoz/lipid metabolizması anormallikleri için önem taşımaktadır.

Öncü protein, proopiomelanokortin (POMC), birçok biyolojik aktif peptitleri, doku-spesifik tavırdaki bir seri enzimatik basamak, melanosit-uyancı hormonlar (MSH'lar), kortikotropin (ACTH) ve beta-endorfin verimiyle üretir. MSH'lar ve ACTH 5 alt çeşidi olan ekstraselüler G-protein çiftli melanokortin reseptörlerine (MCR'lar) bağlanır. MC3R ve MC4R santral sinir sisteminde (CNS) yaygın ekspresyon gösterirken MC1R ve MC5R düşük seviyede eksprese olur. Santral sinir sisteminde, POMC'lerin hücre vücutları genelde hipotalamusun arkuat nukleusu ve beyin sapının nükleus traktus solitarius'unda lokalizedir. Bu iki alanın da iştah ve

besin alımıyla ilgili fonksiyonları iyi tanımlanmıştır. İnsanlardaki POMC ve MC4R mutasyon ekspresyonu gibi, farelerde de POMC, mc4r ve mc3r için nakavtlarobez bir fenotipi gösterir. Son zamanlarda mühendislik 3-endorfin yetmezliği olan fareler gibi, *fi-MSH* spesifik mutasyonu olan insan deneklerin de obez olduğu bulunmuştur. Santral sinir sistemi POMC sisteminin seksüel davranışların düzenlenmesi, laktasyon, reprodüktif siklus ve olası kardiyovasküler kontrol gibi başka fonksiyonları vardır. Ancak, bu yazı beslenme davranışları ve bunun hipotalamus ve beyin sapındaki POMC noronlarının nöroanatomisiyle bağına odaklanacaktır.

Obezite, kalp-damar hastalıkları ve Tip 2 diabet gibi komplikasyonlarıyla birlikte yüzyılımızda epidemik sınırlara yaklaşmaktadır. Günümüzde etkin bir tedavisi olmayan obezite, ciddi bir halk sağlığı problemidir. Obezite pozitif enerji bakiyesi sonucu ortaya çıkar ve genellikle beden kitle indeksi (BMI) ile ölçülür, insanlarda obezite ya monogenik sendromlar olarak veya multifaktöryel katılım modeline uymaktadırlar. Obezitenin monogenik versiyonları Leptin *(LEP)* , Leptin reseptörü *(LEPR),* Melanocortin 4 reseptörü *(MC4R)* gibi belli genlerdeki mutasyonlar sonucu ortaya çıkar. Bunların sıklığı toplam olguların çok az bir kısmını oluşturur, Poligenik katılım, multifaktöryel katılım modeli gösteren formları ise en yaygın versiyonudur ve genler, çevre, davranış ve hepsinin birbiriyle etkileşiminin bir sonucudur.

Anahtar Kelimeler: Obezite, obezite genetiği, Melanocortin sistemi, mutasyon, aday genler

DİYABET HASTALARINDA İLAÇ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı : Betül ÇAĞLAYAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Hale Z. TOKLU
Yılı : 2013

ÖZET

Bu çalışmada, tip 1 ve tip 2 diyabetli hastalarda ilaç kullanımının ölçülmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya katılan hastalara hasta profil kaydı, diyabet öz bakım aktiviteleri özeti ve kısa hastalık algı ölçeği uygulanmıştır.

Çalışmamıza katılan diyabet hastalarının %33,7'sinin HbA1C (glikozillenmiş hemoglobin) düzeylerinin hedef sınırlar içersinde olduğu belirlenmiştir. Hastalarımızın %44,4'ünün diyabet tanı süresi 5 yıl ve daha az iken %55,6'sinin diyabet tanısı 6 ila 43 yıl arasında değiştiği saptanmıştır. Hastalarımızın %32'sinin diyabete eşlik eden kronik hastalığı mevcut değilken 49 hastamızda hipertansiyon ve 38 hastamızda hiperlipidemi varlığı belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan diyabet hastalarının %62,5'i metformin, %51,9'u insülin, %24'ü sülfonilüre ve %1,9'ü ise akarboz kullandığı belirlenmiştir. Hastalarımızın %7.7'sinin besin eklentisi kullandığı tespit edilmiştir.

Diyabet hastalarının daha çok ilaç kombinasyonu ile tedavi olduğu saptanmıştır. Bu kombinasyonlarda en çok metformin ve insülinin çeşitli kombinasyonların içinde bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca HbA1c değerinin kısa hastalık algısı ile doğrudan ilişkili olduğu; yaş, pnömoni ve grip aşısı olup olmamanın ise kısa hastalık algısı ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, HbA1c, ilaç kullanımı, diyabet öz bakım aktivitesi.

DİYABET HASTALARINDA HASTALIK ALGISININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı : Ali Çağrı Demirel
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. H. Kübra Elçioğlu
Yılı : 2013

ÖZET

Diyabet hastalarında daha yüksek kişisel kontrolün daha iyi bir diyet, ilaç ve egzersiz uyuncu ile ilişkili olduğu hipotezinden yola çıkılarak, hastalık algı skorlarının ilaç kullanım bilincini ve hasta uyuncunu nasıl etkilediği; kontrollü ve kontrolsüz diyabetik hasta grupları arasında farklılık olup olmadığı ayrıca da aynı hipotezin diyabet öz-bakım aktiviteleri için de geçerliliği araştırılmıştır. Çalışmaya katılan hastalara hasta profil kaydı , diyabet öz bakım aktiviteleri özeti ve kısa hastalık algı ölçeği uygulanmıştır.

Diyabet hastalarının %33,7'sinin HbA1C (glikozillenmiş hemoglobin) düzeylerinin hedef sınırlar içersinde olduğu belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan hastalarımızın son bir yıl içerisinde %25'i grip aşısı ve %5,8'i ise pnömoni aşısı yaptırdıklarını ifade etmişlerdir.

Hastalarımızın %44,4'ünün diyabet tanı süresi 5 yıl ve daha az iken %55,6'sinin diyabet tanısı 6 ila 43 yıl arasında değiştiği saptanmıştır. Hastalarımızın %'86.5'inde diyabet komplikasyonu mevcut olmadığı belirlenmiştir. Hastalarımızın %32'sinin diyabete eşlik eden kronik hastalığı mevcut değilken 49 hastamızda hipertansiyon ve 38 hastamızda hiperlipidemi varlığı belirlenmiştir. Hastalarımızın %7.7'sinin Sarı Kantaron(St John's Worth), D vitamini, Glukozamin kondroidin, beşi bir arada çayı, panax ve multivitamin kulandıkları görülmüştür.

Diyabet hastalarında HbA1c değerinin kısa hastalık algısı ile doğrudan ilşkili olduğu; yaş, pnömoni ve grip aşısı olup olmamanın ise kısa hastalık algısı ile ilişkili olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, HbA1c, kısa hastalık algı ölçümü, diyabet öz bakım aktivitesi

KLİNİK İLAÇ ARAŞTIRMALARINDA REHBER VE DANIŞMANLIK

Adı-Soyadı : Koray KURAL
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2013

ÖZET

Haber medyası, yeni tıbbi tedaviler alanında sürekli artan öneme sahip bir bilgi kaynağıdır. Medya, inandırıcı ve nüfuz edici olabilmekte ve sağlık hizmetleri hakkındaki inanç ve tutumları etkileyebilmektedir. Bu bölüm tıp alanındaki uyuşmazlıkların olgunlaşma sürecine kısaca değinmekte, bilim insanları ile medya arasında gelişen "gerilim"in nedenlerini ele almakta ve araştırma sonuçlarını tartışma konusunda medyayla başa çıkma stratejileri geliştirme imkanı sunmayı ümit etmektedir.

Danışmanlık, tecrübeli bir birey (danışman) ile az tecrübeli bir birey (danışan) arasında gelişen bir ilişkidir. Genç bir öğretim kadrosu üyesinin akademik ilişkilerdeki gelişiminde danışmanın görevi son derece önemlidir. Bu bölümde danışmanın, danışanın ve danışman-danışan ilişkisinin beklentileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İlaç araştırmaları, rehberlik, danışmanlık.

KLİNİK İLAÇ ARAŞTIRMALARINDA İSTATİSTİK VE ÖRNEK BÜYÜKLÜĞÜ

Adı-Soyadı : Reşat CENGİZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2013

ÖZET

Bu bölümün amacı klinik araştırmacıyı (1) numune ölçüsü veya güç/tesir analizinin ne olduğunun anlaşılması (2) bu tür analizler üzerinde temel 'düşük-risk' taşıyan çalışmaların yürütülmesi (3) uzman tavsiyesi ve katılımı gerektirip gerekmediğinin belirlenmesine yönelik gerekli kavramsal ve uygulama araçları konusunda nitelikli hale getirmektir.

Umarım bu bölümün ilgili konular hakkında genel bir rehber olarak yararlanılması gerektiği açıkça ortadadır; ayrıntılı detaylar ve tam/kesin anlatımlar, alıntılar kısmında yer alan literatürde bulunabilir. Bunun yanında, irdelenecek olan bu istatistiksel güç konusu, uygun bir şekilde, tedavilerin ve tıbbi müdahalelerin, hipotetik veya gerçek etkileri hakkında nicel /niceliksel araştırmalar üzerine olduğu açıkça anlaşılmalıdır. Kalitatif/Niteliksel proje çalışmaları için gerekli olgulara değinilmeyecektir. Buradaki saik ve esas amaç pratik yapmakta olan klinik araştırmacıyı güç analizine başlatmaktır

Birinin ölçtüğü her şey veri haline gelebilir ancak sadece anlamı olan veriler bilgi haline gelebilir Bilgi neredeyse her zaman faydalıdır, veri faydalı olabilir de olmayabilir de. Bu bölümde kişinin bir maruz kalma ve sonuç arasındaki bağlantı derecesini ölçebileceği çeşitli yollar ele alınacak ve göreli ve mutlak risk, bahis oranı, işlem yapılması gereken sayılar ve ilgili ölçülerin bir tartışmasını da içerecektir.

Anahtar Kelimeler: İlaç araştırmaları, istatistik, örnek büyüklüğü

GENETİK VE FARMAKOEPİDEMİYOLOJİK ÇALIŞMALARDA ARAŞTIRMA METODLARI

Adı-Soyadı : Gizem YENİGÜN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Genetik epidemiyoloji çalışmalarındaki ilgili yöntemlerin ve konuların bazıları, özellikle klinik ve translasyonel genetiğin ana odak noktası olan tek nükleotid polimorfizmi olup, herhangi bir organizmanın ana kaynağıdır bu nedenle genetiğin anlaşılması, hastalığın etiyolojisindeki kalıtsal faktörlerin keşfedilmesi için güçlü bir yol sağlayacaktır.

Son yıllardaki genetik çalışmalar; tek bir genden kaynaklanan bozukluklardan (örn. Huntington hastalığı) ziyade, kimyasal, fiziksel, biyolojik, sosyal, enfeksiyöz, davranışsal ya da beslenme faktörleri dâhil olmak üzere çevre faktörler ile katılımsal gen varyantları arasındaki etkileşimden ortaya çıkan ve sık görülen çok faktörlü bozukluklara (örn. hipertansiyon) kaymıştır. Herhangi bir genetik araştırmanın temel amacı; bireysel laboratuar örneklerinden alınan bilgilerin tercüme edilmesi ve insan genomu ve hastalığın riski üzerindeki etkisi hakkında girişimlerin geliştirilmesidir.

Farmakoepidemiyoloji (PE); klinik farmakolojideki epidemiyolojik kavramlarla ilgilidir. Bu disiplin; 1960lı yıllarda ortaya çıkmıştır ve bu zamanda beri tedavi verilerin tasarlamak ve analiz etmek için çeşitli yöntemler ve teknikler geliştirilmiştir.[10]Bu bölüm; farmakoepidemiyolojik çalışma tasarımı türünün seçiminde dahil olan faktörleri ve bu tasarımların avantajlarını ve dezavantajlarını gözden geçirecektir. Diğer bölümlerin detaylı bir şekidle randomize klinik deneyleri açıkladığından ötürü biz, gözlemsel çalışmalara odaklanacağız.

Bu bölüm; genetik ve farmakoepidemiyolojik çalışmaları açıklayabilmek için önemli olan esas kavramlara ve genetik epidemiyolojinin temellerine odaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genetik çalışmalar, farmakoepidemiyolojik çalışmalar, hastalıklar.

GLUTAMATERJİK SİSTEMİN MAJÖR DEPRESYONDAKİ ROLÜ

Adı-Soyadı : Lorena ALİMERİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2014

ÖZET

Majör depresyon ciddi, kronik ve tekrarlayan bir hastalıktır. Dünyada yaklaşık 121 milyon depresyon hastası vardır. Monoaminerjik sistem üzerinden etki yapan serotonin ve/veya noradrenalin düzeylerini değiştiren geleneksel antidepresanlar depresif hastaların yaklasık yarısında etkisiz kalmakta ve etkin olmaları durumunda da etkilerinin başlaması geç olmaktadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar lutamaterjik sistemin majör depresif bozukluğun hem nörobiyolojisinde hem de tedavisinde önemli rol oynadığına dikkat çekmektedir. Yakın tarihte ketaminin tek doz uygulanmasıyla hızlı ve uzun süren antidepresan etki sağlanabildiğinin gösterilmesi ile glutamat ve reseptörleri, özellikle de N-metil-D-aspartat reseptörlerinin (NMDARs) rolü insan ve deneysel hayvan modellerinde araştırılmaya başlanmıştır. Çok yakın zamanda Yale Üniversitesi'nde yapılan ve Science dergisinin Ağustos sayısında yayınlanan bir çalışmada ketaminin etki mekanizması tam olarak aydınlatılmıştır. Sıçanlarda yapılan çalışmalarda temel bilimciler ketaminin sinirlerde sinyal iletimini sağlayan bir çok yolaktan biri olan "rapamisinin memelilerdeki hedefi" diye adlandırılan ["mammalian target of rapamycin" (mTOR)] yolağı hızla aktive ettiğini göstermişlerdir. Bu yeni yaklaşım depresyon tedavisinde devrim olarak yorumlanabilir ve antidepresan ilaç geliştirilmesinde yeni terapötik hedefere yol açabilir. Bu ödevde glutamaterjik system üzerinden etkili ilaçların gözden geçirilmesi hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, glutamat, NMDA, AMPA, ketamin.

SIÇANDA DENEYSEL KOLİT MODELİNDE *MYRTUS COMMUNİS* SUBSP. *COMMUNİS* EKSTRESİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN BİYOKİMYASAL OLARAK İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Özben AKBULUT
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2014

ÖZET

Bu çalışmanın amacı %5'lik asetik asit (AA) çözeltisi ile kolit oluşturulmuş sıçanların kolon mukozasındaki hasarda, ***Myrtus communis sups communis*** (MC) ekstresinin tedavi edici özelliğinin olup olmadığını incelemektir.

Çalışmada Wistar Albino sıçanlar kullanılmış, ve hayvanlar 5 gruba ayrılmıştır. Gruplar; kontrol, kolit, kolit +MC 50 mg/kg, kolit+MC100 mg/kg, ve kolit + salazoprin olarak belirlenmiştir. Kolit oluşturmak üzere hayvanlara intrakolonik olarak %5'lik AA 1 ml hacimde uygulanmıştır. Kontrol grubuna aynı hacimde intrakolonik SF verilmiştir. Kolit oluşumunu takiben tedavili gruplara MC iki farklı dozlar halinde; MC 50 mg/kg ve MC 100 mg/kg, 5 gün boyunca 0.5 ml hacim içinde oral uygulanmıştır. MC tedavisi pozitif kontrol olarak oluşturulan salazoprin tedavili grup ile karşılaştırılmıştır. Deney sonunda dekapite edilen hayvanların kolon dokuları çıkarılarak dokularda oksidatif hasarı değerlendirmek üzere luminol ve lusigenin kemilüminesans (KL) düzeyleri, malondialdehit (MDA) ve glutatyon (GSH) düzeyleri, myeloperoksidaz (MPO) aktivitesi ölçülmüştür. Kolit oluşumu kolon dokusunda KL ve MDA düzeylerini, MPO aktivitesini artırmış GSH ise düşmüştür. MC ekstresi salazoprine benzer şekilde gerek 50 ve gerekse 100 mg/kg dozda bu değerleri geri çevirmiştir. MC ekstresinin tedavi edici etkisi özellikle 100 mg/kg dozda en güçlü olarak gözlenmiştir.

Sonuçlarımız MC ekstresinin antioksidan ve antiinflamatuar özellikleri ile kolit tedavisinde yeni bir yaklaşım olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: kolit, ***Myrtus communis sups communis,*** glutatyon, miyeloperoksidaz

SIÇANDA DENEYSEL KOLİT MODELİNDE *MYRTUS COMMUNİS* SUBSP. *COMMUNİS* EKSTRESİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN HİSTOLOJİK OLARAK İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Hamit ÇOBANOĞLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2014

ÖZET

Bu çalışmanın amacı %5'lik asetik asit (AA) çözeltisi ile kolit oluşturulmuş sıçanların kolon mukozasındaki hasarda, ***Myrtus communis sups communis*** (MC) ekstresinin tedavi edici özelliğinin olup olmadığını incelemektir.

Çalışmada Wistar Albino sıçanlar kullanılmış, ve hayvanlar 5 gruba ayrılmıştır. Gruplar; kontrol, kolit, kolit +MC 50 mg/kg, kolit+MC100 mg/kg, ve kolit + salazoprin olarak

belirlenmiştir. Kolit oluşturmak üzere hayvanlara intrakolonik olarak %5'lik AA 1 ml hacimde uygulanmıştır. Kontrol grubuna aynı hacimde intrakolonik SF verilmiştir. Kolit oluşumunu takiben tedavili gruplara MC iki farklı dozlar halinde; MC 50 mg/kg ve MC 100 mg/kg, 5 gün boyunca 0.5 ml hacim içinde oral uygulanmıştır. MC tedavisi pozitif kontrol olarak oluşturulan salazoprin tedavili grup ile karşılaştırılmıştır. Deney sonunda dekapite edilen hayvanların kolon dokuları çıkarılarak makroskopik olarak değerlendirilmiş ve histolojik incelenmek üzere ayrılmıştır. MC ekstresi ile yapılan tedavide kolon dokusundaki inflamasyon ve hasarın azaldığı gözlemlenmiştir.

Bu sonuçlarımız ***Myrtus communis sups communis*** (MC) ekstresinin kolit tedavisinde yeni bir yaklaşım olduğunu düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: kolit, ***Myrtus communis sups communis,*** oksidan hasar, ışık mikroskopisi.

SİSPLATİN TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı : Sümeyye ŞENTÜRK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2014

ÖZET

Sisplatin molekülü, yapıca platin diaminodiklorür kompleksi olup insanlarda; baş, boyun, akciğer, testis, ovaryum gibi birçok solid tümorde etkili bir antitümor ilaç olarak kullanılmaktadır. Sisplatin en etkili ve potent antikanser ilaçlardan biri olmasına rağmen, tedavide kullanımına kısıtlama getirilmesinin en önemli nedeni başta nefrotoksisite olmak üzere yan etkilerinin sık görülmesidir.

Bu araştırmada sisplatinin antikanser aktivitesi araştırılmış olup; sisplatinin oluşturduğu nefrotoksisite ve ototoksisite incelenmiştir. Sisplatinin hücrelerde meydana getirdiği serbest radikal hasarı sonucu glutatyon ve tiyol bileşiklerinin antioksidan rolü ve biyokimyasal medikasyonlar incelenmiştir. Sisplatin nefrotoksisitesini korumada E-vitaminin rolünden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sisplatin, antitümor, nefrotoksisite, ototoksisite, glutatyon, antioksidan

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TESTİKÜLER TORSİYON/DETORSİYON MODELİNDE APOSİNİN'in ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Ömer Faruk YAKICI
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2014

ÖZET

Son yıllarda yapılan çalışmalar, serbest O_2 radikallerinin iskemik dokunun reperfüzyonu ile ortaya çıkan mikrovasküler ve parankimal hücre hasarında önemli rol oynadığını göstermektedir. Bu çalışmada, NADPH oksidaz inhibitörü olan aposininin testisteki torsiyon-detorsiyon (T/DT) (diğer bir deyişle iskemi/reperfüzyon; I/R) hasarındaki koruyucu etkisininin incelenmesi amaçlanmıştır.

Erkek Wistar albino sıçanlar taklit operasyon (kontrol grubu), T/DT, aposinin 20 mg/kg + T/DT, aposinin 50 mg/kg + T/DT olarak gruplara ayrıldı. T/DT hasarını oluşturmak için sol testis saat yönünde 720° döndürülerek 4 saat iskemiye ve bu sürenin sonunda geri döndürülen testisler 4 saat süresince reperfüzyona (detorsiyon) maruz bırakıldı. Deney sonunda dekapite edilen hayvanların testis doku örnekleri alındı. Bu örneklerde oksidan hasrı belirlemek amacı ile malondialdehid (MDA), glutatyon (GSH) seviyeleri, miyeloperoksidaz (MPO) aktivitesi, luminol, lusigenin, nitrik oksit (NO) ve peroksinitrit kemilüminens (CL) düzeyleri tayin edildi. Ayrıca testiküler morfoloji ışık mikroskopi ile incelendi. I/R dokularda luminol, lusigenin, nitrik oksit ve peroksinitrit kemilüminens parametrelerinde anlamlı bir artışa neden olmuştur. Benzer şekilde MPO aktivitesi ve ve MDA seviyesinde artış gözlemlenirken antioksidant GSH düzeyleri azalmıştır. Buna karşılık aposinin tedavisiyle tüm bu biyokimyasal parametreler geri çevrildi. Histolojik bulgular da biyokimyasal sonuçları destekledi.

Bu çalışmadaki bulgular serbest radikal üretimini inhibe eden ve antioksidant savunmayı artıran NADPH oksidaz inhibitörü aposininin I/R'ya karşı testiküler dokulardaki koruyucu etkisini ortaya koymuştur.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Testis, torsiyon/detorsiyon, aposinin, antioksidan.

SIÇANDA DENEYSEL KOLİT MODELİNDE *Myrtus communis* subsp. *Communis* EKSTRESİNİN KORUYUCU ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı : Elif KARAKAŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yılı : 2014

ÖZET

Ülseratif kolitin nedeni bilinmemektedir. Gıda içerisinde alınan çeşitli maddeler, bakteri, bakteri toksinleri, viruslar hastalığın ortaya çıkmasında rol oynayabilir. Ancak sorumlu hiçbir gıda maddesi veya mikroorganizma bulunmuş değildir. Etken ne olursa olsun, bu zararlı faktöre karşı barsak mukozasında cevap olarak iltihap hücreleri artar, inflamasyon ve ülserler gelişir. Dolayısıyla ülseratif kolit primer olarak gastrointestinal sistemi tutan kronik bir inflamatuvar hastalıktır. Bu inflamatuvar olayda lenfokinler, sitokinler, lökotrienler gibi inflamatuvar mediatörler de rol oynarlar.

Bugün için tedavide kullanılan ilaçlar; hastalığın nedeni bilinmediği için, sebebe yönelik değil, iltihabın gerilemesini sağlayan anti-inflamatuvar ilaçlardır. Son yıllarda, kolite eşlik eden inflamasyonun çeşitli hastalıkların patogenezinde yer alan serbest radikaller aracılığı ile de doku hasarında yer aldığını göstermiş ve dolayısıyla antioksidanlarla yapılan çalışmalar önem kazanmıştır.

Bu çalışmada Myrtus communis (MC) bitkisinin ekstresi kullanılacaktır.Önemli biyolojik etkileri gösterilmiştir.Bunlar arasında siklooksijenaz-1 ve 5-lipoksijenaz enzimlerini inhibe ederek eikozanoidlerin sentezini durdurması,polimorfonükleer lökositlerde kalsiyum mobilizasyonunu önlemesi,potansiyel antiinflamuar etkisi,diabetes mellitus tedavisinde etkili olması,antiseptik etki göstermesi gibi etkiler bulunur . Myrtus communis'in acı maddeler,eterik yağ,tannik maddeler gibi önemli bileşenleri bulunmaktadır fakat Myrtucommulone ve Semimyrtucommulone antibakteriyel ve antioksidan etkilerinden sorumlu bileşenler olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kolit, *Myrtus communis sups communis,* inflamasyon, sitokin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DENEYSEL ARAŞTIRMALARDA ZEBRA BALIĞI (*DANİO RERİO)*

Adı-Soyadı : Sıdıka Aylin KORKUSUZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2014

ÖZET

Zebra balığı (*Danio rerio*), sazangiller (Cyprinidae) familyasından, doğal yaşam alanı Asya olan, yaklaşık 4-6cm boyunda, yumurtayla çoğalan tropikal bir balık türüdür. Güneydoğu Himalayalar, Doğu Hindistan'ın Ganj Bölgesi, Pakistan, Bangladeş, Nepal ve Myanmar'da görülmektedir. Zebra balıkları, dayanıklı bir tür olmalarının yanı sıra kolay bulunabilmesi, laboratuvar ortamında kolay beslenebilmesi ve çoğalmaları, yüksek fekondite göstermesi, dış döllenmeyle üremesi, yumurta ve embriyolarının saydam oluşu, yumurta ve larva gelişiminin kolay izlenebilmesi, jenerasyon zamanının kısa olması ve toksik ajanlara embriyolarının duyarlı oluşu bakımından toksikoloji çalışmalarında oldukça sık başvurulan bir test organizması olmuştur.

Son yıllardaki ekotoksikoloji çalışmalarında *Danio rerio* (Zebra balığı) yumurtaları ve embriyoları sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır. Öyle ki toksik etkisinden şüphelenilen bir ajanın toksik olup olmadığı bu balık türünün embriyolarına 48 saatlik uygulama sonucunda elde edilen verilere göre karar verilebilmektedir. Ayrıca laboratuvar farelerine göre hayat döngüsünün daha kısa sürede tamamlanması, farelerle yapılan deneylerin aynılarının bu balık türüyle de yapılabilmesi ve hatta daha fazla neslin takip edilebilmesi (özellikle teratojenik testlerde) diğer bir tercih nedeni olmuştur.

Zebra balığı melanoma, lösemi, pankreas kanseri ve hepatoselüler karsinom da dahil olmak üzere çeşitli kanser transjenik modellemesinde kullanılmıştır. Zebra balığı kan pıhtılaşması, kan damarı gelişimi, konjenital kalp yetmezliği gibi kardiyovasküler araştırmalarda ve böbrek hastalığı modellemelerinde de kullanılmıştır. Bağışıklık sisteminin zebra balıkları ve insanlar arasında nispeten benzer olduğu görülmüş ve bir çok insan bulaşıcı hastalıkları Zebra balığında modellenebilmiştir. Çeşitli bakteriyel, viral ve paraziter patojenler için Zebra balığı modelleri geliştirilmiştir; örneğin, Zebra balığı modeli tüberküloz için mikobakteri patogenezislerinin mekanizmalarına temel bilgiler sağlamış. Ayrıca, zebra balığı enfeksiyon modelleri kullanılarak ile yüksek hacimli antimikrobiyal ilaç taraması için robotik teknolojisi

geliştirilmiştir. Zebra balığının bir başka önemli özelliği de insan gözünde bulunan ultraviyole duyarlı hücreleri, kırmızı, yeşil ve mavi koni hücrelerinin alt tipleri ile, koni hücrelerinin dört çeşidine sahip olmasıdır. Zarar gören retinal hasarın tedavisi çalışmalarında başarılı sonuçlar elde edilmiştir. Maküler dejenerasyon, glokom ve diyabete ile ilgili çeşitli körlük dahil olmak üzere gözün hemen her hastalığının araştırılmasında uygun bir model deney hayvanı olduğu düşünülmektedir.

Sonuç olarak, Zebra balığı modelleri ile devam eden araştırma programları, araştırmacıları sadece insanlardaki hastalıkların temelinde yatan genleri tanımlamanın yanısıra ilaç keşfi programlarında ve yeni terapötik ajanların geliştirilmesinde de yararlı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Zebra balığı, *Danio rerio,* kanser, bağışıklık, teratojenite.

İLACA BAĞLI GELİŞEN KARACİĞER HASTALIKLARI

Adı-Soyadı : Rukiye KALENDER
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2014

ÖZET

Karaciğer, vücudumuzdaki diğer organlarla kıyaslandığında çok daha fazla göreve sahip olan ve dışarıdan alınan besin veya maddelerin kan yoluyla vücut için kullanılarbilir hale gelmesinde ve zararlı maddelerin vücuddan atılabilmesini sağlamada önemli görevler alan bir organımızdır. Vücuda alınan maddelerin bir çoğu karaciğerden geçerek metabolize olup ya vücudun başka bölgelerine dağılırlar ya da vücuttan atılırlar. Karaciğer bu maddelerin toksik etkilerine karşı duyarlı olabilmekte ve karaciğer hasarı meydana gelebilmektedir.

İlaca Bağlı Karaciğer Hasarı (İBKH); çeşitli ilaç, ksenobiyotikler, bitkisel ürünler veya diğer nedenlerle meydana gelen karaciğer disfonksiyonunun neden olduğu hasar olarak tanımlanmaktadır. Karaciğer hasarı reçeteli veya reçetesiz ilaçlar nedeniyle büyüyen, tıbbi bir halk sağlığı problemidir. Dünya çapında ilaca bağlı karaciğer hasarı (İBKH) tahmini yıllık insidansı 100.000 kişide %13,9-24,0 olarak hesaplanmıştır. ABD'de İBKH akut karaciğer yetmezliğinde önde gelen sebeplerdendir. İBKH nedenleri coğrafi farklılıklara göre varyasyonlar göstermektedir. Örneğin Batı'lı ülkelerde daha çok antidepresan, antikonvülsan

gibi ilaçlara bağlı karaciğer hasarları çoğunlukta iken Asya ülkelerinde daha çok geleneksel tedavilerden kaynaklanan hasarlar çoğunluktadır. Sonuç olarak, hayati bir organ olan karaciğer üzerine ilaçarın ve ksenobiyotiklerin yaptıkları toksik etkileri nedenleri ile beraber ne kadar iyi anlayabilirsek karaciğer hasarının gelişmesine karşı önlemler alabilir ve geliştirilen yeni ilaçlarda bu toksisitelerin gelişmesinin önüne geçebiliriz. Bunun için ilk aşamada karaciğer hasarları vakalarının verilerini toplayıp değerlendiren ve gerekli yerlere bildiren gelişmiş farmakovijilans merkezlerinin kurulup geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu derlemede ilaçların neden olduğu karaciğer hasar tiplerini ve bu hasarların giderilmesinde veya önlenmesinde ne gibi bir yol izlenilmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karaciğer, ilaç, toksisite, advers etki.

OSTEONEKROZ: FİZYOPATOLOJİ VE TEDAVİ

Adı-Soyadı : Sıla ŞAHİN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2014

ÖZET

Osteonekroz, kemiği besleyen damarların doğrudan veya dolaylı hasarı sonucu kemik ve kemik iliğinin iskemik nekrozuyla ortaya çıkan durumdur. Bu olayda kemiğin matriksi (organik, inorganik) genellikle etkilenmez. Daha çok uzun kemiklerde (en sık femur başı, humerus başı ve femoral kondiller) görülmekle birlikte, aynı zamanda el, ayak, ayak bileği ve etkilenen diğer küçük kemiklerde gözlenmektedir. İskemi vasküler yapıların doğrudan travma ile hasarı (kırık ve çıkıklar), pıhtı ile damarın tıkanması ve ekstravasküler bası (kemik içi basıncın artması, kemik iliğinde yağ dokusunun artması veya hipertrofisi) ile ortaya çıkar. Osteonekrozun patogenezinin ortaya konulması doğru ve erken tedavi açısından önemlidir. Kemik ve kemik iliğinin hücreleri iskemiye çok duyarlıdır. Osteosit ölümünün histolojik belirtileri 24-72 saat sonra ortaya çıkar. Nekrotik kemik dokusu fibrovasküler doku ile çevrilerek sınırlanır. Tamir döneminde ölü kemik osteoklastik rezorpsiyonla ortadan kaldırılır ve yerine yeni kemik dokusu konulur (creeping substitution). Subkondral kemiğin ayrışması ve çökmesi kötü prognoz belirtisi olup; eklemin kaybına neden olacaktır. Erken tanı bu nedenle önem taşımaktadır.

Hastalıktan korunmak tedaviden önce en iyi yaklaşımdır. Etyolojik faktörler önlenebilir ise onlardan başlanmalıdır. Tedavi hastanın yaşına, hastalığın aşamasına ve hastanın genel sağlık durumuna bağlıdır. Tedavinin amacı mümkün olduğunca uzun süre için eklemin doğal yapısını korumaktır. Erken tanı, tedavi seçeneklerini en üst düzeye çıkarmak için önemlidir. Öncelikle dekompresyonlar kuralına göre uygulanırsa dekompresyon kazaları önlenebilir. Hiperlipidemi ve diyabet tedavi edilmeli ve alkol alımı kısıtlanmalıdır. Kortikosteroidler orta ya da yüksek dozlarda verilecekse yarar-zarar oranı mutlaka düşünülmelidir. Kortikosteroid dozu olabildiğince düşük tutulmalıdır ve mutlak gerekliyse beraberinde statin verilmesi yararlı olabilir. Herhangi bir tıbbi tedavinin hastalık sürecini durdurmada etkili olduğu bulunamamakla beraber, NSAID'ler ve analjeziklerin var olan ağrıyı hafifletmek amacıyla kullanımı yaygındır. Alendronat tedavisi, hastalık ilerlemesi ve ağrı üzerine etkili iken nekrotik alanı tedavi etmemektedir. Çeşitli çalışmalarda, steroid tedavisi sırasında oluşan osteonekroz riskinin statinler ile azaltılabileceğini gösterilmiştir. Cerrahi tedavide total kalça artroplastisinde hem femur başına hem de asetabuluma protez takılır. Bu tedavinin amacı ağrıyı gidermek ve fonksiyonu artırmaktır. Bu yöntemin dezavantajları yüksek oranda aseptik sorun görülmesi hastaların yaşamları boyunca en az bir defa revizyona ihtiyaç duymalarıdır.

Ülkemizde Ostokin adıyla pazarlanan ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından onayı bulunan gıda takviyesi ürünün, avasküler nekroz endikasyonunda ve bifosfonat kullanımına bağlı çene osteonekrozlarında fayda sağladığına dair çalışmalar mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Avasküler nekroz, osteonekroz, kemik, tedavi, ilaç

DENEYSEL SEPSİS MODELLERİ

Adı-Soyadı : İhsan Burak YARKICI
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2014

ÖZET

Sepsis; enfeksiyona karşı verilen sistemik enflamatuvar yanıt olarak tanımlanmaktadır. Sepsis fizyopatolojisinde, mikrobiyal patojenler ve inflamatuvar yanıt yer almaktadır. Yapılan araştırmalarda dokularda oluşan enfeksiyon ve travmatik hasar sonucu vücutta hümoral

sistemin aktive olduğu ve çeşitli sitokinlerin salındığı gösterilmiştir. Sonuç, sistemik inflamatuvar yanıt, hemostatik değişiklikler ve organ hasarının ortaya çıkmasıdır. Sepsis patogenezinin açıklığa kavuşturulması tanı, takip ve tedavi aşamalarındaki yeni gelişmeler açısından çok önemlidir.

Deneysel çalışmalarda kullanılan farklı sepsis hayvan modelleri, farklı hayvan türlerinde yapılan çalışmalar vb. gibi nedenlerle sonuçlarda çelişkiler ve farklılıklar söz konusudur. Deneysel sepsis hayvan modellerinin yeterliliği günümüzde tartışılmaktadır. Bu modellerde kullanılan fare, sıçan gibi hayvanların aslında insanlara göre endotoksine daha az hassasiyet göstermesi, gram-pozitif bakterilerle çalışmaların az olması gibi birçok faktör tartışma konusudur. Deneysel hayvan çalışmalarındaki bütün olumsuzluklara rağmen unutulmaması gereken en önemli nokta, insanlar üzerindeki klinik çalışmalar öncesinde, ilaçların hayvan deneylerinde mutlaka denenmesi ve incelenmesi gerekliliğidir.

İdeal modelin standardize edilmiş ve insanda gözlenen septik şok tablosuna benzer özellikler gösteriyor olması en temel beklentiler olmasına rağmen tüm özelliklere sahip tek bir model tanımlanamamıştır. Bu çalışmada deneysel hayvan sepsis modelleri incelenerek, aralarındaki farklar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sepsis, hayvan modeli, sıçan, fare.

DENEYSEL PULMONER HİPERTANSİYON MODELLERİ

Adı-Soyadı : Öznur SÖNMEZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2014

ÖZET

Pulmoner hipertansiyon (PH), akciğer dolaşımı içindeki kan basıncındaki artış olarak tanımlanmaktadır. PH, mekanizmalarına ve insandaki etkilerine göre farklı sınıflara ayrılmaktadır. Her sınıftaki patofizyolojik durum, farklı bazı süreçlerin gerçekleşmesine ve çeşitli maddelerin etkilerine bağlı olarak değişiklik göstermektedir. PH tedavisinde yeni ilaçların keşfedilmesiyle oldukça ilerlenmiş olmasına rağmen, tedavilerin temeli hastalığın ilerlenmesini yavaşlatmaya yöneliktir ve halen hastalığın etkilerini geri çevirmek için ideal bir

ilaç bulunamamıştır. Bu açıdan; insandaki PH mekanizmalarına uygun hayvan modellerinin geliştirilmesi ve bu modeller üzerinde yapılacak çalışmalar önemini korumaktadır.

Pulmoner hipertansiyon; farmakolojik veya toksik ajanlarla, genetik tekniklerle, çevresel faktörlerle veya cerrahi girişimle hayvanlarda oluşturulabilmektedir. Her modelin üstün ve eksik yanları bulunmakta, insanda oluşan tüm pulmoner hipertansiyon sınıflarını tüm özellikleriyle taklit edebilen bir hayvan modeli bulunmamaktadır. Ancak farklı uyaranlar kullanılarak birçok pulmoner hipertansiyon çeşidi oluşturulabilmektedir.

Bu çalışmada; PH mekanizmasında etkili olan faktörler ve hayvan modellerinin özellikleri incelenmiş, hayvan modellerinin eksik ve üstün yanları gösterilmeye çalışılmış ve bu modeller karşılaştırılarak hayvan modellerinin pulmoner hipertansiyondaki konumları anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pulmoner hipertansiyon, hayvan modeli, kronik hipoksi, monokrotalin.

FARMAKOEKONOMİK ARAŞTIRMALARDA TEMEL PRENSİPLER

Adı-Soyadı : Çiğdem ALTAŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yılı : 2014

ÖZET

Uzun yıllar boyunca, sağlık sektörü çalışanları ve yöneticileri farklı tedavi stratejileri arasında karar verirken çoğunlukla etkinlik ve güvenlilik konularını dikkate almışlardır. Fakat son yıllarda, tüm dünyada artan sağlık harcamaları ve sağlığa ayrılan kaynağın yetersiz kalmasıyla birlikte bu konulara ek olarak tedavi yaklaşımlarının maliyeti konusu üzerinde de artık daha dikkatli davranılmaya başlanmıştır.

Günümüzde gelişmiş sağlık sistemlerinde, ilaç tedavi vs. geri ödenmesinde; güvenlilik, etki ve kalitenin yanı sıra maliyet ve fiyatın önemi daha da artmıştır. Sonuç olarak tüm bunlar yöneticilerin elinde olan kaynakları daha maliyet-etkili seçeneklere yöneltmektedir. Dolayısıyla farmakoekonomik incelemeye olan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Farmakoekonomide global bir eğitim gereksinimi olup, değişik disiplinlerle (etik,

epidemiyoloji, sağlık araştırmaları, tıp, hemşirelik, eczacılık, psikometri, sosyoloji, istatistik) iyi bir koordinasyon gerekmektedir. Farmakoekonomi programı yüksek lisans, doktora ve fellowship ya da intörnlük sistemi gibi değişik programlarda yer alabilir. Ayrıca değişik düzeylerde kısa süreli kursların da etkili olduğu bildirilmektedir. Tüm bu programlar epidemiyoloji, temel istatistik, protokol oluşturma yöntemleri, ilaç sanayiinin yapısı, finansman, mikroekonomi, ekonomik değerlendirmeler ve düzenlemeler, yasalar, ulusal ve uluslararası sağlık bakım hizmetleri ile eczacılık uygulamalarını içermelidir. Bu programların geliştirilmesinde International Society for Pharmacoeconomics and Outcomes Research (ISPOR) ve American College of Clinical Pharmacy (ACCP) gibi organizasyonların oluşturduğu rehberler önemli rol oynamaktadır Özellikle Eczacılık Fakültelerinde oluşturulan programlar çok sayıda bilgi ve yeteneğin geliştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Araştırma düzenleri ve yöntemler, mikro ve makro-ekonomi, istatistik, kişiler arası ilişkiler, epidemiyoloji, finansman, sağlık politikası analizleri, ilaç dağılımı ve politikası, psikometri, sorgulama düzenleri, ekonomik değerlendirme ve analiz, sağlık bakım sistemleri, idare, ekonomik teoriler, karar analizleri, uluslararası sağlık politikaları, pazarlama, fizyopatoloji, eczacılık deneyimi, protokol oluşturma, uygulamalar, olgu analizleri, uluslararası eczacılık kavramları ve politikalar, yasalar ve düzenlemeler bu programın ana bölümlerini oluşturmaktadır.

Dünyanın değişik yörelerinde yapılan çalışmalara karşın, ülkemizdeki üniversitelerin farmakoekonomi politikaları hususunda kendinden beklenen rolü henüz gerçekleştiremediği, bu nedenle yoğun ileri çalışmalara gereksinim olduğu açıktır. Özellikle farmakoekonomik araştırmaların gerçekleştirilebilmesi için günümüzde yetişmiş insan gereksinimi oldukça fazla olup, kısa sürede çözümlenmesi zorunludur. Bu amaçla, farmakoekonomi konusunda temel bilgilerin derlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Farmakoekonomi, eczacılık, ilaç, epidemiyoloji, istatistik.

DİYABET HASTALARINDA HASTALIK ALGISININ ve DİYABET ÖZBAKIM AKTİVİTELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı : M. Harun DOĞRUSEVER
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.H. Kübra ELÇİOĞLU
Yılı : 2014

ÖZET

Diyabetli bireylerin yaşam kalitelerinin arttırılmasında, komplikasyonların en az düzeyde oluşmasında, yeterli ve dengeli beslenme ile birlikte fiziksel aktivite gibi yaşam tarzı değişikliklerinin önemli rolleri bulunmaktadır. Hastaların olayları açıklamak ve öngörmek için kişisel deneyimleri, bilgileri, değerleri, inançları ve gereksinmeleri ile ilişkili olarak bilişsel modeller oluşturduğu ifade edilmektedir. Hastalar, geçici ve uzun süreli hastalığın belirtileri için de benzer bilişsel bir model oluşturmaktadırlar.

Çalışmamıza katılan tip 2 diyabet hastalarının %80'i metformin, %22,5'i insülin, %45'i sülfonilüre ve %3,75'i ise akarboz kullandığı belirlenmiştir. %17,5'i diyabet tedavisi için tek başına metformin kullanırken; %16,25'i metformin+insülin kombinasyonu, ve %26,25'i ise sülfonilüre+metformin kombinasyonu kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca hastalarımızın diyabet ilaçları dışında; %23,75'i statin, %15'i anjiyotensin 2 reseptör blokörü, %11,25'i beta blokör ve %6,25'i ise anjiyotensin dönüştürücü enzim (ADE) inhibitörü kullandığı belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan diyabet hastalarımızın %20.0'sinin açlık plazma glukozu, %28.75'inin HbA1C (glikozillenmiş hemoglobin) düzeyi hedef sınırlar içerisinde olduğu belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan hastalara sağlık personeli tarafından kendilerine önerilen diyet sorulduğunda hastaların % 63.75'inin basit karbonhidrat içeren yiyecekler yerine kompleks karbonhidrat içeren yiyecekleri tükettiği, % 82.5'inin şekerli besinlerden çok az tükettiği, % 53.75'ine ise az yağlı besinlerin önerildiği tespit edilmiştir. Çalışmamıza katılan diyabet hastalarının %66.25'ine sağlık personeli tarafından günlük hafif düzeyde, %37.5'ine haftada en az 3 kez olmak üzere en az 20 dakikalık sürekli/düzenli egzersiz yapmalarını, %35.0'ine egzersizi günlük rutinlerine uyumlandırmaları önerildiği belirlenmiştir.

Kısa Hastalık Algı Ölçeği'nin ve diyabet özbakım aktiviteleri değerlendirildiğinde hastalıklarına sebep olan başlıca üç etkenin genetik faktörler, stres ve yaşın ilerlemesi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca beslenme ve egzersizin de diyabet kontrolünde ilaç kullanımı kadar önemli olduğu konusunda bilinçlendiklerini bildirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, öz-bakım, hastalık algısı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İLAÇ KULLANIMINA BAĞLI BÖBREK RAHATSIZLIKLARI

Adı-Soyadı : Emrah KANIK
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2014

ÖZET

Böbrekler, ilaçların ve zehirlerin vücuttan atılması için önemli bir araçtır ve kardiyak atığın %25'ini alırlar, bu onların vücutta dolaşan ilaca maruz kalışını büyük ölçüde artırır. Buna ek olarak, renal hemodinamik de ilaçlar yüzünden değişebilir. Bu faktörler artırılmış su sebiliteye ve ilaca bağlı rahatsızlıklara yol açabilir. Akut Böbrek Rahatsızlığının (AKI) evrensel bir tanımı olmamasına rağmen, %25 serum kreatinin yoğunluğunun taban hattının üstü olan %30'a çıkması genel bir tanım olarak Kabul edilebilir. AKI, hastanede yatan hastaların %5'ine kadar olabilir ve vakaların yaklaşık %20'sinin ilaca bağlı olarak geliştiği tahmin edilmektedir. Hastanede yatan hastalarda advers vakaların bir analizine gore böbrek yetmezliğinin % 6.7'si ilaca bağlı komplikasyonlardır. Durumu tanımlama da tutarsızlık olduğundan hastalığın ilaca bağlı gelişme sıklığı tam olarak karakterize edilememiştir.

İlaca bağlı AKI renal hemodinamik değişimlerden kaynaklanabilir, bu da azaltılmış renal perfüzyona, renal tübül hücrelerde doğrudan toksiklenmeye (akut tubuler nekroz), sekonder tubulo intersisyel inflamasyondan alerjik reaksiyona (akut intersistiyel nefrit), böbrek taşınaya da glomerülonephrite yol açabilir. Sonraki bölümler AKI'ya sebep olduğu bilinen maddelerle ilgili detaylı ek bilgileri ve mekanizmaları teker teker başlıklar altında incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: İlaçlar, iyatrojenik rahatsızlıklar, böbrek hastalıkları

İLACA BAĞLI ENDOKRİN HASTALIKLAR

Adı-Soyadı : Müge KÖKÜMER
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2014

ÖZET

İlaçlar hastalıkları tedavi ederken bazı durumlarda çeşitli yan etkiler gösterirler ve bu yan etkiler yeni hastalıkların gelişmesine sebep olabilir. Bu ilaca bağlı hastalıklardan bazıları da

ilaca bağlı endokrin bozukluklarıdır. Bu hastalıkların zararlı etkileri önemsiz dereceden yaşamı tehdit eden boyutlar arasında değişebilir.

Yapılmış çalışmalarla ilaca bağlı endokrin bozukluklarına neden olan pek çok ilaç tespit edilmiştir. Özellikle risk altındaki hastalarda bu ilaçların kullanımından kaçınılmalı, kullanımı en aza indirilmeli veya kişi gözlem altında tutulmalıdır. Ortaya çıkabilecek hastalığın belirti ve semptomları konusunda hasta eğitilmeli, bu tarz belirti ve semptomlar gördüğünde bir sağlık kuruluşuna başvurması gerektiği söylenmelidir.

Anahtar Kelimeler: İlaçlar, iyatrojenik rahatsızlıklar, endokrin hastalıkları

İLAÇ KAYNAKLI HEMATOLOJİK BOZUKLUKLAR

Adı-Soyadı : Yavuz Selim SOYDAŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. A. Özer ŞEHİRLİ
Yılı : 2014

ÖZET

Trombositopeni; 1mm³'deki trombosit sayısının 150.000'den az ya da olması gereken sayının %50 sinden daha az olması olarak tanımlanır. Trombosit sayısı 20.000-150.000 değerleri arasında ise trombositopeni başlangıcı olarak kabul edilir. Eğer bu sayı 20.000'in altındaysa ağır trombositopeni olarak nitelendirilir. Ağır trombositopenili hastalarda ciddi kanama ve ölüm riski vardır.

İlaca bağlı olmayan sebepler (virüs, damariçi pıhtılaşma bozuklukları, otoimmun sistem bozuklukları), psödotrombositopeni ve dilüsyonel trombositopeni ayrı olarak değerlendirilir. Hastanın tıbbi öyküsü ilaç-kaynaklı trombositopeninin tespiti için son derece önem arz eder. İlaç kaynaklı trombositopeni bunlardan ayrı değerlendirilir. Trombositopeniye ilaçların advers etkilerinin neden olduğu düşünülse de bu nadir görülen bir durumdur.

Anahtar Kelimeler: İlaçlar, iyatrojenik rahatsızlıklar, hematolojik bozukluklar.

DEPRESYON TEDAVİSİNDE YENİ TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Adı-Soyadı : Meltem BARDAKÇI
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2015

ÖZET

Depresyon tüm dünyada iş göremezliğe neden olan en yaygın ruhsal bozukluklardan birisidir. Bu bozukluk, hastada günlük yaşam fonksiyonlarını yerine getirmede aksamalara, yaşam kalitesinde azalmaya ve büyük ruhsal çöküntülere sebep olmaktadır. Depresif bozuklukların tedavisi hem psikoterapi hem de farmakoterapiden oluşmaktadır. Majör depresif bozukluğun konvansiyonel tedavisi bir çok yan etkisi bulunan tipik antidepresanları içermektedir. Bu nedenle hasta uyuncu büyük önem taşımaktadır. Bilinen antidepresanların istenmeyen advers etkileri ve gecikmiş antidepresan etkileri hastaların tedavilerini yarıda bırakmalarına sebep olmaktadır. Bu nedenle hasta uyuncunu güçlendirmek amacı ile daha az advers etkisi ve/veya etki başlangıcı daha kısa olan yeni moleküller geliştirilmiştir. Halusinojenik ve öforik etkili olan ve aynı zamanda bir NMDA antagonisti olan ketamin, uygulanmasından sonraki 40 dk içinde hızlı antidepresan etki görülmesiyle beraber etki başlama süresi kısa olan ilaçlara örnektir. Öte yandan yeni bir antidepresan ilaç olan ve melatonerjik sistem aracılığıyla etki eden agomelatinin, yaygın olarak kullanılan antidepresanlara göre daha iyi tolerabilite ve güvenlik profili vardır. Majör depresif bozukluğun tedavisi için başka bir seçenek ise levomilnaciprandır. Bir SNRI olan levomilnacipranın günde bir kez kullanımına uygun uzun salımlı formülasyonu geliştirilmiştir. Levomilnacipranın yaygın olarak kullanılan SSRI'lara göre norepinefrin için on kat daha fazla seçiciliğe sahip olduğu kanıtlanmıştır. Yeni bir multi modulatör molekül olan vortioxetine ve buprenorphine ve samidorphan kombinasyonu olan ALKS 5461'in de güçlü antidepresan etkileri çeşitli klinik çalışmalarda gösterilmiştir. Bu makalede majör depresif bozukluk tedavisinin çeşitli güncel tedavi yaklaşımlarının olumlu ve olumsuz yönleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, nörobiyoloji, glutamat, SSRI, SNRI.

PARKİNSON TEDAVİSİNDE YENİ TEDAVİ YAKLAŞIMLARI

Adı-Soyadı : Gülşah YİĞİT
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2015

ÖZET

Parkinson hastalığı, *nigrostriatal* yolakta dopaminerjik nöronların kaybına bağlı oluşan, tremor, bradikinezi, rijidite ve postural denge bozuklukları ile karakterize, kronik ilerleyici nörodejeneratif bir bozukluktur. Parkinson hastalığı dünya genelinde 5 milyon kişiyi etkilemekte ve en yaygın ikinci nörodejeneratif bozukluk olarak bilinmektedir. Şu an mevcut tedaviler, nörodejeneratif süreci değiştirmeye yönelik olmayıp, semptomatik tedaviler ile yaşam kalitesini arttırmaya yöneliktir. Levodopa parkinson hastalığının motor semptomlarının tedavisinde en etkili ilaç olmasına rağmen, bir süre sonra diskinezi ve motor dalgalanmalara sebep olması nedeniyle, ya levodopa tedavi dozunun değiştirilmesi ya da tedaviye diğer ilaçların (dopamin agonistleri, katekol-O-metiltransferaz inhibitörleri, monoamin oksidaz tip B inhibitörleri gibi..) eklenmesi gerekmektedir. Bu sebeplerden dolayı konvansiyonel tedavilere alternatif olarak yeni tedavi yaklaşımları geliştirilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşımlar, genellikle diskinezi ve motor dalgalanmaları iyileştirmeye yönelik semptomatik olup, bunların yanı sıra nörotrofik faktörler ve hücre transplantasyonu gibi henüz başlangıç aşamasında olan, onarıcı yaklaşımlarda yer almakatadır. Semptomatik tedavi yaklaşımları; Derin Beyin Stimülasyonu, Subkütan Apomorfin, Karbidopa/Levodopa İntestinal Jel, The Accordion Pill®, Uzatılmış Salımlı Amantadin, Adenozin Reseptör Antagonitleri, Metabotropik Glutamat Reseptör Antagonistleri, Gen Tedavisi'dir. Tüm bu yaklaşımlar parkinson hastaları için yeni bir umut olmuştur. Bu makalede yukarıda bahsi geçen terapötik yaklaşımların olumlu ve olumsuz yönleri ele alınmıştır. Bu yaklaşımlardan bir kısmı yakın zamanda kullanılmaya başlanmış, bir kısmı ise halen klinik çalışma aşamasındadır. Tüm bu çalışmalar parkinson hastaları için yeni umut kaynağı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Parkinson, gen tedavisi, derin beyin stimülasyonu, glutamat, adenozin.

ŞİZOFRENİDE İNFLAMATUVAR MEKANİZMALARIN YERİ

Adı-Soyadı : Tuğba ERKMEN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Feyza ARICIOĞLU
Yılı : 2015

ÖZET

Şizofreni, psikososyal fonksiyonlarda belirgin bozukluklara yol açan kronik semptomlar gösteren, dünya populasyonunun 1% inde görülen, ciddi bir psikotik bozukluktur.

Yaşamın erken dönemlerinde çevresel stresörlere maruz kalınması, genetik yatkınlık ve nörodejenerasyon; şizofreninin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Güncel yaklaşımlar sitokinler aracılı gelişen inflamatuvar yanıtların, şizofreniyi de içeren birçok psikiyatrik hastalığın gelişmesinde rol oynayabileceğini ileri sürmektedir. Pro-inflamatuvar sitokinlerin ve mikrogliaların kontrolsüz aktiviteleri, genetik eğilim ve nörotransmitter fonksiyonlarındaki bozukluklar günümüzde şizofreni hastalığının gelişmesinde rol oynadığı düşünülen faktörler arasındadır. Santral sinir sisteminde pro-inflamatuvar sitokinler aracılı meydana gelen mikroglia aktivasyonu; inflamasyon sürecinin başlaması, ilerlemesi ve ayrıca nörodejenerasyon gelişmesi ile yakından ilişkilidir.

Bu gözden geçirme çalışmasında, şizofreni gelişiminde pro-inflamatuvar sitokinlerin inflamasyon, nörogenez ve nörodejenerasyondaki rollerinin ele alınması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pro-inflamatuvar sitokinler, şizofreni, nöroinflamasyon, nörogenez

SAFRA KANALI BAĞLAMA YÖNTEMİ İLE DENEYSEL OLARAK SİROZ OLUŞTURULAN SIÇANLARDA KARACİĞERDE GELİŞEN HASARA KARŞI YABAN MERSİNİ EKSTRESİNİN (*Myrtus Communis*) KORUYUCU ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Öğrenci Adı : Onur ÇETİN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yıl : 2015

ÖZET

Bu çalışmada deney hayvanlarında safra kanalı bağlama (SKB) yöntemi ile deneysel olarak oluşturulan sıçan siroz modelinde karaciğer dokusunda meydana gelen oksidan hasar ve fonksiyonel değişiklikler incelenerek, yaban mersini'nin (*Myrtus Communis*, MC) bu değişiklikler üzerindeki olası koruyucu etkilerinin biyokimyasal yöntemlerle araştırılması amaçlanmıştır.

Bu amaçla Spraque Dawley sıçanlardan 4 grup oluşturuldu. Gruplar; 1- Kontrol grubu ve serum fizyolojik uygulanan sıçanlar, 2- Kontrol grubu ve Myrtus communis (50 mg/kg) uygulanan sıçanlar, 3- SKB ve serum fizyolojik uygulanan sıçanlar, 4- SKB ve Myrtus communis (50 mg/kg) uygulanan sıçanlar. Safra kanalı bağlanan ve yalancı operasyon yapılan hayvanlarda tüm uygulamalara 28 gün devam edildi. Deney sonunda sıçanlar dekapite edilerek karaciğer doku örnekleri alındı. Karaciğer dokusundan alınan örneklerde malondialdehit (MDA) düzeyi tayin edildi. Sonuçlar incelendiğinde SKB sıçanların karaciğer dokusunda siroza bağlı olarak MDA değerinin artığı belirlendi. Buna karşılık MC uygulamasının MDA düzeylerindeki değişikliği geri çevirdiği belirlendi.

Bu sonuçlar, MC uygulamasının sirozun neden olduğu karaciğer dokusundaki hasarı önleyerek siroz hastalarının yaşam kalitesini düzeltebileceğini ve mortalite riskini azaltabileceğim düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaban mersini, *Myrtus communis*, karaciğer, safra kanalı bağlama, siroz, oksidan hasar.

KARACİĞERDE GELİŞEN HASARA KARŞI KORUYUCU ETKİLERİNİ ARAŞTIRMAK ÜZERE YABAN MERSİNİ (*Myrtus Communis*) EKSTRESİ UYGULANAN DENEYSEL OLARAK SİROZ OLUŞTURULMUŞ SIÇANLARDA GLUTATYON SEVİYELERİNİN İNCELENMESİ

Öğrenci Adı : Alican GÜLER
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yıl : 2015

ÖZET

Karaciğer sirozu normal parankim dokusunun kaybı, bağ dokusunun artışı, rejenerasyon 380odüllerinin oluşması ve vaskuler yapının bozulması ile karakterize kronik diffüz ve ilerleyici bir karaciğer iltihabıdır. Tıkanan safra yollarından, safranın geriye doğru birikmesi ile safra ve safra ile atılan toksik maddeler, başta karaciğer olmak üzere diğer organlarda da hasar verici etkilere neden olur. Tıkanma sarılığında oksidatif stresin arttığı klinik çalışmalarda gösterilmiştir. Yaban mersininde (Myrtus communis) on beş farklı antosiyanidin bileşiği saptanmış olması nedeniyle, bu özelliği onu bilinen en güçlü antioksidanlardan

yapmaktadır. Yaban mersininde ayrıca kollojen ve elastin yıkımı engelleyen, geciktiren maddeler vardır.

Bu çalışmada safra kanalının tıkanması sonucu biriken safra asitlerinin dokuda yaptığı oksidan hasara ve fibroza karşı yaban mersini ekstresi uygulanmasının glutatyon düzeylerindeki değişimlere etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada kullanılan sıçanlar 4 gruba ayrılmıştır; 1- Kontrol grubu ve serum fizyolojik uygulanan sıçanlar, 2- Kontrol grubu ve Myrtus communis (50 mg/kg) uygulanan sıçanlar, 3- SKB ve serum fizyolojik uygulanan sıçanlar, 4- SKB ve Myrtus communis (50 mg/kg) uygulanan sıçanlar. Safra kanalı bağlanan ve yalancı operasyon yapılan hayvanlarda tüm uygulamalara 28 gün devam edildi. Deney sonunda sıçanlar dekapite edilerek karaciğer doku örnekleri alındı. Karaciğer dokusundan alınan örneklerde glutatyon (GSH) düzeyi tayin edildi.

Sonuçlar incelendiğinde SKB sıçanların karaciğer dokusunda siroza bağlı olarak GSH değerinin azaldığı ancak MC uygulamasının bu değişikliği geri çevirdiği belirlendi. Bu sonuçlar, MC uygulamasının dokuda antioksidan kapasiteyi artırarak sirozun neden olduğu karaciğer dokusundaki hasarı azaltabileceğim düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaban mersini, *Myrtus communis*, karaciğer, glutatyon, siroz, oksidan hasar

SAFRA KANALI BAĞLAMA YÖNTEMİ İLE DENEYSEL OLARAK SİROZ OLUŞTURULAN SIÇANLARDA KARACİĞERDE GELİŞEN HASARA KARŞI YABAN MERSİNİ (*Myrtus Communis*)'in MİYELOPEROKSİDAZ AKTİVİTESİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Öğrenci Adı : Elif ATEŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Göksel ŞENER
Yıl : 2015

ÖZET

Karaciğer sirozuna bağlı doku hasarında oksidatif stresin arttığı pek çok deneysel çalışmada gösterilmiştir. Bu çalışmada Myrtus Communis (MC, yaban mersini) ekstresinin antioksidan özelliklerinden yararlanarak safra kesesi bağlanan ve deneysel olarak siroz oluşturulan

sıçanlarda oksidatif hasara karşı koruyucu olup olmadığı incelenmiştir. Bu amaçla ağırlıkları 250- 300 g arasında değişen Spraque Dawley türü sıçanlar 8 erli olarak 4 gruba ayrılmıştır. Gruplar anestezi altında safra kanalı bağlama işlemine alınmıştır. Kontrol grupta ise taklid operasyonu yapılmıştır. Uygulamalara 28 gün devam edilmiştir. Deney sonunda sıçanlar dekapite edilerek karaciğer doku örnekleri alınmış ve bu örneklerde, miyeloperoksidaz (MPO) aktivite tayini yapılmıştır.

1. **Kontrol grubu:** Abdominal kesinin ardından safra kanalı bulunan sonrasında başka işlem yapılmayan grup.
2. **Kontrol + MC grubu:** Abdominal kesi sonrası safra kanalı bulunan ardından işlem yapılmayıp kapatılarak deney süresince oral olarak MC (50 mg/kg) uygulanan grup .
3. **SKB + SF grubu:** Abdominal kesi ardından safra kanalı bulunup bağlanan ve deney süresince sadece serum fizyolojik uygulanan grup .
4. **SKB + MC grubu:** Abdominal kesi ardından safra kesesi bağlanan ve deney süresince oral olarak MC (50 mg/kg) uygulanan grup.

Sonuçlar incelendiğinde; safra kanalı bağlanan sıçanlarda oluşan siroza bağlı doku hasarından dolayı MPO aktivitesi artmıştır. Bununla birlikte oral Myrtus communis ekstresi uygulanan sıçanlarda MPO aktivitesi artışında belirgin düşme kaydedilmiştir. Bu sonuçlar, MC uygulamasının sirozun neden olduğu karaciğer dokusundaki hasarı önleyerek siroz hastalarının yaşam kalitesini düzeltebileceğini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaban mersini, *Myrtus communis*, siroz, karaciğer, miyeloperoksidaz

A*CHİLLEA MULTİFİDA*'NIN ANTİPİRETİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Aydanur SİVİSOĞLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yıl : 2015

ÖZET

Asteraceae familyasına ait olan ***Achillea multifida*** halk arasında anti-enflamatuar, analjezik, antispazmodik, hemostatik, yara iyi edici, dijestif ve kolagog etkilerinden dolayı kullanımı nedeniyle etnofarmakolojik bir öneme sahiptir. Endemik çok yıllık bir ottur. Civanperçemi, "Achillea" türlerinin genel adıdır. Mitolojiye göre bitkiyi ilk kez Akhilleus kullandığı için bu adı aldığı ileri sürülmektedir. Akhilleus, Troya Savaşı'nda burun kanamasını durdurmak için

bu bitkiyi kullanmıştır. Genellikle kuzeyyarımkürede yayılış gösteren civanperçemleri dünyada 115 türle, ülkemizde 43 temsil edilirler. Bazıları tıbbi amaçla da kullanılan güzel kokulu bitkilerdir.

Bitki çayırlarda, dar tarla yollarında, yol kıyılarında ve tahıltarlalarının kenarlarında kümeler halinde yetişir. Güneşli havalarda çevresine aromalıkeskin bir koku yayar. Aslında çiçekleri, güneşin en etkili olduğu saatlerde toplamakgerekir, çünkü o sıralarda eterli yağları ve şifalı gücü doruk noktasında olur.Türkiye'de 40 kadar civanperçemi türü bulunmakta ve bunların birçoğu kullanılmaktadır. *Achillea millefoliumn* L.subsp.*millefolium*-Ağrı, Amasya, Ardahan, Bilecik, Bitlis, Bolu, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkari, İstanbul, Karaman, Kars, Kastamonu, Kütahya, Rize, Siirt, Sivas, Tunceli, Yozgat, Zonguldak. *Achillea milliana*-Osmaniye *Achillea monocephala*-Adana, Kayseri. ***Achillea multifida*** ise Bursa'da endemik olarak bulunmaktadır.

Achillea Multifida bitkisinin temel bileşenleri; tujon, sabinen, kamfor, simen ve pinokarveol olarak tespit edilmiştir. Başta gelen geleneksel kullanımları; ateş, soğuk algınlığı, ishal, dizanteri ve hipertansiyondur. Civanperçemi halk arasında ayrıca; akciğerler, mesane ve böbreklerde; diş ağrısı, kulak ağrısının tedavisinde kullanılmaktadır.

Bu proje çalışmasında, *Achillea multifida* türünün fareler üzerinde antipiretik etkisinin incelenmesi yönelik planlama yapılmıştır. Çalışma Marmara Üniversitesi Kurumsal Hayvan Deneyleri Etik Kurulu tarafından onaylanmasını takiben, Marmara Üniversitesi DEHAMER'den temin edilecek Swiss albino fareler kullanılarak, Eczacılık Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı Laboratuvarında gerçekleştirilecektir.

Anahtar kelimeler: *Achillea multifida*, fare, antipiretik, lipopolisakarid, **maya (Brewer's yeast)**

A*CHİLLEA MULTİFİDA*'NIN ANTİENFLAMATUAR ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Çiğdem ÖZTEKİN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yıl : 2015

ÖZET

Asteraceae familyasına ait olan Achillea multifida halk arasında antienflamatuar, analjezik, antispazmodik, hemostatik, yara iyi edici, dijestif ve kolagog etkilerinden dolayı kullanımı nedeniyle etnofarmakolojik bir öneme sahiptir. Achillea türleri tıbbi, zirai, kozmetik ve parfüm özellikleri için eski çağlardan beri kullanılmaktadır. Özellikle, yarrow olarak bilinen iyi bilinen *A. L. millefolium* veya civanperçemi, bitkisel çay olarak ve harici losyon ve merhem hem de bitkisel ilaçlar dahili olarak kullanılmıştır. ***Achillea multifida*** Uludağ-Bursa, Türkiye'de yetişen çok yıllık aromatik bitkidir ve yöresel olarak ebülmülk olarak bilinen *Achillea multifida'*nın sarımsı beyaz çeçekleri bulunur.

A. multifida ile yapılan bir çalışmada, bitkinin flavonlar ve seskiterpen laktonlar bulunduğu ve bunların antimikrobiyal aktivite gösterilmiştir. Ayrıca, pulmoner ve üst solunum sistemi enfeksiyonlarına karşı geleneksel kullanımlarının olduğu bildirilmektedir.

Bursa-Uludağ yöresinde endemik olarak yetişen *Achillea multifida* (DC.) Boiss. bitkisi Ağustos 2009 yılında toplanarak, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Botanik Anabilim Dalı öğretim üyelerinden Prof. Dr. Ertan Tuzlacı tarafından teşhis edilmiştir. Bitkinin taşıdığı sekonder metabolitlerin enzimlerin etkisiyle değişikliğe uğramaması amacıyla enzimlerin aktivasyonunu durdurmak için bitki oda şartlarında kurutuldu. Kurutulan bitkinin topraküstü kısımları toz edilerek sırasıyla heptan, kloroform ve metanol çözücüleri ile maserasyona bırakıldı. Maserasyon işlemine çözücüler renksiz oluncaya kadar devam edildi. Maserasyondan sonra sıvı kısım süzgeç kağıdından süzülerek alındı ve organik çözücüsü rotaevaparatörde 50 °C'yi aşmayan sıcaklıkta uçurulup ham ekstreler elde edildi. Böylece 9,6715 g heptan ekstresi, 17,7579 g kloroform ekstresi, 63,7744 g metanol ekstresi elde edilmiş ve ekstreler çalışmaya başlanılacağı güne kadar buzdolabında +4 °C' de muhafaza edildi.

Bu çalışma *Achillea multifida* türünün fareler üzerinde antiinflamatuar etkisi karragenan ve formolin testleri ile incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Achillea multifida, fare, antiinflamatuvar, karragenan, kulak ödemi, formolin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

A*CHİLLEA MULTİFİDA*'NIN ANALJEZİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Adı Soyadı : Sena ÖZERLİ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yıl : 2015

ÖZET

Asteraceae familyasına ait olan *Achillea multifida* halk arasında antiinflamatuar, analjezik, antispazmodik, hemostatik, yara iyi edici, dijestif ve kolagog etkilerinden dolayı kullanımı nedeniyle etnofarmakolojik bir öneme sahiptir. *Achillea multifida* Uludağ-Bursa, Türkiye'de yetişen ve yöresel olarak ebülmülk olarak bilinen beyaz sarımsı çiçekler ile 30 cm boyunda, çok yıllık , aromatik bir bitkidir. Compositae cinsi Achillea; 42 tür ve 47 takson içermektedir. Endemik olarak da Türkiye'de 23 takson içermektedir . Mavimtrak renkli bir uçucu yağ taşır. Bu uçucu yağda azulen, limonen, sineol, borneol, pinenler, seskiterenler vardır. Çiçekleri; betonicin, kamazulen içerikli uçucu yağ, tanen, kumarin , millefolin ve özellikle potasyum içerikli mineraller içermektedir.

Achillea türleri halk arasında; soğuk algınlığı, kramplar, ateşlenmeler, böbrek düzensizlikleri, diş ağrılarına karşı, tahriş olmuş ciltteki kanamalar ve kadınların adet kanamalarını düzenleyici, menopoz sıkıntılarını hafifletici amaçla kullanılmaktadır. Asteraceae (Compositae) familyasına alerjisi olanlarda *Achillea* (civanperçemi) bitkisinin çayı bile alerjik reaksiyonlar ortaya çıkabilir. Bu kişiler her zaman tetikte olmalıdır. Saman nezlesi ve dermatit harici durumlarda, civanperçemi genellikle toksik olarak kabul edilmez. Bununla birlikte, en şifalı otlar gibi yüksek dozlarda ve uzun süreli kullanımı yanlış ve tehlikeli olabilir. Rahim kanamalarını tetikleyebilir, bu nedenle Civanperçemi hamilelik sırasında kullanılmamalıdır. Yüksek dozlarda antikoagülan ve hipotansiyon veya hipertansiyon tedavilerine engel olabilir. Ayrıca epileptik hastaların kullanımı sırasında dikkatli olunmalıdır.

Bu çalışmada *Achillea multifida* türünün ekstesinin analjezik etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Marmara Üniversitesi DEHAMER'den temin edilecek olan 25-30 g Swiss albino fareler kullanılarak ve Eczacılık Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı Laboratuvarında akut toksisite, kuyruk çekme testi (D'Armour & Smith Test), asetik asite bağlı kıvranma testi, hot plate testi, Randall-Selitto testleri uygulanacaktır. Çalışma, Marmara Üniversitesi Kurumsal Hayvan Deneyleri Etik Kurulunun onayının alınmasını takiben yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Achillea multifida, fare, analjezi, hot plate, asetik asid, Randell-Selitto

ANTİBİYOTİK DİRENCİNİN MEKANİZMALARI

Adı Soyadı : Merve HACIBALOGLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yıl : 2015

ÖZET

Antibiyotikler, genellikle, canlı mikroorganizmaların bazı özel türleri tarafından sentezlenen kemoterapötik maddelerdir. Mikroorganizmalar üzerinde çoğunlukla hücre duvarı, sitoplazmik membran, protein veya nükleik asit sentezlerine engel olarak veya bozarak etki yaparlar. Bakteriyel enfeksiyonlardan korunma ve tedavisinde antibiyotiklerin rolü çok büyüktür. Ancak, bu maddelerin bilinçsizce kullanılmaları enfeksiyonlar üzerine bir etkinin olmaması, sekonder enfeksiyonların ortaya çıkması ve antibiyotiklere dirençli suşların meydana gelmesine sebep olur.

Bakterilerde antibiyotik direnci, bir bakteri türüne etkili olabilen antibiyotiklerin bazı suşlara etkisiz kalmasıdır. Antibiyotikler, bakterilerde direnç oluşumunda doğrudan bir etkileri olmadığı halde, duyarlı bakterileri elimine ederken, direnç sağlayan mutasyonları veya genetik elementleri içeren bakterilerin seleksiyonunu sağlarlar. Ayrıca bu elementlerin bir bakteriden başkasına aktarımı da ortamda antibiyotik bulunduğunda çok daha fazla olur. Bu da dirençli bakterilerin artmasında seleksiyonu arttıran bir etki oluşturur. Direnç mekanizmalarının bazıları bakterinin yapı moleküllerini veya enzimlerini kodlayan genlerde bakteri kromozomunun replikasyonu sırasında olan mutasyonlarla, bazıları belirli enzimlerin genlerini taşıyan plazmid veya transpozonların bir başka bakteriden bir genetik olayla kazanılmasıyla meydana çıkar.

Mikroorganizmaların antibiyotiklere karşı dirençliliği, doğal yapılarının yanı sıra, enfeksiyon sırasında ve sonunda da gelişebilmektedir. Bu duruma sebep olan faktörler ve mekanizmalar bu çalışmada ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik, direnç, pilazmid, gen, bakteri.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KATATONİ VE TEDAVİSİNDE KULLANILAN İLAÇLAR

Adı Soyadı : Abdurrahim İNAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Levent KABASAKAL
Yıl : 2015

ÖZET

Katatoni mutizm, hareketsizlik, negativizm, stereotipi, mannerizm, ekofenomen, perseverasyon ve pasif itaat ile karakterize bir sendromdur. Altta yatan nedenler psikiyatrik olabildiği gibi nörolojik ve genel tıbbi durum ile ilişkili olabilir. Bunun yanı sıra katatoni malign ve malign olmayan olarak iki alt tipe ayrılır. Malign katatonide tabloya hipertermi, otonomik bulgular da eşlik eder. Otonomik bulgular arasında taşikardi, takipne ve hiperhidrozis başta gelir. Hastalığın tanısının erken konması uygun tedavinin verilmesi açısından önemlidir. Klinisyenler bu hastalığın ölümcül seyredebileceğini bilmelidirler.

Katatoni kavramı çok eski tarihten beri tanımlanmış olmasına rağmen günümüzde bu terimin neredeyse hiç kullanılmamasının ve bu hastalığın tanı ve tedavisi hakkında geniş çaplı bilgilere sahip olmamamızın nedeni bu hastalığın belirtilerinin temel psikomotor bozukluklara büyük oranda benzemesidir. Ayrıca bu hastalığın vermiş olduğu belirtilerin antipsikotik ilaç kullanımına bağlı gelişen ekstrapiramidal bozukluklar olarak da ele alındığı bir gerçekliktir. Bu nedenlerle yanlış tedaviye gidilme riski fazla olup hasta sağlığı daha fazla bozulabilmektedir ve sağlık hizmetleri açısından maliyet kaybı oluşmaktadır.

Bu çalışmada, katatoni ile ilgili genel bilgileri, katatoninin klinik özellikleri, tanısı ve tedavisi, epidemiyolojisi hakkında yapılmış olan araştırmalar derlenmiştir. Bu bilgilerin sağlık çalışanlarına yararlı olmasını ümit ediyorum.

Anahtar Kelimeler: Katatoni, katatoni tedavisi, elektrokonvulsif tedavi

POLİKİSTİK OVER SENDROMUNDA METFORMİN KULLANIMI

Adı Soyadı : Merve BARUT
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. H. Kübra ELÇİOĞLU
Yıl : 2015

ÖZET

Polikistik Over Sendromu (PKOS) üreme çağındaki kadın populasyonunun en sık görülen endokrin hastalıklardan biridir. Polikistik over sendromu yükselmiş androjen seviyeleri, kronik anovulasyon, hiperandrojenizm bulguları, obezite ve büyümüş kistik overler ile karakterize bir hastalıktır. PKOS'lu kadınlarda sıklıkla, artmış insulin direnci gösterilmistir. Hiperinsülinemi ile hiperandrojenizm arasında kuvvetli bir bağ vardır ve bu bağ, artmış insulin direnci ve beraberindeki hiperinsulineminin PKOS'da patojenik bir rol oynadığı hipotezini desteklemektedir. Metformin, Tip II Diabetes mellitus tedavisinde kullanılan, biguanid yapılı insülin duyarlaştırıcı anti-hiperglisemik bir ajandir. Metforminin PKOS'ta hiperinsülinemi ve hiperandrojenizmde düşme sağladığı ve ovulasyona yardımcı olduğu gösterilmistir.Metformin, overlerde androjen seviyelerinin yanı sıra plazma LH seviyelerinde de düşme sağlamaktadır ve Metformin tedavisinin Klomifene dirençli PKOS'lu kadınlarda ekzojen gonadotropinlere overlerde cevap geliştirdiği gösterilmiştir. Metformin tedavisi sonrasında serum androjen seviyelerinde anlamlı bir azalma olduğu bildirilmiştir. Bu derlemede bir terapotik ajan olarak metforminin PKOS tedavisindeki rolü araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Polikistik over sendromu, metformin, insülin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KLİNİK ECZACILIK ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.Fikret Vehbi İZZETTİN (Anabilim Dalı Bşk.)

Doç.Dr. Mesut SANCAR

Doç.Dr. Şule RABUŞ

Y.Doç.Dr. Betül OKUYAN

Arş.Gör.Songül TEZCAN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN ECZACILIK UYGULAMLARI 1 DERSİ HAKKINDA GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Yakup Kasap
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2010

ÖZET

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nin 5. Yılında öğrenciler 'Eczacılık Uygulamaları 1 ve 2' dersleri kapsamında çeşitli alanlarda uygulamalara katılmaktadırlar. Bu çalışmada, kaliteli bir eğitim için 2009-2010 eğitim yılının güz döneminde 5. sınıf eczacılık lisans öğrencilerin ilk defa aldıkları 'Eczacılık Uygulamaları 1' dersi ile ilgili görüş ve önerilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Eczacılık Uygulamaları 1 dersi süresince öğrenciler serbest eczanelerdeki (2 gün/hafta; 6 hafta) ve çeşitli hastanelerin servislerindeki (2 gün/hafta; 6 hafta) uygulamalara katılmışlardır. Tüm 5. sınıf öğrencilerine (n=110), Klinik Eczacılık Bilim Dalı tarafından yürütülen 'Eczacılık Uygulamaları 1' dersi ile ilgili görüşlerini değerlendirmek için hazırlanan anket uygulanmıştır. Eczacılık öğrencileri, ders kapsamında özel olarak seçilmiş eczacıların (Klinik Eczacılık derneği üyeleri ve/veya Klinik Eczacılık yüksek lisans ve/veya sertifika programı eğitimi alanlar) kendilerine ders süresince yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%68) bu dersin mesleğe bakışlarını olumlu yönde değiştirdiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin önemli bir kısmı dersin beklentilerini karşıladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %77,7'si gelecekte meslekleriyle ilgili ekonomik, eczane işleyişi ve mesleki yeterlilik kaygıları olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin geneli (%69), ders kapsamında gittikleri serbest eczanelerde, hasta profil kaydı, daha az sıklıkla hasta eğitimi ve ilaç danışmanlığı gibi klinik eczacılık hizmetlerinin verildiğini rapor etmişlerdir. Öğrencilerin hepsi uygulamayı yürüten öğretim elemanları ve yardımcılarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %95'i dersin gelecekteki mesleki hayatlarına katkıda bulunacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu çalışma, Klinik Eczacılık Bilim Dalı tarafından yürütülen 'Eczacılık Uygulamaları 1' dersinin öğrencilere çok faydalı olduğunu göstermektir.

Anahtar Kelimeler: Klinik Eczacılık, Hasta Odaklı Eczacılık Eğitimi, Eczacılık Uygulamaları, Anket.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ECZACILIK MESLEK MEMNUNİYETİ

Adı-Soyadı: Mustafa İsmet Koncagül
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2010

ÖZET

Bu çalışmada eczacıların meslek memnuniyeti incelenmiştir. İş memnuniyeti nedir, iş memnuniyetinin önemi, iş memnuniyetini etkileyen faktörler, iş memnuniyetinin ölçümü, sağlık personelinde iş memnuniyetini etkileyen faktörler, daha önce sağlık personelinde iş memnuniyetiyle ilgili yapılmış çalışmalar ve sonuçları araştırılmıştır. Araştırma, 22-30 Nisan 2010'da Klinik Eczacılık Derneği'ne üye 133 eczacı ile internetten anketi doldurma tekniği ile yapılmıştır. Katılım oranı %91.7 (122 eczacı) olmuştur. Araştırmada eczacıların %70,6'sının kadın, %30'unun 40 yaşının üstünde, %62,9'unun evli, %44,2'sinin İstanbul Üniversitesi mezunu, %23,3'ünün ise Marmara Üniversitesi mezunu olduğu saptanmıştır. Eczacıların %40,35'i eczanesinde 4 yıldan az bir süredir çalıştığını belirtmiştir. Eczacıların yarısından fazlası işlerden sıkça bunaldığını ifade etmiştir. Eczacıların %25,4'ü iş yoğunluğundan işini yeterli kalitede yapamadığını belirtmiştir. Kariyer fırsatlarının olmamasından rahatsızlık duyan eczacıların oranının çok fazla (%88,2) olduğu saptanmıştır. Eczacıların %56'sı işleriyle ilgili kararlarda çoğu zaman kendini bağımsız hissettiğini belirtmiştir. Eczacıların %69'u mesleği isteyerek seçtiğini ifade etmiştir. Ama bugün bir meslek seçse tekrar eczacılığı seçeceğini söyleyenler %50, çocuğunun eczacı olmasını isteyenler ise %34 olarak belirlenmiştir. Eczacıların %39'u bu işi bırakmayı hiç düşünmediğini ifade etmiştir. Eczacıların %63'ü büyük sermayelerin gelecekte mesleklerini ellerinden alacağını veya mesleğine zarar vereceğini düşündüğünü ifade etmiştir. Eczacıların %80'i bürokratik işleri yapmaktan hasta eğitimi ve ilaç danışmanlığı gibi daha mesleki işlere zaman kalmadığını belirtmiştir. Eczacıların %59,3'ü meslek odalarının mesleki hakları korumada etkin olduğunu ifade etmiştir. Eczacıların %76,8'sı daha çok mesleki bilgiye sahip olsa, %68,1'i daha çok maddi kazancı olsa, %93,9'u hastalarıma daha çok klinik eczacılık hizmeti verse, %86,2'si çalışma saatleri daha esnek olsa; %98,3'ü bürokratik işlerle daha az uğraşmak zorunda olsa işiyle ilgili memnuniyetinin artacağını belirtmiştir.

Anahtar Kelimeler:eczacı; iş memnuniyeti, anket, eczacılık uygulamaları.

SERBEST ECZACIYA YÖNELTİLEN SORULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Onur Pakalpakçil
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2010

ÖZET

Eczacı bakım vericidir, karar vericidir, iletişimcidir, liderdir, yöneticidir ömür boyu öğrenci ve öğretmendir. Dünya Sağlık Örgütü tarfından eczacının görev ve sorumluluklarını tanımlayan bu altı bileşenin, serbest eczanelerde görev yapan eczacılar açısından ne kadarını kapsadığı belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma; ülkemizdeki serbest eczacının iş yükünü de sergilemektedir. Pek çok vatandaşın Sosyal Güvenlik Kurumu şemsiyesi içinde yer almasına ve sağlık hizmetinden ücretsiz yararlanabilmesine rağmen, çoğunlukla ilk merci eczane ve eczacılar olmaktadır. Eczacıların onların adına karar vermesi de eczacıdan talep edilenler arasındadır. Bu amaçla İstanbul İli Anadolu Yakası'nda Marmara 5. sınıf öğrencilerinin 2009-2010 dönemi güz yarıyılında staj yaptıkları eczanelere gelen hasta ya da hasta yakınlarının soruları toplanıp incelenmiştir. İnceleme sonucunda eczaneye gelen 1520 soru ilaç gruplarına ayrılarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre eczaneye en çok gelen sorular arasında dermatolojik preperatlar/kozmetolojik ürünler/şampuanlar ile ilgili gelen sorular 181 soru ve %11,91 oranla birinci, ağrı kesiciler/kas gevşeticiler ilaçlarla ilgili gelen sorular 136 soru ve %8,95 oranla ikinci, soğuk algınlığı ilaçlarının ve pastil grubu ile ilgili sorular 130 soru ve %8,55 oranla üçüncü sırada yer almıştır. Ayrıca bu sınıflandırmaya göre eczaneye gelen soru çeşitleri arasında tedavi öneri isteği 880 soru ile birinci, yan etki soruları 140 soru ile ikinci, ilacın kullanım şekli soruları üçüncü sırada yer almıştır. Bu çalışmanın detayında eczane ve eczane personelinin hangi grup hastalıkların potansiyelinin yüksek olduğunun tespitine katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler:İlaç Danışmanlığı, Klinik Eczacılık, Serbest Eczane

SERBEST ECZANEDE DİYABET RİSK BELİRLEMESİ

Adı-Soyadı: Zehra Türe
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Diyabetes Mellitus (DM) insülinin mutlak veya göreceli eksikliği ya da insülin direnci ile oluşan, hiperglisemi ile karakterize, karbonhidrat, protein, lipid metabolizmalarınınbozukluğu ile seyreden kronik ve ilerleyici bir hastalıktır. Seyri sırasında mikrovasküler, makrovasküler ve nöropatik komplikasyonlar gelişebilmektedir (1). Tip 1 ve Tip 2 DM'nin her ikisinin de prevalansı dünya çapında artmakla birlikte, artan obezite ve azalan aktivite nedeniyle gelecekte tip 2 DM prevalansının daha da hızlı artması beklenmektedir. Tip 2 diyabet prevalansı yaşla birlikte artar ve erkeklerde 65–69, kadınlarda 70–74 yaşları arasında doruğa ulaşmaktadır. Satman ve arkadaşları tarafından ülkemizde yapılan kesitsel çalışmada diyabet prevalansı %7.2, bozulmuş glukoz toleransı (IGT) %6.7 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada glikoz intoleransının yaş ile artış gösterdiği ve yaşlı grupta tip 2 diyabetten daha çok bozulmuş glikoz toleransının daha yaygın olduğu saptanmıştır (2). Bizde yapmış olduğumuz çalışmamızda belirlediğimiz bir eczaneye gelen hastaların önümüzdeki 10 yıl içerisinde Tip 2 diyabet olma risklerini belirlemeyi amaçlanmıştır. Bu amaçla UDF (Uluslararası Diyabet Federasyonu) tarafından oluşturulan diyabet risk testi anketi sonuçlarını değerlendirmeyi planlanmıştır. Çalışmamızda daha çok 45 yaş üstü ve Beden Kitle İndeksi 25'den yüksek olan bireylere ağırlık verilmiştir. Bireylerin diyabet risklerini belirlemek için; yaş, beden kitle indeksi, bel çevresi, ailede diyabet öyküsü, sebze-meyve tüketimi, hipertansiyon ve yüksek kan şekeri kriterlerinin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: tip 2 diyabet; risk; değerlendirme; serbest eczane

HİPERTANSİYON HASTALARININ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Muhittin Güleş
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2010

ÖZET

Çalışmamızın amacı hipertansiyon tanısı konmuş hastaların bilgi düzeyi ve hastalıklarıyla ilgili davranışlarının tespiti ve değerlendirilmesi olarak belirlenmiştir. Uygulama 10 Mart- 10 Mayıs 2010 tarihleri arasında İstanbul Eczacı Odası'na kayıtlı Üsküdar, Kadıköy ve Ataşehir bölge eczanelerinde gerçekleştirilmiştir. Toplam 47 hastayla görüşülmüş; bunların 40'ı

çalışmaya katılmak istediğini ifade etmiştir. Hastaların %25'i (10 hasta) son bir yılda çeşitli rahatsızlıklardan ötürü hastaneye yatırıldığını belirtmiştir. Hastaların %42,5'i yüksek kolesterol, %35 diyabet, %25 kalp hastalığı, %20 böbrek hastalığı olduğunu belirtmiştir. Çalışmamıza katılan 33 hasta evde tansiyon ölçümü yaptığını, 22'sinin elektronik bilek ölçerle diğerlerinin manuel olarak tansiyonlarını ölçtüğü belirlenmiştir. Hipertansiyon için hastaların 26'sı reçete yenilemek için, 13'ü kendini kötü hissettikleri zaman doktora gittiğini ifade etmiştir. 13 hasta kendini iyi hissettiğinde ilaçları bıraktığını belirtmiştir. 22 hasta hipertansiyon ilaçlarının ismini bilmediğini söylerken; 18 hasta ise bildiğini ifade etmiştir. Hastalarımızın büyük çoğunluğu tansiyon ölçmeden önce manşonun uygunluğunu kontrol etmek, kolun kalp hizasında olması ve 5 dakika önce dinlenilmesi gerektiğini bildiğini ifade ederken diğer uyulması gereken şartları bilmedikleri belirlenmiştir. 32 hasta günlük tuz alımının ne kadar olması gerektiğini, 19 hasta sodyum kısıtlaması için tabağa tuz eklemenin yeterli olup olmadığını, 18 hasta ise potasyum içeren tuzları bilmediğini ifade etmiştir. Çalışmamızın sonuçlarına dayanarak ülkemizde hipertansiyon konusunda hasta eğitiminin yeterli olmadığını, hastaların birçoğunun farmakolojik olmayan tedavi yöntemlerini uygulamadığını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, İlaç Uyuncu, Klinik Eczacı, Serbest Eczane.

HİPERLİPİDEMİ HASTALARDA KARDİYOVASKÜLER RİSK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Engin Akyıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2010

ÖZET

Kardiyovasküler hastalıklar morbidite ve mortalitenin önemli nedenlerindendir. Risk faktörlerinin erken saptanması ve değiştirilebilmesi kardiyovasküler hastalıkları azaltabilmektedir. Çalışmamızda, serbest eczanelerin kardiyovasküler risk hesaplaması için uygunluğunu saptamak amacıyla, ilaçlarını almak üzere serbest eczaneye gelen hiperlipidemi hastalarının kardiyovasküler risk değerlendirmesi yapılmıştır. 50 hastanın (%52'si kadın) 10 yıllık kardiyovasküler hastalık riski Framingham Risk Hesaplama Tablosu kullanılarak hesaplanmıştır. Hastaların yaş ortalaması 57.40 ± 9.04 yıl, ortalama hiperlipidemi süresi 4.40

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

± 2.45 yıl ve antihiperlipidemik ilaç kullanım süresi 4.32±2.49 yıl olarak hesaplanmıştır. Hastaların en son elde edilen laboratuvar sonuçlarına göre, ortalama total kolesterol, LDL kolesterol, HDL kolesterol ve trigliserid düzeyleri sırasıyla 241,00 ± 37,20, 173,00 ± 22,46 mg/dL, 40,00 ± 8,71, ve 198,00 ± 91,44 olarak kaydedilmiştir. Hastaların %34'ünde 10 yıllık kardiyovasküler hastalık gelişme riskinin %20'den fazla olduğu ve ayrıca bu hastaların %12'sinde 10 yıllık riskin %30'un üstünde olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, çalışmamızda kardiyovasküler hastalık risk değerlendirilmesinin serbest eczanelerde de yapılabileceği görülmiştür. Eczacıların kardiyovasküler hastalık açısından riskli buldukları hastalarını bir sağlık kuruluşuna yönlendirmeleri, erken tanı ve tedavi yönünden son derce önemlidir. Eczacıların bu ve benzeri hasta odaklı hizmetleri verebilmesi için klinik eczacılık ve farmasötik bakım felsefesini uygulayabilecek bir donanıma sahip olmaları gerekir. Çalışmamızın, bu tür hizmetleri eczanesinde vermek isteyen eczacılara ışık tutacağına inanmaktayız.

Anahtar Kelimeler: Kardiyovasküler, Hiperlipidemi, Klinik Eczacılık, Risk Değerlendirilmesi, Serbest Eczane.

İSTANBUL BEYOĞLU BÖLGESİNDEKİ SERBEST ECZACILARIN KLİNİK ECZACILIK UYGULAMALARI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Delil Deniz
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2010

ÖZET

Çalışmamızın amacı serbest eczacıların klinik eczacılık kavramı ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi, eczanelerinde verebildikleri ve vermek istedikleri hasta odaklı hizmetlerin saptanması ve klinik eczacılık hizmeti verme önündeki engellerin neler olduğunun anlaşılması olarak belirlenmiştir. Araştırma 1 Mart 2010 – 30 Nisan 2010 tarihleri arasında İstanbul Eczacı Odası'nın Beyoğlu ilçesine kayıtlı bölge eczanelerinde yürütülmüştür. Toplam 80 eczacıya ulaşılmıştır; ancak bu eczacıların 42'si çalışmaya katılmayı kabul etmiştir. Çalışma eczacılarla yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Eczacıların

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

%28,57'sinin 45-60 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan eczacıların %86'sı daha önce klinik eczacılık kavramını duyduğunu belirtirken, sadece %64,28'i "Eczacının, bilgilerini hasta yararına kullanmasıdır." şeklindeki doğru tanımı işaretlemişlerdir. Çalışmaya katılan eczacıların %29'u herhangi bir klinik eczacılık eğitimi aldığını ifade etmiştir. Eğitim alan eczacıların genel olarak bu eğitimin mesleğe ve hastaya yaklaşımlarında pozitif yönde katkılar sağladığını ve hasta memnuniyetini artırdığını belirtmişlerdir. Eczacıların %47,62'sinin hastasına hasta eğitimi için yeterli zaman ayırdığı, %71'inin eczanesinde hastayla özel olarak rahat konuşabildiği bir mekanı olduğu ifade edilmiştir. Son bir ay içinde sadece %4,76'sı eczanede farmasötik bakım yaptığını belirtmiştir. Eczacıların %64,28'i eczanesinde klinik eczacılık hizmeti vermesinin önündeki engelin kurum reçeteleri ve diğer bürokratik işlemlerden kaynaklandığını belirtmiştir. Eczacıların %85,71'i eczanesinde klinik eczacılık hizmeti vermek istediğini ifade etmiştir. Çalışma sonuçlarına dayanarak ülkemizde klinik eczacılık kavramının tanıtılması ve uygulamaların hayata geçirilebilmesi için lisans ve lisansüstü eğitimlere ve sürekli eğitim programlarına ağırlık verilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Serbest Eczacı, Klinik Eczacılık, Hasta Odaklı Eczacılık **.**

ECZACILIK HİZMETLERİNDE HASTA MEMNUNİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Mustafa Kurnaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr .Fikret Vehbi İZZETTİN
Yılı: 2010

ÖZET

Hasta memnuniyeti hastaların beklentilerinin ne ölçüde karşılandığının bir göstergesidir. Hasta memnuniyetini ölçmek için yapılan bu çalışmada hastaların eczacılık hakkındaki görüşlerinin, aldıkları hizmetlerin ve beklentilerinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda hasta memnuniyetini ölçen bir anket çalışması yapılmıştır. Anket yapılan hastaların yaş aralığı 19-80 olup, hasta yaş ortalaması ise 44,80±2,74 olarak hesaplanmıştır. Hastalarda en sık rastlanan kronik hastalıklar; kalp hastalığı 7 kişide, diyabet ve hipertansiyon 6 kişide, hiperliğidemi 4 kişide, romatizmal hastalık, fıtık, hormonal hastalık ve sinüzit 2 kişide görülmüştür. Hastaların eczane seçerken en çok dikkat ettikleri ölçüt %68,10 oranla evlerine

ya da iş yerine yakın olması ve %63,80 oranla eczacının tutumu iken; en az dikkat ettikleri ölçüt ise dermokozmetik ürün reyonu içermesi olmuştur. Hastaların ilaç hakkında en çok aldıkları bilgi %93,7 oranla ilacın kullanım şekli iken; en az aldıkları bilgi %59,6 oranla doz almayı unutunca ne yapılması gerektiği bilgisi olmuştur. Buna karşın hastaların ilaç hakkında en çok almak istedikleri bilgi %95,80 oranla ilacın kullanım amacı iken; en az talep ettikleri bilginin %21,3 oranla ilaç ve besin etkileşimleri olduğu saptanmıştır. Hastaların %42,60'ı tansiyon ölçümü hizmeti alırken; hastaların %40,40'ı kontrasepsiyon yöntemleri hakkında bilgi almadıklarını ifade etmişlerdir. Anket sonucunda hastalar genel olarak aldıkları hizmetten memnun olduklarını ifade etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Hasta memnuniyeti, serbest eczane, hasta odaklı eczacılık hizmetleri.

SERBEST ECZANEDE DİYABET HASTALARININ İLAÇ PROFİLLERİNİN VE FARMASÖTİK BAKIM İHTİYAÇLARININ SAPTANMASI

Adı-Soyadı: Fatma Özkan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2011

ÖZET

Çalışmamızda, serbest eczanede diyabet hastalarının ilaç profillerinin, öz bakım davranışlarının ve farmasötik bakım ihtiyaçlarının saptanması amaçlanmıştır. Serbest eczaneye ilaçlarını almak için gelen ve çalışmaya katılmayı kabul eden diyabet hastalarından sosyodemografik ve klinik bilgileri alınmıştır. Ayrıca; Kav ve ark. (1) tarafından Türkçeye valide edilmiş ve güvenirliliği ve geçerliliği sağlanmış olan 'Diyabet Öz-bakım Aktiviteleri Özeti' adlı ölçek kullanılarak hastaların öz-bakım davranışları tespit edilmiştir. Çalışma altmışbir diyabet hastası (yaş ortalaması: 56.37±14.23; erkek/kadın: 26/35) ile yürütülmüştür. Çalışmamıza katılan hastaların %25'inde diyabetle ilişkili komplikasyon varlığı tespit edilmiştir. Çalışmamıza katılan diyabet hastalarının %57'si senede en az bir defa diyabet kontrolü yaptırdığını ve %54'ü ise son bir yıl içerisinde en az bir defa HbA1c ölçümü yaptırdığını belirtmiştir. Diyabet hastalarının %48'i böbrek fonksiyon kontrolünü, %38'i göz muayenesini ve %64'ü kardiyovasküler fonksiyon kontrolünü son 12 ay içerisinde yaptırmadığını ifade etmiştir. Hastaların %23'ünün tek başına metformin, %13,1'inin tek

başına insülin, %13,1'inin sülfonilüre+metformin kombinasyonu ve %11.5'inin metformin+insülin tedavisi aldıkları belirlenmiştir. Hastaların %26.2'si diyetle ilgili, %27.9'u egzersizle ve %29.5'i kan şekeri ya da idrarda şeker ölçümüyle ilgili sağlık personeli tarafından herhangi bir öneri almadığını belirtmiştir. Hastaların öz-bakım aktivitelerinin ortalamaları, diyet için 4.1±2.19, egzersiz için 1.45±1.67, glukoz kontrolü için 2.59±2.86, ayak bakımı için 4.8±1.49 ve ilaç kullanımı için 6.5±1.62 olarak belirlenmiştir. Eczacılar farmasötik bakım uygulamalarında ilaç-kaynaklı problemlerin önlenmesi ve saptanmasındaki görevlerinin yanı sıra hastaların öz-bakım davranışlarını değerlendirerek yapacakları yaşam tarzı önerileri, hasta eğitimi ve ilaç tedavi izlemiyle tedavi sonuçlarına önemli katkılar sağlayabilirler.

Anahtar Kelimeler: Farmasötik Bakım, Klinik Eczacı, Diyabet, Öz bakım ihtiyaçları

ECZANEDE TEKNİSYENLERİN MESLEKİ TUTUMLARININ VE SORUMLULUKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Eren Tamyüksel
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2011

ÖZET

Çalışmamızın amacı eczane teknisyeni olarak çalışan personelin profesyonel davranışlarını ve sorumluluklarını belirlemek ve hasta odaklı eczacılıke uygulamalarına karşı olan tutumlarını değerlendirmektir. Çalışamaya 5. Sınıf öğrencilerinin serbest eczane uygulamalarında devam ettikleri eczanelerin teknisyenleri katılmıştır. Anket sonuçlarına göre eczane teknisyenlerinin %61.8'inin (63 kişi) lise mezunu olduğu ve %82.4'ünün teknisyenlik sertifikasına sahi olduğu tespit edilmiştir. Teknisyenlerin %81.4'ü hastalara vitamin ve gıda takviyesi, %30'u ise reçetesiz ilaç önerdiklerini söylemişlerdir. Bu ilaçların % 67,6'sının analjezikler, %69,6'ının ise soğuk algınlığı ve grip ilaçları olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, hasta odaklı eczacılıkuygulamalarında eczane teknisyenlerinin sorumluluğu tekrar gözden geçirilmelidir ve iyi tanımlanmalıdır. Eczane teknisyenlerinin eğitiminin tutumlarına olan etkisini ölçmek için daha ileri değerlendirme çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eczane teknisyeni, hasta odaklı eczacılık, serbest eczane.

SERBEST ECZANEDE KADINLARDA OSTEOPOROZ RİSK TARAMASI: HASTA EĞİTİMİ VE İZLEMİ

Adı-Soyadı: Simge Naz Demirel
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışma 40 yaş ve üstü osteoporoz tanısı konmamış kadınlarda osteoporoz risk taraması ve eczacı tarafından verilen hasta eğitiminin izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma 100 kadın hasta üzerinde gerçekleştirilmiştir. 40 yaş üzerinde ve okur- yazar olan olgular çalışmaya dahil edilmiştir. Tüm olguların ayrıntılı hikâyeleri ve demografik özellikleri kaydedildikten sonra olgular osteoporoz bilgi ölçüm testine tabi tutulmuş ve eczacı tarafından verilen osteoporoz eğitimden 3 ay sonra eğitimin değerlendirilmesi amacıyla telefonla aranmış ve olguların %59'undan geri bildirim alınmıştır. Verilen eğitim sonrası olguların doktora gitme konusunda hiçbir girişimde bulunmadığı; ancak yaşam ve beslenme tarzı konusunda değişikliğe gittiği görülmüştür. Geri bildirim alınan olguların %57,6'sı eğitim sonrası düzenli olarak egzersiz yapmaya başlamış, %3,4'ü sigarayı, %1,7'si alkolü bırakmış, %39'u ise fazla çay ve kahve tüketimini azaltmış, %16,9'u kalsiyum, %10,2'si ise D vitamini alımına başlamıştır. Bu çalışmanın sonuçları bize, eczacı tarafından verilen osteoporoz eğitiminin, osteoporoz için risk teşkil eden faktörlerden özellikle beslenme ve yaşam tarzıyla alakalı olanlar üzerinde olumlu yönde ve anlamlı derecede etkili olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Osteoporoz, Serbest Eczane, Hasta Eğitimi, Klinik Eczacılık

MİDE ŞİKAYETLERİNDE REÇETESİZ İLAÇ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Eda Çevik
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2011

ÖZET

Çalışmamızda, serbest eczaneye reçetesiz mide ilacı almaya gelen hasta profillerinin değerlendirilmesi ve eczaneden reçetesiz olarak en çok istenilen mide ilacı grubunun saptanıp, hastaların ilaçlarıyla ilgili bilinçlilik durumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla

hastalara yapılan anket içeriğindeki sorular; hastaların sosyo-demografik ve yaşam biçimi özellikleri, hastalık durumları ve ilaç kullanımları, mide şikayetlerinin değerlendirilmesine yönelik ve reçetesiz istedikleri mide ilaçları ve bu ilaçlarıyla ilgili bilinçlilik durumlarını ölçmeye yönelik olmak üzere düzenlenmiştir. Çalışmaya reçetesiz mide ilacı kullanımının değerlendirilmesine yönelik hazırlanan anket sorularını yanıtlamayı kabul eden 84 hasta (yaş ortalaması: 41,99 ± 14,40; erkek/kadın: 40/44) katılmıştır. Hastaların reçetesiz istedikleri mide ilaçlarının başında %68'lik oranla antasitler geldiği belirlenmiştir. Bunu %19'luk oranla proton pompası inhibitörleri ve %6'lık oranla H2 reseptör blokörleri izlediği saptanmıştır. Hastalara sorulduğunda mide ilaçlarının seçiminde 41 kişide doktor, 31 kişide eczacı, 16 kişide aile ve 15 kişide arkadaşlarının önerilerinin etkili olduğu görülmüştür. İlaçlarıyla ilgili bilgi temininde ise 39 kişi doktoruna, 35 kişi eczacısına danıştığını ve 29 kişi prospektüs okuduğunu belirtmiştir. Bir eczacı reçetesiz bir ürün almaya gelen hastaya doğru bir şekilde yaklaşmalıdır. Hasta öyküsünü almaya yönelik sorular sormalı, hastalığı ve tedavisi hakkında doğru tavsiyelerde bulunabilmesi ve hastayı eğitmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Reçetesiz İlaç, Klinik Eczacı, Mide Şikayetleri, Hasta eğitimi.

BİTKİSEL EKLENTİ KULLANIM PROFİLLERİNİN SERBEST ECZANEDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Seher Sevin
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2011

ÖZET

Çalışmamız, eczaneye başvuran hastaların besin takviyesi kullanımını değerlendirmek, bu konudaki danışmanlık kaynaklarını, ürünü nerelerden aldıklarını saptamak ve ilaç kullanımıyla ilişkisini saptamak üzere anket uygulanması şeklinde yürütülmüştür. Anketler 02.01.2011 – 01.05.2011 tarihleri arasında yürütülüp, çalışmamızda eczaneye başvuran 59 kişiye anket uygulanmıştır. Yapılan anketle kişilerin mevcut hastalıkları, varsa kronik kullandıkları ilaçları saptanıp, besin takviyelerini kullanım amaçları, ürün kullanımı sonucundaki durumlarının değerlendirilmesi, yan etki görüp görmedikleri ve ürünle ilgili bilgi konusunda danışmanlık gerektiren bilgileri hangi kaynaktan aldıkları sorgulanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin %27'si kronik ilaç kullanmadıklarını, %73'ü ise kronik ilaç kullanımıyla birlikte besin takviyesi kullandıklarını bildirmişlerdir. Bu ürünleri kullanan kişilerden %58'i eczacılarının, %13'ü doktorlarının, %8'i arkadaşlarının, %6'sı internetin, %4'ü diyetisyenlerinin, %3'ü medyanın önerisi ve/veya danışmanlığıyla aldığını, %8'i kendi bilgi ve araştırmalarıyla aldığını belirtmiştir. Çalışmaya katılanların %93'ü bu ürünleri eczaneden alırken, %2'si internet ve eczaneden, %2'si internetten, %2'si eczane ve aktardan, %1'i ise aktardan aldıklarını bildirmişlerdir. Kişilerden %43'ü eczacıların bitkisel ürünlerle ilgili verdikleri danışmanlıktan çok memnun olduklarını, %40'ı ise memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum eczacıların bitkisel ürünlerin kullanımlarındaki danışmanlıklarının hala geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu tür ürünlerin eczane haricinde de satılması nedeniyle eczacıların bu konudaki danışmanlık rolünü üstlenmesi için bilgilerini güncelleyebilmesi gerekmektedir. Son yıllarda gittikçe artan bitkisel ürün kullanımında eczacının yapması gereken danışmanlık sayesinde hastaların bu ürünlerden en fazla verimi alabilmeleri ve en az yan etkiyi görmeleri mümkündür. Çünkü bu ürünler kullanılırken hastaya uygun önlemlerin öğretilmesi ve olası etkileşimlerin ve yan etkilerin önüne geçilebilmesi için danışmanlık rolünü en iyi biçimde üstelenebilecek olan klinik eczacıya büyük görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel Eklenti, Gıda Takviye, Klinik Eczacı, Serbest Eczane.

SERBEST ECZANEDE HİPERTANSİYON HASTALARININ PROFİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İLAÇ UYUNCUNUN ÖLÇÜLMESİ

Adı-Soyadı: Gizem Tunçkol
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2011

ÖZET

Hipertansiyon tanısı konmuş hastaların yaşam tarzı değişiklikleri ile ilgili tutumlarının ve ilaç tedavisine uyunçlarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmamız Mart-Nisan 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu süreç içerisinde eczaneye ilaç almak için gelen 90 hipertansiyon hastasının 83'ü çalışmaya katılmayı kabul etmiştir. Hastaların sosyodemografik özelliklerini tanımlayan bir formla birlikte İlaç Tedavisine Uyum/Öz Etkililik Ölçeği kullanılmıştır. Uygulanan bu ölçek 26 parça sorudan oluşmakta, hastanın kendisine uygulanmaktadır. Çalışmaya katılan 83 hasta içinde 69% kadın olup hastaların yaş ortalaması

66.14±1.18 (37-93) olarak hesaplanmıştır. Hastaların %9.6'sı son bir yılda çeşitli sebeplerle hastaneye yattığını belirtmiş olup, hastaların %37.3'ünde diyabet, %36.1'inde yüksek kolesterol, %19.3'ünde koroner arter hastalığı, %18.1'inde osteoporoz, %16.9'unda da psikiyatrik bir hastalık olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan hastaların Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) vücut kitle indeksi (VKI) ölçeğine göre genel ortalaması 28.96±0.56 (17-41) fazla kilolu olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan hastalarımızda kullanılan tedaviler ARB+diüretik kombinasyonları (%16.9), ARB (%13.3), ACE inhibitörleri (%8.4), beta blokörler (%8.4), ARB+diüretik+ kalsiyum kanal blokörleri kombinasyonları (%8.2) ve ACE inhibitörü+diüretik kombinasyonları (%7.2) olduğu tespit edilmiştir. Hastaların İlaç Tedavisine Uyum/Öz Etkililik Ölçeği'ne verdikleri cevapların genel ortalaması 72.28±0.56 (78–57) olarak tespit edilmiştir. Çalışmamızın sonuçlarına dayanarak hastaların kendi ifadelerine göre yaşam tarzı değişikliklerine tutumlarının ve ilaçlarına uyunçlarının oldukça iyi düzeyde olduğu görülmüştür. Bu sonucun alınmasında uygulamanın yapıldığı eczanede hasta eğitimi gibi klinik eczacılık hizmetlerinin yoğun olarak verilmesinin katkısı olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Hipertansiyon, Klinik Eczacılık, İlaç uyuncu.

ECZACILIK MESLEK MEMNUNİYETİ

Adı-Soyadı: Nilhan Uzman
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule RABUŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışmada eczacıların meslek memnuniyeti incelenmiştir. İş memnuniyeti nedir, iş memnuniyetinin önemi, iş memnuniyetini etkileyen faktörler, iş memnuniyetinin ölçümü, sağlık personelinde iş memnuniyetini etkileyen faktörler, daha önce sağlık personelinde iş memnuniyetiyle ilgili yapılmış çalışmalara ve sonuçlarına örnekler gibi konular araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: eczacı; iş memnuniyeti.

Adı-Soyadı: Işın Yolcu
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule RABUŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Işın Yolcu'nun bitirme ödevi ERASMUS KAPSAMINDA İSPANYA'DA YAPILMIŞ OLUP, TARAFIMIZA HERHANGİ BİR ÖZET VB RAPOR TESLİM EDİLMESİ GEREKMEDİĞİNDEN İLGİLİ BİLGİ MEVCUT DEĞİLDİR.

Adı-Soyadı: Cansu Çetiner
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule RABUŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Cansu Çetiner'in bitirme ödevi ERASMUS KAPSAMINDA İSPANYA'DA YAPILMIŞ OLUP, TARAFIMIZA HERHANGİ BİR ÖZET VB RAPOR TESLİM EDİLMESİ GEREKMEDİĞİNDEN İLGİLİ BİLGİ MEVCUT DEĞİLDİR.

TOPLUMUN SERBEST ECZANELERDEN ALDIĞI ECZACILIK HİZMETLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİNİ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Fatih Anıl Özhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut SANCAR
Yılı: 2012

ÖZET

Toplumun eczaneden ve eczacıdan beklentileriyle ilgili çeşitli çalımalar yapılmış olsa bu çalışmaların genellikle yabancı kaynaklı olduğu bilinmektedir. Dünyanın bir çok yerinde olduğu gibi ülkemizde de insanların en rahat ulaşabildikleri meslek gruplarından biri eczacılardır; ancak eczaneden aldıkları hizmetin kalitesinin yeterince sorgulanmadığı da bilinmektedir. Bu çalışmada toplumun serbest eczanelerden aldığı eczacılık hizmetleri hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, Malatya bölgelerindeki serbest eczanelere herhangi bir nedenle gelen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 18 yaş ve üzerindeki yetişkinlerde anket yardımıyla yapılmıştır. Malayta ilinden 451 (%56.9) kişi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

katılmıştır. Çalışmamızın sonuçları toplumun eczaneden aldığı hizmetlerden genel olarak memnun olduğunu gösterse de; katılımcıların ancak yarısının ilaçları hakkında bilgilendirildikleri görülmektedir. Eczacıların hasta eğitimine daha fazla zaman ayırmaları ve ilaç kullanımıyla ilgili standart bilgiyi hastalarına aktarabilmeleri için kendi bilgilerini güncellemeleri gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık Hizmeti, Klinik Eczacılık, Serbest Eczane

DOKTORLARIN ECZACILARIN BAŞLICA GÖREVLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ VE MESLEKİ İŞBİRLİĞİNE BAKIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Lokman Güneş
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2012

ÖZET

Bu çalışmada doktorların eczacıların başlıca görevleri hakkındaki görüşleri ve mesleki işbirliğine bakışları değerlendirilmiştir. Çalışma 1 Şubat- 30 Nisan 2012 tarihleri arasında, 10 özel ve 1 devlet hastanesinde çalışmaya katılmayı kabul eden doktorlara uygulanan anket yöntemiyle yürütülmüştür. Ankete katılan doktorların (n=148) mesleki tecrübeleri ortalama 13,22±6,98 yıl olarak hesaplanmıştır. Doktorların %62,8'si eczacılarla nadiren mesleki iletişim kurduklarını belirtirken; %5,4'ü ise eczacılarla günde birden fazla kez mesleki iletişim kurduklarını ifade etmişlerdir. Doktorlar eczacılara en çok ilacın eczanede bulunması, fiyatı ve/veya geri ödeme koşulları hakkında danıştıklarını belirtmişlerdir. Doktorların %77,5'i hastaların geçmiş ilaç öyküsünün eczacı tarafından doğrulanması gerektiğini, %77'si hasta eğitiminin eczacılar tarafından verilmesi gerektiğini ve %84'ü ise reçete hatalarının belirlenmesi ve önlenmesi konusunda eczacıların sorumluluk alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca ankete katılan doktorların %79,8'i eczacıların reçetesiz ilaç kullanımı konusunda öneride bulunmaması gerektiğini ve %83,7'si bazı reçeteli ilaçların eczacılar tarafından önerilmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Eczacı tarafından hangi konularda bilgilendirilmek istedikleri sorulduğunda, doktorların %69,8'i rutin olarak ilaç seçimi, dozlam, ilaç-ilaç etkileşimi, ilaç alerjisi gibi sorunlar yaşandığında ve %71,3'ü ise

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

reçeteledikleri ilaçların daha ucuz ve etkili alternatifleri olduğunda bilgilendirilmek istediklerini belirtmişlerdir. Doktorların %85,4'ü hastane eczacılarının ilaç tedavi komitesinde ve %84'ü klinik araştırmalarda görev ve sorumluluk alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Çalışmamızın sonucunda ankete katılan doktorların eczacıdan mesleği olarak beklentilerin fazla olduğu görülmesine rağmen eczacılarla daha az iletişime geçtikleri tespit edilmiştir. Ayrıca eczacının reçetesiz ilaç kullanımı ve kendi kendine bakım alanlarındaki görevleri hakkında doktorların bilgi düzeylerinin artırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eczacı, Eczacılık Mesleği, Algı, Düşünce, Doktor.

ECZACILIK FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ECZACILIK MESLEĞİ İLE İLGİLİ ALGI VE DÜŞÜNCELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Nükhet Beskardesler
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2012

ÖZET

Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin, eczacının profesyonel rolü üzerindeki anlayışının değerlendirilmesi yapılarak, ölçekte belirtilen sorular üzerinden tedavide eczacının rolü, çalışma deneyimi ve iyi bir eğitim almasının öneminin üniversitede okuyan eczacılık öğrencilerine göre araştırılması amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında hazırlanan anket 1 Mart- 15 Nisan 2011 tarihleri arasında Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %40,6'sının birinci sınıf, %32.5'inin ikinci sınıf, %26.9'unun üçüncü sınıfta oldukları görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilerin %84.6'sının tercihleri arasında diğer eczacılık fakültelerinin de olduğu, %15.4'ünün ise tercih ettiği başka eczacılık fakültesinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamıza göre, mezun olduktan sonra öğrencilerin % 14'ünün hastane eczacılığı, %32.8'inin serbest eczane eczacılığı, %17.9'unun endüstri eczacılığı yapmak istediği; %2.2'sinin diğer alanlarda çalışmak istediği, %15.2'sinin ise henüz ne yapmak istediğini bilmedikleri saptanmıştır. Birinci sınıf öğrencilerin, üçüncü sınıf öğrencilerinden daha düşük hasta odaklı eczacılık hizmetleri ile ilgili algısının olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$). Eczacılık eğitimi almayı daha çok isteyen öğrencilerin hasta odaklı eczacılık hizmetleri ile ilgili daha yüksek beklentileri olduğu saptanmıştır ($p<0.01$). Çalışmamzıın sonucunda eczacılık öğrencilerinin hasta odaklı eczacılık

hizmetleri ile ilgili algılarının belirlenmesi ileride bu hizmetleri sağlayıcısı olacak beklendiklerinden önemli olacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Eczacılık, Eczacılık Öğrencisi, Algı, Düşünce.

SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET HASTALARININ İLAÇ PROFİLLERİNİN VE FARMASÖTİK BAKIM İHİTYAÇLARININ SAPTANMASI

Adı-Soyadı: Yakup Öcal
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut SANCAR
Yılı: 2012

ÖZET

Bu çalışmada serbest eczaneye herhangi bir nedenle gelen ve çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra katılmayı kabul eden tip 2 diyabet hastalarında öz bakım aktivitelerinin yanı sıra diyet, egzersiz, sigara, ayak bakımı ve şeker ölçümü konularında hastaların tutumlarını değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu çalışma Eğitim ve Araştırma Hastanesi karşısında yer alan bir serbest eczanede yürütülmüştür. Çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, daha önce tip 2 diyabet tanısı konulmuş ve poliklinik kontrolünden sonra ilaçlarını almaya serbest eczaneye gelen 114 hasta çalışmaya alınmıştır. Çalışmamıza katılan tip 2 diyabet hastalarının (n=114) yaş ortalaması 56.96±10.53 (30-82) olarak hesaplanmıştır. Hastalarımızın %39.5'inin diyabet tanı süresi 5 yıl ve daha az iken %37.7'sinin diyabet tanısı 6 ila 10 yıl arasında değiştiği saptanmıştır. Hastalarımızın %89.5'inde diyabet komplikasyonu mevcut olmadığı belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan tip 2 diyabet hastalarının %72.8'i metformin, %46'sı insülin, %21.9'u sülfonilüre ve %14'ü ise akarboz kullandığı belirlenmiştir. Çalışmamıza katılan diyabet hastalarımızın %20.2'sinin açlık plazma glukozu, %43.0'ünün HbA1C (glikozillenmiş hemoglobin) düzeyi, %26.3'ünün LDL kolesterolü, %71.9'unun HDL kolesterolü, %54.4'ünün trigliserid düzeyi hedef sınırlar içerisinde olduğu belirlenmiştir. Hastalarımızın diyabet özbakım aktivite sonuçlarına göre genel diyet durumları 9.01±5.69, spesifik diyet durumları 9.30±3.10, diyet durumları 12.07±6.92, egzersiz durumları 4.19±3.81, glukoz kontrol durumları 6.50±6.09, ayak bakımı durumları 10.45±7.33 ve ilaç kullanımı durumları 5.40±2.93 olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak Tip 2 Diyabet hastalarında farmasötik bakım hizmetlerine gereksinim olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, Serbest Eczane, Farmasötik Bakım, Klinik Eczacı.

SERBEST ECZANEDE ADVERS İLAÇ OLAYLARININ TESPİT EDİLMESİ

Adı-Soyadı: Duygucan Şahin
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2012

ÖZET

Toplumda analjezik kullanımının yaygın olduğu bilinmektedir. Çalışmamızda son 4 hafta içinde reçeteli veya reçetesiz analjezik kullanan hastalarda serbest eczanelerin advers olay geri bildiriminin raporlanması ile ilgili uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla advers olayların tespiti yapılması ve serbest eczanede advers ilaç olaylarının raporlanmasıyla ilgili literatür derlemesi yapılmıştır. Eczacıların advers ilaç olaylarını saptayarak raporlamada önemli görevleri olduğu görülmektedir. Reçetesiz satışı yaygın olan analjezik ilaçların hastalar tarafından zararsız ilaç olarak algılanmasına karşın önemli adcers olaylara neden olabileceği de unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Advers İlaç Olay, Serbest Eczane, Klinik Eczacı.

ONKOLOJİ SERVİSİNDE ECZACI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN İLAÇ UZLAŞI PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Emine Er
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2012

ÖZET

İlaç mutabakatı ‘hastanın kullanmakta olduğu mevcut ilaçların olası en doğru ve tam bir listesinin oluşturulması ve bu listenin hasta kaydında veya ilaç isteklerindeki ilaçlarla karşılaştırılması süreci’ olarak tanımlanmaktadır. İlaç mutabakatı programlarının amacı, hastaya ait en güncel ve eksiksiz ilaç listesinin oluşturulmasıdır. İlaç mutabakatı programları ile özellikle hastaların bakım merkezlerine geçişlerinde (hastaneye yatış, hastanenin servisleri arası nakil veya hastaneden taburculuk) ilaç atlanmasının, ilaç uygulama yolu, dozu veya

sıklığındaki yanlışlıkların ve ilaç duplikasyonları gibi hataların önlenmesi hedeflenmektedir. Çalışmamızda literatürde yer alan onkoloji servisinde eczacı tarafından yürütülmüş ilaç uzlaşı programı ile ilgili çalışamalar değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda eczacının diğer birçok alanda olduğu gibi onkoloji hastalarının ilaç uzlaşısında da önemli rolleri olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler:İlaç uzlaşı, Klinik Eczacı, Onkoloji.

TRANSPLANTASYON FARMAKOTERAPİSİ

Adı-Soyadı: Negar Salari Far
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2012

ÖZET

Transplantasyon eczacısı, organ nakli ameliyat ekibinde bulunan, ameliyat öncesi ve sonrası hastanın ilaçla ilgili sorunlarında sorumluluk alan, hastanın uyuncunun iyileştirilmesi ve eğitiminde aktif rol alan, hastanın yaşam kalitesi ve transplantasyon ekibinin başarısını artıran uzman klinik eczacıdır. Konuyla ilgili ilaç-kaynaklı sorunları belirlemeyi, çözmeyi ve önlemeyi amaçlar. Öncelikle tedavi izleminde, hastanın uyuncunun artırılmasında ve eğitim aşamasında önemli rol oynamaktadır. Bu çalışma kapsamında organ nakli sırasında ve sonrasında kullanılan ilaçlarla ilgili bilgiler aktarılarak, transplantasyon eczacısının rolü hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: transplantasyon eczacısı, farmakoterapi.

SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET RİSKİ TARAMASI

Adı-Soyadı: Gül Ercömert
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Diabetes mellitus, hiperglisemi, dislipidemi, glikozüri ve bunlara eşlik eden birçok klinik ve biyokimyasal bulgu ile seyreden sistemik kronik bir metabolizma hastalığıdır. Diabetes mellitus akut metabolik komplikasyonlarının yanısıra, uzun dönemde vasküler, renal, retinal ya da nöropatik bozukluklara yol açan, morbidite ve erken mortalite riski yüksek, yaygın bir hastalıktır. Tüm diyabet vakalarının %80‟ini oluşturan tip 2 diyabet (insüline bağımlı olmayan diyabet - NIDDM)‟in toplumumuzdaki sıklığının %2-5 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle yaşam tarzı büyük ölçüde değişikliğe uğramış, ülkemiz gibi endüstrileşmekte ve gelişmekte olan ülkelerde tip 2 diyabetin insidans ve prevalansı artmaktadır. Bu nedenle, tüm dünyadaki tip 2 diyabetli vaka sayısı 2011 yılında 366 milyonken 2030 yılında 552 milyona yükseleceği belirtilmiştir. Biz de yapmış olduğumuz çalışmamızda belirlediğimiz bir eczaneye gelen hastaların önümüzdeki 10 yıl içerisinde tip 2 diyabet olma risklerini belirlemeyi amaçladık. Bu amaçla UDF (Uluslararası Diyabet Federasyonu) tarafından oluşturulan diyabet risk testi anketi sonuçlarını değerlendirmeyi planladık. Çalışmada daha çok 45 yaş üstü ve Beden Kitle İndeksi 25‟ten yüksek olan bireylere ağırlık verildi. Bireylerin diyabet risklerini belirlemek için; yaş, beden kitle indeksi, bel çevresi, ailede diyabet öyküsü, sebze-meyve tüketimi, hipertansiyon ve yüksek kan şekeri kriterlerinin değerlendirilmesi yapıldı.

Anahtar Kelimeler: tip 2 diyabet, serbest eczane, risk taraması.

SERBEST ECZANELERDE OBEZİTE ÖNLEME VE KONTROL PROGRAMI

Adı-Soyadı: Gökçehan Gültekin
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2012

ÖZET

Son yıllarda obezite (şişmanlık) görülme sıklığı tüm dünyada giderekartmaktadır. Epidemiyolojik çalışmalar; yaş, cinsiyet gibi demografik faktörlerle, eğitim düzeyi, medeni durum gibi sosyo-kültürel faktörler yanında biyolojik faktörlerin ve beslenme alışkanlıklarının, sigara ve alkol tüketimi ile fiziksel aktivite azlığı gibi yaşam biçimi faktörlerinin de obeziteden sorumlu olduğunu göstermektedir.Günümüzde dünyanın hemen tüm bölgelerinde obeziteprevalansıartmakta, bu durum sadece yetişkin kadın ve erkekleri değil, çocukları ve gençleri de etkilemektedir. Kalp ve damar hastalıkları, diyabet,

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

hipertansiyon, bazı kanser türleri, kas-iskelet sistemi hastalıkları gibi hastalıkların oluşmasına, yaşam kalitesinin azalmasına ve ölümlere yol açan obezite, sadece küresel boyutta bir halk sağlığı problemi olmakla kalmayıp, ülke ekonomilerine olumsuz yönde etki eden bir unsur olarak da karşımıza çıkmaktadır. Obezitenin en önemli nedenlerinden olan yetersiz beslenme ve fiziksel aktivite yetersizliği, ABD'de tütün kullanımına bağlı meydana gelen sağlık sorunlarından sonra önlenebilir ölümlerin ikinci en sık nedenidir. Uzun, sağlıklı ve mutlu bir yaşam beklentisi içindeki 21. yüzyıl insanı için, obezitenin önlenmesinde koruyucu sağlık hizmetleri yaklaşımı çok büyük bir önem taşımaktadır. Koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında sağlık otoriteleri toplumun her kesimine ulaşmalı, etkin ve yaygın eğitim çalışmalarının hızla yaşama geçirilmesi konusunda bilinçli ve istekli birçaba içinde olmalıdır. Obezitenin önlenmesine yönelik faaliyetlere hız vermek, belirlenen hedeflereulaşmak, ihtiyaçlar doğrultusunda yenihedef ve stratejiler belirlemek ve faaliyetlerinbelirli bir çerçevede yürütülmesini sağlamak amacıyla ulusal bir programınhazırlanması ve eylem planının acilen uygulanması ihtiyacı doğmuştur. Bu ihtiyaç içerisinde eczacılara da çok büyük bir pay düştüğü düşünülmektedir. Bu doğrultuda da eczacılara yönelik, uygulanması amacıyla bir obezite programı oluşturulmuştur. Bu programla beraber halkın obezite konusunda bilinç düzeyinin ve farkındalığının artırılması amaçlanmaktadır. Halkın doğrudan eczacılar aracılığıyla obezite kontrolünün yapılması sağlanmaya çalışılmaktadır. İnsanlar sağlıklı yaşam konusunda teşvik edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: obezite, serbest eczane, kontrol, önleme,

SERBEST ECZANEDE GEBELİKTE SIK RASTLANAN HASTALIKLARDA İLAÇ DANIŞMANLIĞI

Adı-Soyadı: Duygu Moğulkoç
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2012

ÖZET

Gebelerde sık görülen sorunları ele alarak serbest eczanede eczacının gebelere yapabileceği öneriler ve bu sorunların tedavisinde kullanılan ilaçlarla ilgili bilgilerin derlenmiş olduğu çalışmamızda, sık karşılaşılan durumların tedavisinde kullanılan ilaçların güvenliğiyle ilgili mevcut yeni bilgileri derleyerek, gebelerde ilaç kullanılırken dikkat edilecek noktaları

vurgulamayı ve sık kullanılan ilaçların son FDA (Food and Drug Administration) sınıflandırmasını da ilave ederek, ilaç seçiminde yardımcı olacak bir rehber oluşturmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Gebe, Gebelikte İlaç Kullanımı, Serbest Eczacı, Teratojenite.

SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET RİSKİ TARAMASI

Adı-Soyadı: Gizem Üretürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Şule Rabuş
Yılı: 2012

ÖZET

Diabetes mellitus, hiperglisemi, dislipidemi, glikozüri ve bunlara eşlik eden birçok klinik ve biyokimyasal bulgu ile seyreden sistemik kronik bir metabolizma hastalığıdır. Diabetes mellitus akut metabolik komplikasyonlarının yanısıra, uzun dönemde vasküler, renal, retinal ya da nöropatik bozukluklara yol açan, morbidite ve erken mortalite riski yüksek, yaygın bir hastalıktır. Tüm diyabet vakalarının %80‟ini oluşturan tip 2 diyabet (insüline bağımlı olmayan diyabet - NIDDM)‟in toplumumuzdaki sıklığının %2-5 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle yaşam tarzı büyük ölçüde değişikliğe uğramış, ülkemiz gibi endüstrileşmekte ve gelişmekte olan ülkelerde tip 2 diyabetin insidans ve prevalansı artmaktadır. Bu nedenle, tüm dünyadaki tip 2 diyabetli vaka sayısı 2011 yılında 366 milyonken 2030 yılında 552 milyona yükseleceği belirtilmiştir. Biz de yapmış olduğumuz çalışmamızda belirlediğimiz bir eczaneye gelen hastaların önümüzdeki 10 yıl içerisinde tip 2 diyabet olma risklerini belirlemeyi amaçladık. Bu amaçla UDF (Uluslararası Diyabet Federasyonu) tarafından oluşturulan diyabet risk testi anketi sonuçlarını değerlendirmeyi planladık. Çalışmada daha çok 45 yaş üstü ve Beden Kitle İndeksi 25‟ten yüksek olan bireylere ağırlık verildi. Bireylerin diyabet risklerini belirlemek için; yaş, beden kitle indeksi, bel çevresi, ailede diyabet öyküsü, sebze-meyve tüketimi, hipertansiyon ve yüksek kan şekeri kriterlerinin değerlendirilmesi yapıldı**.**

Anahtar Kelimeler: tip 2 diyabet, serbest eczane, risk taraması.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SERBEST ECZANELERDE REÇETESİZ ANALJEZİK KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Mustafa Vakkas Atalay
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2012

ÖZET

Toplumun reçetesiz olarak tükettiği en yaygın ilaç gruplarından biri analjezik ilaçlardır. Genelde gelişigüzel bir şekilde ve zararsız olduğu düşüncesiyle yaygın kullanılan bu ilaçlara bağlı ciddi sorunlar yaşandığı literatürde sıkça geçmektedir. Çalışmamızda serbest eczaneye herhangi bir nedenle gelen ve çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra katılmayı kabul eden kişiler arasında son 4 hafta içinde reçetesiz analjezik kullananların reçetesiz ilaç kullanım bilgi ve tutumunun değerlendirilmesi ve hastaların eczanelerden aldıkları reçetesiz ilaç kullanım hizmetlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler:serbest eczane, reçetesiz ilaç, ilaç danışmanlığı, klinik eczacı.

SERBEST ECZANELERDE TOPİKAL KORTİKOSTEROİD KULLANAN HASTALARIN YAŞAM KALİTELERİNİN VE UYUNÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Burcu Gündüz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2012

ÖZET

Çalışmamızda serbest eczanede topikal kortikosteroid kullanan hastalarının yaşam kalitelerini ve uyunçlarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Serbest eczanede çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, topikal kortikosteroid kullanan (en az bir ay süresince) yetişkin hastaların (> 18 yaş) ilaç profilleri, yaşam kaliteleri ve uyunçları ölçülmüştür. Kognitif fonksiyonları yetersiz olanlar, psikiyatrik hastalığı olanlar ve ileri derecede görme bozukluğu olanlar çalışma kapsamına alınmamıştır. 'Dermatology Life Quality Index' kulllanılarak hastaların yaşam kaliteleri ölçülmüştür. Çalışmamızdaki 56 katılımcının (yaş ortalaması: 34.88±13.96; %73.2 kadın), %62.5 üniveriste mezunu olduğu

belirlenmiştir. Hastaların kortikosteroid kullanımına neden olan tıbbi problemlerinin ekzama (%30.4), sedef hastalığı (%8.9), dermatit (%8.9), ve mantar enfeksiyonları (%7.1) olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %30.4'i topikal kortikosteroid kullanımı güvenli olduğunu düşünürken; %33.9'u topikal kortikosteroid kullanımı ile ilgili kaygılarını bildirmişlerdir. Katılımcıların %26.8'inin topikal kortikosteroid uygulamasını doğru bir şekilde yaptığı saptanmıştır. Katılımcıların yaşam kalitesi ortalaması 5.95±5.32 olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest Eczane, topikal kortikosteroid, yaşam kalitesi.

DAHİLİYE SERVİSİNDE ECZACI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN İLAÇ UZLAŞI PROGRAMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Bedile Turan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2012

ÖZET

İlaç mutabakatı 'hastanın kullanmakta olduğu mevcut ilaçların olası en doğru ve tam bir listesinin oluşturulması ve bu listenin hasta kaydında veya ilaç isteklerindeki ilaçlarla karşılaştırılması süreci' olarak tanımlanmaktadır. İlaç mutabakatı programlarının amacı, hastaya ait en güncel ve eksiksiz ilaç listesinin oluşturulmasıdır. İlaç mutabakatı programları ile özellikle hastaların bakım merkezlerine geçişlerinde (hastaneye yatış, hastanenin servisleri arası nakil veya hastaneden taburculuk) ilaç atlanmasının, ilaç uygulama yolu, dozu veya sıklığındaki yanlışlıkların ve ilaç duplikasyonları gibi hataların önlenmesi hedeflenmektedir. Çalışmamızda literatürde yer alan dahiliye servisinde eczacı tarafından yürütülmüş ilaç uzlaşı programı ile ilgili çalışamalar değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler:İlaç uzlaşı, Klinik Eczacı, Dahiliye Servisi.

SERBEST ECZANEDE GERİATRİK HASTALARIN İLAÇ KULLANIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: İbrahim Halil Aslan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2012

ÖZET

Yaşlı hastalarda daha sık gözlenen kronik hastalıklara bağlı olarak kullanılan ilaç sayısının da arttığı bilinmektedir. Yaşlanmayla birlikte, dikkat gerektien ilaç kullanım becerilerinin de azalması söz konusu olabilmektedir. Çalışmamızda yaşlı hastaların ilaçlarını doğru kullanıp kullanmadıklarının tespiti amaçlanmaktadır.Serbest eczaneye gelen, çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, 65 yaş ve üstü, en az dört ilaç kullanan ve ilaç kullanımı ile ilgili hiçbir destek almayan yaşlı hastalar çalışmaya alınmıştır. Yaşlı hastalarda ilaç kullanım becerisinin çok yüksek olmadığı sonucundan hareketle, eczacı tarafından verilecek hasta eğitiminin doğru ilaç kullanımına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, Klinik Eczacı, İlaç kullanım becerisi.

TOPLUMUN İLAÇ KULLANIMI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: M. Gülcan Balkır
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2012

ÖZET

Bu çalışmada toplumun serbest eczanelerden aldığı eczacılık hizmetleri hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, Bursa bölgelerindeki serbest eczanelere herhangi bir nedenle gelen ve çalışmaya katılmayı kabul eden 18 yaş ve üzerindeki yetişkinlerde anket yardımıyla yapılmıştır. Çalışmaya Bursa ilinden 341 (%43.1) kişi katılmıştır. Çalışmamızın sonuçları toplumun eczaneden aldığı hizmetlerden genel olarak memnun olduğunu gösterse de; katılımcıların yarısına yakınının ilaçları hakkında bilgilendirildikleri görülmektedir. Eczacıların hasta eğitimine daha fazla zaman ayırmaları ve

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ilaç kullanımıyla ilgili standart bilgiyi hastalarına aktarabilmeleri için kendi bilgilerini güncellemeleri gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Akılcı İlaç Kullanımı, Klinik Eczacı.

BÖBREK YETMEZLİĞİNDE İLAÇ DOZ AYARLAMASI

Adı-Soyadı: Şeyma Dönmez
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2012

ÖZET

Böbrek yetmezliğinde ilaç dozları düzenlenirken üreminin ilaç absorpsiyonu, dağılım hacmi, protein bağlanması ve ilaç metabolizmasına etkisi göz önündebulundurulmalıdır. Üremidemide boşalma zamanının gecikmesi yada gastrointestinal sistemde gelişen ödem nedeniyle ilaç absorpsiyonu bozulabilir. Eklenmiş komorbid durumların sıklığı nedeniyle kullanılmak durumunda kalınan ek ilaçlarda bu hasta grubunda absorpsiyon sorunu yaratabilir. Böbrek yetmezliği, ilaçların protein bağlanma niteliklerini de değiştirebilir. Üremide genellikle ilaçların protein bağlanması azalır. Buna bağlı olarak ilacın serbest ya da aktif komponenti artar. Bu sonuç bir yandan etkinliği artırır iken bir yandan da eliminasyonu hızlandırır.Net sonucu tahmin etmek her zaman kolay değildir. Üremi ilaçların metabolik biyotransformasyonunu da etkiler. Hepatik mikrozomal oksidasyon genellikle normal olmasına karşın asetilasyon, ester ya da peptid hidrolizi gecikebilir. Böbrek, ilaçların temel ıtrah yollarından biridir. İlacın uzaklaştırma hızı eliminasyon yarı ömrü ile ifade edilir. Eliminasyon yarı ömrü (t1/2) ilacın plazma konsantrasyonunun yarıya inmesi için gerekli süredir. t1/2 dağılım hacmi ve klerens ile ilgilidir. Renal klerens azaldıkça eliminasyon yarı ömrü uzar. Yarı ömür uzaması böbrekçe elimine edilen aktif metabolitler için de geçerlidir. Günlük uygulamalarda glomerüler filtrasyon hızı kreatinin klerensi hesaplanarak tahmin edilir. Eğer renal fonksiyonlar stabil ise ve kreatinin oldukça stabil ise bu durumda idrar toplanmasına dayalı yöntemler yerine Cockroft ve Gault eşitliği kullanılarak kreatinin klerensi (Clcr) tahmin edilebilir. Bu çalışmada böbrek yetmezliğinde ilaç doz ve dozlam değişimi ile ilgili bilgiler derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klinik Eczacı, Doz ayarlaması, böbrek yetmezliği

SERBEST ECZANEDE GERİATRİK HASTALARIN İLAÇ BİLGİSİNİN VE UYUNCUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Sezgin Sap
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2012

ÖZET

Uyunç bir hastanın ilaç tedavisine olan bağlılığı ve verilen talimatlara uyumu olarak tanımlanır. Uyunç sorunlarının özellikle yaşlı hastalarda daha yaygın olduğu bilinmektedir. Bu çalışmamızda yaşlı hastaların ilaçbilgisini ve uyuncunu değerlendirmeyi amaçladık. Serbest eczaneye gelen, çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, 65 yaş ve üstü, en az dört ilaç kullanan yaşlı hastalar çalışmaya alınmıştır. Yaşlı hastaların genel olarak ilaç bilgi düzeylerinin ve tedavi uyunçlarının yüksek olmadığı göz önüne alındığında, eczacı tarafından ilaç bilgilendirmelerin yapıldığı ve uyuncun takip edildiği geriatrik hasta grubunda tedaviye uyumun artacağını öngörmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, klinik eczacı, ilaç bilgisi, ilaç uyuncu.

SERBEST ECZANEDE TİP 2 DİYABET HASTALARININ ÖZ BAKIM AKTİVİTELERİNİN SAPTANMASI

Adı-Soyadı: Mustafa Akyıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2013

ÖZET

Çalışmamızda serbest eczanede diyabetik hastaların öz bakım aktiviteleri ile ilgili tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Eczaneye herhangi bir nedenle gelen ve çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra katılmayı kabul eden diyabet hastalarından demografik ve klinik veriler toplanmıştır. Hastaların diyabet ile ilgili öz bakım aktiviteleri ise Kav ve ark. (1) tarafından Türkçeye valide edilmiş, güvenilirliği ve geçerliliği sağlanmış olan "Diyabet Öz-Bakım Aktiviteleri Özeti" adlı ölçeğin ayak bakım aktiviteleri ile ilgili kısmı

kullanılarak tespit edilmiştir. Hastaların genel olarak diyabetle ilgili öz bakım aktivitelerinin yeterli olmadığı ve bu nedenle eczacı tarafından verilecek eğitimlerle hasta uyuncunun artırabileceği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Serbest Eczane, Diyabet, Ayak Bakımı, Klinik Eczacı.

ANJİYOTENSİN DÖNÜŞTÜRÜCÜ ENZİM İNHİBİTÖRÜ KULLANAN HASTALARDA İLAÇ BİLGİ DÜZEYİ ÖLÇÜMÜ VE İLAÇ KAYNAKLI KURU ÖKSÜRÜĞÜN SAPTANMASINDA ECZACININ ROLÜ

Adı-Soyadı: Remziye Demir
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2013

ÖZET

Tedavi sırasında gelişen advers ilaç olayları hastanın uyuncunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Advers ilaç olaylarının saptanması ve gerekli önlemlerin alınması farmasötik bakım aşamalarından biri olarak kabul edilmektedir. Eczacının hastanın tedavi sonuçlarının iyileştirilmesinde sorumluluk alması anlamına gelen farmasötik bakım hizmetlerinin ülkemizde henüz yaygın olarak kullanılamıyor olmasının nedenlerinden biri eczacının bu konudaki sorumluluklarını yeterince bilmiyor olmasıdır. Hasta odaklı eczacılık hizmetlerinin uzun yıllardır uygulandığı ülkelerde eczacıların bu tür hizmetleri rutin olarak verdikleri ve bu alanda literatüre katkı sağlayacak önemli çalışmalar yaptıkları bilinmektedir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaygın olarak kullanılan ADE inhibitörlerine bağlı kuru öksürük yan etkisinin sık görülmesi ve bu sorunu yaşayan hastaların ilacı değiştirmek yerine öksürük sorununu tedavi etmeye çalışması gibi nedenlerden dolayı eczacının bu sorunlara yaklaşım konusunda daha bilinçli olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler:İlaç bilgi düzeyi, Anjiyotensin Dönüştürücü Enzim İnhibitörü, Klinik Eczacı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SERBEST ECZANEDE KADINLARIN MENOPOZLA İLGİLİ TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Adı-Soyadı: Öznur Ece Durmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2013

ÖZET

Klinik eczacının başlıca görev ve sorumlulukları arasında hasta eğitimi ve ilaç tedavi izlemi yer almaktadır. Hasta eğitimi, hastaların tedavileri, hastalıkları ve özellikle de ilaçları konusunda bilgilendirilmelerini kapsamaktadır. Hasta eğitiminde farklı yöntemler kullanılmaktadır. Sözlü anlatım, yazılı bilgi içeren formlar, görsel-işitsel yöntemler, grup eğitimleri bu yöntemlerden bazılarıdır. Bilgilerin kalıcı olması, ayrıntıya yer verebilmesi, hastaya başkası tarafından da ulaştırılabilmesi bakımından yazılı yöntem basit ve avantajlı bir eğitim yöntemidir. Menopoz çağındaki kadınların daha önceden sahip oldukları yanlış bilgi ve tutumlarının düzeltilmesinde eczaneden verilecek olan hasta eğitimi hizmetlerinin faydası olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada, serbest eczanede 40 yaş ve üstü kadınların menopoz tutumlarının tespit edildikten sonra eczacı tarafından menopozla ilgili eğitim verilmesi planlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Menopoz, Serbest Eczane.

SERBEST ECZANEDE GERİATRİK HASTALARDA İLAÇ KULLANIM BECERİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE İLAÇ YÜKÜ İNDEKSİNİN HESAPLANMASI

Adı-Soyadı: M. Bahadır Benlioglu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2013

ÖZET

Bu çalışmada bir serbest eczanede yaşlı hastaların ilaç kullanım becerilerinin ölçülmesi ve ilaç kullanım becerisinin tespiti açısından ilaç yükü indeksinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.Bu çalışma bir serbest eczanede yürütülmüştür. Çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, 65 yaş ve üstü, en az dört ilaç

kullanan ve ilaç kullanımı ile ilgili hiçbir destek almayan, serbest eczaneye gelen 47 yaşlı hasta çalışmaya alınmıştır. Literatürle benzer olarak yaşlı hastalarda artan ilaç kullanımı nedeniyle ilaç kullanım becerisinin çok yüksek olmadığı, bunun artırılmasında eczacının vereceği eğitim ve izlem hizmetinin önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, ilaç yükü indeksi, klinik eczacı

GLUKOZAMİN VE KONDROİTİN KULLANAN BİREYLERİN TUTUM VE BİLGİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Gizem Soyugüzel
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2013

ÖZET

Çalışmamızın amacı, glukozamin ve kondroitin kullanan bireylerin bu ürünlere karşı tutum ve bilgilerinin değerlendirilmesidir. Kesitsel çalışmamız İstanbul'un yüksek sosyo-ekonomik düzeyine sahip bir semtte bulunan bir serbest eczanede 01 Şubat- 31 Mart 2013 tarihleri arasında yürütülmüştür. Çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, 18 yaş ve üstü ve en az dört haftadır glukozamin ve kondroitin kullananlar çalışmaya dahil edilmiştir. Glukozamin ve kondroitin kullanan toplam 50 kişinin (erkek/kadın: 34/16) yaş ortalaması 55.66±8.52 olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %84'ünün yüksek eğitim düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda 47 kişi oral olarak; 3 kişi ise hem oral hem de topikal dozaj formunda glukozamin ve kondroitin kullandıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların glukozamin ve kondroitin kullanım süreleri değerlendirildiğinde %18'i altı aydan az süredir, %28'i 7-12 aydır ve %54'ü ise bir yıldan daha fazla süredir glukozamin ve kondroitin kullandığını belirtmiştir. Glukozamin ve kondroitin kullananların sadece %62'sinin osteoartrit tanısı olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların parasetamol ve non- steroid antiinflamatuvar ilaç kullanım oranlarının sırasıyla %26 ve %24 olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %66'sı doktor ve %36'sı ise eczacı tarafından glukozamin ve kondroitin hakkında tıbbi danışmanlık aldığını ifade etmiştir. 39 katılımcı glukozamin ve kondroitin tedavisi sonrasında daha iyi bir yaşam kalitesine sahip olduklarını belirtmişlerdir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Çalışmamızda katılımcıların diyet eklentisi kullanımı hakkındaki bilgi ve tutumu değerlendirildiğinde, çoğunluğunun diyet eklentisi içeriğini, üretim firmasını, son kullanma tarihini ve saklama koşullarını dikkate aldığı görülmüştür. Sonuç olarak diyet eklentisi kullanımında danışmanlık hizmeti vermesi beklenen eczacıların, glukozamin ve kondroitin kullanımına karşı kişilerin tutum ve bilgilerini değerlendirmesinin önemli olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Glukozamin ve kondroitin, serbest eczane, klinik eczacı.

SERBEST ECZANEDE DİYABET HASTALARININ AYAK BAKIMI İLE İLGİLİ TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Huseyin Sukuzu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2013

ÖZET

Çalışmamızda serbest eczanede diyabetik hastaların ayak bakım ile ilgili tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma Şubat 2013- Nisan 2013 tarihleri arasında iki serbest eczanede yürütülmüştür. Eczaneye herhangi bir nedenle gelen ve çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra katılmayı kabul eden diyabet hastalarından demografik ve klinik veriler toplanmıştır. Hastaların ayak bakımı ile ilgili tutumları ise Kav ve ark. (1) tarafından Türkçeye valide edilmiş, güvenilirliği ve geçerliliği sağlanmış olan "Diyabet Öz-Bakım Aktiviteleri Özeti" adlı ölçeğin ayak bakım aktiviteleri ile ilgili kısmı kullanılarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada, 58 diyabetik hasta (yaş ortalaması: 54.83±13.64; erkek/kadın: 22/36) yer almıştır. Hastaların %32.8'i yalnız metformin, %13.8'i sülfonilüre ve metformin kombinasyonu, %10.3'ü ise metformin ve insülin kombinasyonu tedavisi aldığı tespit edilmiştir. Ayak bakım aktivitesi ortalamaları 3.68±1.37 olarak hesaplanmıştır. Ayak bakım aktivite oranlarını değerlendirdiğimizde ise hastaların %25.9'unun geçen hafta boyunca ayaklarını; %58.6'sının ise ayakkabıların içerisini hiç kontrol etmediği tespit edilmiştir. Geçtiğimiz 7 gün boyunca hastaların %82.8'inin ayaklarını yıkadığını ve %43.1'inin ise ayaklarını suya soktuğu belirlenmiştir. Ayrıca hastaların %43.1'inin ayaklarını yıkadıktan sonra parmak aralarını kurulamadığını belirtmiştir. Diyabetli hastalarda yaşam kalitesi ve sağlık sonuçları üzerine çok önemli bir etkisi olan ayak bakımıyla ilgili olarak eczacılar hastalarına danışmanlık yapmalıdırlar.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Serbest eczane, diyabet, ayak bakımı, klinik eczacı.

MAJOR DEPRESYON HASTALARINDA İLAÇ PROFİLİNİN VE HASTA UYUNCUNUN TESPİT EDİLMESİ

Adı-Soyadı: Emine Duzgun
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2013

ÖZET

Çalışmamızda antidepresan kullanan hastaların tedavi profilinin belirlenmesi ve tedaviye uyunç düzeylerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma Şubat 2013- Mayıs 2013 tarihleri arasında Psikiyatri Polikliniği'nde, en az 4 hafta boyunca antidepresan (sertralin, sitalopram, essitalopram, paroksetin ve venlafaksin) tedavisi alan 18 yaş üstü hastalarla yürütülmüştür. Çalışmaya katılmayı kabul eden hastalardan sosyodemografik ve klinik veriler alınmıştır. Hastaların tedaviye uyunç düzeyleri ise "Morisky Uyum Ölçeği" uygulanarak tespit edilmiştir (1, 2). Çalışma, 56 majör depresyon hastası (yaş ortalaması: 40.82±14,28; erkek/kadın: 13/43) ile yürütülmüştür. Hastaların, essitalopram (46,4%), sertralin (26.8%), venlafaksin (10.7%), sitalopram (8.9%) ve paroksetin (7.1%) tedavisi aldığı tespit edilmiştir. Hastaların %53.6'sı ilacını zamanında almayı unuttuğu, %32.1'i ise ilacını almayı unuttuğunu belirtmiştir. Bununla birlikte hastaların büyük çoğunluğunun ilaç kullanırken kendini iyi ya da kötü hissettiğinde ilacını kullanmaya devam ettiği belirlenmiştir. Hastaların tedavi uyunç düzeylerine bakıldığında ise sadece %26.8'inin yüksek seviyede uyunçlu olduğu tespit edilmiştir. Antidepresan tedavisine uyuncun düşük düzeylerde olması, bireysel ve toplumsal olarak klinik cevabın yetersiz olması ve ekonomik yükün artması ile sonuçlanabilmektedir. Bu yüzden hastaların tedaviye uyuncunu etkileyebilecek faktörlerin tespit edilmesi ve hasta eğitimi önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Major Depresyon, Klinik Eczacı, Uyunç.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TİP 2 DİYABET HASTALARININ İNSÜLİN KALEMİ KULLANIMI İLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Bedriye Saglam
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2013

ÖZET

Çalışmamızda hastanede tip 2 diyabet hastalarının tek kullanımlık insülin kalemi kullanımı ile ilgili bilgi ve tutumlarını değerlendirmesi amaçlanmıştır. Çalışmamız bir eğitim ve araştırma hastanesinin dahiliye polikliniğinde 1 Mart- 30 Nisan 2013 tarihleri arasında yürütülmüştür. Çalışmamıza dahiliye polikliniğinde herhangi bir nedenle yatan, en az dört haftadır herhangi bir tek kullanımlık insülin kalemi kullanan ve çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra katılmayı kabul eden 18 yaş ve üzeri hastalar dahil edilmiştir. Tek kullanımlık insulin kaleminin uygun saklama ve kullanımı ile ilgili basamaklar değerlendirilmiştir. Çalışmamızda 101 tip 2 diyabet hastası (yaş ortalaması 63.74±1.24; erkek/kadın: 47/54) değerlendirilmiştir. Hastaların tek kullanımlık insulin kalemi kullanımı ile ilgili sağlık personelinden aldıkları eğitim değerlendirildiğinde; %56.4'ünün hemşireden, %34.7'sinin doktorundan ve sadece iki hastanın eczacıdan tek kullanımlık insulin kalemi kullanımı ile ilgili eğitim aldığı belirlenmiştir. Hastaların %97'si tek kullanımlık insulin kalemini doğru kullandığı düşünmesine rağmen; çoğunluğun son kullanım gününden sonra insulin kalemini kullanılmaya devam ettiği (%68.1), kaleme iğne takıldıktan sonra test uygulamasını yapmadığı (%65.3), kullanılmakta olduğu insülin kaleminin oda sıcaklığında saklamadığı (%58.4) ve deride iğne tutma süresini üretici firma önerisine göre yapmadığı (%49.5) belirlenmiştir. Hastaların günlük insulin enjeksiyonu sıklığı ve günlük kullandıkları iğne sayısı değerlendirildiğinde; hastaların %81.2'sinin herbir enjeksiyon öncesi insulin kalemi iğnelerini değiştirdiği belirlenmiştir. Ayrıca %39.6'sının tek kullanımlık insulin kalemini iğnesi ile sakladığı belirlenmiştir. Çalışmamız sonucunda hastanede yatan tip 2 diyabet hastalarının tek kullanımlık insulin kalemi için önemli birçok aşamayı yanlış yaptıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler:klinik eczacı, hasta eğitimi, insülin.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ORAL KONTRASEPTİF KULLANAN KADINALRIN BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ VE ADVERS İLAÇ OLAYLARININ VE OLASI İLAÇ ETKİLEŞMELERİNİN TESPİT EDİLMESİ

Adı-Soyadı: Mehtap Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2013

ÖZET

Oral kontraseptif ilaç kullanımı sıkça tercih edilen bir doğum kontrol yöntemidir. Bu çalışmada, serbest eczanede oral kontraseptif kullanan kadınların bilgi düzeylerinin ve tutumlarının değerlendirilmesi, advers ilaç olaylarının ve olası ilaç etkileşimlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.Çalışmaya, serbest eczaneye gelen, çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, oral kontraseptif kullanan 18 yaş üstü(kognitif fonksiyonları yetersiz olan, psikiyatrik hastalığı olan, ileri derecede görme bozukluğu olan, okur-yazar olmayan, oral kontraseptifin kontrasepsiyon dışı endikasyonda kullanımı olan kadınlar hariç) 80 kadın katılmıştır. Oral kontraseptif kullanımı hakkında kadınların daha fazla bilgilendirilmesi, mevcut kronik hastalıklarının ve diğer ilaç kullanım öykülerinin alınmasında eczacılara önemli roller düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oral kontraseptif, ilaç bilgi, advers ilaç olay, ilaç etkileşimi

İZOTRETİNOİN KULLANAN KADINLARINKONTRASEPSİYON HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: A. Hafize Özdemir
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2013

ÖZET

Serbest eczanelerde gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı izotretinoin kullanan bayanların kontrasepsiyona karşı tutum ve bilgi düzeylerini ölçmektir. Bu kesitsel çalışma, serbest eczanelerde 2013 yılında Şubat ve Mayıs ayları arasında gerçekleştirilmiştir. Çalışmamıza katılmak isteyen 18 yaşından büyük kadınların demografik ve klinik bilgileri toplanmıştır.

Boucher ve Beaulac-Baillargeon tarafından dizayn edilen anket kullanarak hastaların davranışları ve bilgi düzeyleri değerlendirilmiştir. 41 hastanın izotretinoin kullandığı görülmüştür. Ortalama yaş 25,15±4,44 olarak bulunmuştur. Kontrasepsiyon için endikasyonu olan izotretinoin kullanan bu hastaların sadece yedide biri kontrasepsiyon reçetesine sahiptir. Bütün hastalar izotretinonin kullanırken bilgi ihtiyaçlarını belirtmişlerdir. Hastalar değerlendirildiğinde, kontrasepsiyon endikasyonuna sahip hastaların beş tanesinin izotretinoin tedavisi sırasında iki etkili kontrasepsiyon yöntemi kullanması gerekliliğini bildiğini ve sadece üç tanesinin iki etkili kontrasepsiyon yöntemi kullandığı görülmüştür. Hastaların %65,9 'u izotretinoin dozu bittikten bir ay sonrada iki etkili kontrasepsiyon yöntemi kullanması gerektiğini bilmektedirler. Hastaların %80,5'i doktordan, %46,4'ü kısa ilaç bilgisinden, %9,8'i ise eczacıdan ilaçları ile ilgili gerekli bilgileri edinmişlerdir. Sonuç olarak katılımcılar kontrasepsiyon yöntemlerini kullanmaları gerektiğini bildiklerini söyledikleri halde çoğunun izotretinoin tedavisi sırasında kullanılan kontrasepsiyon yöntemleri ile ilgili az bilgiye sahip oldukaları görülmüştür. Çalışmamızı kısıtlayan faktörler arasında örnek büyüklüğü bulunmaktadır. Örnek büyüklüğünün arttıralarak yapılacak yeni paralel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler:İzotretinoin, kontrasepsiyon, ilaç danışmanlığı.

ALMANYA'DA HASTANE ECZACILIĞI SİSTEMLERİNE GENEL BAKIŞ VE TÜRKİYE'DEKİ SİSTEMLE KARŞILAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Gizem Kılıç
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2013

ÖZET

Hastane eczacılığı, eczacılık mesleğinin en önemli alanlarından biridir. Sağlık hizmetinin hastanelerde tam olarak yürütülebilmesi, hastane eczacılığı kavramının iyi anlaşılmasına ve organize edilmesine bağlıdır. Ayrıca hastane eczacılığının iyi organizasyonu, hastanenin en önemli harcama kalemlerinden olan ilacın daha rasyonel ve daha rantabl kullanımını da sağlayacaktır. Bu bitirme ödevinde Türkiye ve Almanya'daki hastane eczacılığının ana hatları gözler önüne serilmiş ve karşılaştırma yapılmaya çalışılmıştır. Eczanede çalışan eczacı ve

teknisyen sayıları, eczacının çalışma prensipleri, eczacıların klinik uygulamalara katılımı, ilaç dağıtım sistemleri, ilaç hazırlama prosedürler vb konular gözlenmiş ve tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hastane eczacılığı, klinik eczacı.

ONİKOMİKOZ TEDAVİSİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR VE ECZACININ ROLÜ

Adı-Soyadı: Selcuk Bölükbaşı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2013

ÖZET

Onikomikoz çok yaygın görülen bir yüzeyel mantar enfeksiyonlarından biridir. Yüzeyel olmasına karşın tedavisin zor olması ve hasta uyuncunun ve bakımının yeterli olmaması nedeniyle önemli bir sağlık sorunu olmaya devam etmektedir. Tedavisinde genellikle sistemik ajanlar ilk tercih olup, topikal tedavilerle desteklenmektedir. Çalışmamızda onikomikoz rahatsızlığının tanımlanması ışığında, kullanılan ilaçların ve en önemlisi de eczacının bu tedavi sürecindeki belirleyici rolünün saptanması amaçlanmıştır. Eczacıların bu tür tekrarlayan sorunları olan hastalara hijyen, düzenli ilaç kullanımı, tedavi süresine uyum gibi konularda verecekleri bilgiler onikomikoz tedavisinin başarıya ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Onikomikoz, klinik eczacı.

YAŞLI HASTALARDA İNHALER KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: İpek Çelik
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Fikret Vehbi İZZETTİN
Yılı: 2014

ÖZET

Astım ve KOAH gibi solunum hastalıkları olan hastalarda inhaler kullanım becerisinin önemli bir uyunç sorunu olduğu uzun yıllardır bilinmektedir. Bu çalışmada, serbest eczaneye gelen 65 yaş ve üstü inhaler kullanan, en az dört ilaç kullanan ve ilaç kullanımı ile ilgili hiçbir

destek almayan yaşlı hastaların ilaç kullanımı değerlendirilmiştir. Yaşlı hastalarda inhaler kullanım becerilerinin düşük olması nedeniyle eczacı taarfından verilecek demonstratif eğitimlerle desteklenmeleri gerektiğini düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, inhaler, klinik eczacı.

YAŞLI HASTALARDA İLAÇ KAYNAKLI SORUNLARIN TESPİT EDİLMESİ

Adı-Soyadı: Tuğçe Say
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Mesut SANCAR
Yılı: 2014

ÖZET

Yaşlı hastalarda polifarmasi nedeniyle ilaç kaynaklı sorunların sıkça yaşandığı bilinmektedir. Bu sorunların saptanmasında eczacıya önemli görevler düşmektedir. Bu çalışmada, serbest eczaneye gelen 65 yaş ve üstü hastalardan özel dozaj formu (tek kullanımlık insülin kalemi ve/veya inhaler) kullanan ve kullanmayan, en az dört ilaç kullanan ve ilaç kullanımı ile ilgili hiçbir destek almayan yaşlı hastaların ilaç kaynaklı sorunların belirlenmesi amaçlanmıştır. Yaşlı hastalarda ilaç sayısı arttıkça ilaç kaynaklı sorunların arttığı, özel dozaj formları başta olmak üzere bu hastalara eczacı tarafından verilecek olan eğitim hizmetinin hasta uyuncunu artıracağı unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, ilaç kaynaklı problem, klinik eczacı.

KADINLARIN OSTEOPOROZ RİSKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Berra Kılıç
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Mesut SANCAR
Yılı: 2014

ÖZET

Osteoporoz son yıllarda önemi gittikçe artan ve önlenebilir bir sorun olarak bilinmektedir. Bu da yaşam tarzı değişikliklerinin yanı sıra; erken tarama ile mümkün olabilmektedir. Literatürde eczacıların osteorporoz riski olan kadınlarda erken tarama yöntemleriyle bu riskin

belirlenmesine katkı sağladıkları görülmektedir. Bu çalışmada, çalışmaya katılmayı kabul eden eczanelerde 40 yaş üstü, daha önce osteoporoz tanısı konulmamış ve herhangi bir antirezorptif tedavi almayan 100 kadın çalışmaya alınmıştır. Çalışmaya alınan hastaların osteoporoz riski 'FRAX- DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) Kırık Riski Değerlendirme' kriterleri kullanılarak katılımcıların 10 yıllık kırık riski ölçülmüştür. Riski yüksek bulunanlar bir hekime gitmeleri konusunda bilgilendirilmiştir. Çalışma, birinci basamak sağlık hizmeti veren eczanelerin de bu tür risk taramalarını yapabileceğini ve eczacının bu şekilde toplum koruyucu sağlığına önemli katkıları olabileceğini öngörmektedir.

Anahtar Kelimeler: Serbest eczane, osteoporoz riski, klinik eczacı

YAŞLI HASTALARDA İNSÜLİN KALEMİ KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Efe Doğukan Dincel
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Mesut SANCAR
Yılı: 2014

ÖZET

Yaşlı hastalarda uyunç sorununun daha sık yaşandığı ve ilaç kaynaklı problemlerin yaygın olduğu bilinmektedir. Bu sorunlar, özellikle kullanımı dikkat gerektiren bazı özel dozaj formlarında daha belirgin hale gelmektedir. Bu çalışmada, serbest eczaneye gelen 65 yaş ve üstü hastalardan tek kullanımlık insülin kalemi kullanan, en az dört ilaç kullanan ve ilaç kullanımı ile ilgili hiçbir destek almayan yaşlı hastaların ilaç kullanımının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Genel olarak insülin kalemi uygulamasını bildikleri halde yaşlı hastaların tüm aşamaları yeterince yerine getiremedikleri veya yeterli bilgi sahibi olmadıkları görülmektedir. Bu gerçekten hareketle, diyabet hastasına farmasötik bakım uygulayan bir eczacının özellikle insülin kaleminin kullanım tekniğini, saklama koşullarını ve insüline ilişkin diğer bilgileri hastasıyla paylaşması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, insülin, klinik eczacı.

YAŞLI HASTALARDA İLAÇ KULLANIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Zehra Aydınlı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Betül OKUYAN
Yılı: 2014

ÖZET

Yaşlılık beraberinde bir çok sorunu da getirmektedir. Artan kronik hastalıklar ve bunlara bağlı ilaç kullanımı, ilaç kaynaklı problemlerin nedenleri arasındadır. Yaşlı hastaların mental ve fiziksel nedenlerle ilaç kullanım becerilerindeki azalmaya bağlı olarak uyunç sorunu yaşadıkları bilinmektedir. İlaç uyuncunun ve kullanım becerisinin değerlendirilmesi için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır. Yaşlı hastalarda polifarmasi nedeniyle hasta eğitimi ve izlemi ayrıca önem kazanmaktadır. Bu konuda eczacılara önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, diyabet, klinik eczacı.

YAŞLI DİYABET HASTALARDA İLAÇ KULLANIM BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Dilay Yavuz
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2014

ÖZET

Diyabet hastalarının kontrolünde hasta eğitimi ve izleminin önemli bir rolü vardır. Diğer yaşlı hastalarda olduğu gibi diyabet hastalarında da ilaç kullanımına bağlı zorluklar yaşanmaktadır. Eşlik eden hastalıklar, diyabete bağlı komplikasyonlar ve bazı hastalarda insülin kullanımı nedeniyle uyunç sorunlar yaşanmaktadır. Literatürde örneklerine çokça rastlandığı gibi diyabet hastalarına ilaç kullanımına bağlı uyuncun artırılması ve ilaç kullanım becerilerinin geliştirilmesinde eczacı tarafından verilen eğitimlerin önemi büyüktür.

Anahtar Kelimeler: Yaşlı hasta, diyabet, klinik eczacı.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KADINLARIN OSTEOPOROZ HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Hale Köme
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2014

ÖZET

Son yıllarda serbest eczacıların bazı tarama programları kullanarak hastaların risklerini belirlemede ve erken tanı için doktora yönlendirmede önemli rolleri olduğu görülmektedir. Çalışmamız eczanede yürütülecek osteoporoz risk taraması programının osteoporoz riski yüksek kişilerin belirlenmesinde ve kişilerin osteoporoz bilgi düzeyinin artırılmasındaki etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla planlanmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden eczanelerde çalışmayla ilgili bilgilendirildikten sonra çalışmaya katılmayı kabul eden, 40 yaş üstü, daha önce osteoporoz tanısı konulmamış ve herhangi bir antirezorptif tedavi almayan 100 kadın çalışmaya alınmış, osteoporoz ilgili bilgi düzeyleri ve tutumların değerlendirilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre serbest eczanede osteoporoz riskinin değerlendirilmesinin koruyucu sağlığa katkısı olduğu öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osteoporoz risk, serbest eczane, klinik eczacı.

OSTEOPOROZ RİSKİNİN BELİRLENMESİNDE ECZACININ GÖREVLERİ

Adı-Soyadı: Mehmet Ali Acar
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2014

ÖZET

Osteoporoz ve kırıklar arasındaki ilişki, özellikle de yaşlanan popülasyonun artmasıyla, osteoporozu önemli bir sağlık sorunu haline getirmiştir. Buna bağlı olarak osteoporozun ve riskinin farkındalığını arttırmaya ihtiyaç vardır. Hastalar eczacılarla çok sık görüşürler. Uluslararası Osteoporoz Derneği, eczacıların osteoporoz için riskli hastaların taranmasında ve uygun tedavi için yönlendirilmesinde daha aktif rolde olduklarını düşünmektedir. Osteoporozun tedavisinde hasta eğitimi önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Hasta eğitimi, hastalara hastalığa bağlı sorunların kabul ettirilmesinde etkili bir yoldur. Farmasötik bakım, hastanın yaşam kalitesini yükseltmek için belirlenen hedeflere ulaşmakla sorumlu ilaç

terapisinin sağlanmasıdır. Farmasötik bakım sürecinde klinik eczacı; doktor, hasta, hasta yakını ve konuyla ilgili diğer sağlık personeli ile birlikte çalışmak ve ortak bir terapötik plan oluşturmak zorundadır. Klinik eczacının başlıca görevleri arasında hastanın hastalığı ve kullandığı ilaçlar hakkında hastaya ve yakınlarına bilgi vermek, terapötik ilaç izlemi, ilacın istenmeyen yan etkilerinin ve ilaç etkileşimlerinin belirlenmesi ve önlenmesi yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osteoporoz riski, serbest eczane, klinik eczacı.

DAHİLİYE SERVİSİNDE YATAN HASTALARDA OLASI İLAÇ-İLAÇ ETKİLEŞMELERİNİN BELİRLENMESİ

Adı-Soyadı: Talya Kuyumciyan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2015

ÖZET

Çalışmada bir vakıf hastanesinde yatan hastalara ait elektronik reçetelerdeki olası ilaç-ilaç etkileşimlerinin farklı yazılım programları kullanılarak belirlenmesi amaçlanmıştır.Tanımlayıcı ve kesitsel olan çalışmamız, Yedikule Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi'nde 20.02.2015-07.05.2015 tarihleri arasında yürütülmüştür. Bu çalışma için hastane başhekimliğinden ve Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Hastane yatış sürecinde en az iki ilaç yazılmış hastaların elektronik reçete ve hasta bilgi formu kayıtları incelenmiştir. Kullanılan ilaçlar için uluslararası ilaç sınıflandırma sistemi olan Anatomik Terapötik Kimyasal (ATC) sınıflandırılması kullanılmıştır. Olası ilaç-ilaç etkileşimleri 'Micromedex 2.0® Software Drug Interactions' (www.micromedex.com), 'Medscape Drug Interaction Checker®' (www.medscape.com), ve 'Drugs' (www.drugs.com), kullanılarak karşılaştırılmıştır. Ayrıca reçetedeki yüksek riskli ilaç (ISMP Institute for Safe Medication Practice tarafından oluşturulan ilaç listesine göre) kullanımı da değerlendirilmiştir. Çalışmamızda 75 hastaya ait reçete incelenmiş olup; bu reçetelerin %72'sinde (n=54) yazılım programların herhangi birine göre en az bir tane olası ilaç-ilaç etkileşimi tespit edilmiştir. 54 hastanın reçetesinde saptanan olası ilaç-ilaç etkileşimlerinin yazılımlar tarafından bulunma oranları, 'Micromedex 2.0® Software Drug Interactions' için %50.7, 'Medscape Drug Interaction Checker®' için %64.0 ve 'Drugs' için ise %72.0 olarak hesaplanmıştır. Olası ilaç ilaç etkileşimi tespit edilen hastaların %75.6'sının kadın; %24.4'ünün ise erkek olduğu belirlenmiştir. Olası ilaç-ilaç

etkileşimi saptanan reçetelerdeki ilaç sayısı ortalaması, olası ilaç-ilaç etkileşimi bulunmayan reçetelerin ilaç sayısı ortalamasından istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur ($p<0.05$). Çalışmamızda yer alan 75 hastanın 29'unda yüksek riskli ilaç kullanımı saptanmış ve bu hastaların hepsinde en az bir tane olası ilaç ilaç etkileşimi rapor edilmiştir. Çalışma sonuçları reçetelerdeki olası ilaç ilaç etkileşimlerinin yüksek oranına dikkat çekerken, öte yandan tüm dünyada sağlık hizmetlerinde ve literatürde en sık kullanılan üç ilaç-ilaç etkileşim programının bu etkileşimleri yakalayabilme oranlarının birbirilerinden farklı olduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle, reçetelerin ilaç ilaç etkileşimi açısından bir eczacı tarafından kontrol edilmesi veözellikle ciddi ilaç etkileşimlerinin farklı yazılım programları tarafından tekrar gözden geçirilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler:hastane eczacılığı, ilaç-ilaç etkileşimi

SİGARA BIRAKMA PROGRAMLARINDA ECZACININ GÖREVLERİ

Adı-Soyadı: Melis Çömlekçi
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2015

ÖZET

Sigarayla mücadele kapsamında, öncelikli hedef sigaraya başlama oranlarını azaltmaya yönelik stratejiler geliştirmektir. Sigaranın bırakılmasının, sigara ile ilişkili hastalık riskini azalttığı iyi bilinmektedir. Son yıllarda eczacıların sigara bıraktırma programlarıyla sigarayı bırakmak isteyen hastalarına başarılı hizmetler sunduğu görülmektedir. Bu çalışmada serbest eczanede sigara bırakma programlarında olası eczacı etkisinin belirlenmesi için sistematik derleme yöntemi kullanılarak 01 Ocak 2015 tarihinden önce PUBMED'de yayımlanmış ilgili literatür taraması yapılarak; değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sigara bırakma, serbest eczane, klinik eczacı.

KORUYUCU SAĞLIK PROGRAMLARINDA ECZACININ GÖREVLERİ

Adı-Soyadı: Kader Kızıl
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2015

ÖZET

Koruyucu sağlık, toplumda hastalıkların önlenmesi açısından oldukça önemli bir konudur. Fartmasötik bakım ve iyi eczacılık uygulamalarında eczacıya düşen önemli görevlerden biri de koruyucu sağlıkta ekin rol almaktır. Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmasötik Bakım Birimi 2004 yılında Mediko Sosyal Hizmeti alan öğrenci ve üniversite personeline hizmet vermek amacıyla kurulmuştur. Birime başvuranlara ilaç danışmanlığı ve hasta eğitimini kapsayan Farmasötik Bakım hizmetleri sunulmaktadır. Bu birimde verilmesi planlanan koruyucu sağlık hizmetleri ile ilgili eczacılık öğrencilerin almak istediği hizmetleri de çalışmamız kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Koruyucu sağlık, klinik eczacı.

FARKLI İLAÇ-İLAÇ ETKİLEŞİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Aksa Kaşık
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2015

ÖZET

Çalışmamızın amacı serbest eczanelere gelen ve reçetesinde en az 2 ilaç bulunan 18 yaş ve üzeri hastaların reçetesindeki olası ilaç-ilaç etkileşmelerinin belirlenmesi ve bu etkileşimlerin farklı yazılım programlarındaki sonuçlarının karşılaştırılmasıdır. Tanımlayıcı nitelikte olan çalışmamız, 2014-2015 eğitim öğretim yılında 5. sınıf lisans öğrencilerinin aldığı 'Eczacılık Uygulamaları II' dersi kapsamında gittikleri serbest eczanelerin mesul müdürleri arasından çalışmanın amacı ve yöntemi anlatıldıktan sonra çalışmaya katılmayı kabul eden eczanelerde yürütülmüştür. Bu çalışma için Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır. Olası ilaç-ilaç etkileşimleri 'Micromedex 2.0® Software Drug Interactions' (www.micromedex.com), 'Medscape Drug Interaction Checker®' (www.medscape.com), 'Drugs' (www.drugs.com) kullanılarak; karşılaştırılmıştır.Çalışma sonuçlarına göre, tıp ve eczacılık uygulamalarında çok sık kullanılan üç ilaç-ilaç etkileşim programının olası ilaç ilaç etkileşimlerini saptayabilme oranları birbirilerinden farklı bulunmuştur. Zaten yüksek bulunan olası ilaç ilaç etkileşimlerinin saptanabilmesi ve önlenebilmesinde serbest eczacıya da önemli görevler

düşmektedir. Bu nedenle, özellikle ciddi ilaç etkileşimlerinin farklı yazılım programları tarafından tekrar gözden geçirilmesi ilaç kaynaklı sorunların azaltılması açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler:İlaç-ilaç etkileşimi, serbest eczane, klinik eczacı.

ANTİMİKROBİYAL YÖNETİM PROGRAMLARINDA KLİNİK ECZACININ ETKİSİ

Adı-Soyadı: Sercan Cankatar
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2015

ÖZET

Antibiyotik yönetimi bilinçsiz antibiyotik kullanımın ve antibiyotik direncinin azaltılmasında oldukça etkin bir strateji olarak kabul edilmektedir. Antibiyotik Yönetim Programı uygulanan hastanelerin çoğunda antibiyotik maliyetlerin azaldığı, intravenöz tedaviden oral tedaviye geçiş oranlarının arttığı, direnç oranlarının azaldığı görülmektedir. Bu tür yönetim programlarında özellikle klinik eczacıların yer almasıyla bu başarı oranlarının arttığı belirtilmektedir. Antibiyotik eczacısı ya da enfeksiyon hastalıkları eczacısı olarak da bilinen bu eczacıların sağlık ekibiyle birlikte koordinasyon içinde çalışmaları da önemlidir. Bu çalışmada antibiyotik yönetim programlarında olası eczacı etkisinin belirlenmesi için sistematik derleme yöntemi kullanılarak 01 Ocak 2015 tarihinden önce PUBMED'de yayımlanmış ilgili literatür taraması yapılarak; değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antibiyotik yönetim programı, klinik eczacı

BESİN-İLAÇ ETKİLEŞMELERİNİN BELİRLENMESİNDE ECZACININ GÖREVLERİ

Adı-Soyadı: Nurcan Erkul
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Yılı: 2015

ÖZET

İlaçların diğer ilaçlarla olan etkileşimleri gibi gıda takviyeleriyle de önemli bazı etkileşimleri olabilmektedir. İlaç ilaç etkileşimlerinde olduğu gibi eczacının ilaç besin etkileşimlerini de saptayabilmesi önemlidir. Bu derlemenin amacı çeşitli amaçlarla sıklıkla kullanılan bitkisel gıda takviyelerinin ilaçlar ile olan etkileşimlerinin araştırılmasıdır. Bu çalışma, güncel literatür taraması ve değerlendirilmesiyle yapılmış olup ilgili araştırmaların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Bu çalışmada literatürde olgu sunumu olarak yayımlanmış ilaç-besin etkileşimleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: besin-ilaç etkileşimi, klinik eczacı.

DİYABET HASTALARININ İNSÜLİN KALEMİ KULLANIMI İLE BİLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Zeynep Semerci
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2015

ÖZET

İnsülin kalemi kullanımının daha kolay, daha kullanışlı ve şırıngaya göre daha az acılı olduğu, hastalar tarafından dahayüksek oranda tercih edildiği bilinmektedir. Ayrıca insülin kaleminin hastalarda uyuncu artırdığı belirlenmiştir. Ancak hastaların insülin kalemi kullanımı ile ilgili sorunlar yaşadığı da bilinmektedir. Çalışmamızda serbest eczaneye herhangi bir nedenle gelen, en az dört haftadır herhangi bir insülin kalemi kullanan ve çalışma hakkında bilgilendirildikten sonra katılmayı kabul eden diyabet hastalarının insülin kalemi kullanımı ile ilgili bilgi ve tutumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre hastaların insülin kalemini aşamalarına uygun kullanmadıkları ve bu konuda yetersiz bir bilgiye sahip oldukları görülmektedir. Bu nedenle hastayla en son temas halinde olan eczacıların bu konuda hastalarına daha fazla vakit ayırması ve eğitim vermesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsulin, serbest eczane, hasta eğitimi, akılcı ilaç kullanımı

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

OBEZİTEDE FARMASÖTİK BAKIM

Adı-Soyadı: Bilal Fidan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Mesut Sancar
Yılı: 2015

ÖZET

Obezite günümüz dünyasının önemli bir sağlık sorunu olmaya devam etmektedir. İnsanlar yaşam tarzı değişiklikleriyle yeterince kilo veremediklerinde alternatif arayışlara girmektedirler. Zayıflama ürünleri de bu yöntemlerden biridir. Çalışmamızda zayıflama ürünlerini kullanan kişilerin bu ürünler ve tedaviler hakkındaki bilgi düzeyini ve tutumunu belirlemeyi ve çoğu eczaneden satılan bu ürünlerin danışmanlığında eczacıya düşen rolleri göstermeyi amaçladık. Bu tür ürünleri kullanan hastaların genellikle yetersiz bilgi ve inanışa sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca güvenlik sorunu da taşıyabilen bu ürünlerin kullanımında eczacıya önemli görevler düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Serbest Eczane, Farmasötik Bakım.

AKILCI DOĞUM KONTROL HAPLARINI KULLANIMININ DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ BİR SİMULASYON HASTA ÇALIŞMASI

Adı-Soyadı: Gül Duygu Uzun
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Betül Okuyan
Yılı: 2015

ÖZET

Bu çalışmada, serbest eczanelerdeki eczacıların ve eczane teknisyenlerinin acil kontrasepsiyon ilaç kullanımındaki bilgi ve tutumlarının simülasyon hasta tekniği kullanılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmamız, İstanbul İli'nde randomizasyon yöntemiyle belirlenmiş toplam 119 serbest eczanede 04.03.2015-07.05.2015 tarihleri arasında yürütülmüştür. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Etik Kurulu tarafından onaylanan çalışmamız için İstanbul Eczacı Odası'ndan da gerekli izinler alınmıştır. Simülasyon hastası, çalışmadaki klinik eczacılar tarafından olgu hakkında standart bilgilerle eğitilmiş ve çalışma ile ilgili tüm bilgilerin gizliliğinin önemi hakkında bilgilendirilmiştir.

Simüle hasta, randomizasyon tablosuna göre önceden belirlenen her eczaneyi ziyaretinden hemen sonra standardize edilmiş bilgi ve değerlendirme formunu doldurmuştur. Çalışmaya dahil edilen 115 eczanede hastayı karşılayan kişilerin 37'si (%32,2) eczacı iken; 78'i (%67,8) eczane teknisyeni olmuştur. Simüle hastanın ilaç kullanım ve kontrasepsiyon öyküsü, menstrüasyon durumu, kronik hastalık öyküsü, ilacın kullanım şekli ve zamanı, hastayla geçirilen süre gibi parametreler bakımından iki meslek grubu açısından istatistiksel bir fark bulunmazken ($p>0,05$); ilacın yan etkilerini, mesleki karşılaştırmada eczacının; cinsiyetkarşılaştırmasında ise kadınların daha fazla oranda anlattığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Çalışan sayısının yoğun olduğu 70 eczanenin %65,7'sinde ilacın kullanım zamanı hastaya doğru söylenmiş; çalışan sayısının çok yoğun olmadığı 26 eczanede ise bu oran %34,6 bulunmuştur ($p<0,05$).Mevcut veriler ışığında serbest eczanelerde acil kontrasepsiyon yönteminde, gerek eczacı ve gerekse eczane teknisyenlerinin bilgilerinin yeterli olmadığı, simüle hastadan yeterli anamnez alınmadığı, dikkat edilmesi gerekenler konusunda yeterli uyarıların yapılmadığı gözlenmiş ve konuyla ilgili bilgilerinin arttırılması gerektiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ulipristal asetat, eczacı, eczane teknisyeni, simüle hasta.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FARMASÖTİK TOKSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.Gülden Z.OMURTAG (Anabilim Dalı Bşk.)

Prof.Dr.Semra SARDAŞ

Prof.Dr.Türkan YURDUN

Yard.Doç.Dr.Ayfer TOZAN BECEREN

Yard.Doç.Dr.Seher KARSLI ÇEPPİOĞLU

Arş.Gör.Tuğçe YEŞİL

Arş.Gör.Sevcan AYGÜN

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TRİKOTESENLERİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Yıldırım Alpınar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2010

ÖZET

Mikotoksinler küflerin ürettiği toksik kimyasal maddeler olup insan ve hayvanlarda maruziyet sonucu mikotoksikozis denilen toksik reaksiyonlara yol açmaktadırlar. Mikotoksinler içerisinde toksikolojik açıdan önemli guruplardan biri trikotesenlerdir. Trikotesenler genellikle *Fusarium*, *Myrothecium*, *Trichothecium*, *Stachybotrys*, *Cephalosporium*, *Verticimonosporium* gibi fungal genuslara ait türler tarafından üretilmektedirler. Trikotesenlerin oluşumları sıcaklık,nem,besin üretim aşamaları ve üretilen besinin tipi gibi birçok faktöre bağlıdır. Ülkemizde ve diğer ülkelerde iklim koşullarına bağlı olarak çoğunlukla hububat ve bakliyatlarda görülürler. Toksikolojik açıdan en önemli trikotesenler T-2 toksin, DON, NIV, DAS‘ tır. Trikotesenler maruziyet sonucu insanlarda ve hayvanlarda bulantı, kusma, inflamasyon, diyare, anemi, immun sistemde değişiklikler ve protein sentezi inhibisyonu gibi toksik etkilere yol açarlar. En bilinen toksikozları Alimenter Toksik Anemi, Stakibotriyotoksikozis ve Akakabi byo hastalığıdır.

Ülkemiz ve dünya ülkelerinin beslenmesinde çok önemli bir yer tutan ve yurt dışına giderek artan miktarlarda ihraç edilen, işlenmiş hububat ve bakliyat ürünleri aynı zamanda ekonomimiz açısından da önemlidir. Bu nedenle besinlerin tüm besin zinciri boyunca geçirdiği aşamalarda, mikotoksinlerle kontaminasyonun önlenmesi, hijyen bakımından kontrol ve analizlerinin yapılması gerekmektedir. Beslenmeyle ilgili yapılacak mikotoksin çalışmaları sağlıklı bir toplum kazanmak ve sağlıklı nesillerin yetişmesi bakımından büyük önem taşır.

Anahtar Kelimeler: Mikotoksinler, Trikotesenler, Hububatlar ve bakliyatlar.

TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMLİ BAZI MİKOTOKSİNLERİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Semra Turhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Mikotoksinler, hububat, bakliyat, et ve süt ürünleri, meyve suları gibi besin ürünlerinde fungal *Aspergillus*, *Penicillium* ve *Fusarium* cinsleri gibi çeşitli türleri tarafından sentezlenen toksik kimyasal maddelerdir. Mikotoksinlerin oluşumu sıcaklık, nem, besin üretim aşamaları ve üretilen besinin tipi gibi birçok faktöre bağlıdır. Tarım ürünlerinde hasattan önce veya depolama sırasında oluşan, yemlerde de rastlanan mikotoksinlerle kontaminasyon sonucu insan ve hayvanlarda karsinojenik, teratojenik, mutajenik belirtiler ile immun sistem faaliyetinin yavaşlaması, hematolojik bozukluklar ve besin reddi gibi pek çok toksik etkiye rastlanmaktadır.

Ülkemiz beslenmesinde çok önemli bir yer tutan ve yurt dışına giderek artan miktarlarda ihraç edilen, işlenmiş hububat ve bakliyat ürünleri aynı zamanda ekonomimiz açısından da önemlidir. Bu nedenle besinlerin tüm besin zinciri boyunca geçirdiği aşamalarda, mikotoksinlerle kontaminasyonun önlenmesi, hijyen bakımından kontrol ve analizlerinin yapılması gerekmektedir. Beslenmeyle ilgili yapılacak mikotoksin çalışmaları sağlıklı bir toplum kazanmak ve sağlıklı nesillerin yetişmesi bakımından büyük önem taşır.

Anahtar Kelimeler: Mikotoksinler, Mikotoksinlerin Toksisitesi, Tarım Ürünleri.

RUHSAT BAŞVURULARINDA RİSK YÖNETİMİ

Adı-Soyadı: Seçil Uygur
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2010

ÖZET

Risk yönetim planı, tıbbi ürünle ilişkili risklerin tanımlanması, önlenmesi ve minimizasyonu için tasarlanan farmakovijilans aktivitelerini içeren bir risk yönetim sistemidir. Risk Yönetim Planı, günümüzde yeni bir ruhsat, yeni bir endikasyon veya yeni bir formülasyona yönelik tüm başvurularda hazırlanmaktadır. Risk yönetiminin temel aktiviteleri; riskin tanımlanması, riskin değerlendirilmesi, riskin ifade edilmesi ve riskin minimizasyonudur. Bu aktiviteler ürünün yaşam döngüsü boyunca yürütülür. Risk minimizasyonu, ürünün yararları korunurken ürünle ilişkili risklerin en aza indirgenmesini içermektedir. Risk değerlendirmesi, ürünün kullanımı ile ilişkilendirilen risklerin yapısı, frekansı, şiddetinin tanımlanması ve karakterize

edilmesini içermektedir. Bir ürünün kullanımı ile ilişkili olarak sadece yan etkilerin belirtilmesi yeterli değildir. İlaç şirketlerinin söz konusu riski farklı popülasyonlarda ölçmesi ve ürünü alan bazı kişilerde görülmeyen yan etkilerin diğer kişilerde yaşanmasını açıklayabilen risk faktörlerini belirlemesi beklenmektedir. Risk yönetim sisteminin işleyişini dünya çapında FDA (Amerikan Gıda ve İlaç İdaresi) ve EMA kuruluşları yürütür ve bu kuruluşlar tarafından düzenlenmiş kılavuzlar ışığında risk yönetim planları yapılır. Bu tezde risk yönetim planlarının nasıl yapılması gerektiği açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Risk değerlendirmesi, risk minimizasyonu, riskin tanımlanması, risk yönetimi, risk yönetim planı.

İLAÇ GÜVENLİLİĞİNDE FARMAKOVİJİLANS

Adı-Soyadı: İrem Eryıldırım
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2010

ÖZET

Farmakovijilans, advers etkilerin ve ilaçlara bağlı diğer muhtemel sorunların saptanması, değerlendirilmesi, tanımlanması ve önlenmesi ile ilgili bilimsel çalışmalardır. Farmakoloji v e toksikoloji gibi eczacılık bilimleri başta olmak üzere, ilgi alanında ilacın bulunduğu tüm bilim dalları, endüstri ve düzenleyici otorite ile yakın ilişki içerisinde olan çok yönlü bir çalışma alanıdır. Bir ilaç ruhsat/izin döneminde belirlenen endikasyonlar esas alınarak ruhsatlanır, yarar-risk oranı hedef popülasyona göre belirlenir. Ancak, başlangıç izni için yapılan araştırmalarda tüm tanımlanmış riskler ve potansiyel riskler aydınlatılamaz. Ayrıca hedef popülasyondan daha yüksek riskler oluşabilecek hasta grupları olacaktır. Advers ilaç reaksiyonları dünyadaki ölüm nedenleri içinde 4. ile 6. sıralar arasında yer almaktadır ve son yıllarda farmakovijilans ile ilgili önemli birçok endişe, advers reaksiyonların spontan raporlanması ile aydınlatılmaktadır. Güncel raporlama sistemlerinin arttırılması ve geliştirilmesine önem verilmektedir. İleri sürülen önemli bir konu da izin öncesi ve sonrası dönemde ürün ile ilgili açıkça tanımlanmış bir güvenlilik endişesi bulunması halinde, planlanan farmakovijilans aktivitelerinin geliştirilmesidir. Çünkü pazarlama öncesi dönemdeki klinik araştırmalarda toplanan bilgiler ilaçların güvenliliğinin tümüyle anlaşılması için yeterli değildir. Ek olarak, risk minimizasyon planı yapılması ve rutin farmakovijilans uygulamaları ile birlikte risk minimizasyon aktivitelerinin yürütülmesi, ilaç güvenliliğinde

önemlidir. Farmakovijilans sisteminin işleyişini dünya çapında WHO (Dünya Sağlık Örgütü), FDA (Amerikan Gıda ve İlaç Kurumu) ve EMA (Avrupa İlaç Ajansı) gibi kuruluşlar yürütür ve onlar tarafından düzenlenmiş kılavuzlar ışığında farmakovijilans planları yapılır; ülkemizde ise bu iş TÜFAM (Türkiye Farmakovijilans Merkezi) tarafından yürütülmektedir. Bu tezde, farmakovijilans planının nasıl yapıldığı ve hangi basamakların izlendiği açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlaç güvenliliği, Farmakovijilans planı, Risk minimizasyon aktiviteleri, Risk minimizasyon planı, Rutin farmakovijilans uygulamaları.

ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN ZEHİRLENME NEDENLERİ

Adı-Soyadı: Tuba Mert
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2010

ÖZET

Zehirlenme, toksik bir maddenin vücuda alınması sonucu organizmada bazı belirti ve bulguların ortaya çıkması durumudur. Genellikle çocuklarda daha sık görülür. Çeşitli araştırmaların ışığında elde edilen bilgilere göre zehirlenmeler 6 yaşın altında kız çocuklarında daha fazla görülmektedir. Zehirlenme nedenlerinin başında ilaçlar, mantar ve ev temizlik ürünleri gelmektedir. Genellikle yaz aylarında ve öğleden sonra daha sık görülmektedir. En fazla ilaçlarla olan zehirlenmeler salisilik asit ve antidepresanlarla olmaktadır. Zehirlenme olayları dikkatlilik, bazı önlemler ve eğitimle önlenebilir.

Anahtar Kelimeler:Çocuk, zehirlenmeler, salisilik asit, antidepresanlar.

HORMONAL KONTRASEPTİFLERİN TOKSİK ETKİLERİ

Adı-Soyadı: Sümeyye Alp
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Hormonal doğum kontrol yöntemleri farmasötik içerik bakımından iki şekil ihtiva etmektedir. Bunlar; sentetik estrojen+progesteron kombinasyonları ve sadece progesteron içeren preparatlardır. Hormonal kontraseptifler servikal kanser, meme kanseri, endometrium kanseri ve over kanseri üzerinde etkisi bulunmaktadır. Ayrıca tüm metabolizma üzerinde etkileri olduğu düşünülmekte ve migren oluşumuyla da hormonal kontraseptif kullanımı ilişkilendirilmektedir. Yapılan çalışmalar sonucu servikal kanserde östrojenin ko-faktör etkisi göstererek kansere neden olduğu düşünülmektedir, ancak sonuç henüz kesin değildir. Meme kanserinde ise Dünya Sağlık Örgütü, kombine oral kontraseptifleri (KOK) grup I karsinojen olarak tanımlamıştır (2006). Progestinin mitotoik etkisi tartışmalı ama veriler lobulo-alveoler ünitede büyüme ve diferansiasyonda etkili olduğunu ve mitojenik olduğunu düşündürmektedir. Endometrium kanserinde KOK ve tek progestin içeren hormonal kontraseptif yöntemlerin koruyucu etkisi vardır. Over kanser riskini KOK lerin düşürdükleri bildirilmiştir. Hormonal kontraseptiflerin metabolik etkilerinden dikkat edilmeye değer etki olarak pıhtılaşma faktörlerine olan etkinliği tespit edilmiştir. Östrojen hepatik proteinlerden olan faktör V, VIII, X ve fibrinojen üretimini arttırmaktadır. Epidemiyolojik çalışmalar arterial ve venöz trombozda artmış riskin direkt olarak östrojen dozu ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Yalnız progestin içeren yöntemlerin koagülasyon faktörleri üzerine anlamlı etkileri yoktur. Migrenle ilgili pek çok çalışmada oral kontraseptif kullanımı ile migren atağı sıklık ve şiddetinde artış saptanmıştır. Progesteron seviyesiyle ilgili anlamlı bir fark saptanmamıştır. Yapılan çalışmaların sonuçlarında kontrendike olduğu düşünülen durumların çoğunda neden sonuç ilişkisi belirlenememiştir. Ancak bu ileride de belirlenemeyeceği anlamına gelmemektedir. Bu nedenle tüm yöntemler hakkında doğru bilgilendirmeyi sağlamalı, yöntemleri kişiye özel durumları göz önünde bulundurularak seçmeli ve doktoru tarafından tavsiye edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kontrasepsiyon, hormonal kontraseptiflerin toksisiteleri.

HASTA GÜVENLİĞİNDE TIBBİ İLAÇ HATALARI

Adı-Soyadı: Arzu İnce

Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Diren BEYOĞLU

Yılı: 2010

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Günümüzde hasta güvenliği, tıbbi hatalar ve tıbbi ilaç hataları konuları insen ve toplum sağlığı üzerindeki etkilerinden dolayı oldukça önem teşkil etmektedir. Hasta güvenliğini en fazla tehdit eden konular arasında tıbbi hatalar yer almaktadır. Bu hatalar doktor, hemşire, eczacı veya hasta kaynaklı olabilmektedir. Bunun yanı sıra tedavi uygulanan birçok alanda tıbbi hatalar meydana gelebilmektedir. Tıbbi hataların kişisel hatalardan çok sistemdeki eksiklikler veya yetersizlikler sonucunda olduğu dikkati çekmektedir. Meydana gelen tıbbi hataların en aza indirilmesi için yapılan iyileştirme önerileri de sistem odaklı olmaktadır. Hasta güvenliğini tehdit eden tıbbi hataların önemli bir alt başlığı olan ilaç hataları, hastalarda ciddi zararlara hatta ölüme sebep olabilmektedir. Bu nedenle ilaç hatalarına neden olan faktörlere, ilaç hataları tiplerine ve bunların alt başlıklarına açıklık getirilmesi önem teşkil etmektedir. Sağlık hizmeti esnasında oluşabilecek ilaç hatalarını azaltmaya ve önlemeye yönelik uygulanan sistemler ve öneriler ile hastanın olası zararlardan korunması sağlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hasta Güvenliği, İlaç Hataları Tipleri, Tıbbi Hataları Tipleri, Tıbbi Hatalar, Tıbbi İlaç Hataları.

HASTA GÜVENLİĞİNDE ÖNGÖRÜLEMEYEN İLAÇ HATALARI SAHTE İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Havva Tugay
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Diren BEYOĞLU
Yılı: 2010

ÖZET

Sahte ilaçlar yetişkinler ve çocuklar üzerinde yaralanma, sakatlık ve ölüm gibi etkileri olan küresel bir halk sağlığı sorunudur. Gelişmiş ya da gelişmekte olan hiçbir ülke bu sorundan uzak değildir. Sahte ilaç sorununun doğası ve kapsamı ile bunları üretmek ve pazarlamak için kullanılan yöntemlerdeki uzmanlık ve ilerilik konusunda belirtilen kanıtlara dayanarak ulusal yöntemlerin tek başına yetersiz olduğu ve problemin çözümünde uluslar arası yöntemlerin tek adres olduğu görülmektedir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Birçok ülkenin sahte ilacın ne olduğu hakkında kendi tanımları ve bu konuda aralarında görüş birliği yoktur. Pakistan, Nijerya, ABD, Brezilya, Portekiz, Avustralya ve Japonya gibi ülkelerde konuyla ilgili farklı yorumlar mevcuttur. Bütün bunlar bir ülkede sahtesi bulunan bir ürünün bir ülkede sahtesi buluna bir ürünün başka bir ülkede sahtesinin bulunmayabileceğini düşündürmektedir. WHO (World Health Organization, Dünya Sağlık Örgütü) ilaç endüstrisi ve ilaç düzenleyicileri ile birlikte sahte ilca tanımını şu şekilde geliştirmiştir; kasıtlı olarak yanlış etiketlenip kaynağı veya içeriği değiştirilmiş ilaçlar, etken madde içermeyen ilaçlar ve son kullanma tarihiyle oynanmış ilacalar sahte ilaç kavramı kapsamına girmektedir. Ayrıca sahte ilaçlar markalı ve jenerik ürünleri de içeren çok geniş bir yelpazede dağılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sahte ilaç, standart altı ilaç, sahte tedavi, sahte eczacılık ürünleri, ilaç hataları.

ORGANİK FOSFORLU İNSEKTİSİTLERİN TOKSİKOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Çağrı Eser
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2011

ÖZET

Besin maddelerinin besin değerini bozan ve zarar veren haşereleri, mikroorganizmaları ve diğer zararlıları yok etmek için kullanılan savaş maddelerine pestisitler denir. Kullanılma yerlerine göre insektisitler,herbisitler, rodentisitler, fungisitler, akarisitler, nematositler, larvisitler ve molluskisitler ismini alırlar. İnsektisitler tarım, hayvancılık, ev ve iş yerleri gibi birçok yaşam alanında böcekleri öldürmek için kullanılırlar. Kimyasal yapılarına göre klorluhidrokarbonlar, organik fosforlular,piretroidler ve n-karbamat türevleri olarak sınıflandırılırlar. Organik fosforlu insektisitler en çok kullanılan pestisit grubudur. Günümüzde 200'den fazla farklı organik fosforlu ester yapısında aktif insektisidal madde bulunmaktadır. İlk organik fosforlu insektisit 1937'de Almanya'da Schroder önderliğinde bir grup kimyager tarafından sentezlenmiştir ve ilerleyen zamanlarda bunların bir kısmı kimyasal savaş maddesi olarak geliştirilmiştir. Başlıca etki mekanizmaları kolinesterazların (ChE) inhibisyonu yoluyladır. Kolinesteraz, parasempatik ve sempatik gangliyonlarda, nöromusküler kavşakta ve eritrositlerde ya da nonspesifik (pseudokolinesteraz) olarak plazma

ve karaciğerde yaygın olarak bulunan bir enzimdir. Organik fosforlu insektisitler her iki tür kolinesterazı da inhibe eder. Asetilkolinesteraz enzimini geri dönüşümsüz olarak inhibe edip periferde bütün kolinerjik kavşaklarda ve sinapslarda asetilkolin birikmesine neden olarak postsinaptik membrandaki muskarinik ve nikotinik reseptörleri uyarırlar. Sistemik absorpsiyonu inhalasyon, transdermal, transkonjonktival ve gastrointestinal yollarla olan organik fosforlu insektisitlerle, dünyada hemen her ülkede benzer sıklıkta zehirlenmeler görülmektedir. Bu zehirlenmeler genellikle kazara evlerde, tarım endüstrisinde ve insekt alanlarda çalışanlarda görülür. İntihar amaçlı alımlar da görülmektedir.Zehirlenmede tanı anamneze,anlamlı toksisite varlığı ve laboratuvar kolinesteraz düzeylerine dayanır. Tedavi ise dekontaminasyon, absorpsiyonun engellenmesi, genel destek ve yoğun respiratuar destek tedavilerinden oluşur. Toksisitenin derecesine göre antidotlar da verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Organik fosforlu insektisitler, İnsektisitler, Pestisitler.

PESTİSİTLER

Adı-Soyadı: Erman Akçay
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2011

ÖZET

Dünya nüfusunun hızla arttığı çağımızda açlık sorununun çözümlenebilmesi için tarımsal üretimi arttırmada ilaçlar kullanılmaktadır. Tarım ürünlerinin üretimi sırasında, ilaçlama ile bu ürünlere kontaminasyon ile bulaşan ve daha sonra mamül gıda maddelerine yansıyan, kimyasal ilaç kalıntılarına "Pestisit" adı verilmektedir. Ancak pestisit adı verilen bu maddeler üretim artışı sağlarken, aynı zamanda gıda hammaddesi olarak kullanılan bu ürünlerde ve çevrede bulaşmaya neden olmaktadır. Bulaşan bu maddeler teknolojik işlemlerde belli bir düzeye kadar azaltılmakla birlikte, üretilen gıda maddelerinde de kalmaktadır. Bu durum insan sağlığını ve çevreyi çok ciddi şekilde olumsuz etkilemektedir. Pestisitlerin çok çeşitli sınıflandırmaları yapılmıştır. Bunlar;

• **İnsektisidler;** böceklere karşı,

• **Fungusidler;** küflere karşı,

• **Herbisidler;** zararlı otlara karşı,

• **Akarasidler ;** kenelere karşı,

• **Apisidler ;** yaprak bitine karşı,

• **Molusidler ;** sümüklü böcek ve salyangozlara karşı,

• **Rodentisidler;** fare ve diğer kemiricilere karşı,

• **Nematosidler ;** nematodlara karşı kullanılır.

Pestisitler ayrıca sistemik ve kontakt (yüzey pestisiti) olmak üzere iki gruba ayrılırlar. **Sistemik pestisitler** bitki dokusuna nüfuz eder ve doku içinde çeşitli bölgelere taşınıp yerleşerek etki gösterirler. Böylece korumaları ve etkileri daha uzun sürer. Daha önceki yıllarda kullanılan pestisitler genellikle **kontakt pestisitlerdir**. Bu nedenle yağmur, rüzgar ve güneş ışığında uzun süre kalıcılıklarını koruyamadıkları için etki süreleri kısadır. Çevresel olarak kalıcı olan organoklorlu pestisitler son 30 yıldır üzerinde önemle çalışılan konulardan birisidir. Çevrede organoklorlu pestisitlerin sürekli bulunması, besinlerde kalıntısına neden olmaktadır. 1960'larda yapılan araştırmalar, organoklorlu pestisitlerden DDT'nin gıdalarda ve çevrede önemli kalıntılar bıraktığını ortaya koymuştur. DDT içeren et ve süt ürünlerinin tüketilmesi sonucu, insan sütünde ve vücut yağında, yüksek miktarda kalıntı olduğunun saptanmasından sonra kullanımı birçok ülkede yasaklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pestisitler, Pestisitlerin Toksisitesi.

PSİKİYATRİK HASTALIKLARIN İLAÇLARLA TEDAVİSİNDE FARMAKOGENETİĞİN ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Sevda Şahiner
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2011

ÖZET

İlaç yanıtının bireyler arası değişkenliğine yol açan faktörlerin başında genetik faktörler yer almaktadır. Birçok ilacın etkinliği ve toksisitesindeki bireyler arası farklılıklar; ilaç metabolize eden enzimler, transport proteinleri, reseptörler ve diğer ilaç hedeflerinde gözlenen genetik polimorfizmlerle ilişkilidir. İlaçların metabolizmasından sorumlu enzimlerin çoğu polimorfiktir ve bu polimorfizmlere bağlı olarak enzim etkinliğinin bireyler arası ve toplumlar arası değişkenlik göstermesi, yetersiz ilaç tedavisi ya da ilaçlara bağlı istenmeyen etkilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Başta antidepresanlar ve antipsikotik ilaçlar olmak üzere psikiyatrik hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçların çoğunun

metabolizmasından sorumlu olan sitokrom P450 2D6 (CYP2D6) etkinliği bakımından yavaş metabolizör olan bireylerde, ilaçlara bağlı yan etkilerin görülme sıklığı daha yüksektir. CYP2D6 etkinliğinin yüksek olduğu ultrahızlı bireylerde ise, ilaçların çabuk metabolize edilmeleri sonucu yetersiz tedavi söz konusu olabilmektedir. Dolayısıyla başta ilaç metabolize eden enzimlerde olmak üzere, ilaçların kinetiği ve/veya dinamiğinde rol oynayan gen polimorfizmlerinin aydınlatılması, farmakoterapinin başarısını önemli ölçüde arttıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Farmakogenetik, Polimorfizm, CYP2D6, Psikiyatri, Farmakoterapi.

ONKOLOJİ İLAÇLARININ TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Sare Misge
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2011

ÖZET

Kemoterapi, kanser hastasının sağlıklı hücrelerine zarar vermeksizin, tümörün büyümesini ve çoğalmasını durdurmayı veya mümkünse onları yok etmeyi amaçlayan bir tedavi rejimidir. Bu tedavi rejiminde kullanılan onkoloji ilaçları; bulantı-kusma, saçlarda dökülme gibi geri dönüşlü toksik etkiler meydana getirebildiği gibi, geri dönüşümsüz olarak da mutajenez, karsinojenez ve teratojenez yapabilmektedir. Bu toksik etkiler, bireyden bireye farklılık göstermekle beraber; kullanılan ilacın türüne, dozuna, veriliş yoluna ve daha birçok faktöre bağlı olarak değişim gösterebilmektedir.

Son yıllarda gerek Türkiye'de, gerekse tüm dünyada kanser vakaları büyük bir artış göstermiş ve kanser, kalp yetmezliğinden sonraki en büyük ölüm nedeni haline gelmiştir. Kanser vakalarının bu denli yaygınlaşmasına bağlı olarak onkoloji ilaçlarının da kullanımları artmakta, bu ilaçların hastada oluşturabileceği toksik etkiler hastalığın prognozunu ve hastanın tedaviye uyumunu olumsuz etkilemektedir. Kanser kemoterapisinde, onkoloji ilaçlarının toksik etkilerinin bilinmesi ve bu etkilere karşı alınabilecek önlemlerin belirlenmesi çok büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Kemoterapi, Onkoloji İlaçları, Toksisite.

NUTRİGENOMİK VE KANSER

Adı-Soyadı: Esra Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2011

ÖZET

Beslenme, canlılığın sürdürülmesi ve sağlığın korunabilmesi için insan yaşamında çok önemli bir yere sahiptir. Hastalıkların oluşması ya da önlenmesinin besinlerle olan ilişkisi yüzyıllardır bilinmektedir. Beslenmeyle ilgili çalışmalar uzun yıllardan beri, besin eksikliği ve bu eksikliğin sağlığımıza etkilerine yoğunlaşmışken; geçen birkaç on yıl içinde besin bileşenlerinin hastalıklardan koruyucu etkilerine ve bu etkilerin insan genetiğiyle olan ilişkisine ilgi artmıştır. Genetik alnındaki gelişmeler sayesinde başta kanser olmak üzere birçok hastalığın besinlerle ilişkisinin genom düzeyinde araştırılması mümkün olmuş ve bu amaca hizmet edecek yeni alanlar ortaya çıkmıştır. Bu alanlardan biri olan nütrigenomik, beslenmeye ilişkin faktörlerle genetik faktörler arasındaki etkileşimi ve bu etkileşimin sağlık üzerindeki etkilerini inceler. Nutrigenomiği klasik beslenme yaklaşımlarından ayıran özelliği diyete yanıtı veya fenotipi inceleyerek, diğer bireylerle karşılaştırmasıdır. Böylece yakın gelecekte kişiye özel diyet sayesinde hastalıklardan korunma mümkün olabilecektir.

Son yıllarda, nütrigenomik alanında birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalarla, kanserden korunmada etkili olduğu düşünülen pek çok biyoaktif besin bileşeni olduğu ortaya koyulmuştur. Sağlıklı bir yaşam için ve en önemlisi çağımızın hastalığı olan kanserden korunmak için bu besinlerin etkilerinin bilinmesine ve bu konuyla ilgili daha fazla çalışma yapılmasına her zaman ihtiyaç olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Biyoaktif besin bileşenleri, Kanserden korunma, Nütrigenomik.

ORGANOKLORLU İNSEKTİSİTLERİN TOKSİKOLOJİK YÖNDEN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Gizem Okutucu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2011

ÖZET

Besin maddelerinin besin değerini bozan ve zarar veren haşareleri, mikroorganizmaları ve diğer zararlıları yok etmek için kullanılan savaş maddelerine pestisitler denir. Kullanılma yerlerine göre insektisitler, herbisitler, rodendisitler, fungusitler, akarisitler, nematositler, larvisitler ve molluskisitler ismini alırlar. İnsektisitler tarım, hayvancılık, ev ve iş yerleri gibi birçok yaşam alanında böcekleri öldürmek için kullanılırlar. Kimyasal yapılarına göre klorluhidrokarbonlar (organoklorlu insektisitler) ,organik fosforlu insektisitler, piretroidler ve n-karbamat türevleri olarak sınıflandırılırlar. Klorluhidrokarbon grubu insektisitler; difenilalifatikler, klorlu siklodien insektisitler, klorlu benzen ve siklohekzan yapısında olanlar olmak üzere kimyasal yapılarına göre 3 sınıfta toplanırlar. Organoklorlu insektisitler içinde en çok kullanılan ve zarar veren insektisit, DDT (diklorodifeniltrikloroetan) 'dir. 1982 yılından sonra klorlu hidrokarbon pestisit etken maddelerinden sadece DDT, BHC (Benzen hekzaklorür; veya hekzaklorosiklohekzan: HCCH), endosülfan, heptaklor ve toksafenin kısıtlı kullanımına izin verilmiştir. 1985 yılından sonra ise endosülfan ve toksafen hariç diğerklorlu hidrokarbon pestisitlerin kullanımı yasaklanmıştır.Kimyasal insektisitlerin hepsi nörotoksikan olup, hedef organizmalarınsinir sistemlerine toksik etki gösterirler. Böceklerin merkezi sinir sistemleri (MSS) çok gelişmiş olup, memelilerinkine benzer. Aynı şekilde perifer sinir sistemleri (PSS) de benzerlik gösterir. Bu nedenleinsektisitlerin toksik etki mekanizmaları ve hedef aldıkları organlar bütün türlerde aynıdır. Ancak bu toksik etki şiddetli dozlailgilidir. Organoklorlu insektisitlerin bir kısmı sitokrom P-450 izoformları, endoperoksidaz sentaz gibi çeşitli enzimlerin etkisi ve katalizörlüğünde epoksidasyona ve oksidasyona uğrayarak daha etkin metabolitlerine dönüşürler. Bu zehirlenmeler genellikle kazara evlerde, tarım endüstrisinde ve insekt alanlarda çalışanlarda görülür. İntihar amaçlı alımlar da görülmektedir. Zehirlenmede tanı anamneze, anlamlı toksisite varlığı ve laboratuvar değerlerine bağlıdır. Tedavi ise dekontaminasyon, absorpsiyonun engellenmesi, genel destek ve yoğun respiratuar destek tedavilerinden oluşur. Toksisite derecesine göre antidotlar da verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Pestisitler, İnsektisitler, Klorlu hidrokarbonlar, Organoklorlu insektisitler, DDT (diklorodifeniltrikloroetan).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

SALİSİLAT ZEHİRLENMELERİ

Adı-Soyadı: Sümeyye Ertekin
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2011

ÖZET

Salisilatların tarihsel gelişim süreci ve bu süreç içerisinde keşfedilen yeni özellikleri ve kullanımının nasıl yaygınlaştığı, salisilatların gerek yapısal, gerekse etki mekanizmasının anlaşılmasıyla birlikte sentezinin ve kullanımının ne zaman başladığı anlatıldı.
Salisilat çeşitleri formülleriyle birlikte verildi. Etki mekanizmaları, farmakokinetiği, tedavide kullanılışları ve oluşturabileceği muhtemel yan etkiler bahsedildi.

Salisilatların toksik etki oluşturma potansiyelleri ve bu etkiyi oluşturan salisilat dozu, oluşan bu toksik etkilerinin neler olduğu ve bunun sonucunda görülen belirtiler ve bulguların yanında tanı ve tedavininin nasıl yapılacağı anlatıldı. Zehirlenme olguları örnekleri verildi.

Anahtar Kelimeler: Aspirin, olgular, salisilat, salisilizm, tedavi.

ANTİDEPRESAN İLAÇLAR VE TOKSİSİTELERİ

Adı-Soyadı: Mehtap Özkaya
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı:2011

ÖZET

Depresyon hakkında bilgi verilip, belirtilerinin neler olduğu ve ilgili bazı istatistiksel veriler anlatıldı. Antidepresan ilaçların tarihsel gelişimi ve sınıflandırılmasından bahsedilip, çok fazla kullanılan trisiklik antidepresan grubu ilaçların üzerinde duruldu.Trisiklik antidepresan ilaçların farmakokinetik özellikleri, farmakolojik özellikleri, yan etkileri ve bu ilaçlarla oluşan kesilme sendromu anlatıldı. Memleketimizde bulunan trisiklik antidepresanların endikasyonları, kontrendikasyonları, bu ilaçlar hakkındaki uyarılar ve yan etkileri, ilaç etkileşimleri, kullanım şekli ve dozları hakkında bilgi verilip, kimyasal formülleri gösterildi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Trisiklik antidepresan ilaçlarla zehirlenme belirtilerinin neler olduğu anlatılıp tedavisi hakkında bilgi verildi. Zehirlenme ile ilgili derlemelere yer verildi.

Anahtar Kelimeler: Depresyon, tedavi, trisiklik antidepresan, amitriptilin, zehirlenme olguları.

GIDA KATKI MADDELERİNİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN VE İLGİLİ DÜZENLEMELERİ BAKIMINDAN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Ayşe Beyza Başpınar
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2012

ÖZET

Gıda katkı maddeleri (GKM) gıdalarda mikrobiyolojik bozulmayı önleme ve ürünün raf ömrünü arttırma, besleyici değeri koruma, teknolojik işlemlere yardımcı olma, renk, görünüş, lezzet, doku gibi duyusal özellikleri düzeltme gibi pek çok amaçla katılan maddelerdir. Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde gıda katkı maddeleri; "tek başına gıda olarak tüketilmeyen veya gıda ham veya yardımcı maddesi olarak kullanılmayan, tek başına besleyici değeri olan veya olmayan; seçilen teknoloji gereği kullanılan işlem veya imalat sırasında kalıntı veya türevleri mamül maddede bulunabilen, gıdanın üretilmesi, tasnifi, işlenmesi, hazırlanması, ambalajlanması, taşınması, depolanması sırasında gıda maddesinin tat, koku, görünüş, yapı ve diğer niteliklerini korumak, düzeltmek veya istenmeyen değişikliklere engel olmak ve düzeltmek amacıyla kullanılan maddeler" olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde GKM'leri tüketiminden kendimizi tamamen soyutlamamız mümkün değildir. Dikkat etmemiz gereken nokta, bu maddeleri yasaların belirlediği şekilde ve miktarda kullanılmasını sağlayarak tehlikeleri olabildiğince minimuma indirmektir. GKM'lerinde risk/yarar dengesi önemlidir. Her türlü GKM'nin üretimden tüketime kadar olan aşamalarında Sağlık Bakanlığı'nın hazırladığı tüzük ve yönetmeliklere uyulmalı; bu şekilde tüketime sağlıklı gıdalar sunulmalıdır. GKM'nin bazılarının ciddi toksik etkileri vardır. Kontrollerinin düzenli bir biçimde yapılması gerekir. GKM düzenlemeleri ulusal bir kavram olmaktan çıkıp, uluslar arası boyut kazanmıştır.Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Gıda Tarım Örgütü'nün (Food and Agriculture Organization-FAO) ortak çalışmaları ile Uluslararası Gıda Kodeks Komisyonu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

(Codex Alimantarius Comission-CAC) oluşturulmuştur. CAC'nin alt kuruluşu olan Gıda Katkı Maddeleri Eksper Komitesi; (JECFA_ Joint Expert Commitee on Food Additives) her yıl GKM ile ilgili yaptıkları toplantılarda, tüm ülkelere öneri niteliğinde standartlar hazırlamaktadırlar.Gıda kontrolünde; sağlık ocağı hekimleri yetkileri ve sorumlulukları konusunda eğitilmeli, yapması gereken işlerin önemi vurgulanmalı ve GKM'leri kontrolünde aktif görev alması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Katkı Maddeleri, Toksikolojisi, İlgili Yönetmelikler.

ENDOKRİN BOZUCULARIN TOKSİKOLOJİK YÖNDEN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Sinem Yılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2012

ÖZET

Endokrin bozucular; çevremizde var olan, üreme, gelişme ve homeostatik dengeden sorumlu hormonlar üzerine etki ederek, sağlıklı organizmada ve onun gelecek nesillerinde problemlere sebep olan dışarıdan alınan maddelerdir. Bu maddeler doğrudan ya da dolaylı olarak vücuda girmekte ve burada reseptör düzeyinde ya da hormonların sentez ve metabolizmasından sorumlu enzimler düzeyinde etkilere sebep olmaktadırlar. Endokrin bozucu bu maddeler doğal ya da sentetik yapıda olabilmektedirler. Doğal olanlar bazı bitkilerde bulunmakta ve vücutta hormon benzeri etkiler göstermektedirler. Yapay olanlara ise çevremizde plastik ürünlerde, kozmetikte, tıbbi malzemelerde ve boyalarda sıklıkla rastlamak mümkündür. Bu maddeler vücuda girdikten sonra gösterdikleri agonistik ya da antagonistik etkiler sonucunda başta üreme sistemi olmak üzere, tiroid fonksiyonları, kardiyovasküler sistem, sinir sistemi, bağışıklık sistemi, metabolizma gibi pek çok sistem ve fonksiyon üzerinde hasarlara sebep olmaktadırlar. Endokrin bozucular bazen küçük dozlarda dahi etki ederken; bazen de organizmada cevap oluşturabilmeleri için yüksek dozlarda uzun zaman maruziyet gerekmektedir. Ayrıca yaş, beslenme alışkanlıkları, cinsiyet ve meslek gibi pek çok faktöre bağlı olarak da etkileri farklılık göstermektedir. Günümüzde de endokrin bozuculara maruziyet ve halk sağlığı üzerindeki etkileri giderek önem kazanmakta ve bu konu üzerinde pek çok çalışmalar yapılmaktadır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Endokrin bozucular, Toksikolojisi.

KANSER İLAÇLARI İLE ETKİLEŞME RİSKİ OLAN DESTEK ÜRÜNLERİ

Adı-Soyadı: Canan AKARSU
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2012

ÖZET

Hastalıklarda konvansiyonel ilaçlarla eş zamanlı olarak alternatif ve destekleyici tedavi kullanımı çok yaygındır. Halk tarafından bitkisel ürünlerin "doğal" oldukları için güvenli olarak algılanması ve yan etkilerinin daha az olduğuna inanılması kullanımlarını arttırmaktadır. Ama ne yazık ki, bitkisel ürünlerin güvenlilik ve etkililiğini gösteren bilimsel kanıtlar yoktur veya sınırlıdır. Bitkisel ürünlerin önemli yan etkileri olabileceği gibi, reçete edilen konvansiyonel ilaçlarla da ciddi etkileşimlere girebileceği pek çok bilimsel çalışma ile gösterilmiştir.

Yaygın olarak kullanılan ürünlerde bile (örneğin; ginkgo, sarımsak, sarı kantaron, soya, kava vs.) etkililik, güvenlilik ve diğer tıbbi tedavilerle eş zamanlı kullanımlarındaki etkiler ile ilgili yeterli veri bulunmamaktadır. Yeterli klinik araştırma olmadan, düzenlemelerde değişiklik yapılmadan, bu ürünlerin medikal tedaviler için önemli alternatifler haline gelmeleri mümkün değildir.

Birçok araştırmada, tamamlayıcı ve alternatif tıp açısından kanser hastalarının bitkisel ürünlerden sıklıkla yararlandığı görülmektedir. Türkiye'de bu konu ile yeterli araştırma yapılmamasına karşın Amerika ile diğer bazı ülkelerde kullanım prevelanslarını ölçen, değerlendiren ve yarar- zarar etkilerini araştıran literatürlere rastlanmaktadır. Buna ilaveten, konvansiyonel kanser ilaçları ile bitkisel ürünlerin eş zamanlı kullanımının yaygın olduğu da bilinmektedir. Bazı kaynaklarda bitkisel tedavinin antikanser tedaviyi desteklediği gösterilmesine rağmen, bitkisel ürünlerin kullanıma bağlı zararlı etkileşimlerinin de bilimsel olarak kanıtlandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel ürünler, Etkileşim, Kanser, Tamamlayıcı ve alternatif tedavi, Yan etki.

DÜNYA'DAN VE TÜRKİYE'DEN MESLEKİ SOLUNUM YOLU KİMYASAL MARUZİYET RİSKİ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Adı-Soyadı: Gökçenur Karagöz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2012

ÖZET

Kimyasal maddelerin sayısı ve kullanım alanları endüstrinin gelişmesiyle birlikte artmaktadır. İş yerlerinde pek çok kimyasal madde kullanılmakta ve işçiler bu kimyasallara maruz kalmaktadır. Bu maruziyet inhalasyon ya da deri yoluyla olabilir. Bugün iş ortamında sağlıksız koşullarda, kimyasal maddelere belli bir süre maruziyetin meslek hastalıklarına yol açacağı bilinmektedir.

Risk tehlikeli maddelere maruz kalma neticesinde oluşabilecek advers etkilerin olasılığı olarak tanımlanır. Risk değerlendirmesi ise tehlikeli kimyasallara maruz kalındığında insanlarda ortaya çıkabilecek potansiyel advers etkilerin bilimsel ve sistematik değerlendirilmesidir. Risk değerlendirilmesi, toksisitenin değerlendirilmesi, doz-cevap ilişkisinin belirlenmesi, maruziyetin belirlenmesi, risk karakterizasyonu ve risk iletişiminden oluşmaktadır. Bu çalışmalardan elde edilen veriler, politik kararlar alınmasının temelini oluşturmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tespitlerine göre dünyada her üç dakikada bir işçi iş kazası veya meslek hastalığından ölmektedir. Yine aynı kaynağa göre her yıl dünyada ortalama 110 milyon işçi iş kazası geçirmekte veya meslek hastalığına yakalanmaktadır. Bunlardan 180 bini yaşamını yitirmektedir.

ILO meslek hastalıkları listesinde meslek hastalıkları 3 kategoride toplanmaktadır:

- Ajanlarla meydana gelen meslek hastalıkları (Fiziksel, kimyasal ve biyolojik),
- Hedef organ ve sistemlerin meslek hastalıkları (Solunum, deri, kas-iskelet),
- Mesleki kanserler

Meslek hastalıklarının önemli bir bölümünü mesleki akciğer hastalıkları oluşturmaktadır. Örneğin, mesleksel akciğer hastalıkları arasında en sık görülen hastalık grubu olan mesleksel astım, tüm erişkin astımın %2 ile %15'ini oluşturmaktadır ve mesleksel akciğer hastalıkları arasında en sık görülen hastalık grubudur. Dünyada ve ülkemizde önemi her geçen gün artmaktadır. Bugün mesleksel astıma yol açtığı belirlenen maddelerin sayısı 350 civarındadır. Riskli meslekler arasında sprey boyayla ilgili işlerde çalışanlar dikkat çekici boyuttadır. Eskişehir ve Elazığ merkezinde yapılan çalışmalarda oto ve mobilya boyacılarında mesleksel astım araştırılmış ve %3,5 ile %8 arasında değişen oranlara ulaşmıştır. İşyerlerinde inhalasyon yoluyla maruziyet sonucu akciğerlerde hasara yol açan pek çok madde vardır. Bu çalışmada bu endüstriyel toksikanların yol açtığı hastalıklar, kullanıldığı sanayi kolları, akut ve kronik etkileri araştırılmıştır. Bu toksikanlardan sıklıkla maruz kalınan asbest, silika, arsenik, izosiyanatlar, hidrojen florür ve fosgenin özellikleri, etki mekanizmaları, neden olduğu hastalıklar ve Türkiye ve dünyada işyeri ortamında izin verilen limit değerlerin araştırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Toksikoloji, Çevresel Toksikanlar.

TÜRKİYE'DE 1996-2010 YILLARI ARASINDA ACİL SERVİSE BAŞVURAN İLAÇ AKUT ZEHİRLENME OLGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Yasemin Yıldırım
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2012

ÖZET

10 üniversite hastanesi, 1 araştırma ve 1 devlet hastanesinin erişkin acil servislerine 1 Ocak 1996–31 Aralık 2010 tarihleri arasında intoksikasyon nedeniyle başvuran hastalar retrospektif olarak tarandı. Olguların yaş, cinsiyet, zehirlenmeye neden olan maddeler, etkenin alınış amacı, durumları değerlendirildi. Toplam 3869 olgunun %63.27'si (n=2445) kadın, %36.8'i (n=1424) erkektir ve yaş aralığı 15-30 aralığında yoğunlaşmıştır. Yaş ortalaması 29.2+-13.2 olmuştur. Zehirlenmenin en sık sebebi medikal ilaçlar (%49,2) olup, ilaç zehirlenmelerinde en önemli etken analjezik-antienflamatuar ilaçlardı (%34) ve bu grupta ilk sırayı parasetamol almaktadır. Bunları psikotrop ilaçlar (%14) takip etmekte ve bu grupta ise ilk sırayı trisiklik

antidepresanlar almaktadır. Tüm zehirlenmelerin %42,12'si kazayla alım sonrası oluşurken, 14 yaş üzeri ilaç alımlarının %57,88'i özkıyım amaçlı girişimlerdi ve kadınlarda bu oran daha yüksekti. Olguların %64,8'i acil serviste tedavi edilirken, %15'i yoğun bakıma yatırılmıştır. Hastanede ortalama kalış süresi 7.2+-2.9 gündür. Takip edilen hastalardan %0.73'ü (n=28) kaybedilmiştir.

Sonuç olarak, zehirlenme olguları sıklıkla, genç kadınlarda ve ilaç alımı şeklinde görülmektedir. Olgulara acil müdahalenin olabildiğince erken yapılması ve gerektiğinde yoğun bakımda izlenmesi, mortalitenin azaltılması yönünde büyük öneme sahiptir. Ama daha da önemlisi, yaygın olarak kullanılan ve ulaşılması kolay olan analjezik ve antidepresan gibi ilaçların kontrollü kullandırılması gerektiğidir.

Anahtar Kelimeler: Akut zehirlenme, Türkiye, acil servis.

NÖROLOJİK HASTALIKLARDA METALLERİN ROLÜ

Adı-Soyadı: Burcu Şahin
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2012

ÖZET

Yer kabuğunda doğal olarak bulunan metaller, gezegenin dengesini sağlar. Fakat insan faaliyeti sonucu bu metaller, toksisitelerinin artmasına neden olacak şekilde dağıltılmış, çıkarılmış ve kimyasal olarak değişikliğe uğratılmıştır. Madencilik, endüstri ve tarım faaliyetleri, avcılık ve birçok tüketici malının atık haline gelmesi sonucunda, hava, su, toprak, bitkiler, hayvanlar ve en sonunda da insanlar metallerin toksik etkisine maruz kalmaktadır. Riskli pestisit kullanımı, gıda yoluyla vücuda alınan toksik bileşikler, endüstriyel alandaki bilinçsiz kullanım, insan ve çevre sağlığı için ciddi bir tehlike oluşturmaktadır. Son elli yılda cıva, kadmiyum ve kurşun gibi metallerin sanayi işlemlerinde aşırı kullanımından dolayı, bu tür metallere maruziyet önemli ölçüde artış göstermiştir. İnsanların metaller dahil olmak üzere birçok endüstriyel ve çevresel nörotoksik maddelere maruz kalması, genetik temelli nörolojik hastalıklara da farklı bakış açıları kazandırmıştır. Konu ile ilgili araştırmaların önemli bir kısmı, metallerin zihinsel ve nörolojik fonksiyonları, nörotransmitter üretimi ve kullanımı ile mevcut hormonal faaliyetleri etkileyerek insan davranışlarını doğrudan etkilediğini ortaya

koymaktadır. Metallerin akut toksik etkileri klinik olarak iyi bilinmekle birlikte, kronik maruziyetin genel olarak nörotoksik olduğu ileri sürülmektedir. Nörolojik hastalıklarla ilişkisi tam olarak anlaşılamamış olmasına rağmen epidemiyolojik çalışmalar hala devam etmektedir.

Bu derlemede, vücuda alınımı genellikle sanayi ürünleri kaynaklı olmakla birlikte günlük yaşantımızda da yer alan metallere maruziyet sonucu gelişen nörolojik etkilerin ve dolayısıyla nörolojik hastalıklar ile metallerin kronik etkileri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler:Nörolojik hastalıklar, metaller, nörotoksik etki.

KARBAMAT GRUBU İNSEKTİSİTLERİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Eren Sarı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2013

ÖZET

Kuvvetli insektisit aktivite gösteren karbamat grubu insektisitler, bitkilerde mantar hastalıklarının önlenmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Karbamatlar içerisinde toksikolojik açıdan önemli olan yapılardan biri karbosülfandır. Metilkarbamat olan karbosülfan, karbamat ailesinin bir üyesi olup hem tarımsal hem de kırsal alanda yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak insanlar üzerinde toksik etki göstermektedirler. Karbosülfanla kontamine besinlerin tüketilmesinin erkek üreme sistemi üzerine yapısal etkilerinin ortaya çıkarılması, günümüzde gittikçe artan infertilite vakalarının muhtemel nedenlerinin açıklanmasına yardımcı olacaktır. Artan nüfusun besin ihtiyacının karşılanabilmesi için alınacak tedbirlerin başında, birim alanda alınan ürün miktarının arttırılması gelmektedir. Bunun için de çeşitli uygulamaların yanında verimi olumsuz etkileyen zararlılara karşı bir takım kimyasal maddeler geliştirilmiştir. Bu kimyasal maddelerin başında gelen karbamat grubu insektisitlerin, uygulanma sürecinde gereken önlemlerin alınması, sağlıklı bir toplum açısından önem taşımaktadır.

Son yıllarda üretiminde artış göstermesine rağmen, karbamat grubu insektisitler üzerinde yapılan çalışmalar yeterli değildir. Karbamat bileşikleri asetilkolinesteraz enzimi inhibe

ettiklerinden, bu bileşiklerle meydana gelebilecek zehirlenmelerde, ciddi sağlık sorunları oluşabilmektedir. Olası bir maruziyet veya inaktif madde toksisitesini değerlendirmek için 24 saat gözlem gerekebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Pestisitler, İnsektisitler, Karbamat grubu insektisitler ve toksisiteleri.

KARBONMONOKSİT ZEHİRLENMESİNİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN ÖNEMİ

Adı-Soyadı: Muhammed Ertaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2013

ÖZET

Karbon monoksit (CO) karbonlu bileşiklerin tam olarak yanmaması sonucu oluşan renksiz, kokusuz ve irritan olmayan bir gazdır. Vücudumuzda bulunan hemoglobin havadan gelen oksijeni alıp hücrelerimize götürür. Soluduğumuz havanın içinde karbon monoksit gazı varsa hemoglobin oksijen yerine karbon monoksit ile birleşir. Bunun sonucunda karbon monoksit zehirlenmesi olur. Karbon monoksit zehirlenme derecesi; alınan miktara, etki süresine ve kişinin duyarlılığına bağlı olarak değişir.

Karbon monoksit gazına maruz kalan bir insanda toksik etkiler belirir. Bu etkiler:
*Baş ağrısı
*baş dönmesi
*baygınlık
*göğüs ağrısı
*kusma
*nabız ve solunum güçlüğü
*şuur kaybı

Soba yakan aileler gece yatmadan önce sobalarının söndüğünden emin olmalıdırlar. Şömine ve mangal kullanan ailelerin ortamda yeterli oksijenin bulunması bakımından ortamın havalandırılmasına dikkat etmeleri gerekmektedir. Muhtemel gaz zehirlenmelerinin önlenmesi açısından gaz detektörleri önerilir.

Anahtar Kelimeler: Karbon monoksit, Toksik etkiler.

KLİNİK TOKSİKOLOJİNİN PRENSİPLERİ VE METODLARI

Adı-Soyadı: Elif Çarkçı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı:2013

ÖZET

Toksikoloji, organizma üzerinde zararlı etkilere neden olan maddeleri, bu maddelerin toksik dozlarını, etkilerini, etki mekanizmalarını ve bu maddelerin neden olduğu zehirlenmelerin tedavilerini inceleyen bilim dalıdır. Zehir bilimi olarak da adlandırılan toksikolojinin geniş çalışma alanı içinde önemli bir yer tutan zehirlenmeler, günümüzde de önemli bir halk sağlığı sorunudur. Toksikolojinin bir alt dalı olan klinik toksikoloji, tedavi etmek, düzenlemek, hastalanmayı engellemek, iyileştirmek amacıyla kullanılan bu ajanların toksik etkilerini inceler. İlaç zehirlenmeleri içinde en sık karşılaşılanları antidepresanlar, parasetamol, antipsikotikler, beta reseptör blokörü ilaçlar, salisilatlar ve antibiyotiklerdir. Zehirlenmelerde rasyonel tedavi yöntemlerinin yanında antidot tedavisi de uygulanmaktadır. Bu çalışmada ulusal ve uluslararası veri tabanları incelenmiş, sık karşılaşılan ilaç zehirlenmeleri ve tedavi yöntemleri üzerine genel bir derleme yapılmış, kullanılan antidotlar ile ilgili genel bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antidotlar, Klinik toksikoloji, Sık görülen ilaç zehirlenmeleri, Toksikoloji, Zehirlenmeler.

AKUT ZEHİRLENMEDE İLKYARDIM VE ANTİDOT TEDAVİSİNİN PRENSİPLERİ

Adı-Soyadı: Ramazan Kol
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2013

ÖZET

Zehirlenmelerin nedenleri, zehirlenme etkenleri, zehirlenenlerin yaş, cinsiyet, meslek gibi parametrelere göre istatistiksel değerlendirilmesinde en önemli kaynaklar, “Zehirlenme

Danışma Merkezleri" adı altında çalışan kuruluşların görevleri ülkemizdeki yapılanması açıklanmaktadır.

Zehirlenmelerin tedavisinde uygulanacak ilkeler belirtilmiştir. Bu ilkeler;

- Absorbsiyonun engellenmesi
- Sistemik antidot tedavisi
- Absorbe olmuş kimyasal maddenin atılımının (eliminasyonunun) hızlandırılması
- Semptomatik ve destekleyici tedavi uygulanmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Akutzehirlenme, Antidot tedavisi.

BİTKİSEL İLAÇLARIN TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Ayfer Tunçel
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2013

ÖZET

Bu projede asıl amaç; kullanımı yaygınlaşan bitkisel kaynaklı ürünlerin toksikolojisinin incelenmesidir. Projede fitoterapinin tanımı, tarihçesi, tercih sebepleri, tercih edildiği popülasyon, bitkisel ürünlerin yasal konumu, kullanım sıklığı, bitkisel ürünlerin tek başına veya ilaçlarla birlikte oluşturduğu toksisite ve anormal klinik sonuçlar üzerinde durulmuştur. En çok karşılaşılan bitkisel ürünler hakkında elde edildiği bitkiler, kullanılış şekli, toksisite olasılıkları, anormal laboratuvar bulguları hakkında bilgiler verilmiş, dikkat edilmesi gereken hasta grupları ve ilaç etkileşimleri incelenmiştir.

Son olarak; sık karşılaşılan klinik olguların yorumlanması incelenerek sağlık profesyonelleri olarak bitkisel ürün önerisinde dikkat edilmesi gereken unsurlara dikkat çekilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel, fitoterapi, klinik, olgu, toksisite.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KREM VE ŞAMPUANLARIN İÇERİĞİNDE BULUNAN MADDELERİN TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Esra Engür
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2013

ÖZET

Kozmetik kullanımının hedefi; vücudun veya vücudun herhangi bir bölümünün temizlenmesi, güzelleştirilmesi, cazip hale getirilip değişik bir görünüm kazanmasıdır. Bu amaçla uygulanan preparatlar, hazırlanan ürünler, uygulanacak tedavi yöntemleri ve bu tedavilerde kullanılacak araçlar kozmetik biliminin ilgi alanına girer. Bu yazıda kozmetik ve kozmesötik tanımı, kozmetiklerin tarihçesi, krem ve şampuanların hazırlanmasında yararlanılan ancak toksik olarak tanımlanan maddelerden söz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik, kozmetiğin tarihçesi, kremlerde bulunan maddelerin toksisitesi, şampuanlarda bulunan maddelerin toksisitesi.

GIDA AMBALAJLARINDA KULLANILAN KAĞIT VE KARTONLARIN TOKSİKOLOJİK DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Gizem Tosun
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2013

ÖZET

Kağıt ve karton, gıda ambalaj malzemesi olarak yaygın kullanılır. Ambalaj gıda üretim sürecinde vazgeçilmez bir unsur haline gelmiştir ve baskı mürekkepleri, yapıştırıcılar, eser elementler, beyazlatma ajanları ve boyalar, organoklorürlü bileşikler, plastifiyanlar, aromatik hidrokarbonlar, tortu önleyiciler, boyutlandırma maddeleri, kağıt dayanıklılığını arttıran maddeler ve sürfaktanlar gibi farklı tipte katkı maddeleri içerir. Son yıllarda halkın doğal kaynakların korunmasına olan ilgisi arttığından dolayı, geri dönüşümlü kağıt ve kartonların kullanımı artmıştır. Yakın zamanda ambalajdan gıdaya maddelerin göç ederek ambalajın kontaminasyon kaynağı olabileceği düşünülmektedir. Gıda ile temas eden kağıt ve kartonlar, insan sağlığı için tehlike oluşturan bileşenlerin göçünde artışa neden olabilir. Mevcut çalışma

gıda ambalajlama için kullanılan kağıt ve kartonların toksisitesini araştırmak amacıyla yürütülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kağıt, florokimyasallar, ağır metaller, ftalatlar, bisfenol A, abietik asit, dehidroabietik asit.

EPİLEPSİ HASTALIĞINDA KULLANILAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Gülşah Erim
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2013

ÖZET

Epileptik nöbet, beyinde zaman zaman ortaya çıkan anormal elektriksel boşalımların sonucu olarak görülen geçici nörolojik disfonksiyon dönemidir. Yineleyen nöbetler ile karakterize ve sıklıkla geçici bilinç kayıplarına neden olur.

Epilepsi tedavisinde genellikle ilaç ilk tercihtir. Epilepsi teşhisi konulduktan sonra, uygun ilaç seçilerek ve ilacın dozu kademeli olarak artırılarak nöbetler kontrol altına alınmaya çalışılır. Tedaviye başlandığında, hasta düzenli olarak takip edilir, gerektiğinde ilaç kan düzeyleri ölçülür. Bütün antiepileptik ilaçlarda nöbet sıklığındaki artış olasılığını azaltmak için ilaç kademeli bir şekilde azaltılarak kesilmelidir.

Her ilacın farklı yan etkileri söz konusudur. Bu yan etkilerin büyük bir kısmı vücudun ilaca alışması ile kaybolur. En sık rastlanan yan etkiler uyku hali, baş dönmesi ve dengesizliktir. İlaca yeni başlanıldığında bu yan etkilerin birkaç hafta içinde kaybolması beklenir. Alkol antiepileptik ilaçların sedatif etkisini artırabileceği için tedavi sırasında kullanılmamalıdır. Birçok antiepileptik ilaç bir kısım karaciğer enzimlerinde değişikliğe yol açmaktadır (Enzim inhibisyonu/indüksiyonu). Bu yüzden antiepileptik ilaçlar birçok ilaçla etkileşime girmektedir. Bazı durumlarda doz ayarlaması gerekebilir. Bazı antiepileptikler hormonal kontraseptiflerin etkisini azaltır, ek olarak hormon içermeyen kontraseptif yöntemlerin kullanımı tavsiye edilir. Antiepileptiklerle tedavi sırasında intihar düşüncesi ve davranışı görülmüştür. Bu nedenle hastalar intihar düşüncesi ve davranışı açısından yakından izlenmelidir. Bazı antiepileptiklerle aşırı duyarlılık reaksiyonları görülmüştür. Bu durumda tedavi kesilmeli, farklı bir ilaç kullanılmalıdır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Bu derlemede son yıllarda çıkan epilepsi ilaçlarından okskarbazepin, levetirasetam, pregabalin, zonisamid, lakozamid incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Epilepsi, ilaçlar, ilaçların etkisi.

PSİKİYATRİ İLAÇLARINDA FARMAKOGENETİK

Adı-Soyadı: Yeliz Namiye Özgiray
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2013

ÖZET

Farmakogenetik, ilaç tedavisine alınan yanıtın önceden tahmin edilebilmesi için genetik bilgiyi kullanan yeni bir alandır. İlaç yanıtının bireyler arası değişkenliğine yol açan faktörlerin başında genetik faktörler yer almaktadır. Birçok ilacın etkinliği ve toksisitesindeki bu bireysel farklılıklar; ilaç metabolize eden enzimler, transport proteinleri, reseptörler ve diğer ilaç hedeflerinde görülen genetik polimorfizmlerle ilişkilidir. Günümüzde, psikiyatrik tedaviler deneme-yanılma esasına dayalı olarak uygulanmaktadır ve son yıllarda psikotrop ilaçların sayılarının artmasına rağmen, psikiyatrik bozuklukların tedavilerinde etkinlikleri hala istenen düzeyde değildir. İlaçların metabolizmasından sorumlu enzimlerin çoğu polimorfiktir ve bu polimorfizmlere bağlı olarak enzim etkinliğinin bireyler arası ve toplumlar arası değişkenlik göstermesi, yetersiz ilaç tedavisi ya da ilaçlara bağlı istenmeyen etkilerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla başta ilaç metabolize eden enzimlerde olmak üzere, ilaçların kinetiği ve/veya dinamiğinde rol oynayan gen polimorfizmlerinin aydınlatılması, farmakoterapinin başarısını önemli ölçüde arttıracaktır. Psikiyatrik bozuklukların patogenezinde rol oynayan ve ilaç tedavisine alınan yanıtı etkileyen genler son zamanlarda araştırmaların odağı haline gelmiş ve aday genler ile varyantları tanımlanmıştır. Genetik ve moleküler biyoloji alanındaki araştırmalara dayanan bireye özgü tedavi kavramı, psikofarmakolojinin çözüm bekleyen en önemli konusu haline gelmiştir. Geriye dönük olarak bulgular toplu olarak değerlendirildiğinde de, psikiyatride terapötik doz ayarlanması, yanıt öngörme, advers ilaç reaksiyonlarını azaltma, erken tanı ve kişisel sağlık planlaması bireye özgü tedaviyi daha da destekler yöndedir. Psikiyatrik tedavilerle ilgili farmakogenetik bilgi, bireyin genetik bilgisine göre en yararlı ilacı belirleyerek alınan sonuçları iyileştirecektir. Bu araştırmada psikofarmakogenetikte günümüze kadar elde edilen bilgiler gözden geçirilmiştir.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Anahtar Kelimeler: Bireye özgü tedavi, farmakogenetik, psikiyatri, psikofarmakogenetik, polimorfizm.

KANSER İLAÇLARINDA FARMAKOGENETİK

Adı-Soyadı: Ferda Fırıncıoğulları
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2013

ÖZET

İlaçla tedavide aynı dozda, aynı ilaca bazı hastaların verdikleri yanıtın farklı olması, bazılarında etki görülmezken, bazılarında ise toksisitenin arttığının gözlenmesi bunun altında yatan nedenlerin araştırılması gerekliliğini doğurmuştur. Son yıllarda yapılan çalışmalar, bireyler arası genetik farklılıkların da ilaca yanıt ve toksisite üzerinde önemli oranda etkili olduğunu göstermiştir. Ödevin amacı elimizde var olan bilgiler ışığında, kanser ilaçlarının yanıtına etki eden faktörlerden biri olan ilaç taşıyıcı, ilaç metabolize eden, DNA onarım ve ilaç hedefleriyle ilgili enzimlerdeki genetik polimorfizmin araştırılması, bunların ilaç yanıtına etkisinin ve sonucunda bireyler arasında görülen farklılıkların incelenmesidir. Farmakogenetik; genetik değişiklere; ilacın metabolizasyonundan, taşınmasından ya da aktif hale geçmesinden sorumlu enzim veya proteinleri kodlayan genlerdeki polimorfizmlere bağlı olarak ilaç kinetiğinin ve kişinin ilaçlara karşı verdiği cevabın bireyler arası ve etnik gruplar arasında değişmesi ile uğraşan bir bilim dalıdır. Kanser kemoterapisinin başarı yüzdesinin düşük olması onu tüm dünyada kardiyovasküler hastalıklardan sonra ikinci sırada gelen ölüm nedeni yapmaktadır. Kanser tedavisinde farmakogenetik uygulamaları önemli ve kritiktir. Bireye özgü tedavinin yeri önemlidir. Farmakogenomik çalışmalar, birçok alanda olduğu gibi onkolojide de hızla ilerlemektedir. Farmakogenomik sayesinde daha etkin, daha güvenli ve maliyet etkin tedaviler uygulanabilir. Hastaların tanıları aynı olsa dahi genetik farklılıklarının olduğunu unutmadan seçilmiş vakalara uygun tedavilerle maliyet etkin bireyselleştirilmiş tedavi uygulama şansına sahip olabiliriz. Kanser tedavisinde görülen toksisiteleri minimuma indirirken, ilaçtan beklenen etkiyi de maksimuma çıkarabiliriz.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş tedavi, farmakogenetik, genetik polimorfizm, kanser ilaçları, kanser tedavisi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İSTANBUL'DA ZEHİRLER VE ZEHİRLENME VAKALARI (1846-1917)

Adı-Soyadı: Eyüp Talha Kocacık
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2014

ÖZET

1846 yılından 1917 yılına kadar İstanbul'da kimyasal ya da bitkisel maddelere bağlı olan zehirlenmelerin incelendiği çalışmada Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Gazette Médicale d'Orient'da yer alan zehirlenme vakaları ve zehirlenme konusunda daha önceden yazılmış makaleler taranmıştır. Osmanlı Devleti'nin başkentinde bu dönem içerisinde bilinen zehirli maddelerin neler olduğu, bu maddelere bağlı olarak ortaya çıkan zehirlenme vakalarının sebeplerinin nelere bağlı olduğunu araştırılmıştır. Zehirlenmelere karşı verilen tedaviler üzerinde durulmuştur. Yarım asırdan fazla bir dönemi kapsayan vakalarda hem dönemin sağlık anlayışını hem de tedavide etkin rol alan meslek gruplarının neler olduğu, bu meslek gruplarının denetim mekanizmasının ne şekilde işlediğinin üzerinde durulmuştur. Böylece tıp ve eczacılık tarihine ve zehir bilimi olan toksikoloji biliminin tarihine ışık tutulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İstanbul, Gazette Médicaled'Orient, Osmanlı Devleti, Zehir, Zehirlenme.

İLAÇTA BİOBENZER SORUNU

Adı-Soyadı: Gamze Korkmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Biyolojiklerin eşdeğerlikleri için kullanılan en yaygın terim "biyobenzer"dir. Biyolojik ürünler için ilk aşamada düşünülen "biyojenerik" ya da "jenerik biyobenzer" terimleri kafa karıştırıcı olması nedeniyle kullanılmamaktadır. Yerine biyobenzer, biocomparable, biyokopya, ve follow-on-biologics gibi terimlerin kullanıldığı görülmektedir. Biyolojik ürünleri tanımlarken üretimlerinin canlı organizmalarda ve uzun, komplike bir süreç

gerektirdiğinden bahsedilmişti. Hem bu nedenden dolayı hem de canlı organizmaların doğası gereği mevcut validasyon durumu söz konusu olduğu için biyolojik eşdeğerlerin birbirlerinin tam manasıyla yerine geçmesinden bahsedilememektedir. Aynı üreticinin yaptığı farklı partilerde bile validasyon söz konusu olduğu bildirilmektedir. Bu durum biyobenzerlerin refere ettikleri ürünlerin yerine geçebilirliğinin kanıtlanmasından çok, orijinal ürüne benzerliğinin kanıtlanması için yapılan karşılaştırma temelli testlerle yapılmaktadır. Bunun sonucunda jenerikler için tekrarlanması gerekmeyen faz çalışmalarının biyobenzerler için tekrarlanmasının gerekliliği günümüzde tartışılan en önemli global sorundur.

Endüstri raporları önümüzdeki yıllarda bu ilaç pazarının her yıl ortalama %12-15 oranında büyüyeceğini tahmin etmektedir. 2010 yılında 1.170 milyar TL bütçeye sahip 52.000.000 kutu biyolojik ilaç satılırken, 2011 yılında bu durum %14.74 artarak 1.171 milyar TL'lık 59.963.000 kutu ilacın satımıyla kayıtlara geçmiştir. Biyolojik ürünlerin tedavide daha sık kullanılır hale gelmesi ve bu ürünler için ülkemizde yatırım eksikliğinin bulunması biyolojik ürünleri yatırımcılar için cazip hale getirecektir. Ancak bu ilaçların toksisite profilleri dikkate alınarak farmakovijilans sistemi içinde üretim sonrası planlanacak risk yönetimi sistemleridahilinde takip edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Biobenzer ürün, toksisite.

ZEHİRLENMELERDE KLİNİK YAKLAŞIM VE KULLANILAN İLKYARDIM TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Bülent Taşkan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Zehirlenme vücuda toksik bir maddenin girmesiyle veya toksik olmayan bir maddenin yüksek dozda alınmasıyla vücudun normal fonksiyonlarının bozulmasıdır. Vücudun yaşamsal fonksiyonlarına zarar verebileceğinden vücuda giren her türlü yabancı maddenin toksik olduğu varsayılır.

Zehirlenmelerden sonra kişide çeşitli belirtiler meydana gelir. Bu belirtilerin başında vücutta kızarıklık, döküntü, kaşıntı, vücut ısısının yükselmesi (ateş), solunum sıkın tısı, hızlı ve zayıf

atan nabız, baş ağrısı, kulak çınlaması, halsizlik, kendinden geçme, gelişen bilinç kaybı, şok ve ölümdür.

Zehirlenmelerde zehirlenmeye neden olan maddenin uzaklaştırılması (toksik madde vücuttan ne kadar çabuk uzaklaştırılırsa o kadar az miktarda emilir), hayati fonksiyonların devamının sağlanması, sağlık kuruluşlarının aranması genel ilkyardım kuralları olarak bilinir.

Bu çalışmada zehirlenmenin tanımı, klinik toksikolojinin tarihi, zehirlenen hastaya tedavisi için klinik strateji, zehirlenmelerde kullanılan antidotlar, zehirlenen hastaya destekleyici bakım, özgül zehirlenmelerin olgu örnekleri anlatılmıştır.

Çalışmanın zehirlenme vakalarının tedavisine çözüm getirmeye çalışan herkese fikir verecek bir çalışma olması planlanmıştır. Çalışmanın konusu oldukça geniş olduğu için tedavi yöntemlerinin detaylarına girilmeden genel prensipleri vurgulanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Zehirlenmeler, Klinik Toksikoloji.

GIDA TOKSİKOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Ayşegül Sena Kırpık
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Gıda, yaşam için temel bir öneme sahiptir ve kimyasal bir karışımdır. Gıda bileşenleri ayırt edilebilir 4 kategoridedir. Bunlar; doğal kökenli maddeler, kirletici maddeler, katkı maddeleri ve toksinlerdir. Çoğu gıda raf ömrünün uzatılması, lezzetin düzeltilmesi ve görünümün iyileştirilmesi için işlem görür. Bu yüzden hammaddeden tüketiciye ulaşana kadar çeşitli gıda maddelerine neler olduğunu bilmek önemlidir. Gıda tüketilmesi yaşam için gereklidir. Ayrıca gıda hassasiyeti, alerjisi gibi kişisel hassasiyetler de göz önüne alınmalıdır. Bu amaca yönelik bitirme tezinde; gıda güvenliği, gıda reaksiyonları, gıda katkı maddeleri ve kontaminantları, kanser yapıcı etkenler, katkı maddelerinin sınıflandırılması, katkı mevzuatı örnekleri, Türkiye'deki uygulamalar, dünyada gıda katkı maddelerinin izin süreci, gıda katkı

maddelerine yönelik toksikokinetik çalışmalar, gıda katkı maddelerinin güvenli kullanımı için çalışan uluslararası kuruluşlar, E-kodları konuları incelenmiştir**.**

Anahtar Kelimeler: Gıda toksikolojisi, Gıda katkı maddeleri, Gıda güvenliği, Gıda reaksiyonları, Gıda bileşenleri.

FLORÜR TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Canberk Taşatan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada flor elementinin insan vücudu ve organları üzerine etkileri incelenmiştir. Doğal kaynaklı veya dışarıdan alınan florürür dozlarının bireylerde toksit etkileri detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Konu ile ilgili araştırmaların önemli bir kısmı yüksek doz florürün insanlar üzerindeki etkilerini incelemek üzerinedir. Ayrıca toksisiteye neden olabilecek en düşük florür miktarları araştırılmıştır. İçme sularından, diş macunlarından ve gıda maddelerinden alınan flor miktarları incelenmiştir.

Bu derlemede, florürün toksisitesi detaylı olarak incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Flor, florozis, toksisite.

PARABENLER VE TOKSİSİTELERİ

Adı-Soyadı: Ayşe Dilara Özyılmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Kozmetik ürünlerin, ilaçların ve gıdaların stabilitesini korumak için kullanılan koruyucular, bu ürünlerdeki mikrobiyolojik üremenin engellenmesi ve raf ömürlerinin uzatılması için kullanılmaktadır. Parabenler (Metil-, etil-, propil-, butil- ve benzilparaben) çok geniş çapta kullanılan düşük maliyetli koruyuculardır. Parabenler östrojenik etkili olup petrol türevi kimyasallar grubuna dahildir.

Bu derlemede, metilparaben, sodyum metilparaben, etilparaben, sodyum etilparaben, propilparaben, sodyum propilparaben, butilparaben, benzilparaben, heptilparaben, fenilparaben, nonilparaben, isoamilparaben incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kozmetikler, koruyucular, parabenler.

ENDOKRİN BOZUCULAR

Adı-Soyadı: Ege Kavaklı
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada endokrin bozucular ve vücutta bulunan temel hormonlar kısaca açıklanmış, endokrin bozuculardan poliklorlu bifeniller detaylı olarak incelenmiştir. Poliklorlu bifenillerin tanımı yapılıp, fiziksel, kimyasal özellikleri, endüstride kullanıldığı alanlar, tarihçesi, farmakokinetiği, maruziyet sonucu meydana gelebilecek advers etkiler ile tedavisi incelenmiştir. Poliklorlu bifeniller ile ilgili standartlar ve yönetmelikler belirtilmiş, İzmit/KOCAELİ'de yapılan bir çalışmaya yer verilmiştir.

Endokrin bozucular, endokrin sistem tarafından sentezlenen endojen kimyasalların aktivitelerini bir şekilde taklit ettikleri, blokladıkları ya da değiştirdikleri için özel ilgi konusudurlar. Diğer birçok organın yanında, özellikle üriner sistemi ve tiroid bezlerini etkilemektedirler. Endokrin bozucu kimyasallar östrojen ve androjen reseptörleri ile reaksiyona girip, endojen hormonların agonist ya da antagonistleri olarak etki gösterebilirler. Son on yılda reprodüktif organ anomalileri, testiküler kanser, erkek doğum oranlarında azalma ve semen kalitesinde düşme rapor eden birçok çalışma yayınlanmıştır.

Endokrin bozuculardan olan poliklorlu bifeniller (PCB) çeşitli endüstriyel uygulamalarda yaygın olarak kullanılmışlardır. PCB'ler yaygın olarak elektrikli transformatörlerde, kondansatörlerde, makine yağlarında, yüzey kaplamalarında, boyalarda, yapıştırıcılarda, akışkanlaştırıcılarda, mürekkeplerde kullanılmıştır. Tamamı sentetik olarak elde edilmektedir.

PCB'lere maruziyetin ana nedeni çevrede uzun süre yıkımlanmadan varlıklarını sürdürmelerinden kaynaklanmaktadır. PCB'ler çevresel döngüleri sonucunda gıdalarda birikmekte ve böylelikle insanlar bu bileşiklere maruz kalmaktadır. Ayrıca eski elektrik donanımlarının yanlış bertaraf edilmesi sonucu ve mesleki olarak da maruz kalınabilmektedir. Özellikle hamilelik ve laktasyon dönemlerinde PCB'lere maruz kalan kadınların bebeklerinde çeşitli sağlık sorunları ortaya çıkabilmektedir.

Tüm bu maruziyetlerin önüne geçilebilmesi için eski elektrik donanımları ve bu bileşikleri içeren endüstriyel ürünlerin bertaraf edilmesi belli standartlar ve kontroller çerçevesinde yapılmalıdır. Ayrıca hava, su ve gıdadaki PCB'ler belirli limitlerde olmalı ve kontrolleri belli aralıklarla yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Endokrin bozucular, poliklorlu bifeniller, aroklor, PCB'lerin metabolizması, PCB'nin sağlık üzerine etkisi.

TÜRKİYE'DE ÇOCUKLARDA GÖRÜLEN BİTKİLERLE ZEHİRLENME OLGULARI

Adı-Soyadı: Esra Aysel
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

5 üniversite hastanesi, 2 devlet hastanesinin çocuk acil servislerine ve 1 zehir danışma merkezine belirli bölgelerde 1993- 2009 yılları arasında başvuran zehirlenme olgularından elde ettiğimiz verilerden yola çıkarak bitkisel zehirlenmelerin Türkiye'de bölgeden bölgeye farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Olgular yaş, cinsiyet, zehirlenme ajanı, hastanede yatış süresi, zehirlenme etkeni, etkenin alınış amacı, mortalite oranları, tedavi şekilleri bakımından değerlendirilmiştir. Cinsiyet dağılımları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çocuklarda zehirlenmenin en sık sebebinin farmakolojik ajanlar, ikinci olarak da kostik/korozif maddelerolduğu görülmüştür. Bitkilerle zehirlenmeler bölgeden bölgeye değişmekle beraber sıklıkla ilkbahar aylarında görülmektedir. Mantar zehirlenmeleri ise daha

çok sonbahar aylarında görülmektedir. Bitkilerle zehirlenmeler arasında intihar amaçlı vakaya rastlanmamıştır. Hastalara genelde semptomatik ve ayaktan tedavi uygulanmıştır.

Çocuklarda bitkilerle zehirlenme olguları, ebeveynlerin bilgisizliği ve küçük çocukların yol kenarlarında ya da kendiliğinden yetişen zehirli bitkileri tanımaması nedeniyle meydana gelmektedir. Gerekli eğitimler ve uyarılar o bölge halkına, ilgili bitkiler hakkında ve olası zehirlenmeler hakkında eğitim verilmeli, bilgilendirme yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler:Çocuklarda bitkisel zehirlenmeler, Türkiye, mantar zehirlenmeleri, akut zehirlenme.

TEKSTİLDE KULLANILAN AZO BOYALARIN TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Fatma Dairecioğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Bu projede amaç; kullandığımız tekstillerde kullanılan azo boyaların toksisitesinin incelenmesidir. Bu çalışmada; azo boyaların tarihçesi, kullanıldığı ürünler, tercih sebepleri ve toksisitesinin klinik sonuçları üzerinde durulmuştur. En çok karşılaşılan azo boyalar ve bu boyalar ile yapılan toksisite çalışmaları hakkında kapsamlı bilgiler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Azo boya, toksisite, parafenilendiamin, olgu.

SELEKTİF SEROTONİN GERİALIM İNHİBİTÖRLERİ VE SELEKTİF SEROTONİN GERİALIM İNHİBİTÖRLERİNE BAĞLI KESİLME SENDROMU

Adı-Soyadı: İrem Konuk
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışma; depresyon, obsesif-kompesif bozukluklar, bulimia, anoreksia nervosa, panik bozukluk, anksiyete ve sosyal fobi tedavisinde yaygın olarak reçetelenen selektif serotonin gerialım engelleyicileri (SSRI)ne genel bir bakış ve SSRI'lar ile uzun tedavinin kesilmesini

veya ilacın dozunun azaltılmasını izleyen semptomlara yol açan SSRI kesilme sendromunun klinik özellikleri, karakteristiği ve öz kıyım düşüncesindeki etkisi üzerine bir derlemedir.

Anahtar sözcükler ile yapılan literatür taraması.

Reçetelenme sıklığı en fazla olan SSRI'lar Paroksetin, Sitalopram, sertralin, fluvoksamin, fluoksetin olarak sıralanmaktadır. SSRI'ların yan etkilerinden biri olan SSRI kesilme sendromu; duyusal ve gastrointestinal semptomların beraberinde, baş dönmesi, uyuklama ve uyku bozuklukları gibi somatik semptomları, aynı zamanda anksiyete, iritasyon ve düşük konsantrasyon gibi psikolojik semptomları da içermektedir. Bu kendi kendini sınırlayan semptomlar ; ilacın yeniden verilmesi ile çözümlenmekte ve hastalığa has belirtilerin yeniden kendini göstermesi olarak açıklanamamaktadır.

Olası hastalığı rahatlatmak ve gereksiz terapötik veya diagnostik uygulamalardan kaçılmak için SSRI'ları reçeteleyen tüm doktorlar bu semptomları kavramalıdır. Kesilme sendromu ile ilişkili en uygun yaklaşım ; hastaların bilgilendirilmesi, bunun geçici bir durum olduğunu belirterek onların şüphelerini ve endişelerini tekrar gidermeye çalışılması, orijinal SSRI'ın yeniden verilerek daha da ileride miktarını azaltılması olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Selektif serotonin reuptake inhibitörleri, antidepresanlar, istenmeyen ilaç reaksiyonları, kesilme sendromu, özkıyım davranışları.

PANİK ATAK HASTALIĞINDA KULLANILAN İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Numan Kaplan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Panik bozukluk, son zamanlarda üzerinde bir hayli çalışılmış oldukça önemli bir psikiyatrik bozukluk olarak, trisiklik antidepresanlara ve benzodiazepinlere iyi yanıt vermektedir. Buna ek olarak tedavisinde gösterdiği özellikler nedeniyle anksiyete bozukluklarının tanı ve sınıflandırılmasına katkıda bulunmuştur. Bu yazıda, panik bozukluğun tedavisi tartışılmış ve

bu konudaki güncel ve geçerli bilgiler gözden geçirilmiştir. Bu derlemede essitalopram, fluoksetin, sertralin, imipramin, klonazepam incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Panik bozukluk, antidepresanlar, benzodiazepinler.

ÇEVRESEL KİRLİLİKLERİN TİROİD HORMONUNA ETKİSİ

Adı-Soyadı: Saniye Demir
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2014

ÖZET

Tiroidin tanımı teşhisi ve tedavisinin tarihsel gelişim süreci ve bu süreç içerisinde keşfedilen yeni özellikleri, tiroid cerrahisinin nasıl geliştiği, günümüzde ne tür tekniklerin kullanıldığı anlatıldı.

Tiroid bezinin yapısı ve anotomisi incelenerek, tiroidin fonksiyonu, fonksiyon testleri ve iyotla olan ilişkisi açıklandı.

Tiroid hastalıklarına nedenleri dahilinde başlıklar altında açıklanarak tiroid kanserinden bahsedildi.

Son olarak tiroidin patogenezine değinerek tiroidin yapısını, işleyişini, metabolizmasını, işlevini bozan, değiştiren, tahrip eden toksik ilaçlardan ve çevresel kirliliklerden bahsedilip çevresel kirliliklerin tiroid hormonu üzerindeki toksik etkilerinin neler olduğu anlatıldı.

Anahtar Kelimeler: Tiroid, tiroid bezi, tiroid hastalıkları, çevresel kirlilikler.

DOĞAL KAYNAKLI ÜRÜNLERDEKİ TOKSİK MADDELERİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Aziz Arıgül
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2014

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Bitkisel kaynaklı, hayvansal kaynaklı ve tarımsal kaynaklı ürünler, yapılarında çeşitli doğal toksik maddeler içermektedir ve bunlar belirli koşullarda zehirlenmelere yol açmaktadır. Bitkisel kaynaklı ürünlerdeki doğal toksik maddelerden alkoloitler, glikozitler, uçucu yağlar ve mantarlar örnek olarak gösterilebilir. Hayvansal kaynaklı ürünlerdeki doğal toksik maddeler daha kuvvetli fizyolojik ajanlardır toksik dozlarda alındıklarında ölümle sonuçlanan zehirlenmelere yol açabilmektedirler. Bunlara bazı balıklarda bulunan tetrodotoksin ve midyede bulunan saksitoksin örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca tarımsal kaynaklı ürünlere bulaşan toksik maddelerdeki çeşitli bakteriler, pestisitler ve ağır metaller gibi toksik maddeler önemli zehirlenmelere neden olmaktadırlar.

Bu derlemede, doğal kaynaklı ürünlerin her geçen gün artan tüketimleri nedeniyle karşımıza çıkabilecek toksik maddelerin ve ortaya çıkabilecek zehirlenmelerin araştırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğal kaynaklı ürünler, doğal toksinler, toksik etki.

ŞAPKALI MANTARLARIN TOKSİKOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Velat Özkan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Gülden Z. OMURTAG
Yılı: 2015

ÖZET

İlkbahar ve sonbahar aylarında ormanlarda mevsime özgü değişimler görülür. İşte bu değişimler içinde özel bir yeri olan canlılardan biri de şapkalı mantarlardır. Toprakta, dökülmüş yaprakların arasında, ağaçlarda, su kenarlarında, devrilmiş ağaç kütüklerinin üzerinde, patikaların kenarlarında oluşurlar. Yağan bir yağmurun ardından hemen ortaya çıkarlar. Şapkalı mantarlar, özellikle bahar dönemlerinde doğadan toplanıp yendiklerinde içerdikleri toksik maddeler nedeni ile zehirlenmelere neden olabilirler. Zehirlenmelere sebebiyet vermemesi bakımından şapkalı mantarların seyyar olarak ya da pazarlarda

satılmasının kontrolü halk sağlığı açısından önemlidir. Sağlık bakımından risk taşımaması nedeni ile kültür mantarlarının tüketilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şapkalı mantarlar, Toksisite.

ÇEVRE TOKSİKOLOJİSİ ALANINDA TÜRKİYE'DE YAPILAN DÜZEN VE PLANLAMALAR

Adı-Soyadı: Fatma ÇÖLLÜ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Çevre kirliliğinin önemli bir bölümü insan faaliyetlerine bağlı olarak meydana gelmektedir. Geçmişte daha çok endüstriyel alanların çevresinde görülen kirlilik problemi günümüzde küresel ölçekte yaşanan bir çevresel problem haline gelmiştir.

Çevre kirliliğini su ve hava kirliliği olarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Hava ve su kirleticileri hem doğal hem de insan kaynaklı olabilir. Doğal kaynaklı kirlilik, zaman zaman endişe verici boyutlarda olmasına rağmen, insanların etkinlikleri dolayısıyla meydana getirilen çevre kirliliği daha yaygındır.

Çevre kirliliğinin küresel bir problem haline gelmesiyle, çevre kirliliğinden kaynaklı hastalıklar ve bu kirlilik yoluyla bulaşan salgınlar gittikçe artmış, bunlarla birlikte kronik hastalık oluşumlarına sebep olmuşlardır.

Çevre kirliliğini tarihsel gelişimi, insan sağlığı üzerine etkisi, önleme faaliyetleri ve geri dönüşüm çalışmalarıyla ele aldığımız tezimizde; çevre kirliliği ve toksikolojinin canlılar üzerindeki etkisi aydınlatılmaya çalışılmıştır. Küresel bir problem haline gelmiş çevre kirliliği, öncesi ve sonrası şeklinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre Toksikolojisi, Çevre Kirliliği.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TÜRKİYE'DE GIDA MADDELERİNE YÖNELİK KALİTE VE GÜVENLİLİK KRİTERLERİNİN TOKSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Eda ÖZTÜRK
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Gıda güvenliliğinin sağlanması, halk sağlığının korunması ve gıda üretimi için yaşamsal öneme sahip bir konudur. Gıdalarda bulunan tehlikeli kimyasallar çok çeşitlidir ve bunlar gıdaya ve yeme üretim, işleme, taşıma, hazırlama ve tüketim aşamalarının herhangi bir noktasında buluşabilir. Son yıllarda, bitki koruma ürünlerinin kalıntıları, doğal toksik maddeler (mikotoksinler, bitki toksinleri vb.), işleme sırasında oluşan toksinler (akrilamid, heterosiklik aromatik aminler, furanlar vb.), gıda alerjenleri, ağır metaller (kurşun, arsenik, cıva, kadminyum vb.), endüstriyel kimyasallar (dioksinler, benzen, perklorat vb.), ambalaj materyallerinden geçen maddeler ve hile amaçlı katılan maddeler (melamin vb.) gibi gıda güvenliğini tehdit eden kimyasallar medyanın odağı olmuştur.

Gıda zincirinde zararlı kimyasalların gıdaya geçişi hiçbir zaman tümüyle engellenemeyecektir. Bu nedenle bulaşı kaynağının bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Ürünlerin izlenebilmesi gıda güvenliğinin sağlanmasında çok önemli bir araçtır. İzlenebilirlik sistemleri bulaşı olan ürünün orijini hakkında bilgi sağlayarak gıda güvenliğine önemli katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler:Gıda maddeleri, kalite, güvenlik

TÜRKİYE'DEKİ ZEHİRLENME OLGULARININ GERİYE DÖNÜK ANALİZİ

Adı-Soyadı: Gamze KARKACIER
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Semra ŞARDAŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Zehirlenme, vücuda toksik bir maddenin girmesiyle veya herhangi bir kimyasal bileşiğin yüksek dozda vücuda alınmasıyla vücudun normal fonksiyonlarının bozulmasıdır. Yabancı

maddeler, vücudun yaşamsal fonksiyonlarına zarar verebileceği her zaman göz önünde bulundurulmalıdır.

Akut zehirlenmeler; kazayla, intihar amacıyla, kimyasal savaş sırasında ya da terör olayları şeklinde meydana gelebilirler. Zehrin değil hastanın tedavi edilmesi gerektiği ve tüm zehirlerin adli olgular olduğu unutulmamalıdır. Klinik olarak hiçbir belirti göstermeseler bile her zehirlenme olgusu yaşamı tehdit etme potansiyeline sahip bir durum olarak kabul edilmelidir.

Zehirlenmelerden sonra kişide çeşitli belirtiler meydana gelir. Bu belirtiler vücutta kızarıklık, döküntü, kaşıntı, vücut ısısının yükselmesi (ateş), baş ağrısı, halsizlik, kulak çınlaması gibi hafif seyredebileceği gibi; solunum sıkıntısı, hızlı veya yavaş atan nabız, kendinden geçme, bilinç kaybı, şok ve ölüme kadar gidebilir. Zehirlenmelerin çoğunun tek etkenle gerçekleşmesi, ayrıca kazara alımların özellikle 0-6 yaş grubu çocuklarda görülmesi, bu grup hastalarda sadece uygun tedavi yaklaşımının değil, aynı zamanda koruyucu önlemlerin de gerekliliğini gündeme getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Zehirlenme, Akut zehirlenmeler

PARASETAMOL TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Ecem Fidan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Türkan YURDUN
Yılı: 2015

ÖZET

Bu çalışmada ağrı kavramı ve ağrının sınıflandırılmasıyla analjezikler ve gruplarından kısaca bahsedilmiş, analjezikler içinden parasetamol detaylı olarak incelenmiştir. Parasetamolün yapısı, fiziksel, kimyasal özellikleri, farmakoloji, farmakodinamiği, farmakokinetiği, dozları ve uyarıları, ilaç etkileşimleri, müstahzarları belirtilmiştir. Parasetamol toksisitesi, tanı ve tedavisi incelenerek olgu çalışmalarına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Analjezikler, parasetamol, parasetamol toksisitesi, hepatoksisite, özkıyım.

KALP İLAÇLARININ TOKSİKOLOJİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Öznur Gülertürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2015

ÖZET

Kalp hastalıkları hakkında bilgi verilip, genel belirtilerinden bahsedilerek kalp hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçlar sınıflandırıldı. Kalp hastalıklarında en çok tercih edilen farmakolojik gruplardan biri olan β- bloker grubu ilaçların üzerinde durularak, tarihsel gelişimi ve sınıflandırılmasından bahsedildi.

β-bloker grubu ilaçların farmakolojik özellikleri, farmakokinetik özellikleri, yan etkileri, ilaç etkileşimleri ve kesilme ve rebound olayı anlatıldı. β-blokerlerin kullanıldığı endikasyonlara ve kullanım amaçlarına değinilerek, ülkemizde kullanılan β-bloker grubu ilaçların isimleri, müstahzarları ve dozları verildi, kimyasal formülleri gösterildi.

β-bloker grubu ilaçlarla zehirlenme belirtilerinin neler olduğu anlatılıp tedavisi hakkında bilgi verildi. Zehirlenmelerle ilgili derlemelere ve olgulara yer verildi.

Anahtar Kelimeler: Kalp Hastalıkları, kalp İlaçları, β-bloker, β-bloker Zehirlenmeleri, zehirlenme olguları.

AMİTRİPTİLİN TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Hatun Tuğba Aytekin
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Türkan YURDUN
Yılı: 2015

ÖZET

Depresyon hastalığının ne olduğu, hastalığın gelişimi, hastada hangi belirti ve bulgularla depresyon tanısının koyulabileceği, tedavisinin genel ilkeleri, bırakma sendromunun ne şekilde ortaya çıktığı ve belirtilerinin neler olduğu anlatıldı.

Depresyon tedavisinde kullanılan antidepresan ilaç gruplarından bahsedildi. Etki mekanizmaları, farmakokinetik özellikleri, farmakolojik özellikleri, tedavide kullanılışları ve oluşturabilecekleri muhtemel yan etkiler anlatıldı.

Trisiklik antidepresan grubundan olan amitriptilin, formülüyle birlikte verildi. Fizikokimyasal özellikleri, farmakokinetiği, kullanım alanları, yan etkilerinden bahsedildi.

Amitriptilinin toksik etki oluşturma potansiyeli ve bu etkiyi oluşturan amitriptilin dozu, oluşan bu toksik etkilerin neler olduğu ve bunun sonucunda görülen belirtiler ve bulguların yanında tedavinin nasıl yapılacağı anlatıldı. Zehirlenme olgu örnekleri verildi.

Anahtar Kelimeler: Amitriptilin, toksisite.

VARFARİN TOKSİSİTESİ

Adı-Soyadı: Tuğba Nur Aydem
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr. Türkan YURDUN
Yılı: 2015

ÖZET

Pıhtılaşma hakkında bilgi verilip, mekanizması anlatıldı. Genel anlamda antitrombotik ilaçlar ve sınıflandırılmasından bahsedilip, varfarinin tarihsel süreci üzerinde kısaca duruldu.

Antikoagülan ilaçların özellikle oral antikoagülanlardan varfarinin farmakokinetik ve farmakolojik özellikleri açıklandı. Endikasyonları, kontrendikasyonları, yan etkileri, ilaç etkileşimi, kullanım şekli ve dozları hakkında bilgi verilip, kimyasal formülleri gösterildi.

Ödev çalışmasında varfarinin yüksek doz alımıyla ortaya çıkan toksik etkileri, belirtileri anlatıldı. Bu toksik etkinin tedavi seyrine yer verildi. Zehirlenme olgularından örneklere yer verildi.

Anahtar Kelimeler: Koagülasyon, oral antikoagülanlar, varfarin, zehirlenme olguları

SOLUNUM SİSTEMİ ÜZERİNE TOKSİK ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Simge Ünel
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2015

ÖZET

Solunum sistemi, bir organizmada solunum işlemi için kullanılan spesifik organ ve yapıları kapsayan biyolojik bir sistemdir. Solunum sistemi organizma ile çevre arasındaki oksijen ve karbondioksit alımı ve değişimine katılır. Normal şartlar altında solunum sisteminin işleyişi kendiliğinden, sessiz, ağrısız ve kolaylıkla gerçekleşir. Fakat çok eski çağlardan beri olduğu gibi günümüzde de çeşitli toksikanlar ile solunum sisteminin sağlığı tehdit edilmektedir. Çalışmamızda solunum sistemine zarar veren solunum toksikanları hakkında bilgi verilmiştir. Zehir olarak adlandırılan bu maddeler inhalasyon yoluyla vücuda girdikten sonra birçok organ ve sisteme zarar verebilirler. Solunum sistemi üzerindeki etkileri akut ve kronik hasarlar olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada solunum sistemi ile toksisite arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Kimyasal maddelerin akciğer hasarını gerçekleştirmelerindeki toksik etki patogenezi ile ilgili bilgiler verilmiştir. Toksikanların etkilerinin incelenmesinde kullanılan çalışmalar çeşitli *in vitro* çalışmalar, hayvan ve insan çalışmalarıdır. Bu çalışmada ulusal ve uluslararası veri tabanları incelenmiş ve toksikanların etkilerinin incelenmesinde kullanılan çalışmalardan en çok kullanılanlar üzerine genel bir derleme yapılmış olup, nasıl yapıldıklarıyla ilgili genel bilgiler verilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Solunum sistemi, Solunum toksikanları, Akut ve kronik hasar, Toksik etki patogenezi, Toksikanların etkilerinin incelenmesinde kullanılan çalışmalar.

İMMÜN SİSTEM ÜZERİNE TOKSİK ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Melis Can
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2015

ÖZET

İmmunotoksikoloji; ilaçlara, çevresel kimyasallara ve biyolojik materyallere mesleki, kazara veya terapötik maruziyetin immun sistem üzerine advers etkilerini inceleyen bir dal olarak kolayca tanımlanabilir. Hayvanlar ve insanlarla yapılan çalışmalar göstermiştir ki immun sistem kimyasallar için potansiyel bir hedef organdır ve bu sistem morbidite hatta mortalite ile ilişkili olabilir.

Regülatör ajanların tanımlanmasıyla immun sistemin kimyasallar ve ilaçlar için önemli bir o kadar da hassas bir hedef olduğu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle ilaca bağlı toksisite ve immunotoksikoloji, toksikolojinin büyüyen bir alt disiplinidir.

Bu çalışmada 20. ve 21. yüzyılda immun sistem üzerine toksik etkileri olan veya olduğu düşünülen kimyasallar, etki mekanizmaları ve toksik sonuçları üzerine yapılan çalışmalara ve yayınlara yer verilmesi amaçlanmıştır. Bunun için önce immun sistem tanımlanmış, daha sonra immunomodülasyona, hipersensitivite veya otoimmuniteye yol açan ksenobiyotikler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: immunotoksikoloji, ksenobiyotikler, toksisite, hipersensitivite, otoimmunite.

KSENOBİYOTİKLERİN DERİ ÜZERİNE TOKSİK ETKİLERİN ARAŞTIRILMASI

Adı-Soyadı: Burçak Yıldızçelik
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2015

ÖZET

Deri ksenobiyotiklerin toksik etki gösterdiği, advers ilaç reaksiyonlarının yaşandığı en önemli hedeflerden biridir.Ksenobiyotiklerin deri ve mukoz membranlar üzerine gösterdiği istenmeyen zararlı etkileri kutanöz ilaç reaksiyonu ya da ilaç erüpsiyonu olarak adlandırılır.Bu reaksiyonlar basit bir kızarıklıktan, hayatı tehlikeye sokacak ciddi etkilere kadar geniş yelpazededir.Ekzamatöz reaksiyonlar, ürtiker ve vaskülit en sık karşılaşılan advers kutanöz ilaç reaksiyolarıdır. Kutanöz reaksiyonların %2'si ciddi ve ölümcül olabilir.Patolojik mekanizması immünolojik ve non immünolojik olabilir.Temel risk faktörleri immünsupresyon, otoimmünite ve HLA allellerinin bulunmasıdır.Özellikle kutanöz reaksiyonlara neden olan ilaçlar,non steriodal anti inflamatuar ilaçlar, antibiyotikler, antikonvülsan ilaçlar, antineoplastik ilaçlar ve allopurinol'dur.Bu çalışmada ulusal ve uluslararası güncel veritabanları incelenmiş, deri yapısı, fonksiyonları, başlıca deri lezyonları ile kutanöz ilaç reaksiyonlarının oluş şekli, epidemiyolojisi,başlıca kutanöz ilaç reaksiyonları ve bu reaksiyonlardan sorumlu ksenobiyotikler araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kutanöz, Ksenobiyotik, İlaç advers reaksiyonu, Erüpsiyon, Toksik etki.

İLAÇ KULLANIMINA BAĞLI GELİŞEN TERATOJENİTE

Adı-Soyadı: Simge Alp
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Ayfer BECEREN
Yılı: 2015

ÖZET

Gebelik döneminde kronik veya akut olarak gelişebilecek çeşitli hastalıklar nedeniyle ilaç alınması gerekebilir. Hamilelik nedeniyle oluşan veya annede önceden var olan diyabet, hipertansiyon, epilepsi, çeşitli enfeksiyonlar, psikiyatrik bozukluklar, gastrointestinal bozukluklar gibi durumlar annenin ilaç kullanmasını gerektirmektedir. Tedavi amacı ile kullanılması gereken ilaçlar gebelik döneminin hangi trimesterde olduğu ve ilaç kategorisinin fetüse olan etkisi dikkate alınarak seçilmelidir. Ayrıca ilacın plasental geçişi de ilaç seçiminde önemli bir kriterdir. Aksi takdirde plasenta aracılığı ile alınan ilaç anneden fetüse geçerek çeşitli anomalilere veya abortusa neden olabilir. Teratojenik etki olarak fetüs üzerinde konjenital malformasyonlar, oral yarıklar, nöral tüp defektleri, kol bacak anomalileri, iskelet anomalileri, ventriküler septal defektler, üreme sisteminde oluşabilecek anomaliler gibi durumlar gözlenebilir. İlaçların teratojenitesini araştıran FDA (Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi) A, B, C, D ve X şeklinde kategorilendirme sistemi oluşturmuştur. Burada X kategorisi gebelikte kullanımı ile teratojenik etki gösteren ilaçları temsil etmektedir, bu nedenle gebelik süresince kesinlikle kullanılmamalıdır. Hormonal tedavide kullanılan ilaç grupları, antikonvülsanlar, antineoplastikler, dietilstilbestrol, etretinat, izotretinoin, talidomid, varfarin, lityum, antihiperlipidemikler, sedatif hipnotik grubu çeşitli ilaçlar gebelik döneminde kullanımı ile teratojenik etki gösterecektir. Hamilelik döneminde ilaç seçimi ilaçların yarar/risk dengesi göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: FDA, teratojenite, X kategorisi, malformasyon, plasental geçiş.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

FARMAKOGNOZİ ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Doç.Dr.Leyla Bitiş (Anabilim Dalı Başkanı)
Doç.Dr.Sevda Süzgeç Selçuk
Arş.Gör.Ali Şen
Arş.Gör.Turgut Taşkın

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

BAĞIŞIKLIK SİSTEMİ ÜZERİNE ETKİLİ BİTKİLER

Adı-Soyadı: Rüveyda AYDIN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2010

ÖZET

Bağışıklık sistemi üzerinde etkisi olan bitkiler hakkında yapılan bu derleme çalışmasında; ilk olarak bağışıklık sistemi kısaca tanımlanmış , sonrasında halk arasında bağışıklık sistemi üzerinde iyileştirici etkisi olduğu söylenen bitkiler verilmiştir. Son kısımda ise yapılan literatür taramasına göre; dünya genelinde bu amaçla kullanılan ve üzerinde çalışma yapılanbazı bitkilerden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İmmünomodulatörbitkiler, interlökin, immunoglobülin, sitokin.

MUŞMULA (*MESPILUS GERMANICA* L.) BİTKİSİNİN MEYVE VE ÇEKİRDEĞİNDE ANTİOKSİDAN AKTİVİTE İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Mustafa TAŞKESEN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2010

ÖZET

Muşmula (*Mespilus germanica* L.) bitkisinin olgunlaşmış meyve ve bu meyvelerden elde edilmiş çekirdeklerinde antioksidan etkilerin taranması amacıyla yapılan bu çalışmada ; halk arasında meyvesi yaygın olarak kullanılan bitkilerin başında gelen muşmula meyve ve çekirdekleri materyal olarak kullanılmıştır. Meyve ve çekirdekten elde edilen metanol ekstrelerinin antioksidan aktiviteleri incelenmiştir.

İstanbul'da bir semt pazarından alınan meyveler; çekirdekleri ayıklandıktan sonra meyve ve çekirdekleri ayrı ayrı kurutulup toz haline getirilip metil alkol kullanılarak ekstreler elde edilmiştir. Ekstrelerin serbest radikal süpürücü etkileri Blois (1958) yöntemi ile tayin

edilmiştir. Elde edilen sonuçlar kontrol olarak kullanılan Bütilhidroksi toluen (BHT) ve askorbik asidin (Vitamin C) antioksidan etkileri ile karşılaştırılmıştır.

Analizler sonucunda serbest radikalin % 50 sini inhibe edecek antioksidan madde konsantrasyonu (EC_{50}) değerlerine göre sıralama aşağıda gösterildiği gibidir.

Muşmula meyvesi > BHT > muşmula çekirdeği > askorbik asit

EC_{50} değerinin küçük olması, yüksek antioksidan aktivite anlamına geldiğinden antioksidan aktivitelerine göre sıralama aşağıda gösterildiği gibidir.

Muşmula meyvesi > BHT > muşmula çekirdeği > askorbik asit.

Bu sonuçlara göre muşmula çekirdeğinin antioksidan kapasitesi meyveye göre daha yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Muşmula (*Mespilus germanica* L.) ,antioksidan aktivite , DPPH .

PETROSELINUM CRISPUM MILLER (MAYDANOZ), *ERUCA SATIVA* MILLER (ROKA) V E *LEPIDIUM SATIVUM* L (TERE) BİTKİLERİNİN ANTİOKSİDAN ETKİ YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Murat Şahin
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2010

ÖZET

Günlük hayatta çokça tüketilen bitkilerin antioksidan etkileri açısından taranması amacıyla yapılan bu çalışmada, *Petroselinum crispum* (maydanoz), Eruca sativa (roka) ve Lepidium sativum (tere) bitkilerinin kurutulmuş toprak üstü kısımlarından hazırlanan ekstrelerin antioksidan etkileri incelenmiştir.

İstanbul semt pazarından temin edilen maydanoz, roka ve tere gölgede kurutulmuştur. Kurutulmuş droglar oda ısısında MeOH ile tüketilmiştir (150 ml x 5 gün). Elde edilen her bir ekstrenin antioksidan etkisi in vitro olarak incelenmiş ve serbest radikal süpürücü etkileri DPPH yöntemi ile tayin edilmiştir. Ayrıca sinerjist etki araştırması için de karışımların antioksidan etkilerine bakılmıştır.

Sonuçlar sentetik antioksidan olan BHT (Butillenmiş Hidroksi Toluen) ile kıyaslandı. Sonuçlara bakıldığında standartın ve ekstrelerin antioksidan aktiviteleri yönünden sıralama şu şekilde olur.

BHT> Lepidium sativum > Petroselinum crispum > Eruca sativa

Anahtar Kelimeler: *Petroselinum crispum* (maydanoz), *Eruca sativa* (roka), *Lepidium sativum* (tere), Serbest Radikal , Antioksidan, DPPH.

ÇAY (*CAMELLIA SINENSIS*)

Adı-Soyadı: Fatma GEZMİŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Çay, *Camellia sinensis* bitkisinin kurutulmuş yapraklarından demlenerek yapılır. Dünyada sudan sonra en fazla tüketilen içecektir. Türkiye'de çay tarımı sadece yetmiş yıldır yapılmasına rağmen, çay içmek Türk halkının genel bir alışkanlığı haline gelmiştir. Bu derleme çalışmasında; çayın dünyadaki ve Türkiye'deki tarihçesi, tarımı, botanik özellikleri, çeşitleri, kimyasal bileşenleri, fabrika üretim safhaları ve son olarak da farmakolojik etkilerinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çay, yeşil çay, *Camellia sinensis*, *Thea sinensis*, kateşinler, epigallokateşin-3-gallat, teanin

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

DIABETES MELLITUS VE *GALEGA OFFICIN*

Adı-Soyadı: İbrahim TOPAÇ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Bu çalışmada; şeker hastalığının tarihçesi, etki mekanizması, tedavi şekilleri ve diğer hastalıklarla ilişkisi araştırıldı. Tip 2 diabet üzerinde özellikle duruldu . *Galega officinalis* (Keçisedefotu) bitkisi hakkında yapılan kimyasal, botanik, farmakolojik ve toksikolojik incelemeler ile ilgili literatür taramaları yapıldı. Bitki ve içinde bulunduğu familya alt – familyalarını da kapsayacak şekilde tanıtıldı. Bitkinin içerdiği bir etken maddeden sentezlenen metforminin geçmişi ve klinikte kullanımı hakkında bilgi verildi.

Anahtar Kelimeler: *Galega officinalis*, Metformin, Diabet, Şeker Hastalığı

SERBEST ECZACILARIN BİTKİSEL İLACA BAKIŞI

Adı-Soyadı: Elif YAVUZ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2011

ÖZET

Bu araştırma iki çalışmadan oluşturmaktadır . İlk çalışmanın amacı; İstanbul genelinde bulunan serbest eczacıların, bitkisel ilacın yan etkileri,etkileşimleri, denetimleri hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğunun ve bitkisel ilaca karşı genel tutumunun değerlendirilmesidir. Diğer çalışmanın amacı ise; İstanbul genelinde ve İstanbul'daki çeşitli ilçelerde en çok satılan bitkisel ilacın ve bitkisel ilaç talebinin en çok alındığı endikasyonun saptanmasıdır.

Bu araştırmada uygulanan ilk çalışmada, araştırmacının hazırladığı bir anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS (14.0) programında istatistiksel olarak değerlendirilmiştir. İkinci çalışmada, elde edilen veriler Excel (2007) programında değerlendirilerek grafik şeklinde düzenlenmiştir.

Araştırma, İstanbul ili genelinde Kasım 2010 ve Nisan 2011 tarihleri arasında yürütülmüştür. Anket 50 kişiye uygulanmıştır, bunun %54'ünü kadın eczacılar ve %46'sını erkek eczacılar oluşturmaktadır.

Uygulanan anket sonucunda savunulan hipotez doğrulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitki, Bitkisel İlaç, Eczacı, Yan Etki, Etkileşim

LABIATAE FAMİLYASINDAN ÇAY OLARAK KULLANILAN BİTKİLER

Adı-Soyadı: Elif YAŞAR
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2012

ÖZET

Halk arasında çay olarak kullanılan bitkiler üzerinde yapılan bu derleme çalışmasında; içerdikleri yüksek orandaki uçucu yağlarından dolayı toplumda yaygın kullanımı olan Labiatae familyasına ait bitkiler ele alınmıştır.

Öncelikle Labiatae familyası kısaca tanıtılmış, ardından tıbbi çay tanımı yapılarak hazırlanışı ve kullanım talimatlarından bahsedilmiştir. Labiatae familyasından çay olarak kullanılan 25 bitkinin sırasıyla botanik özellikleri, yayılışları ,kimyasal içerikleri ve kullanışları hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Labiatae, aromatik bitki, tıbbi çay, uçucu yağ

ORIGANUM VULGARE SUBSP. *VULGARE* L. VE *ORIGANUM BARGYLI* MOUTERDE BİTKİLERİNİN ANTİOKSİDAN AKTİVİTELERİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Taha AKYOL
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2012

ÖZET

Bu çalışma *Origanum bargyli* Mouterde, *Origanum vulgare* subsp. *vulgare* L. bitkilerinin antioksidan aktivitelerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Bu amaçla, bitkilerin metanol çözücüsü kullanılarak ekstraksiyonları yapıldı. Her bir ekstraktın Folin – Ciocalteu ayıracı ile toplam fenolik madde içeriği ve DPPH serbest radikali giderme aktivitesi incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar askorbik asit ve BHT standart maddeleriyle kıyaslanarak değerlendirilmiştir.

Toplam fenolik madde tayini sonucunda, çalışılan*Origanum* türlerinin toplam fenolik madde miktarlarının gallik asit eşdeğeri olarak 260-280 mg/g aralığında değiştiği belirlendi. Toplam fenolik madde miktarı *Origanum vulgare*subsp.*vulgare* ekstraktında daha yüksek tespit edildi.

Origanum bargyli bitkisinin metanol ekstraktının DPPH serbest radikali giderme aktivitesi *Origanum vulgare* subsp. *vulgare* ekstraktından daha yüksek olduğu saptandı.

Anahtar Kelimeler: *Origanum bargyli*, *Origanum vulgare* subsp. *vulgare*, DPPH, Total fenolik madde.

ÇEŞİTLİ TAHATSIZLIKLARDA KULLANILAN FİTOTERAPOTİKLER

Adı-Soyadı: Ayşe Nur CAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2012

ÖZET

Bitkilerin hastalıkların tedavisi ve hastalıklardan korunmak amacıyla kullanılması insanlık tarihi ile başlamıştır. Son yıllarda Avrupa ülkelerinde ve tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de giderek yaygınlaşmaktadır.

Bu çalışmada, çeşitli rahatsızlıklarda kullanılan fitoterapötiklere örnek olarak; solunum yolları rahatsızlıklarında *Thymus vulgaris*, kalp, damar ve dolaşım rahatsızlıklarında *Crataegus monogyna-C.laevigata,* sinir sistemi rahatsızlıklarında *Hypericum perforatum,* sindirim sistemi rahatsızlıklarında *Cassia acutifolia-C.angustifolia*, üriner sistem rahatsızlıklarında *Urtica dioica,* jinekolojik rahatsızlıklarda *Vitex agnus castus,* dermatolojik rahatsızlıklarda *Hamemelis virginiana* karaciğer ve safra rahatsızlıklarında *Cynara scolymus*, immun sistem rahatsızlıklarında *Echinacea purpurea* ve geriatride *Ginkgo biloba* bitkileri seçilmiştir.

Çalışmamızda yukarıda adı geçen bitkilerin yayılışı, kullanılan kısımları, bileşimi, etki ve kullanılışı, yan etkileri, ilaç etkileşimleri, dozajı, kullanılış şekilleri ve üzerinde yapılan farmakolojik çalışmalarla ilgili literatür bilgileri taranarak derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fitoterapötik, *Thymus vulgaris*, *Hypericum perforatum*, *Cynara scolymus*

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HUMULUS LUPULUS

Adı-Soyadı: Esma ÜSTÜNTEPE
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2012

ÖZET

Humulus lupulus (Cannabinaceae), bira endüstrisinde ham madde olarak yaygın kullanımıyla dünyaca bilinir. Çok yıllık, tırmanıcı, dioik ve otsu bir bitkidir. Drog olarak dişi çiçekleri durumları (Lupuli strobulus, Lupuli grandulae) kullanılır.

Şerbetçiotu preparatları özellikle uyku bozukluklarının tedavisinde sedatif olarak ve gastrik fonksiyonları aktifleştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Şerbetçiotunun *in vitro* ve/veya *in vivo* araştırmalarda desteklenen midevi, antibakteriyel ve antifungal etkileri de bulunmaktadır. Son yıllarda prenilkalkonlar biyolojik etkilerinden dolayı fazla ilgi görmüştür. Özellikle, 8-prenilnaringenin şimdiye kadar izole edilen en güçlü fitoöstrojenlerden biri olarak kabul edilirken, ksantohumol *in vitro* deneylerde kanser kemopreventif aktivite göstermiştir.

Bu çalışmada, *Humulus lupulus*'un tarihsel gelişimi, botanik özellikleri, fitokimyası, etki ve kullanışı, yan etkileri ve toksisitesi, ilaç etkileşimleri ve farmakolojik özellikleri hakkında bilgi verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Humulus lupulus*,Lupuli grandulae,Şerbetçiotu

İSTANBUL'UN BEŞ FARKLI SEMTİNDE BULUNAN AKTARLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Kadir ÖĞÜR
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2013

ÖZET

Bu araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; İstanbul ilinin beş semtinde (Kadıköy, Üsküdar, Ümraniye, Eyüp, Fatih) ve Mısır Çarşısında bulunan aktar ve doğal ürün satan mağaza sahiplerinin, sattıkları bitkilerin yan etkileri, etkileşimleri; bitkisel tedavinin yeterli olup olmadığı , bitkilerin sağlıktaki genel durumu hakkındaki bilgileri ve kendilerinin

eğitim durumu değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise, İstanbul ilinin beş ilçesinde ve Mısır Çarşısında en çok satılan bitki ve bitki talebinin en çok alındığı endikasyon saptanmıştır.

Bu araştırmanın ilk bölümünde araştırmacının hazırladığı anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler Excel (2007) programında tablolar halinde istatiksel olarak değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise elde edilen veriler Excel (2007) programında değerlendirilerek grafik halinde düzenlenmiştir.

Araştırma İstanbul ilinin beş ilçesinde ve Mısır Çarşısında Ekim 2012 ve Şubat 2013 tarihleri arasında yürütülmüştür. Anket 20 kişiye uygulanmıştır. Bu kişilerin %90 'ını erkek aktarlar, %10 'unu kadın aktarlar oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bitki, Endikasyon ,Aktar,Yan etki , Etkileşim

PHLOMIS PUNGENS BİTKİSİNİN ANTİOKSİDAN AKTİVİTESİNİN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: İbrahim HARMANKAYA
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2013

ÖZET

Bu çalışmanın amacı , *Phlomis pungens* bitkisinin toprak üstü kısımlarından hazırlanan metanol ektresinin antioksidan aktivitesini değerlendirmektir.
Phlomis pungens bitkisi, Turgut Taşkın tarafından Ankara –Beynamdan Temmuz 2012 tarihinde toplandı ve Prof.Dr.Ertan Tuzlacı tarafından teşhis edildi.Toplanan tür Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbaryumunda saklanmaktadır. (MARE NO: 14852)
Bitkinin topraküstü kısımları metanol ile oda sıcaklığında renksiz oluncaya kadar maserasyon işlemine bırakıldı. *Phlomis pungens* ekstresinin antioksidan kapasitesi; DPPH ve ABTS katyon radikallarini süpürme yöntemi ile ve toplam fenolik madde miktarı Folin-Ciocalteu yöntemi ile incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar askorbik asit ve BHT standart maddeleriyle kıyaslanarak değerlendirilmiştir.

Toplam fenolik madde tayini sonucunda *Phlomis pungens* bitkisinin toplam fenolik madde miktarının gallik asit eşdeğeri olarak 30 mg/g olduğu belirlendi.Bitki ekstresi ve standartların DPPH radikalini, ABTS katyon radikalinden daha iyi süpürücü aktivitesi olduğu tespit edildi. Ancak bitki ekstresinin serbest radikal süpürücü aktivitesi standartlarla kıyaslandığında düşük bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan aktivite , ABTS, DPPH ,Fenolik madde , *Phlomis pungens*

ANTIAGING KREMLERİN FORMULASYONUNA GİREN BİTKİLERİN KİMYASAL BİLEŞİMİ

Adı-Soyadı: Rümeysa YÜCER
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2013

ÖZET

Son dönemlerde antiaging ürünlere olan ilginin artması ile bu ürünlerin tüketimi artmıştır. Bunun sonucu olarak da bu ürünlerin bileşimine giren çeşitli etken maddelerin etkinliği ve güvenliği tartışma konusu olmuştur.Toplumda genel olarak bitkilere karşı "daha güvenli" algısı mevcuttur.Bu yüzden firmalar da ticari ürünlerinde bu tür kaynaklara yer vermektedir.

Bu çalışma formulasyona giren bitkisel ürünlerin kimyasal bileşimini ortaya çıkarmak için yapılmıştır.

Öncelikle Rx Media Pharma 2012'deki kozmetikler başlığı altındaki "cilt bakım ürünleri" ve onun da alt başlığı olan "yüz için antiaging ürünler" tarandı.

Formulasyonlardaki bitkisel bileşenler belirlendi.Çok fazla ürün çeşidi ve bitki olduğu için tüm kozmesötik dozaj şekillerinin yerine sadece kremlerin ele alınmasına karar verildi. 200 farklı ticari antiaging kremde bitkisel içerik görüldü.Bu kremlerin içeriğine katılan 186 farklı bitkisel kaynak ortaya çıkarıldı. Bu çalışmada saptanan 186 bitkinin kimyasal içeriği araştırılmış ve ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel kozmetik ürün, antiaging krem

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

KALP-DAMAR RAHATSIZLIKLARINDA KULLANILAN BİTKİLER

Adı-Soyadı: Azade KARAKUŞ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2013

ÖZET

Araştırmamızda, hayati önem taşıyan ve çağımızın önemli rahatsızlıklarından biri olan kalp-damar rahatsızlıklarında sıklıkla kullanılan fitoterapötikler ele alınmıştır. Kalp–damar rahatsızlıklarında kullanılan bazı bitkilerin tedavi veya korunma amaçlı kullanımına yönelik yapılan araştırmalar üzerinde durulmuş, bu alanda fitoterapinin doğru ve yerinde kullanımını artırmaya yönelik bilgiler verilmiştir. Çalışmada kalp–damar rahatsızlıklarında sıklıkla kullanılan *Allium sativum, Melissa officinalis, Viscum album, Ammi visnaga, Rosmarinus officinalis, Melilotus officinalis, Fagopyrum esculentum, Aesculus hippocastanum, Crataegus monogyna* olmak üzere 9 bitki ele alınmış ve bu bitkilerin kullanımına ilişkin son 5-10 yıl içerisinde yapılan araştırmalara ağırlık verilerek genel kullanım alanları hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Projedebitkilerin kullanılan kısımları, yayılışları ve içerikleri hakkında genel bilgiler verilerek daha çok etki ve kullanılışları, yan etki profilleri, veriliş ve doz ayarları, toksik dozları, bilinen etkileşimleri, gebelik ve laktasyon gibi önemli durumlardaki kullanımlarına ağırlık verilerek incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kalp-Damar, *Crataegus monogyna, Allium sativum, Melissa officinali*

ECHINACEAE PURPUREA ve *ECHINACEAE ANGUSTIFOLIA*

Adı-Soyadı: Remzi Tolgay ÇOBANOĞLU
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2013

ÖZET

Echinacea türleri bilinen en eski tıbbi bitkilerdendir. *Echinacea*'nın tıbbi olarak kullanılabilen türleri olan *Echinacea purpurea* ve *Echinacea angustifolia*; bunların tarihi, kullanılan kısımları, drogları, botanik özellikleri, farmakolojik etki ve kullanılışlarını incelenmiştir. *Echinacea* önemli immünomodülatör ve immünostimulan etkiye sahiptir. Bununla birlikte,

antienflamatuvar özelliğiyle bilim öncesi dönemde soğuk algınlığı ve grip için bir tedavi edici, bilim dönemi ile birlikte destekleyici preparat olarak kullanıma devam etmiştir. Tekrarlayan üst solunum yolları enfeksiyonlarında da profilaksi amaçlı kullanımı ve bu etkisinin yanında antiseptik ve yara iyi edici özelliği nedeniyle haricen kullanımı da mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: *Echinacea purpurea*, *Echinacea angustifolia*,immünostimulan

VETERİNER HEKİMLİĞİNDE KULLANILAN BİTKİLER

Adı-Soyadı: Simru Hazal CİVAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Veteriner hekimliğinde kullanılan bitkiler hakkında yapılan bu derleme çalışmasında; literatür taranarak bitkilerin, hayvanlarda görülen bazı rahatsızlıklardaki ve yem sanayiindeki kullanılışları araştırılmıştır. Ayrıca halk ilacı olarak kullanılan bazı reçetelere de yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel tedavi, hayvanlar, etnoveteriner

KONYA İLİNDEKİ ECZANE ECZACILARININ BİTKİSEL İLAÇLARI DEĞERLENDİRMESİ

Adı-Soyadı: Nazik Merve ERTÜRK
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışma üç aşamadan oluşmaktadır. Uygulanan anket, ilk iki aşamayı, yapılan literatür taraması ise üçüncü aşamayı oluşturmaktadır. İlk çalışmanın amacı; Konya ili genelinde bulunan eczane eczacılarının, bitkisel ilaçların etkileri, üretimi, satışı, denetimleri hakkında ne kadar bilgi sahibi olduklarının ve bitkisel ilaca karşı genel tutumunun değerlendirilmesidir.

İkinci çalışmanın amacı ise; Konya genelinde ve çeşitli bölgelerde bitkisel ilaç talebinin en çok alındığı endikasyonun saptanması ve en çok satılan bitkisel ilaçlar hakkında genel bilgi vermektir. Son çalışmada ise ‘’Geleneksel Bitkisel Tıbbi Ürünler’’ ve ‘’Takviye Edici Gıda Yönetmeliği’’ nin bazı maddeleri verilmiş, bir karşılaştırma yapılmış ve bitkisel ürün satışı ile ilgili çeşitli konular incelenmiştir.

Bu araştırmada uygulanan ilk çalışmada araştırmacının hazırladığı bir anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS (20.0) programında istatiksel olarak değerlendirilmiştir. İkinci çalışmada elde edilen veriler Microsoft Excel (2010) programında değerlendirilerek grafik şeklinde düzenlenmiştir.

Yapılan anket çalışması, Konya ili genelinde Kasım 2013 ve Şubat 2014 tarihleri arasında yürütülmüştür. Anket 33 eczane eczasında uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bitki, Bitkisel İlaç, Eczacı, Denetim,Yönetmelik

APİTERAPİ

Adı-Soyadı: Kadir Canberk YALÇIN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada, eski medeniyetlerde balın önemi ve ne amaçla kullanıldığına dair bilgiler, arı ve arı ürünleri, kullanım amaçları, dünya genelinde bulunan bal çeşitleri, Türkiye ve İngiltere’de yaygın olarak kullanılan arı ürünlerinin tablo halinde verilmesi, çeşitli kanser türlerinin teşhisinde arıların kullanılması ile ilgili yeni yapılan çalışmalar, arı ürünlerinin ambalajlanması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Arı ürünleri, Balın kullanım alanları, Bal çeşitleri, Propolis, Polen, Arı sütü, Arı venomu

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ESKİŞEHİR İLİNDEKİ ECZANE ECZACILARININ BİTKİSEL İLAÇLARI DEĞERLENDİRMESİ

Adı-Soyadı: Melike Yüce
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2014

ÖZET

Bu araştırma üç çalışmadan oluşmaktadır. İlk çalışmada; bitkisel ilaçların yan etkileri , bitki-bitki ve bitki- ilaç etkileşimleri hakkında derleme yapılmıştır. İkinci çalışmada ise ; anket uygulanmıştır. Anket uygulamasında ;Eskişehir genelinde bulunan eczane eczacılarının, bitkisel ilacın yan etkileri ,etkileşimleri, denetimleri hakkında ne kadar bilgiye sahip olduğunu ve bitkisel ilaca karşı genel yaklaşımı değerlendirilmiştir. Üçüncü çalışmada; Eskişehir genelinde bitkisel ilaç talebinin en çok hangi endikasyondan alındığı saptanmıştır.

Bu araştırmada uygulanan ikinci çalışmada, araştırmacının hazırladığı bir anket kullanılmıştır.Elde edilen veriler SPSS (20.0) programında istatiksel olarak değerlendirilmişdir. Üçüncü çalışmadan elde edilen veriler Excel (2010) programında değerlendirilerek grafik şeklinde düzenlenmiştir.

Araştırma Eskişehir ili genelinde Ağustos 2013 ve Aralık 2013 tarihleri arasında yürütülmüştür. Anket 30 kişiye uygulanmıştır. Bunun % 70 'ini kadın eczacılar ve % 30 'unu erkek eczacılar oluşturmaktadır. Ankete katılım gösteren eczacılar 25-69 yaş arasıdır, en fazla 30 'lu yaş grubu katılmıştır. Uygulanan çalışma sonucunda , Anadolu Üniversitesi mezunu eczane eczacıları çalışmanın % 40 'ını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bitki, Bitkisel İlaç, Etkileşim, Yan Etki, Eczane

UYKUSUZLUKTA KULLANILAN FİTOTERAPÖTİKLER

Adı-Soyadı: Nevzat BENZER
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2014

ÖZET

Bitkiler kitleler tarafından yüzyıllar boyunca ilaç olarak değerlendirildi ve kullanıldı. Tıbbi bitkilere dair farmakolojik ve kimyasal çalışmalar, bir çok hastalığa terapötik yaklaşımda ilerlemeler sağlamasının yanı sıra; fizyoloji ve farmakoloji için teorik anlamda önemli ölçüde yararlı araçlar olmuşlardır.Merkezi sinir sistemine uyarıcı ve sakinleştirici etkileri olan bir çok tıbbi bitki bulunmakta olup, bitkiler alemi merkezi sinir sisteminde etkili yüzlerce aktif madde sunabilmektedir. Birçok bileşen sedatif ve anksiyolitik özellikleri için izole edilip değerlendirilmiştir.Uykusuzluk bugünün hareketli toplumu için önemli bir problem veya hastalıktır.Uykusuzluktan müzdarip kişiler uyku durumuna geçmekte, uyumakta veya kaliteli uyku alabilmekte belli derecelerde zorluklarla karşılaşmaktadır. Zayıf kalitedeki uyku, uyanık haldeykenki fonksiyonel bozukluklar ile devam eder. Uykusuzluk bugünlerde çoğunlukla sentetik uyku hapları ile tedavi edilmektedir.Öte yandan,bu hapların fiziksel bağımlılık gibi zararlı yan etkileri nedeniyle, yapay sedatiflerin uzun süreli kullanımının güvenli olup olmadığına ilişkin sorular doğmuştur.Son yıllarda uykusuzluk problemini çözebilmek için bitkisel ilaçların kullanımında dünya çapında eğilim söz konusudur. Bu çalışmanın amacı sedatif ve anksiyolitik aktivite gösteren altı bitki türünün (*Avena sativa* L., *Humulus lupulus* L., *Lavandula angustifolia* Mill., *Melissa officinalis* L., *Passsiflora incarnata* L., *Valeriana officinalis* L.) özellikleri, etken bileşikleri, etki ve kullanımı üzerine genel bir çerçeve sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: *Passsiflora incarnata,Valeriana officinalis,* uykusuzluk

TÜRKİYE ECZANELERİ'NDE FİTOKOZMETİKLER

Adı-Soyadı: Nur Meltem Ayşegül KOLUMAN
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2014

ÖZET

Gelişen dünya düzeni ve sistemlerle beraber insanlarda artan rahat yaşama isteği, sağlıklı ve bakımlı olma arzusu kozmetik ve dermokozmetik sektörünün hızla gelişmesine olanak sağlamakta ve bu ürünlerin kullanımına olan talebi arttırmaktadır. Son yıllarda artan kimyasallar insanları doğal olana yönlendirirken, ilginin fitoterapiye ve kozmetik sektöründe

yeni gelişen bir alan olan fitokozmetiklere yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Fitokozmetik ürünlere ve bu alanda en çok tercih edilen bitkilere dair hala tam olarak çok fazla çalışma mevcut olmamasına rağmen, günden güne artan talep artışı bilim insanlarının dikkatini çekmiş ve onları bu alanda çalışmalar yapılması için yönlendirmiştir. Yapılan bu bitirme projesinde kozmetik ve dermokozmetik sektörüne katkı sağlamak amacı ile Türkiye Eczaneleri'nde bulunan fitokozmetik markalar ve ürünler tespit edilmiştir. Bu tespitte alan araştırması baz alınarak belirlenen markalar dahilinde eczanelerde bulunan fitokozmetik ürünler içerisinde en fazla sayıda bulunan bitkiler saptanmış ve tablolar halinde sunulmuştur. Buna göre ürünlerin terkibinde bulunan ilk on bitki olarak; *Butyrospermum parkii* (118), *Vitis vinifera* (106*), Helianthus annuus* (103), *Olea europaea* (91), *Glycine max* (82), *Rosmarinus officinalis* (80), *Simmondsia chinensis* (76*), Citrus aurantium* var. *dulcis (Citrus sinensis)* (75), *Aloe barbadensis* (69), *Citrus medica* var. *limonum* (68) tespit edilmiş ve bu bitkileri de içeren ürünler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik, Dermokozmetik, Fitokozmetik, Bitki, Eczane

DERMOKOZMETİK TONİKLERDE BULUNAN BİTKİLER

Adı-Soyadı: Emine Betül SUCU
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Günümüzde dermokozmetik ürünlere olan ilgi giderek artmaktadır. Bunun sonucunda ürün çeşitliliği de artmıştır. Toplumumuzda oluşan, "bitkisel olan güvenlidir" algısıyla firmalar ürünlerinde bu kaynaklara daha sık yer vermektedirler.

Bu çalışma; kozmetiklerin tarihçesini, tonikler ile ilgili bilgileri ve dermokozmetik toniklerin formülasyonuna giren bitkisel ürünlerin kimyasal bileşimini ortaya çıkarmak için yapılmıştır.

Öncelikle Rx Media Pharma 2015'teki kozmetikler ana başlığı altında yer alan tonikler başlığındaki "anti-akne", "cilt bakım ürünleri", "nemlendiriciler" ve "cilt temizleyici ürünler" olarak tarandı. Formülasyondaki bitkisel bileşenler belirlendi. Farklı ticari tonikte bitkisel içerik görüldü. Bu toniklerin içeriğine katılan 64 farklı bitkisel drog ortaya çıkarıldı. Ayrıca bu bitkilerin kimyasal içeriği araştırıldı.

Anahtar Kelimeler: Dermokozmetik tonik, bitkisel kozmetik ürün

ECZANE VE AKTARLARDA SATILAN BİTKİSEL ZAYIFLAMA ÜRÜNLERİ

Adı-Soyadı: Gülay Karaca
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Eczane ve aktarlarda satılan bitkisel içerikli zayıflama ürünlerinin piyasa araştırması yirmi eczane ve on iki aktar üzerinde Ekim-2014 ve Aralık-2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmada yer alan eczaneler Kadıköy ve Üsküdar semtlerinden rastlantısal olarak seçilmiştir. Araştırmada yer alan aktarlar ise Kadıköy, Üsküdar ve Eminönü semtlerinden rastlantısal olarak seçilmiştir.

Bu araştırmada, eczane ve aktarlarda bulundurulan zayıflama ürünleri formülasyon ve firma bazında sınıflandırılmıştır. Bu ürünlerin içerdikleri bitkiler ve bitki sayıları da belirtilmiştir. Ürünler içinde yer alan bitkiler hakkında kimyasal bileşim, etki ve kullanılış bilgisine de yer verilmektedir.

Eczanedeki 23 ürün ile aktardaki 36 zayıflama ürününün içeriğine ulaşılmıştır. Bitkisel zayıflama ürünlerinde kullanılan bitkilerde ilk üç sırayı funda, yeşil çay ve biberiye oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eczane, aktar, bitkisel zayıflama ürünü, piyasa araştırması

ECZANE DIŞINDAKİ BİTKİSEL ÜRÜN MAĞAZA ZİNCİRLERİNDE SATILAN BİTKİSEL BESİN DESTEKLERİ

Adı-Soyadı: Nazire Betül ÜZÜMCÜ
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Leyla BİTİŞ
Yılı: 2015

ÖZET

Bu ödev kapsamında, İstanbul'da eczane dışında bitkisel ürün mağazalarında bitkisel gıda takviyeleri olarak satılan ürünler değerlendirilmiştir. Araştırmalar sonucunda üç farklı mağaza zinciri saptanmıştır. Bu amaçla Eylül 2014- Nisan 2015 tarihleri arasında İstanbul'un üç farklı semtinde bulunan (Ümraniye, Kadıköy, Fatih) 3 farklı firmaya ait toplam 6 adet bitkisel ürün satan mağaza ziyaret edilmiştir. Ayrıca bu firmalar ve ürünleri hakkında internet aracılığı ile de bilgiler derlenerek ürünler hakkında bilgiler edinilmiştir. Ayrıca markaların geçmiş yıllardaki ürün kataloglarına ulaşılmaya çalışılarak da ürünler hakkında bilgiler edinilmiştir.

Bu çalışma sonucunda; firmaların ürün sayısı, bu ürünlerin farmasötik şekli, bu ürünlerde kullanılan bitkiler ve bitki sayısı, bu ürünlerin ambalajları üzerinde yer alan bilgiler ve bu ürünlerin halka arz şekilleri hakkındaki bilgiler saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: bitkisel besin destekleri, bitkisel ürün mağazaları

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE HOMEOPATİ VE HOMEOPATİK İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Berkan ATASOY
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2015

ÖZET

Homeopati 220 yıl kadar önce, Alman hekim Samuel Hahnemann (1755-1843) tarafından geliştirilmiştir. Homeopati, "benzer benzeri iyileştirir" esasına ve en düşük doz kuramına dayalı olarak çalışan, kişiye sağlığını geri kazandırmak için yaşam gücünü uyandıran sistematik bir tedavi yöntemidir. Homeopati her türlü fiziksel rahatsızlıkta kullanılabildiği gibi, ciddi kronik hastalıklarda, ruhsal bozukluklarda ve modern tıbbın hastalık kabul etmediği ya da çaresiz kaldığı durumlarda başarıyla uygulanmakta ve bu başarısı bilimsel yöntemlerle de kanıtlanabilmektedir.

Homeopatik ilaçlar genellikle bitki ve mineral gibi tabii kaynaklardan hazırlanır. Bunun yanında bazı hayvansal, hastalıklı ve sağlam dokular, sekresyonlar da ilaç kaynağı olarak kullanılır. Homeopatik ilaçlar yaşamsal güç alanımızın bozulan dengelerini onararak bizim kendi kendimizi iyileştirmemizi sağlar. Böylece belirtiler başka zararlara yol açmadan bizi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

terk ederler. Homeopatide ilaçlar aşamalı yöntemle seyreltilir ve her seyreltme arasında kuvvetlice çalkalanır. "Potantizasyon" denilen ve bu maddelerin özel enerjilerini açığa çıkaran bu işlemin başlangıçtaki maddeden bir çeşit bilgi ya da enerjiyi nihai seyreltik ilaca geçirdiğine inanılır. Çoğu homeopatik ilaç, şifa veren maddenin molekülleri hiç kalmayacak kadar seyreltiktir ancak homeopatide bu maddenin suda, vücudun kendisini iyileştirmesini teşvik eden özünü bıraktığına inanılır (bu teoriye "suyun hafızası" denir).

Bu çalışmada, homeopatinin bir tedavi metodu olarak nasıl tanımlandığı ve işlediği, prensipleri ve günümüzdeki durumu anlatılmış, homeopati ile hastalıkların tedavisi, homeopatik ilaçlar ile bu ilaçların nasıl hazırlandığı, uygulama dozları, ilaçları uygulama yolları, uyguladıktan sonra hastanın durumu ve akut tedavide sıkça kullanılan remediler literatür bilgileri doğrultusunda incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Homeopati, Hahnemann, Homeopatik İlaç

HOMEOPATİ TARİHİ VE PRENSİPLERİ

Adı-Soyadı: Begüm ATASOY
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr. Sevda SÜZGEÇ SELÇUK
Yılı: 2015

ÖZET

Homeopati, bir hastalığı, hastalık belirtilerini sağlam bir insanda ortaya çıkarabilecek maddelerin çok düşük dozlarda hastaya verilmesiyle tedavi edebilen bir yöntemdir. Homeopati, yaşayan organizmaya aktif bir ilaç girdiğinde ne olduğunu tanımlayan bir kurallar bütünüdür. Bu tedavideki amaç, hastaya zarar vermeden, ılımlı ve güvenilir bir yolla hastalığı tümüyle ve kökten iyileştirmektir. Homeopati özünde doğal, bütüncül ve yan etkisiz bir tedavi yöntemidir. Homeopati 230 yıl kadar önce, Alman hekim Samuel Hahnemann (1755-1843) tarafından geliştirilmiştir. Homeopati her insanın kendine özgü bir vücudu ve sağlık durumu olduğunu kabul eden, hastanın sözel hikayesine başvurularak uygulanan, bütünüyle doğal yöntemler kullanan, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duygusal iyileşmede etkili bir tedavi yöntemidir.

Homeopatik ilaçlar hastalığı değil hastayı tedavi eder.Homeopati, benzeri benzerle tedavi etmek olarak isimlendirilen ilkelere dayanan tedavi metodudur. Bu ilke ile ilaçlar özel standartlarda doğal maddelerden oluşur ve vücudun kendi kendinin iyileştirme gücünü (yaşam

gücü) aktive ederek çalışırlar. Kullanılan homeopatik ilaçların ana maddeleri mineral bitkisel, metal ya da hayvansal kaynaklı olabilir. Bu ana maddelerin içlerindeki yan etkisiz iyileştirici gücün açığa çıkması için ilaçlar özel bir yöntemle hazırlanırlar. Bu işlem birçok seyreltme ve çalkalama aşamalarından oluşur. Ana maddelerin zararlı etkilerini yok etmek için seyreltme işlemi gerçekleşir. Çalkalama işlemi ile de içlerinde asıl tedavi edici güç açığa çıkar (potensiyalizasyon). Bütün bu işlemlerden sonra homeopatik ilaçlar kişide daha derin seviyelerde etki edip, iç iyileşme gücünü harekete geçirme yeteneğine sahip olurlar. Bu çalışmada, homeopatinin tarihi, homeopatinin genel prensipleri, homeopatik tedavinin etkinliği ve sonuçları, miyazma teorisi ve nozodlar ile en sık kullanılan kronik büyük remediler incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Homeopati, Hahnemann, Remedi

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

FARMASÖTİK TEKNOLOJİ ANABİLİM DALI

BÖLÜM BŞK: Prof.Dr.F.Jülide AKBUĞA

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr.Betül DORTUNÇ (Anabilim Dalı Bşk.)

Doç.Dr. Oya SİPAHİGİL

Doç.Dr. Timuçin UĞURLU

Yard.Doç.Dr.Yusuf Kemal Demir

Yard.Doç.Dr.Emine ALARÇİN

Öğr.Gör.Dr.Fatma ÖZAYDIN

Öğr.Gör.Dr.Sevinç ŞAHBAZ

Öğr.Gör.Dr.Gökçen YAŞAYAN

Arş.Gör.Beyza KOÇAK

KAPTORİL YÜKLÜ YÜZEN BALMUMU MİKROKÜRELERİ

Adı-Soyadı: Berna Toyran
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2010

ÖZET

Mikroküreler çözelti içinde veya kristal şeklinde dağılmış ilaç partikülleri içeren küçük, katı taşıyıcılardır. İlaç ve diğer tedavi maddelerinin taşıyıcıları olarak kullanımlarıyla mikrokürelerin önemi her geçen gün artmaktadır. Literatürde bu sistemlerin hazırlanmasında pek çok metodun kullanıldığı gözlenmiştir. Bu bilgilerin ışığında biz S/Y/S emülsiyon yöntemiyle yüzen balmumu küreleri hazırlamaya karar verdik. Etken madde olarak kaptopril kullanılmıştır. Çalışmada organik ve sentetik emülgatörlerin karışımı denenmiştir. Dış fazın hazırlanmasında balmumu ve sapan 80 kullanılmıştır. Elektron mikroskobuyla, mikrokürelerin yüzey özellikleri, gözenekleri, yüzeyindeki etken madde kristalleri, şekli ve içyapısı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Balmumu, kaptopril, kaptopril yüklenmiş mikroküreler, mikroküreler, S/Y/S emülsiyonu oluşturma yöntemi.

KALİFİKASYON ÇALIŞMALARI VE İLAÇ ENDÜSTRİSİNDE YAPILAN BAZI UYGULAMALARIN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Sedat Çevik
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2010

ÖZET

Kalifikasyon, validasyon ve kalibrasyon terimlerinin ne anlam ifade ettiği, ilaç sanayinde ne sıklıkta karşımıza çıktığı ve bu çalışmaların bize ne gibi faydalar sağladığı anlatıldı.

Bu çalışmaların hangi basamaklardan meydana geldiği, bu basamakların neler içerdiği ve bu uygulamaların nasıl yapılması gerektiği anlatıldı.

İlaç sanayinde yapılmış olan çok sayıda çalışma içerisinden seçilen 3 farklı uygulama anlatılarak, çalışmaların genel olarak nasıl yapıldığı, çalışma sırasında nelere dikkat edildiği,

bu çalışmaların şirkete, kuruma veya kişiye sağladığı yararlar ve önüne geçtiği muhtemel zararlar anlatıldı**.**

Anahtar Kelimeler: Kalifikasyon, validasyon, kalibrasyon

KİSTİK FİBROZ TEDAVİSİNDE KULLANILAN ANTİBİYOTİKLERDEKİ FORMÜLASYON VE CİHAZ DEĞİŞİKLİKLERİNİN ETKİSİ

Adı-Soyadı: Ayfer Kol
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2011

ÖZET

Ölçülü doz inhaler, kuru toz inhaler, nebülizör terimlerinin ne anlam ifade ettikleri, bunların kullanım şekilleri, birbirlerine karşı avantajları ve dezavantajları, klinik kullanımdaki yerleri anlatıldı. Kistik fibroz hastalarında genellikle görülen ve hastaların yaşamları üzerine ciddi etkileri olan *pseudomonas aeruginosa* tedavisinde sıklıkla kullanılan antibiyotiklerden olan tobramisin ve kolistinin sadece nebülize formda kullanımı mevcuttur. Bu antibiyotiklerde yapılan formülasyon değişikliğinin ve uygulamada kullanılan cihazlarda yapılan değişikliklerin hastaların yaşam kalitesi üzerine nasıl etki ettiğini araştırmak üzere yapılmış bazı çalışmalar anlatıldı.

Anahtar Kelimeler: Kuru toz inhaler, kistik fibroz, nebülizör.

TRANSDERMAL TERAPÖTİK SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Hülya Aynacı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2011

ÖZET

Günümüzde çeşitli hastalıkların ortaya çıkışı ile birlikte yeni ilaç molekülleri arayışı devam etmektedir. Bunun yanı sıra ilaçların uygulanış yolu, kullanılan yardımcı maddelerin etkileri, etken maddelerin uygulama yolu ile birlikte ortaya çıkan advers etkiler, bazı etken maddelerin konvansiyonel yöntemlerle uygulanamayışı, biyoyararlanımın yetersiz olması gibi sorunlar yeni farmasötik dozaj şekli arayışlarını da beraberinde getirmiştir. Bu çalışmada transdermal terapötik ilaç taşıyıcı sistemlerin özellikleri, kısımları, çeşitleri, avantaj ve dezavantajları kullanılan yardımcı maddeler gibi konular derlenmiş olup 25 yıldır kullanılan bu teknolojinin gelişimi aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Trasdermal, terapötik sistemler.

CİLT BAKIMINDA KULLANILAN TEMİZLEYİCİ VE NEMLENDİRİCİ KOZMETİK ÜRÜNLER

Adı-Soyadı: Enkeleda Murataj
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2011

ÖZET

Cilt bakımının temel amacı, cildin sağlıklı ve iyi durumda kalmasını sağlamak, mümkün olabildiğince deri yaşlanmasına bağlı olarak oluşan belirtileri azaltmaktır. Yaşlanmayı önlemek onu tedavi etmekten daha kolay olduğu için cilt bakımı yapmak önemlidir.

Temizleme hijyen ve sağlık açısından çok önemlidir. İlk geliştirilen temizleyici ürünler(sabun gibi) sadece temizleme fonksiyonu gösteriyordu. Tüketicinin artan beklentileri doğrultusunda yumuşatıcı temizleyici ajanlar ve ürünler geliştirildi.

Humektan, emoliyan, örtücü maddeler, cilt nemlendirilmesinde kullanılan üç tip nemlendirme ajanıdır. Humektanlar nem çekici maddelerdir ve bu mekanizma ile cildi nemlendirir. Örtücüler ise daha çok su kaybını önler. Bu üç tip nemlendirme ajanının emülsiyon haline getirilmesi ile nemlendiricilerin etkinliği ve estetiği iyileştirilmektedir.

Bu çalışmada cilt bakımında kullanılan temizleyici ve nemlendirici ürünlerin kullanımı, cilde yararları, formülasyonu ve bu ürünlerin yeni gelişmeleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cilt bakımı, kozmetik, nemlendiriciler.

KOZMETİK ÜRÜNLERDE KULLANILAN KORUYUCU MADDELER

Adı-Soyadı: Eslem Uysal
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2011

ÖZET

Kozmetik ürünler için mikrobiyolojik koruma, ürün kalitesi açısından önemli bir konudur. Mikroorganizmalarla kontaminasyon sonucu, ürünüm etkinliği, kararlılığı ve güveninirliliği etkilenir. Kozmetik ürünler formülasyonları bakımından kontaminasyona uygun oldukları için kimyasal koruyucular kullanılmaktadır. Doğru koruyucu seçimi için, formülasyon iyi bilinmelidir. Seçilen koruyucunun kullanımında ise, etkisizlik ve toksik etki riskine karşı koruyucunun kullanım sınırları dikkate alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik ürün koruyucuları.

TABLETLERDE LUBRİKANT HASSASİYETİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Abdurrahim Bahadır
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2011

ÖZET

Lubrikant maddeler, dolum sırasında kapsül dolumunda kullanılan pistonların ve tablet basımında kullanılan zımba ve mühreler üzerinde film oluşumu azaltmak, tozun doldurma makinelerinin metal yüzeylerine yapışmasını önlemek, toz ile temas eden kaygan yüzeyler ile toz arasındaki sürtünmeyi azaltmak amacıyla kullanılan yardımcı maddelerdir.

Lubrikant dışında tablet basımında sürtünmeyi önleyici başka bir yol bulunamamıştır. Bu yüzden tüm tablet formülasyonlarında lubrikant kullanılmaktadır. Lubrikant tablet ve kapsül formülasyonlarının yaklaşık olarak % 0,5-5'i arasında kullanılır. Lubrikant kullanımı sürtünmeyi azaltma, sürtünme sonucu oluşacak ısıyı önleme, mühre ve zımba yüzeyine tozların yapışmasını engelleme gibi olumlu özelliklere sahiptir. Bunun yanında tablet çözünme hızında azalma, çözülme zamanında artma, etken maddenin yetersiz homojenitesi gibi sorunlar oluşturmaktadır**.**

Anahtar Kelimeler: Lubrikant, Magnezyum stearat.

AĞIZ SAĞLIĞI VE AĞIZ BAKIM ÜRÜNLERİ

Adı-Soyadı: Itır Begüm Demirkan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2011

ÖZET

Ağız sağlığı ve ağız bakım ürünlerinin ele alındığı bu çalışmada öncelikle dişin ve çevre dokuların yapısı incelenmiş, zaman içinde ağız sağlığını doğrudan etkileyen dental plak, kalkülüs, materia alba, pelikül gibi oluşumlar ve çürüğün oluşum mekanizması değerlendirilmiştir. Ağız bakımında özellikle bu problemlere karşı kullanılan maddeler etkilerine göre gruplandırılarak değerlendirilmiştir. Ağız bakım ürünleri; diş macunları, gargaralar, diş tozları, protez temizleyicileri olarak başlıklara ayrılmış ve her biri kendi içerisinde içerik, kullanım amacı ve üretim prensipleri açısından incelenmiş ve örnek formülasyon eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağız sağlığı, bakım ürünleri, dental plak.

NANOPARTİKÜLLERİN TOPİKAL İLAÇ ŞEKİLLERİNDE KULLANIMI VE BU ALANDAKİ SON GELİŞMELER

Adı-Soyadı: Nurselin Adıgüzel
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2011

ÖZET

Topikal ürünlerde nanopartikül kullanımının geleneksel formlara göre birçok avantajı vardır. En önemli avantajı da topikal ilaç verimini artırmalarıdır. Ancak, bu her ilaç için geçerli değildir. Bu nedenle, topikal uygulanan bazı ilaçlar nanotaşıyıcı sistemlerde kullanılır. Derinin yapısı ve özellikleri, nanopartiküllerin kullanıldığı topikal formlar, nanopartikül ve katı lipit nanopartiküllerin tanımları, özellikleri, hazırlanmaları, avantaj ve dezavantajları anlatıldı. Partikül çeşitlerinin ve partikülün içinde olduğu topikal formun ilaç verimini nasıl değiştirdiğine dair son dönemde yapılmış çalışmalar anlatıldı.

Anahtar Kelimeler: Topikal ürünler, katı lipid partikül çeşitleri.

TRANSDERMAL TERAPÖTİK SİSTEMLER VE SON GELİŞMELER

Adı-Soyadı: Fatma Gündoğdu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2011

ÖZET

Transdermal terapötik sistemler, hastada ilacın kontrollü bir şekilde salımına olanak sağlayan, kullanımı gittikçe yaygınlaşan sistemlerdir. Bu çalışmada transdermal terapötik sistemler genel olarak anlatılmıştır ve bu sistemle ilgili yapılmış çalışmalardan örnekler verilmiştir ve en çok araştırma yapılan konular sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Transdermal, terapötik sistemler, kontrollü ilaç salımı.

NAZAL YOLLA İLAÇ UYGULAMASI

Adı-Soyadı: Ahmet Altınbaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2012

ÖZET

Buruna ilaç uygulaması son yıllarda önemi daha çok ortaya çıkan bir uygulamadır. Gerek uygulama kolaylığı, gerek uygulama avantajları nedeniyle tercih edilmektedir. Günümüzde birçok ilaç nazal yoldan verilebilmekte ve uygun farmasötik formları geliştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nazal ilaçlar.

ORAL İNSÜLİN KULLANIMINDA FARMASÖTİK TEKNOLOJİK YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Linda Mullafetahu
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2012

ÖZET

1920’ li yıllarda, insülinin ekzojen halinin ilk keşfedilmesiyle, diyabet hastalığının tedavisi açısından büyük bir gelişme sağlanmıştır. Ne var ki, insülin protein yapısında bir makromolekül olduğundan ve oral yolla alındığında sindirim enzimleri ile parçalandığından ancak parenteral yolla verilebilmektedir. Fakat buna rağmen insülinin oral yolla verilebilmesini sağlamak açısından o yıllardan beri günümüze kadar gitgide yoğunlaşan çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmada insülinin oral verilişinin avantajları, olası problemleri, bu yolla verilişini kısıtlayan engeller ve bu engellerin aşılmasında kullanılan farmasötik teknolojik yaklaşımlar ve gelişmeler aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Oral insülin**.**

DERİ YAŞLANMASININ ÖNLENMESİNE YÖNELİK GENEL YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Şükrü İdigut
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2012

ÖZET

Önemli görevlere sahip olan deri vücudun kompleks bir organıdır ve yaşlanmanın en çok etkilediği yapıların başında gelir. Deri yaşlanması iç ve dış etkenlere bağlı olarak epidermiste ve dermiste değişiklikler meydana getirir. Bitkisel, hayvansal ve biyolojik ajanlar, çeşitli topikal formülasyonlar ve diğer yöntemler ile deri yaşlanması azaltılmaya ve kırışıklıklar önlenmeye çalışılır. Her geçen gün önem kazanmaya devam eden anti-aging çalışmaları nanoteknoloji gibi yeni ve gelişmekte olan çalışmalarla desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deri yaşlanması, epidermis, dermis değişiklikleri.

GÜNEŞTEN KORUYUCU PREPERATLAR

Adı-Soyadı: Doğuş Pirdal
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2012

ÖZET

Güneşin derimiz üzerinde yararlı etkileri olduğu gibi, zararlı etkiler de vardır. Bilindiği gibi güneş ışınları başlıca eritem ve güneş yanığı, bronzlaşma, deri karsinomları, solar keratoz, katarakt, foto sensitivite ve foto yaşlanmaya neden olmaktadır. Güneşin zararlı etkilerinden korunma yolları arasında, güneşlenmenin en aza indirilmesi, gölgede kalınması, şapka, koruyucu giysiler giyilmesi ve ultraviyolenin (UV) en yoğun olduğu saatlerde güneşe çıkılmaması sayılabilmektedir. İnsanların güneşten korunmayı davranış biçimi olarak içselleştirebilmeleri için öncelikle güneşin zararlı etkilerini ve korunma yollarını bilmeleri gerekmektedir**.**

Anahtar Kelimeler: Güneş koruyucuları, foto yaşlanma, karsinom.

MİDEDE KALIŞ SÜRESİ UZATILMIŞ SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Fatna Doğan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2012

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Midede kalış süresi uzatılmış sistemler en çok kullanılan kontrollü salım sistemlerindendir. Bölgeye spesifik ilaç uygulama, absorbsiyon penceresi dar olan ilaçların emilimini artırma, günlük doz sayısını azaltarak hasta uyuncunu sağlama gibi pek çok avantajları bulunmaktadır. Ancak kişiye ve etkin maddeye özgü faktörler ilaçların midede kalış süresini stabil tutmayı zorlaştırmaktadır. Bu yüzden midede kalış süresini uzatan sistemlerin özelliklerine geçmeden önce midenin fizyolojisi ve mideden geçiş süresini etkileyen faktörler bilinmelidir. Midede kalış süresi uzatılmış sistemler başlıca, yüksek dansiteli sistemler, düşük dansiteli sistemler (midede yüzen sistemler), biyoadhezif sistemler, manyetik sistemler, şişen ve açılarak genişleyen sistemler ve çok gözenekli hidrojeller olarak alt başlıklara ayrılabilir. Bunlardan midede yüzen sistemler hakkında yapılmış pek çok çalışma bulunmakta ve özellikle bu yöntemle geliştirilen ilaçlar gelecek vaat etmektedirler. Bu çalışmada yukarıda adı geçen midede kalış süresi uzatılmış kontrollü salım sistemlerinin avantajları, dezavantajları ve kullanımları bakımından yeniden değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kontrollü salınım, yüksek dansiteli, düşük dansiteli sistemler

OKÜLER SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Muhammed Ekid Östüzün
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2012

ÖZET

Göze uygulanan dozaj şekilleri, göz küresine ve/veya konjunktivaya uygulanan çözelti, yarı-katı konjunktival keseye yerleştirilen katı dozaj şekilleri veya göz içine uygulanan steril preperatlardır. Ayrıca koloidal oküler sistemler üzerine de çalışmalar mevcuttur. İlaçlar, göze başta lokal etki sağlamak üzere uygulanır. Oküler yolla sistemik etki elde etmek de mümkündür. Bu etki, konjunktivadan veya gözyaşı ile burun boşluğuna sürüklenen etkin maddenin bu boşluktan absorbsiyonu ile gerçekleşir. Oftalmik preperatlarda, antienflamatuvar, antibiyotik, antimikrobiyal, antiviral, beta-adrenerjik blokör, lokal anestezik, miyotik, midriyatik ve vazokonstriktör etkili etkin madde/maddeler yer almaktadır.

Kontrollü salım yapan oküler sistemler gelecek vaat ettiği de çalışmamızda ayrıntılı olarak yer almıştır**.**

Anahtar Kelimeler: Oküler sistemler.

GLİOBLASTOMA MULTİFORME'DE DOKSORUBİSİN YÜKLÜ NANOPARTİKÜL KULLANIMI

Adı-Soyadı: Leyla İlayda Bek
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2012

ÖZET

Glioblastoma multiforme, primer beyin tümörlerinin % 30'nu ve astrositomaların yaklaşık olarak % 50'sini oluşturan, tehlikeli bir beyin tümörü çeşididir. *Glioblastoma multiforme*'de belirlenen tedavi şekli, mümkün olan en geniş cerrahi rezeksiyon sonrasında uygulanan adjuvant radyoterapi ve seçilmiş olgularda kemoterapi eklenmesi biçiminde olup kan beyin bariyeri kemoterapide önemli bir sorun oluşturmaktadır. Kemoterapi ajanlarının difüzyonlarının yavaş olmasından dolayı, kan beyin bariyeri bozulmuş olsa dahi kemoterapide kullanılan ilaçların çoğu merkezi sinir sistemi içinde tedavi edici yeterli doku konsantrasyonuna ulaşamaz, kemoterapinin etkinliği sınırlı kalır. Bu sebeple kan beyin bariyerini aşma ve kemoterapinin etkinliğini artırmada yeni çözümler aranmaktadır. Kan beyin engelinin aşılmasında geliştirilen ve günümüzde üzerinde yoğun bir şekilde çalışma yapılan yaklaşımlardan biri, nanopartiküller gibi aktif madde taşıyıcı polimerik sistemlerin tasarımıdır. Nanopartiküllerin madde yükleme kapasitelerinin yüksek, üretimlerinin basit olması, aktif maddenin hedeflendirilmesine ve salımının kontrolüne olanak vermesi, stabilitelerinin fazla, toksisitelerinin az olması ve yüzeylerinin modifiye edilerek kan beyin bariyerini aşmalarının mümkün olması, ilaç taşıyıcı bir sistem olarak önem kazanmalarını sağlamıştır.

Doksorubisin, antrasiklin temelli bir antibiyotik olup çeşitli kanser tiplerinde kullanılmakta; fakat yüksek kümülatif dozlarda kullanıldığında, konjestif kalp yetmezliği, dilate kardiyomiyopati, miyofibriler kayıp ve sitoplazmik vakuolizasyon gibi yaşamı tehdit eden kardiyak advers etki riskini artırabilmektedir. Bu istenmeyen yan etkilerin yanı sıra önemli bir konu da ilaç dirençliliğidir. Bu nedenlerle halen doksorubisin'in çeşitli türevleri geliştirilmeye

devam edilmektedir. Yapılan in vitro bir meta- analizde, doksorubisin HCl'in nitrozüre'ye kıyasla glioma hücrelerinde 500-3000 kat daha etkili olduğunun görülmesi, glioblastoma tedavisinde doksorubisin yüklü nanopartikül formülasyonlarının önemini ortaya koymuştur. Bu çalışmada, doksorubisin yüklü nanopartiküllerin glioblastomada kullanımları anlatılmış ve özellikle formülasyon parametreleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Glioblastoma multiforme*, doksorubisin, doksorubisin yüklü nanopartiküller.

SICAKLIK DUYARLI HİDROJELLERİN KONTROLLÜ SALIM UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Sema Arısoy
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2012

ÖZET

Hidrojeller, hidrofilik homopolimer veya kopolimer ağlardan oluşan, su ve biyolojik sıvıları tutarak şişen yapılardır. Önemli özelliklerinden biri şişme öncesi ve sonrası şekillerini koruyabilmeleridir. Uyarı duyarlılıklarına göre hidrojeller birkaç şekilde sınıflandırılabilir. Uyarı duyarlılıklarına göre hidrojeller klasik ve uyarıya duyarlı olarak ikiye ayrılır. Uyarı duyarlı, diğer bir deyişle akıllı hidrojeller pH, sıcaklık ya da diğer çevresel uyarılara tepki verirken, klasik hidrojeller bu değişikliklerden etkilenmezler.

Sıcaklığa duyarlı hidrojeller ile toksik olmayan yapıları, kolay formülasyonları fizyolojik ortamlarda şişme özellikleri, sıcaklık değişimiyle çözelti-jel geçişinin geri dönüşlü olması gibi cazip özellikleri nedeniyle, kontrollü salım sağlamak amacıyla birçok çalışma yapılmıştır. Sıcaklık duyarlılığı gösteren polimerler belirli bir sıcaklığın altında ve üstünde oluşlarına göre şişme ve büzülme davranışı gösterirler. Düşük kritik çözücü sıcaklığı (LCST) olarak adlandırılan bu sıcaklık değeri, ilacın hidrojelden geciktirilmiş, lokal ya da uzatılmış salımı için geliştirilen formülasyonlarda en önemli parametredir. Poli (N-izopropilakrilamit) (PNIPAM), Poli (N,N-dietilakrilamit) (PDEAM) ve biyolojik olarak parçalanabilen Poloksamer en çok kullanılan polimerlerdir. Antikanserojen, antiinflamatuvar/analjezik ve antimikrobiyal ilaçların, proteinlerin, doku yenilenmesi için kullanılan faktörlerin ve hücrelerin sıcaklık duyarlı hidrojellerden kontrollü salımlarından bahsedilen bu derlemede, gelecek vaat eden uygulamalar ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sıcaklık duyarlı hidrojeller, kontrollü salım, ilaç uygulamaları

İNTRANAZAL İNSÜLİN UYGULAMASI

Adı-Soyadı: Şeyma Yurt
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard.Doç.Dr.Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2013

ÖZET

İnsülin, başta Tip-1 diyabet olmak üzere, insülin yetersizliği olan diyabet hastalarında yaygın olarak kullanılan bir ilaçtır. Son 25 yıldır insülin tedavisinde olumlu gelişmeler olmasına rağmen, non-invaziv insülin uygulaması ve taşıyıcı sistemler üzerinde yoğun bir çalışma sürmektedir. Oral yol ile verildiğinde, gastrointestinal kanalda proteolitik enzimler tarafından parçalandığı için biyoyararlanımı düşüktür. En yaygın kullanım şekli olan subkutan enjeksiyon ise, lipoatrofi vb. yan etkilere neden olabildiğinden hasta uyuncunun iyileştirilmesi için nazal ve pulmoner uygulama birleştirilerek intranazal uygulanabilen jel sprey formülasyonları geliştirilmiştir. Bununla birlikte, insülin büyük molekül yapısı, hidrofilik olması ve zarın düşük geçirgenliği nedeniyle nazal mukozadan iyi absorblanamaz. Bu bitirme ödevi çalışması nazal insülin emilimini engelleyen başlıca bariyerleri ve intranazal insülin emilimini geliştirmeye yönelik özel yaklaşımları açıklamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diyabet, insülin, intranazal uygulama

PARKİNSON HASTALIĞI, TEDAVİSİ VE PARKİNSON HASTALIĞINDA TRANSDERMAL TERAPÖTİK SİSTEMLERİN YERİ

Adı-Soyadı: Doğan Oğur
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2013

ÖZET

Parkinson hastalığı, kronik progressif nörodejeneratif bir hareket bozukluğu hastalığıdır. Hastalığı tamamen önleyici bir tedavi olmamasına rağmen çeşitli ilaç veya cerrahi yöntemlerle hastalık semptomlarında belirgin düzelmeler sağlanmaktadır. Levodopanın etkinliğinin bulunması ile hastalığın seyri ve tedavisinde büyük yol katedilmiştir. Parkinson

hastalığı tedavisinde, dopamin reseptör agonistleri katekolamin-O-metil transferaz (KOMT) inhibitörleri, monoaminooksidaz-B(MAO-B) inhibitörleri, amantadin, antikolinerjikler, nöroprotektif ilaçlar ve cerrahi yöntemler gibi farklı ve etkili metodlar kullanılmaktadır. Levodopa kullanımı en etkili tedavi yöntemi olmakla birlikte hastaların çoğunda, 5 yıldan uzun süreli monoterapi şeklinde kullanım sonrası flüktüasyon (dalgalanmalar) ve diskineziler şeklinde yan etkilere neden olmaktadır. Bundan dolayı, Levodopa hastalığın tedavisinde altın standart olmasına rağmen, günümüzde daha farklı yaklaşımları geliştirilmeye çalışılmaktadır. Daha etkili tedavi için sürekli dopaminerjik stimülasyon amaçlanmaktadır.

Dopamin reseptör agonistleri tedavi sırasında motor dalgalanmaları ve diskineziyi önlemede başarılı bulunmuş ve yapılan çalışmalar sonucu transdermal terapötik sistemler(TTS) hazırlanmış ve istenen etki yakalanmıştır. TTS, özellikle oral yoldan verilemeyen veya verilişinde fazla miktarda kayıplar yaşanan etkin maddelerin uygulanması amacıyla geliştirilen sistemlerdir. Bu sistemlerin en önemli avantajları arasında uzun süreli etki elde edilmesi ve etki veya yan etkinin istendiği anda sonlandırılabilmesi yer almaktadır. İlacın transdermal olarak vücuda uygulanışının en önemli avantajları kararlı bir plazma konsantrasyonu oluşturmanın yanında etkin maddenin karaciğerde ilk geçiş etkisinden kurtulması ve gastrointestinal sistemde zarar görmesinden korunmuş olması, ayrıca etkin maddenin gastrointestinal sisteme zarar vermesi olasılığının önlenmesidir. Hasta uyuncunun artması da bir diğer avantajıdır. En önemli dezavantaj ise, her etkin maddenin verilememesi, etkin ve yardımcı maddelerin deriyi irite etmeleri ve TTS'nin pahalı olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Parkinson hastalığı, transdermal terapötik sistemler.

KONTROLLÜ SALIM YAPAN VAJİNAL VE REKTAL İLAÇ TAŞIYICI SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Duygu Özcan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2013

ÖZET

Oral ilaç uygulamasında karşılaşılan zayıf emilim problemi, ilaç uygulaması için alternatif yolların aranmasına neden olmuştur. İlaç uygulama yolu olarak vajina ve rektum eski çağlardan beri bilinmektedir. Son yıllarda vajinal yol, peptidler ve diğer terapötik açıdan önemli olan makromoleküllerin sistemik uygulanabilmesi için potansiyel bir yol olarak

yeniden keşfedildi. Ancak vajina yoluyla ilaç uygulanmasında vajinal epitel bir engel oluşturmaktadır. İntravajinal uygulamada ilacın emilim hızı ve kapsamı, yaş, vajinal fizyoloji, formülasyon faktörleri ve menstrual siklusa bağlı olarak değişebilir. Supozituvarlar, kremler, jeller, tabletler ve vajinal halkalar yaygın olarak kullanılan vajinal ilaç taşıyıcı sistemlerdir. Rektuma ilaç uygulanmasında ise amaç lokal veya sistemik etki elde etmektir. İlaçlar rektuma genellikle supozituvar şeklinde, bazen de merhem veya solüsyon halinde uygulanırlar. Bu çalışma, vajina ve rektum fizyolojisinden başlayarak vajinal ve rektal ilaç taşıyıcı sistemleri özetlemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kontrollü salım, Vajinal uygulama, Rektal uygulama, Supozituvar, İntravajinal halka.

KONTROLLÜ SALIM SİSTEMLERİNİN KOZMETOLOJİDE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Didem Yücel
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2013

ÖZET

Son yıllarda kozmetik ürünlerin kullanımı giderek artmaktadır. Beraberinde ürünlerden beklenen fayda artmaktadır ve tüketiciler bu konuda bilinçlenmektedir. Kozmetiklerden ve bazı kozmetiklerin içerdikleri antioksidanlardan yola çıkılarak birçok araştırma ve çalışma yapılmıştır. Antioksidanlar kontrollü salım sistemlerinden biri olan lipozomların içine ileri teknoloji ile yerleştirilerek deriden geçişi daha kolay hale gelmiştir. Bu derlemede deriden, yapısından, deri eklerinden bahsedilmiştir. Antioksidanlar, lipozomlar incelenmiş ve kozmetikteki kullanımları örnek verilerek anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan, deri, lipozom, kozmetik.

VAJİNAL YOLLA UYGULANAN DOZAJ ŞEKİLERİ

Adı-Soyadı: Özlem Çatay
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2013

ÖZET

Vajina eski Mısırlılardan beri kontraseptif ilaçlar için uygun bir uygulama yoludur. Vajinal ilaç sistemleri lokal ve sistemik etki elde etmek amacıyla uygulanmaktadır. Oral yolla verildiğinde az veya çok etkinliğini kaybeden maddeler için vajinal uygulama tercih edilebilir, çünkü karaciğerin ilk geçiş ortadan kalkar. Klasik preparat şekillerinden faklı olarak günlük ilaç alma gereği yoktur ve etken madde sürekli olarak belli bir hızla serbestleştirildiğinden daha düzgün bir kan düzeyine ulaşır. Dolayısıyla ilacın toksik ve yan etkisi veya plazma ilaç düzeyinin etkisiz konsantrasyona düşmesi gibi durumlarla karşılaşılmaz. İstenildiği an sistem uzaklaştırılarak etkiye son verilebilir. Doktor yardımına ihtiyaç duymadan hasta sistemi kendisi çıkarıp, takabilir.

Bu bitirme ödevinde vajinal yolla uygulanan dozaj şekilleri konu alınmıştır. Vajinanın yapısı, özellikleri, ilaç uygulaması için avantajları, dezavantajları, vajinal uygulanan dozaj şekilleri, özellikleri ve piyasada bulunan vajinal preparatların müstahzar örnekleri anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vajinal sistemler, Dozaj formları, Kontrasepsiyon.

YARA İYİLEŞTİRİCİ BİTKİSEL TOPİKAL PREPARATLAR

Adı-Soyadı: Arzu Ötken
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2013

ÖZET

Bu çalışmanın amacı bitkisel topikal preparatların farmasötik teknoloji kuralları ve önerilen standartlar gereğince hazırlanışını incelemektir. İlk olarak Türkiye'de çalışılan ve yara iyileştirici etkisi kanıtlanmış 14 bitki hakkında bilgi toplanmıştır. Bu bitkilerin ürün hazırlamada kullanılan farmasötik formları ile standardizasyon ve kalite kontrolü konusunda bitki materyaline uygulanacak testler araştırılmıştır. Son olarak bitkisel topikal dozaj şekillerinden likit preparatlar, merhem, krem, losyon, jel, plaster, aerosollerin hazırlanışı ve son ürünlerde yapılan kontroller incelenmiş, her birine güncel örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bitkisel topikal ilaçlar, ekstraksiyon, kalite kontrol, standardizasyon, tıbbi bitkiler

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

TRANSDERMAL SİSTEMLER VE AŞI UYGULAMARI

Adı-Soyadı: Kübra İlter
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof. Dr. Betül DORTUNÇ
Yılı: 2013

ÖZET

İlacın belirli bir dozunu deri yoluyla kana ulaştırmak için deri üzerine yerleştirilerek kullanılan ve ilaç içeren yapışkanlı bantlardan oluşan transdermal terapötik sistemler, 1970'lerden bu yana geliştirilmişlerdir. Diğer uygulama yollarına alternatif olarak geliştirilen bu sistemlerin birçok avantajı vardır. Bu yüzden ilaçlar, biyoterapötikler ve aşıların bu yolla verilmesi için çalışmalar yapılmaktadır. Milattan önce var olan aşılama uygulamaları 20. yüzyıldan itibaren bilimsel çalışmaların ve teknolojinin ilerlemesi ile etkinlik ve güvenlik açısından geliştirilmiştir. Aşılama, tıp biliminin en önemli başarılarından birisidir ve sayesinde pek çok enfeksiyöz hastalıkla mücadele edilebilmektedir. Pek çok antijenik molekül epitel bariyerlerden zayıf transport özelliği gösterdiği için büyük çoğunluğu parenteral olarak hipodermik iğnelerle uygulanır. Klasik hipodermik iğnelerle yapılan aşılama, enfeksiyöz hastalıkların yok edilmesinde gösterdiği göz ardı edilemez başarısına rağmen günden güne büyüyen bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir. Hipodermik iğnelere alternatif olarak mikro iğnelerle yapılan transdermal aşılama, taşıdığı pek çok avantajla klinik olarak geniş bir araştırma konusu olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Transdermal terapötik sistemler, transdermal aşılar, mikroiğne.

ANTİOKSİDANLAR VE KOZMETOLOJİDE KULLANIMLARI

Adı-Soyadı: Gonca Pınarbaşı
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2014

ÖZET

Serbest radikaller, bir atom ya da molekül yörüngesinde eşleşmemiş bir elektron içeren, yüksek oranda reaktif kimyasal ürünler olarak adlandırılmaktadır. Biyolojik sistemlerdeki en önemli serbest radikaller oksijenden oluşan radikallerdir ve bunlara reaktif oksijen türleri adı da verilmektedir. Reaktif oksijen türevleri vücutta antioksidan sistem ile denge halinde çalışır. Bu denge, reaktif oksijen türevleri yönünde bozulduğunda ortaya çıkan durum ise, oksidatif

stres olarak adlandırılır. Son yıllarda deri yaşlanması ile ilgili yapılan araştırmalarda, reaktif oksijen türleri üzerinde daha fazla durulmakta ve yaşlanma sürecinde bu radikallerin önemli rol oynadığı ileri sürülmektedir. Antioksidanlar ise bu süreci durdurucu veya engelleyici özellikleri ile vücutta bulunan doğal antioksidan sistemle veya dışarıdan alınan eksojen antioksidanlarla işlev görürler. Fakat artmış serbest radikal oluşumu, derinin antioksidan savunma sistemine zarar verir. Bu durumda derinin antioksidan kapasitesini artıracak yöntemlere ihtiyaç duyulur. Bu amaçla hazırlanan antioksidan içeren topikal kozmesötikler, yaşlanma karşıtı özellikleri ile alıcılar tarafından yaygın olarak tercih edilmektedirler. Kozmesötik ürünlerde kullanılan bu antioksidanlar, stabiliteleri, serbest radikal yok etme güçleri ve uygun formülasyonlarda hazırlanabilme kapasitelerine göre seçilmelidirler ve uygun bir taşıyıcı sistemle hazırlanarak deriye penetrasyonları optimize edilmelidir. Günümüzde bu doğrultuda, lipozom , niozom, mikrokapsül, nanokapsül, mikro sünger gibi taşıyıcı sistemler kullanılarak hazırlanan antioksidan içeren preparatlar üzerinde çalışmalar sürdürülmektedir. Antioksidan içeren bu taşıyıcı sistemlerin, deri yaşlanmasına karşı kullanımında gelecek için ümit verici olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Antioksidan, deri yaşlanması, kozmetik, oksidatif stres, serbest radikal.

LİPOZOMLAR VE ÖZELLİKLERİ

Adı-Soyadı: Mustafa Yüce
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2014

ÖZET

Lipozomlar, fosfolipidlerin bileşimiyle meydana gelen çok küçük(nanometre boyutunda) veziküllerdir. Hazırlanmaları için temel olarak doğal veya benzeri lipidler kullanılmaktadır. Bu moleküller hidrofil ve lipofil bölge içermeleriyle karakterize edilmektedir. Boyutlarına göre küçük (small) ve büyük (large), tabaka sayılarına göre de tek tabakalı (monolayer), iki tabakalı (bilayer) ve çok tabakalı (multiplelayer) olarak sınıflandırılmaktadır. Farklı tip lipozomların eldesi için değişik hazırlama teknikleri ve lipidik bileşimler kullanılmaktadır. Değişik lipozom formülasyonlarının karakteristik ve özellikleri hazırlama tekniği, lipidik bileşim, yük, aktif ürün vb. tarafından belirlenmektedir. Bütün bu değişkenler elde edilen son

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

aktif lipozom ürününün davranışı üzerinde önemli etkiye sahiptir. Her bir lipozom türü kendine has potansiyel aplikasyon alanına sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Lipozomlar, fosfolipidler, lipidler.

SAÇ DÖKÜLMESİNİ ÖNLEYEN PREPARATLAR VE BU PREPARATLARIN SAÇ ÜZERİNE ETKİSİ

Adı-Soyadı: Hakan Kula
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin UĞURLU
Yılı: 2014

ÖZET

Saç dökülmesi kadın ve erkeklerde sık karşılaşılan ve hastaların yaşam kalitesini olumsuz yönde etkileyen bir sorundur. Saç dökülmelerinin tedavisinde kullanılan preparatların formülasyonlarındaki etken meddeler dihidrotestesteron (DHT) oluşumunu azaltarak, saçlı deride dolaşımı iyileştirerek, lokal stimülasyonu sağlayarak, saç folikülünü kuvvetlendirerek, saçlı deride oluşan hastalıkları tedavi ederek doğrudan ya da dolaylı olarak saç dökülmesini önlerler ya da yavaşlatırlar. Saç dökülmesini önleyen bir ürün kullanırken tüketicinin saçına ve saçlı derisine en uygun olan ürünü seçmesi gerekir. Saça uygun olmayan ürün, saça fayda sağlamayacağı gibi saçın normal fonksiyonlarını da bozabilir. Buna ek olarak ürün seçilmeden önce saç dökülmesinin sebebi ve tipi de tespit edilmelidir. Yapılan bu çalışmada, öncelikle saçın yapısı işlenerek saç oluşumunu ve saç dökülmesinin nasıl gerçekleştiği anlatılmıştı. Saç dökülmesinin nedenleri ve tipleri araştırılmış, farklı tipteki saç dökülmelerinin nedenleri ve oluşum mekanizmaları hakkında bilgi verilmiştir. Saç dökülmesinde sistematik yaklaşımın nasıl olması gerektiği ve saç dökülmesi tipinin tanısı için hangi yöntemlerin kullanıldığı ve bu yöntemlerin nasıl uygulandığı anlatılmıştır. Saç bakımı ile saç sağlığını koruyarak saç dökülmesinin önüne geçilebileceği ya da mevcut saç dökülmesinin yavaşlatılabileceği bildirilmiştir. Saç dökülmesini önleyen etken maddelerin, dökülmeyi hangi etkilerle önledikleri hakkında bilgi verilmiştir. Saç dökülmesinde kullanılan preparatlar formülasyon örnekleri de verilerek anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Preparat, saç, saç bakımı, saç dökülmesi, tedavi**.**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

PULMONER YOL İLE UYGULANAN NANOPARTİKÜLER İLAÇ TAŞIYICI SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Gözde Öztürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Emine Alarçin
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada solunum sistemi özellikleri ele alınarak pulmoner ilaç uygulamasındaki konvansiyonel yaklaşımlar, modern ilaç şekilleri ve bu şekiller arasında nanopartiküllerin önemi değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle solunum sisteminin fizyolojik, anatomik özellikleri ve ilaçların pulmoner yoldan emilim mekanizmaları incelenmiştir. Akciğerlere ilaç uygulanmasında ölçülü doz inhalerler (ÖDİ), kuru toz inhalerler (KTİ) ve nebulizörler olmak üzere çeşitli yaklaşımlar mevcuttur. Fakat bir inhalasyon taşıyıcı sisteminin klinikte kullanılabilmesi için birçok kritere sahip olması gerekir. Bu nedenle son zamanlarda konvansiyonel taşıyıcı sistemlere alternatif olarak lipozom, mikropartiküler sistemler, nanopartiküler sistemler gibi kontrollü salım da gerçekleştiren ilaç taşıyıcı sistemler geliştirilmiştir. Bu kapsamda, çalışmanın ikinci aşamasında ise pulmoner sisteme uygulanabilen nanopartiküler sistemlerin önemi, hazırlanışı, karakterizasyonu, pulmoner sistem üzerine olumlu ve olumsuz etkileri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlaç taşıyıcı sistemler, nanopartikül, nanoteknoloji, pulmoner sistem, kontrollü salım

MİKROİĞNE DİZİLERİNİN ÜRETİM YÖNTEMLERİ

Adı-Soyadı: Deniz Gökdağ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Yusuf Kemal DEMİR
Yılı: 2014

ÖZET

Hipodermik enjeksiyon ve oral kullanımın dezavantajları sebebiyle ilaçların vücuda verilmesinde transdermal yöntemler geliştirilmiş, fakat bu yöntemlerle verilebilen ilaçlar derinin Stratum corneum (SC) tabakasının geçilememesi nedeniyle sınırlı kalmıştır. Derinin geçirgenliğinin artırıldığı birçok yönteme ek olarak SC tabakası üzerinde mikron boyutunda

porlar oluşturarak ilaçları bu porlar aracılığı ile ileten mikroiğneler geliştirilmiştir. Mikroiğne ağrısız, kişinin kendine uygulayabildiği, enfeksiyon riski hipodermik enjeksiyona kıyasla daha düşük olan bir uygulama yöntemidir. Mikron boyutunda cihazlar olan mikro iğnelerin bu küçüklükleri nedeniyle üretimleri oldukça zordur ve temiz oda (clean room) şartlarındaki gibi yüksek maliyetli teknolojiler gerektirmektedir. Mikroiğne teknolojisi doğadaki arı, kene, sivrisinek gibi mini robotik canlıların anatomik yapılarından (iğne) esinlenerek ve bilgisayar mikroçip üretimin teknolojilerinden faydalanılarak üretilebilen mikro-elektro-mekanik sistem (MEMS)' lerdir. Mikroiğne üretimi, ilk etapta artı (erkek) ve eksi (dişi) kalıpların en az birinin üretilmesine gereksinim duyar. Çeşitli MEMS'ler kullanılarak ham malzemenin direk artı mikroiğne şeklinde biçimlendirilmesi yada üretilen bu artı mikrokalıpların ters replikasyonu ile üretilen eksi mikro kalıpların içini uygun malzemelerle doldurulup olgunlaştırılması ya da kurutulması esasına dayanabilmektedir. Bu çalışmada mikroiğnelerin üretim tekniklerinden; Lazerle delme (laser drilling), ıslak aşındırma (wet etching) enjeksiyon kalıplama (incektion molding) teknolojilerinden ve daha spesifik olarak da polimerik mikroiğne üretiminde kullanılan; silikon yumuşak baskılama (PDMS micromolding), lens teknolojisi (integrated microlens), atomize sprey yöntemi (atomised spray), fotolitografi ve x ışını maruziyeti tekniklerinden bahsedilmektedir. Bunların dışında; PDMS yumuşak baskılama metodu kullanılarak PVA-Jelatin sistemlerini farklı oranlarda karıştırılması ile hidrojel mikroiğne üretimi ile ilgili deneysel çalışmalar da konular arasında yer almaktadır**.**

Anahtar Kelimeler: Mikroiğne, polimerik, mikro-fabrikasyon, transdermal.

EFERVESAN TABLETLER

Adı-Soyadı: Zuhal Özkul
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2014

ÖZET

Efervesan tabletler formüllerinde bulunan etken maddelerle birlikte sitrik asit, tartarik asit veya karışımları gibi asit özellikteki maddeler ile sodyum bikarbonat ve benzeri bir alkali madde içerir. Haricen inhalasyon için kullanılan efervesan tabletler, vajina yolu ile kullanılanlar ve ağız yolu ile kullanılan değişik formülde efervesan tabletler hazırlanmıştır. Bu farmasötik formüller değişik metotlarla üretilir. Bunlar ortalama olarak suda 1-3 dakika

içinde dağılabilir. Efervesan tabletlerin imalatı genel olarak diğer tabletlerin imalat şekliyle aynıdır. İmalat yöntemleri, ekipman, kullanılan yardımcı maddelerin çoğu ortaktır. İmalat sonrası yapılan fiziksel ve kimyasal kontroller efervesan tabletler için de uygulanır. Efervesan tabletler için kullanılmak üzere seçilen hammaddelerin en önemli özelliği, diğer tablet içeriklerinden farklı olarak, nem içeriğinin optimal düzeyde olmasıdır. Efervesan tablet imalatında esas, efervesanlığın önceden meydana gelerek kaybolmasını engellemektir. Bu durum kullanılan maddelerden ve imal yerinden kaynaklı olabilir. Bütün tehlike nem miktarı ile artar. Efervesan tabletlerde beklenilen raf ömrünü sağlamak için atmosferik nemden korunması gerekir. Uzun dönemde stabiliteyi sağlamak için granülasyon, basım ve ambalajlama sırasında maksimum %25 relatif nem ve 25 santigrat derece sıcaklıkta çalışılmalıdır. Bu bitirme ödevinde amaç efervesan tabletler hakkında genel bilgiler, imalat, baskı ve ambalaj işlemleriyle ilgili mevcut ve yeni geliştirilen çalışmalarla ilgili bilgileri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Efervesan tablet imalatı, nem, ambalajlama.

GÖZE UYGULANAN PREPARATLAR VE KİTOSANIN GÖZ PREPARATLARINDA KULLANIMI

Adı-Soyadı: Melisa Kocabıçak
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Fatma ÖZAYDIN
Yılı: 2014

ÖZET

Glokom, kuru göz sendromu, konjonktivit, üveit, trahom, blefarit, şarbon gibi enfeksiyon hastalıkları çeşitli göz formülasyonları ile tedavi edilebilmektedir.

Göz damlası, irrigasyon çözeltileri, süspansiyon, emülsiyon, merhem, jel, strip insert, kontak lens ve implant gözde terapötik etki oluşturmak için kullanılan göz formülasyonlarıdır. Bu göz preparatları göze, topikal ve intravitreal şekilde uygulanır.

Kitosan, toksik özelliğinin olmaması, biyolojik parçalanabilirliği, biyo uyumluluğu, diğer biyopolimerlere göre üstün özelliklere sahip olmasından dolayı göz preparatlarında polimer olarak kullanılır.

Kitosan katyotik karakterlerinden dolayı in situ jelleşme, transfiksiyon yeteneği, penetrasyon yeteneği, kotrollü ilaç salınımı ve mukoadezyon gibi özelliklerinden dolayı çalışmalarda kullanılan bir polimer olarak yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kitosan, katyotik polimer, mukoadhezyon, göz preparatları, göz hastalıkları.

MİKROİĞNE DİZİLERİNİN UYGULAMA YÖNTEMLERİ VE BU YÖNTEMLER İLE UYGULANAN İLAÇ FORMÜLASYONLARI

Adı-Soyadı: Tuğba Özcan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Yusuf Kemal DEMİR
Yılı: 2014

ÖZET

Transdermal yoldan ilaç moleküllerinin verilmesi 20'ye yakın ilaç molekülü ile sınırlı kalmıştır. Bunun nedenleri arasında, derinin keratinize ölü hücrelerinden oluşan yaklaşık 15 mikrometre kalınlığındaki boynuzsu tabakasının (stratum corneum) bariyer özelliği göstermesi yer almaktadır. Transdermal yoldan ilaç moleküllerinin verilmesi genelde konvansiyonel yama teknolojisi ile sağlanmaktadır. Ancak, yama teknolojisi sadece ideal fizikokimyasal özellik gösterebilen moleküllerin verilebilmesine olanak sağlar. Bu nedenle, protein, aşı gibi makromoleküllerin deriden verilmesine olanak sağlamak için alternatif metotlar geliştirilmiştir. Mikroiğne dizileri bu geliştirilen sistemler arasında yer almaktadır. Mikroiğne dizileri transdermal yamalar ile hipodermik enjeksiyonların kombinasyonu olan sistemlerdir. Mikroiğne dizilerini yapısal olarak iki başlık altında toplayabiliriz, birincisi katı mikroiğneler (solid microneedles) diğeri ise oyuk mikroiğneler (hollow microneedles). Bu çalışmada, transdermal terapötik sistemler ve mikroiğnelerin uygulama yöntemleri "poke with patch", "coat and poke", "poke and release", "poke and flow" dan bahsedilmiştir. Bu çalışmanın deneysel kısmında Gantrez (PMVE/MA)-PEG4000 sistemlerinin farklı oranlarda sentezlenerek şişebilen (swellable) mikroiğneler oluşturulması ve şişme oranlarının belirlenmesi ile ilgili çalışmalar bulumaktadır.

Anahtar Kelimeler: transdermal sistemler, mikroiğneler, şişme oranı.

MİKROKÜRELERİN SAĞLIK VE ECZACILIK ALANINDAKİ UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Yasin Gökay
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Fatma ÖZAYDIN
Yılı: 2014

ÖZET

Bu çalışmada, mikrokürelerin sağlık ve eczacılık alanında kullanımım ile ilgili çalışmalar incelenmiş, mikrokürelerin tanımı, genel özellikleri, hazırlanmasında kullanılan polimerler, hazırlama yöntemleri, kullanım alanları, salım mekanizmaları ve hedeflendirilmesi hakkında bilgi verilmiştir. Kontollü salım sistemleri hakkında da genel bilgi verilmiştir. Son on yıl içerisinde yapılan mikrokürelerin kullanım alanlarıyla ilgili çalışmalar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mikroküre, etkin madde, formülasyon, dozaj formu, kontrollü salım

KONTROLLÜ SALIM YAPAN BİR İLAÇ TAŞIMA SİSTEMİ OLARAK : MİKROSÜNGERLER

Adı-Soyadı: Gülce Ergin
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2014

ÖZET

Son yıllarda sistemik etkili ilaçların verilmesinde kontrollü salım sistemlerinin kullanımı öne çıkmaya başlamıştır. Bu sistemlerin kullanımı ile verilen ilaç miktarı azaltılırken, biyoyararlanım arttırılır; etkin madde ve ona eşlik eden yardımcı maddelerin yan etkileri düşürülür.

Yeni ilaç taşıma sistemlerinden mikrosünger, bu ihtiyacı karşılayan mikroskobik boyutlu, güvenilir bir taşıyıcıdır. Mikrosünger temelli ilaç taşıma sistemleri kontrollü salım için benzersiz sistemlerdir.

Mikrosünger teknolojisi yeniliğe açık, geliştirilmeye müsait bir kontrollü salım sistemidir. Bu sebeple bu çalışmada kontrollü salım sistemleri genel olarak ele alınmış, fakat özellikle mikrosüngerler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kontrollü salım, mikrosüngerler.

KOZMETİK ÜRÜNLERDE KULLANILAN KORUYUCU MADDELER VE PARABENLERİN İNSAN SAĞLIĞINA OLAN ZARARLARI

Adı-Soyadı: Onur Şimşek
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Gökçen YAŞAYAN
Yılı: 2015

ÖZET

Bu çalışmada kozmetik ürünlerde kullanılan koruyucu maddelerin neler olduğu ve parabenlerin insan sağlığına olan zararları incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle kozmetiklerin tarihçesi kısaca ele alınmış, daha sonra kozmetik ürünün ne olduğu açıklanmış ve kozmetikler sınıflandırılmıştır. Daha sonra koruyucular ele alınmıştır.

Kozmetik ürünlerde değişik amaçlar için birçok koruyucu madde kullanılmaktadır. Bu koruyucu maddeler guruplara ayrılarak incelenmiştir. Koruyucu maddelerin etkinliklerinin değerlendirilebilmesi için kullanılan test yöntemleri ve kabul kriterleri de ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Daha sonra parabenler ele alınmış ve son bölüm olarak parabenlerin insan sağlığına olan zararları ele alınmıştır. Bu konudaki güncel araştırmalar incelenip alternatifleri tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kozmetik ürünler, koruyucu maddeler, parabenler.

AVRUPA ÜLKELERİNDE RUHSATLI (TÜRKİYE'DE BULUNMAYAN) TRANSDERMAL YAMALAR VE HAZIRLANMASINDA KULLANILAN YARDIMCI MADDELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Hasret Can
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Sevinç ŞAHBAZ
Yılı: 2015

ÖZET

Modern transdermal terapötik sistemler gelişim sürecinde, özellikle oral yoldan verilemeyen veya verilişinde fazla miktarda kayıplar yaşanan etkin maddelerin verilişi amacıyla geliştirilen sistemlerdir. Bu sistemlerin en önemli avantajları arasında uzun süreli etki elde edilmesi ve etki veya yan etkinin istendiği anda sonlandırılabilmesi yer almaktadır. Transdermal sistemlerin en önemli dezavantajlarından biri ise fizikokimyasal özellikleri nedeniyle birçok etkin maddenin bu yolla verilememesidir.

Bu problem kimyasal, fiziksel ya da mekanik geçiş artırıcı mekanizmaların yardımıyla çözülmeye çalışılmaktadır. Özellikle fiziksel ve mekanik yöntemlerden yararlanılan çalışmalar son yıllarda gündemdedir. Ancak, bu mekanizmaların üretim maliyetlerinin yüksek olması ve uygulandıkları alandaki güvenilirliklerinin tartışmalı olması gibi dezavantajları bulunmaktadır. Bu nedenle de piyasada hala çok sayıda ticari transdermal cihaz/yama olmadığı görülmektedir. Bu derlemede, piyasada bulunan veya üzerinde klinik çalışmaları henüz devam eden ve elektiriksel (iyontoforez, elektroforez, sonoforez) fiziksel, (termal soyma, mikroiğneler) ya da mekanik (basınç dalgası) yöntemleri ile geçiş artıran transdermal ürün ve cihazların ve yurt dışında bulunan transdermal yamalardan bahsedilmektedir.

Bu derlemede Türkiye'de ruhsatlı olmayan Avrupa'da ruhsatlı transdermal yamaları incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle deri ve transdermal sistemlerin genel özellikleri, transdermal hazırlama yöntemleri araştırılmış, bu yamaların polimer özellikleri, yardımcı maddelerin formülasyona etkileri üzerine çalışılmıştır.

Bu çalışmada araştırma tekniği olarak literatür taraması yöntemi kullanılmış ve derleme türünde bir çalışma yapılmıştır. Bunun için öncelikle konuyla ilgili olarak literatürler ulusal ve uluslararası veri tabanları kullanılarak taranmış ve incelenmiştir.

Konu hakkında yapılan uluslararası çalışmalara genel olarak Google Akademik'ten (http://scholar.google.com.tr), Science Direct'ten (http://www.sciencedirect.com), ülkemizde yapılan çalışmalara ise genel olarak TÜBİTAK'ın veritabanı olan ULAKBİM'den (http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/) ulaşılmıştır.

Toplanan veriler objektif bir bakış açısıyla değerlendirilmiş ve analiz edilmiştir.

Araştırma sonucu Türkiye'de ruhsatlı olamyan Avrupa'da ruhsatlı transdermal yamalar arasında CatapresTTS, Qutenza, Transtec Termal Flaster, Lidoderm TTS, Emsam TTS, Andoderm Patch gibi yamalara ulaşılmıştır.

İlaç vermenin kontrolünün yama içinde kaldığı ve hastanın derisine dayanıklı olan bir transdermal formüle etmek çok zordur. Matriks, çok katmanlı ve özellikle membran kontrollü yamaları üretmek ayrıca masraflıdır. Bu nedenle daha ince olan ve daha az engelleyici olan ve kozmetik açıdan daha kabul edilebilir basit tasarımlar üzerine yoğunlaşmaya dair bir eğilim bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Transdermal Terapötik Sistemler, yama, yardımcı maddeler, Avrupa piyasası, ticari ürünler.

ECZANE MESUL MÜDÜRLERİNİN MAJİSTRAL İLAÇ HAZIRLAMA İLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Ayça Andaç
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Gökçen YAŞAYAN
Yılı: 2015

ÖZET

Bu çalışmada ”Eczane Mesul Müdürlerinin Majistral İlaç Hazırlama ile İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi“ konulu anket, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi 5. Sınıf öğrencilerini Eczacılık Uygulamaları 2 dersi kapsamında gittikleri eczanelerin mesul müdürlerin, çalışmanın amacı ve yöntemi anlatıldıktan sonra çalışmayı kabul eden eczacılara uygulanmıştır. Anketlerin istatiksel analizi SPSS (Statistical Package for Social Sciences for Windows 16.0) programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Buna göre çalışmamıza 54 eczane eczacılığı yapan eczacı katılmıştır.

Çalışmanın amacı, hazırlanan ”Eczane Mesul Müdürlerinin Majistral İlaç Hazırlama ile İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi“ konulu anket kapsamında eczacıların majistral ilaçlarla ilgili bilgi düzeyini, majistral ilaçları ne kadar doğru hazırladıklarını majistral ilaçlara olan yaklaşımlarını, karşılaştıkları sorunlara ve majistral ilaçlar hakkındaki tutumlarını saptamaktır. Ayrıca son yıllarda sıkça yazılan formüller hakkında da veriler toplanmıştır.

Sonuç olarak çalışma kapsamındaki tüm eczanelere majistral ilaç reçetesi gelmektedir ve majistral ilaç hala eczacıların uzman olması gereken ve hastalar için de tedavi kapsamında önem arz eden bir konudur.

Anahtar Kelimeler: Majistral formül, eczane eczacılığı, anket.

KURU DERİ VE NEMLENDİRİCİLER

Adı-Soyadı: Elif Hande Turhan
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Fatma ÖZAYDIN
Yılı: 2015

ÖZET

Nemlendiriciler, epidermal bariyerin ve epidermal ısı içeriğinin düzenlenmesinde, cildin düzgün ve sağlıklı görünüm kazanmasında önemlidir. Nemlendiriciler derinin hidrasyonunu arttırırlar ve buharlaşmayı azaltırlar. Nemlendiriciler hem oklüsif (kapatıcı), hem humektan (su çekici) hem de emolyen etkileriyle derinin su tutma kapasitesini arttırırlar. Nemlendirici seçimi birçok faktörden etkilenir. Farklı dermatolojik bozukluğu olan hastalarda, nemlendiricilerin uygulanması, tedaviye yardımcı önemli bir rol üstlenir.

Anahtar Kelimeler: Nemlendiriciler, epidermal bariyer, oklüsif, humektan, emolyen

KATI LİPİD NANOPARTİKÜLLER

Adı-Soyadı: Burcu Eryıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin Uğurlu
Yılı: 2015

ÖZET

Son yıllarda nanoteknolojik gelişmeler yaşamın önemli bir parçası haline gelmiştir. İlaçlar da bu teknolojiden etkilenmektedir. İlaç taşıyıcı sistemlerin geliştirilmesi ve kanser kemoterapisi nanoteknolojiden çok etkilenmiştir. Bu bitirme tezinde katı lipid nanopartiküllerin tarihçesinden, avantajlarından, dezavantajlarından ve üretim proseslerinden bahsedilecektir. Bunun dışında katı lipid nanopartikül ilaç taşıyıcı sistemlere ilave edilecek yardımcı maddelerden ilaçlardan ve katı lipid nanopartiküllerin yükleme kapasitesinden de bahsedilecektir. Katı lipid nanopartiküllerin uygulama yollarına ilave olarak bu sistemleri polietilen glikol ile kaplamanın önemi vurgulanacaktır. Ayrıca katı lipid nanopartiküllerin avantajlarının yanı sıra az da olsa dezavantajlarından da bahsedilecektir. Günümüzde bu sistemlerin biyolojik sıvılardaki stabilitesi üzerinde araştırma yapan pek çok araştırma grubu bulunmaktadır. Bu çalışmamızda bu gruplardan da örnekler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: katı lipid nanopartiküller, nanoteknoloji, nanopartikül

ÇOKLU EMÜLSİYONLAR

Adı-Soyadı: Hatice Tuncay
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2015

ÖZET

Emülsiyon sistemler diğer taşıyıcı sistemlere nazaran birçok avantajından dolayı güncelliğini korumakta ve bu alanda yapılan çalışmalar hızlı bir ilerleme göstermektedir. Bu çalışmada emülsiyon sistemler hakkında genel bilgilendirme yapılmıştır. Emülsiyon tipleri ve özellikleri, emülsiyonların avantajları, uygulama yollarına göre emülsiyonlar ve emülsiyonların hazırlanma şekilleri üzerinde durulmuştur. Çoklu emülsiyon sistemlerinin tanımı ve genel özellikleri anlatılmıştır. Bu emülsiyonların hazırlanmaları, avantajları, farmasötik teknoloji, kozmetoloji, gıda teknolojisi gibi alanlarda kullanımları üzerinde durulmuştur. Çoklu emülsiyonlarla ilgili yapılan çalışmalar ve yeni gelişmeler derlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çoklu emülsiyonlar, farmasötik teknoloji.

BİYOEŞDEĞERLİK

Adı-Soyadı: Açelya Özçırpıcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2015

ÖZET

Referans ilaç, inovatör firma tarafından geliştirilerek patent koruması altında pazara verilen ilk üründür. Koruma süreleri bittikten sonra bu ürünler referans alınarak eşdeğer ilaçlar üretilir. Bir eşdeğer ilaç, referansıyla aynı etkinlik, kalite ve güvenilirliktedir. Bir eşdeğer ürünün üretiminden satışa sunulmasına kadar geçen tüm evreler referans ürünlerle aynı aşamaları sergilemekte, sadece daha önce referans ilaç üreticileri tarafından canlılar üzerinde gerçekleştirilen klinik çalışmalar yapılmamaktadır. Eşdeğer ilaçlarda, sağlık otoritelerinin gerekli gördüğü tüm inceleme ve araştırmalar yapılmakta, hasta üzerinde referans ürünle aynı

tedaviyi sağladığı biyoeşdeğerlik çalışmalarıyla kanıtlanmaktadır. Eşdeğer ürünün referans ürünle aynı tedaviyi sağladığı terapötik eşdeğer olduğunun kanıtı biyoeşdeğerlik çalışmalarıdır.

İlaç sektörünün, insanın yaşam kalitesini artırabilmesi için hem orijinal ilaçlara hem de jenerik ilaçlara ihtiyacı vardır. Orijinal ilaçlar, yeni ve etkin tedaviyi insanlığın hizmetine sunarken, jenerik ilaçlar daha ekonomik bir alternatif oluştururlar. Bu bayrak yarışı, sağlıklı bir döngü içinde çalışabilmelidir. Bugün artık ülkemizde jenerik ilaç üreten firmalardan, tıpkı orijinal ilaç için ortaya konulan kanıtlara benzer biçimde biyoyararlanımlarının orijinal ilaçtan farklı olmadığını bilimsel olarak kanıtlamaları ruhsat sürecinde istenmektedir.

Bu çalışmada, ilgili tanımlar, biyoeşdeğerlik kavramı, biyoeşdeğerlik kavramı bağlamında biyoyararlanım, biyoeşdeğerlik çalışmalarının tasarımı kapsamında gönüllüler, çapraz çalışma, örnek alma süreleri, referans ürün, analiz yöntemi, biyoeşdeğerlik hesapları, aşırı (supra) biyoyararlanım, biyofarmasötik sınıflandırma sistemi, Türkiye'de biyoeşdeğerlik çalışmaları regülasyonları ile ilgili kilometre taşları, biyoeşdeğerlik ile ilgili yayınlar gibi konular derlenmiştir. Ek olarak, çalışma kapsamında biyoeşdeğerlik merkezi ziyaret edilmiş, çalışmalar gözlemlenmiştir. İzlenimler sözel olarak ve fotoğraflar ile aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Biyoeşdeğerlilik, biyoyararlanım, orjinal ilaç, jenerik ilaç.

ORAL İNSÜLİN UYGULAMALARINDA NANOFARMASÖTİK YAKLAŞIMLAR

Adı-Soyadı: Setenay Özer
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU
Yılı: 2015

ÖZET

Diyabet hastalığı günümüz kronik hastalıkları arsında en geniş aileye mensup hastalıklardan biridir. Gün geçtikçe hızla artan diyabette oral antidiyabetik ilaçlar ve yeni geliştirilmekte olan farklı ajanlar yaygın olarak kullanılsa da, özellikle tip 1 diyabet başta olmak üzere diyabet hastalarında endojen insülin görevlerini tam anlamıyla karşılayabilen bir ilaç bulunamamıştır.

Önceleri domuz ve ineklerden elde edilen insülinin kullanımı kısıtlıyken, rekombinant DNA teknolojisinin keşfiyle biyoteknolojik yöntemler sayesinde insülin üretimi ve erişilebilirliği artmıştır. Ancak insülin protein yapılı bir makromolekül olduğundan enzimatik ve absorbsiyon ilişkili problemleri nedeniyle yalnız subkutan uygulanabilmektedir. Bu durum hastada immunojenik belirtilere, lipodistrofi gibi yağ dokusu şikâyetlerine, endojen insülinle farmakokinetik özellikleri birebir örtüşmediğinden hiperinsülinemi gibi risklere sebep olmaktadır.

Oral yoldan ilaç uygulanması hasta uyucu ve kolaylığı açısından en çok tercih edilen uygulama yolu olmuştur. Subkutan insülin kullanımında karşılaşılan zorluklar, bilim insanlarını insülinin oral yoldan uygulanabilmesi için çözüm bulmaya sevk etmiştir. Nanoteknoloji, teknoloji ilerledikçe birçok alanda kendini gösterdiği gibi son yıllarda ilaç teknolojisinde de ön plana çıkmaktadır. Nanofarmasötikler, geleneksel ilaçlara göre daha kolay absorbe edilebilen, ilaç etkin maddesini dış ortamdan koruyabilen, daha düşük dozda uygulama gerektiren, biyoyararlanımı daha yüksek, hedeflendirme ve kontrollü salım yapılabilen, etki süresi daha uzun ilaç sistemleridir. Tüm bu sebeplerden dolayı insülin gibi peptid/protein yapılı ilaçların oral etkinliğini sağlamak amacıyla nanofarmasötik sistemlerle uygulanması dikkat çeken bir düşünce olmuştur. Bu amaçla nanopartikül, nano boyutlu katı lipit partikül, nanolipozom, nanoemülsiyon ve nanojel sistemleriyle oral insülin uygulanması amacıyla in vivo ve in vitro çalışmalar yapılmıştır.

Bu derlemede, diabetes mellitus hastalığı, insülin ve diğer kullanılan antidiyabetik ajanlar tanıtılmış, oral kullanım dışında insülin için çalışılan diğer uygulama yollarından kısaca bahsedilmiş, oral insülin uygulamasının avantajları ve uygulamadaki engeller ile çözümleri anlatılmış, nano boyutta oral insülin uygulanan sistemler tanıtılmış ve gerçekleştirilen çalışmalar anlatılmıştır. Araştırmalar nanofarmasötik sistemlerin geliştirilerek oral insülin uygulanması için birer strateji olarak kullanılmasının muhtemel olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Oral insülin, nanoteknoloji, subkutan.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

AVRUPA VE AMERİKA'DA YAYINLANAN İLAÇ GÜVENLİK DUYURULARININ RETROSPEKTİF OLARAK İNCELENEREK TEKNOLOJİK OLARAK YORUMLANMASI

Adı-Soyadı: Ezgi Sarıyıldız
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Emine ALARÇİN
Yılı: 2015

ÖZET

Farmakovijilans, advers etkilerin ve beşeri tıbbi ürünlere bağlı diğer olası sorunların saptanması, değerlendirilmesi, tanımlanması ve önlenmesi ile ilgili bilimsel çalışmaları içeren multidisipliner bir faaliyetler bütünüdür. Bir ilaca karşı gelişen zararlı ve amaçlanmayan cevap olarak tanımlanan advers reaksiyonlar, genetik polimorfizm, farmakokinetik, ve farmakodinamik faktörler de dahil olmak üzere bireysel farklılıklar nedeniyle oluşabilmektedir. İlaçların ruhsatlandırıldıktan sonra güvenliliklerinin takip edilmesi son derece önemlidir. Birçok ilaç ruhsatlandırılıp piyasaya verildikten sonra ciddi advers etkiler oluşturmaları nedeni ile piyasadan kaldırılmış veya ruhsat sahipleri ilacı piyasadan geri çekmek zorunda kalmışlardır. Genelde nadir görülen ve önceden belirlenemeyen sorunlar, ilacın satışa sunulmasından sonraki süreçte ortaya çıkar. Bu durum "Pazarlama Sonrası Denetim" (Postmarketing Surveillance) olarak adlandırılmış ve bu nedenle farmakovijilans sistemine gerek duyulmuştur. Türkiye'de farmakovijilans konusunda 1985 yılından beri T.C. Sağlık Bakanlığı'na bağlı olarak "Türk İlaç Advers Etkilerini İzleme ve Değerlendirme Merkezi"nde faaliyetlerini sürdürmektedir. Advers ilaç etkileri ile ilgili olarak biz sağlık profesyonellerine düşen görev, karşılaşılan advers olayları hiç vakit geçirmeden Türkiye Farmakovijilans Merkezi'ne (TÜFAM) bildirmenin yanında, literatüre de kazandırarak dünyadaki tüm meslektaşlarımızı bilgilendirmek ve böylece bu alandaki farkındalığımızı artırmaktır. Bu çalışma kapsamında Avrupa ve Amerika'da yayınlanan ilaç güvenlik duyurularının retrospektif olarak incelenmesi ve elde edilen verilerin farmasötik dozaj şekilleri açısından teknolojik olarak yorumlanması amaçlanmıştır. İncelenen çalışmalarda mevcut ilaçlar için özellikle, neden oldukları kardiyovasküler problemler üzerinde durulduğu görülmüştür. Var olan tek etken maddeli bir ilaca yeni bir etken madde eklenerek kombine olarak piyasaya çıkarılmış olan ilaçların etkinlik ve güvenirlilik takipleri veya yoğun olarak bir ilaç ile eş zamanlı reçetelenen başka bir ürünün kullanımına bağlı etkilerin incelenmesi sonucu polifarmasinin önüne geçilebilir ve hastanın tedaviye uyuncu artırılmış olabilir. Günümüzde çocuklarda yapılmış yeterli çalışma olmamasına rağmen mevcut hastalıkları nedeniyle kullanılmakta olan birçok ilaç olduğu da dikkat çekmektedir. Ayrıca

gerçekleştirilen incelemede yayınlanan ilaç güvenlik duyurularında yer alan ilaçlar arasında farmasötik dozaj şekli açısından anlamlı bir ilişki olmadığı da anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: farmakovijilans, ilaç güvenliliği, advers etki, pazarlama sonrası denetim.

YAŞLANMA KARŞITI ÜRÜNLER

Adı-Soyadı: Seda Birkent
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Emine ALARÇİN
Yılı: 2015

ÖZET

Yaşlanma, insan organizmasında tüm yaşam boyunca gözlenen değişiklikleri kapsayan karmaşık bir işlemdir. Yaşlanma oluşum şekline göre biyolojik yaşlanma ve foto yaşlanma olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Yaşlanmanın belirtilerini ortadan kaldırmak için geliştirilen kozmesötiklerle yapılan çalışmalarda yaşlanmayla sonuçlanan cilt hasarlarının onarılmasına yardımcı ürünlerin varlığın kanıtlanmıştır. Günümüzde, ticari olarak kozmetik piyasasında bulunan yüzlerce yaşlılık karşıtı ürünlere karşın, mekanizma aydınlatılması, biyolojik etkinliğin düzeyi ve biyokimyasal/histolojik çalışmalar halen çok sınırlıdır. Antioksidanların yararlarının üzüm çekirdeği ekstresinde saptanmasının ardından kozmetik firmaları bu yararı kullanmaya başlamıştır. Antioksidanlar serbest radikallerin saldırısına karşı cildi korurlar ve cilt nemine yardımcı olurlar. Peptitler beyinden vücuda mesaj taşıyarak farklı işlevleri yapmak üzere sinir ve kasları yönetirler. Nöromesajları ileten yeni bazı sentetik peptitler kolajen üretimini stimüle eder ve cilt esnekliğini arttırır. Sulu veya tuz şeklindeki kreatin ve kreatin analoğu bileşikler ile kreatinkinaz/fosfokreatinin sistemi ayarlanarak cilt hasarı veya yaşlanması azaltılır veya onarılır ve hatta korur. Melanin pigmenti cildi zararlı UV ışınlarından koruyucu özelliğe sahiptir. Bakır içeren tirozinaz enzimi melanin sentezinde önemli rolü oynamaktadır. Cilt rengini değiştirmek amacıyla kullanılan ürünler arasında yaşlılık lekelerini gidermek için melanin sentezini azaltmak veya engellemek hedeflenir. Hücre Enerjisini Arttıran Maddeler, hücre Turnover'ını hızlandıran maddeler, kas gevşeticiler üzerlerinde çalışılmakta olan ve çeşitli etkileriyle yaşlanma karşıtı özelliklerinden faydalanılmakta olan ürünlerdir. Gelecekte ise peptitler, sirtuinler, nanoteknololji, iyontoforez, serumlar, nutrikozmetik ürünler, zararlı

güneş ışınlarından koruyucu maddeler ve lüks kozmetik üzerinde yapılan çalışmaların genişletilmesi beklenmektedir**.**

Anahtar Kelimeler: Yaşlanma, kozmesötikler, peptitler, kreatin, melanin.

GÜNEŞTEN KORUYUCULAR VE KOZMETOLOJİDE KULLANIMLARI

Adı-Soyadı: Didem Gizem Asan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yard. Doç. Dr. Emine ALARÇİN
Yılı: 2015

ÖZET

Güneşten koruyucu ürünler, deriye ulaşan ultraviyole (UV) ışının miktarını kontrol ederek deriyi güneşin zararlı etkilerinden korur ve düzenli bronzlaşma sağlar. İnsanlar kendilerini güneşten korumak için geçmişten bugüne çeşitli yöntemler kullanmışlardır. Bu amaçla şapka, peçe, gözlük gibi aksesuarlar kullanıldığı gibi birçok kimyasal da denenmiştir. Güneşten korunmanın en güvenilir yolu güneşten koruma faktörlerinin kullanılmasıdır ki bu ürünlerin seçimi kişisel özellikler ve deri tipine göre değişir. Güneşten koruyucu birçok etken madde tanımlanmıştır ve bunların çoğu antioksidan aktivite gösterir (karetonoidler, seresis, genistein, yeşil çay polifenolleri gibi). Bazı etken maddeler sadece UVA ve UVB filtre görevi görürken bazıları her iki ışına karşı da koruyucudur. Güneşten koruyucu etkin maddelerin doğru şekilde formüle edilmesi de ürünün etkinliği açısından büyük önem taşır. Emülsiyon, losyon, yağlar ve lipozomlar bu amaçla en çok tercih edilen formülasyon çeşitleridir ve bunlar kullanıcının cilt tipine göre seçilmektedir. Bu formülasyonlar, UVA ve UVB'ye karşı geniş koruma sağlamalı, yüksek sıcaklığa, terleme veya suya dayanıklı olmalı, deride irritasyona sebep olmamalı, belirli standartlara göre üretilmiş olmalıdır. Hamile kadınlar, yaşlılar, malabsorbsiyon sedromlular, organ nakli hastaları ve cilt kanseri risk faktörü olan bireyler gibi D vitamini desteğinin önerilmesi gerektiği özel durumlarda güneşten koruyucular mutlaka kullanılmalıdır. Ciltte farklı kromoforlar tarafından absorbe edilerek ciddi reaksiyonlara sebep olan UV ışınlar deri kanseri ve foto yaşlanmadan sorumludur. Güneş ışınlarının insan vücuda üzerindeki zararlı etkilerinin belirlenmesinden sonra, güneş ışınlarından koruyucu maddeler kişisel bakım ürünleri, tıraş, makyaj, tırnak ve saç preparatları gibi hemen hemen her türlü kozmetik preparata girmiştir. Dolayısıyla güneşten koruyucular çok büyük bir önem taşıyan profilaktik ve terapötik grubu oluşturmaktadır. Bu çalışmada da

güneşten koruyucu ürünlerin içerisindeki etken maddeler, kullanılan formülasyonlar ve bu ürünlerin kozmetik preparatlar içerisindeki önemi değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güneşten koruyucular, UV radyasyon, UVA, UVB, kozmetik.

PULMONER SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Celal Dural
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Gökçen YAŞAYAN
Yılı: 2015

ÖZET

Bu çalışmada; solunum sisteminin özellikleri ele alınarak pulmoner ilaç uygulama sistemlerinin önemi değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öncelikle solunum sisteminin fizyolojik, anatomik özellikleri ve ilaçların pulmoner yoldan emilim mekanizması incelenmiştir. Akciğere ilaç uygulanmasında kullanılan ölçülü doz inhaler (ÖDİ), kuru toz inhaler (KTİ) ve nebulizatörlerin hazırlanması, kullanılması, avantajları, dezavantajları detaylı incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pulmoner sistemler, ölçülü doz inhaler, kuru toz inhaler, nebulizatör.

TÜRKİYE'DE RUHSATLI TRANSDERMAL YAMALAR VE HAZIRLANMASINDA KULLANILAN YARDIMCI MADDELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adı-Soyadı: Samet Sercan Korkmaz
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Sevinç ŞAHBAZ
Yılı: 2015

ÖZET

Türkiye' de ruhsatlandırılmış olarak bulunan transdermal yamaların formülasyon tiplerini ve yardımcı maddelerini incelemek ve aralarındaki ilişkileri değerlendirmektir.

Konu hakkındaki çalışmalara ulaşmak için Sciencedirect (http://www.sciencedirect.com), Pubmed (http://ncbi.nlm.nih.gov//pubmed), Google kitaplar (http://books.google.com.tr) gibi kaynaklar kullanılmıştır. Ayrıca yerli ve yabancı kaynak kitaplar ve dergiler taranarak elde edilen veriler objektif bir bakış açısıyla analiz edilmiştir.

Türkiye'de ruhsatlı olarak bulunan transdermal yamalar ve hazırlanmalarında kullanılan yardımcı maddeler incelenirken öncelikle aynı etkin maddeyi içeren müstahzarlar kendi içlerinde karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir. Daha sonra, aynı formülasyon tipinde hazırlanan müstahzarlar belirlenerek formülasyon bileşenleri detaylı olarak incelenmiştir.

Türkiye'de ruhsatlı transdermal yama preparatları incelendiğinde 8 farklı etkin maddeye ait müstahzar bulunduğu görülmüştür. Otuzun üzerinde ruhsatlı yama müstahzarı vardır ancak bir kısmının artık ithalatı gerçekleşmediği için piyasada bulunmamaktadır. Türkiye'de ruhsatlandırılmış transdermal terapötik sistem yama müstahzarları değerlendirildiğinde etkin madde olarak nikotin ve estradiol içerenlerin piyasada farklı firmalara ait eşdeğerlerinin olduğu, diğer etkin maddelerin ise eşdeğerlerinin bulunmadığı görülmüştür.

Formülasyonlar değerlendirildiğinde 31 müstahzar örneğinin 18 tanesinin matriks sistem olarak hazırlandığı görülmüştür. Matriks tipi formülasyonlarda genelde akrilik yapışkanlar, akrilat kopolimeri sonrasında ise trigliseritler (orta zincir uzunluğunda) ve vitamin E formülasyonlara katılan yardımcı maddelerdir.
Birçok müstahzarda kaplama materyali olarak PET veya poliester kullanılmıştır.
Geri kalan müstahzarların 5 tanesi depolu sistem, 4 tanesi yapışkan içinde ilaçlı sistem, 3 tanesi membran sistemli, 1 tanesi yavaş salımlı olarak görülmüştür. Transdermal sistemlerden yapışkan içinde ilaçlı sistemler ile matriks tiplerini karşılaştırdığımızda özellikle etilenvinilasetat veya vinilasetat kopolimeri her iki tipte de yaygın olarak kullanılan yardımcı maddelerdir. Birkaç depolu sistemin diğer sistemlerle ortak yardımcı maddesi olarak poliakralitler kullanıldığı görülmektedir. Membran sistemlerde ise pek çok yardımcı maddenin ortak olmadığı gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Transdermal Terapötik Sistem, Kontrollü Salım, Yama, Yardımcı Madde, Türkiye Piyasası.

ŞAMPUAN FORMÜLASYONLARININ HAZIRLANMASI

Adı-Soyadı: Mahsum Kaş
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç. Dr. Timuçin Uğurlu
Yılı: 2015

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

Şampuanlar, saç ve saçlı deriye zarar vermeden saçı temizleyen ve bakımını sağlayan ürünlerdir. Saçtaki sebumu, terlemeyle oluşan öğeleri, startum korneumu ve şekil verici maddeleri temizlerler.

Herkes saç tipine uygun şampuan kullanmalıdır. Kuru bir saçta temizleyici madde miktarı yüksek, nemlendirici ve şekil verici madde içermeyen şampuan kullanmak, saçın matlaşmasına, zaten az olan sebumun kaybedilmesine yıkandıktan sonra uçuşan saçlar kalmasına neden olacaktır.

Şampuan formülasyonlarında miktar olarak en fazla bulunan sudur. Ancak şampuan formülasyonlarında temel maddeyi temizleyici oluşturmaktadır. Uygun bir temizleyici veya temizleyici karışımı seçimiyle formülasyona başlanır. Onu takiben köpük geliştirici bir maddenin de formüle eklenmesi gerekmektedir. Bunların yanı sıra, formüllerde şekil verici maddeler, viskozite [setil alkol, gliseril stearat, NaCl(sodyum klorür) gibi elektrolitler, stearil alkol, hidroksietilsellüloz, HPMC, karbomer gibi] ve pH ayarlayıcı ajanlar (sitrik asit, fosforik asit, laktik asit, trietenolamin, sodyum hidroksit) ile koruyucu maddeler (DMDM hydantoin, metil paraben, imidazolidinil üre, propil paraben, kuaterniyum-15, bronopol, benzil alkol, formaldehit gibi) EDTA gibi ağır metal bağlayıcı kompleks oluşturucular da yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şampuanlar, Formülasyon, İdeal şampuan özellikleri, Temizleyiciler, Koruyucular, pH.

REKTAL YOLDAN UYGULANAN PREPARATLAR

Adı-Soyadı: Melike Kurtbeyoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Öğr. Gör. Dr. Fatma ÖZAYDIN
Yılı: 2015

ÖZET

Bu derlemede rektal yoldan uygulanan preparatlar anlatılmıştır. Rektum fizyolojisi ve anatomisi anlatılmış, rektal yoldan uygulamanın avantaj ve dezavantajları üzerinde durulmuştur. Hem lokal hem sistemik etki sağlayan supozituvarların tanımı yapılmış, kullanımı ve formülasyonlarında kullanılan sıvağlar ve yardımcı maddeler ile ilgili detaylı

bilgiler verilmiştir. Ayrıca bir başka dozaj formu olan enemaların tanımı ve sınıflandırılması yapılmış, özellikleri anlatılmış, majistral örnekleri verilmiştir. Bunların yanında tablet ve kapsüllerden bahsedilmiş, lokal etki gösteren preparat çeşitleri de anlatılmıştır. Ayrıca kontrollü salım yapabilen rektal sistemlerden ve bu alanda yapılan gelişmelerden bahsedilmiştir. Son olarak anlatılan preparatlara örnekler verilerek konu özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Supozituvar, sıvağ, enema, rektal emilim, hemoroid.

KOZMETOLOJİ BİLİM DALI

Bilim Dalı Başkanı: Doç. Dr. Oya SİPAHİGİL KERİMOĞLU

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

FARMASÖTİK BİYOTEKNOLOJİ ANABİLİM DALI

Öğretim Kadrosu:

Prof.Dr. Jülide AKBUĞA (Anabilim Dalı Bşk.)

Doç.Dr. Ali Demir SEZER

Yard.Doç.Dr. Suna ÖZBAŞ-TURAN

Arş.Gör.Ceyda EKENTOK

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

PROTEİN-PEPTİD PEGİLASYONU VE İLAÇ ENDÜSTRİSİNDEKİ KULLANIMI

Adı-Soyadı: Ahmet Furkan Yağcı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2010

ÖZET

PEG, biyolojik makromoleküllerin kovalent modifikasyonu ile birçok farmasötik ve biyoteknolojik uygulamaların yüzeyleri için bir hayli araştırılmış bir polimerdir. Biyolojik uygulamaların yüzeyleri için bir hayli araştırılmış bir polimerdir. Biyolojik makromoleküllerin modifikasyonunda, peptid ve proteinler son derece önemlidir. Peptid ve proteinlerin PEGlenmesinin çok sayıda sebebi vardır. Bunlar arasıdan antijenik ve immünojenik epitopların kaplanması, retiküloendoteliyal sistem (RES) tarafından reseptör vasıtasıyla olan geri alımın perdelenmesi ve proteolitik enzimlerin tanınma ve bozulmasının engellenmesi yer almaktadır. PEG kojugasyonu ayrıca polipeptidin görünür boyutunu da arttırmaktadır. Böylece biyodağılım değişmekte ve böbrekten süzülme de azalmaktadır. PEGilasyonu bir yönü de, peptid veya proteinlere bağlamak için kullanılan çeşitli PEGlerin konjuge edilmesidir. Bu derlemede; PEG kimyası ve hazırlanma metodları, PEG türevleri, geri çevirilebilir konjugasyon, PEG yapıları ve pegilasyonla üretilmiş ilaç formlarına yönelik hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Protein, Stabilite, Pegilasyon, Formülasyon

KANSER TEDAVİSİNDE KULLANILAN KİMERİK MONOKLONAL ANTİKORLAR VE ETKİ MEKANİZMALARI

Adı-Soyadı: Begüm Benli
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2010

ÖZET

Kanser; çevre, sigara, genetik faktörler, kimyasal maddeler, radyasyon, infeksiyoz maddeler gibi birçok faktör nedeniyle meydana gelebilen DNA hasarı ile tetiklenir ve vücudun belli bir bölgesinde kontrolsüz büyümeye başlayan hücrelerle, çoğunlukla bu anormal hücrelerin metastaz ile vücudun diğer bölgelerinde yayılıp yerleşmesiyle oluşur. Erken teşhis ve tedavi ile kanserden meydana gelen ölümlerin önüne geçilebilse de yayılması kontrol altına

alınamayan kanserler ölümle sonuçlanmaktadır. Kanserin geleneksel tedavi metodları olan kemoterapi, radyoterapi ve ameliyatla bugüne kadar katedilen uzun yola rağmen, ölüm oranları hala yüksektir. Bu tedaviler sonucu gelişen bazı problemlerden ve yetersiz sonuç alınmasından dolayı immünotoksinlerin ve monoklonal antikorların kullanıldığı immünoterapi ve hedeflendirme tedavisi gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda, monoklonal antikorların kanser immünoterapisinde kullanımına dair klinik araştırmalar artmış ve birçok monoklonal antikorun kanser tedavisinde kullanımına FDA tarafından onay verilmiştir. Monoklonal antikorlar arasında daha düşük immünojenik cevap ve daha yüksek terapötik etkiler gibi özellikler taşıyan kimerik monoklonal antikorlar öne çıkmıştır.FDA tarafından kanser tedavisinde kullanımına onay verilen 2 adet kimerik monoklonal antikor mevcut olup, diğer birçokları da klinik gaz aşamasındadır.

Kimerik monoklonal antikorların kanser tedavisinde kullanımı üzerine yapılan çalışmaların incelendiği ve etki mekanizmaları hakkında bilgilerin derlenip sunulduğu bu çalışmada kimerik monoklonal antikorların kanser tedavisinde kullanımı hakkında bilgi vermek ve kanser tedavisindeki önemini vurgulamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Monoklonal, antikor, kimerik, kanser, etki mekanizması

AŞI ÜRETİMİ VE TEKNOLOJİSİ

Adı-Soyadı: Gamze Doğan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2010

ÖZET

Aşılama, enfeksiyoz hastalıkların önlenmesindeki en etkili teknolojilerden biridir. Çiçek hastalığı ortadan kaldırılmış, çocuk felci ve kızamık gibi hastalıklar ise dünyanın birçok bölgesinde çok düşük seviyelere indirilmiştir. Buna rağmen infeksiyoz hastalıklar hala dünya çapındaki ölüm sebeplerinin başında yer almaktadır. Mevcut olan eski aşıların esası ölü veya canlı-zayıflatılmış mikroorganizmalara ve kimyasal müdahaleye toksinlerin detoksifiye edilmesiyle oluşan toksoidlere dayanır. Başarılarının yanında, aşı hazırlanmasının günümüzdeki prosedürlerinden kaynaklanan bazı sakıncalar mevcuttur. Bu sakıncalardan dolayı organizmanın tamamını baz almayan yeni yaklaşımlar aşı geliştirilmesinde göz önüne alınmaya başlanmıştır. Dünyada, mevcut aşıların etkinlik ve güvenliklerinin arttırılmasına

yönelik gittikçe artan bir ihtiyaç vardır. Gelişen teknolojik imkanlar, immunoloji ve moleküler biyoloji gibi ilgili alanlardaki artan çalışmalarla yeni aşılama stratejileri oluşmuştur. Klasik hücre aşılarının yanında, yeni aşılar altbirim prensibine dayanmaktadır (Hepatit B yüzey protein aşısı ve *haemophilus influenzaz* tip B aşısı). Rekombinant teknikler, güvenli ve ucuz, ısıya dayanıklı ve kolay uygulanabilen, tercihen tek doz, geniş immun yanıtı ömür boyu hafızayla hem yetişkin hem de yeni doğanlarda uyarabilen ideal aşının üretimi için çalışmaktadır. Bu çalışma aşılar hakkında genel bilgi vermekte ve yeni aşıların geliştirilmesinde kullanılan immunojenlerin tasarımını ve teknolojilerini anlatmaktadır.

Anahtar Kelimeler:Aşı, Aşı Teknikleri, Aşı Üretimi, Bakteri, Virüs.

miRNA'LARIN KANSER TEDAVİSİNDE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Gülden Arslan
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.F.Jülide AKBUĞA
Yılı: 2010

ÖZET

Son yıllarda mikro RNA'lar (miRNA'lar) kanser araştırmalarında büyük ses getirmiştir. Bu küçük kodlanmayan RNA'lar hedef mRNA'nın 3'kodlanmayan bilgesine bağlanarak gen ekspresyonunu inhibe ederler.

Mikro RNA'lar pek çok normal biyolojik proseste görev alırlar ve bu proseslerin integral komponentleridir. Çalışmalar miRNA'ların hücre proliferasyonu, farklılaşması, apoptik hücre ölümü, strese rezistansı ve fizyolojik metabolizasında çok önemli rolleri olduğunu ortaya çıkarmıştır. miRNA ekspresyonunda görülen bozuklukların kanser gelişimi ve ilerlemesine neden olduğu da gösterilmiştir.

miRNA'lar ayrıca onkogenleri, tümör baskılayıcı genleri ve kanserin hücresel davranışlarını regüle edici fonksiyonlara sahip olabilir. Daha da önemlisi, miRNA'ların kanser hücreleri ve epitelyal-mezankimal doku-tipi hücrelerini, ki bunlar ilaca rezistans ve kanser metastazından sorumludurlar, regüle ettikleri bulunmuştur.

Kanser kök hücreleri; kendilerini yenileme ve farklılaşma kapasitesine sahip tümörlerde tanımlanmış hücrelerdir. Kök hücrelerin kendilerini yenileme özelliklerindeki

kontrolsüzlüğün, kanserin başlaması ve oluşmasını tetiklediği görülmüştür. Bunun yanı sıra bu hücreler son dönem kanser tedavilerine karşı da dirençlidirler. Daha etkili bir kanser tedavi yöntemi olarak kök hücrelerin biyolojilerini ve yolaklarını bilmeliyiz. Böylelikle, moleküler olarak hedeflenmiş kök hücre miRNA'ların, kanser tedavisindeki etkili bir araç olabilir. Kimyasal yollarla modifiye edilmiş antisens oligonükleotidler (ASO'lar), bu amaç için yaygın olarak kulanılan yöntemdir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, mikro RNA, onkogen, tedavi, tümör baskılayıcı

siRNA TAŞIYICI SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Meltem Yeşildağ
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.F.Jülide AKBUĞA
Yılı: 2010

ÖZET

RNA interfans, transkripsiyon sonrası gen susturma mekanizmasıdır. Geniş çeşitlilikte ökaryotik organizmalarda bulunan yüksek oranda korunmuş olan bir yoldur. RNAi mekanizması uzun çift zincirli RNA'dan (dsRNA) Dicer enzimi ile 21-23 nükleotidlik küçük engelleyici RNA'nın (siRNA) meydana gelmesi ile başlar. siRNA, RICS ike kompleks oluşturarak hedef mRNA dizisini degrade ederek gen ekspresyonunu susturur. Bu mekanizma genleri izole etmek ve fonksiyonlarını belirlemek, çok kapsamlı hücresel prosesleri incelemek için güçlü bir araç haline getirmiştir. Memeli hücrelerde RNA interferans aktivitesinin gösterilmesinin ardından da, potansiyel terapötik etkinliği fark edilmiş ve araştırmalar bu yöne yoğunlaşmıştır. siRNA tedavisinin geliştirilmesinde en büyük sorun siRNA'nın anyonik yapısından ve büyük molekül ağırlığından dolayı hücre membranını geçememesi, serum nükleazları tarafından hızlı bir şekilde degrade edildiğinden plazma yarı ömrünün bir saatten kısa olması ve doğal immün yanıtı aktive etmesinden dolayı başarılı bir tedavi için uygun bir taşıyıcı sistemin kullanılması gerekmektedir. siRNA'da taşıyıcı sistem olarak viral veya viral olmayan taşıyıcılar kullanılır. Viral olmayan taşıyıcılar, vektörlerle meydana gelen advers etkilerden dolayı viral taşıyıcılara tercih edilmektedir. Güvenlik açısından potansiyel avantajına ek olarak kolay sentezlenmesi, düşük immün yanıt ve sınırsız boyutta genetik materyali taşıdığı için viral olmayan yöntemler daha çok dikkat çekmektedir. RNA interferansın tanımlanmasının üzerinden çok zaman geçmemesine rağmen yüksek terapötik etkinliğinden dolayı klinik çalışmalar hızlı bir şekilde gelişmiştir. Başlangıçtaki çalışmalar

siRNA'nın direk olarak lokal uygulanmasına odaklanırken daha sonraki çalışmalarda siRNA uygun bir taşıyıcı sistemle sistemik olarak uygulanmaya başlamıştır. Bu derlemede RNA interferans mekanizması, siRNA dizaynı, siRNA taşıyıcı sistemleri, siRNA kimyasal modifikasyonları ve klinik araştırmaların mevcut durumu hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar Kelimeler:RNA interferans, siRNA, siRNA Taşıyıcı sistemler, shRNA Klinik çalışmalar.

İNSULİN ÜRETİMİ ve PREPARATLARI

Adı-Soyadı: Yusuf Elmalı
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2010

ÖZET

İnsülin, anabolik özellikleri olan, dokular tarafından besinlerin kullanımını düzenleyen en öenmli hormonlardan biridir. (Champe and Harvey 1997). Memelilerde insülin yokluğu organizmadaki tüm metabolizmayı etkilemektedir. (Bozdoğan 2000).

Biyoteknolojideki gelişmeler, geniş çeşitlilikteki peptit ilaçların ticari ölçekte üretilmesine imkan sağlamıştır. Biyoteknolojideki gelişmelerle rekombinant protein teknolojisindeki ilerlemeler, protein ve peptidlerin terapötik rolleri konusunda araştırmacıların dikkatlerini fazlasıyla üzerine çekmiştir. İnsülinin rekombinanat DNA teknolojisiyle üretilmesi; bilimsel olarak bir dönüm noktası olduğu gibi, aynı zamanda büyük miktarlarda proteinin ucuz bir maliyetle elde edilebilmesine imkan sağlamıştır ve insülini parenteral olmayan ilaç sistemi olarak çalışılan en popüler protein haline getirmiştir (Khafagy, Morishita, Onuki an Takayama 2007).

Anahtar Kelimeler: Diyabet, İnsülin,Formülasyon.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İNTERLÖKİN-4 PLAZMİDİ İÇİN TAŞIYICI SİSTEM GELİŞTİRMEK; İN VİTRO ÇALIŞMALAR

Adı-Soyadı: Emre Özdemir
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof**.** Dr.F.Jülide AKBUĞA
Yılı: 2011

ÖZET

Bir sitokin olan interlökin-4 (IL-4), belirli koşullar altında immünosupresif, antitümör ve antiinflamatuvar etkiye sahiptir. Öte yandan gen tedavisi halen çeşitli kanser, romatoid artrit ve astım gibi çeşitli ciddi hastalıkların tedavisinde tekrarlanan yeni bir yaklaşım olarak tatbik edilmektedir. Bir kronik hastalığın tedavisinde yeni bir yaklaşım olarak tatbik edilmektedir. Bir kronik hastalığın tedavisinde tekrarlanan sitokin uygulaması, devamlı protein ekspresyonunu sağlamalıdır. Viral ve viral olmayan vektörler gen transferinde kullanılır. Katyonik bir polimer olan olan kitozan gen taşıyıcı olarak kullanılmıştır. Bu çalışmada IL-4 içeren plazmidin enkapsülasyonu ve transfeksiyonu için kitozan nanopartiküllerinin kullanılabilirliği araştırılmıştır.

pIL-4 yüklü kitozan-TPP nanopartikülleri iyonotropik jelleştirme metodu ile hazırlandı. Low (~70 kDa) ve medium (~400 kDa) molekül ağırlığındaki kitozanlar kullanıldı (Fluka, Germany). Üç farklı pIL-4 miktarı (205,500 ve 1000 µg) ve iki farklı kitozan konsantrasyonu (0.125 ve 0.25 %) incelendi. Nanopartiküllerin karakterizyonu, boyutu ve yüzey gerilimi ölçülerek bulundu (Nano ZS, Malvern Ins., UK). Ayrıca partiküller mikroskobik olarak incelendi. pIL-4 geni yüklü kitozan nanopartiküllerinin in vitro transfeksiyon çalışmaları HEK293 hücre hattı kullanılarak yapıldı. Transfeksiyon altı gün sonra IL-4 ekspresyonu insan IL-4 eliza kitiyle ölçüldü (Thermo scientific, USA).

Nanopartiküllerinin boyutu 151.74 ± 24.85 ve 223.57 ± 24.35 nm arasında değişti. Partükül boyutu azalan konsantrasyona bağlı olarak azaldı. Partiküllerin zeta potansiyeli değerleri (11.18 ± 1.79) – (14.68 ± 1.42) mV arasında bulundu.
Partiküllerin enkapsülasyon verileri ise; 72.61 – 87.08 %2dir.

Formülasyonlara bağlı olarak DNA'nın farklı salım profilleri elde edildi. Kitozanın molekül büyüklüğü ve DNA konsantrasyonu salım profillerini değiştirdi. Kıyaslanan kontrol değerlerine göre yüksek sitokin üretimi elde edildi. Bu veriler kitozana enkapsüle olmuş pIL-4 nanopartiküllerinin; IL-4 tedavisinde potansiyel terapötik kullanımının olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Kitozan, nanopartiküller, interlökin-4, plazmid DNA, sitokin.

DNA AŞILARINDAKİ GELİŞMELER

Adı-Soyadı: Emriye Tuba Alişan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2011 TÜBİTAK tarafından desteklenmiştir.

ÖZET

DNA aşılaması yeni bir bağışıklama stratejisidir. DNA aşıları, antijen kodlayan genleri ve memeli hücrelerinde gen ekspresyonu yapan promotor bölgelerini içeren basit DNA halkalarından oluşur. DNA aşıları, antijen sunan hücreler, sitolitik lenfositler, yardımcı T hücreleri ve antikorları gibi istenen tüm bağışıklık tiplerini sağlamada yeni yaklaşımlar sunmaktadır. DNA aşı teknolojisi ile antijenin sunumu ve işlenme yolaklarının manipülasyonu için aşı dizaynının değiştirilmesi mümkün olabilmektedir. Klasik ve rekombinant aşıların; toksisite, enfeksiyon oluşturucu ajan mevcudiyeti, zayıf immün yanıt ve maliyetinin yüksek olması gibi çeşitli dezavantajlarına karşın, genetik aşılarda, antijeni organizmada üretilmesi ve koruyucu hümoral ve hücresel bağışıklık oluşturması bu yeni yaklaşımın ilgi çekmesine neden olmuştur. Buna göre bu ödevin amacı; DNA aşılarının diğer aşılara karşı avantaj ve dezavantajlarını incelemek, DNA aşılarının mekanizmaları ve üretimi ile ilgili gelişmelere değinmek ve uygulama yollarındaki yeni yaklaşımları aktarmaktadır. DNA aşıları; kullanım alanlarının geniş olması, üretim, saklama ve uygulama yolundaki kolaylıkları ve uzun süreli bağışıklık sağlayabilmesi gibi olumlu özelliklere sahip olması nedeni ile bilim insanlarının araştırma alanına girmiştir. DNA aşılarında vücuda verilen DNA, vücudun kendi DNA'sı ile etkileşir ve bu işlem sonrasında proteinler yeni DNA tarafından kodlanır. Bu proteinler yabancı olarak kabul edilir ve bağışıklık sistemini uyarırlar. Etki mekanizması olarak DNA yıllarca antijen üretmeye devam edecektir ve güçlü ve uzun süreli bir bağışıklık cevabı oluşturacaktır. Aynı zamanda, hastalığa neden olan organizmanın canlılığı için kritik olan genlerin uzaklaştırılmış olması da aşının güvenilir olmasının ve hastalık yapmamasının garantisidir.

Anahtar Kelimeler:Aşı, Aşı teknolojisi, DNA, DNA aşısı, Mekanizma.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE KULLANILAN MONOKLONAL ANTİKORLAR VE ETKİ MEKANİZMALARI

Adı-Soyadı: Neslihan Karapıçak
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2011

ÖZET

Kanser, DNA hasarı sonucu hücrelerin kontrolsüz veya anormal bir şekilde büyümesi ve çoğalmasıdır. Kanser, sık görülmesi ve öldürücülüğünün yüksek olması nedeniyle, günümüzün en önemli sağlık sorunlarından birisidir. Kanserin geleneksel tedavi metotları olan kemoterapi, radyoterapi ve ameliyatla bugüne kadar kat edilen uzun yola rağmen, kanserde ölüm oranları hala yüksektir. Tüm bu problemleri çözmek için, immünoterapi ve hedeflendirme tedavisi gündeme gelmiştir. Çeşitli hedef moleküllere yönelik monoklonal antikorlar kanser tedavisinde günümüzün en etkin ajanları arasına girmiştir. Yüksek düzeyde seçicilik ve olumlu toksisite profilleri, yüksek maliyetlerine rağmen bu ajanların standart tedaviler içinde yer almalarını sağlamıştır. HER2/neu geninin meme kanseri etiyolojisindeki rolünün saptanması sonrasında bu geni hedef alan ilaçlar klinik kullanıma girmiştir. Trastuzumab bu tarz bir genetik değişiklik görülen meme kanseri hücrelerinde HER2'yi hedefleyen bir monoklonal antikordur. HER2/neu reseptörü pozitif meme kanserli hastalarda Transtuzumab adjuvan, neodjuvan ve metastatik hastalıkta tedaviye eklenmesi hastalarda belirgin iyileşme sağlamıştır ve yaşam süresini uzatmıştır. Tümör damarlanmasında kilit rol oynayan vasküler endoteryal büyüme faktörüne (VEGF) karşı geliştiren bir diğer monoklonal antikor olan Bevacizumab ise metastatik meme kanseri tedavisinde kullanılmaktadır. Meme kanserinin ilerlemesini geciktirmiş ve hastaların yaşam süresini uzatmıştır.

Meme kanserin tedavisinde monoklonal antikorların kullanımı üzerine yapılan çalışmaların incelendiği ve etki mekanizmaları hakkında bilgilerin derlenip sunulduğu bu çalışmada monoklonal antikorlar hakkında bilgi vermek ve kanser tedavisindeki önemini vurgulamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Monoklonal, antikor, kanser, meme kanseri, etki mekanizmaları.

DOWNSTREAM PROSESİNDE KULLANILAN KROMATOGRAFİK YÖNTEMLER, AVANTAJLARI ve DEZAVANTAJLARI

Adı-Soyadı: Sevil Özcan
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2011

ÖZET

Downstream prosesi biyosentetik ürünlerin, özellikle biyofarmasötiklerin, hayvan ve bitki dokuları gibi doğal kaynaklardan veya fermantasyon brothundan kurtarılmasını ve saflaştırılmasını ifade eder; kurtarılabilir bileşenlerin geri dönüştürülmesini ve uygun bir şekilde arıtılmasını ve atıkların imha edilmesini içerir. Antibiyotikler, hormonlar, antikorlar ve aşılar gibi farmasötiklerin, teşhiste kullanılan enzimlerin, endüstriyel enzimlerin üretiminde önemli bir basamaktır. Downstream prosesi santrifüjleme, kromatografi soğutma, kristalizasyon, diyaliz, distilasyon, kurutma, buharlaştırma filtrasyon, ısıtma, nemlendirme, membran seperasyonu, öğütme, karıştırma, çökelme, katı işleme ve çözücü ekstrasyonu gibi yöntemler geliştirilmiştir. İyon değişim kromatografisi proteinleri yüklerine göre, jel filtrasyon büyüklüklerine ve şekillerine göre, hidrofobik etkileşim kromatografisi proteinin hidrofobiklik derecesine göre, afinite kromatografisi ise belirli bir proteini özel ligandlara bağlama veya bağlı kalma yeteneğine göre ayırır; kromato odaklanma iyon değişim kromatografisi ile ilgili fakat farklı prensiplerin kullanıldığı bir tekniktir. Hidroksiapatit kromatografisinde ise iyon değişim kromatografisi ve jel filtrasyon kromatografisinden farklı bir yöntemle protein bağlanır ve o yöntemlerle başarılamayacak tarzda bir protein izolasyonu mümkün olur. Her bir kromatografik yöntemin çeşitli avantajları ve dezavantajları söz konusudur.

Anahtar Kelimeler: Downstream prosesi, kromatografi, protein saflaştırılması, kolon kromatografisi, separasyon.

MOFİDİYE ANTİSENS OLİGONÜKLEOTİDLER

Adı-Soyadı: Zeynep Ünal
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2011

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ÖZET

mRNA aktivitesinin bloke edilmesiyle istenmeyen gen ekspresyonunun spesifik inhibisyonu olan gen susturulması, ilaç buluşu ve gelişimi için yeni genomik bilgilerin ilerleme sağlamasıyla ideal bir strateji olarak ortaya çıkmıştır. Spresifik gen ekspresyonundaki değişiklikler hastalıkların patofizyolojisinde önemli bir rol oynar. Oligonükleotidleri kullanarak gen ekspresyonunun modülasyonu hem terapötik açıdan hem de araştırma açısından yoğun ilgi gören bir alandır. Antisens oligonükleotidler, gen ekspresyonunun modülasyonu hem terapötik açıdan hem de araştırma açısından yoğun ilgi gören bir alandır. Antisens oligonükleotidler, gen ekspreyonunu inhibe etmek için Watson-Crick baz eşleşmesiyle komplementer RNA'ya hibridize olamk üzere dizayn edilmiş genellikle 15-25 baz uzunluğunda kısa sentetik oligonükleotidlerdir. Antisens oligonükleotidleri biyolojik aktivite gösteren terapötik ajanlar olarak geliştirmek için in vivo metabolik stabilite, dokuya nüfuz, farmakokinetik, afinite, dağılım ve taşınma önemli noktalardır. Gözlenebilir terapötik etki sağlamak için stabilite ile etkin taşınma oligonükleotidler için ön koşullar ve oligonükleotidlerin makromoleküler yapılarından dolayı engel teşkil etmektedir. Bu problemin üstesinden gelebilmek için çok sayıda kimyasal modifikasyon ve taşıyıcı sistem geliştirilmiştir. Ayrıca, çoğu kez polimerin biyofiziksel özelliklerini değiştirmek için altbirimlerin çeşitli pozisyonlarında konjugasyon yapılmıştır. Oligodeoksinükleozid fosforotiyoatlar yaygın olarak çalışılan birinci jenerasyon antisens analoglardır ve çok sayıda hastalığın endikasyonu için klinik çalışmalar yapılmaktadır. İkinci ve üçüncü jenerasyon antisens oligonükleotid modifikasyonları birinci jenerasyon ile karşılaştırıldığında birçok gelişmiş özellik gösterirler. Bu bileşiklerin antisens özelliklerini arttırmak için karılık omurgalı oligonükleotidler, değişik kimyasal modifikasyonların birleşmesiyle sentezlenmiştir. Bu çalışmada antisens oligonükleotidlerin genel özellikleri, tarihçesi, dizaynı, etki mekanizmaları, taşınmaları, sentezi ile yapılan bu modifikasyonların neden gerekli olduğu, çeşitleri, farklı, terapötik ürünleri, klinik uygulamaları, toksikolojik, farmakolojik ve farmakokinetik özelliklerinden bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler:RNAi Teknolojisi, Antisens Oligonükleotid, Gen Baskılama.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

UPSTREAM PROSESTE ETKİLİ FAKTÖRLER

Adı-Soyadı: Ceyda Ekentok
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Jülide AKBUĞA
Yılı: 2012

ÖZET

Son yıllarda ilaç piyasısının büyük bölümünü kapsayan biyofarmasötiklerin üretim aşamalarında upstream prosesteki verimlilik; kullanılan ekspresyon sistemleri, tasarlanan biyoreaktörün özellikleri ve pH, sıcaklık ve oksijen aktarımı gibi pek çok parametreye göre değişim göstermektedir. Uygun koşullar sağlanılarak yüksek verim ve seçimlilikte istenen ürünün üretimini gerçekleştirmek mümkündür. Bu çalışmada upstream proseste etkili basamaklar olan ekspresyon sistemleri fermentasyon tipleri ve biyoreaktör işletim koşullarıyla ilgili araştırmalar derlenmiş ve hangi koşullarda hangi sistemlerin uygun olabiliceğine dair bilgiler verilmiştir. Biyoteknolojik ilaç üretimi sırasında kullanılan sistemlerden bazıları bakteriler, mayalar, memeli hayvanlar, mantarlar, transgenik hayvan ve bitkiler ve böcek hücreleridir. Kullanılan bu hücrelerin özelliklerine göre tasarlanan biyoreaktörlerde kesikli, yarı-kesikli yada sürekli işletim sistemleri uygulanabilir. Biyoreaktörde üretim aşamasında ise etkili olan faktörlerden başlıcaları sıcaklık, pH ve oksijen aktarım karakteristikleridir.

Anahtar Kelimeler: Upstream, Biyoreaktör, Pilot Üretim.

GEN TAŞIYICI OLARAK POLİETİLENİMİN

Adı-Soyadı: Meryem Atmaca
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2012

ÖZET

Polietilenimin (PEI) yüksek katyonik yüke sahip etkili bir non-viral gen taşıyıcı sistem olarak bilinmektedir. PEI ile yüksek transfeksiyon etkinliği, güçlü bir molekül ağırlığındaki sitotoksisiteye bağlı olarak değişir. PEG, kopolimerin toksisitesini azaltmak PEI/DNA komplekslerinin düşük çözünürlüğünün iyileştirmek ve PEI'nin birincil amin ile tepkime yoluyla indirgenebilir bağlar kurması için kullanılmıştır. Burada kısaca PEI molekülü ve gen aktarımı için kullanılan PEI/DNA komplekslerinin karakterizasyonu gözden geçirilmiştir. Ayrıca, çeşitli PEI transfeksiyon hususları ve diğer polikatyonik gen taşıyıcı sistemlerin

hücresel hedeflemede ligandlarla beraber kullanılması ele alınmıştır. Son olarak PEI molekülünün transfeksiyon ile ilgili toksisite sorunları araştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Polietilenimin, gen terapi, non-viral gen terapi.

ERİTROPOETİN

Adı-Soyadı: Meryem Betül Sipahi
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2012

ÖZET

Kronik böbrek yetmezliği, glomerüler filtrasyon hızının (GFR) böbrek fonksiyonlarında tespit edilebilir düzeyde değişikliklere neden olacak kadar, kalıcı bir şekilde azaldığı durum olarak tanımlanabilir. Bu durum genellikle GFR 25 ml/dk'nın altına indiğinde ortaya çıkar. Kronik böbrek yetmezliğinde göreceli eritropoetin eksikliği, demir eksikliği, eritrosit yaşam süresinin kısalması, eritropezin baskılanması, kan kaybına bağlı olarak anemi ortaya çıkar. Tedavide;demir preparatları, kan transfüzyonunun yanında rekombinant insan eritropoetini 1986 yılından beri güvenle kullanılmaya başlanmıştır. Kanser; çevre, sigara, genetik faktörler, kimyasal maddeler, radyasyon, infeksiyoz maddeler gibi bir çok faktör nedeniyle meydana gelebilen DNA hasarı ile tetiklenir ve vücudun belli bir bölgesinde kontrolsüz büyümeye başlayan hücrelerle, çoğunlukla bu anormal hücrelerin metastaz ile vücudun diğer bölgelerinde yayılıp yerleşmesiyle oluşur. Son yıllarda kanser ve kanser tedavisi bağlantılı aneminin; kanser hastasının yaşam kalitesi ve tedavi sonuçlarını etkilemesi önemli bir araştırma konusu olmuştur. 1980'lerden önce, gelişmiş ülkelerde transfüzyon rahatlıkla kullanılırken, 1980'lerden sonra transfüzyona bağlı enfeksiyonlar riski nedeniyle transfüzyon kuralları değişmiştir. 1990'lı yıllarda rekombinant insan eritropoetinin kullanıma girmesiyle tedavide yeni bir dönem başlamıştır.

Rekombinant insan eritropetinin; kronik böbrek yetmezliğine ve kansere bağlı aneminin tedavisinde kullanımı üzerine yapılan çalışmaların incelendiği, yapısı, etki mekanizması biyoteknolojik üretimi hakkında bilgilerin derlenip sunulduğu bu çalışmada eritropetin hakkında detaylı bilgi vermek ve kronik böbrek yetmezliği ve kansere bağlı aneminin tedavisindeki önemini vurgulamak amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eritropetin, Anenin, Rekombinant DNA Teknolojisi.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

MONOKLONAL ANTİKORLARIN ONKOLOJİ DIŞI KULLANIM ALANLARI

Adı-Soyadı: Ruşen Demirel
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.Jülide AKBUĞA
Yılı: 2012

ÖZET

Antikorlar, bağışıklık sisteminde antijenleri bularak onların yok edilmesini sağlayan glikoprotein yapısında moleküllerdir. Monoklonal antikorlar ise hibrid hücreler tarafından üretilen homojen antikor topluluklarıdır. Monoklonal antikorların üretiminde hibridoma teknolojisinden yararlanılmaktadır. Bu teknikle sonsuz miktarda antikor üretimi sağlanır. Monoklonal antikor terapötiklerinin geliştirilmesinde karşılaşılan en önemli sorun mürin antikorlarına karşı insan anti-fare antikoru (HAMA) cevabı oluşmasıdır. Monoklonal antikor teknolojisinin gelişmesi ve rekombinant DNA teknolojisiyle birleştirilmesiyle tamamen insansı monoklonal antikorlar gelirtirilmiş ve bu tür sorunlar aşılmıştır. Bu teknolojisiyle üretilen bazı ilaçlar, astım tedavisinde kullanılan Omalizumab (XOLAIR®), sefer hastalığı tedavisinde kullanılan Ustekimumab (STELARA®), osteoporoz tedavisinde kullanılan Denosumab (PROLİA®) ve romatoid artrit tedavisinde kullanılan Rituksimub (MABTHERA®)'dır.

Anahtar Kelimeler: Antikor, hibridoma teknolojisi, monoklonal antikor, monoklonal antikor ilaçları.

İNSULİN STABİLİTESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ve PARÇALANMA MEKANİZMALARI

Adı-Soyadı: Uğur Acem
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2012

ÖZET

Diyabetes Mellitus, günümüzde en sık rastlanan hastalıklardan biridir. İstatistiksel sonuçlar, diyabet hastalarının sayısını arttığını göstermektedir. Tedavi seçenekleri, tedavi yolu ve insulin molekülü ilaç firmaları tarafından geliştirilmektedir. Günümüzde artık immünojen olmayan insülin çeşidi kullanılmaktadır. Bugün ilaç pazarında, diyabet hastaları tarafından kullanılan çok çeşitli insülin formülasyonları bulunmaktadır.

Rekombinant DNA teknolojisi ve genetik mühendisliğindeki gelişmeler sayesinde insülinin terapötik etkisinin arttılması sağlandı. Günümüzde, bu tip ilaçların klinik kullanımının yaygınlaşmasının önündeki en büyük engeller; in vitro koşullarda, depolama ve üretim esnasında ve in vivo şartlarda (örneğin: enzimatik hidroliz) ortaya çıkan stabilite sorunları ve bunlara bağlı olarak ilaç etkin maddesinin terapötik etkisini yitirebilme durumudur.

İnsülinin stabilitesini etkileyen faktörler ve insülinin parçalanma mekanizmasının daha iyi bilinmesi ile daha etkin insülin preparatlarının üretilmesini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler:İnsülin, diyabet, stabilite.

PARTİKÜLER ANTİJEN TAŞIYICI SİSTEMLER

Adı-Soyadı: Belkıs Kaya
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2013

ÖZET

Moleküler biyoloji ve immünoloji alanında devam eden gelişmeler, birçok yeni antijenin bulunmasına sağlamıştır. Gelecekteki aşıların spesifikliği ve güvenilirliğini büyük ölçüde arttıracak olmasına rağmen, istenen immun yanıtı elde etmek için bu antijenlerin taşınması konusuna yeteri kadar önem verilmemiştir. Ancak bu durum yavaş yavaş değişmektedir. Aşı bilimciler (vaksinologlar) ve diğer sağlık uzmanları çoğu durumda doğru antijenin güçlü bir koruyucu immun yanıt oluşturmak için yeterli olmadığının, uygun formülasyon seçiminin de eşit derecede önemli olduğunun farkına varmıştır.

Yeni adjuvanlar hakkındaki araştırmalar her zaman vaksinologların ilgi odağı olmuştur ve son 20 yılda bu alanda oldukça ilerleme kaydedilmiştir. Zayıf immunojenik antijenlere immun yanıtı artıran ve insanlarda güvenle kullanılabilen yeni adjuvan formülasyonları mevcuttur. Basit adjuvanlara karşın antijen taşıyıcı sistemler sadece immun yanıtı artırmakla kalmaz, aynı zamanda antijenlerin önemli ölçüde uzatılmış bir sürede (haftalar, yıllar) taşınmasını ve/veya spesifik hücre ya da organa hedeflenmesini sağlar.

Anahtar Kelimeler: Taşıyıcı sistem, antijen, adjuvan,immün yanıt.

MUSKÜLER DİSTROFİDE GEN TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Ece Kapoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Prof.Dr.F.Jülide AKBUĞA
Yılı: 2013

ÖZET

Duchenne muscular distofi (DMD) erkek çocuk doğumda 3500 de bir görülen kalıtsal ve ölümcül bir hastalıktır. Hastalıktan ilk olarak iskelet kasları etkilenir ve hasta yürüme yeteneğini kaybeder. Sonra hastalık kalp ve akciğer kaslarını da etkilemeye başlar ve hasta yirmili yaşlarında pnömoni, kardiyak ve solunum fonksiyonu bozuklukları gibi semptomatik şikayetler nedeniyle hayatını kaybeder. DMD'nin nedeni X kromozumunda bulunan distrofin geninde meydana gelen mutasyonlardır. Distrofin, kasın yapısal bir proteinidir, yokluğunda kas hücreleri ölür, yerini yağ ve bağ dokusu alır ve hastalık sürekli ilerler. Günümüzde DMD'nin iyileştirici bir tedavisi yoktur. Ancak semptomların etkisini azaltmak için kullanılan konvansiyonel tedaviler vardır, buna örnek olarak steroid kullanımı verilebilir. Bunun yanında hastaların rehabilitasyon, kardiyak, pulmonar, ortopedik ve psikolojik açıdan izlenmesi ve desteklenmesi onların yaşam kalitesini arttırmak açısından önemlidir. Uzun süredir, araştırmacılar DMD tedavisinde gen tedavisi ve hücresel tedavi yaklaşımlarını araştırmaktadır. Araştırmalar rekombinant DNA teknolojileri ve hücre kültürü tekniklerinin ilerlemesiyle hız kazanmıştır. Gen tedavisi alanındaki çalışmalar konvansiyonel gen replasmanı, erken sonlandırma kodonlarının baskılaması, exon skipping ve distrofin-ilişkili proteinin (ütrofin) farmakolojik upregülasyonu konuları üzerinde yoğunlaşmıştır. Hücresel tedavi çalışmaları ise myoblast transferi ve adipoz doku, kordon kanı gibi farklı kökenli kök hücrelerinin kas hücrelerine farklılaşması gibi konuları kapsamaktadır. Şu anda hastalığın tedavisi olması için umut veren birçok ilacın klinik çalışmaları sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duchenne muscular ditrofi, gene tedavisi, hücresel tedavi, adipoz doku kök hücresi, farklılaşma.

MEME KANSERİ TEDAVİSİNDE BİYOTEKNOLOJİK İLAÇLAR

Adı-Soyadı: Güngör Sözmen
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2013

ÖZET

Bu çalışmada, bilimsel yayınlarda yer almış makaleler anahtar kelimeler aratılarak incelenmiş ve 'kanser, meme kanseri ve tedavisi, meme kanserinde kullanılan hedeflendirilmiş ilaçlar' hakkında bilgi sunulacaktır.

Meme kanseri biyoteknolojinin gelişmesiyle hastaların sağkalım oranının sürekli arttığı kanser tiplerinden biridir. Meme kanseri tedavisi, insanın kendi genetiği ile savaşında önemli dönüm noktaları içerir**.**

Anahtar Kelimeler: Meme kanseri, meme kanseri tedavisi, hedeflendirilmiş terapi, hormon terapisi.

BÖCEK HÜCRE KÜLTÜRÜ

Adı-Soyadı: Hesna Aktaşoğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2013

ÖZET

Doku ve hücre kültürü genelde memeli veya bitki orjinli hücrelerin kontrollü koşullar altında yetiştirildiği kompleks işlemdir. Geniş skala doku ve hücre kültürü, insan sağlığı için değerli bir çok ürünün sonuç olarak elde edilmesi açısından önemlidir. Memeli hücrelerinden elde edilen monoklonal antikorlar, sitokini, rekombinant glikoprotein, aşı gibi ürünler biyofarmasötik endüstrisinde önemli bir yere sahiptirler. İnsan primer ve kök hücrelerinin kullanılması ile yeni bir tedavi konsepti açmışlardır. Buna ek olarak, bitki hücre ve doku kültüründe, biyolojik aktif ürünlerin üretiminde büyüyen bir öneme sahiptir. Biyofarmasötik ürün oluşturma ve doku mühendisliğinde kullanılmak üzere, hücre kültürü için sayısız bioreaktör ve kültüre etme sistemleri geliştirilmiştir. Bu hücrelerin özel karakterleri nedeniyle spesifik çözümler gerekir. Hücrelerin verimli olarak kültürünü yapabilmek için biyokimyasal temeller ve ilgili mühendislik prensipleri kadar, iyi biyolojik bilgiye de ihtiyaç vardır.

Doku kültürü geçen yüzyıl içerisinde, ılık serumda bekletilen civciv embriyosunun meduller plakası kullanılarak bazı embriyolojik teknikler ile geliştirilmiştir. Bu girişimler insan derisinin in vitroda korunması yapılmıştır. Bu konudaki takip eden girişimlerde semender lökositlerinin askıdaki damlacıklar içerisinde korunması ile çalışmıştır (Jolly, 1903). Geleneksel doku kültürü teknikleri bu ilk çalışmalardan hızlıca icat edilmiştir. Doku kültürü terimi hem organ hem de hücre kültürünü içermektedir.

Anahtar Kelimeler:Hücre kültürü, Rekombinant Protein Üretimi, Ekspresyon Sistemi.

PICHIA PASTORIS VE PISHIA PASTORIS'İN REKOMBİNANT TEKNOLOJİDE KULLANIMI

Adı-Soyadı: Remziye Gül Gökalp
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2013

ÖZET

Karbon kaynağı olarak metanölü kullanan ilk mayadır. İlk kullanımı Phillips Petroleum tarafından 1970 yılında gerçekleştirilmiştir. Etkili promotörlere sahip olması ve fermentatif büyümenin aksine solunumla büyümeye güçlü eğiliminin olması bu mayanın ekspresyon sistemi olarak kullanılmasını sağlayan avantajlardır. Rekombinant protein üretimi için Pichia Pastoris'deki fermantasyon stratejileri incelenmiştir ve burada gözden geçirilir. Fenotipler ve karbon kullanımı olarak ekspresyon sistemi özellikleri özetlenmiştir. Bu büyüme modelinin kurulması, bir metanol sensör uygulaması, substrat beslenme stratejisi optimizasyonu gibi son rapor sonuçları ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pichia pastoris, rekombinant teknoloji, maya ekspresyon sistemleri, protein üretimi.

ELEKTROPORASYON VE TEDAVİ ALANINDA UYGULAMALARI

Adı-Soyadı: Ahmet Metin Kablama
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2014

ÖZET

Moleküler biyolojideki birçok araştırma teknikleri yabancı bir genin veya protein materyalinin konak hücreye yerleştirilmesini gerektirir. Plazma zarının fosfolipid iki katmanlı yapısı hidrofobik dış ve hisrofobik iç kısma sahip olduğundan, DNA ve protein dahil tüm polar moleküler zardan serbestçe geçemezler (Farabee, 2001).

Polar baş grupları dışa doğru bakarken hisrofobik kuyruk grupları içe dönüktür ve zarı bir arada tutmak üzere birbirleriyle etkileşim halindedir. Polar moleküller, sış yardım olmaksızın bu zardan geçemezler.

Bu bariyeri geçmek ve DNA ve diğer moleküllerin araştırılacak hücrelere girişini sağlamak için birçok yöntem geliştirilmiştir. Bu yöntemlerden birisi de elektroporasyondur. Elektroporasyon kavramı fosfolipid çift katmanlı yapısının hidrofobik/hidrofilik etkileşimlerinin nispeten zayıf yapısına ve hasar sonrasında anlık toparlanma yeteneğine dayanmaktadır. Bu sebeple çabuk bir gerilim şoku, zarın bölgelerini geçici olarak bozabilecek ve polar moleküllerin geçişine izin verecektir, ancak daha sonra zar hızlı bir şekilde kendini sızdırmaz hela getirerek hücreyi onaracaktır (Purves ve *ark*.,2001).

Anahtar Kelimeler: Elektroparasyon

BİYOMATERYALLER VE BİYOMATERYALLERİN KULLANIM ALANLARI

Adı-Soyadı: Burcu Yeşildağ
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2014

ÖZET

Vücudun tamamını veya sistemini tedavi etmek, ogmente etmek; doku organ veya vücudun bir fonksiyonunu yerine koymak amacıyla kullanılan ilaç harici doğal veya yapay herhangi bir veya birden fazla maddenin karışmasından oluşan materyallere biyomateryal denir. Diş hekimi, restorasyon seçiminde temel materyallerden sadece birini seçebilir veya çeşitli materyallerin karışımından oluşan bir materyalin kullanımını da tercih edebilir.

Biyomateryaller, canlı doku veya fizyolojik sıvılara temas ettiğinde çevresiyle birtakım etkileşimler gerçekleştirir. Hench'e göre biyomateryaller doku etkileşimlerine göre; İnert biyomateryaller, Rezorbe olabilen biyomateryaller, Biyoaktif biyomateryaller olarak 3'e ayrılırlar. Biyomateryaller; meydana getirdikleri doku etkileşimleri, biyoaktive ve antimikrobiyal özellikleri nedeniyle tıpta ve diş hekimliğinde geniş bir uygulama alanı bulmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Biyomateryal, biyoaktivite, biyouyumluluk.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

GEN TEDAVİSİNDEKİ KÖK HÜCRELER

Adı-Soyadı: Hülya Öztürk
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2014

ÖZET

Gen tedavisi; terapötik etki oluşturmak için spesifik hücrelere genetik materyalin transfer edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Kök hücreler vücudumuzda bütün doku ve organları oluşturan ana hücrelerdir. Henüz farklılaşmamış olan bu hücreler sınırsız bölünebilme ve kendini yenileme, organ ve dokulara dönüşebilme yeteneğine sahiptir. Kök hücreler, diğer vücut hücrelerimiz gibi özel bir işleve sahip olmadığı için gerekli koşullar sağlandığında istenilen hücre tipine dönüşebilmektedir. Yaklaşık 50 yılık bir geçmişe sahip olan kök hücre, bu kısa sürede oldukça yol kat etmiş ve büyük gelişmelere kaynak oluşturulmuştur. Henüz bilinen dört tip kök hücre bulunmaktadır: Totipotent kök hücre, Pluripotent kök hücre, Multipotent kök hücre ve Unipotent kök hücre. Kök hücrelerin bu şekilde sınıflandırılmasının nedeni kök hücrelerin farklılaşma yetilerinin birbirinden farklı olmasıdır. Topipotent hücre tek başına bir organizmayı oluşturacak güce sahipken, Pluripotent hücre bilinen tüm hücre tiplerine dönüşebilmekte ancak bir organizmayı oluşturamamaktadır.Yine Multipotent hücre bulunduğu doku ve organdaki hücre tiplerine dönüşebilmesine karşın diğer hücre tiplerine dönüşememektedir. Erişkin kök hücreleri tipik olarak unipotenttir ve normal şartlar altında sadece bir hücre tipini oluşturur. Kök hücre çalışmaları başta kalp-akciğer hastalıkları, sinir sistemi hastalıkları, kas-iskelet sistemi hastalıkları, endokrin sistem hastalıkları olmak üzere pek çok hastalık tedavisinde kullanılmak üzere sürmektedir. Aynı zamanda kültürlerde çok sayıda bölünmeye uğrayan, çoğaltılması kolay olan ve istenilen hücre türüne dönüştürülen kök hücreler, son yıllarda gen tedavisinde de kullanılmaktadır. Ayrıca, kök hücre çalışmalarının sonuçlarından biri de klonlamadır.

Anahtar Kelimeler:Kök hücre, gen tedavisi, kök hücre kullanım alanları.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İNTERLÖKİNLER VE İNTERLÖKİNLERİN TEDAVİDE KULLANILIŞLARI

Adı-Soyadı: Mahsum Sami
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2014

ÖZET

Sitokinler, etkin monosit, makrofaj, lenfosit ve diğer hücreler tarafından üretilen peptid veya glikoprotein yapısında düzenleyici moleküllerdir. Bağışıklık veya yangısal olaylarda görev yapan hücrelerin etkinliklerini artıran sitokinler, etkilerini sistemik veya lokal olarak gösterirler. Sitokinler; interlökünler, interferonlar, koloni stimülan faktörler ve çeşitli büyüme faktörleri gibi molekül gruplarından oluşmaktadır.

İnterlökinler, biyolojik açıdan aktif glikoproteinler olup çoğunlukla aktive lenfositler ve makrofajlar tarafından salgılanırlar. İnterlökinler hakkında birçok önemli bilgi; rekombinant DNA teknolojisi; protein saflaştırılması ve hücre kültürü tekniklerinin gelişmesi ile elde edilmiştir. İnterlökinlerin biyolojik özellikleri; T-lenfositlerinin sitotoksisitesinin artırılmasını, B lenfositleri ve kemik iliği kök hücre prokürsörlerinin kanser; enfeksiyoz hastalıklar ve immün yetmezlik sendromlarının tedavilerinde önemli bir rol üstleneceği düşünülmektedir.

Bu çalışmada, bilimsel yayınlarda yer almış makaleler anahtar kelimeler aratılarak incelenmiş ve 'interlökinler, interlökin çeşitleri, interlökinlerin tedavide kullanılışları ve ticari preparatları' hakkında bilgi sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler:İnterlökinler, interlökin çeşitleri, tedavide kullanılan interlökinler, interlökin preparatları ve kullanılışları.

ANTİSENS GEN TEDAVİSİ

Adı-Soyadı: Yağmur Tanrıverdi
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2014

ÖZET

Gen susturulması terimi, bir genin genetik modifikasyon ile değil, hücresel bir mekanizma tarafından işlevinin bastırılmasını ifade eder. Spesifik gen ekspresyonundaki değişikliklerin hastalıkların patofizyolojisinde önemli rolü bulunmaktadır. mRNA aktivitesinin bloke

edilmesiyle istenmeyen gen ekspresyonu ve böylece hastalığa neden olan protein üretimi engellenmiş olur. Yıllardır çok sayıda gen susturma mekanizması ortaya çıkmıştır ve bunlar temel olarak genlerin kendisini veya onların kodladığı mRNA'ları hedef almaktadır. Doğrudan geni hedef alan bazı istisnai teknikler geliştirilmiş olmakla beraber, mRNA hedefli tekniklerde artış olduğu bu tekniklerle doğrudan bağlantılı olan çoğu tedavi amaçlı çabalardan anlaşılmaktadır. mRNA hedefli bu tekniklerde "antisense stratejileri" çok yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu antisense stratejileri, tamamen hedef alınan proteini kodlayan mRNA'ya revers komplementer olan bir DNA veya RNA nükleik asit zincirini hücrelere aktarmaya dayanır. Üçüncü sınıf modifiye oligonükleotit olan ribozimlar aktif RNA enzimleridir. Bunlar hidroliz veya trans-esterifikasyon aracılığı ile RNA enzimleridir. Bunlar hidroliz veya trans-esterifikasyon aracılığı ile RNA üzerindeki fosfodiester bağlarını kırarak hedefi parçalar. Antisense oligonükleotid çalışmaları, son yıllarda gen susturma mekanizması için yüksek derecede etkili bir metod olan RNA interferansın (RNAi) keşfedilmesine yol açmıştır. mRNA dizisinin parçalanmasına yol açması ile sonuçlanan transkripsiyon sonrası gen susturma mekanizmasıdır. Bu yöntemlerin dışında bir de "aptamer" denilen, spesifik biçimde hedef proteine bağlanan peptid molekülleri veya oligonükleik asitler mevcuttur. Bu çalışmada antisens oligonükleotitler, RNAi teknolojisi ve aptamer yöntemlerinin genel özellikleri, etki mekanizmaları, taşınmaları, sentezi, terapötik ürünleri, klinik uygulamalarından bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gen Tedavisi, mRNA, RNAi Teknolojisi.

BİYOETİK KAVRAMLAR VE KÖK HÜCRE UYGULANMASININ BİYOETİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Adı-Soyadı: Anıl Güler
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2015

ÖZET

Etik veya ahlak felsefesi dediğimiz disiplin Antik Yunan'dan bu yana işlenmekte olan bir felsefi disiplin olmasının yanında, özellikle 20. Yüzyılda gündelik hayatın sorgulanması bakımından bugün hayatımızın her alanına nüfuz etmiştir.. Bu bitirme tezinde kök hücre gibi çok tartışılan ve hayatımıza çok kısa bir süre önce giren bir kavramı incelemeye, yorumlamaya çalışacağım.

İşe öncelikle etik kavramını bir felsefi disiplin olarak ortaya koyarak başlayacağım. Tabi ki konumun temelini oluşturan uygulamalı etik konusuna özellikle değinmem gerekecek. Özellikle teknolojinin gelişmesi 20. Yüzyılda yaşanılan hızlı toplumsal değişmeler ve bununla bağlantılı olarak hızla akan bir bilimsel dönem yaşamaktayız. Hatta bu bilimsel dönemi bir nehir suyuna benzetirsek, debisi bir hayli artan bir nehirdir bu, sular altında nasıl kalmayacağımız sorusu ise uygulamalı etiğin uğraşlarındandır. Elbette ki toplumsal süreçleri henüz olurken yorumlamak çok zor bir iştir, ancak olup bittikten sonra bir fikre varmak kolaydır. İşte bu yaşanan hızlı değişimlerin, teknolojik yeniliklerin, sağlığın ve genetik biliminin bir çok ahlaki hukuki sorunu/ ikilemiş beraberinde getirdiği ortadadır. Bu sorunların yorumlanması açısından zamanın dışına çıkıp fikir yürütmemiz konusunda etiğe ve felsefeye başvurmaktayız. Biyoetik kavramı ise uygulamalı etiğin bir dalı, belki de en geniş dalı, olmakla birlikte benim konumun giriş kısmını oluşturmaktadır. Tıp etiği ve biyoetik kavramını incelemek, tıp etiğinin nasıl ve neden biyoetiğe dönüştüğünü anlatmaya çalışacağım.

Anahtar Kelimeler: Etik, tıp etiği, biyoetik, kök hücre, hukuk.

DİAGNOSTİK AMAÇLI KULLANILAN MONOKLONAL ANTİKORLAR

Adı-Soyadı: Didem Arun
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2015

ÖZET

1975 yılında Köhler ve Milstein'ın geliştirdiği hibridoma teknolojisi monoklonal antikorların sentezlenmesini sağlamıştır. Bu teknoloji sayesinde miyeloma hücreleri ile B lenfositleri birleştirilmiş ve birçok işlem sonrasında istenilen antikoru üreten ölümsüz B lenfositleri yani hibridomalar elde edilmiştir. Hibridomalar poliklonal antikorlara kıyasla daha spesifiktirler ancak fare kaynaklı olan bu antikorların insanlaştırılması gerekmiştir. Bu nedenle birçok çalışma yapılmış değişik tipte monoklonal antikorlar üretilerek cevap azaltılmaya çalışılmıştır.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Monoklonal antikorların kullanımı alanları çok geniştir. Bu antikorlar tedavi, tanı ve hastalıklardan korunma amaçlı olarak kullanılmaktadır. Özellikle kanser tedavisinde birçok çalışmalar yapılmasına karşın, monoklonal antikorlar diagnostik alanda da çok fazla öneme sahiptirler. Bu çalışmada monoklonal antikorlar hakkında bilgi vermek ve diagnostik olarak kuallnılan monoklonal antikorların anlatılması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Monoklonal, antikor, diagnostik, hibridoma.

BİYOTEKNOLOJİK İLAÇ ÜRETİMİ ve KALİTE KONTROLÜ

Adı-Soyadı: Duygu Namdaroğlu
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2015

ÖZET

Biyoteknolojik ürünlerde kalite-kontrol büyük önem taşır. Kalite-kontrolü daha doğru anlamlandırabilmek için önce üretim hakkında bilgi sahibi olmalıyız. Up-stream proses ve down-stream proses endüstriyel anlamda biyoteknolojik üretiminin temel sistemlerini oluşturur.

Up-stream proses ham proteinin plasmid vegenden ayrılmasına dayanırken, down-stream proses daha detaylı olup oluşan proteinin ortamdan ayrılması ve saflaştırılması işlemidir. Kalite kontrol, İyi İmalat Uygulamaları'nın bir parçasıdır. Bu süreç, gerekli ve ilgili testlerin gerekli ve ilgili testlerin gerçekten yapılmasını; materyalin kullanımdan, ürünlerin ise satış veya dağıtımdan önce, kalitesinin yeterli olduğuna karar verilmesini sağlayan örnekleme, spesifikasyon, test etme ve organizyon, dokümantasyon ve serbest bırakma prosedürlerini kapsar. Doğal veya rekombinant organizmaların kullanıldığı fermentasyon veya hücre kültürü ile üretilen ilaç aktif maddesi veya ara mamuller için belirlenmiş kontrolleri incelemede genel İyi İmalat Uygulamaları prensipleri geçerlidir. "Klasik" fermentasyon prensipleriyle, protein ve/veya polipeptid üretiminde rekombinant ve rekombinant olmayan organizmaların kullanım süreçleri aynı olup, sadece kontrol derecesi değişir. Bu işlemden sonra tüm farmasötik olarak tanımlanmış ürünler önceden belirlenmiş kriter ve şartlara uygunluklarının ayarlanabilmesi amacı ile bir kalite-kontrol test sürecinden geçmektedir. Kalite-kontrol testi, söz konusu ilacın hastaya uygulandığı zaman etkisi olacağını garanti ettiğinden dolayı oldukça önemlidir ve

üründe çeşitli potansiyel kontaminantlar olabileceği için, kalite-kontrol testleri ürün analizini zorunlu kılar.

Analiz edilen biyoteknolojik ürünlerin, daha sonra valide edilme süreci başlar. GMP, ana prensibini baz alan rutin ve uygun validasyon çalışmalar, biyoteknolojik ürünlerin kapsamlı güvenliğinin temin edilmesinde yardımcı olur. Validasyon gerektiren diğer üretim prosedürleri, dekontaminasyon ve sanitasyon prosedürlerini içerir. Bu tür SDS protokollerinin söz konusu ekipman öğesine uygulanmasından önce ve sonra mikrobiyal kontaminasyonunun seviyelerinin gözlemlenmesi yolu ile değerlendirir.

Anahtar Kelimeler: Kalite-kontrol, iyi imalat uygulamaları, analiz, biyoteknolojik ürünler, dekontaminasyon, validasyon.

BİYOBENZER KAVRAMI VE BİYOBENZER ÜRÜNLER

Adı-Soyadı: Merve Karadoğan
Danışmanın Adı-Soyadı: Doç.Dr.Ali Demir SEZER
Yılı: 2015

ÖZET

Biyolojik ürünler biyoteknolojinin gelişmesiyle birçok hastalığın, özellikle de daha önce tedavisi bulunmayan hastalıkların, tedavisi için kullanılmaktadır ve hastaların yaşam kalitesini arttırmaktadır. Biyolojik ürünlerin patent süreleri bitmesiyle birlikte biyobenzer üretilip ruhsatlandırıldıktan sonra piyasaya sürülebilmektedir.

Biyobenzer ürünler konvansiyonel ilaçlarda olduğu gibi biyolojik ürünlere biyoeşdeğer kabul edilemediklerinden dolayı çeşitli otoritelerce tanımları yapılmış olmaktadır ve günümüzde kullanılmakta olan biyobenzer ürünler bu çalışmada incelenip 'biyolojik ürünler, biyobenzerler, tarihi gelişim ve biyobenzer ilaçların dünyada ve Türkiye'deki yeri' başlıkları altında sunulmuştur**.**

Anahtar Kelimeler: Biyplojik ürünler, konvansiyonel ilaçlar, rekombinant DNA teknolojisi, biyobenzer ürünler, biyoteknolojik ürünler.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

HPV (HUMAN PAPİLLOMAVIRUS)

Adı-Soyadı: Vildan Erten
Danışmanın Adı-Soyadı: Yrd.Doç.Dr.Suna ÖZBAŞ TURAN
Yılı: 2015

ÖZET

1980'li yılların başlarında servikal kanser (SK) biyopsileri ve SK hücre kültürlerinin insan papillomavirus (HPV) DNA dizilerini içerdiği gösterilmiştir. Sonraki yıllarda, HPV E6 ve E7 genlerinin SK sokularında eksprese edildiği ve bu onkoproteinlerin pRb ve p53 başta olmak üzere çeşitli hücresel proteinlerle etkileşim içinde olduğu keşfedilmiştir. Serviks kanseri ile HPV enfeksiyonları arasındaki ilişkinin gösterilmesi bu konuyu olan ilginin artmasına neden olmuş ve yapılan geniş ölçekli epidemiyolojik çalışmalarda bazı HPV tiplerinin SK için majör risk faktörü olduğu belirlenmiştir. Yüksek riskli human papilloma virus (HPV) ile servikal kanser arasında sıkı etiyolojik bağlantının olduğunun ortaya konulmasından sonra profilaktik ve tedavi amaçlı aşı bulunması yönünde araştırmalar başlamıştır. HPV 6-11-16-18'e ait L1 virüs benzeri partikül içeren bir kuadrivalan aşı (Gardasil®) 2006 yılının sonundan itibaren Avrupa ülkelerinde kullanılmaya başlanmıştır ve 2007 yılından itibaren HPV 16 ve 182e karşı geliştirilen bivalan bir aşı (Cervarix®) piyasaya sürülmüştür. HPV 16 ve 18 her yıl yaklaşık 43 000 servikal kanser vakasına sebep olmaktadır.

Koruyucu HPV aşıları, serviks salgısında nötralizan antikor miktarını artırarak, virüsün buradan içeri girmesini immünolojik olarak önlemektedir. Bu aşılar ile servikal preinvazif lezyonlar ve servikal kanser gelişimini önlemek amaçlanmaktadır. Bu konu ile ilgili çalışmaların ortak sonuçları, HPV VLP aşılarının iyi tolere edildiği ve yüksek oranda immünojenik olduğu, yüksek antikor seviyelerine sebep oldujları, dirençli HPV enfeksiyonu ve HPV-ilişkili klinik hastalığın azaltılmasında etkili oldukları yönündedir. Servikal kanserden korunmada, aşılamanın en azından bugünkü uygulamalardan daha başarılı olacağı öngörülmektedir. (Türk Ped Arş. 2008; 43:1-8).

Anahtar Kelimeler: Servikal kanser, HPV, aşı, enfeksiyon.

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Analitik Kimya Anabilim Dalı

1. Hücum H, Arıöz Özdemir Filiz. Lithium and Therapeutic Drug Monitoring.1st International Pharmacy Graduation Projects, Symposıum – Nicosia, 15-16 June 2012, (Sözlü Sunum).
2. Demirtaş O,Ayaz Seyhan S. The Analysis of Tetracyclines in Food".4th International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-4), 18-21 September 2014.
3. Koca HŞ,Ayan N, Arıöz Özdemir F, Humic Materials and Their Usage in Various Fields, İVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi. 28-30 Kasım 2014, s. 64.
4. Ayaz Seyhan S**,**Yazıcılar İ. Karadut (Morus nigra) Meyvesi Üzerine Yapılan Çalışmalar. IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,28-30 Kasım 2014, s. 79.
5. Tavlan Kart NN, Demirbağ Ç, Siprofloksasin Üzerine Yapılan Kromatografik Analizler. IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 28-30 Kasım 2014, s.87.
6. Beray İC, Demirbağ Ç,Kapari (*Capparis spinosa*) Bitkisinin Kimyasal İçeriği ve Kromatografik Analiz Yöntemleri. IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi 28-30 Kasım 2014, s. 86.
7. Turan B,Demirbağ Ç,Şizofreni ve Tedavisine Genel Bir Bakış. IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 28-30 Kasım 2014, s. 83.
8. Zeytun H, Bilgiç Alkaya D,Antosiyanin Grubu Bileşiklerin Genel Özelliklerinin İncelenmesi.IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 2014 s. 78.
9. Kavak Ş, Erdoğan G, *Aesculus Hippocastunum* L. (Beyaz çiçekli at kestanesi) ve Yapılan Analitiksel Çalışmalar.IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 2014, s. 76.
10. Demir A, Karaderi S, Probiyotikler ve Sağlık Üzerine Etkileri ; 28-30 Kasım , 2014, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 2014.s. 77.
11. Bolu A, Kurt Cücü A, Monoklonal Antikorların Tedavideki Yeri ve Yapılan Analitik Çalışmaların İncelenmesi.2. İstanbul Eczacılık Kongresi, 22-24 Mayıs 2015.
12. Kiremitçioğlu B, Erdoğan G, Doğal Renklendirici Karotenoidler ve Analitiksel Uygulamaları. 2. İstanbul Eczacılık Kongresi, 22-24 Mayıs 2015.
13. Akçay B, Karaderi S,Hipertansiyon Hastalığı ve Tedavisine Genel Bir Bakış , 2.İstanbul Eczacılık Kongresi,22-24 Mayıs 2015.
14. Er N, KaraderiS**,** Polikistik Over Sendromu ve Tedavisi,IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi 27-29 Kasım 2015.
15. Yüksel MS, Karaderi S,Akne Hastalığı ve Tedavisi, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 27-29 Kasım 2015.

16. Sirin B, Bilgiç Alkaya D,Aşağıda daha çok yer var: Nanoteknoloji. IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,27-29 Kasım 2015.
17. Doğu MS, Bilgiç Alkaya D,Kuşburnu Rosa Canina Bitkisi ile Yapılan Analitik Çalışmaların İncelenmesi. 2. Ulusal Eczacılık Kongresi, 22-24 Mayıs 2015.
18. Bilgiç Alkaya D, Acar AS, Antidiyabetik Bitkiler Üzerine İTK çalışmaları, 2. Ulusal Eczacılık Kongresi, 22-24 Mayıs 2015.
19. Bilgiç Alkaya D, Demirbaş E, Vertigo Hastalığı ve İlaç Etken Maddeleri ile Yapılan Analitik Çalışmaların İncelenmesi, 2. Ulusal Eczacılık Kongresi, 22-24 Mayıs 2015.
20. Karakaya A, Bilgiç Alkaya D. Nöropatik Ağrı Tedavisine Genel Bir Bakış.IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 27-29 Kasım 2015.
21. Alacabağ H, Bilgiç Alkaya D, Likopen ve Luteinin Tedaviye Yansımaları,IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 27-29 Kasım 2015.
22. Çıkla Yılmaz D, Bakır NS, Osteoporoz Tedavisinde Kullanılan İbandronat Sodyumun Tayin Yöntemleri, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 28-29 Kasım 2014, s 85.
23. Etyemez F, Çıkla Yılmaz D, Epilepsi Tedavisi ve Fenobarbitalin Tayin Yöntemleri, 2. Ulusal Eczacılık Kongresi, 22-24 Mayıs 2015.
24. Hoş M, Kurt Cücü A.Türkiye'de Sağlık Bakanlığı Ruhsatlı Bitkisel İlaçlar ve Analizleri. IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 28-30Kasım 2014,s.73.
25. Avcı Ş, Kurt Cücü A, Balık Yağı (Omega-3) ve Analizine İlişkin Çalışmalar,IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,27-29Kasım 2015.
26. Altıntaş F, Kurt Cücü A. Mide Hastalıkları ve Ülserin Tedavisi için Kullanılan İlaçlar ve Analizleri, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,27-29Kasım 2015.
27. Yıldırım C, Kurt Cücü A, Deriye Uygulanan Kozmetik Preparatlar ve Koruyucu MaddelerinBelirlenmesine Yönelik Analitik Çalışmalar, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,27-29Kasım 2015.
28. Turan H, Kurt Cücü A, Diabetes Mellitus ve Tedavisinde Kullanılan İlaç EtkenMaddelerinde Analitik Yöntemler, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,27-29Kasım 2015.
29. Koç A, Ayaz Seyhan S, Quinoa (*Chenopodium Quinoa Willd*.) Bitkisi Üzerine Yapılmış Analiz Çalışmaları, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi. 27-29Kasım 2015

30. Mestan ET, Ayaz Seyhan S,Bitki Ve Meyvelerde Bulunan Amigdalin Üzerine Yapılmış Analiz Çalışmaları, IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi,27-29Kasım 2015.
31. İlkbahar M, Erdoğan G, Canlılarda Toluen ve Toluen Metabolitlerinin Tayinleri Üzerine Bir Derleme,IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 27-29 Kasım 2015.
32. Erdoğan G, Uncu E, Koenzim Q10 ve Klinik Açıdan Önemi,IVEK Uluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 27-29 Kasım 2015.
33. Erdoğan G, Aka E, Tıpta Tedavi Amaçlı Kullanılan Sarı Kantaron*(Hypericum Perforatum)*Bitkisindeki Etken Maddelerin Tayinleri Üzerine Bir Derleme, IVEKUluslararası İlaç ve Eczacılık Kongresi, 27-29 Kasım 2015.

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Biyokimya Anabilim Dalı

1. Sertkaya S. , Şener A. Metabolik sendrom: kardiyometabolik risk faktörleri birlikteliği. II.Ulusal Marmara Eczacılık Öğrenci Kongresi, İstanbul, 6-8 Mayıs 2011.
2. Bingol-Ozakpınar O., Ulusoy BF, Sekerler T, Sahin S, Ozkan N. Maurer A-M, Uras F. Curcumin prevents uteri ischemia-reperfusion injury via its antioxidative and antiapoptotic effects. Four International Meeting on Pharmacy and Pharmaceutical Sciences (IMPPS-4). 18-21 Eylül 2014, İstanbul, Türkiye.

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Farmasötik Botanik Anabilim Dalı

1. Tuzlacı E, Bulut G, Avcı Y. Manavgat (Antalya) Yöresinin Bazı Yararlı Bitkileri. XX. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, 10-13 Ekim 2012, s. 120.
2. Tuzlacı E, Bulut G, Mülayim B. Sapanca (Sakarya) Yöresinin Bazı Yararlı Bitkileri. XX. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, 10-13 Ekim 2012, s. 118.
3. Tuzlacı E., Bulut, G., İlbaylı, C. Siirt Merkez İlçesinin Bazı Yararlı Bitkileri. XX. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, 10-13 Ekim 2012, s. 119.
4. Tuzlacı E, Bulut G, Akhan F. Tatvan (Bitlis) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bazı Bitkileri. XX. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, 10-13 Ekim 2012, s. 115.
5. Tuzlacı E, Bulut G, Sağır B. Trabzon Yöresinin Bazı Yararlı Bitkileri. XX. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, 10-13 Ekim 2012, s. 116.

6. Bulut G, Tuzlacı E, Yılmaz N. Ulukışla (Niğde) Yöresinin Geleneksel Halk İlacı Olarak Kullanılan Bazı Bitkileri. XX. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, 10-13 Ekim 2012, s. 117.
7. Tuzlacı E, Bulut G. Biçer M. The folk medicinal plants of Yüksekova (Hakkari/Turkey). XI International Ethnobotany Symposio, , 2-5 November 2013, Antalya-Turkey, s. 38.
8. 8. Tuzlacı E., Bulut G. Kurukçu, G. The folk medicinal plants of Muradiye and Erçek (Van/Turkey). XI International Ethnobotany Symposio, , 2-5 November 2013, Antalya-Turkey, s. 38.
9. Bulut G, Tuzlacı E. Avcı R., The folk medicinal plants of Batman (Turkey). XI International Ethnobotany Symposio, 2-5 November 2013, Antalya-Turkey, s. 43.
10. Bulut G, Tuzlacı E., Korkmaz A. The folk medicinal plants of Nizip (Gaziantep-Turkey). XI International Ethnobotany Symposio, , 2-5 November 2013, Antalya-Turkey, s. 43.
11. Tuzlacı E, BulutG, AksoyM. M.The folk medicinal plants of Enez (Edirne-Turkey), "23. Italo-Latinoamerican Asian & African Congress of Ethnomedicine", 7-12 September 2014, Marsala, İtaly, s. 307.
12. Tuzlacı E, Bulut G, Çağlar E.The folk medicinal plants of Alanya (Antalya-Turkey), "23. Italo-Latinoamerican Asian & African Congress of Ethnomedicine", 7-12 September 2014, Marsala, Italy, s. 205.
13. Bulut G,Tuzlacı E, BilginE. Thefolk medicinal plants of Şanlıurfa (Turkey), "23. Italo-Latinoamerican Asian & African Congress of Ethnomedicine", 7-12 September 2014, Marsala, Italy, s. 308.
14. Tuzlacı E,Bulut G, Önder,C. Thefolk medicinal plants of Sarıyer (İstanbul-Turkey), 4th International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-4), 18-21 September 2014, İstanbul, s. 94.
15. Bulut G. Tuzlacı E,Türker R.S. The folk medicinal plants of Çatak (Van-Turkey), 4th International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-4), 18-21 September 2014, İstanbul, s. 93.
16. Bulut G,Tuzlacı E, Yatkın S.The folk medicinal plants of Hatay (Turkey), 4th International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-4), 18-21 September 2014, İstanbul, s. 93.
17. Tuzlacı E,Bulut G, Ok S.The folk medicinal plants of Kızıltepe (Mardin-Turkey), 4th International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-4), 18-21 September 2014, İstanbul, s. 94.

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Farmasötik Kimya Anabilim Dalı

1. Devecioğlu T., Küçükgüzel Ş.G. Antikanser etki göstermesi muhtemel COX-2 inhibitörü: Selenokoksib". I. Ulusal Marmara Eczacılık Öğrenci Kongresi, İstanbul, 15-16 Mayıs 2010.
2. Habil N., Küçükgüzel Ş.G. 2-Fenilindol-3-karbaldehit hidrazonların Antiproliferatif Aktivitesi. I.Ulusal Marmara Eczacılık Öğrenci Kongresi, İstanbul, 15-16 Mayıs 2010.
3. Aksoy N., Küçükgüzel Ş.G. Obesite ve tedavisindeki etkin moleküller. II.Ulusal Marmara Eczacılık Öğrenci Kongresi, İstanbul, 6-8 Mayıs 2011.
4. Tatar E., Küçükgüzel İ.,Dündar H. Hidrazit-hidrazon türevi bileşikler üzerinde bazı araştırmalar : Saflaştırma çözücüsü ve erime noktası ilişkisi. "II. Ulusal Marmara Eczacılık Öğrenci Kongresi (MEFKO-2011)", 6-8 Mayıs 2011, İstanbul (**Poster ödülü verilmiştir**).
5. Aydemir O., Karakuş S. "Triazenlerin antikanser aktiviteleri". 11.Türkiye Eczacılık Kongresi, 18-21 Ekim 2012, Ankara. - **"Öğrenciler Eczacılığa Değer Katıyor" temalı poster sunumlarında birincilik ödülü verilmiştir.**
6. Koçsal M., Karakuş S. "N-sübstitüe-N'-[4-(5-tiyokso-4,5-dihidro-1,3,4-oksadiazol-2-il)fenil]tiyoürelerin sentezi ve yapılarının aydınlatılması". Yakın Doğu Üniversitesi Uluslararası Eczacılık Mezuniyet Projeleri Sempozyumu, 15-16 Haziran 2012, Lefkoşa, KKTC.

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Farmasötik Toksikoloji Anabilim Dalı

1. Yıldırım Y. Türkiye'de 1996-2010 Yılları Aralığında Acil Servise Başvuran Akut Zehirlenme Olgularının Retrospektif Değerlendirilmesi. 1st International Pharmacy Graduation Projects Symposium, Near East University, Nicosla, Turkish Republlc of Northern Cyprus. 15-16 June 2012.
2. Şahin B. Nörolojik Hastalıklarda Metallerin Rolü. 1st International Pharmacy Graduation Projects Symposium, Near East University, Nicosla, Turkish Republic of Northern Cyprus. 15-16 June 2012.
3. Yurdun T, Aysel E. Türkiye'de Çocuklarda Görülen Bitkilerle Zehirlenme Olguları. 2. İstanbul Eczacılık Kongresi. İstanbul, 22-24 Mayıs 2015

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Farmakoloji Anabilim Dalı

1. Durmuş O, Dülger GA, Toklu HZ. Hemşirelerin Advers Etki Bildirimi Konusundaki Bilgi Düzeyinin Değerlendirilmesi. MEFKO "2. Ulusal Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Öğrenci kongresi"; 6-8 Mayıs 2011, İstanbul.
2. Gumusel E, Toklu HZ, Dulger GA. Hemşirelerin Akılcı İlaç Kullanımına Bakışının ve Bilgi Düzeyinin Değerlendirilmesi. MEFKO 2. Ulusal Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Öğrenci Kongresi, 6-8 Mayıs 2011, İstanbul .
3. Şener Ü, Hancı Y, Kabasakal L, Elçioğlu H.K. Piknogenol'ün Streptozotosin ile oluşturulan Diabetes Mellitus modelinde aort ve korpus kavernozum dokularında etkilerinin incelenmesi, 21. Ulusal Farmakoloji Kongresi, Kongre Kitabı; 167-P7, 19-22 Ekim 2011, Eskişehir.
4. Elçioğlu HK, Çağlayan B, Demirel AC, Deynel O, Sancar M, Okuyan B, Determination of Medical Utilization and İllness Perception Among Patients With Type II Diabetes Mellitus, Fourth International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences, pp 253, 18-21 September, 2014.
5. Doğrusever H., Okuyan B., Sancar M.,Elçioğlu H.K.,"Illness Perception and diabetes self care activities in patients with type II Diabetes at community pharmacy setting" Fourth International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences, pp 252, 18-21 September,2014**.**

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Klinik Eczacılık Anabilim Dalı

1. Soydeğer-Carli B., Okuyan B., Apikoğlu-Rabus S., Sancar M., İzzettin FV. Third International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-3) konferansı dahilinde "Proceedings and Abstracts" bildiri kitapçığındaki "Assessment of the 5th grade pharmacy students' opinions on the first-time held 'pharmacy practice I' course of the second cycle", 86 pp., İstanbul, Türkiye, 9-12 Haziran 2010 (sözlü bildiri)
2. Apikoğlu-Rabus S., Koncagül Mİ., Okuyan B, Sancar M., Soydeğer-Carli B., İzzettin FV. Third International Meeting on Pharmacy & Pharmaceutical Sciences (IMPPS-3) konferansı dahilinde "Proceedings and Abstracts" bildiri kitapçığındaki "Perceived job satisfaction of Turkish pharmacists", 248 pp., İstanbul, Türkiye, 9-12 Haziran 2010.

3. Apikoglu-Rabus S., Pakalpakcil O., Okuyan B., Sancar M., Soydeger-Carli B., Izzettin FV. 39th European Symposium on Clinical Pharmacy: Clinical Pharmacy at the Front Line of Innovations konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "Characteristics of the drug-disease information service demanded from the community pharmacist", .pp., Lyon, Fransa, 21-23 Ekim 2010.
4. Apikoglu-Rabus S., Ture Z., Sancar M., Okuyan B., Soydeger-Carli B., Yilmaz Z., Izzettin FV., 39th European Symposium on Clinical Pharmacy: Clinical Pharmacy at the Front Line of Innovations konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "Outcomes of diabetes risk-testing performed at community pharmacy setting", .pp., Lyon, Fransa, 21-23 Ekim 2010.
5. Okuyan B., Gules M., Sancar M., Apikoglu Rabus S., Soydeger Carli B., Izzettin FV., 39th European Symposium on Clinical Pharmacy: Clinical Pharmacy at the Front Line of Innovations konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki " Determination of knowledge and attitude of self-care among patients with hypertension", .pp., Lyon, Fransa, 21-23 Ekim 2010.
6. Sancar M., Akyildiz E., Okuyan B., Apikoglu Rabus S., Soydeger Carli B., Yilmaz Z., Izzettin FV., 39th European Symposium on Clinical Pharmacy: Clinical Pharmacy at the Front Line of Innovations konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "Cardiovascular disease risk assessment among patients with hyperlipidemia at a community pharmacy setting", .pp., Lyon, Fransa, 21-23 Ekim 2010.
7. Özkan F., İlhan A.E., Eser Ç., Okuyan B., Sancar M.. "Serbest Eczanede Diyabet Hastalarının İlaç Profillerinin ve Farmasötik Bakım İhtiyaçlarının Saptanması" 2. MEFKO Kongresi, İstanbul, 6-8 Mayıs 2011 (Poster Birincilik Ödülü).
8. Sancar M., Okuyan B., Tamyüksel E., İzzettin FV. ″Assessment of pharmacy technicians' attitudes and responsibilities toward patient oriented pharmacy practices at community pharmacy″. 40th ESCP Symposium on Clinical Pharmacy: Connecting Care & Outcomes, Dublin, Ireland, 18-21-2011.
9. Okuyan B., Sancar M., Tunckol G., Polat E., İzzettin FV. 10th International Symposium on Pharmaceutical Sciences konferansı dahilinde "Proceedings and Abstracts" bildiri kitapçığındaki ″The assessment of drug profile and measurement of medıcatıon adherence ın patıents wıth hypertensıon″ pp., Ankara, Türkiye, Haziran 2012.

10. Okuyan B., Özhan FA, Balkır MG., Sancar M.. Toplumun Serbest Eczanelerden Aldığı Eczacılık Hizmetleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi 11. Türkiye Eczacılık Kongresi, Ankara, 18-21 Ekim 2012.
11. Güneş L., Sancar M., Okuyan B., İzzettin FV.. "Doktorların Eczacıların Başlıca Görevleri Hakkındaki Görüşleri ve Mesleki İşbirliğine Bakışlarının Değerlendirilmesi" 1st International Pharmacy Graduation Projects Symposium, Nicosia, KKTC, 15- 16 Haziran 2012.
12. Sancar M., Beskardesler N., Okuyan B., Izzettin FV, 41st European Symposium on Clinical Pharmacy: Personalised and Safe Therapy konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "The Evaluation of Pharmacy Students' Perception Toward Patient Oriented Pharmacy Services" 80 pp., Barselona, İspanya, 29-31 Ekim 2012.
13. Okuyan B., Öcal Y., Sancar M., Deniz S., Dayan A., Demirtunc R., Yılmaz Z., Izzettin FV, 41st European Symposium on Clinical Pharmacy: Personalised and Safe Therapy konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "The Self-Care Activities of Diabetic Patients at Community Pharmacy Setting: Introduction to Pharmaceutical Care"' 93 pp., Barselona, İspanya, 29-31 Ekim 2012.
14. Okuyan B., Sahin D., Sancar M., Sahin C., Atalay MV, Izzettin FV, 41st European Symposium on Clinical Pharmacy: Personalised and Safe Therapy konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "The Adverse Drug Reaction Reporting Center: A Community Pharmacy" 96 pp., Barselona, İspanya, 29-31 Ekim 2012.
15. Apikoğlu-Rabuş Ş., Gültekin G., İzzettin FV. Serbest Eczanelerde Obezite Önleme ve Kontrol Programı Modeli. 2. Ulusal Klinik Eczacılık Farmasötik Bakım Kongresi, Bildiri Özet Kitapçığı, 28 Kasım-1 Aralık 2013, Antalya s.49.
16. Okuyan B., Atalay MV., Sahin C., Sahin D., Izzettin FV., Sancar M.. 'The assessment of self-medication utilization in pain management at a community pharmacy setting'. Pharmacotherapy. 33(5): E51-E52, 2013 ACCP Virtual Poster Symposium, 2013.
17. Okuyan B, Gunduz B, Deniz S, Sahiner S, Sancar M, Izzettin FV. 42nd European Symposium on Clinical Pharmacy: Implementation of Clinical Pharmacy Practice konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "Assessment of Knowledge, Attitude and Quality of Life in Patients Utilized Topical Corticosteroid ", .pp., Prag, çek Cumhuriyeti, 16-18 Ekim 2013.

18. Okuyan B., Aslan IH, Sap S., Sancar M, Duzgun UZ., Girgin I, Elmas L, Izzettin FV. 41st European Symposium on Clinical Pharmacy: Personalised and Safe Therapy konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "Evaluation of medication utilization skill in geriatric patents: a community pharmacy setting" 153 pp., Barselona, İspanya, 29-31 Ekim 2012. International Journal Of Clinical Pharmacy. 35 (5): 902, 2013.
19. Okuyan B., Duzgun UZ., Aslan IH, Sap S., Sancar M, Girgin I, Elmas L, Izzettin FV.. 'Assessment of medication knowledge among geriatric patients at a community pharmacy setting'. Pharmacotherapy. 33(5): E55, 2013 ACCP Virtual Poster Symposium, 2013.
20. Okuyan B., Soyugüzel G., Izzettin FV, Alqozbakr T., Sancar M. Glukozamin ve Kondroitin Kullanan Bireylerin Tutum ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi. 2. Ulusal Klinik Eczacılık Farmasötik Bakım Kongresi, Bildiri Özet Kitapçığı, 28 Kasım – 1 Aralık 2013, Antalya s.63.
21. Sancar M., Sukuzu H., Akyıldız M., Okuyan B., Deniz S., Izzettin FV. Serbest Eczanede Diyabet Hastalarının Ayak Bakımı ile İlgili Tutumlarının Değerlendirilmesi. 2. Ulusal Klinik Eczacılık Farmasötik Bakım Kongresi, Bildiri Özet Kitapçığı, 28 Kasım – 1 Aralık 2013, Antalya s.69.
22. Sancar M., Duzgun E., Okuyan B., Deniz S., Calıskan M., Coskun K., Izzettin F V. Majör Depresyon Hastalarında İlaç Profilinin ve Hasta Uyuncunun Tespit Edilmesi. 2. Ulusal Klinik Eczacılık Farmasötik Bakım Kongresi, Bildiri Özet Kitapçığı, 28 Kasım – 1 Aralık 2013, Antalya s.70.
23. Okuyan B, Yılmaz M, Deniz S, Ozdemir AH, Sancar M, Izzettin FV. 42nd European Symposium on Clinical Pharmacy: Implementation of Clinical Pharmacy Practice konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki " The Determination of Knowledge and Attitude of Women toward Oral Contraceptive Pills", .pp., Prag, Çek Cumhuriyeti, 16-18 Ekim 2013.
24. Okuyan B, Ozdemir AH, Deniz S, Yılmaz M, Sancar M, Izzettin FV. 42nd European Symposium on Clinical Pharmacy: Implementation of Clinical Pharmacy Practice konferansı dahilinde "Final Programme Abstract Book" bildiri kitapçığındaki "The Determination of Knowledge and Attitude toward Contraception of Women Utilized Isotretinoin: preliminary study", .pp., Prag, Çek Cumhuriyeti, 16-18 Ekim 2013.

25. Okuyan B, Aydinli Z, Celik I, Dogukan Dincel E, Say T, Yavuz D, Selcuk A, Yang S, Sancar M. Evaluation of drug burden index in elderly patients utilized inhaler, 43rd ESCP Symposium on Clinical Pharmacy, Copenhagen, Denmark, October, 2014.
26. Okuyan B, Aydinli Z, Celik I, Dogukan Dincel E, Say T, Yavuz D, Selcuk A, Yang S, Sancar M. Determination of Drug Related Problem and Drug Burden Index in Elderly Patients, 43rd ESCP Symposium on Clinical Pharmacy, Copenhagen, Danmark, October, 2014.
27. Okuyan B, Aydinli Z, Celik I, Dogukan Dincel E, Say T, Yavuz D, Selcuk A, Yang S, Babi B, Sancar M. Evaluation of Drug Burden Index in Elderly Patients Utilized Disposable Insulin Pen, 43rd ESCP Symposium on Clinical Pharmacy, Copenhagen, Danmark, October, 2014.
28. Kuyumciyan T, Okuyan B, Çilingiroğlu M, Sancar M. Bir Vakıf Hastanesinde Yatan Hastalarda Olası İlaç-İlaç Etkileşimlerinin Belirlenmesi. 1. Yarışmalı Eczacılık Mezuniyet Projeleri Sempozyumu (YEMPS), 15-17 Mayıs, Eskişehir**.**
29. Kaşık A, Sancar M, Batuhan S, Okuyan B. Eczanelerde olası ilaç-ilaç etkileşimlerinin belirlenmesi. 1. Yarışmalı Eczacılık Mezuniyet Projeleri Sempozyumu (YEMPS), 15-17 Mayıs, Eskişehir.
30. Uzun GD., Okuyan B, Sancar M. Acil Kontrasepsiyon Yönteminde Eczacı Ve Eczane Teknisyenlerinin Tutumlarının Değerlendirilmesi: Bir Simulasyon Hasta Çalışması. 1. Yarışmalı Eczacılık Mezuniyet Projeleri Sempozyumu (YEMPS), 15-17 Mayıs, Eskişehir (2. SÖZLÜ SUNUM ÖDÜLÜ).

Mezuniyet Projeleri Kongre Katılımları: Farmakognozi Anabilim Dalı

1. Akyol, Taha, Taskin, Turgut, Bitis, Leyla, Sadikoğlu, Narin, "Antioxidant activities of *Origanum bargyli* Mouterde and *Origanum vulgare* subsp. *vulgare* L." 1st International Pharmacy Graduation Projects Symposium, Nicosia, Turkish Republic of Northern Cyprus,15-16 June, 2012.P-52.

Mezuniyet Projeleri Kaynaklı Yayınlar

1. Toklu HZ, Dülger GA, Hıdıroğlu S, Akici A, Yetim A, Gannemoğlu HM, Güneş H. Knowledge and attitudes of the pharmacists, prescribers and patients towards generic drug use in Istanbul-Turkey. Pharm Pract (Granada). 2012 Oct;10(4):199-206.
2. Tığ EÖ, Dülger GA, Hıdıroğlu S, Toklu HZ. Serbest Eczacıların Elektronik Bilgi Kaynağı Kullanımı. Marmara Pharm J. 2012; 16(1):29–35.
3. Erkmen T., Şahin C., Arıcıoğlu F.Şizofreni'de inflamatuvar mekanizmaların yeri MÜSBED 2015: 5(2):134-139.
4. Kav S, Akman A, Dogan N, Tarakci Z, Bulut Y, Hanoglu Z. Turkish validity and reliability of the summary of diabetes self-care activities measure for patients with type-2 diabetes mellitus. J Clin Nurs. 2010;19(19-20)2933-5.
5. Okuyan B, Sağlam B, Emre E, Demirtunç R, İzzettin FV, Sancar M. Tip 2 Diyabet Hastalarının Tek Kullanımlık İnsülin Kalemi Kullanımı ile İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi. Marmara Pharmaceutical Journal. 2014;18: 159-163.
6. Andaç, A., Yaşayan, G., Alarcin, E., Okuyan, B., Şahbaz, S. Eczane Mesul Müdürlerinin Majistral İlaç Hazırlama ile İlgili Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi, Marmara Pharmaceutical Journal, 19:3, 283-289, 2015
7. DalOH, KaradoğanM, SezerAD, "Biyobenzerler:Kavramlar ve Ruhsatlandırma Süreçleri", Marmara Pharmaceutical Journal 19:252-258, 2015.
8. Sezer AD,YağcıAF, "Overview of peptide and protein PEGylation: properties and general strategies", Acta Pharmaceutica Sciencia, 52:376-388(2010).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

MARMARA ÜNİVERSİTESİ ECZACILIK FAKÜLTESİ
BİTİRME ÖDEVİ YÖNERGESİ

Senato: 16 Şubat 2010 / 277-9-B

MADDE 1 – Bu Yönergenin amacı Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin Fakülte anabilim dalları kapsamında eğitim-öğretim programında yer alan derslerle ilgili konularda
inceleme, derleme ve uygulama yapmalarının ve bu yönde gelişmelerinin sağlanması için hazırlayacakları bitirme ödevi ile ilgili esasların belirlenmesi ve düzenlenmesidir.

MADDE 2 – Bitirme ödevi dönemi 9. ve 10. yarıyıllardır. Bitirme ödevinin kredisi her yarıyıl için 8'dir. Bitirme ödevine ayrılan süre haftalık ders programlarında belirtilir.

MADDE 3 – Bitirme ödevi anabilim dalları tarafından yaptırılır.

MADDE 4 – Her eğitim-öğretim dönemi için yaptırılacak olan bitirme ödevi sayısı öğretim elemanı sayısı ile orantılı olarak anabilim dalları arasında Dekanlıkça paylaştırılır. Bunların anabilim
dalları içerisindeki paylaşımı Anabilim Dalı Başkanı tarafından belirlenip Dekanlığa bildirilir.

MADDE 5 – Anabilim dalı bitirme ödevi kontenjanları 8. yarıyılda Mayıs ayı başında Dekanlık
tarafından öğrencilere ilan edilir ve bitirme ödevi yapacak öğrencilere genel bilgilendirme yapılır.

MADDE 6 – Her öğrenci bitirme ödevini bireysel olarak yapar.

MADDE 7 – Öğrenciler bitirme ödevi yapmak istedikleri en az beş anabilim dalını tercih sırasına
göre Mayıs ayının ilk haftası içinde Dekanlığa bildirirler.

MADDE 8 – Öğrencilerin bitirme ödevi yapacakları anabilim dalları tercih sırasına göre belirlenir. Birinci tercihlerin anabilim dalı kontenjanını aşması durumunda kuraya başvurulur. Birinci
tercih dışındaki tercihler için de aynı yöntem uygulanır. Açıkta kalan öğrenciler boş kontenjanlara
kura ile yerleştirilir.

MADDE 9 – Öğrencilerin anabilim dalları içinde bitirme ödevi danışmanlarına dağılımı 8.yarıyıl
sonunda Anabilim Dalı Başkanı tarafından belirlenir.

MADDE 10 – Bitirme ödevi danışmanı, öğrenci ile birlikte çalışma konusunu saptar ve 9.

yarıyıl
başında doğrudan Dekanlığa bildirir.

MADDE 11 – Bitirme ödevi danışmanı öğrenciyi akademik olarak yönlendirir ve izler. Bitirme
ödevi danışmanı yönetiminde yürütülen ödev 9. ve 10. yarıyıllarda ayrı ayrı değerlendirilerek notlandırılır.

MADDE 12 – Bitirme ödevi Ek-2'de belirtilen şekilde dört nüsha halinde hazırlanarak Anabilim
Dalı Başkanlığına teslim edilir.

MADDE 13 – (1) Bitirme ödevinin değerlendirilmesi her iki yarıyılda ayrı ayrı yapılır.
(2) 9. yarıyıl içi ve 9. yarıyıl sonu ile 10. yarıyıl içi değerlendirme bitirme ödevi danışmanı tarafından yapılır. Bu değerlendirmelerde bitirme ödevi danışmanı öğrencinin ödev konusunun
oluşturulması, geliştirilmesi ve ilerleme süresinde yaptığı çalışmaları dikkate alır ve not verir.
(3) 10. yarıyıl sonu değerlendirmesi, bitirme ödevi danışmanının önerisi ve Dekanlığın onayı ile
belirlenen iki öğretim üyesi ve bitirme ödevi danışmanından oluşacak kurulca yapılır. Kurul üyeleri
Ek-1'deki çizelgeye göre değerlendirmesini yapar. Başarı notu kurul üyelerince verilen notların
aritmetik ortalamasıdır.
(4) Başarı notu Doğrudan Dönüşüm Sistemi (DDS) kullanılarak harfli başarı notuna dönüştürülür.

MADDE 14 – Başarısız olan öğrenciler bir sonraki dönem başka bir bitirme ödevi hazırlar. İstenirse bitirme ödevi danışmanı değişikliği yapılabilir.

MADDE 15 – Her dönem sonunda yapılan bitirme ödevlerinin listesi Dekanlık tarafından tüm
anabilim dallarına bildirilir.

MADDE 16 – 27/2/2007 tarihli ve 2007/252-6 sayılı Marmara Üniversitesi Senatosu kararı ile
yayımlanan Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Bitirme Ödevi Yönergesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 17 – Bu Yönerge Marmara Üniversitesi Senatosu tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.

MADDE 18 – Bu Yönergeyi Marmara Üniversitesi Rektörü adına Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı yürütür.

EK - 1: BİTİRME ÖDEVİ DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Bitirme Ödevinin Bilimsel Yeterliliği

1- Bitirme ödevinin amaçlarının belirlenmiş olması ve bu amaçlar doğrultusunda tasarlanmış olması,

2- Çalışmanın belirlenen amaçlar doğrultusunda incelenmiş olması,

3- Çalışmada uygulanan yöntemlerin bu amaçları başarmak için doğru seçilmiş olması,

4- Çalışmanın bulgu veya sonuçlarını mevcut kaynaklar ile yorumlama ve tartışma kalitesi,

5- Konu ile ilgili incelenen kaynakların konuyu yansıtması ve yeterliliği,

Öğrencinin Bitirme Ödevi Çalışmasına Hakimiyeti

6- Öğrencinin çalıştığı konuya vakıf olduğunu kurul üyelerinin sorduğu sorulara yanıtları ile göstermesi,

Bitirme Ödevinin Sunuluşu

7- Ödevin takdimi, sunuşta kullanılan varsa görsel teknikler, konuşma kalitesi, sunuş süresi (en az 15
en çok 20 dk.),

Bitirme Ödevinin Yazım Kalitesi

8- Bitirme Ödevinin, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna uygunluğu, basım kalitesi,

9- Bitirme Ödevinde Kaynak kullanımının doğruluğu,

Danışman Öğretim Üyesinin Yıl içi Performans Değerlendirmesi

10- Öğrencinin yıl içinde takip ettiği düzen, araştırıcılığı, konuya ilgisi ve motivasyonu.

* Her bir numaralı şık 10 puan üzerinden aşağıda verilen puanlamaya göre puanlandırılacaktır.

Yetersiz: 0, Zayıf: 2, Yeterli:4, Orta: 6, İyi: 8, Mükemmel: 10

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

ISBN 978-975-400-397-0

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ